CAPITOLUL ÎNTÎI
FACEREA LUMII ŞI A OMULUI

Dumnezeu a existat dintotdeauna. La începutul timpurilor el era singur. În afară de el nu exista nimic. Nici măcar "lumina", bunăoară. Şi pe vremea aceea dumnezeu se numea "Elohim". Aşa se spune în textul ebraic vechi al cărţii "Facerea". Textual, cuvîntul "elohim" înseamnă "zei", şi este destul de curios că Biblia îl numeşte aşa pe un domn care era cu desăvîrşire singur.

Aşadar, "Elohim", sau "Iahve", "Savaot", "Adonai", cum îi mai spune Biblia în diverse pasaje, se plictisea (sau "se plictiseau") de moarte în mijlocul haosului înconjurător, sau "tohu vabohu", cum numea Biblia haosul, ceea ce în traducere liberă ar însemna "talmeş-balmeş". Şi fiindcă veşnicia-i nesfîrşit de lungă, de bună seamă că "elohimii" s-au plictisit aşa milenii şi milenii fără număr. Pînă la urmă, şi-a zis dumnezeu (aşa îi vom spune de acum încolo, în spiritul vremurilor noi) că, devreme ce este dumnezeu şi care va să zică atotputernic, nu se cade să se prăpădească de dor şi de urît, ci trebuie neapărat să facă o treabă oarecare. Şi s-a apucat moşneagul să creeze.

Ar fi putut, ce-i drept, să le facă pe toate dintr-o dată. Ei bine, nu! Şi-a zis că n-are rost să se grăbească: "Toate la timpul lor". Şi a făcut, la început, numai cerul şi Pămîntul. Mai bine zis, materia a apărut de la sine îndată ce şi-a manifestat el voia. Ce-i drept, o materie la început informă, pustie, plină de umezeală, un "talmeş-balmeş". "Şi pămîntul era fără chip şi pustiu şi întuneric era deasupra adîncului, iar duhul lui dumnezeu se purta pe deasupra apelor", spune versetul 2 din primul capitol al cărţii "Facerea".

Care-i tîlcul acestor cuvinte, cititorul Bibliei n-are cum şi nici nu trebuie să ştie.

Şi ca să nu facă boroboaţe dumnezeu s-a gîndit că-i trebuie lumină. Ceea ce înseamnă — nu-i aşa? — că, înainte de asta, milenii şi milenii de-a rîndul a orbecăit în întuneric. Noroc că n-

avea de ce se lovi, pentru că de jur împrejur nu era nimic.

"Şi a zis dumnezeu: «Să fie lumină!» Şi s-a făcut lumină" *(Facerea, I, 3).*

Ce fel de lumină era aceea, Biblia nu spune. Spune doar atît: "şi a văzut dumnezeu că lumina este bună". A rămas adică încîntat de realizarea lui. Prima lui grijă a fost "să despartă lumina de întuneric". Ce înseamnă asta, iarăşi n-are rost să încercăm a înțelege. "Şi a numit dumnezeu lumina ziuă, şi întunericul l-a numit noapte. Şi a fost seară, şi a fost dimineață: ziua întîi" *(Facerea, I, 5).*

După aceea moşneagul s-a apucat să creeze... ghiciți ce? Iarăşi cerul! Iată cum descrie "sfînta" scriptură această operație prin care dumnezeu a creat pentru a doua oară cerul: "Şi a făcut dumnezeu tăria cerului şi a despărțit apele care sînt dedesubtul tăriei de apele care sînt deasupra tăriei. Şi s-a făcut aşa. Şi a numit dumnezeu tăria cer; şi a fost seară, şi a fost dimineață: ziua a doua" *(Facerea, I, 7—8).*

Povestea aceasta cu apa de "deasupra" şi de "dedesubtul" tăriei oglindeşte o eroare profundă a tuturor popoarelor primitive. Într-adevăr, oamenii din vechime credeau că cerul este masiv, tare, de unde şi denumirea de "tărie". Se presupunea că de partea cealaltă a tăriei se află un uriaş rezervor de apă, al cărui fund este cerul. Astăzi orice om cu carte ştie că ploaia provine din apa care se evaporă de pe Pămînt. Vaporii de apă, condensîndu-se, formează norii, din care umezeala cade, sub formă de precipitații, pe suprafața Pămîntului. Într-o vreme se credea însă că ploaia este apa care curge din rezervorul acela de deasupra prin nişte ferestre special făcute în acest scop. Această părere, care acum ne face sa zîmbim compătimitor, s-a menținut multă vreme.

O împărtăşeau toți învățații teologi din primele veacuri ale creştinismului.

Dar să trecem mai departe. Ziua a treia dumnezeu a folosit-o pentru o muncă ale cărei roade au fost şi mai prețioase decît cele dinainte. Şi-a coborît privirile asupra apelor de jos şi şi-a zis că ar fi bine să le adune laolaltă şi să lase astfel să iasă la iveală părțile de uscat. Supunîndu-se voinței sale, apele s-au unit în văile formate instantaneu pentru a le primi. Tot instantaneu s-au

format şi întinderile de uscat, înălţimile de pe care apele au început să curgă sub formă de pîraie şi rîuri spre mări şi lacuri.

"Şi a numit dumnezeu uscatul pămînt, iar adunarea apelor a numit-o mări. Şi a văzut dumnezeu că este bine" *(Facerea, I, 10).*

După cum se vede, de cele mai multe ori moşul era tare încîntat de treaba lui.

— Ia te uită, îşi zicea el, de ce nu mi-a dat în gînd să mă apuc mai de mult de toate astea?...

În ziua aceea dumnezeu a fost atît de mulţumit de uscatul şi de mările lui, încît nu l-a răbdat inima să nu mai facă ceva pînă la căderea nopţii. "Şi a zis dumnezeu: «Să odrăslească pămîntul pajişte verde, ierburi avînd sămînţă în ele şi pomi roditori, care să facă, după soiul lor, roade cu sămînţă în ele pe pămînt». Şi s-a făcut aşa" *(Facerea, I, 11).*

Nici nu ştii cum să te minunezi de înţelepciunea "creatorului"! E greu de închipuit mai multă migală şi mai multă prevedere. Gîndiţi-vă numai ce-ar fi fost pe pămînt dacă dumnezeu ar fi sădit pomi care să rodească altceva decît li-i soiul. Să mulţumim grijuliului dumnezeu că nu ne-a dat meri care să facă portocale, portocali care să facă pere şi peri care să facă agrişe. Ce încurcătură ar fi ieşit!

Cînd Pămîntul i s-a supus şi merii au crescut, dînd mere şi nu altceva, dumnezeu iarăşi şi-a zis "că este bine. Şi a fost seară, şi a fost dimineaţă: ziua a treia" *(Facerea, I, 12—13).*

Dar iată o altă poveste ciudată: făcîndu-se lumină, trecuseră trei zile cu dimineţile şi serile respective. Şi această lumină, care la sfîrşitul zilei ceda locul întunericului nopţii, învăluia lumea ce se năştea fără a porni de la vreo sursă vizibilă; de Soare nu era încă nici pomeneală. Aici este cazul să reproducem un citat lung din Biblie:

"Şi a zis dumnezeu: «Să fie luminători pe bolta cerului, ca să despartă ziua de noapte şi să fie semne ale anotimpurilor, ale zilelor şi ale anilor.

Şi să fie luminători pe bolta cerului ca să lumineze pe pămînt». Şi s-a făcut aşa.

Deci a făcut dumnezeu cei doi luminători mari: luminătorul cel mai mare, ca să stăpînească ziua, şi luminătorul cel mai mic, ca

să stăpînească noaptea, precum şi stelele.

Şi i-a pus dumnezeu pe bolta cerului ca să lumineze pe pămînt.

Şi să stăpînească peste zi şi peste noapte şi să despartă lumina de întuneric. Şi a văzut dumnezeu că este bine.

Şi a fost seară, şi a fost dimineaţă: ziua a patra" *(Facerea, I, 14—19).*

Nu încape nici un fel de îndoială, nu-i aşa? Este vorba de Soare şi de Lună. Prin urmare, potrivit Bibliei, separarea zilei de noapte şi alternarea lor existau încă înainte de ivirea Soarelui, care a fost "creat" de dumnezeu în a patra zi după apariţia luminii.

Atunci de ce i-a dictat "sfîntul duh" lui Moise acele născociri uluitoare cu privire la Soare şi lumină? Explicaţia este foarte simplă: pînă la sfîrşitul secolului al XVII-lea, chiar şi învăţaţii credeau că nu Soarele dă lumină, ci că lumina există de la sine, iar Soarele numai "o lasă să treacă". Pînă şi vestitul gînditor francez René Descartes împărtăşea această eroare.

Ştiinţa îi datorează astronomului danez Olaus Römer (1644—1710) descoperirea unui adevăr important, complet opus celor ce se spun în Biblie, şi anume că lumina care se revarsă asupra lumii noastre provine de la Soare, iar propagarea ei nu este instantanee. Römer a determinat viteza luminii, stabilind — şi pînă astăzi lucrul acesta a fost dovedit de nenumărate ori — că lumina străbate distanţa de la Soare la Pămînt în 8 minute şi 18 secunde, adică are o viteză de aproape 300 000 km pe secundă. El a ajuns la această descoperire observînd şi studiind eclipsele sateliţilor lui Jupiter, planetă care face parte din sistemul nostru solar. Römer locuia pe atunci în Franţa şi, la 22 noiembrie 1675, a prezentat Academiei din Paris o comunicare despre descoperirea sa.

Autorul rîndurilor respective din Biblie a fost, desigur, un ignorant desăvîrşit în materie de astronomie. Dumnezeu însă ar fi trebuit să ştie totul, chiar şi pe vremea cînd a fost scrisă Biblia.

Izbitor este şi rolul extrem de neînsemnat pe care Biblia îl atribuie stelelor în programul făuririi lumii. "Cei doi luminători mari" sînt consideraţi Soarele şi Luna. Dar Luna nu este decît un

satelit neînsemnat al Pămîntului nostru! Obscurantista carte a Facerii nici nu bănuieşte că Luna, Pămîntul şi chiar Soarele nu înseamnă mare lucru în raport cu universul! Pînă şi Soarele orbitor, principalul astru din lumea noastră solară, nu este decît o modestă stea, una dintre zecile de miliarde de stele care alcătuiesc un uriaş sistem stelar, galaxia noastră. Autorul "sfînt" nu vede decât Pămîntul şi reduce totul la Pămînt. Pămîntul însă nu este decît una dintre planete. El se mişcă în jurul unei stele relativ mici. Ignorantul autor al cărţii "Facerea" consideră că această stea — Soarele nostru, care este totuşi de 1 300 000 de ori mai mare ca Pămîntul — ar fi total dependentă de satelitul ei Pămîntul.

Autorul naivelor fantezii din Biblie ar înlemni dacă ar învia în zilele noastre. Ce ochi ar deschide dacă ar citi orice carte de popularizare din domeniul astronomiei sau dacă, nimerind într-un observator astronomic, ar vedea printr-un bun telescop munţii din Lună, petele din Soare, sateliţii planetei Jupiter şi alte corpuri cereşti, pe care dumnezeu cică le-a "pus pe bolta cerului"!

Să ne întoarcem la Biblie:

"Şi a zis dumnezeu: «Să mişune apele de sumedenie de jivine cu viaţă în ele şi păsările să zboare pe pămînt şi pe întinsul cerului».

Şi a făcut dumnezeu chiţii cei mari şi toate vietăţile viermuitoare de care mişună apele, după soiul lor, şi toate păsările zburătoare, după soiul lor. Şi a văzut dumnezeu că este bine.

Şi le-a binecuvîntat dumnezeu zicînd: «Prăsiţi-vă şi vă înmulţiţi şi umpleţi apele mărilor şi păsările să se înmulţească pe pămînt».

Şi s-a făcut seară, şi s-a făcut dimineaţă: ziua a cincea.

Şi a zis dumnezeu: «Să scoată pămîntul fiinţe vii după fel şi fel: dobitoace, tîrîtoare şi fiare, după soiul lor». Şi s-a făcut aşa.

Şi a făcut dumnezeu fiarele pămîntului după soiul lor şi dobitoacele după soiul lor şi toate tîrîtoarele de pe pămînt după soiul lor. Şi a văzut dumnezeu că este bine" *(Facerea, I, 20—25).*

Mai bine nici că se putea! Şi atotputernicul meşter îşi freca mîinile mulţumit. Îl aştepta însă ceva şi mai bun.

— Totuşi, nici unul dintre aceste animale nu seamănă cu mine

— şi-a făcut el socoteala. — Ce păcat! Eu am cap frumos, urechi potrivite, privire vioaie, nas drept şi, în sfîrşit, dinţi sănătoşi. Fireşte, aş putea să creez cu uşurinţă şi o oglindă ca să mă uit în ea, dar cred că ar fi mult mai bine să mă admir privind pe cineva care să semene cu mine. Straşnică idee! Pe pămînt trebuie să existe un animal după chipul şi asemănarea mea.

În vreme ce bătrînul cugeta astfel, cîteva dintre maimuţele pe care le zămislise cu puţin înainte se dădeau tumba la picioarele lui.

— Ele au ceva din chipul meu — şi-o fi zis, probabil, dumnezeu. — Dar asta încă nu e ceea ce mi-ar trebui. Ele au coadă, pe cînd eu nu am aşa ceva. Ce-i drept, şi printre ele sînt unele fără coadă, dar... tot nu-i ceea ce-mi trebuie!

Maimuţele continuau să se zbenguie şi să se strîmbe.

Atunci dumnezeu a luat o bucată de pămînt jilav şi s-a apucat să modeleze un om.

Se mai poate oare afirma, după toate astea, că dumnezeu este numai duh şi nu are mîini?

Biblia spune de asemenea că, după ce l-a zidit pe om, dumnezeu "a suflat în nările lui suflare de viaţă şi s-a făcut Adam fiinţă vie" *(Facerea, II, 7).*

În capitolul întîi al cărţii "Facerea" (v. 27) există un pasaj confuz din care s-ar putea conchide că omul a fost zămislit hermafrodit (de ambele sexe) şi că abia mai tîrziu dumnezeu "şi-a corectat" creaţia. Într-adevăr, despre crearea femeii se vorbeşte abia la sfîrşitul capitolului al II-lea, iar în versetul 27 din primul capitol al Bibliei se spune: "Şi a făcut dumnezeu pe om după chipul său, bărbat şi femeie l-a făcut, după chipul lui dumnezeu". Aşa sună versetul cu pricina, tradus textual din ebraica veche. El a şi determinat apariţia legendei foarte răspîndite despre zeii hermafrodiţi. Pe de altă parte, tocmai datorită sensului său echivoc, acest verset a fost întotdeauna denaturat de tălmăcitorii creştini bine intenţionaţi .

Totuşi, ar fi o greşeală să dăm prea multă însemnătate acestei fantezii biblice; în Biblie există şi destule alte pasaje care nu trebuie înţelese de loc şi, de altfel, nici nu ai ce să înţelegi. Să examinăm mai bine ceea ce se consideră admis de toată lumea.

De îndată ce l-a zămislit pe om, dumnezeu l-a proclamat rege al creației şi a organizat imediat pentru el o paradă a tuturor animalelor. "Căci domnul dumnezeu făcuse din pămînt toate viețuitoarele cîmpului şi toate păsările cerului şi le adusese la Adam ca să vadă cum le va numi; şi pe fiecare vietate, cum era s-o numească Adam, aşa era să fie numele ei" *(Facerea, II, 19).*

Trebuie să fi fost, desigur, o paradă foarte amuzantă. Nici cel mai învățat naturalist nu s-ar fi încumetat să ia, în cazul acesta, locul lui Adam.

"Umpleți pămîntul şi supuneți-l— i-a spus dumnezeu lui Adam — şi stăpîniți peste peştii mării şi peste păsările cerului şi peste toate vietățile care se mişcă pe pămînt" *(Facerea, I, 28).*

Nu strică să subliniem că, în ciuda acestei porunci a domnului, "regele naturii" — omul — a fost nevoit să lupte, şi nu întotdeauna cu succes, împotriva leilor, tigrilor, urşilor, crocodililor, lupilor etc. Dar nu numai fiarele sînt duşmanii omului. Întreaga omenire are de suferit şi din pricina numeroşilor paraziți — pureci, păduchi, ploşnițe —, precum şi a microbilor aducători de boli.

Ba mai mult, dumnezeu, care a creat animale de pradă amatoare de biftec din carne de om, i-a poruncit în schimb omului să fie vegetarian. Citâm din Biblie:

"Iată, vă dau vouă toate ierburile care au sămînță în ele, de pe toată fața pământului, şi toți pomii care au roade cu sămînță în ele. *Acestea* să fie hrana voastră" *(Facerea, I, 29).*

Vă rugăm să rețineți această particularitate a alimentației primilor oameni.

În sfârşit, în seara zilei a şasea, cînd totul fusese terminat sau aproape terminat, dumnezeu, nespus de încîntat de munca sa, simțindu-se obosit, s-a gîndit să se odihnească. Citâm: "Şi a sfîrşit dumnezeu în ziua a şaptea lucrarea sa pe care o făcuse şi s-a odihnit în ziua a şaptea de toată lucrarea sa pe care o făcuse" *(Facerea, 11,2).*

Mai departe: "Şi a sădit domnul dumnezeu o grădină, în Eden, spre răsărit, şi a sălăşluit acolo pe omul pe care îl zidise...

Şi un fluviu ieşea din Eden ca să ude grădina şi de acolo se despărțea în patru brațe.

Numele celui dintîi este Fison. Acesta înconjură tot ținutul Havila; acolo se află aur.

Şi aurul acestui ținut e de mare preț. Acolo se află bdeliul şi onixul.

Şi numele fluviului al doilea este Ghibon: acesta înconjură tot ținutul Cuş.

Şi numele fluviului al treilea este Tigru, care curge la răsăritul Asiriei. Iar al patrulea fluviu este Eufratul" *(Facerea, II, 8, 10—14).*

Prin aceste amănunte, autorul vrea să indice precis locul unde se află raiul pe pămînt. Dar mai bine s-ar fi lăsat păgubaş, căci în felul acesta se lasă prins prosteşte cu mîța-n sac.

Toți comentatorii recunosc că Fisonul este rîul Faz, denumit mai târziu Araks. Acest rîu se află în Armenia şi îşi are izvoarele într-unul dintre cele mai inaccesibile defileuri din Caucaz. Să admitem că în aceste locuri se găseşte aur şi onix, dar, în orice caz, nimeni nu ştie ce este "bdeliul".

Pe de altă parte, nu poate exista nici un fel de eroare în privința fluviilor Tigru şi Eufrat. De aici reiese limpede că, potrivit cărții "Facerea", raiul pămîntesc se afla în regiunea cuprinsă între Armenia şi Irak (Mesopotamia). Deşi izvoarele Araksului, Tigrului şi Eufratului sînt situate relativ aproape unele de altele, totuşi aceste fluvii au fiecare izvorul lui propriu. Araksul, cel mai mare afluent al rîului Kura, izvorăşte de lîngă Binghiol-Dagh (în Turcia) şi curge spre Marea Caspică. Cît priveşte Tigrul şi Eufratul, aceste fluvii nu au izvoare comune, ci se unesc departe de izvor, vărsîndu-se în Golful Persic.

În privința fluviului pe care cartea "Facerea" îl numeşte Ghihon, greşeala autorului "sfânt" este de-a dreptul fantastică. "Acesta — spune el — înconjură tot ținutul Cuş". Dar, chiar potrivit Bibliei, ținutul lui Cuş (fiul lui Ham şi tatăl lui Nimrod) nu este altceva decît Etiopia. Prin urmare, Ghihonul este Nilul, care, după cum se ştie, nu curge în Asia, ci în Africa şi într-o direcție opusă Tigrului şi Eufratului, adică de la sud la nord. Întrucît izvoarele lui se află în munții Africii ecuatoriale, în regiunea lacului Victoria-Nyanza, rezultă că între izvoarele sale şi ale celorlalte trei fluvii este o distanță de aproape 3 000 km. Cartea "Facerea" declară însă că toate udă una şi aceeaşi grădină,

grădina Edenului. E drept, izvoarele a două din aceste fluvii — Tigrul şi Eufratul — se află la o distanţă de cel mult 100 km unul de celălalt, dar chiar şi această distanţă este prea mare pentru o grădină. Şi apoi cum poate fi numit grădină acest teritoriu imens, cu munţi şi stînci abrupte, situat într-una din cele mai vitrege regiuni ale globului?

Să lăsăm gîndul să ne ducă spre acest rai minunat, unde patru mari fluvii izvorăsc din acelaşi loc şi îşi poartă apele în diferite direcţii. Adam se plimbă pe moşia lui şi gustă din plin desfătarea trîndăviei. Iată ce-şi zice, probabil, în gînd:

"Sînt om şi mă numesc Adam; se pare că asta înseamnă «pămînt roşu», pentru că am fost făcut din lut, ca un urcior oarecare. Cîţi ani oi fi avînd? M-am născut acum cîteva zile, dar, după cum spune o zicală bătrînească, un bărbat are atîţia ani cît îi arată faţa. Iată de ce pot spune că, la drept vorbind, m-am născut la vîrsta de 28 de ani, avînd toate măselele... Ba nu, încă nu toate măselele. Îmi lipsesc deocamdată măselele de minte.

Sînt bine legat, nu? Şi apoi cum aş putea să nu fiu băiat frumos din moment ce, cu excepţia vîrstei şi a bărbii, sînt o copie fidelă a domnului, a celei mai vestite fiinţe din tot universul? Admiraţi-mi, vă rog, sănătatea, priviţi aceste braţe, picioarele zvelte, muşchii, bujorii din obraji... Nici urmă de reumatism! Nu-mi pasă de nici un fel de boală, nici măcar de vărsat: tăticul m-a zămislit gata vaccinat. Fără îndoială, sînt băiat frumos!

Şi duc o viaţă de huzur în acest rai minunat. Mă duc unde vreau, rup din copaci orice fructe şi mănînc cît încape în mine. Nu simt nici cea mai mică oboseală, pentru că nu fac nimic. Mă tăvălesc pe iarbă numai din plăcere.

În ziua a treia, amabilul meu amfitrion, dumnezeu, mi-a organizat o mică distracţie, despre care voi păstra o amintire plăcută toată viaţa. Toate animalele au defilat prin faţa mea: «Şi pe fiecare vietate cum o vei numi, aşa va fi numele ei», mi-a spus moşneagul. Aşa ospitalitate mai zic şi eu!

Nici nu vă închipuiţi cîte vieţuitoare au defilat prin faţa mea! N-am crezut vreodată că există atîtea fiinţe pe lume. Totuşi, nu mi-a fost greu să le dau nume la fiecare. Limba pe care o vorbesc cît se poate de curgător, deşi n-am învăţat-o niciodată şi nicăieri, este o

limbă neobişnuit de bogată, cu nenumărate expresii. Fără să stau o clipă pe gînduri, mi-am dat seama ce însuşiri are fiecare animal, privindu-l doar, şi am definit printr-un singur cuvînt particularităţile fiecărei specii. Prin urmare, numele dat de mine este în acelaşi timp şi o definiţie precisă şi completă. Să luăm, de exemplu, animalul care mai tîrziu va fi denumit «equus» în latină, «cheval» în franceză, «cal» în română etc. Ei bine, eu i-am dat un nume care defineşte cu precizie acest patruped, cu părul, coada şi hamul lui. Ah, limba pe care o vorbesc nu-şi are seamăn şi ce rău îmi pare cînd mă gîndesc că într-o zi ea va dispărea pentru totdeauna!

Parada tuturor fiinţelor vii a fost admirabilă. Şi cînd spun admirabilă încă n-am spus totul. Am avut şi un număr comic în program, şi anume *cînd* au apărut peştii. Grădina noastră se află pe uscat, departe de ţărmul mării. Aici sînt numai rîuri, adică apă dulce. Vă închipuiţi ce mutră făceau peştii de mare, nevoiţi să urce în sus pe Tigru şi Eufrat pentru a mi se înfăţişa? Lipsa apei sărate îi supăra teribil. Am rîs cu hohote! Dar din cale-afară de rău au dus-o mamiferele acvatice! Din fericire, tăticului i-a venit ideea să lărgească în mod excepţional, pentru ziua aceea, rîurile din grădiniţa mea, că altminteri nici o balenă n-ar fi putut să treacă vreodată prin ele... Numai cît le-am dat numele şi să fi văzut cum au şters-o, dînd de zor din înotătoare pentru ca să ajungă cît mai curînd în oceanul lor. Mă ţineam cu mîinile de burtă nu alta!

Poate că se vor găsi unii care nu vor crede această poveste. Nelegiuiţii vor tăgădui că focele, morsele, urşii albi, pinguinii au putut să coboare pentru această paradă în valea Tigrului şi Eufratului, că tot aici s-au adunat cangurul, ornitorincul, struţul şi emuul din Australia, elefanţii, rinocerii, hipopotamii şi crocodilii din Africa, papagalii, lamele, aligatorii, anacondele din America de Sud etc. Ei şi ce-i cu asta? Critica nu are nici o importanţă. Pe cuvîntul meu că am văzut aici, în grădina Edenului, foci, reni, balene, vulpi polare şi alte animale din toată lumea.

Cîrcotaşii vor spune: «Dar cum au ajuns acolo specii unice de peşti din diferite lacuri, de pildă peştele fera, care nu se găseşte decît în lacul Constanţa?» Aceşti peşti au primit permisie specială

de la dumnezeu şi s-au prezentat la parada din Eden... pe calea aerului. Afurisiți să fie păgînii care nu se declară mulțumiți cu această explicație!

Şi, la urma urmelor, la ce naiba mă angajez eu într-o dispută în legătură cu toate acestea? Cu atît mai rău pentru cei care nu-mi vor da crezare cînd afirm că prin fața mea s-au perindat toate animalele: vertebrate, nevertebrate, reptile. Nu există o singură insectă căreia să nu-i fi dat nume. Dar ceea ce m-a uimit cel mai mult a fost un vierme mare, alb, lung şi plat, care a ieşit uşurel chiar din mine, un vierme respingător, numit ulterior de naturalişti *tenie.* Acest prostănac lung cît toate zilele, cum a ieşit, mi-a făcut îndată o plecăciune adîncă. I-am dat un nume, după care el s-a băgat din nou în mine şi s-a instalat înăuntrul meu. Pomenesc toate acestea numai pentru a fi precis. Ca să spun drept, nici nu ştiam că sînt locuit pe dinăuntru. De altfel, locatarul meu nu mă stinghereşte cîtuşi de puțin. Nimic nu tulbură viața încîntătoare pe care o duc de cinci zile".

Primul somn al omului

Adam îşi priveşte chipul oglindit în apa limpede a izvorului celor patru fluvii, apoi se lungeşte alene pe iarbă.

— Ce frumoasă-i viața! murmură el.

Dar iată-l pe Adam căscînd şi întinzîndu-se. O moleşeală necunoscută pune treptat stăpînire pe el. Ce-o mai fi şi asta? Nu simte nici urmă de oboseală. Atunci ce se întîmplă? Nu pricepe nimic. Încearcă un simțămînt tainic, împotiriva căruia nu poate lupta. Pleoapele i se lipesc. Adam doarme. Este primul somn al omului.

În timp ce Adam sforăie de rupe pămîntul, vine Dumnezeu-tatăl. Privirea lui se opreşte îndelung asupra leneşului adormit.

— Trebuie să recunosc totuşi că, atunci cînd mă apuc de o treabă, o fac straşnic — spune moşneagul plin de mulțumire. — Flăcăul e bine legat. Aş putea să jur că sînt chiar eu în persoană. ...pe cînd eram mai tînăr cu cîteva miliarde de veacuri.

Dumnezeu se apleacă şi îl ciupeşte pe Adam de pulpă. La această glumă divină, Adam răspunde printr-un sforăit şi mai puternic.

— Minunat — continuă maestrul "Elohim" —, nu e nevoie de nici

un fel de anestezie. Văd că tînărul meu Adam doarme destul de adînc: să tragi cu tunul şi nu-l trezeşti! Iar acum, hai să mă apuc de lucru, căci am venit aici cu o treabă foarte importantă. Cît nu m-aude nimeni, pot să mărturisesc că astăzi-dimineață am băgat de seamă că uneori o fac totuşi de oaie. Unde mi-a fost capul cînd am zămislit omul fără o tovarăşă? Fiecărui animal i-am dat o femelă sau, în orice caz, există foarte puține excepții de la această regulă. Tenia, ce-i drept, este hermafrodită, şi asta-i firesc, pentru că, dacă ar trăi în perechi, nici nu s-ar numi *taenia solium.* Dar omul de treabă nu e o tenie! Care va să zică trebuie să-i fac o soață şi i-o voi face din propriul lui trup.

Rostind aceste vorbe, dumnezeu-'tatăl "a luat una din coastele lui şi a strîns carnea la loc. Şi a făcut domnul dumnezeu coasta pe care a luat-o din Adam femeie şi a adus-o către Adam" *(Faperea, II, 21—22).*

Parcă-l aud urlînd pe omul trezit prin surprindere:

— Văleu, văleu! Mi-a rupt o coastă!

închipuiți-vă însă mirarea lui cînd a văzut alături o păpuşă vie şi drăgălaşă.

— Asta ce mai e?

— Asta? E femeia ta. Am onoarea să vă felicit cu prilejul căsătoriei legitime — i-a răspuns dumnezeu. — îndrăzneşte numai să spui că nu-ți place!

— Ba, drept să spun, e drăguță.

— Cred şi eu! Ai baftă! Şi unde mai pui că o capeți fără soacră! N-am ce zice, ai noroc, nu glumă!

Biblia spune că Adam a exclamat: "Aceasta este acum os din oasele mele şi carne din carnea mea. Aceasta se va chema femeie, căci din bărbat a fost luată. Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa, şi vor fi amîndoi un trup." *(Facerea, II, 23—24).*

Nu mai este cazul că comentăm această exclamație a proaspătului însurățel Adam. Nici n-ar fi putut spune alte vorbe mai curtenitoare.

Cît despre coasta ce-i fusese scoasă, trebuie amintit că, potrivit afirmației fericitului Augustin, dumnezeu nu i-a mai înapoiat-o lui Adam. Prin urmare, pînă la urmă, Adam a rămas invalid, fără o

coastă. Era vorba, probabil, de o coastă "falsă", subliniază cu ironie muşcătoare Voltaire, "căci lipsa unei coaste adevărate ar fi fost cît se poate de vizibilă".

Cartea "Facerea" mai spune *(II, 25):* "Şi Adam şi femeia lui erau amîndoi goi şi nu se ruşinau".

Comentatorii cuvioşi afirmă că această goliciune fără ruşine este o dovadă a nevinovăției străbunilor noştri, un semn al desăvîrşirii lor sufleteşti. Potrivit acestui raționament al teologilor, ar urma să socotim că în desăvîrşire sufletească au trăit toți oamenii primitivi, care nu purtau nici un fel de veşminte, de pildă incaşii din America, unele triburi din Africa, locuitorii Polineziei, Melaneziei şi alții. Totuşi, cînd au cotropit aceste țări, colonialiştii spanioli, portughezi, francezi, englezi au exterminat triburile băştinaşe care trăiau în deplină nevinovăție, iar preoții creştini au binecuvîntat masacrele, născocind justificări teoretice pentru monstruoasele atrocități ale "civilizatorilor". Pe de altă parte, se afirmă că numai frigul i-a silit pe oameni să folosească îmbrăcămintea, deoarece numai locuitorii țărilor călduroase umblau goi. În afară de aceasta, cînd toți umblă goi, nimănui nu-i este ruşine. Roşeşti numai dacă-ți descoperi vreun defect trupesc pe care ceilalți nu-l au.

CAPITOLUL AL DOILEA
CĂDEREA ÎN PĂCAT A PRIMILOR OAMENI

Am ajuns acum la o aventură uimitoare care — vai! — a pus capăt fericirii lui Adam şi soției sale.

"Apoi domnul dumnezeu a poruncit să răsară din pămînt tot felul de pomi, frumoşi la vedere şi buni la mîncare; iar în mijlocul grădinii erau pomul vieții şi pomul cunoştinței binelui şi răului" *(Facerea, II, 9).* "Şi a poruncit domnul dumnezeu lui Adam; zicînd: «Din toți pomii grădinii vei mînca;

Dar din pomul cunoştinței binelui şi răului să nu mănînci, fiindcă în ziua cînd vei mînca din el vei muri!»" *(Facerea, II, 16—17).*

În primul rînd, trebuie să arătăm că pentru învățămîntul religios există numeroase manuale, în care pasajele supărătoare din Biblie sînt trecute sub tăcere. Astfel, credincioşilor li se vorbeşte, de obicei, numai despre "pomul cunoştinței binelui şi răului". Vom vedea îndată de ce clericii nu suflă un cuvînt despre "pomul vieții". Pentru aceasta vom cita versetul 22 din cap. 3, care, de obicei, este omis în cărțile destinate oamenilor creduli. Dar deocamdată să ne ocupăm de fructul care a fost cauza căderii în păcat a omului. Vom aminti că împăratul Iulian Filozoful, a cărui memorie este odioasă popilor, a făcut în legătură cu acest pom minunat cîteva observații.

"Credem — scria el — că dumnezeu ar fi trebuit, dimpotrivă, să poruncească omului, creaturii sale, să mănînce cît mai multe roade din «pomul cunoştinței binelui şi răului». Din moment ce i-a dat un cap care gîndea, era necesar să-l şi învețe, şi era şi mai necesar să-l facă să cunoască binele şi răul pentru ca să-şi îndeplinească îndatoririle cum se cuvine. Interdicția este absurdă şi crudă. Este de o sută de ori mai rău decît dacă dumnezeu i-ar fi dat omului un stomac care nu ar fi putut să primească hrană".

O altă concluzie care se impune este că dumnezeu a avut, pare-se, un gînd ascuns şi, de fapt, s-a bucurat de căderea omului în păcat. În general, Adam ar fi fost îndreptățit să-i spună:

— Scumpul meu tătic, dumnezeu! Dacă nu mă-nşel, binele reprezintă ceea ce este frumos din punct de vedere moral, ceea ce-ți place; iar răul, dimpotrivă, ceea ce este urît, ceea ce nu-ți palce. Am sau n-am dreptate?

— Ai perfectă dreptate, fecioraşule, i-ar fi răspuns "creatorul".

— În acest caz — ar fi putut continua Adam — dă-mi posibilitatea să aflu ce este răul, ca să-l pot evita. Căci ce caută pomul acesta aici dacă n-am voie să mă ating de el?

Dar, în locul lui dumnezeu, răspunsul îl dau cei care-i invocă numele.

— Dumnezeu — spun ei — l-a pus la încercare pe omul abia născut. El voia să vadă dacă Adam i se va supune atunci cînd îi va cere să renunțe la un lucru neînsemnat.

Dar şi această afirmație poate fi combătută cu uşurință. Potrivit speculațiilor teologice, dumnezeu este atotştiutor: el

cunoaşte şi viitorul. Prin urmare, el ar fi trebuit să prevadă ce se va întîmpla. Şi cum nimic nu se face fără voia lui, înseamnă că dumnezeu personal a vrut ca oamenii zămisliți de el să cadă în păcat; în această privință nu poate exista nici o îndoială.

În cele ce urmează, întreaga poveste se întoarce într-adevăr împotriva lui dumnezeu. Iată ce spune cartea "Facerea":

"Ci şarpele era cel mai viclean dintre toate fiarele cîmpului pe care le făcuse domnul dumnezeu. Şi el a zis către femeie: «Adevărat este că a spus dumnezeu să nu mîncați din toți pomii grădinii?»

Şi a răspuns femeia şarpelui: «Din roadele pomilor grădinii avem voie să mîncăm,

Dar din rodul pomului care este în mijlocul grădinii a spus dumnezeu: "Să nu mîncați din el, nici să nu vă atingeți de el, ca să nu muriți!"»

Atunci şarpele zise către femeie: «Nu veți muri de loc!.

Dar dumnezeu ştie că, în ziua cînd veți mînca din el, deschide-se-vor ochii voştri şi veți fi ca dumnezeii, cunoscînd binele şi răul».

Şi femeia, văzînd că rodul pomului este bun de mîncare şi ispititor la vedere şi de dorit, ca unul care dă înțelepciune, a luat din roadele lui şi a mîncat şi a dat şi bărbatului ei care era cu ea, şi a mîncat şi el" *(Facerea, III, 1—6).*

În toată această istorisire este uimitor, în primul rînd, că discuția "şarpelui" cu femeia, însuşi faptul că "şarpele" vorbea în limba primilor oameni, nu este prezentat de autor ca ceva supranatural, miraculos, nici măcar ca o alegorie. Cartea "Facerea" îl prezintă pe "şarpe" tocmai ca atare. Această reptilă, plină de viclenie şi ispită, devine seducătorul femeii, exprimîndu-se cu o uşurință pe care ar invidia-o orice crai care are de gînd să profite de credulitatea unei fetişcane naive.

Şarpele este descris în mod atît de natural în Biblie, încît teologii creştini, găsind versiunea neverosimilă, au socotit necesar să corecteze basmul biblic. Dar rectificările aduse de ei schimbă tot ce se spune în cartea "Facerea" în această privință şi se află în totală contradicție cu Biblia. Potrivit afirmațiilor lor pe cît de şirete pe atît de evlavioase, diavolul a fost cel care şi-a luat chip de

şarpe şi a dus-o în ispită pe soţia lui Adam. Iată deci cum au întors lucrurile teologii, iată ce propovăduiesc ei astăzi.

Această tălmăcire reprezintă o evidentă falsificare a cărţii "Facerea". În primul rînd, nici un cuvînt din textul original nu oferă temei pentru o asemenea interpretare. În al doilea rînd, între diferiţii autori ai cărţilor care alcătuiesc Vechiul testament, numai doi amintesc de diavol: autorul Cărţii lui Iov, potrivit căruia diavolul s-a apucat într-o bună zi să se certe cu dumnezeu în ceruri, precum şi autorul Cărţii lui Tobit; acesta vorbeşte despre duhul rău Asmodeu, îndrăgostit de o oarecare Sara, căreia i-a sugrumat rînd pe rînd şapte bărbaţi. Dar aceste două cărţi apar la sfîrşitul Bibliei, şi nici în ele, nici în alte cărţi nu se pomeneşte nimic despre satana-Lucifer, diavolul pe care popii îl pun să intervină de fiecare dată cînd vor să dea un caracter mai picant legendelor religioase şi să mărească interesul faţă de ele. În Biblie nu există nicăieri nici povestea popească despre satana care s-a răzvrătit împotriva lui dumnezeu şi a fost învins de arhanghelul Mihail. Cele spuse mai sus, ca de altfel tot ce se referă la diavol, au fost născocite mult mai tîrziu, după alcătuirea cărţilor Vechiului testament.

Pe de altă parte, unii comentatori glumeţi, filozofi sceptici, în goană după un simbol oarecum uşuratic, au transformat vestitul "pom al cunoştinţei binelui şi răului" în măr; ei presupuneau că întregul episod urmăreşte să arate că madam Adam, care încă nu cunoscuse dragostea, a primit cea dintîi lecţie în acest domeniu de la un diavol seducător, transformat ad-hoc în şarpe.

Oricît am rîde de această glumă, care de altfel nu este cu nimic mai prejos de alte tălmăciri evlavioase, trebuie să renunţăm la ea, ca şi la textul falsificat de clerici. Trebuie să luăm Biblia ca atare. În episodul de care ne ocupăm aici este vorba tocmai de un şarpe şi nu de un diavol. Cît priveşte aluziile amoroase atribuite "şarpelui" seducător, ele lipsesc cu desăvîrşire din textul cărţii "Facerea".

Este vorba deci de un şarpe sadea. Autorul vede acest animal cu ochii adepţilor diferitelor religii. În antichitate, şarpele era socotit un animal foarte viclean, deştept şi răutăcios. Unele triburi africane se închinau şarpelui.

Pe de altă parte, întâmplarea cu "şarpele" vorbitor este foarte răspîndită în literatura orientală: în toate mitologiile care au înflorit în Asia abundă animalele vorbitoare. La caldeeni, de pildă, peştele Oannes îşi scotea în fiecare zi capul din apele Eufratului şi ceasuri întregi ţinea predici poporului adunat pe mal. Peştele dădea diferite sfaturi şi învăţa poporul să cînte cîntece şi să cultive pămîntul.

"Şarpele" din Biblie nu avea de loc nevoie ca să se cuibărească în el diavolul. De altfel, el era mult mai puţin şiret decît încearcă să-l zugrăvească cartea "Facerea". Povestea "şarpelui" se distinge printr-o naivitate neobişnuită şi este plină de contradicţii. Astfel, în textul original al Bibliei şarpele rosteşte cuvintele: "veţi fi ca dumnezeii". Expresia, care arată că este vorba de mai mulţi dumnezei, nu se întîlneşte numai în acest pasaj din cartea "Facerea"; vom vedea mai departe că pînă şi dumnezeul vechilor evrei, Iahve, în cuvîntările sale, nu se socoteşte drept singurul dumnezeu. Exegeţii creştini, puşi în încurcătură de vorbele şarpelui, afirmă că prin cuvîntul "dumnezei" reptila i-a avut în vedere pe îngeri. Li s-a obiectat că şarpele n-avea de unde să ştie de îngeri. Dar, de fapt, din acelaşi motiv el n-avea de unde să ştie nici de "dumnezei". Naivitate, contradicţii, confuzie — iată prin ce se caracterizează Biblia.

Nu, şarpele acesta nu este chiar atît de şiret. Sfaturile lui sînt foarte incomplete. Un şarpe cu adevărat inteligent ar fi trebuit să-i spună femeii:

— Mănîncă din fructul oprit, iar după aceea, imediat, mănîncă din pomul vieţii, care nu-ţi este de loc oprit.

Dar dumnezeu? N-a fost oare chiar el cauza iniţială a ispitei? De ce a înzestrat el şarpele cu darul vorbirii? Fără acest dar, şarpele n-ar fi putut să se înţeleagă niciodată cu femeia.

Biblia nu citează cuvintele prin care madam Adam l-a convins pe soţul său să mănînce împreună cu ea din fructul oprit. Să încercăm să îndreptăm această lipsă.

Închipuiţi-vă pe prima femeie, a cărei curiozitate fusese stîrnită de şarpe. Ea se apropie de "pomul cunoştinţei", aflat în mijlocul grădinii, alături de "pomul vieţii". Îl priveşte îndelung şi nu fără o oarecare şovăială.

— Şarpele acesta, care s-a agățat adineauri de mine, nu-i chiar atît de frumos — îşi spune femeia. — Însă, pe cinstea mea, are maniere distinse şi un limbaj încîntător. Cred că aş putea să-i urmez sfatul, pentru că, zău, e destul de stupid să nu ştii nimic. Trăim cu Adam ca nişte gîşte, în timp ce am putea să fim ca dumnezeii! Ademenitor fruct! Nu există altul mai minunat în toată grădina. Totuşi, dacă şarpele m-a tras pe sfoară, are să fie foarte rău. Viața e atît de plăcută! Tare aş avea poftă să mănînc un măr! Dar dacă, din pricina lăcomiei mele, va trebui să mor? N-ar fi de loc plăcut.

Ea dă mereu târcoale pomului; şarpele, pitit în apropiere, în tufişuri, îi urmăreşte toate mişcările.

— Nu, e cu neputință să murim din pricina unui fleac! Dumnezeu-tatăl ne păcăleşte. La urma urmei, moşneagul are o înfățişare destul de vicleană. Dar şarpele? Şarpele are un căpşor mic şi drăgălaş, o expresie blajină, iar ochii îi scînteiează de inteligență. Moşneagului, fireşte, îi convine ca noi să trăim aşa toată viața, fără să ştim nimic despre minunatele lucruri care reprezintă un privilegiu al dumnezeilor. Prin amenințările lui a urmărit, probabil, să ne înspăimînte. Nu vrea să ştim totul. Of, ce ți-e şi cu bătrînii ăştia! Toți sînt la fel! Nu trebuie să le dai crezare!

Femeia pune mîna pe o bancă din grădină, o trage sub pom, se cațără pe ea şi rupe un măr (spunem "măr", deşi Biblia nu dă nici un fel de indicații în această privință; dar, la urma urmelor, n-are nici o importanță cum numim fructul). Priveşte mărul şi se linge pe buze. Şarpele vede totul; se saltă pe coadă înapoia tufişului şi joacă un cadril vioi.

Madam Adam duce mărul la guriță.

— Oare cum s-o fi mîncînd fructul ăsta? Trebuie curățat sau poate fi mîncat cu coajă? Oricum, trebuie să fie tare gustos.

Madam Adam mai şovăie puțintel.

— A şti totul sau a nu şti nimic? Aceasta e întrebarea. Cînd ne jucăm de-a v-ați ascunselea cu Adam, e bine ceea ce facem sau e rău? Ce enigmă chinuitoare! Oare oile trebuie tunse sau facem rău dîndu-le jos lîna? — Îi vîjîie capul. — Dar obiceiul lui Adam de a se scobi cu degetul în nas este bun sau este rău? Pe legea mea, ce viață-i aia dacă nu ştii toate acestea!

Prinzînd curaj, muşcă din măr.

— Vai, vai, vai, ce gustos e! Ce zemos! Ah, şmecher bătrân, ne-ai interzis să mîncăm un lucru atît de bun!

Se lungeşte pe bancă şi muşcă cu şi mai mare poftă din "fructul oprit".

Vine Adam, vorbind de unul singur:

— De plictiseală am prins adineauri caraşi în Tigru, dar, cum sînt vegetarian, i-am aruncat pe dată în Eufrat.

Îşi vede nevasta.

— Ei, nevastă, ce ronțăi acolo?

Madam Adam sare în picioare ca arsă:

— Vai, să nu mă cerți, e un fruct... din pomul... ştii, dintr-unul din cei doi pomi din mijlocul grădinii...

— Asta văd eu, fir-ar să fie! E tocmai fructul de care ne e interzis să ne atingem. Da proastă mai eşti, femeie! Ai uitat ce ne-a spus bătrînul?

— Care bătrîn? Tăticu? Ala de-şi bagă nasul în toate? Ia uite! Această maimuță bătrână îşi bate joc de noi.

— Ce-ai spus?

— Ne-a amenințat cu moartea, ți-aduci aminte?

— Mi-amintesc, fireşte, chiar mă furnică pe spinare.

— Ha-ha-ha, prostuțule! Amenințarea lui a fost un simplu şiretlic.

— Ce tot îndrugi acolo? Ți-ai pierdut mințile de-a binelea!

— E un şiretlic, te asigur. Află că, de cînd am mîncat din măr, am şi ajuns să ştiu o mulțime de lucruri.

— Ştii ce e bine şi ce e rău? Ştii ce e voie şi ce nu e voie să faci? Ştii absolut totul, ştii cauzele şi rosturile fiecărui lucru?

— Da, încep să ştiu, dragul meu. Stai puțintel; uite, ştiu cîte fire de sare se pun la un ou.

— Nu se poate!

— Ştiu de ce cocoşii închid ochii cînd cîntă.

— Uluitor! Dar de ce broaştele n-au coadă ştii?

— Am aflat-o chiar adineauri.

— Ia spune-mi!

— Pentru că le-ar împiedica să stea jos.

— M-ai făcut praf!

— Mai mult decât atît! Ştiu, sînt convinsă, auzi ce-ți spun? Sînt convinsă că eşti cuminte şi că nu m-ai înşelat niciodată.

Adam este de-a dreptul buimăcit.

— Mii de draci, ia uite ce învățată e nevastă-mea! Are perfectă dreptate, n-am înşelat-o niciodată. Dar dacă te-aş fi înşelat, ar fi fost bine sau rău?

— Ar fi fost foarte rău, domnule! Foarte rău!

Îl trage către ea pe bancă.

— De altfel, dragul meu Adămel, numai de tine depinde ca să ajungi tot aşa de învățat ca mine şi tot atît de repede şi de ieftin. Muşcă din măr!

Şi-i întinde mărul.

— Chiar că mi-era poftă, scumpă nevestică. Dar la ce ne va folosi să fim învățați ca nişte academicieni dacă vom muri chiar astăzi? La urma urmelor, să stăm şi să judecăm: să mori, de pildă, peste vreo mie de ani, asta mai treacă-meargă; dar să-ți frîngi gîtul astăzi, nu, asta ar fi prea stupid!

Doamna Adam ridică din umeri.

— Ai aerul că nu-ți vine să crezi, draga mea, dar eu mi-aduc perfect aminte tot ce ne-a spus tăticul dumnezeu. Am discutat personal cu el şi te asigur că a vorbit foarte serios. Îngăduie-mi să-ți repet întocmai cuvintele lui: "Dar din pomul cunoştinței binelui şi răului să nu mănînci, findcă în ziua cînd vei mînca din el vei muri!". După cum vezi, e foarte clar. Dacă nu ții la pielea ta te priveşte. Eu pe a mea o prețuiesc.

— Adame, Adame, mă faci să rîd! Păi ce, eu am murit, ia spune?

— Nu, eşti încă vie, dar nici ziua nu s-a sfîrşit, păzeşte-te!

— Ah, ce încăpățânați sînt bărbații! Poți să fii mîndru, dragul meu: eşti încăpățînat ca un măgar. E de-a dreptul uimitor cît timp îmi trebuie să te conving că moşneagul şi-a bătut joc de noi. Uite, tu adineauri ai pomenit de academicieni.

— Am pomenit, şi ce-i cu asta?

— Păi ei sînt adevărate izvoare de înțelepciune, tu ce crezi?

— Fireşte!

— Ei bine, tocmai de aceea academicienii sînt nemuritori .

Acest argument l-a încurcat pe Adam. Soția lui insista cu

duhul blîndeții, dar perseverent:

— Hai, fă-mi plăcerea, dragul meu, mănîncă din măr! După ce ai să mănînci, o să fim amîndoi ca dumnezeii !

— Ca dumnezeii?

— Nu mai tot pune întrebări! Aşa a spus şarpele.

Adam se hotărî. Dacă şi şarpele spune...

— Bine, dă-mi mărul!

Muşcă cu lăcomie din el. Două minute se scurseră în tăcere; se auzea cum zburau muştele. Deodată Adam scoase un strigăt: începuse să cunoască, să ştie...

— Mii de draci! — exclamă el. — Sîntem goi ca nişte viermi! Ce ruşine!

Femeia bătu din palme: — Eu n-am nici măcar jartiere, vai, ce necuviincios e!

— Să ne-mbrăcăm, să ne-mbrăcăm, să ne-mbrăcăm cît mai repede...

"Atunci li s-au deschis ochii la amîndoi şi şi-au dat seama că sînt goi şi au cusut frunze de smochin şi şi-au făcut pestelci" *(Facerea, III, 7).*

Rețineți că primul costum omenesc nu era din frunze de viță: meritul de a cultiva vița de vie i-a revenit, potrivit Bibliei, mai tîrziu patriarhului Noe.

Odată îmbrăcați, soții s-au privit unul pe altul.

— Nu ne stă chiar aşa de rău, observă bărbatul.

— Ai dreptate, frunza de smochin îmi vine de minune. Veşmintele acestea sînt cam prăfuite, fiindcă n-au mai fost scuturate de cînd dumnezeu a sădit copacii. Ia o perie, Adame!

Dar bucuria lor n-a ținut mult.

"Şi au auzit umbletul domnului dumnezeu, care se plimba în adierea serii prin grădină, şi s-au ascuns Adam şi femeia lui, de fața Domnului dumnezeu, printre pomii grădinii" *(Facerea, III, 8).*

După cum vedem încă o dată, nu încape nici o îndoială că dumnezeul biblic este o făptură cu trup: el se plimbă, discută ca un om. Cartea "Facerea" îl prezintă pe dumnezeul său exact aşa cum îl prezintă şi legendele păgîne. Într-adevăr, diferite popoare din antichitate îşi închipuiau pe zei ca pe ființe asemănătoare cu oamenii.

Criticii se întreabă în ce chip i s-a înfăţişat dumnezeu lui Adam şi, mai tîrziu, celor cu care a stat de vorba personal. Clericii afirmă că el a avut chip de om şi că nici nu putea fi altminteri de vreme ce pe om l-a zămislit "după chipul şi asemănarea sa". Atunci prin ce se deosebeşte felul în care vechii evrei şi-l închipuiau pe dumnezeu de felul în care îl văd alte religii, denumite cu dispreț păgîne de propovăduitorii creştinismului? Vechii romani, care au adoptat credința grecilor, şi-i închipuiau de asemenea pe zei cu chip omenesc. Acest lucru ne face să credem că nu dumnezeu l-a creat pe om după chipul şi asemănarea sa, ci omul şi l-a închipuit după asemănarea sa pe dumnezeu. Dar nu vom insista, căci a ajunge la această părere înseamnă a-ți asigura un loc în focul Gheenii. Amintim numai observația spirituală a unui filozof: "Dacă pisicile ar avea dumnezeul lor, ele i-ar atribui obiceiul de a prinde şoareci".

Amănunte ca această plimbare a lui dumnezeu prin grădina Edenului demonstrează evident că aici nici nu poate fi vorbă de o alegorie mistică: întreaga relatare este făcută într-un stil cît se poate de realist.

"Şi a strigat domnul dumnezeu pe Adam şi i-a zis: «Unde eşti?»" *(Facerea, III, 9).*

Cumătrul Adam era fîstîcit şi avea o mutră jalnică; nici soața nu se simțea la largul ei. Nu ştiau unde să se ascundă. Şi apoi cum să te ascunzi de un ochi "atotvăzător". În urma lor, în sus, pretutindeni, răsuna chemarea domnului, aidoma glasului unui stăpîn autoritar şi aspru, care se pregăteşte să pedepsească pe robul său neascultător. N-aveau încotro. I-a prins, vor trebui să recunoască. Cu capetele plecate, îi cer iertare.

"Atunci el a răspuns: «Auzit-am paşii tăi în grădină şi m-am temut, fiindcă sînt gol, şi m-am ascuns» *(Facerea, III, 10).*

Iată-i în fața stăpînului, în fața acestui dumnezeu care cunoaşte viitorul, care a prevăzut întîmplarea cu şarpele şi cu mărul şi care se supără ca şi cum n-ar fi bănuit nimic, ca şi cum totul s-ar fi petrecut nu din voia lui atotputernică. Cum erau tulburați, Adam şi Eva nu s-au gîndit la asta. Ei se comportă ca nişte copii prinşi cu mîța-n sac. .

— Nu eu am început, ea e de vină, altă dată nu mai fac! Zău că

nu mai fac!

"Şi a zis (domnul): «Cine ți-a spus ție că eşti gol? Nu cumva ai mîncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănînci?». Atunci Adam a zis: «Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, ea mi-a dat din pom şi eu am mîncat!»" *(Facerea, III, 11—12).*

Adam se pricepe să-i facă reproşuri lui dumnezeu pentru atotştiința lui:

— Doar tu, dumnezeul meu, mi-ai dat femeia. Oare tu nu ştiai pe cine-mi dai să-mi fie tovarăşă de viață?

"Şi a întrebat-o domnul dumnezeu pe femeie: «Pentru ce ai făcut aceasta?». Iar femeia a răspuns: «Şarpele m-a amăgit şi eu am mîncat»" *(Facerea, III, 13).*

Bătrînul va împărți îndată pedepsele. El procedează după regula: cine a început primul, acela o s-o şi pățească primul. Păzea!

"Zis-a domnul dumnezeu către şarpe: «Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii tu între toate dobitoacele şi între toate fiarele cîmpului; pe pîntece să te tîrăşti şi pulbere să mănînci în toate zilele vieții tale! Duşmănie voi pune între tine şi femeie, între seminția ta şi seminția ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei împunge călcîiul»" *(Facerea, III, 14—15).*

Pedeapsa dată şarpelui dovedeşte, fără putință de tăgadă, că teologii spun minciuni gogonate atunci cînd, cu mania lor de a vedea pretutindeni diavolul, susțin că acesta ar fi dus-o pe femeie în ispită. Dacă satana ar fi fost vinovatul, desigur dumnezeu l-ar fi pedepsit pe el şi nu pe şarpe.

Or, pedeapsa pentru ducerea în ispită îl loveşte numai pe şarpe ca animal, ca "fiară" a cîmpului. Ai putea crede că acest rău sfetnic a avut cîndva picioare, că dumnezeu i-a tăiat picioarele şi l-a silit să se tîrască. Pedeapsa ar fi cît se poate de nedreaptă dacă şarpele nu ar fi fost personal complice la faptă.

Să presupunem că un pungaş oarecare se deghizează într-o bună dimineață în om obişnuit, să zicem într-un slujitor al bisericii din localitate, şi sub masca lui săvîrşeşte cine ştie ce escrocherii. Ce se va întîmpla dacă va fi prins, demascat şi dus în fața judecății? Va condamna oare judecata pe slujitorul bisericii? Bineînțeles că nu. Ea îl va pedepsi pe adevăratul vinovat. Asta-i

clar ca lumina zilei.

Aşadar, teologii ar face bine dacă ar renunța la povestea lor cu diavolul seducător al primei femei; această poveste nu rezistă criticii. Totuşi, dacă ei doresc s-o mențină, trebuie să admită că dumnezeu nu a văzut în această afacere uneltirile diavolului, ci numai ale şarpelui, şi cu totul pe nedrept l-a lăsat pe el, nevinovatul, fără picioare.

Dacă e adevărat că oamenii nutresc un simțămînt de repulsie față de şarpe, dacă e adevărat că, atunci cînd întîlnesc un şarpe, ei caută să-i strivească capul, iar şarpele încearcă "să le împungă" călcîiul, în schimb un punct al pedepsei rămîne neîndeplinit: şerpii nu se hrănesc cu pulbere. Nu ne rămîne decît să presupunem că dumnezeu a aplicat aici o "condamnare cu suspendarea pedepsei". E de mirare că Biblia a uitat să menționeze acest lucru.

Şi încă o întrebare: ce fel de şarpe a jucat rolul de seducător? Şarpele de casă? Pitonul? Şarpele cu ochelari? Vipera? Speciile de şerpi sînt foarte numeroase! Să admitem că pe madam Adam a ispitit-o şarpele de casă; să admitem chiar că ar fi just ca pedeapsa dată şarpelui de casă să fie aplicată tuturor urmaşilor acestui şarpe şi, pe viitor, toți şerpii de casă să rămînă fără picioare pentru a răscumpăra vina străbunului lor. Dacă însă femeia nu ar fi izbutit să-l împingă pe bărbat la păcatul neascultării, ar fi fost pedepsită numai ea, nu-i aşa? Dar bieții şerpi! A greşit un singur şarpe de casă, şi iată că cecilizul, boa constrictor, şarpele cu clopoței, pitonul, vipera şi multe alte specii au rămas fără picioare şi se tîrăsc pe pîntece, deşi nevinovăția lor este evidentă!

"Apoi a zis femeii: «Voi înmulți foarte suferințele sarcinii tale! Întru dureri vei naşte fii; şi dorul tău va fi după bărbatul tău şi el te va stăpîni»" *(Facerea, III, 16).*

Toți comentatorii sînt de acord că această pedeapsă nu se referă numai la doamna Adam, ci la toate femeile pînă la sfîrşitul lumii. Fără a mai arăta cîtă nedreptate şi nesocotință e aici din partea domnului, subliniem în primul rînd că dacă prima femeie ar fi izbutit să reziste la vorbele ademenitoare ale şarpelui, pe cît se pare, ea nu ar fi născut în chinuri. Înseamnă că pînă în ziua

aceea ea fusese alcătuită cu totul altfel de cum avea să fie în zilele primei naşteri. Prin urmare, într-o singură clipă, adică exact în momentul cînd a fost pronunțată sentința, dumnezeu a transformat cu totul organismul femeii. Iată, într-adevăr, ce înseamnă mîna domnului! Este cazul să arătăm de asemenea că, în ciuda atotputerniciei sale, dumnezeu nu a reuşit să aducă la îndeplinire pedeapsa pe care el a dat-o întregului sex feminin: foarte multe femei nasc fără dureri. În al doilea rînd, nenumărate femei nu numai că nu se supun bărbaților lor, ci chiar îi duc de nas şi-i țin sub papuc!

"Iar lui Adam i-a zis: «Pentru că ai ascultat de îndemnul femeii tale şi ai mîncat din pomul din care ți-am poruncit: "Să nu mănînci din el!", blestemat să fie pămîntul din pricina ta! Cu trudă să te hrăneşti din el în toate zilele vieții tale!

Spini şi pălămidă să-ți aducă şi să mănînci buruienile cîmpului.

Întru sudoarea feței tale să mănînci pîine, pînă cînd te vei întoarce în pămînt, căci din el ai fost luat, căci pulbere eşti şi în pulbere te vei întoarce!»" *(Facerea, III, 17—19).*

Trebuie să facem aceleaşi observații ca mai sus. Pedeapsa dată lui Adam trebuia să fie extinsă asupra tuturor bărbaților: în această privință toți teologii sînt de acord.

Cea mai cumplită dintre pedepse este condamnarea la moarte. Ce-i drept, acest dumnezeu admirabil uitase amenințarea pe care o formulase cu puțin timp în urmă, şi anume că cel care va mînca din fructul oprit va muri chiar în ziua cînd va săvîrşi fapta. Dar fiindcă dumnezeu uitase de această amenințare, condamnații s-au bucurat de o amînare destul de lungă. Dacă e să dăm crezare Bibliei, Adam a trăit încă 930 de ani *(Facerea, V, 5).* Dar dacă Adam n-ar fi mîncat din măr, el n-ar fi murit niciodată, iar noi am fi fost de asemenea nemuritori.

Dacă dumnezeu este într-adevăr aşa cum ni-l înfățişează Biblia, el a procedat bine lăsîndu-l de atunci pe şarpe mut, căci altfel acesta ar fi putut să dea în vileag anumite lucruri. Trebuie să subliniem totuşi că luarea darului vorbirii nu figurează printre pedepsele date şarpelui.

Vrînd-nevrînd se mai impune o observație. Este vorba de

pîinea cu un mare adaos de sudoare. Foarte probabil că în vremurile primitive nu exista pîine şi oamenii se hrăneau cu ce le cădea în mînă. Dar să nu căutăm nod în papură! Să admitem că dumnezeu a avut în vedere viitorul civilizat. Evreii, pentru care au fost scrise legendele biblice, mîncau într-adevăr pîine atunci cînd au trecut la o viață sedentară şi au început să se ocupe cu agricultura. Dar clericii susțin că Biblia nu a fost scrisă numai pentru evrei, că ea ar fi o lege pentru întreaga lume. Dar oamenii mănîncă pîine numai în țările unde cresc cereale. Eschimoşii nu cunosc făina. În multe regiuni din India, America, Africa centrală şi de Sud, oamenii se hrănesc cu fructe şi cu animalele vînate.

Se va spune poate că dumnezeu a folosit cuvîntul "pîine" la figurat, subînțelegînd orice fel de mîncare. Atunci de ce această pedeapsă nu s-a extins într-adevăr asupra tuturor? Dacă oamenii muncii trudesc ca să-şi agonisească hrana, dacă cei care trăiesc din roadele muncii lor trag astfel ponoasele păcatului lui Adam, acest lucru nu este cîtuşi de puțin valabil pentru oamenii bogați, care se desfată cu milioanele moştenite! Dar ce să mai spunem despre slujitorii religiei? Eforturile pentru agonisirea hranei nu-i silesc să stropească cu sudoare pîinea cea de toate zilele!

Versetul 18 este foarte răuvoitor față de spița omenească. În afară de pîine, omul este condamnat să se hrănească numai cu buruienile cîmpului, deopotrivă cu animalele. Ce urmează să-i dea lui pămîntul? "Spini şi pălămidă", îl amenință Biblia. Totuşi, dumnezeu a dat greş. În ciuda poruncii lui mînioase, oamenii mai mănîncă şi altceva în afară de pîine şi ierburi. De ce nu trimite dumnezeu fulgerele sale asupra restaurantelor, care-şi îngăduie să înscrie în meniurile lor mîncăruri cu carne?

Dar iată ce s-a întîmplat după pronunțarea sentinței: "Şi a pus Adam femeii sale numele Eva, căci ea a fost mama tuturor celor vii" *(Facerea, III, 20).*

Acest soț atent nu se îngrijise pînă acum să dea un nume soției sale; el îi spunea pur şi simplu "femeie", aşa cum se vede din versetul 23, cap. al II-lea al cărții "Facerea'[1].

Acum vom vedea că dumnezeu nu a izgonit chiar pe loc pe Adam şi pe Eva din raiul pămîntesc, în ciuda părerii răspîndite în această privință. Mai întîi, dumnezeu, găsind că veşmintele lor

din frunze de smochin sînt prea uşoare, s-a făcut croitor:

"Şi a făcut domnul dumnezeu lui Adam şi femeii sale veşminte de piele şi i-a îmbrăcat cu ele" *(Facerea, III, 21).*

Pentru confecționarea acestor veşminte au trebuit ucise nişte animale cu totul nevinovate; înseamnă deci că primul abator a fost sfințit şi inaugurat de însuşi dumnezeu. Cum să mai pretindem, după toate acestea, ca strămoşii noştri să nu fi dorit să folosească drept hrană carnea animalelor atît de repede şi pe neaşteptate ucise şi jupuite? "La naiba cu regimul vegetarian!", şi-au spus ei, probabil, unul altuia.

Iar dumnezeu i-ar fi lăsat pînă la urmă pe Adam si pe Eva sa trăiască şi să moară în rai, dacă, întîlnindu-i dupa un timp îmbrăcați, nu şi-ar fi adus aminte de vestitul "pom al vieții" din ale cărui roade bărbatului şi femeii nu le venise ideea să mănînce.

"Şi a zis domnul dumnezeu: «Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre noi, cunoscînd binele şi răul. Şi acum să nu întindă mîna şi să ia şi din pomul vieții şi să mănînce şi să trăiască în veci!»" *(Facerea, UI, 22).*

Aşa glăsuieşte versetul 22, pe care manualele de "istorie sfîntă" îl trec cu totul sub tăcere.

Aşadar, e limpede: cei doi găgăuți, Adam şi Eva, cărora roadele "pomului vieții" nu le erau interzise, le-au neglijat în chipul cel mai prostesc. Dar dacă bărbatului şi femeii le-ar fi venit ideea fericită de a mînca din roadele minunate, în timp ce dumnezeu le croia îmbrăcăminte din piei de animale, ce straşnică păcăleală i-ar mai fi tras asprului lor judecător! Sentința nu ar mai fi putut fi adusă la îndeplinire şi Dumnezeu s-ar fi dovedit neputincios.

Nu-i aşa că-i destul de comică "sfînta" Biblie cînd o citeşti cu atenție?

Acest dumnezeu "unic", pe care deodată îl ia gura pe dinainte şi vorbeşte despre existența cîtorva dumnezei, fără îndoială că bate cîmpii. Dar, în afară de aceasta, el, "atotputernicul", îşi recunoaşte neputincios incapacitatea de a duce la îndeplinire condamnarea la moarte, pe care tot el o pronunțase. Ia gîndiți-vă, numai, ce-ar fi putut să iasă de aici! Puțină prezență de spirit, puțină perspicacitate, şi Adam şi Eva ar fi devenit nemuritori, în ciuda lui dumnezeu şi chiar împotriva voinței lui.

Şi cum trebuie să se fi felicitat, în cele din urmă, bătrînul dumnezeu, cînd şi-a adus aminte, în sfîrşit, de acest blestemat "pom al vieții"!

"Deci l-a scos domnul dumnezeu din grădina Edenului, ca să lucreze pământul din care fusese luat. Şi l-a gonit pe Adam şi l-a aşezat la răsăritul grădinii Edenului. Apoi a pus heruvimi cu sabie de flacără, ca să păzească drumul spre pomul vieții" *(Facerea, III, 23—24).*

E limpede, nu-i aşa? Tocmai funestul "pom al vieții" îl preocupa cel mai mult pe bătrînul "Elohim". Adam şi Eva nu trebuiau să se înapoieze în nici un caz acolo. Dar, la urma urmelor, ce idee absurdă avusese dumnezeu să creeze acest pom? Într-adevăr, fiind în stare să cunoască viitorul, dumnezeu nu putea, desigur, să nu ştie că unul dintre strămoşii noştri îndepărtați va trebui să cadă în păcat şi că va fi nevoit să-l condamne la moarte pe el şi întregul neam omenesc. În aceste condiții, "pomul vieții" nu putea să constituie pentru dumnezeu decît o piedică. Nu ar fi fost mai bine pentru el să nu sădească de loc acest pom?

Dar heruvimul cu sabie de flacără, instalat la poarta grădinii Edenului, ce năzbîtie mai e şi asta? Oare dumnezeu nu putea să doboare şi să nimicească cu un singur cuvînt, cu un singur efort de voință "pomul vieții", care de aici înainte îşi pierduse orice sens? Ei bine, lui dumnezeu nu i-a venit nici această idee!

Se caută voluntari curajoşi! Cine doreşte să se înscrie într-o expediție pentru căutarea raiului? De vreme ce dumnezeu s-a îngrijit de paza porților Edenului, de vreme ce el a mers pînă acolo încît a luat măsuri de apărare atît de primitive împotriva încercărilor omenirii de a păşi pe calea ce duce spre "pomul vieții", înseamnă că raiul pămîntesc şi acest pom minunat mai există pe undeva. Dacă, cercetînd regiunea Tigrului şi a Eufratului, vom vedea un înger cu sabie de flacără stînd de pază la nişte porți, vom putea să exclamăm:

— Am ajuns! Iată raiul creat de dumnezeu! [u]

De altfel, cine este acest păzitor? În vechiul text evreiesc al cărții "Facerea" este folosit cuvîntul "herub". Acest cuvînt înseamnă "bou" şi provine de la cuvîntul "harab", care înseamnă

"a ara". Vechii evrei îi imitau în mare măsură pe babiloneni — vecinii şi, mai tîrziu, înrobitorii lor — în privința tradiției, inclusiv a celei religioase. De pildă, ei s-au apucat să sculpteze boi uriaşi, din care au făcut ceva asemănător cu sfincşii, animale cu chip de om, pe care le-au aşezat în lăcaşurile lor sfinte. Aceste sculpturi aveau două fețe: una de om, alta de bou, precum şi aripi, picioare de om şi copite de bou. Teologii creştini au modificat cuvîntul "herub" în "heruvim". Heruvimii sînt îngeraşi tineri, cu bujori în obraji, care nu au trup şi, în genere, nu au nimic în afară de un cap de copil şi două aripioare. În pictura bisericească se întîlnesc mulți îngeraşi dintre aceştia. Se prea poate ca îngerul portar de la intrarea raiului pămîntesc să nu corespundă întru totul imaginii pe care şi-au format-o credincioşii naivi despre "heruvimi" şi dimpotrivă, să fie un "herub" în vechiul înțeles al cuvîntului ebraic, cu un cap cu două fețe, dintre care una de bou. Acest amănunt îi va ajuta pe exploratori să-l recunoască de la distanță. Sau, dacă este un heruvim de tip creştin, fără trup şi fără mîini, înseamnă că el ține sabia de flacără în dinți, ceea ce va atrage cu atît mai mult atenția asupra sa. Personal, înclinăm mai curînd către un chip de portar cu un cap jumătate omenesc, jumătate bovin.

Înainte deci, în căutarea raiului! Chiar dacă nu vom reuşi să pătrundem în el, călătoria va fi interesantă! Vom putea, cel puțin, să dăm ocol grădinii şi să trecem raiul pe hărțile geografice, care pînă în prezent au această lacună esențială.

CAPITOLUL AL TREILEA
SCURT ISTORIC AL PRIMILOR OAMENI

Capitolul al IV-lea al cărții "Facerea" începe prin a arăta concis şi clar că, după izgonirea din rai, "strămoşii" biblici s-au îngrijit în primul rînd să lase după ei urmaşi.

"Şi Adam a cunoscut pe Eva, femeia sa. Şi ea a zămislit şi a născut pe Cain şi a zis: «Dobîndit-am un om de la dumnezeu».

Apoi, a doua oară, a născut pe fratele său, Abel" *(Facerea, IV, 1—2).*

Teologii noştri, răstălmăcind în fel şi chip Biblia, au găsit şi aici un motiv de dispute. Unii dintre ei, în ciuda textului reprodus mai sus care nu li se părea destul de limpede, sînt de părere că primii oameni au cunoscut dragostea trupească încă în Eden. Alţii susţin că Eva şi-a pierdut fecioria de îndată ce a fost făcută. Alţii, invocînd rîndurile citate mai sus din cartea "Facerea", afirmă că Adam nici nu se gîndise s-o cunoască pe Eva înainte ca ei să fi fost izgoniţi din rai.

Divergenţele nu s-au oprit însă aici. Teologii s-au împărţit în tabere şi din pricina următorului pretext uimitor: dacă se consideră că contactul conjugal dintre "primii oameni" a avut loc după plecarea lor din Eden, nu exista nici un temei să se afirme că lucrul acesta s-a întîmplat imediat. Dar, în acest caz, cînd s-a întîmplat? Teologii vor să ştie totul. Au o curiozitate de nepotolit, îndeosebi în probleme de felul acesta. Ei susţin că Adam a amînat timp de 15 şi chiar de 30 de ani să facă paşi hotărîtori faţă de soţia sa. Unii afirmă, cu aerul cel mai serios cu putinţă, că Adam şi Eva, de comun acord şi pentru a-şi răscumpăra păcatul, au încălcat abstinenţa sexuală abia după... 150 de ani.

Credeţi că disputa s-a încheiat? Ah! Ce puţin îi cunoaşteţi pe teologi! Unii dintre ei au descoperit o legendă potrivit căreia Adam şi-a păstrat virginitatea timp de 150 de ani, tot din pricina funestului "fruct oprit", şi în tot acest timp a trăit cu o oarecare Lilit, care, ca şi el, fusese plăsmuită din lut. Din concubinajul cu această femeie s-au născut cîţiva diavoli. Abia după mulţi ani, cînd dumnezeu i-a ridicat excomunicarea, Adam s-a căsătorit cu Eva şi atunci a zămislit copii-oameni. În sfîrşit, au existat şi comentatori care afirmau că, după izgonirea din Eden, diavolul a trăit un timp cu Eva ca soţ cu soţie.

Dar cum stau lucrurile cu naşterile Evei? Drăguţii de teologi au găsit şi aici un material inepuizabil pentru raţionamente cucernice şi cercetări "ştiinţifice". Ei au analizat, de pildă, cu toată seriozitatea problema dacă Adam şi Eva au avut buric sau nu.

Dar acestea nu sînt decît amănunte comice. Să trecem la ceea ce pare cît se poate de serios şi de esenţial. Căci şi ceea ce este

serios în Biblie poate să stîrnească hazul şi să te facă să te tăvăleşti de rîs.

"Şi Abel era păstor de oi, iar Cain era muncitor de pămînt" *(Facerea, IV, 2).*

Vă rog să vă gîndiţi o clipă şi să spuneţi care dintre cei doi fii ai lui Adam l-a ascultat, după părerea dumneavoastră, pe dumnezeu în alegerea profesiunii sale? Fireşte, Cain, pentru că domnul a poruncit omului să muncească pămîntul şi să se hrănească exclusiv cu ceea ce produc ogoarele. Abel însă era păstor. Dacă el creştea o turmă de oi, o făcea, bineînţeles, nu pentru ca să le admire cum pasc, iar el să cînte din cimpoi. El îşi creştea oile pentru friptură. După cum vedem, Abel a încălcat prescripţiile categorice şi clare ale lui dumnezeu. Aceasta însă nu l-a împiedicat să devină favoritul domnului. Zău, scumpi teologi, dumnezeul vostru trebuie ţinut nu în chiliile mănăstirilor, ci într-o instituţie medicală, destinată persoanelor care se poartă ca el.

"Şi după cîtăva vreme Cain a adus din roadele pămîntului prinos lui dumnezeu. Şi Abel a adus şi el din cele întîi-născute ale oilor sale şi din grăsimea lor. Iar dumnezeu a privit cu îndurare pe Abel şi jertfa lui. Iar la Cain şi la jertfa lui nu s-a uitat. Şi Cain s-a aprins de mînie şi faţa lui s-a posomorît" *(Facerea, IV, 3—5).*

Avea într-adevăr de ce să se întristeze, căci dumnezeu se arătase în acest caz nedrept şi capricios .

"Şi a întrebat domnul pe Cain: -«De ce te-ai aprins de mînie şi de ce s-a posomorit faţa ta? Oare dacă ţi-e bună inima, nu ţii fruntea sus? Iar dacă ţi-e inima haină, păcatul stă la pîndă la uşa ta. Şi pofta lui dă năvală spre tine, dar tu pune stăpînire pe el!»" *(Facerea, IV, 6-7).*

Biblia nu arată ce i-a răspuns Cain lui dumnezeu. Trebuie să recunoaştem că vorbele fără şir din versetul 7 ar fi putut să pună în încurcătură pe oricine. Într-adevăr, era cam greu să dai un răspuns. Cain nu era proroc, altminteri el ar fi putut să spună:

— Înseamnă deci, bătrîne dumnezeu, că preferaţi prinoasele de carne? Bine! Dar în acest caz dumneavoastră daţi un exemplu pe care îl vor urma toţi preoţii păgîni. Manifestaţi gusturi pe care le vor avea toţi idolii. Mai tîrziu, aceste gusturi vor fi declarate grosolane şi nedemne de o divinitate... Şi ştiţi cine va face acest

lucru? Chiar adepții Bibliei, slujitorii bisericii !

Dar Cain n-a răspuns nimic. Omul acesta, care depusese atîta trudă să cultive dovleci, care aducea prinos domnului cei mai buni dintre pepenii săi galbeni şi-i vedea respinşi, şi-a dat seama că dumnezeu îşi rîde de el şi s-a simțit atît de jignit, încît pentru o clipă şi-a pierdut capul. Şi, în loc să se mînie pe dumnezeul despot, capricios, şi grosolan, a tăbărît asupra fratelui său.

"Şi a zis Cain lui Abel, fratele său: «Să mergem pe cîmp!». Iar cînd erau pe cîmp, Cain a tăbărît pe Abel, fratele său, şi l-a omorît" *(Facerea, IV, 8).*

Scurt şi cuprinzător! Cain nu era omul care să stea mult în cumpănă. El îşi pofteşte fratele la plimbare, îl duce sub un pretext oarecare în cîmp, de pildă sub pretextul de a prinde fluturi, şi, cînd ajunge departe, angajează cu Abel o ceartă stupidă, apoi îi arde una cu tîrnăcopul peste scăfîrlie şi gata! Reiese deci că din întreaga omenire primul care a murit a fost chiar Abel, favoritul lui dumnezeu.

Ce se petrece după aceea în mintea lui Cain? Este el oare îngrozit de crima sa? Cîtuşi de puțin. El se transformă imediat într-un tîlhar înrăit, într-un adevărat ocnaş. Nu are nici cele mai mici mustrări de conştiință. Se poartă deodată cu o cutezanță neobişnuită cu dumnezeu, nemaisimțind în fața lui nici un fel de spaimă.

"Atunci a grăit domnul către Cain: «Unde este Abel, fratele tău?». Iar el a răspuns: «Nu ştiu! Nu cumva sînt paznicul fratelui meu?»" *(Facerea, IV, 9).*

Parcă vezi acest tablou în fața ochilor: dumnezeu se iveşte de după un nor şi-l întreabă pe ucigaş, iar acesta trînteşte un scuipat printre dinți, cu seninătatea desăvîrşită a criminalului de profesie convins că a şters urmele crimei şi că va duce de nas organele de anchetă. Dumnezeu nu a scăpat însă din vedere nici unul dintre amănuntele întîmplării: ochiul lui divin a fost şi de astă dată la înălțime.

"Atunci domnul zise: «Ce-ai făcut! Glasul sîngelui fratelui tău strigă către mine din pămînt»" *(Facerea, IV, 10).*

E limpede: Cain va fi pedepsit cu asprime. Dumnezeu îl blestemă şi declară:

"Cînd vei munci pămîntul, să nu-ți mai dea vlaga lui! Zbuciumat şi fugar să fii pe pămînt!" *(Facerea, IV, 12).*

Cain este condamnat să plece în bejenie, să nu aibă nici casă, nici masă, să pribegească şi să se zbuciume veşnic. Dar îngăduiți, vă rog, scumpe dumnezeu! Dacă în pribegia sa el nu va cunoaşte nici odihna, nici liniştea, cum va putea el să fie în acelaşi timp agricultor? Se ştie doar că această îndeletnicire cere ca omul să stea într-un loc. Cum va putea el să muncească pămîntul chiar dacă presupunem că nu se va bucura de roadele lui?

Totuşi Cain cel biblic a luat toată povestea în serios, s-a speriat de mama-focului şi, de spaimă, a uitat chiar că omenirea e alcătuită în total din trei oameni: părinții lui şi el. Lui i se şi năzare că în timpul pribegiei ar putea fi ucis, de după colț, de niscaiva criminali.

"Şi a zis Cain către domnul: «Fărădelegea mea este prea mare ca să mi se mai ierte! Iată, astăzi tu mă alungi de pe fața acestui pămînt şi trebuie să mă ascund de tine. Rătăcitor şi fugar voi fi pe pămînt, iar cine va da peste mine mă va ucide!»" *(Facerea, IV, 13—14).*

Şi deodată mînia domnului se mai potoli. Pierzînd simțul realității, dumnezeu îl ia pe Cain sub protecția sa, împotriva unor ucigaşi inexistenți. Dacă nici asta nu e aiureală, ar fi interesant de ştiut ce este?

"Ci i-a răspuns dumnezeu: «Nu aşa! Oricine va ucide pe Cain va cădea sub înşeptită răzbunare!«Şi a pus dumnezeu lui Cain un semn, ca nimeni care-l va găsi să nu-l omoare" *(Facerea, IV, 15).*

Acum, fără să vrei, te aştepți să urmeze povestirea pățaniilor lui Cain din timpul pribegiei. Dar nu se întîmplă aşa. Dimpotrivă, iese la iveală că nimeni nu se ținea mai mult de casă decît acest "pribeag".

"Şi a purces Cain din fața lui dumnezeu şi s-a sălăşluit în pămîntul Nod, la răsărit de Eden. Şi a cunoscut Cain pe femeia sa şi a zămislit şi a născut pe Enoh. Şi s-a apucat şi a zidit o cetate şi cetății i-a pus numele Enoh, după numele fiului său" *(Facerea, IV, 16—17).*

Din versetele de mai sus aflăm că Cain s-a căsătorit; autorul nu ne spune însă cu cine. Un lucru e limpede: Adam şi Eva au

avut fiice, cărora Biblia nu le-a făcut cinstea să le pomenească numele, iar Cain s-a căsătorit cu una dintre surorile sale. Nu-i vom face însă nici o vină din asta: judecînd după "sfînta scriptură", incestul era obligatoriu în primele vremuri ale omenirii.

Dar ceea ce ne face să sărim în sus de uimire este oraşul întemeiat de Cain. Asta-i prea de tot! Un vagabond construieşte un oraş! Şi de unde, mă rog, a luat el muncitori? Ce unelte a folosit pentru lucrările de construcţie? Şi, în sfîrşit, de unde a luat Cain locuitori pentru a popula vestitul său oraş? Cuviosul autor al "sfintei scripturi" nu s-a sfiit să mintă aici cu cea mai mare neruşinare.

În versetele următoare sînt enumeraţi urmaşii lui Cain. Soţia lui Enoh l-a născut pe Irad; Irad a fost tatăl lui Mehuiael; lui Mehuiael i s-a născut Metuşael. În legătură cu aceste persoane se cunosc numai numele lor. Lui Metuşael i s-a născut un oarecare Lameh, care în materie de căsătorie a fost mai nesăţios decît nobilii lui strămoşi. Venerabilul Lameh este inventatorul poligamiei; pentru început, el îşi ia două soţii. De la soţia sa Ada are doi fii, pe nume Iabel şi Iubal, iar de la soţia sa Ţila a avut un fiu, pe Tubalcain, şi o fiică, Naama.

Se pare că fiii lui Iabel au preferat, în locul oraşului construit de strămoşul lor Cain, aerul curat al cîmpului, pentru că ei sînt primii de pe pămînt care au sălăşluit în corturi *(v. 20).* Cît despre fiii lui Iubal, lor, dimpotrivă, le-a plăcut oraşul; tot ei au fost şi cei mai veseli din familie: iubeau muzica. Iubal "a fost părintele tuturor celor ce cîntă din chitară şi din flaut" *(v. 21).*

Poligamul Lameh era, pe cît se pare, cam sărac cu duhul. Cartea "Facerea" citează una dintre cuvîntările lui, care, ce-i drept, are calitatea că e scurtă. Totuşi, nici un comentator n-a putut s-o explice vreodată ca lumea:

"Ci Lameh zis-a către femeile sale: «...Femei ale lui Lameh, luaţi aminte la spusa mea: am ucis un om pentru rana mea şi un băietan pentru vînătaia mea! Şi dacă va fi de şapte ori răzbunat Cain, atunci Lameh va fi de şaptezeci şi şapte de ori»" *(Facerea, IV, 23—24).*

Această cuvîntare a impresionat în cel mai înalt grad pe cele

două doamne. Fiind, pesemne, cu totul uluite, ele nu au cerut nici cea mai mică explicație la această neîntrecută lăudăroşenie.

În continuare, "scriptura" trece direct la înregistrarea actului de naştere al lui Set, cel de-al treilea fiu al lui Adam.

"Şi Adam a cunoscut iarăşi pe femeia sa şi ea a născut un fiu şi i-a pus numele Set, «căci — a zis ea — mi-a dat dumnezeu altă odraslă în locul lui Abel pe care l-a omorît Cain». Şi lui Set de asemenea i-a născut un fiu, căruia i-a pus numele Enoş. Atunci au început oamenii să cheme numele domnului" *(Facerea, IV, 25—26).*

Capitolul următor, al V-lea, este consacrat exclusiv genealogiei lui Noe, care se trage din Adam prin Set. Urmaşii lui Cain sînt lăsați deoparte şi ulterior nu se mai vorbeşte de ei.

Găsim următoarea dezvoltare a arborelui genealogic, în care sînt date numai numele fiilor mai mari: Set, Enoş, Chenan, Mahalaleel, Iared, Enoh, Matusalem, Lameh, Noe. Cel mai interesant lucru din acest capitol sînt datele referitoare la longevitatea neobişnuită a tuturor acestor patriarhi: Adam avea 130 de ani cînd i s-a născut Set şi a mai trăit încă 800 de ani; Set a murit la vârsta de 912 ani; Enoş a trăit 905 ani, Chenan 910 ani. Cel mai tînăr a murit Lameh, tatăl lui Noe; acest Lameh (care nu trebuie confundat cu bigamul Lameh cel plin de ciudățenii) şi-a dat sfârşitul în cea de-a 777-a primăvară a vieții sale.

Enoh, fiul lui Iared, a fost cel mai abil dintre toți: el nici n-a mai murit.

"Şi Enoh era în vârstă de şaizeci şi cinci de ani cînd i s-a născut Matusalem. Şi Enoh a umblat în căile domnului, după ce i s-a născut Matusalem, trei sute de ani şi a avut fii şi fiice. Deci au fost toate zilele lui Enoh trei sute şaizeci şi cinci de ani. Şi fiindcă Enoh umbla în căile domnului, nu s-a mai văzut, căci dumnezeu l-a luat la sine" *(Facerea, V, 21—24).*

E un caz de toată minunăția! N-are importanță cum l-au explicat teologii: nimic nu ne mai miră.

Cupa de onoare pentru longevitate i-a revenit lui Matusalem, fiul lui Enoh, cel care a fost luat de viu în ceruri: ăsta a avut o sănătate de fier, nu alta! A trăit în abstinență sexuală 187 de ani şi numai după asta şi-a permis să-l aducă pe lume pe Lameh al

doilea. Apoi a mai trăit încă 782 de ani, de astă dată dînd dovadă de virilitate pînă la sfîrşitul vieții sale:

"Şi a mai trăit Matusalem, după ce i s-a născut Lameh, şapte sute optzeci şi doi de ani şi a avut fii şi fiice" *(Facerea, V, 26).*

În total, 969 de ani! Vă rog să nu vă îndoiți: pe atunci aceasta era durata vieții.

Dar ce veți spune despre Noe, fiul lui Lameh? Lameh i-a pus fiului său numele Noe, zicînd: «Acesta ne va mîngîia de munca şi de truda mîinilor noastre, *căşunate* de pămîntul pe care l-a blestemat dumnezeu!»" *(Facerea, V, 29).*

"Şi Noe era în vîrstă de cinci sute de ani şi i s-au născut lui Noe: Sem, Ham şi Iafet" *(Facerea, V, 32).*

Să trăieşti pînă la vîrsta de 500 de ani şi abia atunci să te apuci să-ți săruți nevasta? De altfel, mai bine mai tîrziu decît niciodată!

Multă cerneală a fost risipită în legătură cu longevitatea neobişnuită a patriarhilor din cartea "Facerea". Teologii catolici, dîndu-şi seama cît de greu vor fi înghițite aceste gogoşi, s-au străduit să ferească povestirile din cartea "sfîntă" de diverse înțepături ironice; ei afirmă că prin ani trebuie să se înțeleagă, poate, doar perioadele de revoluție ale Lunii, pentru că, zice-se, în epoca aceea timpul se socotea numai în luni. În felul acesta ar reieşi că Matusalem a trăit numai 80 de ani. Dar fanaticii turbați, care vor să creadă în minunea longevității primilor oameni, i-au pus la respect pe aceşti comentatori. Ei susțin sus şi tare că anii biblici trebuie socotiți de cîte 12 luni, căci altminteri legendele biblice ar deveni cu totul ridicole. De pildă, potrivit cărții "Facerea", Avraam a murit "la bătrînețe fericite, bătrîn şi sătul de zile", la vîrsta de 175 de ani *(Facerea, XXV, 7—8).* Dacă am socoti aceşti ani după perioadele de revoluție ale Lunii, ar rezulta că Avraam a trăit numai 14 ani şi 7 luni. Sau să luăm alte exemple: Biblia spune că Enoş, Chenan şi Mahalaleel au avut primii fii la vîrsta de 90, 70 şi, respectiv, 65 de ani. Dacă am socoti după perioadele de revoluție ale Lunii, ar trebui să admitem că aceşti străbuni au avut copii la vârsta de 7 ani şi jumătate, 5 ani şi 10 luni şi, respectiv, 5 ani şi 5 luni. În sfârşit, potrivit textului biblic, Nahor a avut urmaşi la vîrsta de 29 de ani. Se poate oare admite,

exclamă unul dintre cuvioşii exegeţi, ca Nahor să fi avut numai 2 ani şi 5 luni cînd i s-a născut primul fiu?

Bineînţeles, stimaţi slujitori ai cultului, că Biblia socoteşte anul de 12 luni. Dar în acest caz e cît se poate de amuzant că nătîngul de Noe a aşteptat să împlinească 500 de ani pentru ca, în sfîrşit, să-şi înceapă viaţa sexuală.

CAPITOLUL AL PATRULEA
AVENTURILE AMOROASE ALE ÎNGERILOR PE PĂMÎNT

Ne apropiem de unul dintre cele mai interesante pasaje din Biblie, a căror suprimare din scurtele manuale de "istorie sfîntă" caracterizează cum nu se poate , mai bine neruşinarea clericilor şi îndemînarea cu care falsifică dogmele credinţei. "Sfinţii" părinţi ai bisericii susţin sus şi tare că Biblia este o carte "divină", că ea a fost scrisă direct după dictarea lui dumnezeu, că tot ce stă scris în ea este adevărul adevărat, adevărul cel mai desăvîrşit, adevărul suprem, şi că această carte merită cea mai sinceră veneraţie. Atunci se pune întrebarea: de ce clericii nu dau credincioşilor posibilitatea să cunoască în întregime această carte, fără să suprime din ea nici un verset? Cărţile "sfinte" trebuie citite aşa cum sînt. Căci dacă e vorba să se scoată un pasaj sau altul care vine în contradicţie cu unele puncte din ştiinţele teologice proclamate dogme ale credinţei, atunci ar fi mai simplu să fie aruncată la coş toată cartea. Ea nu mai este atunci o carte sfîntă, ci o carte demnă de dispreţ. O minciună dintr-un pasaj oarecare constituie un argument suficient pentru a dezminţi originea divină a întregii cărţi.

Şi iată că propovăduitorii religiei, după ce pomenesc numele lui Noe, trec imediat la povestea cu potopul, afirmînd că desfrînarea oamenilor l-a supărat pe dumnezeu şi l-a făcut să trimită potopul asupra tuturor, cu excepţia unei singure familii al cărei cap ar fi rămas om drept.

Dar cele de mai sus nu corespund de loc cu Biblia! Ea spune altceva. În primele patru versete din capitolul al VI-lea al cărţii

"Facerea" se arată care a fost adevărata pricină a stricăciunii oamenilor. Domnilor clerici, nu aveți dreptul să treceți sub tăcere acest episod din a voastră "sfîntă scriptură"! Dacă el vă pune în încurcătură, cu atît mai rău: "sfîntul duh" n-ar fi trebuit să dicteze asemenea lucruri autorului "Pentateuhului". Hapul este amar, dar sfinții şi învățații părinți ai bisericii l-au înghițit o dată; acum e rîndul dumneavoastră să-l înghițiți.

Hapul pe care teologii din zilele noastre se străduiesc să nu-l înghită, ci să-l scuipe pe furiş, constă din primele versete ale capitolului al VI-lea din cartea "Facerea".

"Iar după ce oamenii au început să se înmulțească pe fața pămîntului şi li s-au născut fete,

Atunci au văzut fiii lui dumnezeu că fetele oamenilor sînt frumoase şi şi-au luat de neveste, din toate, pe acelea pe care şi le-au ales.

Şi a zis domnul: «Nu va rămîne duhul meu în oameni pururea, fiindcă sînt trup. Drept aceea zilele lor să fie o sută douăzeci de ani!»

Iar în vremea aceea erau pe pămînt uriaşii, mai ales după ce fiii lui Dumnezeu intrară la fiicele oamenilor şi le născură fii. Aceştia sînt vitejii cei vestiți din vechime" *(Facerea, VI, 1—4).*

Deşi cartea "Facerea" nu ne-a istorisit povestea zămislirii îngerilor, iată totuşi că este a doua oară cînd ea aminteşte despre aceste ființe desăvîrşite: prima dată a fost vorba de "herubul" pus de santinelă la porțile Edenului. De aceea nu strică să spunem cîteva cuvinte despre credința în îngeri la vechii evrei.

Creştinii, a căror religie e preluată din credința evreilor, au născocit dogme noi, despre care în Biblie nu există nici urmă. Astfel, pe de-a-ntregul născocită este povestea răzvrătirii diavolului Satana şi a înfrîngerii lui de către arhanghelul Mihail. Întrucît noi examinăm aici Biblia mai ales din punctul de vedere al credinței creştine, nu putem trece cu vederea această problemă.

Potrivit dogmelor teologilor creştini, într-o bună zi stăpînul cerurilor, dumnezeu, şi-a făcut socoteala că nu se cuvine ca el, atotputernicul, să se mulțumească numai cu crearea cerului şi a pămîntului. De vreme ce a populat pămîntul, de ce n-ar popula şi

cerul? Pe timpuri i se urîse cu haosul. Dar şi mai mult i s-a urît cu singurătatea din rai. Şi întrucît era meşter în a crea, literalmente din nimic, o mulţime de lucruri amuzante şi chiar fiinţe însufleţite, a plăsmuit îngeri meniţi să-i alcătuiască o societate plăcută. Dumnezeu şi-a comandat, de asemenea, un fotoliu cu blazon, ca să aibă pe ce sta cînd prezida adunarea cerească. Pentru a-l distra pe dumnezeu, îngerii cîntă neîncetat. Ca fiinţe supranaturale, bineînţeles, nu obosesc niciodată şi sînt totdeauna în voce.

Dar iată că unul dintre îngeri, un flăcău pe care clericii l-au poreclit Lucifer-satana, a pus ochii pe tronul preasfîntului şi şi-a făcut socoteala că n-ar fi rău să ocupe el fotoliul prezidenţial în locul atotputernicului creator. Această intenţie criminală a părut o glumă foarte reuşită unora dintre îngeri, care, pesemne, se săturaseră să tot facă necontenite vocalize şi astfel s-au alăturat îndrăzneţului, în timp ce majoritatea covîrşitoare a îngerilor erau împotriva uneltirilor lui. Un oarecare Mihail, numit arhanghelul, adică "mai-marele peste îngeri", şi-a asumat sarcina de a apăra interesele domnului. El a preluat comanda oştii cereşti şi i-a tras o chelfăneală zdravănă satanei. Îngerul răzvrătit a fost aruncat în iad, o "împărăţie" subterană creată instantaneu pentru el. Tot acolo s-au prăbuşit şi complicii lui, iar dumnezeu şi-a reluat locul în fotoliul prezidenţial.

Aceasta este legenda pe care clericii au transformat-o în dogmă a credinţei pentru enoriaşii lor înfioraţi de groază, căci, la urma urmelor, episodul urmăreşte mai ales să insufle spaimă oamenilor credincioşi: păziţi-vă, oiţe evlavioase! Dacă nu vă veţi supune poruncilor domnilor clerici, veţi zbura pe urma îngerilor răi, de-a dreptul în iad.

În vechiul text ebraic al Bibliei, acolo unde se vorbeşte despre diavol, adică în acele cărţi care au fost scrise, indiscutabil, după captivitatea din Babilon (la mai bine de o mie de ani după legendara existenţă a lui Moise), principalul demon este satana. Cît priveşte diavolii, ei sînt pur şi simplu duhuri rele, avînd însă aceeaşi înfăţişare ca dumnezeu şi cei din preajma lui. Altă explicaţie nu se mai dă. Ei nu sînt cîtuşi de puţin prezentaţi ca nişte răzvrătiţi, izgoniţi din raiul ceresc şi prinşi în lanţuri de

zidurile iadului de foc. Astfel, în legenda lui Iov, duhul rău, satana, se plimbă prin cer ca la el acasă şi chiar, cînd îi vine chef, se ia la harță cu dumnezeu. Văzînd că aceşti diavoli din ultimele cărți ale Bibliei se simt atît de bine şi nu suferă din pricina chinurilor din iad, criticii au remarcat că aceasta corespunde credințelor caldeenilor şi perşilor, ale căror cărți datează dintr-o perioadă anterioară cărților evreilor. De aici s-a tras concluzia că evreii, în timpul îndelungatei captivități din Babilon, au adăugat la credințele lor unele din credințele popoarelor în mijlocul cărora le-a fost dat să trăiască. De altfel, însuşi numele pe care evreii l-au dat diavolului principal poartă pecetea religiei caldeene sau a celei babilonene: "satana" nu este un cuvînt ebraic, ci un cuvînt caldeean şi înseamnă "ură".

Prin urmare, dumnezeu a ascuns poporului evreu "ales" de el nu numai povestea cu complotul de la curte pus la cale de un număr de îngeri, ci chiar şi numele adevărat al căpeteniei răzvrătiților. Biblia nu-i spune nicăieri Lucifer. Numele acesta i l-au dat creştinii. Dar părinții şi învățații bisericii s-au străduit în fel şi chip să găsească vreo indicație cu privire la Lucifer în Vechiul testament. Pentru aceasta ei au recurs la un fals, reuşind să-i păcălească destul de bine pe credincioşi, care nu citesc Biblia personal, ci numai o ascultă cînd le-o citesc şi le-o răstălmăcesc oamenii de profesie. Falsul trebuie dat în vileag şi îl rugăm pe cititor să ne ierte că vom face o digresiune scurtă, dar necesară.

Teologii afirmă că în prorocirea lui Isaia *(XIV, 12)* este vorba de Lucifer, sub numele lui adevărat, şi citează începutul versetului, falsificîndu-l însă cu ajutorul traducerii latine a Bibliei.

În acest capitol, Isaia, înfuriat că babilonenii țin atît de mult poporul lui în captivitate, dă frîu liber mîniei sale patriotice şi prezice regelui Babilonului că împărăția lui se va prăbuşi şi praf şi pulbere se va alege de ea.

"Însă domnul se va îndura de Iacob — exclamă Isaia — şi va alege încă o dată pe Izrail, pe care îl va statornici în patria lui... Tu vei cînta cîntecul acesta de ocară împotriva împăratului Babilonului şi vei zice: «Cum s-a sfîrşit cu tiranul şi cum s-a curmat cu chinul nostru?». Domnul a sfărîmat toiagul celor fărădelege şi sceptrul stăpînitorilor...

Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fiu al revărsatului zorilor? Ai fost doborît la pămînt, tu care asterneai la pămînt toate neamurile?...

Şi numai tu ai fost zvîrlit departe de mormîntul tău ca un stîrv urîcios, acoperit cu rămăşiţele celor ucişi şi ciopîrţiţi de sabie; tu zaci, altfel decît cei pogorîţi în gropniţe de piatră, ca un stîrv storcoşit în picioare.

Tu nu te vei pogorî cu ei în mormînt, fiindcă tu ai pustiit ţara ta şi pe poporul tău l-ai măcelărit. Niciodată nu va mai fi vorba despre odrasla fărădelegii!" *(Isaia, XIV, 1,4,5,12,19, 20).*

Trebuie să fii de o neobrăzare fără margini pentru a afirma că aici Isaia vorbeşte despre Lucifer-satana. Este vorba, fireşte, despre regele Babilonului şi numai despre el; pasajul vădeşte o explozie de mînie, ură şi ameninţări la adresa lui Nabucodonosor, înrobitorul poporului evreu.

Să vedem acum în ce chip "sfîntul" Ieronim, care a tradus Biblia în limba latină, a falsificat textul. Profitînd de faptul că Isaia compară pe regele Babilonului cu Luceafărul (planeta Venus), căruia la evrei i se spunea Helel (Zori) şi la romani Lucifer (Dătător de lumină), el şi-a permis să expună prima parte a versetului 12 în latină în felul următor: "Quomodo cecidisti de coelo Lucifer, qui mane oriebaris" ("Cum ai căzut tu din ceruri, Lucifer, tu care te ridicai dimineaţa").

Textul evreiesc autentic, menţionînd numele lui Helel, vorbeşte despre regele Babilonului. Regele este comparat cu Luceafărul, cu planeta Venus. Teologii exclamă însă cu un aer triumfător: "Decăderea lui Lucifer este menţionată în Biblie! Însuşi Isaia vorbeşte despre asta".

Ce nemaipomenită neobrăzare! Repetăm: în vechile cărţi "sfinte" ale evreilor nu este pomenit nimic care să semene cu legenda răzvrătirii şi înfrîngerii lui Lucifer!

Revenim la îngerii din capitolul al şaselea al cărţii "Facerea" şi recurgem din nou la izvoare tot atît de sfinte ca cele de mai înainte, în care vom găsi unele amănunte cu privire la concubinajul acestor locuitori cereşti cu frumoasele fiice ale oamenilor.

Manualele şcolare de "istorie sfîntă", alcătuite spre folosinţa

muritorilor de rînd, nu conțin, bineînțeles, nici cea mai mică aluzie cu privire la aventurile pe care le dau în vileag cele patru versete citate mai sus, dar aceste patru versete nu sînt şterse din Biblie. Asta încă nu-i totul: slujitorii religiei au pentru ei, şi numai pentru ei, încă o carte, pe care o țin în mare cinste, fără a o răspîndi însă pe larg. Este Cartea lui Enoh.

Enoh — cred că n-ați uitat de el — este patriarhul care a trăit 365 de ani, pe care dumnezeu l-a îndrăgit şi l-a ridicat la ceruri "în carne şi oase", ca Jupiter pe Ganimede . Totuşi, potrivit unei legende, Enoh a scris, zice-se, o carte pe care, din fericire, n-a luat-o cu el în rai. Enoh a lăsat cartea prin testament fiului său Matusalem, iar Noe a luat prețiosul manuscris cu el în corabie.

E drept, vreme îndelungată nimeni nu a văzut această carte a lui Enoh. Se afirmă că pe "timpul apostolilor" (adică cu nouăsprezece veacuri în urmă), ea exista, dar nu se ştie unde. O dovadă în acest sens există în Noul testament. Epistola sobornicească a apostolului Iuda spune următoarele *(v. 14—15):* "Dar şi Enoh, al şaptelea de la Adam, a prorocit despre aceştia (despre păcătoşi. — *Nota trad.),* zicînd: «Iată, venit-a domnul întru zecile de mii de sfinți ai lui, ca să facă judecată împotriva tuturor şi să mustre pe toți necredincioşii...»".

Din moment ce "sfîntul apostol" citează această carte, înseamnă că o cunoaşte! Şi vreme de cîteva veacuri teologii şi-au pus întrebarea: "Ce s-a întîmplat cu cartea lui Enoh?" În cele din urmă, scoțianul Jacob Bruce, un călător destul de cunoscut, a găsit această vestită carte în Abisinia (Etiopia). De fapt, el a dat peste o legendă etiopiana, pentru că, la urma urmelor, e puțin probabil ca legendarul Enoh să-şi fi scris istorisirile în limba etiopiana. Dar vedeți cît e de bine să ai o "providență divină" cînd te ocupi de teologie! Minunata carte scrisă de Enoh în limba vorbită înainte de pățania cu "turnul lui Babel" a avut o soartă fericită. Deşi această limbă primitivă a dispărut pe neaşteptate şi pentru totdeauna, ea şi-a găsit un traducător în rîndurile vechilor evrei. Apoi această traducere ebraică, cunoscută, zice-se, de apostoli şi de părinții bisericii, a dispărut fără urme. Şi deodată un scoțian oarecare găseşte, la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, manuscrisul ei complet în Abisinia. Îți mulțumim mult,

"providență divină"! Îți mulțumim din suflet!

Bruce a donat manuscrisul descoperit bibliotecii Universității Oxford, spre bucuria de nedescris a teologilor. Au început să apară traduceri. În 1838 a fost editată o traducere engleză, făcută de arhiepiscopul irlandez Richard Lawrence .

Cartea lui Enoh se împarte în 11 capitole. Povestirea despre dragostea îngerilor pentru fiicele oamenilor se află în cap. 2.

"Cum numărul oamenilor crescuse mult, ei aveau fiice foarte frumoase. Şi cei mai strălucitori dintre îngeri s-au îndrăgostit de ele şi din pricina asta au fost tîrîți în multe greşeli. Şi înflăcărîndu-se ei, şi-au zis: «Să mergem pe pămînt şi să ne alegem femei dintre cele mai frumoase fiice ale oamenilor». Atunci Semiazas, pe care dumnezeu îl făcuse prinț peste îngerii cei mai strălucitori, le-a zis: gîndul acesta este bun, dar mă tem că voi nu veți cuteza să-l înfăptuiți şi voi fi nevoit să am eu singur copii de la frumoasele fiice ale oamenilor. Şi toți i-au răspuns: jurăm să aducem la îndeplinire gîndul nostru şi blestemați să fim dacă-l vom încălca. Şi s-au legat ei prin jurămînt. Şi au fost ei la început două sute. Şi s-a întîmplat asta pe vremea cînd trăia Iared, tatăl lui Enoh. Şi au purces ei laolaltă, şi s-au pogorît din ceruri, şi au urcat pe muntele Hermon, muntele jurămintelor. Şi iată numele celor douăzeci mai de seamă dintre ei: Semiazas, Atarcuf, Arasiel, Hobabiel, Horamam, Ramiel, Sampsih, Zachinel, Balchiel, Azachiel, Farmar, Amariel, Anaghemas, Thauzail, Samiel, Sarinas, Eumiel, Tiriel, Iumiel, Sariel. Ei şi alții, şi mulți alții încă, şi-au luat femei de neveste în anul 1170 de la facerea lumii. Şi din aceste cununii s-au născut uriaşi..."

Aici, fireşte, nu se spune nici un cuvînt despre răzvrătirea împotriva lui dumnezeu: pur şi simplu, cîțiva crai cereşti, în frunte cu prințul Semiazas, care nu este nici Lucifer, nici satana, au plecat în căutare de aventuri amoroase pe pămînt şi nimic mai mult.

E drept că, atunci cînd exemplul lor a fost urmat de mulți îngeri, dumnezeu, văzîndu-se părăsit, a început să bombăne. Dar el a mai răbdat încă multă vreme şi nu s-a înfuriat. Cît despre pricina marii lui mînii, care în cele din urmă a răbufnit, în această privință cartea lui Enoh şi cartea "Facerea" se contrazic.

Aici e ceva putred. Ia să vedem!

Potrivit cărţii "Facerea", în urma relaţiilor dintre îngeri şi frumoasele femei pămîntene, oamenii au devenit peste măsură de robiţi cărnii. Acesta este, după părerea noastră, un domeniu în care teologii se pricep, într-adevăr, dacă frumoaselor fete le-a plăcut hîrjoneala şi erau atît de nesăţioase, îngerii, ca fiinţe supranaturale, puteau să le satisfacă într-o măsură tot supranaturală; acest lucru ar fi trebuit să-i determine pe rivalii îngerilor, muritorii de rînd, să le urmeze pilda, ceea ce nu ar fi fost tocmai uşor. Dar ce-l priveşte asta pe dumnezeu.? am întreba noi. Nu le-a poruncit oare el oamenilor să se înmulţească?

Cartea lui Enoh prezintă lucrurile în altă lumină, îngerii, ajungînd tătici fericiţi pe pămînt, au prins să se intereseze de odraslele lor şi s-au dovedit mentori cu totul neobişnuiţi. Ei i-au deprins pe copiii lor nu numai să şlefuiască pietre preţioase, dar i-au învăţat şi magia, şi arta de a prezice viitorul după aştrii cereşti. În afară de aceasta, ei le-au iniţiat şi pe ibovnicele lor în tainele cele mari. Urmările sînt limpezi: domnişoarele ibovnice ale îngerilor şi fiii lor nelegitimi — uriaşii — s-au ridicat curînd deasupra celorlalţi oameni. Închipuiţi-vă cîte poţi face cînd cunoşti magia!

"Şi pămîntul plîngea, şi se umpluse de strigăte de durere".

Mişcaţi de "suferinţele" pămîntului, patru dintre îngeri l-au rugat pe dumnezeu să pună capăt acestor nenorociri. Între timp, domnul Azazel — un înger căsătorit cu o fată de pe pămînt — s-a certat cu Semiazas, i-a tras un toc de bătaie şi a luat locul căpeteniei haimanalelor cereşti. Dumnezeu l-a trimis pe îngerul Rafaël să-l înfrîngă pe îngerul Azazel, şi Azazel al nostru a fost închis de Rafaël într-o peşteră din pustiul Dodoel.

Pînă la urmă dumnezeu a găsit că, oricum ai suci-o, e nevoie de un potop. Pentru a-i împiedica pe uriaşi să se îndeletnicească cu magia, el a hotărît să înece toată lumea, inclusiv pe oamenii simpli, care nu aveau decît de suferit din pricina acestor vrăjitori. În ce-i priveşte însă pe îngeri, care se duseseră să hoinărească şi să se dedea la desfrîu pe pămînt, el i-a rechemat în ceruri şi le-a poruncit pe viitor să stea locului şi să nu se mai ţină de blestemăţii.

E de presupus că tocmai atunci îngerii au devenit ființe fără sex. Pentru a se asigura împotriva unor noi şotii posibile din partea lor, dumnezeu i-a obligat, pesemne, să renunțe la organele respective, aşa cum făceau regii orientali cu toți cei care îndeplineau o anumită funcție în haremurile lor. Degeaba elimină clericii acest episod din scurtele lor manuale de "istorie sfîntă". E bine ca oamenii să ştie, cel puțin, de ce au devenit îngerii eunuci.

Nenorocitul Azazel, uitat în peştera unde-l aruncase Rafaël, s-a înecat, bineînțeles, în timpul inundației universale. Să vărsăm deci o lacrimă pentru trista lui soartă.

Mai puteți spune oare că nu însăşi providența a fost aceea care a ajutat să fie regăsită Cartea lui Enoh! Pe scurt, ea nu i-a stînjenit de loc pe primii creştini: apostolul Iuda o citează; unii dintre părinții bisericii au vorbit şi ei despre ea ca de o carte foarte cunoscută. Cartea lui Enoh a fost în mare cinste la creştini pînă în secolul al IV-lea. Mai tîrziu însă, văzînd că "Enoh" confirmă şi explică bine cele patru versete supărătoare din capitolul al şaselea al cărții "Facerea", clericii au eliminat cartea lui Enoh din Biblie.

După ce am văzut cum şi-i închipuiau evreii pe îngeri, reiese limpede că biserica creştină a adus modificări importante acestei teorii. Cu toate acestea, ea recunoaşte că poporul evreu a fost ales de dumnezeu şi socoteşte cărțile lui religioase drept "sfinte" şi "indiscutabile".

Evreii îi împărțeau pe îngeri după o scară ierarhică cu zece trepte: 1) cadoşimii, sau preasfinții; 2) ofamimii — cei iuți; 3) oralimii — cei puternici; 4) şasmalimii — îngerii-flăcări; 5) serafimii — îngerii-scîntei; 6) malahimii — solii; 7) elohimii — divinii; 8) benelohimii — fiii domnului; 9) heruvimii — îngerii-boi; 10) ieşimii — cei însuflețiți. Dar papa Grigore I i-a împărțit pe îngeri cu totul altfel. Din porunca lui "prea-sfîntă", creştinismul a adoptat împărțirea îngerilor în trei trepte cu cîte trei ranguri fiecare: prima treaptă — serafimii, heruvimii şi întîiistătători; a doua treaptă — forțele, puterile şi stăpînirile; şi a treia treaptă — principiile, arhanghelii şi îngerii simpli. De aici se vede cît de mare este puterea papii: nu e glumă să ai dreptul de a schimba rînduiala rangurilor cereşti.

Preoţii creştini afirmă că evreii nu înţelegeau cărţile lor "sfinte" şi că nici acum nu-şi înţeleg religia, nu cunosc "credinţa adevărată". Ia gîndiţi-vă şi dumneavoastră, evreii "n-au bănuit niciodată" că Isaia, răstindu-se la regele Babilonului, duşmanul lor, şi "prezicîndu-i" ziua cînd i se va nărui puterea, a avut în vedere nu căderea acestui rege, ci legenda străveche a răzvrătirii lui Lucifer împotriva lui Dumnezeu! Şi ce găgăuţi erau rabinii dacă nu au izbutit să citească acest lucru printre rînduri!

Şi-apoi, în afară de asta — spun popii creştini —, în Biblia evreilor mai există o mulţime de lucruri pe care ei nici nu le bănuiesc.

De pildă, "sfînta treime". Încercaţi să convingeţi pe un evreu credincios să se închine unui dumnezeu cu trei feţe. O să vă pierdeţi timpul de pomană: are să vă rîdă în nas. Are să vă răspundă că, dacă dumnezeu ar fi fost o trinitate, ar fi mărturisit acest lucru lui Moise, patriarhilor, prorocilor. El va susţine, cu Biblia în mînă, că nici un cuvînt din ea nu face aluzie la existenţa "sfintei treimi", pe care el o socoteşte de neînţeles, şi că, dimpotrivă, "sfînta scriptură" prezintă persoana lui dumnezeu ca unică şi indivizibilă.

În faţa acestei "lipse de perspicacitate", teologul creştin zîmbeşte cu condescendenţă şi ridică din umeri. Lui, vedeţi dumneavoastră, îi sînt de ajuns primele două versete din cartea "Facerea" pentru a dovedi că "sfînta treime" a existat în toate vremurile şi că lucrul acesta este cu desăvîrşire limpede. El are să vi le citeze cu un aer triumfător:

"La început, a făcut dumnezeu cerul şi pămîntul. Şi pămîntul era fără chip şi pustiu şi întuneric era deasupra adîncului, iar duhul lui dumnezeu se purta pe deasupra apelor".

Aceasta este traducerea fidelă a textului ebraic.

Dumneavoastră nu vedeţi aici pe dumnezeu-tatăl, dumnezeu-fiul şi dumnezeu-duhul? Într-adevăr, la prima vedere nu prea se zăresc, dar puneţi-vă ochelari de teolog şi veţi desluşi, cu foarte multă uşurinţă, "sfînta treime". Cu îngăduinţa dumneavoastră vom folosi ca ochelari raţionamentul fericitului Augustin din minunata lui carte *"De cantico novo" (cap. VII).* Nu există nimic mai convingător decît acest raţionament. Toţi clericii îl socotesc pe

Augustin făclia teologiei.

Expresia "la început", care este începutul vremurilor Şi al lucrurilor, înseamnă "dumnezeu-fiul". Vreți o dovadă? Deschideți Apocalipsul sfîntului Ioan Teologul, carte din Noul testament, cap. al III-lea: Hristos este numit aici "începutul zidirii lui dumnezeu" *(v. 14).* Deschideți Evanghelia lui Ioan, cap. al VIII-lea: întrebat de evrei "cine eşti tu?", Iisus a răspuns: "Ceea ce vă spun de la început" *(v. 25).*

Prin urmare, primul verset din cartea "Facerea" ar trebui citit în felul următor: "În dumnezeu-fiul, care este începutul, dumnezeu-tatăl a făcut cerul şi pămîntul".

"Ați văzut", primele două personaje ale "sfintei treimi", dar încă nu-l vedeți pe al treilea, nu-i aşa? Aveți puțintică răbdare! Puneți-vă din nou ochelarii "sfîntului" Augustin. Al treilea personaj, dumnezeu-duhul, se găseşte în versetul al doilea, la sfîrşit: "duhul lui dumnezeu se purta pe deasupra apelor". Acest "duh" nu vă spune nimic? "Duhul" acesta este dumnezeu "sfîntul duh".

De aceea traducerea textului ebraic ar fi următoarea: "În dumnezeu-fiul, începutul tuturor lucrurilor, dumnezeu-tatăl a făcut cerul şi pămîntul; dar pămîntul era în haos, întunericul îl învăluia, şi dumnezeu-duhul se purta pe deasupra apelor".

Şi gîndiți-vă numai că evreii n-au fost în stare să vadă asta în primele două versete din propria lor Biblie! O asemenea miopie este cu adevărat neobişnuită!

Admirați pe "dumnezeu-duhul", care în epoca haosului îşi pierdea vremea numai pentru a se purta pe deasupra apelor. Vrînd-nevrînd, se impune totuşi întrebarea: este oare într-adevăr "sfîntul duh" porumbel?

După părerea noastră, e o cioară vopsită!

CAPITOLUL AL CINCILEA
POTOPUL MONDIAL

Cartea "Facerea" este foarte rezervată în descrierea amănuntelor referitoare la crimele şi păcatele săvîrşite pe pămînt

de către urmaşii lui Adam în timpul conviețuirii îngerilor cu femeile. Ea spune doar atît:

"Şi... a văzut domnul că s-a înmulțit răutatea oamenilor pe pămînt şi că toată închipuirea cugetelor inimii lor este numai şi numai spre răutate în toată vremea..." *(Facerea, VI, 5).*

S-o spunem fără înconjur: urmaşii lui Adam uitaseră pesemne să-şi facă cu regularitate rugăciunile de dimineață şi de seară, căci nimic nu supără atîta pe dumnezeu ca neglijarea rugăciunilor. De altfel, orice preot are să vă spună, dacă n-o ştiți, că cine uită să se roage este gata să cadă în orice păcat.

"I-a părut rău lui dumnezeu că a făcut pe om pe pămînt şi s-a mîhnit în inima sa. Atunci a rostit domnul: «Nimici-voi, de pe fața pămîntului pe omul pe care l-am zidit, şi pe om şi dobitoacele şi tîrîtoarele şi păsările cerului, căci îmi pare rău că le-am zidit»" *(Facerea, VI, 6-7).*

Dumnezeu se căieşte! Iată un lucru nu tocmai obişnuit. Durerea moşneagului era din cale-afară de mare, căci i-a întunecat mintea şi l-a făcut să ia hotărîrea de a nimici nu numai pe oameni, dar şi toate dobitoacele, care erau cu desăvîrşire nevinovate şi nu păcătuiseră în nici un fel. S-ar părea că pentru dumnezeu, avînd în vedere atotputernicia lui, cel mai simplu ar fi fost să-i schimbe pe oameni; dar, după cum vom vedea, el preferă să-i înece. Trebuie să recunoaştem că purtarea lui nu e tocmai părintească!

"Ci Noe a aflat har în ochii domnului" *(Facerea, VI, 8).*

El "era om drept şi fără prihană în veacul său..." *(v. 9).* Şi iată că dumnezeu a venit în vizită la Noe, ca să-l prevină asupra catastrofei pe care o punea la cale şi să-i dea posibilitatea să se salveze.

"Atunci a grăit dumnezeu către Noe: «Sfîrşitul a toată făptura stă gata în fața mea, căci pămîntul s-a umplut de silnicie. Deci iată eu îi voi nimici o dată cu pămîntul.

Fă-ți o corabie din lemn de chiparos. Corabia s-o faci cu cămăruțe şi s-o ungi pe dinăuntru şi pe din afară cu smoală.

Iată şi măsura după care s-o faci: trei sute de coți să fie lungimea corăbiei, cincizeci de coți lărgimea şi treizeci de coți înălțimea ei.

Să faci corăbiei răsuflători şi să le croieşti la un cot de la acoperiş în jos, iar uşa corăbiei s-a pui într-o latură. S-o faci cu trei rînduri de cămări: rîndul de jos, al doilea şi al treilea.

Şi eu iată voi aduce potopul apelor pe pămînt, ca să prăpădesc tot trupul de sub cer, care are în el duh de viață, şi tot ce se află pe pămînt să piară.

Şi eu voi încheia legămîntul meu cu tine! Iar tu intră în corabie, tu şi feciorii tăi şi femeia ta.

Şi din toate viețuitoarele, din toată făptura, cîte două din toate să bagi în corabie, ca să rămînă în viață cu tine; parte bărbătească şi parte femeiască să fie!

Din tot soiul de păsări şi de dobitoace şi din tot soiul de tîrîtoare ale pămîntului: cîte o pereche din toate să vie la tine ca să rămînă în viață.

Iar tu ia cu tine din orice fel de hrană care e bună de mîncat şi adun-o în corabie, ca să aveți de mîncare voi şi dobitoacele».

Şi Noe a făcut toate întocmai aşa cum i-a poruncit dumnezeu" *(Facerea, VI, 13—22).*

Construirea corăbiei a durat o sută de ani. Dumnezeu nu i-a poruncit lui Noe să prevină şi pe ceilalți oameni asupra celor ce urmau să se întîmple. Prin urmare, e de presupus că patriarhul şi familia lui au făcut pregătirile în secret. Oamenii trebuie să se fi mirat, fireşte, văzînd că Noe construieşte în mijlocul cîmpului o corabie uriaşă de 300 de coți, ceea ce reprezintă cam 150 m, adică lungimea unui vapor destul de mare. Unii îl socoteau, probabil, pe moşneag nebun şi-l luau peste picior. Dar bătrînul nu se supăra de loc de glumele lor şi lucra de zor.

Cei o sută de ani cît a durat construirea corăbiei nu ni se vor părea un termen prea lung dacă ne vom gîndi la miile de probleme legate de această construcție, pe care Biblia le trece sub tăcere. Astfel, cei trei fii ai lui Noe au fost, probabil, nevoiți să întreprindă călătorii foarte lungi, în diferite colțuri ale lumii, pentru a aduce de acolo animale care nu trăiau prin partea locului. Întrucît trebuiau să aibă grijă să nu fie mîncați de lei, tigri, crocodili şi de alte animale înfricoşătoare, ei au fost nevoiți să învețe meşteşugul îmblînzitorilor şi dresorilor. Trebuia, de asemenea, pregătită o cantitate însemnată de produse alimentare,

inclusiv carne pentru nenumăratele animale de pradă, fîn, grîne, fructe etc.

E de presupus că lemnul din care a fost făcută corabia era de cea mai bună esență. Dacă cineva s-ar apuca acum să irosească o sută de ani pentru construirea unei corăbii, nu s-ar găsi un lemn atît de rezistent încît să nu putrezească înainte de terminarea construcției; pupa s-ar face praf şi pulbere pînă ar fi construită prora, astfel că totul ar trebui mereu luat de la început.

Cînd corabia a fost gata, dumnezeu i-a spus lui Noe: "Intră tu şi toată casa ta în corabie, căci numai pe tine te-am cunoscut drept înaintea mea în neamul acesta" *(Facerea, VII, 1).* Din cele ce-a spus mai departe reiese că dumnezeu a dat uitării dispozițiile sale inițiale. După cum se vede din citatul de mai sus, dumnezeu îi spusese patriarhului să nu ia cu el mai mult decît o pereche din fiecare specie de animale. În ultima clipă însă, "moşul" a modificat programul:

"Din toate dobitoacele cele curate ia cu tine cîte şapte perechi, parte bărbătească şi parte femeiască, iar din dobitoacele necurate cîte o pereche, parte bărbătească şi parte femeiască" *(Facerea, VII, 2).*

Biblia nu arată dacă dumnezeu i-a explicat lui Noe după ce semne a făcut această împărțire în "curate" şi "necurate". O altă carte însă, "Leviticul", care este atribuită lui Moise, arată *(cap. XI)* care dobitoace erau socotite de către evrei "curate" şi "necurate". Dintre patrupede, "curate" erau acelea care au copita despicată şi care rumegă. Cămila şi iepurele, care, deşi rumegă, nu au copita despicată, sînt socotite animale "necurate"; porcul, care, deşi are copita despicată, nu rumegă, este socotit şi el un animal "necurat". Dintre păsări, dumnezeu a declarat "necurate": vulturul, uliul, zgripțorul şi şoimul, corbul, struțul, huhurezul, pescăruşul, eretele, bufnița, lebăda, pelicanul, stîrcul şi alte cîteva.

Dumnezeu-tatăl l-a anunțat pe Noe că potopul va începe după şapte zile. Patriarhul urma să mai tocească puțintel ştiințele naturale pentru a şti dacă să ia cu el doi sau şapte cocori, doi sau şapte elefanți, doi sau şapte rinoceri, doi sau şapte hipopotami etc.

"Iar cînd s-au împlinit şapte zile, apele potopului au pornit pe pămînt. În anul şase sute al vieții lui Noe, în luna a doua, în ziua a şaptesprezecea a lunii, în ziua aceea țîşniră toate izvoarele marelui adînc şi stăvilarele cerului se crăpară" *(Facerea, VII, 10—11).*

De aici se vede limpede că "duhul sfînt" stăruia să întărească credința că există un mare rezervor de cealaltă parte a cerurilor care se goleşte printr-un fel de ecluze.

"Şi a ținut ploaia pe pămînt patruzeci de zile şi patruzeci de nopți.

În ziua aceea a intrat Noe în corabie şi împreună cu el: Sem, Ham şi Iafet, feciorii lui Noe, femeia lui Noe şi cele trei femei ale fiilor săi.

Apoi tot felul de fiare şi tot felul de dobitoace şi tot soiul de tîrîtoare care se tîrăsc pe pămînt şi tot felul de păsări şi tot felul de păsărele şi de zburătoare" *(Facerea, VIL 12—14).*

Ce mai corabie, ce mai corabie! Dacă adunăm toate zilele indicate în capitolul acesta şi în capitolele următoare, reiese că Noe, familia lui şi toate dobitoacele pe care le salvase au stat pe corabie 393 de zile. Teologii nu arată în ce fel opt oameni au putut să hrănească şi să adape, timp de mai bine de un an, toată această grădină zoologică şi să întrețină şi boxele curate. Unde mai pui că trebuiau să aibă grijă şi de prăsilă! Închipuiți-vă numai de cîtă carne a fost nevoie pentru hrana tuturor acestor animale! Ce muncă extraordinară trebuie să fi depus Noe, soția, fiii şi nurorile lui ca să curețe corabia de gunoi!

Dumnezeu personal a ferecat uşile "corăbiei": "Apoi dumnezeu a închis uşa după el" *(Facerea, VII, 16).*

Cînd corabia a început să plutească, apele "au crescut uriaşe pe pămînt, afară din cale, încît toți munții cei înalți, de sub tot cerul, fură acoperiți. Cu cincisprezece coți deasupra lor se ridicară apele..." *(Facerea, VII, 19—20).*

E greu să-şi facă cineva o idee precisă despre această cantitate de apă, îndeosebi dacă se ține seama că cea mai mare adîncime cunoscută nouă din Oceanul Pacific (depresiunea din regiunea insulelor Mariane) depăşeşte 11 km, iar cel mai înalt munte de pe globul pămîntesc, Ciomolungma (Everest) din Himalaia, îşi are

vîrful la 8 880 m deasupra nivelului mării.

"Atunci pieri toată făptura care se mişcă pe pămînt: păsări, dobitoace şi fiare, cît şi toate vietăţile care mişună pe pămînt, precum şi toţi oamenii.

Toate vieţuitoarele de pe uscat cu suflare de viaţă în nările lor, toate pieriră.

Astfel au fost stîrpite toate făpturile de pe faţa pămîntului, de la om pînă la dobitoc, pînă la tîrîtoare, pînă la păsările cerului; stîrpite au fost de pe pămînt şi au rămas numai Noe şi cu cei ce *se aflau* cu el în corabie.

Şi au crescut apele pe pămînt vreme de o sută cincizeci de zile" *(Facerea, VII, 21—24).*

Numai peştii, ferice de ei, pluteau fără grijă în viitoarea dezlănţuită!

Dar toate au un sfîrşit:

"Şi dumnezeu şi-a adus aminte de Noe şi de toate fiarele şi de toate dobitoacele care erau cu el în corabie, şi dumnezeu a lăsat să bată vînt pe pămînt şi apele au început să scadă.

Şi s-au închis izvoarele adîncului şi stăvilarele cerului şi ploaia din cer a contenit.

Şi apele de pe pămînt au dat înapoi puţin cîte puţin, şi după o sută şi cincizeci de zile au scăzut de tot.

Iar în luna a şaptea, în ziua a şaptesprezecea a lunii, corabia s-a oprit pe muntele Ararat.

Şi apele au scăzut mereu-mereu, pînă în luna a zecea, iar în luna a zecea, în cea dintîi zi a lunii, s-au arătat vîrfurile munţilor" *(Facerea, VIII, 1—5).*

Cîte minuni surprinzătoare cuprind aceste cîteva rînduri! Mai întîi avem plăcerea să reînnoim cunoştinţa cu acest agreabil "vînt al domnului", care nu mai avusese nimic de lucru de cînd nu mai era haos şi pe care exegeţii îl identifică cu "duhul domnului". "La început", aşa cum se spune în Biblie, el "se purta pe deasupra apelor". Acum însă, pentru a zvînta apele potopului, "dumnezeu-tatăl" a dat drumul sus-amintitului "duh sfînt" ("vînt al domnului"), pe care "scriptura" ni-l înfăţişează în chip de "porumbel divin" (sau, dacă vreţi, cioară vopsită divină) şi îi încredinţează o sarcină cu totul irealizabilă: să zvînte apele aduse

de potopul mondial.
De altfel, era absolut necesar să intervină cineva din "preasfînta treime", deoarece nici unul dintre vînturile obişnuite n-ar fi reuşit să sece vreodată o cantitate atît de mare de apă. De vreme ce pe timpul potopului nivelul apei depăşise cu 15 coţi cei mai înalţi munţi de pe pămînt, reiese, după unele calcule, că în total se adunase o cantitate de apă echivalentă cu volumul a 12 oceane mondiale îngrămădite unul peste altul. Aşadar, potopul poate fi socotit drept cea mai extraordinară dintre minunile săvîrşite de dumnezeu, căci după ce a creat aceste noi oceane de necuprins (ceea ce nu se poate spune că ar fi o scamatorie obişnuită), le-a zvîntat numai cu simpla lui suflare. Închipuiţi-vă ce plămîni trebuie să fi avut acest "porumbel"!
O altă minune care, nici ea, nu poate trece neobservată: în a şaptesprezecea zi din luna a şaptea, corabia lui Noe s-a oprit pe vîrful muntelui Ararat, care are o înălţime de 5 156 m, în timp ce munţii mai înalţi decît Araratul, ca, de pildă, cele 14 vîrfuri ale Himalaiei, cu o înălţime de peste 8 000 m, şi alte vîrfuri din America de Sud, din Africa, au ieşit deasupra apelor abia în ziua întîi a lunii a zecea, adică cu şase săptămîni mai tîrziu. O minune cu totul remarcabilă!
Povestirea biblică despre sfîrşitul potopului cuprinde, în afară de aceasta, şi basmul cît se poate de naiv cu corbul şi porumbelul, care, de altfel, nu prezintă nici un interes. Noe a dat drumul mai întîi "corbului", care "a ieşit, ducîndu-se şi întorcîndu-se, pînă ce s-au uscat apele de pe pămînt". Apoi el "a dat drumul unui porumbel", care "n-a găsit unde să-şi odihnească talpa piciorului şi s-a întors la Noe în corabie". Noe i-a dat drumul din nou, după 7 zile, şi de astă dată porumbelul s-a înapoiat, ţinînd în cioc o ramură de măslin. Noe a priceput atunci că "apele au scăzut de pe pămînt". Patriarhul, spune Biblia, împlinise atunci 601 ani.
Dumnezeu i-a spus că e timpul să iasă din corabie. Debarcarea animalelor a avut loc, probabil, într-o ordine exemplară. În afară de aceasta, e de presupus (deşi Biblia n-o spune) că apa sărată s-a despărţit pe loc de apa dulce (o nouă minune!), pentru ca rîurile, lacurile şi mările să poată reintra în albiile lor, aşa cum

fusese mai înainte. Cît priveşte peştii, ei s-au înapoiat din nou în apele respective, potrivit cu cerințele naturii lor.

"Şi a zidit Noe un jertfelnic lui dumnezeu şi a luat din toate vieţuitoarele curate şi din toate păsările curate şi le-a adus ardere de tot pe jertfelnic.

Şi a mirosit dumnezeu mirosul cu bună mireasmă şi a zis dumnezeu în cugetul său: «De acum înainte nu voi mai blestema pămîntul din pricina omului, pentru că plăsmuirile inimii omului sînt rele din tinereţea lui şi nu voi mai nimici toate vieţuitoarele precum am făcut»" *(Facerea, VIII, 20—21).*

Cu acest prilej, moşneagul a catadicsit să-i dea lui Noe şi copiilor lui o binecuvîntare clasa întîi şi le-a îngăduit pe viitor să mănînce, în afară de cereale, şi orice altă hrană.

"Şi dumnezeu a binecuvîntat pe Noe şi pe feciorii lui şi le-a zis: «Fiţi roditori şi vă înmulţiţi şi umpleţi pămîntul.

Şi teamă de voi şi groază de voi să domnească peste toate vieţuitoarele pămîntului şi peste toate păsările cerului. Tot ce mişcă pe pămînt şi toţi peştii mării sînt daţi în mîna voastră.

Tot ce se mişcă şi ce trăieşte să vă fie vouă de mîncare, precum v-am dat şi toată iarba verde.

Numai carnea, cu puterea ei de viaţă, adică cu sîngele ei, să n-o mîncaţi.

Şi negreşit, pentru sîngele vostru, pentru viaţa voastră, voi cere răzbunare; de la oricare fiară voi cere acest sînge, chiar şi din mîna omului, din mîna fratelui său, cu răzbunare voi cere viaţa omului.

Cine varsă sînge omenesc, prin mînă de om sîngele lui se va vărsa, căci după chipul său a făcut dumnezeu pe om»" *(Facerea, IX, 1—6).*

Cum "moşneagul" îşi luase angajamentul să nu mai înece oamenii, trebuia pusă o semnătură sub această tranzacţie. Semnătura divină a fost curcubeul, inaugurat pentru prima dată în această zi memorabilă.

"Pus-am în nori curcubeul meu, ca să fie semnul legămîntului între mine şi pămînt.

Iar cînd voi grămădi nori deasupra pămîntului si se va arăta curcubeul în nori,

Atunci îmi voi aduce aminte de legămîntul care este între mine şi voi şi toate vieţuitoarele de tot soiul « *(Facerea, IX, 13—15).*

Precauţia nu era de prisos, căci nici dumnezeu nu trebuie să se bizuie prea mult pe memoria sa! Subliniem, în treacăt, că textul "sfînt" spune: "curcubeul meu", "pus-am în nori curcubeul meu". Toate acestea arată limpede că pînă atunci nu existase nici un fel de curcubeu. Şi cum curcubeul se formează prin refracţia şi reflecţia razelor solare în picăturile de apă, este limpede că în decursul veacurilor care se scurseseră între perioada facerii lumii şi potop nu se practicase de loc udarea pămîntului cu ajutorul ploii; copacii şi plantele creşteau de la sine şi fie că le era suficientă sudoarea care picura de pe fruntea omului, fie că vagabondul de Cain, cel care zidea oraşe, construise pe întregul glob pămîntesc o reţea de irigaţie artificială.

CAPITOLUL AL ŞASELEA
PREADREPTUL NOE ŞI URMAŞII LUI BLAGOSLOVIŢI DE DUMNEZEU

Istoria potopului este completată cu două episoade interesante: beţia lui Noe şi "turnul Babel".

"Şi a început Noe să muncească pămîntul şi a sădit vie.

Şi a băut vin şi s-a îmbătat şi s-a dezvelit în cortul său.

Şi a văzut Ham, tatăl lui Canaan, goliciunea părintelui său şi s-a dus să le spună celor doi fraţi ai săi, care erau afară.

Atunci au luat Sem şi Iafet o mantie şi, punînd-o amîndoi pe umerii lor, au mers de-a-ndăratelea şi au acoperit goliciunea părintelui lor, iar feţele lor erau întoarse, aşa încît n-au văzut goliciunea părintelui lor" *(Facerea, IX, 20—23).*

Aşadar, Sem şi Iafet s-au purtat respectuos, aşa cum se cuvine să se poarte nişte fii de treabă care şi-au văzut tatăl beat. Ham, dimpotrivă, s-a purtat ca un mitocan. Şi, bineînţeles, blestemul nu s-a lăsat mult aşteptat; dar să vedeţi asupra cui a căzut.

"Şi s-a trezit Noe din beţia lui şi a aflat ceea ce îi făcuse lui feciorul său cel mai tînăr.

Şi atunci Noe a zis: «Blestemat să fie Canaan! Să fie robul robilor fraților săi!»

Şi a adăugat: «Binecuvîntat să fie domnul, dumnezeul lui Sem, şi Canaan să fie robul lui!

Dumnezeu să dea întindere lui Iafet şi să locuiască în corturile lui Sem, iar Canaan să fie robul lui!»" *(Facerea, IX, 24—27).*

Aşa a fost blestemat tînărul Canaan, cu toate că el nu-şi bătuse de loc joc de bunicul său. E de presupus că Noe încă nu "se trezise" complet "din beția lui" cînd a rostit blestemul. Cu toate acestea, dumnezeu l-a confirmat .

Teologii susțin că Noe a dat Asia lui Sem, Europa lui Iafet, iar Africa lui Ham. Canaan şi Ham au dat naştere negrilor şi negroizilor. Tocmai de aceea, zice-se, urmaşii lor au trebuit să devină robi ai europenilor. Se pune întrebarea: în ce fel cei trei fii ai lui Noe, născuți din acelaşi tată şi din aceeaşi mamă, au putut să devină întemeietorii a trei rase diferite? Totuşi, trebuie să ne ploconim în fața lui dumnezeu şi în fața "sfintei scripturi" şi să socotim că din Sem se trag asiaticii cu pielea galbenă, din Iafet europenii cu pielea albă, iar din Ham şi Canaan africanii cu pielea neagră. Dar atunci din cine se trag pieile roşii din America? Sau "sfîntul duh" a uitat să divulge aceasta autorului cărții "Facerea" sau trebuie să admitem că aztecii şi mohicanii din America n-au avut tată.

Să trecem acum la vestitul basm cu turnul Babel.

"Şi tot pămîntul avea un singur grai şi aceleaşi cuvinte.

Şi s-a întîmplat că, pornind oamenii din răsărit, au găsit un şes în ținutul Şinear şi s-au sălăşluit în el.

Şi şi-au zis ei între ei: «Veniți încoace! Să facem cărămizi şi să le ardem în foc!» Şi s-au slujit de cărămizi în loc de piatră şi de catran în loc de muruială.

Şi au zis: «Haidem să ne clădim o cetate şi un turn al cărui vîrf să ajungă pînă la cer...»

Atunci s-a pogorît domnul ca să vază cetatea şi turnul pe care îl zideau fiii oamenilor.

Şi a zis domnul: «Iată, ei sînt un singur popor şi o singură limbă au cu toții. Şi acesta e numai începutul lucrărilor, dar nimic nu le va rămînea nefăcut din toate cîte îşi vor pune în minte

să facă.

Haidem să ne pogorîm şi să amestecăm pe loc graiul lor, astfel ca să nu se mai înțeleagă în limbă unii cu alții!»

Şi i-a împrăştiat dumnezeu pe ei de acolo pe toată fața pămîntului şi ei au contenit cu ziditul cetății.

De aceea i s-a pus numele Babel, de vreme c*e* acolo amestecat-a dumnezeu graiul a tot pămîntul şi de acolo i-a risipit dumnezeu pe fața pămîntului întreg" *(Facerea, XI, 1—9).*

Unii teologi afirmau cu tărie şi plini de sine că, în momentul cînd fusese distrus de dumnezeu, "turnul Babel" atinsese o înălțime de un kilometru şi jumătate, adică ar fi fost de zece ori mai înalt decît cea mai mare piramidă din Egipt, piramida lui Keops (147 m). Cu toate acestea, piramidele s-au păstrat, pe cînd din grandioasa construcție care poartă denumirea de "turnul Babel" nu a rămas nici urmă. Pentru o înălțime de 1 500 m ar fi fost necesar şi un fundament neobişnuit de mare. Se pune întrebarea: cum a putut să dispară o clădire atît de uriaşă? Autorul cărții "Facerea" a uitat să dea o explicație în această privință.

Şi încă ceva: pe atunci, potrivit Bibliei însăşi, nu puteau să existe un număr suficient de oameni care să înalțe o construcție atît de importantă şi nici care să cunoască meşteşugurile necesare acestei lucrări. Această istorisire trebuie privită drept una dintre cele mai mari "minuni" religioase!

O minune tot atît de uluitoare o constituie apariția pe neaşteptate a unui mare număr de limbi şi dialecte. "Comentatorii — spune Voltaire — au cercetat ce limbi s-au născut în urma acestei dispersări a popoarelor, dar n-au dat niciodată atenție limbilor vechi vorbite de oamenii de pe teritoriul ce se întinde din India pînă în Japonia. Ar fi foarte interesant să numărăm cîte dialecte se vorbesc în prezent pe suprafața globului. În ce priveşte America, cunoaştem peste 300 de dialecte, iar pe continentul nostru peste 3 000. Fiecare provincie chineză are limba sa proprie. Locuitorii Pekinului înțeleg greu pe cei din Kanton, iar un indian de pe coasta Malabar nu înțelege pe un indian din Benares. De altfel, populația pămîntului n-a avut habar de minunea cu «turnul Babel»; ea a fost cunoscută doar de scriitorii

evrei antici".

Stîrneşte cea mai mare mirare faptul că importantele evenimente istorice, pe care Biblia le pune la baza naşterii omenirii, nu sînt de loc cunoscute de nici unul dintre celelalte popoare. Ar fi de înțeles ca grecii, romanii, egiptenii, caldeenii, perşii, indienii, chinezii să nu fi ştiut nimic de Ghedeon, Samson sau despre vreun alt erou al unui trib evreiesc. Dar dacă acestor popoare le sînt necunoscute pînă şi numele lui Adam şi Noe, asta e cu totul altceva.

De vreme ce potopul a nimicit tot ce era pe pămînt şi Noe a perpetuat seminția omenească, acest patriarh ar fi trebuit să fie cunoscut de istoricii tuturor popoarelor. Cum se face că numele lui Adam şi al Evei, al lui Cain şi Abel, al lui Enoh şi Matusalem, al lui Lameh, Noe, Sem, Ham şi Iafet nu au fost înscrise pe toate pergamentele, ci figurează numai în cărțile micului popor evreu? Cînd veteranii marii navigații din timpul potopului s-au împrăştiat în diferitele colțuri ale pămîntului şi au dat naştere unor noi popoare, ei au uitat, într-un mod ciudat, absolut totul: şi cum a făcut dumnezeu "cerul şi pămîntul", şi cum au trăit în rai primii oameni. Mai mult chiar, au uitat pînă şi numele primilor oameni. Numai evreii au ținut minte totul, iar de la ei poveştile biblice s-au transmis şi celorlalte popoare. Nici meritul de a fi cultivat vița de vie nu l-a putut salva pe Noe de uitarea generală, căci un număr uriaş de oameni îl cinstesc pe Bachus ca părinte al vinului.

În ce priveşte potopul, criticii sînt de acord că a fost o calamitate locală cît se poate de firească. Ei afirmă că au existat probabil multe alte inundații de acest gen, dovadă mitul lui Deucalion la grecii antici.

Dacă potopul ar fi fost o catastrofă de proporții mondiale, cutează să afirme criticii, numele lui Noe ar fi fost şi el cunoscut în toată lumea, pe cînd numele lui Deucalion şi Utnapiştim — eroul unei legende caldeene — ar fi fost date uitării. Este de asemenea curios că Hesiod şi Homer nu pomenesc nici un cuvînt nici despre Adam, nici despre Noe, deşi unul a fost părintele, iar celălalt salvatorul neamului omenesc.

Această rezervă este mai mult decît uluitoare, căci, pe bună

dreptate, nu se poate admite ca "porumbelul divin" să fi mers cu mistificarea pînă acolo încît să dea primului om, precum şi salvatorului omenirii de la înec, nume cu totul întîmplătoare, născocite, care au devenit cunoscute numai din Biblie.

CAPITOLUL AL ŞAPTELEA
CUCERNICA VIAȚĂ A SFÎNTULUI PATRIARH AVRAAM

Cititorul îşi aminteşte, desigur, hotărîrea lui dumnezeu ca viața omului să nu depăşească 120 de ani *(Facerea, VI, 3).* În ciuda acestei hotărîri categorice a domnului, Sem s-a încăpățînat să trăiască 600 de ani *(Facerea, XI, 10—11),* Arpacşad 438 de ani *(v. 12—13),* Şelah 433 de ani *(v. 14—15),* Eber 464 de ani *(v. 16—17),* Peleg şi Reu fiecare cîte 239 de ani *(v. 18—21),* Serug 230 de ani *(v. 22—23),* Nahor 148 de ani *(v. 24—25),* Terah 205 ani *(v. 32).* Prin aceşti opt descendenți ai lui Sem ajungem la Avraam, care are un rol uimitor de mare în legendele despre viața poporului evreu.

Biblia nu arată de ce dumnezeu-tatăl l-a îndrăgit pe neaşteptate pe acest Avraam, care la început se numea, simplu, Avram (cu un singur "a"). Avram ducea o viață liniştită în țara Haran, cînd, într-o bună dimineață, i s-a înfățişat dumnezeu şi i-a poruncit să-şi facă bagajul.

"Şi dumnezeu a zis lui Avram: «Ieşi din țara ta şi din nemetul tău şi din casa tatălui tău şi du-te în țara pe care ți-o voi arăta.

Şi voi face din tine popor mare şi te voi binecuvînta şi voi mări numele tău, încît vei fi binecuvîntare şi pentru alții.

Şi voi binecuvînta pe cei ce te binecuvîntează, iar pe cine te blestemă îi voi blestema, şi se vor binecuvînta întru tine toate neamurile pămîntului»" *(Facerea, XII, l-3).*

Deşi avea 75 de ani, Avram era atît de credul, încît n-a cerut nici un fel de explicație în legătură cu această propunere surprinzătoare. Şi-a adunat boarfele şi a pornit la drum fără să ştie încotro se duce. Îl însoțeau soția sa Sarai, nepotul său Lot cu soția şi cîteva slugi.

Caravana urma să facă un drum de cîteva sute de kilometri înainte de a ajunge în țara Canaanului. Aceasta era țara pe care dumnezeu voia să i-o arate neapărat lui Avram, ca să-şi împlinească făgăduiala că ea va aparține urmaşilor lui. Călătorii noştri au umblat multă vreme pe întinderi nisipoase, fără pic de verdeață. Ca să mai prindă curaj şi să-şi întărească credința, patriarhul nomad a înălțat un jertfelnic în mijlocul pustiului şi a început să se închine lui dumnezeu, rugîndu-l să-l ducă cît mai curînd la destinație, căci picioarele lui bătrîne se resimțeau, pesemne, destul de tare de pe urma acestui drum lung.

După ce a străbătut ținutul Canaanului şi alte ținuturi caravana s-a îndreptat spre miazăzi şi în cele din urmă a ajuns în Egipt.

"Iar pe cînd se apropia ca să intre în Egipt, zis-a către Sarai, femeia sa: «Ascultă, eu ştiu că tu eşti femeie frumoasă la chip.

Iar cînd te-or vedea egiptenii vor spune: "Asta e femeia lui". Şi pe mine mă vor omorî, iar pe tine te vor lăsa cu viață.

Spune deci că eşti soră-mea, ca să-mi meargă bine, în hatîrul tău, şi să scap cu viață mulțămită ție!».

Şi, ajungînd Avram în Egipt, egiptenii prinseră de veste că femeia era tare mîndră.

Şi au văzut-o dregătorii lui faraon şi au lăudat-o înaintea lui şi femeia a fost luată în casa lui faraon.

Iar pe Avram l-au încărcat de daruri, în hatîrul ei, şi i-au dat turme şi cirezi, asini, robi şi roabe, asine şi cămile" *(Facerea, XII, 11—16).*

Aceasta este, fireşte, o aventură evlavioasă şi plină de învățăminte: "sfînta scriptură" nu-l condamnă de loc pe străbunul întreținut. Unii exegeți au condamnat cu asprime purtarea lui Avram, dar sfîntul Augustin l-a luat pe patriarh sub protecția sa. Menționăm în treacăt că Sarai avea pe atunci 65 de ani: nici vîrsta înaintată, nici lunga călătorie prin pustiu nu-i ştirbiseră, bineînțeles, cîtuşi de puțin nurii. Aceasta este, fireşte, o nouă "minune" religioasă. Mai tîrziu, cînd Sarai va avea 90 de ani, vom vedea că ea va mai fi răpită de un rege şi din pricina frumuseții ei uimitoare.

Numai ce a pus faraonul mîna pe bine conservat băbuță,

pregătindu-se să-i pună coarne soțului ei, că de îndată ochiul atotvăzător al lui dumnezeu a băgat de seamă ce se întîmpla în haremul măriei-sale. "regele Egiptului".

"Dar dumnezeu a bătut cu pedepse grele pe faraon şi casa lui, din pricina femeii lui Avram, Sarai.

Atunci a chemat faraon pe Avram şi i-a zis: «Ce este aceasta ce mi-ai făcut? De ce nu mi-ai spus că ea este femeia ta?

De ce ai rostit: "Este sora mea"? Şi eu era s-o iau de soție! Şi acum iată-ți femeia! Ia-o şi du-te!»

Şi i-a dat faraon oameni care să-l petreacă şi l-au petrecut afară din Egipt, pe el şi pe femeia lui şi toată averea lui" *(Facerea, XII, 17—20).*

Avram al nostru a pornit iarăşi la drum. Acum însă "era tare bogat: avea turme, argint şi aur" *(Facerea, XIII, 2),* lucru cît se poate de firesc, deoarece nu înapoiase faraonului nimic din ceea ce primise cînd îşi pusese la mezat nevasta.

"Şi a mers din popas în popas, dinspre miazăzi pînă la Betel, pînă la locul unde fusese cortul său la început, între Betel şi Ai" *(Facerea, XIII, 3).*

În timpul acestei noi peregrinări a avut loc o ceartă între păstorii lui Avram şi cei ai lui Lot. Bunicul şi nepotul şi-au împărțit bogățiile, continuînd totuşi să mențină cea mai strînsă prietenie. Avram s-a hotărît să se aşeze în ținutul Canaanului, în timp ce Lot a coborît în valea Iordanului şi s-a aşezat în Sodoma, unde "şi-a întins corturile".

După cîtva timp, nişte regi, printre care şi cel al Sodomei, au pornit război între ei. În cursul acestei încăierări Lot a fost luat prizonier. Bunicul Avram, care între timp îşi schimbase încă o dată domiciliul, mutîndu-şi corturile în Hebron, a aflat aici această veste tristă pentru el. Inima i s-a umplut de o sfîntă indignare şi a hotărît să-şi elibereze ruda. Cu acest prilej a ieşit la iveală de ce era în stare patriarhul nostru. Acest nomad, care nu avea nici un petic de pămînt propriu, ținea, pe cît se vede, un mare număr de slugi: în Biblie se spune că el a înarmat din rîndurile lor 318 oameni şi cu această mînă de slugi a făcut zob "armatele" celor mai puternici patru regi de prin partea locului: Amrafel, regele Şinearului, Arioc, regele Elasarului,

Chedarlaomer, regele Elamului, şi Tidal, regele din Gutim. Nimic de zis! Biruința a fost atît de mare, încît el "a urmărit pe duşmani pînă la Dan (care, în treacăt fie spus, pe vremea aceea încă nu exista. — *L.T.).* Şi acolo, după ce şi-a împărțit oamenii în cete, noaptea, el şi robii săi, *au izbit* pe regi şi i-au fugărit... Şi au luat înapoi toată prada, şi au luat înapoi şi pe Lot, nepotul său, şi tot avutul lui, aşijderea şi pe femei şi poporul" *(Facerea, XIV, 14—16).*

Anii se scurgeau şi pe Avram îl cuprindea tot mai mult îngrijorarea. El se frămînta mereu întrebîndu-se cum ar putea să aibă urmaşi? Cînd se va împlini făgăduiala dată de dumnezeu potrivit căreia el trebuia să devină părintele unui popor mare?

"După aceste întîmplări, cuvîntul domnului s-a descoperit lui Avram în vedenie şi i-a zis: «Nu te teme, Avrame! Eu sînt scutul tău şi răsplata ta va fi mare foarte!».

Atunci Avram i-a răspuns: «Doamne dumnezeule, ce-mi vei da tu mie, fiindcă eu mă trec din viață fără copii, iar sluga mea născută în casă, Eliezer din Damasc, va fi moştenitorul meu?»

Şi a adăugat Avram: «Iată, tu nu mi-ai dat urmaş şi acum un rob din casă va fi moştenitorul meu!»

Dar iată cuvîntul domnului către Avram, şi i-a spus: «Nu acesta va fi moştenitorul tău, ci acel ce va ieşi din măruntaiele tale, acela va fi moştenitorul tău!»

Şi l-a scos din cort afară şi i-a zis: «Ia uită-te la cer şi numără stelele dacă poți să le numeri!» Şi a mai zis: «Atît de mulți vor fi urmaşii tăi!»" " *(Facerea, XV, l-5).*

Avram i-a dat crezare domnului şi s-a hotărît să mai aştepte. "Sarai, femeia lui Avram, nu-i născuse nici un fiu şi avea o roabă egipteancă pe care o chema Agar. Şi Sarai i-a zis lui Avram: «Iată, dumnezeu m-a îngrădit ca să nu nasc; intră deci la roaba mea. Poate că vei avea copii de la ea». Şi Avram a ascultat de îndemnul femeii sale Sarai" *(Facerea, XVI, 1—2).*

Înseamnă că ea avea de gînd să înfieze pe copilul roabei sale. Potrivit unui obicei oriental, tatăl sau mama luau copilul respectiv pe genunchi. Actul acesta servea ca ritual al înfierii.

"Deci Sarai, femeia lui Avram, a luat pe Agar egipteanca, roaba sa, cînd se împliniseră zece ani de cînd Avram locuia în pământul Canaan, şi a dat-o bărbatului ei Avram, ca soție.

Şi a intrat la Agar şi ea a zămislit. Cînd a văzut că a rămas grea, stăpînă-sa a scăzut în cinste în ochii ei.

Atunci Sarai a zis către Avram: «Ocara mea să cadă asupra ta! Eu însumi am pus pe roaba mea la sînul tău, şi dacă a văzut că a rămas grea, eu am ajuns de nimica toată în ochii ei! Dumnezeu să fie judecător între mine şi tine!»

Dar Avram i-a răspuns femeii sale Sarai: «Iată roaba ta e în mîna ta! Fă cu ea cum crezi că e mai bine!» Şi Sarai a strunit-o aspru şi ea a fugit din fața ei" *(Facerea, XVI, 3—6).*

Nu-i aşa că-i tare cuvioasă şi plină de învățăminte viața acestui "sfînt străbun"?

Din fericire, un înger a întîlnit-o pe Agar în pustiu şi i-a dat curaj.

"Întoarnă-te la stăpîna ta — ia spus îngerul domnului — şi smereşte-te sub mîna ei!... Voi înmulți cu prisos sămînța ta, încît să nu se poată număra de multă ce va fi! ... Iată tu porți în sîn şi vei naşte un fiu şi-i vei da numele Izmail, fiindcă auzit-a domnul necazul tău" *(Facerea, XIV, 9—11).*

"Şi cînd Avram a fost în vîrstă de nouăzeci şi nouă de ani i s-a arătat dumnezeu şi i-a grăit: «Eu sînt dumnezeul cel atotputernic; umblă întru lumina feței mele şi fii fără prihană!

Voi statornici legămîntul meu între mine şi tine şi te voi înmulți din ce în ce mai mult!»

Atunci a căzut Avram cu fața la pămînt şi domnul a vorbit cu el şi i-a spus:

«Eu însumi, iată, fac legămîntul meu cu tine: vei fi părintele a mulțime de popoare.

Şi de aici înainte nu te va mai chema Avram, ci va fi numele tău Avraam, căci ți-am hărăzit să fii părintele a o mulțime de popoare.

Şi-ți voi da ție roadă trupului numeroasă foarte şi voi ridica din tine noroade, şi regi vor ieşi din coapsele tale.

Şi voi statornici legămîntul meu între mine şi tine şi urmaşii tăi de după tine în veacurile lor, spre veşnic legămînt, ca eu să fiu dumnezeul tău şi al seminției tale de după tine.

Şi-ți voi da ție şi urmaşilor tăi țara pribegiei tale, tot pămîntul Canaan, în stăpînire veşnică, şi eu voi fi dumnezeul lor!»

Apoi zis-a domnul către Avraam: «Iar tu păzeşte legămîntul meu, tu şi urmaşii tăi, în veacurile lor.

Acesta este legămîntul meu între mine şi voi şi urmaşii tăi de după tine, pe care să-l păstraţi: toată partea bărbătească să se taie împrejur.

Şi anume să tăiaţi împrejur trupul vostru şi acesta să fie semnul legămîntului dintre mine şi voi.

Cînd va fi de opt zile, orice *prunc* de partea bărbătească dintre voi să fie tăiat împrejur în neam de neam, atît robul născut în casă cît şi cel cumpărat cu argint din orice neam străin şi care nu este din seminţia ta:

Să fie tăiat împrejur robul născut în casa ta, ca şi cel cumpărat cu argintul tău. Astfel semnul legămîntului meu să fie pe trupul vostru semn al unui legămînt veşnic.

Iar bărbatul netăiat împrejur, care nu şi-a tăiat împrejur trupul său, acest suflet să fie stîrpit din poporul său, ca unul care a stricat legămîntul meu!»

Şi a zis iarăşi domnul către Avraam: «Sarai, femeia ta, să nu se mai cheme Sarai, ci Sara să fie numele ei.

Şi eu voi binecuvînta-o, şi-ţi voi da din ea un fecior; voi binecuvînta-o şi va fi matcă de noroade şi stăpînitori de neamuri vor odrăsli din ea».

Atunci Avraam a căzut cu faţa la pămînt, a zîmbit şi a zis în inima sa: «Oare cuiva de o sută de ani să-i mai vină fecior şi Sara, la nouăzeci de ani, o să mai fie mamă?»

Şi a grăit Avraam către domnul: «Fie ca Izmail să aibă zile în faţa ta!»

Dar domnul i-a răspuns: «Cu adevărat Sara, femeia ta, îţi va naşte un fiu şi-i vei pune numele Isaac, şi eu voi încheia legămîntul meu cu el, legămînt veşnic pentru urmaşii lui de după el.

Şi cu Izmail te-am ascultat! Iată, l-am binecuvîntat şi-i voi da roadă trupului, şi-l voi înmulţi peste măsură; şi va odrăsli doisprezece voievozi şi voi face din el un popor mare.

Dar legămîntul meu îl voi încheia cu Isaac, pe care ţi-l va naşte Sara la anul pe vremea aceasta! »

Şi a sfîrşit de vorbit cu el şi s-a înălţat domnul de lîngă

Avraam" *(Facerea, XVII, 1—22).*

Nu poți citi fără sentimentul celei mai profunde venerații această descriere a apariției dumnezeului omniprezent în fața lui Avraam. Autorul ei a fost, cu siguranță, inspirat de "sfîntul duh"! Clericii nu mai trebuie să se mai străduiască să demonstreze acest lucru, căci gîndul domnului atinge aici culmi la care nici un muritor de rînd nu ar putea visa vreodată. Lui Alexandru Macedon, de pildă, nu i-ar fi trecut niciodată prin minte, atunci cînd a încheiat alianța cu regii indieni, să le propună să se taie împrejur şi să-i taie împrejur pe toți supuşii lor în semn de prietenie veşnică. Iar cînd Napoleon l-a îmbrățişat, la Tilsit, pe țarul Alexandru I, el s-a gîndit să consfințească prietenia sa cu Rusia numai prin ura comună față de Anglia. Dacă mareşalul Murat, care îl însoțea pe stăpînul de atunci al Europei, i-ar fi spus: "Sire, în loc de a-l ruga pe țar să-şi pună semnătura pe tratatul de alianță militară, cereți-i ca mîine el să săvîrşească asupra sa şi asupra tuturor membrilor statului său major ritualul tăierii împrejur, căci prepuțurile lor vor fi cea mai bună chezăşie a unei alianțe trainice între cele două imperii", Napoleon ar fi bănuit că Murat şi-a ieşit din minți şi l-ar fi dat în grija celor mai buni medici ai săi. Dar Alexandru Macedon şi Napoleon nu erau decît simpli oameni. Numai rațiunea divină poate că conceapă ideea unei alianțe veşnice bazate pe tăierea împrejur a organelor sexuale, ritual care să se transmită din neam în neam.

Dar dacă tăierea împrejur este de origine divină, atunci de ce creştinii au renunțat totuşi la ea?

În ce-l priveşte pe "sfîntul" patriarh, el a îndeplinit fără şovăială cererea "preaînaltului".

"Atunci a luat Avraam pe Izmail, fiul său, şi pe toți robii născuți la el în casă şi pe toți cei cumpărați cu argintul său, toată partea bărbătească din gloata casei lui Avraam, şi a tăiat împrejur trupul lor, chiar în ziua aceea, precum vorbise dumnezeu cu el.

Şi Avraam era în vîrstă de nouăzeci şi nouă de ani cînd a fost tăiat împrejur.

Iar Izmail, fiul său, era în vîrstă de treisprezece ani cînd a fost tăiat împrejur.

În una şi aceeaşi zi, au fost tăiați împrejur Avraam şi Izmail,

fiul său.

Şi toţi bărbaţii casei sale, robi născuţi în casă sau robi cumpăraţi cu argint de prin străini, au fost tăiaţi împrejur împreună cu el" *(Facerea, XVII, 23—27).*

Cum mai pot afirma acum creştinii că religia lor se bazează pe religia poporului evreu dacă ei nu îndeplinesc toate prescripţiile sfinte ale acestei religii? Pînă şi Iisus a fost supus ritualului tăierii împrejur. Prepuţul lui este venerat *ca* una dintre cele mai preţioase relicve în catedrala sfîntului Ioan de Lateran din Roma. Mai mult chiar: acest prepuţ s-a înmulţit printr-o "minune" cît se poate de enigmatică, dar cu atît mai surprinzătoare: în prezent aceeaşi relicvă se găseşte la Charroux (lîngă Poitiers), la Puy-en-Velay, la Coulombes (în apropiere de Chartres), la Châlons-sur-Marne, la Anvers şi la Hildesheim; în afară de aceasta, ziua în care domnul a fost "tăiat împrejur" este sărbătorită de biserică, potrivit calendarului gregorian, în prima zi a anului: 1 ianuarie.

În critica sa la adresa creştinismului, împăratul Iulian Filozoful a remarcat că adepţii noului cult încalcă prescripţiile religiei mozaice şi, cu toate acestea, se socotesc fii credincioşi ai acestei religii. El a arătat că există o deosebire în ritualuri, că au fost desfiinţate jertfele, că a fost încălcată legea cu privire la consumarea cărnii, sărbătorirea sîmbetei a fost mutată pentru ziua următoare etc. etc.

În legătură cu tăierea împrejur, el scrie:

"Vă întreb, galileeni, de ce nu săvîrşiţi asupra voastră ritualul tăierii împrejur? Nu a poruncit oare Iisus ca legea să fie împlinită întocmai? «Să nu socotiţi că am venit să stric legea sau prorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc» *(Evanghelia de la Matei, V, 17).* Şi în continuare tot el a spus: «...Cel ce va strica una din aceste porunci, foarte mici, şi va învăţa aşa pe oameni, foarte mic se va chema întru împărăţia cerurilor» *(v. 19).* Or, dacă Iisus a poruncit într-adins să fie împlinită întocmai legea şi a statornicit pedepse pentru cei care încalcă cea mai mică cerinţă a legii, atunci cu ce vă justificaţi voi, galileeni, care încălcaţi această lege? Ori Iisus nu a spus adevărul, ori voi încălcaţi legea".

Împotriva acestei observaţii a lui Iulian a făcut obiecţii "sfîntul" Chiril. Trebuie să recunoaştem că argumentele acestui "sfînt" sînt

slabe şi vrednice de milă.

"Tăierea împrejur este de prisos — spune el — dacă-i respingem înțelesul spiritual. Dacă este nevoie ca oamenii să se supună tăierii împrejur şi dacă dumnezeu blamează şi condamnă prepuțul, de ce nu i-a făcut pe oameni chiar de la început aşa cum doreşte să-i vadă? La această primă cauză a inutilității tăierii împrejur adăugăm pe a doua: nici un trup omenesc care nu este schilodit de boli sau de o diformitate nu are nimic de prisos şi nimic care să-i lipsească; natura a făcut totul în mod rațional, perfect şi necesar. Şi cred că trupul omenesc ar suferi dacă i s-ar tăia vreuna dintre părțile sale naturale. Oare creatorul universului nu ştia ce este folositor şi bine? Oare nu după asta s-a călăuzit el atunci cînd a făcut trupul omului de vreme ce toate celelalte făpturi au fost făcute perfecte? Care este folosul tăierii împrejur? Poate că unii, pentru a lua apărarea acestui obicei, vor spune ceea ce spun evreii şi unii idolatri: tăierea împrejur, zic ei, se face pentru a menține trupul curat şi îngrijit. Eu nu împărtăşesc această părere. Cred că ritualul acesta jigneşte natura, care nu a creat nimic de prisos şi nefolositor. Dimpotrivă, tot ce ni se pare în ea vicios şi necinstit este necesar şi cuviincios, mai ales dacă temperăm patimile trupeşti; trebuie să suportăm toate poverile trupului şi să lăsăm prepuțul să acopere izvorul naşterii; căci mai bine este să închidem cu totul acest izvor păcătos decît să pîngărim natura prin intervenția cuțitului. Natura trupului nu tulbură mintea".

Aşadar, "sfîntul" Chiril întreabă la ce foloseşte tăierea împrejur dacă i se respinge sensul mistic. Împăratul Iulian ar fi putut să-i răspundă cu uşurință episcopului Alexandriei următoarele: nu foloseşte la nimic, dacă doriți, dar nu despre asta-i vorba. Întrebarea este dacă a poruncit dumnezeu patriarhului Avraam să săvîrşească tăierea împrejur ca un semn veşnic şi trainic al alianței sale cu el şi cu adepții credinței lui. Din textul "sfintei scripturi" reiese că aceasta a fost intenția lui dumnezeu şi că el a exprimat-o cît se poate de precis şi de limpede. Mai tîrziu, Moise, urmînd porunca domnului, a reînnoit legea tăierii împrejur . Iisus Hristos, care spunea că a venit pentru a împlini legea şi nu pentru a o încălca, n-a afirmat niciodată că ar fi necesar să se

desfiinţeze tăierea împrejur. Evangheliştii nu scriu nicăieri că el s-ar fi pronunţat vreodată pentru desfiinţarea acestui ritual. Dacă aşa stau lucrurile, de ce creştinii s-au socotit scutiţi de această lege scurt timp după moartea dumnezeiescului lor legiuitor?

Teologii creştini invocă cele spuse de "sfîntul apostol Pavel", şi anume că "tăierea împrejur este trebuincioasa numai în inimă". Dar Pavel însuşi, după cum spune în cartea "Faptele sfinţilor apostoli" *(XVI, 3),* l-a tăiat împrejur pe ucenicul său grecul Timotei, respectînd întocmai indicaţiile legii evreieşti. Aşadar, el socotea că tăierea împrejur este necesară şi folositoare? Atunci de ce mai tîrziu "sfîntul" Pavel şi-a schimbat părerea?

O fi fost la mijloc o revelaţie divină? Pavel nu ne spune nimic în această privinţă. O fi devenit el pe urmă mai învăţat? Dacă e să admitem asta, trebuie să admitem, de asemenea, că vreme destul de îndelungată el a fost un ignorant, chiar pe cînd era apostol.

Voltaire spune: "învăţaţii nu au dat nici un fel de justificări plauzibile tăierii împrejur. Unii consideră că acest ritual contribuie la menţinerea curăţeniei trupeşti. Pesemne că n-au asistat niciodată la acest ritual. Altminteri ar şti cît de neînsemnat este rezultatul operaţiei şi cît de uşor ar putea ea să fie înlocuită cu o spălătură obişnuită, care este mult mai la îndemînă şi mai puţin primejdioasă, căci se întîmplă ca copiii să moară de pe urma acestei operaţii. Se mai spune că, întrucît evreii trăiau într-o climă foarte caldă, legea voia să preîntîmpine urmările căldurii excesive care ar fi putut să ducă la apariţia unor plăgi pe organul sexual. Nu este exact! În Palestina nu e mai cald decît în sudul Europei. În Persia e mult mai cald, iar în India sau în Africa e şi mai cald şi totuşi locuitorii acestor ţări nu s-au gîndit niciodată să se supună tăierii împrejur din motive de sănătate.

Adevărata cauză a tăierii împrejur este că preoţii din diferite ţări, în intenţia de a aduce jertfă zeilor o anumită parte a trupului, îşi fac pe corp crestături, ca, de pildă, preoţii Bellonei sau ai lui Marte; alţii se scopesc, ca preoţii Cibelei; alţii îşi bat cuie în dos; fachirii îşi pun inele pe organele sexuale; alţii îi biciuiesc pe credincioşi, aşa cum făcea, de pildă, iezuitul Girard cu Catherine Cadière. Preoţii hotentoţi îşi taie, în cinstea zeilor

lor, unul dintre testicule şi pun în locul lui un ghemotoc de ierburi aromate. Egiptenii superstiţioşi se mulţumeau să aducă jertfă lui Osiris numai o bucată din prepuţ. Evreii, care au preluat de la egipteni foarte multe ritualuri, au introdus ritualul tăierii complete împrejur şi continuă să-l practice şi în ziua de astăzi. Arabii şi etiopienii au practicat acest lucru în vremuri străvechi. Turcii, învingătorii arabilor, au preluat de la ei obiceiul, în timp ce creştinii obişnuiesc să cufunde copilul în apă sau să-l stropească. Toate acestea sînt la fel de logice şi trebuie să-i placă foarte mult celui de sus", încheie Voltaire.

Dar să nu mai insistăm. Să revenim la patriarhul nostru. El trebuie să fi fost destul de nedumerit de hotărîrea ciudată pe care o luase dumnezeu de a schimba numele lui şi pe-al soţiei sale. Era cu atît mai ciudat, cu cit schimbarea în sine era foarte neînsemnată: Avraam în loc de Avram, Sara în loc de Sarai. Dumnezeul evreilor şi al creştinilor este într-adevăr şugubăţ!

Şi, într-adevăr, din acest moment Biblia devine din ce în ce mai amuzantă.

"Domnul s-a arătat iarăşi lui Avraam, la stejarul Mamre, pe cînd el stătea la uşa cortului, sub zăpuşeala zilei.

Şi ridicîndu-şi ochii şi privind, iată trei bărbaţi stăteau înaintea lui; şi cînd i-a văzut, a alergat din uşa cortului întru întîmpinarea lor şi s-a închinat pînă la pămînt" *(Facerea, XVIII, 1—2).*

Discuţia care a urmat după aceea este destul de interesantă: e aici un amestec atît de neaşteptat al singularului cu pluralul, încît e de presupus că patriarhul nu-şi cunoştea bine limba sau într-adevăr îi era foarte cald!

"Şi a rostit: «Doamne, dacă am aflat har în ochii tăi, nu trece cu vederea pe robul tău!

Îngăduiţi să vă aducă puţină apă şi spălaţi-vă pe picioare; apoi odihniţi-vă sub copac.

Iar eu vă voi aduce un codru de pîine ca să vă întăriţi inimile; pe urmă vedeţi-vă de drum. Altfel, de ce v-aţi fi abătut pe la robul vostru?» Iar ei au răspuns: «Aşa să faci precum ai zis»" *(Facerea, XVIII, 3—5).*

Teologii presupun că, dacă Dumnezeu a venit în ziua aceea la Avraam însoţit de doi îngeri, el a făcut asta pentru a înfăţişa toate

cele trei fețe ale "sfintei treimi". Avraam nu poseda însă subtilitatea teologilor şi nu a înțeles acest lucru, după cum, de altfel, pînă la teologii creştini nu l-a înțeles nici unul dintre prorocii evrei.

"Şi Avraam a intrat în sîrg în cort, la Sara, şi i-a grăit: «Ia degrabă trei sea de lamură de făină, frămîntă şi fă turte!»" *(Facerea, XVIII, 6).*

Unii traducători contemporani ai Bibliei scriu: "Ia trei măsuri de făină". Ei folosesc într-adins această expresie nebuloasă, căci ceea ce "sfîntul duh" i-a dictat autorului cărții "Facerea" e de-a dreptul nemaipomenit. În textul ebraic se spune: "efa", iar efa are peste 25 de litri. Ce cantitate neobişnuită de pîine! Ce-i drept, în Orient exista obiceiul de a ospăta pe musafiri cu un singur fel de mîncare, care, în schimb, era servit din belşug; totuşi, pe cît se pare, patriarhul i-a luat pe oaspeții săi drept nişte mîncăi neîntrecuți.

Dar asta încă nu e totul: "Apoi Avraam a alergat la cireada, a luat un vițel tînăr şi gras şi l-a dat slugii ca să dea zor să-l pregătească;

A luat unt şi lapte şi vițelul pe care-l gătise şi le-a pus înaintea drumeților, iar el a stat în picioare în fața lor, sub copac, pe cînd ei mîncau.

Ci ei l-au întrebat: «Unde este Sara, femeia ta?» Şi el a răspuns: «Înlăuntru, în cort».

Atunci a zis *unul:* «Voi veni negreşit iar la tine, cînd va fi anul, şi iată Sara, femeia ta, va avea un fiu». Dar Sara asculta din uşa cortului, în dosul lui.

Şi Avraam şi Sara erau bătrîni, înaintați în vîrstă, iar cu Sara contenise rostul zămislirii.

Şi Sara a rîs în inima ei şi a zis: «După ce am ajuns bătrînă, să-mi mai fie a zburda? Iar stăpînul meu e un moşneag!»

Atunci domnul a grăit lui Avraam: «Pentru ce a rîs Sara şi-a zis: "cu adevărat naşte-voi eu un fiu aşa bătrînă cum sînt?"

Este la dumnezeu vreun lucru cu neputință? Pe vremea aceasta, cînd se va împlini anul, voi veni iar la tine, şi Sara va avea un fiu!»

Sara a tăgăduit şi a zis: «N-am rîs», că o apucase frica; dar el i-

a răspuns: «Ba nu! Ai rîs!»" *(Facerea, XVIII, 7—15).*

E destul de interesant să urmărim această discuție dintre dumnezeu şi Avraam, căci amănuntele ei pot, într-adevăr, să te înveselească prin naivitatea lor. Autorul cărții "Facerea" descrie cu atîta precizie tot ce s-a întîmplat şi tot ce s-a spus de parcă ar fi fost de față. E limpede că a fost inspirat de sus, altminteri ar fi un simplu mincinos.

Unii comentatori contemporani, pe care ridicolul şi naivitatea tuturor acestor amănunte i-a pus în mare încurcătură, se străduiesc să demonstreze că întreaga povestire are un caracter alegoric; ei propun să se înțeleagă că dumnezeu şi îngerii care s-au înfățişat lui Avraam ar fi simulat poftă de mîncare, dar că n-au mîncat nimic, prefăcîndu-se numai că mănîncă. Lăsați-o baltă! Biblia trebuie luată aşa cum este, le răspundem noi; căci dacă am accepta tălmăcirile teologilor, cărora unele pasaje din Biblie li se par de necrezut, ar trebui să vedem numai alegorii în întreaga "sfînta scriptură", înseamnă atunci că nimic din ceea ce povesteşte "porumbelul" nu s-a petrecut în realitate? Că totul nu este decît o aparență? Că Biblia divină este un vis, o născocire? Iată, domnilor propovăduitori, unde vă duc aceste raționamente! E mult mai simplu să admitem că dumnezeu, despre care ştim că "zideşte din țărîna pămîntului", "dă suflare de viață" şi "umblă", are de asemenea obiceiul de a mînca, de a bea, de a mistui hrana etc., ba chiar nu este scutit de suferințele pe care le pricinuieşte zăpuşeala, aidoma prietenului său Avraam, care, adineauri, îi vorbea atît de încurcat, adresîndu-i-se cînd la singular, cînd la plural.

După masă au făcut cu toții o mică plimbare:

"Apoi acei oameni se sculară de acolo şi-şi îndreptară ochii în partea Sodomei, iar Avraam mergea cu ei ca să-i petreacă.

Şi domnul a zis în sine: «Ascunde-voi de Avraam ceea ce sînt pe cale să fac,

O dată ce Avraam va fi negreşit un popor mare şi vajnic şi întru el binecuvînta-se-vor toate popoarele pămîntului»" *(Facerea, XVIII, 16—18).*

Toate popoarele pămîntului sînt binecuvîntate întru Avraam! Atît comentatorii evrei cît şi cei creştini văd în acest text afirmația

că există un singur dumnezeu al întregului pămînt, care, ce-i drept, este dumnezeul lui Avraam, dar creştinii nu-l cedează pe "patriarh" evreilor.

Dar ce anume planuri îşi făcuse dumnezeu-tatăl în privința cărora se întreba dacă este sau nu este cazul să i le destăinuie patriarhului favorit? După ce s-a gîndit bine şi a cumpănit totul, dumnezeu a hotărît că nu face să se joace cu Avraam de-a v-ați ascunselea. Şi iată că atunci Avraam, zice-se, şi-ar fi dat seama că cei trei călători, care îi înfulecaseră un vițel şi 80 kg de făină, fără a mai pune la socoteală produsele lactate, erau ființe supranaturale şi că printre ei se afla şi vechiul lui prieten, dumnezeu în persoană.

"Atunci domnul a grăit: «De vreme ce strigătul împotriva Sodomei şi Gomorei este mare şi păcatul lor grozav de greu,

Mă pogor acum să văd dacă faptele lor sînt întocmai precum arată strigarea ajunsă pînă la mine, iar de nu, voi vedea!»« *(Facerea, XVIII, 20—21).*

Dumnezeu nu era un administrator de duzină: nu-i plăcea să se încreadă orbeşte în rapoartele poliției sale. Se va spune, poate, că, în calitate de dumnezeu atotştiutor, lui nu putea să-i scape nimic şi, prin urmare, ştia întotdeauna cum să procedeze, fără să mai aibă nevoie de vreo anchetă. Dar să nu uităm că toate acestea se petrec la o oră foarte călduroasă a zilei şi că mistuirea mesei copioase care-i fusese servită adineauri sub ochii noştri ar fi putut într-adevăr să întunece întrucîtva mintea lui divină.

"De acolo, ceilalți doi bărbați se îndreptară şi luară calea spre Sodoma. Dar Avraam mai rămase pe loc în fața domnului.

Şi Avraam s-a apropiat şi a grăit: «Nimici-vei tu pe cel drept o dată cu cel păcătos?

Poate că se află cincizeci de drepți înăuntrul cetății; oare prăpădi-vei tu şi nu vei cruța locul pentru cei cincizeci de drepți dinăuntru?

Departe de tine să faci un lucru ca acesta... să-i meargă celui drept la fel cu nelegiuitului! Departe de tine! Judecătorul a tot pămîntul oare nu va face dreptate?»

Atunci domnul a zis: «Dacă la Sodoma găsesc cincizeci de drepți înăuntrul cetății, eu voi cruța tot ținutul în hatîrul lor!»

Dar Avraam a răspuns şi a zis: «Iată am cutezat să vorbesc cu domnul, deşi nu sînt decît pulbere şi cenuşă!

Poate că din cei cincizeci de drepți vor lipsi cinci. Pierde-vei tu, pentru *lipsa* acestor cinci, toată cetatea?»

Şi domnul a grăit: «Nu o voi pierde dacă găsesc în ea patruzeci şi cinci!»" *(Facerea, XVIII, 22—28).*

Discuția continuă pe acelaşi ton *(v. 29—32).* Avraam se străduieşte să smulgă noi şi noi concesii: de la 45 de drepți el trece la 40, la 30, apoi la 20. În cele din urmă, dumnezeu nu vrea să mai lase nimic şi declară că nu se face alişverişul cu mai puțin de 10 drepți. Acesta este ultimul lui cuvînt!

"Şi a purces domnul, după ce a sfîrşit de vorbit cu Avraam, iar

Avraam s-a întors la cortul său" *(Facerea, XVIII, 33).*

CAPITOLUL AL OPTULEA
SFÎNTUL STRĂBUN LOT

Dumnezeu, care adineauri voise să vadă totul personal, nu s-a dus cu însoțitorii săi: din expunerea care urmează reiese că s-a întors "acasă".

"Şi cei doi îngeri au sosit în Sodoma către seară. Iar Lot şedea în poarta Sodomei. Cum i-a văzut, Lot s-a sculat ca să-i întîmpine şi s-a închinat pînă la pămînt. Şi a grăit: «Rogu-vă, stăpînii mei, abateți-vă în casa robului vostru şi mîneți noaptea şi spălați-vă pe picioare, iar mîine sculați-vă şi mergeți în calea voastră». Dar ei au zis: «Ba nu, ci vom mînea pe uliță».

Dar el a stăruit mult de ei şi s-au abătut la el şi au găzduit în casa lui. Şi le-a pregătit cină şi le-a copt azime, şi ei au ospătat.

Nu apucaseră însă să se culce, cînd oamenii din cetate, adică din Sodoma, înconjurară casa de la tînăr pînă la bătrîn, tot poporul, din *toate* fundurile.

Şi au chemat pe Lot şi i-au spus: «Unde sînt oamenii care au venit la tine în gazdă acum noaptea? Adu-i la noi ca să-i cunoaştem!»

Şi Lot a ieşit la ei la uşă şi uşa a tras-o după el. Şi a zis Lot: «Vă rog, fraților, nu săvîrşiți vreo urgie!

Iată, am două fete care nu ştiu de bărbat. Pe ele le vom scoate la voi şi faceți cu ele ce veți vrea, numai nu pricinuiți acestor oameni nici o supărare, o dată ce au venit la umbra acoperişului meu!»

Iar ei strigară: «Dă-te înapoi!». Şi adăugară: «Acesta, singur, care s-a aciuat la noi ca venetic, vrea să ne fie judecător! Te vom struni mai zdravăn decît pe aceia!» Şi dădură buzna peste Lot şi se apropiară să spargă uşa.

Atunci cei doi bărbați întinseră mîna şi băgară pe Lot la ei în casă şi închiseră uşa.

Iar pe cei de la uşa casei îi loviră cu orbire, de la cel mai mic

pînă la cel mai mare, aşa încît ei se istoviră căutînd uşa" *(Facerea, XIX, 1—11).*

A fost necesar să reproducem în întregime şi întocmai tot acest pasaj din cartea "Facerea": să nu uităm că aceste rînduri au fost scrise după dictarea "sfîntului duh" în persoană!

Pe de altă parte, nu strică să reproducem şi comentariile lui Voltaire: "Acest pasaj din textul biblic pune la încercare mintea omenească mai mult decît oricare altul. Dacă aceşti doi îngeri sau doi dumnezei erau fără trup, înseamnă că ei luaseră o înfăţişare trupească de o frumuseţe irezistibilă, din moment ce au reuşit să inspire unui popor întreg o dorinţă atît de oribilă. Într-adevăr, gîndiţi-vă numai: bătrîni şi copii, adolescenţi şi maturi, toţi locuitorii de sex bărbătesc, fără excepţie, s-au adunat grămadă în jurul casei pentru a săvîrşi un păcat odios cu cei doi îngeri. Nu este în firea omului să săvîrşească de-a valma această blestemăţie, pentru care, de obicei, se caută un loc retras şi liniştit. Locuitorii Sodomei însă îi cer pe cei doi îngeri aşa cum răzvrătiţii cer pîine în timp de foamete. În mitologia păgînă nu există nimic asemănător cu această ticăloşie de neînţeles. Teologii care afirmă că cei trei călători cereşti, dintre care doi au venit în Sodoma, erau dumnezeu-tatăl, dumnezeu-fiul şi dumnezeu-sfîntul duh, fac ca crima locuitorilor Sodomei să fie şi mai respingătoare, iar toată povestea şi mai de neînţeles".

Propunerea făcută de Lot locuitorilor cetăţii de a lua pe cele două fiice ale sale nevinovate în locul acestor îngeri sau a acestor dumnezei nu este mai puţin revoltătoare . Totul dovedeşte imoralitatea omului drept şi sfînt despre care pînă acum nu vorbeşte nici una dintre cărţi.

Teologii găsesc că există ceva comun între această întîmplare şi legenda lui Filemon şi Baucis . Dar această legendă nu are nimic indecent; ea este mult mai instructivă. Zeus-Iupiter şi Hermes-Mercur pedepsesc un oraş pentru că locuitorii nu au fost ospitalieri; legenda ne aminteşte că avem datoria de a fi buni şi omenoşi; ea nu are nimic rău sau urît.

Unii afirmă că "sfîntul" autor a vrut să scrie ceva mai tare decît legenda lui Filemon şi Baucis, pentru a inspira şi mai mult dezgust faţă de un păcat foarte răspîndit în ţările calde. Dar arabii

din pustiul Sodomei afirmă că toate caravanele care trec pe acolo le oferă destule fete şi ei nu cer niciodată băieţi.

Povestea cu cei doi îngeri nu este prezentată aici ca o alegorie; nu, cîtuşi de puţin; totul, absolut totul este precis! De altfel, nici nu se vede ce alegorie s-ar putea extrage de aici în favoarea Noului testament, pentru care, potrivit afirmaţiilor "părinţilor bisericii", Vechiul testament serveşte drept "prototip".

Să urmărim în continuare textul "sfînt" al cărţii divine, pe care sîntem datori s-o socotim adevărată, căci altfel am săvîrşi un păcat de moarte. Vom găsi pasaje şi mai teribile decît cel de mai sus!

"Atunci cei doi bărbaţi grăiră către Lot: «Dacă mai ai pe cineva aici — vreun ginere, fiii tăi şi fiicele tale şi pe cîţi ai în cetate — scoate-i din acest loc»" *{Facerea, XIX, 12).*

Ce rost aveau aceste întrebări? Oare îngerii nu ştiau din cine era alcătuită familia lui Lot?

"Căci noi vom nimici locul acesta, fiindcă strigătul împotriva locuitorilor lui s-a înteţit înaintea domnului şi domnul ne-a trimis ca să-l pierdem!

Şi a ieşit Lot şi a început să vorbească cu ginerii săi, care erau să ia pe fetele sale, şi le-a spus: «Sculaţi! Ieşiţi din locul acesta, fiindcă domnul e gata să prăpădească cetatea » Dar ginerii săi credeau că Lot glumeşte.

Ci cînd s-au revărsat zorile, îngerii dădură zor lui Lot zicînd: «Scoală-te! Ia pe femeia ta şi pe cele două fiice ale tale, care se află aici, ca să nu pieri şi tu pentru fărădelegea cetăţii!»

Dar Lot zăbovindu-se, cei doi bărbaţi îl apucară de mînă pe el şi pe femeia lui şi pe cele două fete ale lui căci dumnezeu voia să-l cruţe, şi-l scoaseră afară şi-l lăsară în faţa cetăţii.

Iar după ce i-au scos afară, a zis *unul:* «Fugi ca să scapi cu viaţă! Nu te uita îndărăt şi nu te opri nicăieri în acest timp! Fugi la munte ca să nu pieri!»

Dar Lot le-a grăit: «Nu aşa, stăpîne!

Iată a aflat robul tău har în ochii tăi şi tu ai mărit milostivirea ta, pe care mi-ai arătat-o mie, scăpîndu-mi viaţa, dar eu nu voi putea să fug la munte fără să nu mă ajungă pierea şi să nu mor.

Ci iată! Cetatea aceasta aproape este ca să fug în ea şi e foarte

mică. Îngăduieşte-mă să fug într-însa. Aşa e că e mică? Şi voi scăpa cu viaţă!»

Şi i-a răspuns: «Iată că-ţi împlinesc şi această rugăminte, ca să nu prăpădesc cetatea de care mi-ai grăit.

Dă zor şi fugi acolo, fiindcă nu pot să împlinesc porunca pînă cînd nu vei ajunge tu în cetate!» Pentru aceea s-a numit numele cetăţii: Ţoar.

Cînd soarele a răsărit deasupra pămîntului, a intrat şi Lot în Ţoar.

Atunci domnul a turnat asupra Sodomei şi asupra Gomorei ploaie de pucioasă şi de foc de la domnul din cer.

Şi a prăpădit cetăţile acelea şi tot ţinutul şi pe toţi locuitorii cetăţilor şi tot ce creştea pe cîmpie.

Ci femeia lui *Lot* s-a uitat îndărăt şi s-a prefăcut în stîlp de sare.

Şi s-a sculat Avraam a doua zi de dimineaţă şi s-a dus la locul unde stătuse înaintea domnului.

Şi a căutat spre Sodoma şi Gomora şi spre toată cîmpia ţinutului şi a privit, şi iată: fum gros se ridica de pe pămînt ca fumul dintr-un cuptor" *(Facerea, XIX, 13—28).*

În ce priveşte Gomora, teologii recurg la argumentele cele mai ciudate, căutînd să demonstreze că păcatul acestui oraş era diametral opus păcatului Sodomei. În Biblie nu există nicăieri nici cea mai mică aluzie în această privinţă. Totul este pur şi simplu o născocire a teologilor.

Acum putem înţelege ce "strigăt" se ridicase din Sodoma şi din Gomora pînă la ceruri, cum spusese dumnezeu-tatăl în discuţia cu Avraam: în Sodoma se văitau femeile părăsite; în Gomora, dimpotrivă, urlau bărbaţii părăsiţi. Dar atunci se pune întrebarea: de ce mînia cerească a prăpădit pe femeile din Sodoma şi de ce bătrînul dumnezeu nu i-a cruţat pe nenorociţii bărbaţi din Gomora, care şi aşa erau destul de mîhniţi din pricina înclinaţiilor nefireşti ale nevestelor lor?

În acelaşi timp, e limpede că cei doi domni din Sodoma, care se pregăteau să se căsătorească cu fiicele lui Lot, nu căzuseră în păcatul pederastiei; căsătoria lor fusese atît de ferm stabilită, atît de aproape de a fi celebrată, încît "omul sfînt" le şi spunea

"gineri". "Sfîntul" autor nu arată nicăieri că ginerii lui Lot ar fi căzut măcar cît de cît în păcatul ruşinos din pricina căruia au pierit sodomiţii împreună cu cetatea lor; ei nu figurează în gloata care a vrut să-i siluiască pe îngeri. Biblia, dimpotrivă, ne face să credem că ei, ca oameni cumsecade, au stat amîndoi acasă, căci Lot s-a dus să-i trezească pentru ca să-i ia cu el. Totuşi, şi ei au pierit împreună cu toţi ceilalţi.

Cît despre femeia lui Lot, trebuie să recunoaştem că ea a plătit scump pornirea ei de compătimire care a făcut-o să se uite îndărăt la oraşul natal, în care, poate, rămăseseră părinţii ei.

Prefacerea ei într-un stîlp de sare a fost confirmată de unii scriitori evrei şi creştini din primele veacuri ale erei noastre. Istoricul evreu Iosif Flaviu ne asigură, în cartea sa "Antichităţi iudaice", că a văzut acest stîlp şi că pe vremea lui stîlpul putea fi văzut de oricine. Scepticii presupun că evreii din partea locului au cioplit pur şi simplu o statuie de sare, lansînd versiunea că este femeia lui Lot. S-au găsit destul de multe sculpturi din sare care au dăinuit vreme îndelungată. Pe de altă parte, sfîntul Irineu a mers prea departe cînd a afirmat că "femeia lui Lot nu este un trup pieritor; ci, deşi rămîne veşnic în formă de stîlp de sare, ea continuă totuşi să aibă periodul obişnuit". Tertulian, un teolog vestit şi care se bucură de foarte multă autoritate la catolici, afirmă în "Poemul Sodomei" acelaşi lucru şi cu tot atîta certitudine.

Această minune a rămas însă necunoscută romanilor cînd au venit în Palestina: cînd au cucerit Ierusalimul, ei nu au manifestat nici cea mai mică dorinţă de a merge să vadă miraculosul stîlp de sare, şi aceasta din simplul motiv că un asemenea stîlp nu exista. Nici Pompei, nici Titus, nici Adrian nu au auzit vreodată despre Lot, despre soţia lui, despre cele două fiice, despre Avraam, şi, în general, despre nici un membru al acestei preacuvioase familii. Iar în prezent pelerinii care se duc să se închine "relicvelor" biblice nu găsesc în împrejurimile Mării Moarte nici un fel de statuie: nici de sare, nici de bitum. Musulmanilor de prin partea locului nu le-a dat în gînd să fabrice una ca să le facă pe plac pelerinilor. În schimb, ei le arată stejarul Mamre la a cărui umbră dumnezeu şi cei doi îngeri au mîncat un

vițel întreg şi o imensă cantitate de pîine, brînză, unt şi smîntînă.

Marele geograf grec Strabon, care a trăit în epoca în care creştinii plasează legenda naşterii lui Iisus, a studiat în amănunțime Asia Mică şi îndeosebi Palestina, descriind-o cît se poate de exact. Printre altele, el a studiat regiunea Sodomei şi a Mării Moarte. Dar el nu menționează nimic despre stîlpul de sare pe care Iosif Flaviu se zice că l-ar fi văzut cu cîțiva ani mai tîrziu. Ceea ce descrie nepărtinitorul călător Strabon este foarte interesant:

"Există destul de multe temeiuri pentru a trage concluzia că această regiune a căzut pradă focului: stînci arse, numeroase crăpături, pămînt pîrjolit, rîuri care răspîndesc o miasmă respingătoare şi pretutindeni, în împrejurimi, ruine de locuințe. Toate acestea te fac să dai crezare celor ce povestesc locuitorii, şi anume că, pe vremuri, aici au fost treisprezece oraşe cu capitala Sodoma. Dar, din pricina unui cutremur, a erupției vulcanilor şi a unor torente de apă sulfuroasă, lacul a înghițit această țară şi au rămas doar stîncile ca martori ai catastrofei. Unele oraşe au fost înghițite de ape, altele au fost părăsite de locuitori, care, căutîndu-şi salvarea, s-au împrăştiat" *(Strabon, "Geografia", cartea a XVI-a, cap. II).* Cele de mai sus nu seamănă de loc cu povestirea din cartea "Facerea": "Atunci domnul a turnat asupra Sodomei şi asupra Gomorei ploaie de pucioasă şi de foc de la domnul din cer".

Merită să fie subliniate cele ce se spun în cap. al XIV-lea al cărții "Facerea": "Dar valea Sidim era plină cu puțuri de smoală. Şi au împuns la fugă regii Sodomei şi Gomorei şi au căzut în ele, iar cîți au mai rămas au fugit în munți" *(v. 10).* Biblia recunoaşte că solul de aici era plin de smoală încă înainte de catastrofă.

Învățații au prilejul să constate încă o dată că "porumbelul divin" şi-a bătut joc rău de tot de autorul "sfînt". Întreaga natură din acest pustiu poartă pecetea unei catastrofe geologice, de pe urma căreia trebuie să fi suferit tot ce era viu, în cazul cînd acolo trăia ceva. Astfel, Marea Moartă, în care se varsă Iordanul, are o suprafață de 920 km^2, o lungime de 100 km şi măsoară 20 km în partea ei cea mai lată. Apele Iordanului sînt înghițite în întregime de Marea Moartă, care nu are nici un fel de scurgere. (Arabii o

numesc Bahr-Lut.) Apa aceasta se evaporă, căci altfel nu se poate explica unde dispare, avînd în vedere că nivelul ei rămîne acelaşi. Marea se află cu 392 m sub nivelul oceanului şi are o adîncime maximă de aproape 400 m. Aerul fierbinte şi uscat din această depresiune, unică în felul ei (793 m), poate absorbi o cantitate uriaşă de vapori de apă. Straturile de pămînt mlăştinos din împrejurimi, şisturile bituminoase împrăştiate pretutindeni, desele cutremure, toate acestea arată că regiunea respectivă nu a fost, probabil, locuită niciodată. În Marea Moartă, care este uimitor de sărată (circa 26% sare), nu există viață organică. Geologii consideră că aceasta e una dintre cele mai adînci depresiuni de pe uscat, o prăbuşire a scoarței pămînteşti cu aproape un kilometru față de regiunea înconjurătoare. Această depresiune nu a fost provocată de o cauză exterioară, ci de una interioară.

Dacă ținem neapărat să credem că "porumbelul" nu a putut să-şi bată joc de "sfîntul" autor al cărții "Facerea", dacă vrem cu orice preț să socotim veridică istoria cu ploaia de foc căzută din cer pentru a nimici oamenii vinovați, într-un loc, de pédérastie şi, în celălalt, de lesbianism, trebuie totuşi să recunoaştem că dumnezeu, deşi etern, s-a cam apucat totuşi să înşire gogoşi. Într-adevăr, oare nu el a jurat lui Noe că îndurarea lui nu-i va mai îngădui niciodată să-i nimicească pe oameni? Oare nu el a jurat cu mîna pe curcubeu că nu va mai trimite vreodată potopul? Dar a jura că renunți la potop şi pe urmă să înlocuieşti torentele de apă cu torente de foc este oare o politică cinstită din partea lui dumnezeu?

Să urmărim mai departe extraordinara povestire din cartea "Facerea". "Sfîntul" autor spune că Lot, care nu căzuse în păcatul concetățenilor săi, a fost salvat de la pieire, ca şi neprihănitele lui fiice-fecioare. Dar tot aici autorul ne dă admirabile exemple de virtute pe care le oferă această "sfîntă familie". Subliniem că noul episod biblic nu conține nici un cuvînt de reprobare la adresa celor trei fugari din Sodoma. "Porumbelul divin" are specialitatea sa: el povesteşte cele mai respingătoare necuviințe cu atîta seninătate, de parcă n-ar exista nimic mai simplu pe lume. Sub pana "sfîntului" autor, pînă şi incestul pare un obicei patriarhal

cît se poate de obişnuit.
Să ne ierte cititorul că mai reproducem un citat, dar el este necesar, şi trebuie să-l dăm în forma cea mai exactă, pentru a demonstra ce este "sfînta scriptură", cea mai sfîntă dintre toate cărțile, temelia şi reazemul celei mai evlavioase credințe şi a trei religii: mozaismul, creştinismul şi islamismul.
"Însă Lot a plecat din Țoar şi s-a sălăşluit în munte, împreună cu cele două fiice ale sale, căci se temea să mai locuiască în Țoar. Şi s-a aşezat într-o peşteră cu cele două fiice ale sale.
Atunci fiica cea mai mare a zis către cea mai mică: «Tatăl nostru e bătrîn şi nu e nici un bărbat în vecinătate, care să vie la noi după obiceiul a tot pămîntul.
Haidem să îmbătăm cu vin pe tatăl nostru şi să intrăm la el, ca să avem de la tatăl nostru urmaşi!»
Şi au îmbătat cu vin pe tatăl lor în noaptea aceea şi a intrat fata cea mare şi s-a culcat cu tatăl său şi el n-a ştiut nici cînd s-a culcat ea, nici cînd s-a sculat.
Apoi, a doua zi, fata cea mare a zis către mezina ei: «Iată m-am culcat astă-noapte cu tatăl meu. Să-l îmbătăm cu vin şi la noapte, şi intră şi tu şi culcă-te cu el, ca să avem de la tatăl nostru urmaşi».
Deci ele îmbătară cu vin şi în noaptea aceea pe tatăl lor şi s-a dus fata cea mai mică şi s-a culcat cu el, şi el n-a ştiut nici cînd s-a culcat ea, nici cînd s-a sculat.
Şi amîndouă fetele lui Lot au rămas însărcinate de la tatăl lor.
Şi cea mai mare a născut un fiu şi i-a pus numele Moab. Acesta este părintele moabiților de astăzi.
Iar cea mai mică a născut şi ea un fiu şi i-a pus numele Amon. Acesta este părintele amoniților de astăzi" *(Facerea, XIX, 30—38).*
Chiar dacă textul a fost dictat de "sfîntul duh" de sus, asta nu-l împiedică să fie odios.
Aventura lui Lot şi a fiicelor lui nu a putut să scape criticii juste a lui Voltaire. Să ne retragem şi să-i dăm lui cuvîntul. Ideile acestui mare om sînt utile şi în prezent, deoarece încă mai dăinuiesc prejudecățile religioase, dogmele credinței şi adepții activi ai religiei care venerează Biblia ca pe "cuvîntul sfînt al domnului".

"Textul biblic — scrie Voltaire — nu spune ce a făcut Lot cînd şi-a văzut soţia prefăcută în stîlp de sare; de asemenea el nu menţionează numele fiicelor lui Lot. Ideea de a-şi îmbăta tatăl pentru «a se culca cu el» în peşteră este destul de originală. Biblia nu arată de unde au găsit ele vin, dar în schimb aflăm că Lot le-a posedat pe amîndouă, fără să fi băgat de seamă nici cînd au venit, nici cînd au plecat. E foarte greu să posezi o femeie, îndeosebi o fecioară, fără să-ţi dai seama. Este un caz pe care nu ne încumetăm să-l explicăm.

E de neînţeles, de asemenea, de ce fiicele lui Lot erau atît de îngrijorate de viitorul omenirii, căci lui Avraam i se născuse deja Izmail de la Agar, popoarele erau împrăştiate, iar oraşul Ţoar, din care plecaseră cele două fete, era la o aruncătură de băţ".

Şi de la cine au procurat ele vin dacă nu de la cîrciumarii de prin partea locului? Voltaire atrage atenţia asupra asemănării dintre această istorisire şi legenda Myrrhei, care l-a dobîndit pe Adonis de la tatăl ei Cyniras. "În cazul acesta — spune el — avem de-a face cu o imitaţie a legendei antice a lui Cyniras şi a Myrrhei". Dar în timp ce Myrrha a fost pedepsită pentru crima ei, fiicele lui Lot au fost răsplătite cu cea mai mare binecuvîntare din punctul de vedere al teologiei: ele au devenit mame ale unei numeroase posterităţi .

CAPITOLUL AL NOUĂLEA
SFÎRŞITUL CUVIOASEI ISTORII A LUI AVRAAM, "SFÎNTUL PRIETEN AL LUI DUMNEZEU"

Tămîiaţi! Intră din nou în scenă Avraam, patriarhul întreţinut, dispus oricînd să rreia procedeul care l-a ajutat să se îmbogăţească atît de repede în Egipt. "Şi a pornit Avraam de acolo spre plaiurile de miazăzi şi s-a oprit între Cadeş şi Şur şi vremelnic şi-a întins corturile în Gherar.

Ci Avraam zicea despre Sara, femeia sa: «Ea este sora mea!» (Căci îi era teamă să spună că este soţia lui, ca să nu-l ucidă locuitorii cetăţii din pricina ei.) Atunci Abimelec, regele

Gherarului, a trimis şi a luat-o pe Sara.
Dar dumnezeu a venit la Abimelec noaptea în vis şi i-a vorbit: «Iată tu vei muri, din pricina femeii pe care ai luat-o, că ea este legată cu bărbat!»
Ci Abimelec nu se apropiase de Sara şi a răspuns: «Doamne, oare ucide-vei tu şi pe omul cel drept?
Nu mi-a spus chiar el: "ea e sora mea", şi ea n-a zis aşijderea: "el e fratele meu"? Fără inimă vicleană şi cu mîini curate am făcut aceasta!»
Atunci i-a răspuns dumnezeu în vis: «Ştiu şi eu că fără inimă vicleană ai făcut-o, de aceea te-am păzit să nu păcătuieşti împotriva mea şi nu te-am lăsat să te atingi de ea.
Deci acum dă înapoi pe femeie bărbatului ei, căci el este proroc şi se va ruga pentru tine ca să rămîi cu viaţă; iar dacă n-o vei da înapoi, să ştii că vei muri fără greş, tu şi toţi ai tăi».
Şi Abimelec s-a sculat dis-de-dimineaţă şi a chemat la sine pe toţi dregătorii săi şi a povestit, în auzul lor, toată această pricină. Iar aceşti oameni s-au spăimîntat grozav.
Apoi Abimelec a chemat pe Avraam şi i-a zis: «Ce treabă ne-ai făcut? Şi cu ce am păcătuit eu împotriva ta ca să aduci asupra mea şi asupra stăpînirii mele o vină atît de mare? Fapte care nu se fac ai săvîrşit faţă de mine!»
Şi a mai zis Abimelec lui Avraam: «Ce ai socotit tu cînd ai făcut lucrul acesta?»
Atunci a răspuns Avraam: «M-am gîndit aşa: de bună seamă că frică de dumnezeu nimeni nu are în ţinutul acesta şi mă vor omorî din pricina femeii mele.
De altă parte, ea este cu adevărat sora mea, căci este fiica tatălui meu, dar nu şi fiica mamei mele; şi a putut să fie femeia mea.
Iar cînd dumnezeu m-a mînat să pribegesc din casa tatălui meu, atunci i-am spus ei: «Fă pentru mine această bunătate şi, pretutindeni pe unde vom ajunge, să zici despre mine: el e fratele meu!»
Şi a luat atunci Abimelec vite mici şi vite mari, şi robi şi roabe şi le-a dăruit lui Avraam şi i-a dat înapoi pe Sara, femeia lui.
Şi i-a mai zis Abimelec: «Iată, ţara mea stă în faţa ta; locuieşte

unde vei socoti că e mai bine».

Iar Sarei i-a spus: «Iată, dăruit-am fratelui tău o mie de *sicii* de argint; aceasta să-ți fie despăgubire pentru toate cîte ți s-au întîmplat; şi față de toți te-ai dovedit dreaptă!»

Atunci Avraam s-a rugat lui dumnezeu şi dumnezeu a tămăduit pe Abimelec şi pe femeia lui şi pe roabele lui; şi ele au avut copii.

Fiindcă dumnezeu oprise de istov orice zămislire în casa lui Abimelec, din pricina Sarei, femeia lui Avraam" *(Facerea, XX, 1—18).*

Să nu uităm că pe vremea aceea frumoasa Sara avea 90 de ani bătuți pe muche *(Facerea, XVII, 17).*

Se impun cîteva observații: a spus oare Avraam adevărul asigurîndu-l pe Abimelec că Sara este în acelaşi timp şi soția şi sora lui? Dacă da, înseamnă că avem de-a face cu încă un incest "cuvios". Halal "sfîntă scriptură"!

Dar mai este ceva: dacă în toată afacerea asta Abimelec face impresia unui om cumsecade, Avraam, dimpotrivă, indiferent sub ce unghi l-am privi, ne apare ca un individ dubios. Chiar dacă e frate de sînge cu Sara, acest amănunt tot nu justifică codoşlîcul şi minciunile lui. Pentru el, sora-soție este o sursă de venituri. El a mințit tăinuind calitatea sa de soț. Iar explicația pe care o dă cînd josnicul lui şiretlic iese la iveală ni-l arată ca pe un cazuist dibaci, demn de a purta titlul de "candidat" sau chiar de "doctor" în teologie. În ochii oamenilor cinstiți el nu găseşte nici o scuză, chiar dacă avea dezlegare de păcat fiind oarecum constrîns de evenimente.

Pe de altă parte, acest patriarh favorit al domnului, acest om norocos ocrotit de însuşi dumnezeu, este el oare într-adevăr fratele Sarei, aşa cum a declarat deodată? Toate celelalte pasaje din Biblie par să dovedească contrarul. În episodul cu faraonul din Egipt, Avraam recurge pentru prima dată la stratagema care l-a îmbogățit. Dar cînd faraonul îi aruncă în față că l-a înşelat, lui nu-i dau prin minte justificările invocate ulterior: cinstea de a le auzi pentru prima dată îi revine lui Abimelec. Ai zice că nu este decît o născocire neaşteptată, cea dintîi idee care i-a trecut prin cap "sfîntului proroc" la auzul acuzațiilor aspre pe care i le aducea

regele Gherarului. De ce nu s-a justificat în acelaşi mod faţă de faraon?

Mai mult, "sfîntul duh" se contrazice categoric. În cap. al XI-lea el ne-a făcut cunoştinţă cu familia lui Terah, tatăl lui Avraam: "Terah a avut pe Avraam, pe Nahor şi pe Haran; Haran a avut pe Lot. Dar Haran a murit în zilele lui Terah, tatăl său, în patria sa, în cetatea Ur din Caldeea. Iar Avram şi Nahor şi-au luat soţii. Pe femeia lui Avram o chema Sarai şi pe femeia lui Nahor o chema Milca, fiica lui Haran — tatăl Milcăi şi tatăl Iscăi" *(v. 27—29).* Cu alte cuvinte, Nahor s-a căsătorit cu nepoata sa. Dacă Sara ar fi fost fiica lui Terah şi soră cu Avraam, Nahor şi Haran, autorul n-ar fi pregetat să ne spună şi acest lucru, enumerînd atît de amănunţit legăturile de rudenie din familia lui Terah.

În afară de aceasta, Biblia spune de-a dreptul că Sara este nora lui Terah: "Şi Terah a luat pe Avram, fiul său, şi pe Lot, fiul lui Haran, nepotul său, şi pe Sarai, nora sa, femeia lui Avram, fiul său şi a plecat cu ei din cetatea Ur a caldeilor, ca să se ducă în pămîntul Canaan; dar ajungînd în Haran, s-au aşezat acolo. Iar zilele lui Terah au fost două sute şi cinci ani. Şi a murit Terah în Haran" *(Facerea, 11, v. 31—32).*

Aşadar, fără să se sfiască cîtuşi de puţin de a apărea ca soţ incestuos în ochii lui Abimelec, Avraam a minţit pentru a găsi o justificare aventurii sale. Iar dacă el s-a hotărît să dezvăluie regelui Gherarului adevărul pe care i-l ascunsese faraonului, şi toate acestea constituie realitatea, înseamnă că "sfîntul duh", dictînd cartea "Facerea", s-a împotmolit în minciuni şi contradicţii.

Bineînţeles că toate acestea sînt pură născocire, iar sfîntul autor un cretin stîngaci. În goană după mistificări şi complăcîndu-se în poveşti imorale şi ambigue, "sfîntul duh" dictează tot ce-i trece prin cap, iar prostănacul de autor înregistrează imperturbabil tot ce aude — mîrşăvii şi basme groteşti —, fără să-i pese cîtuşi de puţin de contradicţiile şi confuziile evidente, ba chiar de situaţiile imposibile din punct de vedere fizic.

Cum se face că autorul tuturor acestor rînduri din Biblie nu şi-a dat seama că vicleanul "porumbel" îşi bate joc de el punîndu-l

să numească "pămîntul Gherar" regat. Potrivit descrierilor făcute de geografii din antichitate, Gherarul este o mică vale nisipoasă, fără pic de vegetație, un pustiu îngrozitor, în care n-a putut trăi niciodată un suflet de om. Înseamnă deci că Abimelec era regele unui pustiu? Şi cîtă vreme a ținut-o el pe Sara în casa lui fără ca doamna Abimelec să încerce să-i scoată ochii?

Iată încă un episod care ilustrează cît de neruşinate sînt glumele "sfîntului duh". Acest episod a avut loc după distrugerea Sodomei şi înainte ca dumnezeu să-şi fi ținut făgăduiala dată la stejarul Mamre. Cap. al XXI-lea începe în felul următor: "Şi domnul a cercetat pe Sara, precum a fost vorbit, şi a împlinit față de ea ceea ce făgăduise. Deci ea a zămislit şi i-a născut lui Avraam un fiu, la bătrînețe, la vremea pe care i-o sorocise dumnezeu" *(v. 1—2).*

Cum această naştere a avut loc la un an după ce dumnezeu şi cei doi îngeri se înfățişaseră la stejarul Mamre, înseamnă că Avraam a fost în Gherar în perioada primelor trei luni după potopul de foc, dacă socotim că Sara a avut o sarcină normală de nouă luni. Şi chiar dacă admitem că Avraam a stat în Gherar în tot decursul acestor trei luni, se pune întrebarea cum a fost cu putință ca soția şi roabele măriei-sale regele Abimelec să bage de seamă, într-un răstimp atît de scurt, că au devenit sterpe, că dumnezeu le "închisese pîntecele oprind de istov orice zămislire", ca să folosim limbajul elegant al autorului "sfînt". Poți oare să te convingi dintr-o dată că nu mai eşti în stare sa faci copii?

Trebuie să recunoaştem împreună cu teologii, pe care nu-i miră nici o minune oricît ar fi de dezgustătoare, că dumnezeu a făcut o glumă destul de sinistră, deşi, ce-i drept, foarte originală. Închipuiți-vă ce mutră au făcut regele pustiului şi supuşii lui cînd au văzut că nevestele lor au "pîntecele închise"! Gluma aceasta trebuie să li se fi părut foarte răutăcioasă. E lesne de înțeles de ce Abimelec, pentru a pune capăt acestei calamități, i-a dat lui Avraam tot ce şi-a putut el dori şi a spus prorocului şi soției-surorii lui: "Cărați-vă cît mai repede de-aici!"

După "minunea" cu "pîntecele închise", inepuizabila carte "Facerea" ne oferă minunea cu lehuzia Sarei, doamna în vîrstă de nouăzeci de ani, care de multă vreme pierduse capacitatea de a

avea copii.

Şugubăţ mai e porumbelul acesta!

Iar acum altă poveste: Avraam, căpătînd un fiu legitim, îl dă pe uşă afară pe Izmail, pe care îl avusese cu ţiitoarea sa.

"Şi Avraam a pus fiului său care i se născuse, pe care Sara i-l născuse, numele Isaac.

Şi Avraam a tăiat împrejur pe fiul său Isaac cînd a fost în vîrstă de opt zile, precum i-a fost poruncit dumnezeu.

Iar Avraam era în vîrstă de o sută de ani cînd a avut pe Isaac, fiul său.

Şi Sara a grăit: «dumnezeu m-a făcut prilej de petrecere. Oricine va auzi va rîde pe socoteala mea!»

Şi a mai zis: «Cine ar fi putut să spună lui Avraam că Sara va mai alăpta copii? Şi totuşi i-am născut un fecior la bătrîneţe!»

Şi pruncul a crescut şi a fost înţărcat. Iar Avraam a făcut un ospăţ mare în ziua cînd a fost înţărcat Isaac.

Ci Sara a văzut pe fiul Agarei egiptencei, pe care ea i-l născuse lui Avraam, cum se zbenguia cu fiul său Isaac.

Şi a zis lui Avraam: «Izgoneşte pe roaba aceasta şi pe fiul ei, căci nu se cuvine ca fiul roabei acesteia să fie moştenitor împreună cu fiul meu, cu Isaac!»

Şi cuvîntul acesta i-a căzut foarte greu lui Avraam cu privire la fiul său.

Însă dumnezeu i-a vorbit lui Avraam: «Nu te amărî în tine din pricina băiatului şi a roabei tale. Tot ceea ce îţi va spune Sara, ascultă de glasul ei, căci numai cei din Isaac se vor socoti urmaşii tăi.

Dar şi pe fiul roabei îl voi face popor, căci este tot sămînţa ta».

Atunci s-a sculat Avraam dis-de-dimineaţă şi a luat pîine şi un burduf de apă şi i le-a dat Agarei, punîndu-le pe umărul ei o dată cu copilul, şi a izgonit-o. Iar ea a plecat şi s-a rătăcit în pustiul Beerşeba.

Şi cînd s-a sfîrşit apa din burduf, a lepădat pe copil sub un stuf de mărăcini.

Şi a pornit şi s-a aşezat în preajma lui, depărtare ca la o bătaie de săgeată, fiindcă zicea ea: «Să nu văd cum moare copilul!» Şi stînd în preajma lui, a ridicat glasul şi a plîns.

Şi a auzit dumnezeu durerea copilului şi îngerul lui dumnezeu a strigat pe Agar din cer şi i-a zis: «Ce ai, Agar? Nu te teme! Căci a auzit dumnezeu durerea copilului acolo unde se află.

Scoală-te, ia copilul şi ține-l bine de mînă, căci voi face din el un popor mare!»

Şi Dumnezeu deschise ochii ei şi văzu un izvor de apă. Şi ea se duse şi umplu burduful cu apă şi dădu copilului să bea.

Iar dumnezeu fu cu acest copil; şi el se făcu mare şi locui în pustie şi fu un arcaş iscusit.

Şi a locuit în pustia Paran; iar maică-sa i-a luat lui femeie din țara Egiptului" *(Facerea, XXI, 3—21).*

Izgonirea primului născut şi a mamei sale Agar cu un colțuc de pîine şi un burduf de apă — această faptă cu adevărat inumană, josnică — apare ca deosebit de revoltătoare din partea unui domn atît de puternic, care biruise cinci regi cu ajutorul a 318 slugi şi care se îmbogățise de pe urma cuvioaselor legături ale soției sale cu regii Egiptului şi Gherarului. Iată cum arată poruncile în legătură cu bunătatea şi moralitatea propovăduite de "sfînta scriptură"!

În continuare, cartea "Facerea" ne relatează că marele patriarh a trăit vreme îndelungată în țara filistenilor.

Dar Avraam, care era atît de fericit după ce căpătase un fiu de la bătrîna şi mult iubita lui Sara, nu se aştepta la farsa urîtă pe care se pregătea să i-o joace ocrotitorul lui, atotputernicul şi atotştiutorul dumnezeu. "Îți iubeşti nespus odrasla, o, prorocul inimii mele? Ei bine, pentru ca să-mi fii pe plac, o vei ucide". Iată surpriza neaşteptată pe care dumnezeu i-a rezervat-o alesului său. E drept, totul fusese o glumă; preaînaltului îi plăcea să se mai distreze cîte un pic! Moşneagul voia, probabil, să vadă ce mutră va face Avraam, uluit la auzul acestor cuvinte. Să reproducem textul original, căci prea e frumos!

"Iar după acestea, dumnezeu a pus la încercare pe Avraam şi i-a grăit: «Avraame!». Iar el a răspuns: «Iată-mă!».

Şi a rostit *domnul:* «Ia pe fiul tău, pe singurul tău fiu, acela pe care îl iubeşti, pe Isaac, şi du-te în ținutul Moria şi adu-l acolo jertfă, ardere de tot, pe unul din munții pe care ți-l voi arăta».

Şi s-a sculat Avraam în zorii zilei şi a pus samarul pe asinul

său şi a luat pe doi robi ai săi şi pe Isaac, fiul său, şi a spart lemne pentru arderea de tot şi a pornit şi a venit la locul pe care i l-a arătat dumnezeu.

Iar a treia zi, Avraam, ridicîndu-şi ochii, a văzut locul de departe.

Şi a zis Avraam către oamenii săi: «Stați voi aici, lîngă asin, iar eu şi băiatul vom merge pînă acolo şi ne vom închina, apoi ne vom întoarce la voi!»

Şi a luat Avraam lemnele pentru jertfă şi le-a pus în cîrcă fiului său şi a luat în mîna sa focul şi cuțitul şi au pornit amîndoi împreună.

Atunci Isaac a deschis gura către Avraam, tatăl său, şi a zis: «Tată! ». Şi el i-a răspuns: «Da, fiul meu?». Apoi a zis Isaac: <Văd focul şi lemnele, dar unde este oaia pentru jertfă?>

Răspuns-a Avraam: «Dumnezeu va avea grijă de oaia pentru jertfă, copilul meu!». Şi au mers înainte, amîndoi, împreună.

Şi a ajuns la locul pe care i l-a arătat dumnezeu; şi a clădit Avraam acolo jertfelnic şi a aşezat lemnele; apoi a legat pe Isaac, fiul său, şi l-a pus pe jertfelnic deasupra lemnelor.

Apoi Avraam şi-a întins mîna şi a apucat cuțitul ca să junghie pe fiul său.

Dar atunci îngerul domnului a strigat către el din cer şi i-a zis: «Avraame! Avraame!». Şi el a răspuns: «Iată-mă!».

Şi i-a grăit: «Nu întinde mîna ta asupra copilului şi nu-i face nici un rău! Căci acum ştiu că te temi de dumnezeu şi n-ai cruțat, pentru mine, pe fiul tău, pe singurul tău fiu!»

Atunci Avraam, ridicîndu-şi ochii, s-a uitat şi iată în dosul său un berbec, care se prinsese cu coarnele într-o leasă de mărăcini; şi s-a dus Avraam şi a luat berbecul şi l-a adus ardere de tot în locul fiului său.

Şi a numit Avraam locul acela: Iahvehire, de unde se zice şi astăzi: «În muntele unde domnul se arată».

Şi a strigat îngerul domnului, din cer, pe Avraam a doua oară.

Şi i-a zis: «Mă jur pe mine însumi — grăit-a domnul —, de vreme ce tu ai făcut lucrul acesta şi n-ai cruțat pe fiul tău, pe singurul tău fiu:

Te voi binecuvînta cu prisosință...

Şi se vor binecuvînta întru seminția ta toate popoarele pămîntului, pentru cuvîntul că ai ascultat de glasul meu!»

Apoi s-a întors Avraam la oamenii săi şi s-au sculat şi au plecat cu toții pînă la Beerşeba. Şi a locuit Avraam în Beerşeba" *(Facerea, XXII, 1—19).*

Criticii subliniază că Avraam, care îl implorase pe dumnezeu să cruțe pe locuitorii Sodomei şi ai Gomorei ce-i erau străini, nu i-a înălțat nici o rugă ca să-i ceară îndurare şi ocrotire pentru fiul său. Ei îl învinuiesc pe patriarh că ar fi mințit din nou cînd a zis către oamenii săi: "eu şi băiatul vom merge pînă acolo şi ne vom închina, apoi ne vom întoarce la voi!". De vreme ce Avraam se pregătea să urce pe munte pentru a-l înjunghia şi a-l arde pe Isaac, nu putea să aibă în acelaşi timp intenția de a se întoarce cu el. Era o minciună a unui barbar, în timp ce în cazurile anterioare am avut de-a face cu minciunile unui codoş nesățios care-şi dădea nevasta pe bani.

Pe de altă parte, aflăm cu mirare că, înainte de a porni la drum, bătrînul de o sută de ani sparge singur o cantitate de lemne suficientă pentru un rug: ca să arzi un om pe rug, e nevoie nu de un braț de lemne ude, ci de cel puțin un car de lemne uscate. Înseamnă deci că lemnele necesare care fuseseră sparte de Avraam au fost mai întîi încărcate pe asin şi pe cele două slugi, care au cărat această povară mai bine de două zile. Şi chiar dacă lemnele au fost încărcate numai pe asin, se pune întrebarea: cum a putut, după aceea, Isaac, un băiat de 13 ani, să ia în cîrcă o asemenea povară şi s-o ducă singur? Se mai spune că "focul" — un mangal oarecare — pe care Avraam l-a luat cu sine pentru a aprinde rugul nu putea, bineînțeles, să cuprindă atîția cărbuni încît să nu se stingă pînă în momentul cînd aveau ei să ajungă la locul arderii-de-tot, căci în clipa cînd patriarhul şi fiul său şi-au luat rămas bun de la slugi muntele Moria abia se zărea în depărtare. În sfîrşit, se mai face observația că acest vestit munte Moria, pe care mai tîrziu a fost construit templul din Ierusalim, nu este decît o stîncă golaşă; pe ea n-a crescut niciodată nici cea mai mică tufă, iar tot ținutul din jurul Iersualimului era plin de bolovani şi întotdeauna lemnele se aduceau acolo din alte părți.

Însă toate acestea nu l-au împiedicat pe dumnezeu să pună la

încercare credința lui Avraam, iar pe Avraam să cîştige, prin ascultarea sa, o bunăvoință deosebită din partea lui dumnezeu.

Vom vedea mai departe că, atunci cînd judecătorul Ieftae va aduce jertfă pe fiica sa, nici un înger nu va interveni. Ce-i drept, Ieftae nu se îndeletnicea cu codoşlîcul şi, probabil, din această pricină nu a fost vrednic să dobîndească "sfințenia" aceea deosebită prin care se remarcă în religia creştină, mozaică şi musulmană Avraam, "prietenul lui dumnezeu".

Cap. al XXIII-lea ne istoriseşte că Sara a murit în vîrstă de 127 de ani în Hebron, în țara Canaan. Ca s-o poată înmormînta, Avraam a cumpărat de la un oarecare domn Efron peştera Macpela şi a plătit scump pentru ea. Efron i-a spus: "O țarină care *prețuieşte* patru sute de sicii de argint, ce poate ea să însemneze pentru noi amîndoi? Deci îngroapă pe moarta ta! Atunci Avraam a ascultat de Efron şi a cîntărit lui Efron cîtimea de argint pe care o spusese în auzul fiilor lui Het, adică patru sute de sicii de argint, după prețuirea negutătorească" *(Facerea, XXIII, 15—16).*

Stîrneşte mirare că Avraam, despre care Biblia spune în repetate rînduri că era un om foarte bogat, nu are nici un petic de pămînt propriu. Criticii remarcă, de asemenea, ca destul de ciudat faptul că se pomeneşte de o monedă bătută, care are "prețuire negutătorească". Nu numai pe vremea biblicului Avraam nu a existat monedă în țara Canaan, dar în genere evreii din antichitate n-au bătut niciodată monede.

Din capitolul al XXV-lea vedem că străbunul nostru împovărat de ani a hotărît să se consoleze, luîndu-şi o nouă soață, pe Chetura. Patriarhul avea pe atunci cel puțin 140 de ani. Nu strică să amintim că Sara îl socotise de mult pe Avraam prea bătrîn pentru a mai fi în stare să facă copii, chiar şi atunci cînd el avea "numai" 100 de ani, şi că a fost nevoie de un miracol ceresc pentru ca el să devină tată. Şi, totuşi, cu această Chetura Avraam a avut, fără nici un fel de intervenție "divină", încă şase fii: Zimran, Iocşan, Medan, Midian, Işbac şi Suah.

În sfîrşit, într-o bună seară, în cel de-al 175-lea an al vieții *(Facerea, XXV, 7),* patriarhul şi-a dat obştescul sfîrşit, lăsînd toată avuția lui Isaac. Celorlalți copii le-a făcut numai unele daruri.

"Sfîntul" codoş a fost înmormîntat alături de Sara, în peştera Macpela.

CAPITOLUL AL ZECELEA
SFÎNTUL STRĂBUN ISAAC ŞI COPIII DĂRUIŢI LUI DE DUMNEZEU

Vom vedea îndată cum s-a împlinit făgăduiala domnului cu privire la "marea înmulţire" a urmaşilor lui Avraam. După moartea Sarei şi înainte de a se căsători cu Chetura, patriarhul s-a îndeletnicit cu rostuirea fiului său preferat. Acest eveniment, extrem de important pentru cercetările evlavioase şi pentru educaţia religioasă şi morală, este descris în cap. al XXIV-lea al cărţii "Facerea".

Nahor, fratele lui Avraam, se căsătorise cu nepoata sa, Milca *(Facerea, XI, 29).* Acestui domn Nahor nu-i plăcea să rătăcească prin pustiu, ca fratelui său, şi s-a sălăşluit în roditoarea Mésopotamie. Acolo Milca i-a născut opt feciori. Dar cum aceşti opt plozi nu-i erau de ajuns, şi-a luat şi o ţiitoare, pe nume Reuma, care i-a mai adus patru fii *(Facerea, XXII, 20—24).* La rîndul lor, aceşti copii s-au înmulţit. Unuia dintre ei, Betuel, i s-au născut Laban şi Rebeca. Celei din urmă i-a fost dat să devină mai tîrziu, din mila lui dumnezeu, doamna Isaac.

Într-o bună dimineaţă, bătrînul Avraam a chemat la sine pe starostele slugilor sale, care era totodată şi administratorul principal al întregii sale averi. Cartea "Facerea" îi spune numai o dată pe nume, Eliezer, iar mai departe îl numeşte pur şi simplu "rob". Iată ce i-a spus Avraam "robului": "Pune mîna ta sub coapsa mea şi jură-mi pe domnul dumnezeul cerului şi dumnezeul pămîntului cum că nu-i vei lua femeie fiului meu dintre fiicele canaaniţilor, în mijlocul cărora sălăşluiesc, ci te vei duce în ţara mea, la neamurile mele, şi că de acolo peţi-vei femeie fiului meu Isaac!" *(Facerea, XXIV, 2-4).*

Comentatorii sceptici s-au distrat mult pe seama acestui ritual al jurămîntului. Într-adevăr, textul ebraic vechi al acestei părţi

din Biblie spune fără ocol: "Ia în mîna ta organele mele genitale". Învățații etnografi explică acest lucru prin faptul că organele genitale bărbăteşti erau în mare cinste nu numai datorită ritualului tăierii împrejur, care le lega de dumnezeu, ci şi pentru motivul că ele, ca izvor al înmulțirii seminției omeneşti şi chezăşie a binecuvîntării dumnezeieşti, erau un semn al forței, al puterii. Oricît de ciudat ar părea acest ritual al jurămîntului, trebuie să ne ploconim cu respect în fața lui, pentru că nu putem să ne îndoim că toate acestea au fost dictate de "sfîntul duh".

De fiecare dată cînd în edițiile moderne ale Bibliei se întîlneşte cuvîntul "coapsă", el trebuie înțeles în sens alegoric. Astfel, citind că unul dintre conducători a ieşit din "coapsa" sau din seminția lui Iuda, avem de-a face cu o denaturare intenționată a textului, căci copiii nu se nasc din "coapsă". În afară de aceasta, după cum am observat în repetate rînduri, "porumbelul divin" nu se sfieşte niciodată să spună lucrurilor pe adevăratul lor nume, oricît de tari ar fi cuvintele la care trebuie să recurgă.

"Şi robul a pus mîna sa sub coapsa lui Avraam, stăpînul său, şi s-a jurat în pricina aceasta" *(Facerea, XXIV, 9).*

După aceasta, luînd zece cămile, el a plecat în Mesopotamia. Avea ceva de mers!

Cînd Eliezer a ajuns aproape de cetatea în care socotea să găsească pe rudele stăpînului său, era istovit de oboseală şi de sete. Din fericire, a întîlnit o brunetă drăgălaşă care se ducea la o fîntînă de dincolo de porțile cetății. Această tînără amabilă i-a venit în ajutor lui Eliezer şi i-a dat să bea şi lui, şi cămilelor lui. Acum e rîndul nostru să ne înduioşăm de providența divină: bruneta cu pricina nu era alta decît Rebeca, fiica lui Betuel, nepoata lui Avraam. După ce i-a dăruit un inel de aur şi două brățări, Eliezer s-a informat cu cine "are onoarea". Cînd a auzit cine este, Eliezer a rămas buimac! Rebeca l-a condus acasă şi i-a făcut cunoştință cu tatăl şi cu frații ei. Administratorul lui Avraam le-a explicat că a săvîrşit lunga lui călătorie cu scopul de a găsi în Mesopotamia o soață pentru Isaac. Bineînțeles, Betuel şi Laban au exclamat:

— Aici se vede mîna domnului! Fie ca Rebeca să plece cît mai curînd cu tine şi să devină soața fiului stăpînului tău.

Eliezer, bucuros că a îndeplinit atît de repede şi de uşor însărcinarea primită, i-a dat Rebecăi inele de aur şi veşminte bogate; totodată a umplut de daruri pe fraţii ei şi pe maică-sa. Mama fetei voise să amîne plecarea cu vreo zece zile, dar Rebeca a declarat că se grăbeşte şi că doreşte să ajungă cît mai curînd la logodnicul ei necunoscut. E greu, fireşte, să admitem că Eliezer ar fi avut asupra sa o fotografie a tînărului Isaac. Cu toate acestea, cît ai bate din palme Rebeca s-a îndrăgostit de el pînă peste cap. La rîndul său, Isaac, deşi nu ştia ce soaţă îi va aduce Eliezer, şi în genere nu ştia dacă-i va aduce o soaţă, era nespus de îndrăgostit: zi şi noapte stătea la drumul mare în aşteptarea caravanei. Ne putem închipui ce bucurie pe capul lui cînd, într-o bună dimineaţă, Eliezer s-a înapoiat, şi nu cu mîinile goale. Administratorul a prezentat un raport complet asupra călătoriei sale, iar tinerii s-au aruncat unul în braţele celuilalt.

"Şi Isaac a dus-o pe Rebeca în cortul Sarei, maică-sa; şi a luat-o pe Rebeca şi a fost femeia lui şi a iubit-o. Şi astfel s-a mîngîiat Isaac după moartea maicii sale" *(Facerea, XXIV, 67).*

La început, toată sîrguinţa şi toate sforţările prea-dreptului Isaac se pierdeau în zadar: el nu izbutea să devină tată atît de repede cum ar fi dorit-o. Aceasta a fost de ajuns pentru ca, în cartea "Facerea", Rebeca să fie învinuită de sterpiciune. Întotdeauna femeile sînt vinovate!

"Şi s-a rugat Isaac domnului pentru femeia sa, căci era stearpă, şi domnul i-a ascultat rugăciunea lui, şi Rebeca, femeia lui, a zămislit" *(Facerea, XXV, 21).*

Între noi fie vorba, dumnezeu, pe cît se vede, făcea fasoane, căci oare nu el îi făgăduise lui Avraam nenumăraţi urmaşi? Şi oare nu providenţa i-o alesese pe Rebeca de soţie fiului lui Avraam? De aici reiese că dumnezeu nu putea să-i fi dat lui Isaac o soţie stearpă fără a-şi fi călcat cuvîntul. Dacă el "a închis pîntecele" şi acestei nefericite, tot el îl va deschide, silindu-l mai întîi să se chinuiască puţintel şi pe urmaşul lui Avraam, favoritul său întreţinut.

Totuşi au fost şi complicaţii:

"Dar pruncii se împungeau în pîntecele ei şi ea a zis: «Dacă e aşa, de ce mi-a mai venit această sarcină?» Şi s-a dus să caute

răspuns la domnul" *(Facerea, XXV, 22).*

"Sfîntul" autor a uitat să arate unde anume s-a dus Rebeca să stea de vorbă cu domnul. "Sfînta sfintelor", o despărțitură a templului asemănătoare altarului din bisericile creştine, nu fusese încă inventată. Pînă acum dumnezeu apărea unde voia şi cînd voia. Pe pămînt nu existau filiale ale birourilor lui cereşti. Cu toate acestea, Rebeca a izbutit să-l întrebe pe dumnezeu şi el nu a pregetat s-o lămurească: "Două neamuri sînt în pîntecele tău şi două popoare despărți-se-vor chiar din măruntaiele tale; şi unul din cele două popoare va fi mai zdravăn decît celălalt, iar cel mai mare va sluji celui mai mic!" *(Facerea, XXV, 23).*

În cele din urmă a venit momentul naşterii. Rebeca a simțit, fireşte, dureri drept pedeapsă pentru lăcomia Evei.

"Iar cînd s-a împlinit sorocul să nască, iată că avea în pîntece doi gemeni. Şi a ieşit cel dintîi — roşcat, păros peste tot ca un cojoc; şi i-au pus numele Esau. Şi după aceea a ieşit fratele său, care se ținea cu mîna de călcîiul lui Esau, şi i-au pus numele Iacob. Iar Isaac era în vîrstă de cincizeci de ani cînd Rebeca i-a născut aceşti copii" *(Facerea, XXV, 24—26).*

Foarte rar se întîmplă ca un copil, cînd se naşte, să se țină cu mîna de călcîiul celuilalt. Atît de rar, încît acesta este pînă acum singurul caz cunoscut. Dar dacă asemenea lucruri nu se mai întîmplaseră niciodată şi nicăieri, nu trebuie să tragem concluzia că nu se puteau întîmplă pe acea vreme. Aceste capricii ale domnului nu reprezintă mare lucru în comparație cu minunile pe care le vom întîlni mai departe.

Esau a fost declarat copilul cel mai mare. Se ştie că, în unele cazuri juridice complicate, se stabileşte că primul născut dintre gemeni este cel care apare pe lume al doilea. În sprijinul acestei soluții se aduce următorul argument: cel care a fost conceput primul trebuie, în mod firesc, să ocupe un loc mai îndepărtat în pîntecele mamei. Prin urmare, Iacob trebuia socotit cel mai mare. Dar aceşti copii se bătuseră atîta în pîntecele mamei, încît, probabil, îşi schimbaseră nu o singură dată locurile!

Nimănui nu i-a dat prin cap să rezolve problema prin tragere la sorți. Au găsit că e mult mai simplu să fie socotit ca întîiul-născut acela care a văzut primul lumina zilei. De altfel, în scurt timp,

Iacob i-a smuls lui Esau dreptul de întîi-născut.

"Şi pruncii s-au făcut mari; şi a fost Esau meşter vînător, un răscolitor al cîmpiei, pe cînd Iacob a fost om paşnic, locuitor în corturi. Ci Isaac iubea pe Esau fiindcă-i plăcea vînatul, iar Rebeca iubea mai mult pe Iacob.

Într-o zi, pe cînd Iacob îşi fierbea o fiertură, Esau a venit de pe cîmp sfîrşit de oboseală.

Atunci Esau a zis lui Iacob: «Dă-mi să mănînc, te rog, din această fiertură roşcată, căci sînt sfîrşit de oboseală!». Pentru aceea s-a numit el Edom.

Dar Iacob a răspuns: «Vinde-mi astăzi mie dreptul tău de întîi-născut».

Esau i-a răspuns: «Iată, sînt gata să mor, căci la ce-mi foloseşte acest drept de întîi-născut?».

I-a zis Iacob: «Fă-mi astăzi jurămînt!». Şi el s-a jurat şi şi-a vîndut dreptul său de întîi-născut lui Iacob.

Atunci Iacob i-a dat lui Esau pîine şi fiertură de linte. Şi el a mîncat şi a băut şi apoi s-a sculat şi a plecat. Astfel a dispreţuit Esau dreptul său de întîi-născut" *(Facerea, XXV, 27—34).*

Nu ne vom opri asupra ciudăţeniei acestui soi de dispută într-o epocă în care nu exista dreptul primului născut: abia mult mai tîrziu "dumnezeu a poruncit" ca fiul cel mai mare să primească o parte dublă din moştenire. Trebuie însă să subliniem cît de josnică a fost comportarea lui Iacob: potrivit textului "sfînt", Esau murea de foame şi Iacob pur şi simplu a abuzat de situaţia grea în care se găsea fratele său. Purtarea aceasta nu are nici o justificare. De altfel, însuşi numele de Iacob înseamnă "cel care a înşelat". Pe cît se vede el şi-a meritat din plin numele, căci, într-adevăr, i-a dat la cap lui Esau ca să-i ia locul. Iacob nu s-a mulţumit să-şi vîndă atît de scump fiertura de linte: ca un tîlhar, care caută să stoarcă de la victima sa preţul de răscumpărare, el smulge de la fratele său de sînge jurămîntul că acesta renunţă la drepturile sale; el îl ruinează pentru un blid de linte. Dar acesta nu este singurul rău pe care i-l va face. Şi iată că tîrgul acesta, în urma căruia flămîndul a fost înşelat în chip atît de cinic, această tranzacţie nulă în sine, această renunţare pe care orice tribunal ar anula-o ca fiind obţinută prin şantaj, a fost aprobată de

dumnezeu, de dumnezeul dreptății, ocrotitorul celor slabi şi răzbunătorul celor asupriți. El l-a recunoscut pe Iacob ca deținător legitim al faimoaselor drepturi de întîi-născut şi a aprobat ruinarea lui Esau.

După cîtva timp, Isaac s-a dovedit un fiu vrednic al lui Avraam, continuatorul "tradițiilor pioase" ale "prea-dreptului" ales al lui dumnezeu.

În țară a izbucnit foametea şi Isaac a plecat în Gherar, unde, oricît ar părea de ciudat, continua să domnească acelaşi Abimelec pe care Biblia, nu se ştie de ce, îl numeşte deodată rege al filistenilor. Evident, dumnezeu ar fi putut să dea lui Isaac şi familiei lui pîine, dar a preferat să-i ofere numai o apariție a sa, în timpul căreia l-a tratat cu o cuvîntare asemănătoare acelora cu care îl tratase în repetate rînduri pe Avraam: "Şi voi înmulți seminția ta ca stelele cerului şi voi da seminției tale toate aceste locuri şi se vor binecuvînta întru seminția ta toate noroadele pămîntului". Într-un cuvînt, acelaşi cîntec vechi şi cunoscut!
"Deci Isaac a locuit în Gherar. Şi l-au întrebat oamenii din partea locului despre femeia sa, însă el a răspuns: «Ea este sora mea».

Iar după ce a petrecut el acolo zile îndelungate, Abimelec, regele filistenilor, s-a uitat afară pe fereastră şi iată că Isaac mîngîia pe Rebeca, soția sa.

Atunci Abimelec a chemat pe Isaac şi i-a zis: «Fără îndoială, ea este soția ta, atunci de ce mi-ai spus: ea este sora mea?» Dar Isaac i-a răspuns: «Fiindcă m-am gîndit ca nu cumva să fiu ucis din pricina ei».

Atunci i-a zis Abimelec: «De ce ne-ai făcut una ca aceasta? Puțin ar fi lipsit ca vreunul din popor să se culce cu femeia ta şi ar fi adus peste noi o vină grea!»

Atunci Abimelec a dat întregului popor porunca aceasta: «Oricine se va atinge de omul acesta şi de femeia lui va fi pedepsit cu moartea»" *(Facerea, XXVI, 4,6-l1).*

Vedem deci că Abimelec nu a uitat minunea cu pîntecele "închise", deşi de la întîmplarea cu Sara se scurseseră aproape 80 de ani. Este însă destul de ciudat că Biblia, deşi subliniază că filistenii îi venerau pe zeii lor şi nu pe dumnezeul lui Avraam şi al lui Isaac, afirmă totuşi că regele lor păgîn recunoştea pe

dumnezeul evreilor şi sfinţenia poruncilor lui. Ce încurcătură mai e şi asta? "Şi Isaac a semănat în ţinutul acela şi a scos în acel an de o sută de ori mai mult, fiindcă domnul îl binecuvîntase" *(Facerea, XXVI, 12).*

Şi aşa e prea de tot că Isaac a putut să semene într-o ţară în care nu stăpînea nici o palmă de pămînt. Dar dacă ne amintim că ţinutul Gherar e un pustiu în care nu există nimic în afară de nisip şi pietre, "minunea" ne apare ca fiind şi mai mare: să obţii pe nisip o recoltă "de o sută de ori mai mare" decît ceea ce ai însămînţat! Cele mai roditoare pămînturi din lume dau arareori chiar şi o recoltă de douăzeci şi cinci de ori mai mare decît cantitatea de grăunţe însămînţată. Nimic de zis: lui Isaac îi mergea din plin! Biblia spune că s-a îmbogăţit repede. Cu asemenea recolte nici nu-i de mirare!

Filistenii au început să-l pizmuiască pe "sfîntul străbun" şi au înfundat cu pietre toate fîntînile săpate odinioară de Avraam. S-au iscat certuri şi Abimelec l-a rugat pe Isaac să-şi ia tălpăşiţa. Acesta a plecat, s-a sălăşluit în vale şi a săpat din nou fîntînile pe care le săpase tatăl său. Noi certuri, o nouă înfăţişare a lui dumnezeu, care i-a dat curaj lui Isaac; un nou tratat de pace cu Abimelec; în sfîrşit, un chef straşnic. Cititorul înţelege că îl scutim de amănunte plictisitoare, deşi ele sînt, bineînţeles, "sfinte".

Cît despre Esau, cînd a fost în vîrstă de 40 de ani, "şi-a luat de soţie pe Iudita, fiica lui Beeri Heteul, şi pe Basemat, fiica lui Elon Heteul" « *(Facerea, XXVI, 34—35).*

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA
SFÎNTUL STRĂBUN IACOB ŞI PĂCĂTOSUL LUI FRATE ESAU

Isaac ajunsese la bătrîneţe şi ochii lui slăbiseră, că nu mai putea să vadă; atunci a chemat pe Esau, fiul său cel mare, şi i-a grăit; «Fiul meu!» Şi Esau i-a răspuns: «Iată-mă!».

Zis-a el: «Vezi! am ajuns la bătrîneţe şi nu ştiu ziua cînd voi muri.

Deci acum ia-ţi armele tale, tolba ta cu săgeţi şi arcul tău şi

ieşi pe cîmp şi vînează-mi ceva vînat.
Şi fă-mi o mîncare gustoasă, cum îmi place mie, şi adu-mi-o să mănînc, ca sufletul meu să te binecuvînteze mai nainte de a muri!»
Şi Rebeca a auzit ce a vorbit Isaac cu Esau, fiul său.
Şi Esau a pornit pe cîmp, ca să vîneze vînat şi să-l aducă.
Atunci Rebeca a zis lui Iacob, fiul-său: ««Ascultă! Am auzit pe tatăl tău vorbind cu Esau, fratele tău, şi spunîndu-i aşa:
"Adu-mi vînat şi pregăteşte-mi o mîncare gustoasă ca să mănînc şi să te binecuvîntez, în fața domnului, mai nainte de a muri!"
Ci acum, copilul meu, ascultă de glasul meu şi fă aşa cum îți voi porunci!
Du-te la *turmă* şi ia-mi de acolo doi iezi frumoşi din care să gătesc mîncare gustoasă tatălui tău, aşa cum îi place.
Iar tu vei duce-o tatălui tău să mănînce, ca el să te binecuvînteze mai-nainte de a muri!»
Dar Iacob a răspuns maicii sale Rebeca: «Vezi că Esau, fratele meu, este păros, pe cînd eu sînt neted.
Tatăl meu poate că mă va pipăi şi voi trece în ochii lui drept un înşelător şi voi aduce peste capul meu blestem şi nu binecuvîntare».
Dar maica lui i-a răspuns: «Blestemul tău să vină peste mine, fiule, tu numai ascultă de cuvântul meu şi du-te şi adu-mi!»
Şi el s-a dus şi a luat iezii şi i-a adus maică-si. Iar maică-sa a gătit o mîncare gustoasă, aşa cum îi plăcea lui Isaac.
Apoi Rebeca a luat veşmintele cele mai bune ale fiului său mai mare, Esau, pe care le avea la ea în casă, şi a îmbrăcat cu ele pe Iacob, feciorul ei mai mic.
Iar pieile iezilor le-a înfăşurat pe mîinile lui şi pe partea netedă a gîtului.
Apoi a dat în mîna fiului ei Iacob mîncarea cea gustoasă şi pîinea pe care o făcuse.
Şi el s-a dus la tată-său şi i-a zis: «Tată!». Iar el i-a răspuns: «Iată-mă; cine eşti tu, fiul meu?»
Răspuns-a Iacob tatălui său: «Eu sînt Esau, întîiul tău născut. Am făcut precum mi-ai zis; scoală-te, acum, şi mănîncă din

vînatul meu, ca să mă binecuvînteze sufletul tău!»

Atunci Isaac a zis fiului său: «Cum de ai găsit aşa degrabă vînat, fiul meu?». Zis-a el: «Fiindcă domnul dumnezeul tău mi-a scos vînatul înainte!»

Şi Isaac a zis lui Iacob: «Apropie-te să te pipăi, fiul meu. Oare tu, acesta, eşti fiul meu Esau sau nu?»

Şi s-a apropiat Iacob de Isaac, tatăl său, iar el l-a pipăit şi a zis: «Glasul este glasul lui Iacob, dar mîinile sînt mîinile lui Esau!»

Astfel el nu l-a cunoscut, fiindcă mîinile lui erau păroase ca mîinile fratelui său Esau. Atunci l-a binecuvântat.

Şi i-a zis: «Tu eşti cu adevărat fiul meu Esau?» Şi el i-a răspuns: «Eu sînt!».

Apoi a zis: «Vino aproape de mine ca să mănînc din vînatul fiului meu şi ca să te binecuvînteze sufletul meu!» Şi s-a apropiat de el şi a mîncat. Şi i-a turnat lui vin şi a băut.

După aceea i-a zis Isaac, tatăl său: «Apropie-te şi mă sărută, fiul meu!».

Şi el s-a apropiat şi l-a sărutat. Şi Isaac a mirosit mirosul veşmintelor lui şi l-a binecuvîntat şi a zis: «Iată, mirosul fiului meu este ca mirosul unei țarine pe care a binecuvîntat-o dumnezeu.

Dumnezeu să-ți dea ție din rouă cerului şi din grăsimea pămîntului şi belşug de grîu şi de vin.

...Să fii stăpîn peste frații tăi şi să se închine ție feciorii mamei tale»" *(Facerea, XXVII, 1—29).*

Cele spuse mai sus merită cîteva observații. Dar să vedem mai întîi sfîrşitul acestei povestiri instructive.

"Cînd Isaac isprăvise cu binecuvîntarea lui Iacob şi Iacob de-abia ieşise din fața tatălui său Isaac, a sosit şi Esau, fratele său, de la vînătoare.

Şi a făcut şi el o mâncare gustoasă şi a adus-o tatălui său şi i-a spus: «Să se scoale părintele meu şi să mănînce din vînatul fiului său, ca să mă binecuvînteze inima ta».

Dar Isaac, tatăl său, l-a întrebat: «Cine eşti tu?». Iar el i-a răspuns: «Eu sînt feciorul tău, întîiul tău născut, Esau! »

Atunci Isaac fu cuprins de spaimă şi de cutremur mare şi grăi: «Cine a fost atunci acela care a vînat vînatul şi mi l-a adus şi am

mîncat din toate mai înainte ca să vii tu şi eu l-am binecuvîntat? Şi binecuvîntat va rămînea!».

Auzind Esau cuvintele tatălui său, a strigat cu strigăt mare şi amărît peste măsură şi a zis părintelui său: «Binecuvîntează-mă, tată, şi pe mine!».

Ci el a răspuns: «Fratele tău a venit cu vicleşug şi a luat binecuvîntarea ta!»

Şi a zis Esau: «Cu drept cuvînt se numeşte el Iacob, căci m-a înşelat de două ori cu asta: mi-a luat dreptul de întîi-născut şi iată, acum, mi-a luat binecuvîntarea mea ». Apoi a întrebat: «N-ai păstrat şi pentru mine o binecuvîntare?»

Isaac i-a răspuns şi a zis lui Esau: «Iată. l-am pus stăpîn peste tine şi pe toți frații lui i-am făcut robii lui şi l-am dăruit cu grîu şi cu vin. Ție acum ce pot să-ți mai fac, fiul meu?»

Dar Esau i-a răspuns tatălui său: «Oare numai această singură binecuvîntare ai tu, tată? Binecuvîn-tează-mă şi pe mine, părintele meu!>>. Şi Esau şi-a ridicat glasul şi a plîns.

Atunci Isaac, tatăl său, i-a răspuns şi a grăit: «Iată, departe de țarinile grase fi-va paloşul tău şi departe de roua cerului de sus;

Cu sabia ta îți vei agonisi traiul şi vei fi rob fratelui tău; şi va veni o *vreme* cînd, adunîndu-ți puterile, vei scutura jugul lui de pe grumazul tău»" *(Facerea, XXVII, 30—40).*

Şi cu asta, basta! Esau n-a mai primit binecuvîntarea.

Fac apel la papa de la Roma şi la toți patriarhii creştini: ori povestea cu Isaac, Rebeca, Esau şi Iacob este o minciună ridicolă şi "sfîntul duh", inspiratorul Bibliei, caută să-i inducă în eroare pe credincioşi, dîndu-le un exemplu de glume proaste şi arătîndu-le că în materie de religie unor oameni naivi poți să le spui tot ce pofteşti; ori toată această istorisire este adevărată, şi atunci dumnezeu nu este decît un găgăuță, pentru că nimic nu-l silea să lege binecuvîntările sale de binecuvîntările acestui ramolit de Isaac, pe care Iacob l-a tras pe sfoară. În ambele cazuri, liber-cugetătorii n-au de ce se sfii: ei pot să-şi bată joc cît poftesc de teologi, de episcopi, de papa, de patriarhi, de sfinți, de proroci şi chiar de dumnezeu-tatăl, care este cel mai zaharisit dintre toți.

Într-adevăr, după cum reiese din textul "sfînt", binecuvîntarea dată de Isaac nu a fost o binecuvîntare părintească obişnuită,

adică o urare de fericire pe care un tată o face fiului său; dimpotrivă, ea a fost un act solemn şi formal, cu consecinţe cît se poate de precise, asemenea oricărui act religios şi juridic, avînd valoarea unui act de notariat. Deşi binecuvîntarea a fost numai verbală, ea avea valoarea unui document scris în favoarea aceluia căruia îi fusese adresată. Şi asta indiferent cine era această persoană, căci o binecuvîntare religioasă nu poate fi nici anulată, nici luată înapoi. "Sfînta scriptură" ne spune că Isaac a fost profund mîhnit cînd a aflat că este victima unei înşelăciuni. El a fost foarte întristat de fapta ticăloasă a lui Iacob, dar nu putea îndrepta ceea ce fusese săvîrşit. Iacob a furat şi a luat cu el binecuvîntarea destinată lui Esau; cu atît mai rău pentru Esau.

Avem de-a face aici cu un evident delict de drept comun. Orice tribunal l-ar declara pe Iacob vinovat de înşelăciune. El ar fi condamnat, după cum ar fi condamnată şi mama sa, Rebeca, care a fost nu numai complice, ci şi instigatoare la un delict săvîrşit cu premeditare.

Pe de altă parte, oricît de condamnabilă şi pasibilă de pedeapsă penală ar fi înşelăciunea care a avut drept scop şi consecinţă privarea lui Esau de un bun atît de însemnat ca o binecuvîntare bogată în bunuri pămînteşti, să vedem în ce mod şi de ce a căzut Isaac atît de uşor în capcană. Cum s-a putut întîmpla asta? Biblia spune că bătrînul recunoscuse glasul lui Iacob: el şovăie, se îndoieşte, ciuleşte urechile şi, cu toate acestea, se lasă înşelat, ca cel din urmă nătărău, printr-un truc, printr-un artificiu cît se poate de simplu. El aşteaptă să i se aducă vînat, îi place vînatul, vînatul este mâncarea lui preferată, şi aceasta este una dintre pricinile pentru care el îl iubeşte mai mult pe vînătorul Esau; dar cînd i se serveşte carne de ied, limba lui, atît de sensibilă la gustul vînatului, nu e în stare să deosebească o ciozvîrtă de oaie de o aripioară de fazan. Măi drăcie! Grozavă bucătăreasă trebuie să fi fost Rebeca asta! Pe cît se pare însă, nu numai gustul bătrînului Isaac s-a alterat brusc; i s-au tocit şi simţul mirosului şi simţul pipăitului. Rebeca acoperise mîinile şi gîtul lui Iacob cu o blană de ied, dar, oricît de păros ar fi fost Esau, nu putea să fie la fel de păros ca un animal. Lui Isaac nu-i dă prin gînd să pipăie restul trupului: el simte mirosul

îmbrăcămintei lui Esau şi nimic mai mult. Totuşi, ar fi trebuit să simtă numai mirosul blănii unui animal proaspăt ucis.

Atît despre ramolitul Isaac.

Dar cum se face că dumnezeu a legat binecuvîntările sale sacre şi inviolabile de binecuvîntările întâmplătoare, greşite ale lui Isaac, extorcate printr-o înşelăciune pe care numai cel din urmă papă-lapte n-ar fi putut s-o descopere şi s-o înțeleagă? Dumnezeu ni se înfățişează aici ca sclav al unei simple formalități, lipsită de orice însemnătate, şi această împrejurare face din "atotputernicul cîrmuitor al întregii lumi" un vrednic tovarăş al ramolitului papă-lapte Isaac.

Aceste observații sînt valabile numai în cazul cînd admitem că întregul episod este verosimil. Dar toată povestea este pură născocire, de aceea biserica nu trebuie să ni-l prezinte pe "porumbelul" ei ca pe un autor serios, cerîndu-ne să ne închinăm lui; această zburătoare, fie că bîiguie ca un papagal care a dat în mintea copiilor, fie că-i o cioară vopsită care înşiră cai verzi pe pereți. Personal, înclinăm spre această din urmă versiune.

Esau, supărat (avea şi de ce!) de faptul că binecuvîntarea nou-nouță făgăduită lui strălucea pe capul unui ticălos, s-a jurat să-l ucidă pe Iacob. Înspăimîntată, Rebeca l-a sfătuit pe Iacob să-şi ia picioarele la spinare cît mai e timp. Iacob, care nu era un mare viteaz, n-a aşteptat să i se spună de două ori. Rebeca i-a propus să se refugieze la fratele ei, Laban, iar bătrînul Isaac l-a sfătuit să profite de acest prilej şi să se însoare cu una dintre verişoarele lui *(Facerea, XXVII, 41—46; XXVIII, 1—5).*

În timp ce Iacob a plecat în Mesopotamia, Esau s-a dus în "țara lui Izmail" şi s-a însurat acolo cu fiica lui Mahalat; după cît se vede, primele două sau trei neveste nu-i erau de ajuns!

Şi iată-l pe Iacob în drum spre Haran.

"Şi a ajuns *într-un* loc şi a *mas* acolo, căci soarele asfințise, şi a luat o stană de piatră din pietrele locului şi a pus-o căpătîi şi s-a culcat să doarmă în locul acela.

Şi a visat un vis; şi iată, în visul său, o scară era proptită de pămînt, iar cu vîrful ei atingea cerul, iar îngerii domnului se suiau şi se pogorau pe scară.

Şi deodată domnul a stat deasupra ei şi a grăit: «Eu sînt

domnul dumnezeul lui Avraam, părintele tău, şi dumnezeul lui Isaac. Pămîntul pe care stai tu culcat ţi-l voi da ţie şi seminţiei tale.

...Şi iată eu voi fi cu tine şi te voi păzi în toate căile tale şi te voi duce înapoi în ţinutul acesta şi nu te voi părăsi pînă ce nu voi împlini cele ce ţi-am făgăduit».

Şi s-a deşteptat Iacob din somnul său şi a zis: «Cu adevărat domnul este în locul acesta şi eu n-am ştiut?»

Şi s-a cutremurat Iacob şi a rostit: «Cît este de înfricoşat locul acesta! Aici este cu adevărat casa lui dumnezeu şi aici este poarta cerului!».

Iar dimineaţa Iacob s-a sculat şi a luat piatra care-i slujise de căpătîi şi a pus-o ca stîlp de pomenire şi a turnat untdelemn în vîrful lui.

Şi a pus locului aceluia numele Betel, însă numele cetăţii, la început, fusese Luz.

Şi Iacob a făcut domnului această juruinţă: «Dacă domnul dumnezeu va fi cu mine şi mă va păzi pe calea aceasta pe care merg şi-mi va da pîine şi veşminte să mă îmbrac,

Şi de mă voi întoarce sănătos în casa tatălui meu, domnul va fi dumnezeul meu.

Iar piatra aceasta pe care am înălţat-o stîlp de pomenire va ajunge locaşul lui dumnezeu şi din toate cele ce îmi vei da mie îţi voi da zeciuială»" *(Facerea, XXVIII, 11—22).*

Nu ne vom apuca să contestăm existenţa oraşului Luz sau Betel; ne vom mulţumi doar să spunem în treacăt că nici un geograf n-a auzit niciodată de asemenea oraş. Dar ceea ce ne stîrneşte, într-adevăr, o uimire plină de respect este isteţimea şi spiritul practic al acestui uluitor Iacob: el l-a tras pe sfoară pe fratele său mai mare, Esau, pe bătrînul său tată orb, Isaac, şi, indirect, chiar pe dumnezeu; dar, în acelaşi timp, el nu vrea ca acesta din urmă să-l ducă cumva de nas şi de aceea îi pune condiţii precise şi clare în privinţa viitoarelor relaţii dintre ei. Dumnezeul strămoşilor îi oferise chiar adineauri un spectacol senzaţional: îngeri făcînd exerciţii acrobatice pe o scară şi îi făgăduise, într-o cuvîntare frumoasă, munţi de aur, marea cu sarea. Primul sentiment pe care l-a avut Iacob a fost o teamă

amestecată cu respect; dar el se linişteşte repede la gîndul că totul nu e decît un vis. Şi atunci îi spune dumnezeului strămoşilor săi: dacă îmi vei da hrană şi îmbrăcăminte, vei fi dumnezeul meu şi mă voi închina ție. Această idee poate fi expusă şi în felul următor: "Dacă nu-mi vei da nimic, atunci, amice, ai să rămîi şi tu cu buzele umflate". El îi făgăduieşte domnului zeciuială: o să-i dea coarnele cu condiția ca dumnezeu să-i dea boul. Să fie într-un ceas bun!

Criticii compară această atitudine a lui Iacob cu obiceiurile unora dintre popoarele din antichitate care îşi aruncau idolii în rîu atunci cînd aceştia nu le trimiteau ploaie la vreme sau nu-i ajutau la vînătoare. Am cunoscut personal o bătrînă credincioasă care îl pedepsea pe "sfîntul" Iosif cînd nu cîştiga la loterie. Ea întorcea chipul lui cu fața la perete; această creştină bună era foarte pioasă, dar şireată, şi se trăgea, probabil, în linie directă din Iacob.

După această pățanie, Iacob şi-a continuat drumul. Într-o bună zi, pe cîmp, la o fîntînă unde se adăpau vitele, i s-a oferit prilejul de a face cunoştință cu o ciobăniță drăgălaşă. Şi cînd colo, ce să vezi: ciobănița era tocmai Rahila, verişoara lui. Biblia se repetă destul de des cînd fantezia autorilor ei se epuizează: Eliezer, tot datorită amestecului "providenței", a întîlnit-o la fîntînă pe Rebeca, pe care nu o cunoştea, dar pe care plecase s-o caute.

Rahila, fiica mai mică a lui Laban, l-a condus pe curtenitorul ei văr la tatăl său. Acolo a făcut cunoştință cu întreaga onorată familie. Fiica mai mare, Lia, spune Biblia, avea "ochi stinşi" şi nu a tulburat cîtuşi de puțin inima lui Iacob. Rahila, dimpotrivă, i-a plăcut din capul locului; ea, aşa cum o descrie "grațios" scriptura "inspirată de dumnezeu", era "mîndră la făptură şi frumoasă la chip". Iacob şi-a împărtăşit impresiile unchiului Laban şi acesta i-a spus cîteva vorbe dătătoare de speranțe. Dar acest Laban era un om nu mai puțin practic decît Iacob. El i-a spus-o lui Iacob pe față:

— Dragul meu! Vrei să te căsătoreşti cu Rahila? N-am nimic împotrivă, dar mai întîi trebuie s-o cîştigi.

— Şi cum să fac asta, unchiule?

— Să slujeşti la mine ca servitor vreme de şapte ani, ca să-mi pot da seama dacă eşti băiat muncitor şi om cumsecade.

Tîrgul s-a făcut. Vreme de şapte ani, unchiul l-a pus la încercare pe nepot, dîndu-i să facă toate muncile mai grele de pe lîngă casă. Termenul a expirat. A venit ziua nunții. Potrivit obiceiului evreilor, fața miresei era acoperită cu un văl des. Iacob tresaltă ca un peştişor. Laban, cu un aer solemn, plin de importanță, a îndeplinit personal în afacerea asta îndatoririle de ofițer al stării civile, ca şi pe acelea de rabin. El a declarat căsătoria săvîrşită, spre marea satisfacție a lui Iacob. Ceremonia a fost cît se poate de solemnă. Acum e bine să cităm textul autentic, dictat de "sfîntul duh":

"Atunci Laban a adunat pe toți oamenii din partea locului şi a făcut ospăț.

Dar seara Laban a luat pe Lia fiica sa şi a dus-o la Iacob; iar el a intrat la ea.

Şi Laban i-a dat pe Zilpa, roaba sa, fetei sale Lia ca roabă.

Ci făcîndu-se ziuă, iată: era Lia. Atunci Iacob a zis lui Laban: «Ce e aceasta ce mi-ai făcut? Oare nu ți-am slujit pentru Rahila? Atunci de ce m-ai înşelat?»

Însă Laban i-a răspuns: «Aici la noi nu este obiceiul să mărităm pe mezina înaintea celei întîi-născute.

Împlineşte această săptămînă de nuntă şi îți voi da şi pe cealaltă, pentru slujba pe care vei face-o la mine încă şapte ani de aci nainte!>>

Şi Iacob a făcut aşa şi a împlinit acea săptămînă de nuntă. Iar Laban i-a dat lui pe Rahila, fiică-sa, de femeie.

Şi Laban i-a dat pe Bilha, roaba sa, fiicei sale Rahila ca roabă.

Şi Iacob a intrat şi la Rahila şi a iubit-o pe Rahila mai mult decît pe Lia şi a slujit lui Laban încă alți şapte ani" *(Facerea, XXIX, 22—30).*

Astfel, Iacob, care îl înşelase pe tatăl şi pe fratele său, a fost el însuşi înşelat, pe merit, de către unchiul său. Ce-i drept, e cam greu de înțeles cum se face că Iacob, care, în decursul celor şapte ani cît a stat acolo, avusese timpul să cunoască destul de bine pe amîndouă verişoarele sale, şi îndeosebi pe cea iubită, a petrecut o noapte întreagă cu Lia fără să bănuiască înşelăciunea şi crezînd

că se află cu Rahila. Dar nu se cade să ne îndoim în privința celor de mai sus: doar ni le spune "sfînta scriptură"!

"Dar văzînd domnul că Lia este oropsită, a deschis pîntecele ei, pe cînd Rahila era stearpă" *(Facerea, XXIX, 31).*

Nu e rău! Dar lucrul cel mai interesant ni-l spune Biblia în următoarele patru versete. Am aflat mai sus că Iacob şi-a îndeplinit îndatoririle conjugale față de Lia numai în decursul primei săptămâni după cununie; cu toate acestea, Lia i-a adus, unul după altul, patru fii: Ruben, Simeon, Levi şi Iuda.

"Iar cînd a văzut Rahila că nu face copii lui Iacob, ea a prins pizmă pe soră-sa şi a zis către Iacob: «Dă-mi copii, iar de nu, eu mor!».

Atunci Iacob s-a aprins de mînie împotriva Rahilei şi a certat-o: «Sînt eu oare în locul lui dumnezeu, care ți-a oprit roadă pîntecului?».

Ci ea a zis: «Iată roaba mea Bilha. Intră la ea şi va naşte pe genunchii mei şi astfel voi avea şi eu copii de la ea».

Şi i-a dat pe Bilha roaba ei de femeie şi Iacob a intrat la ea.

Iar Bilha a zămislit şi i-a născut lui Iacob un fecior.

Atunci zis-a Rahila: «Dumnezeu mi-a dat dreptate şi a ascultat de glasul meu şi mi-a dăruit mie un fiu»; pentru aceea i-a pus numele Dan.

Şi iar a zămislit şi a născut Bilha, roaba Rahilei, al doilea fecior lui Iacob.

Şi a zis Rahila: «Lupte pentru binecuvîntarea lui dumnezeu am dus cu soră-mea şi am biruit!». Şi i-a pus numele Naftali.

Dar văzînd Lia că a stat şi nu mai naşte, a luat pe Zilpa, roaba sa, şi a dat-o lui Iacob de femeie.

Şi a născut Zilpa, roaba Liei, un fecior lui Iacob.

Iar Lia a zis: «Noroc!». Şi i-a pus numele Gad.

Şi a născut Zilpa, roaba Liei, al doilea fecior lui Iacob.

Iar Lia a zis atunci: «Ferice de mine, căci fetele mă vor ferici ». Şi i-a pus numele Aşer" *(Facerea, XXX, 1—13).*

Oare acest text edificator mai are nevoie de comentarii? Totul este limpede!

Continuarea este şi mai instructivă. Pentru a o înțelege trebuie că arătăm că, potrivit unor credințe vechi, răspîndite pe alocuri şi

în zilele noastre, rădăcina de mandragoră ar fi eficace împotriva impotenței. Această rădăcină cu formă bizară se pretează cu uşurință la cele mai obscene comparații. De acest lucru au profitat şarlatanii din toate timpurile pentru a recomanda rădăcina de mandragoră ca talisman; din ea se mai prepara o licoare care trebuia să servească drept elixir al dragostei. "Sfîntul duh" nu a scăpat ocazia de a se distra şi i-a dictat autorului cărții "Facerea" o nouă născocire, menită să întărească credința în pretinsele calități afrodiziace ale mandragorei.

"Şi Ruben s-a dus la cîmp, la secerişul grîului, şi a găsit merişoare de mandragoră şi le-a adus mamei sale, Lia. Atunci Rahila a zis către Lia: «Dă-mi te rog din mandragorele aduse de fiul tău!

Ci Lia i-a răspuns: «Oare nu e destul că mi-ai luat pe bărbatu-meu? Acum vrei să iei şi mandragorele fiului meu?» Dar Rahila i-a zis: «Bine atunci: să doarmă cu tine în noaptea aceasta, în schimbul mandragorelor fiului tău!»

Şi Iacob venind seara de la cîmp, Lia i-a ieşit întru întîmpinare şi i-a spus: «Intră la mine, căci te-am cumparat cu mandragorele fiului meu!». Şi el a dormit cu ea în noaptea aceea.

Iar dumnezeu a auzit pe Lia şi ea a zămislit şi i-a născut lui Iacob al cincilea fecior.

Şi a zis Lia: «Dăruitu-mi-a dumnezeu plata mea, fiindcă am dat bărbatului meu pe roaba mea». Şi i-a pus numele Isahar" *(Facerea, XXX, 14—18).*

Drăguț, nu-i aşa?!

Lia a mai avut un fiu, căruia i-a pus numele Zebulon, şi o fiică, Dina, deşi Biblia nu arată în ce împrejurări şi datorită cărui fapt Iacob şi-a mai biruit de două ori repulsia pe care o nutrea față de această soție a sa. Cît despre Rahila, e de presupus că ori mandragora şi-a făcut efectul, ori dumnezeu s-a hotărît chiar el "să-i deschidă pîntecele"; fapt e că şi ea a zămislit şi a născut un fiu, pe Iosif.

Nu trebuie să ne închipuim că Iacob a suportat resemnat cei 14 ani cît a spălat vasele şi a frecat duşumelele în casa domnului Laban: Biblia povesteşte că multă vreme a clocit el răzbunarea împotriva lui Laban, unchiul şi socrul său, şi în cele din urmă i-a

copt-o.

În primul rînd, i-a jucat unul din vestitele sale renghiuri ticăloase: i-a cerut lui Laban să-i dea lui toți mieii şi iezii care se vor naşte brumării, vărgați şi tărcați, şi Laban a consimțit, fiind ferm convis că Iacob va trebui să aştepte mult şi bine ca să se petreacă asemenea minuni. Dar el nu a ținut seama de sfînta şi biblica viclenie a iubitului său ginere. Acesta, după cum spune "sfînta scriptură", a luat nuiele de plop, de migdal şi de paltin, le-a jupuit de coajă şi a pus apoi nuielele în adăpătoarele cu apă "unde veneau oile să se adape; şi ele se împerecheau cînd veneau să se adape" *(Facerea, XXX, 38).* Urmarea a fost că, în turmele lui Laban, mieii şi iezii se năşteau brumării, vărgați şi tărcați. Laban nu pricepea cum se întîmplă asta, dar pentru că făgăduise a fost nevoit să-i dăruiască lui Iacob toți aceşti miei neobişnuiți.

Ne considerăm obligați să recomandăm amatorilor de oi vărgate acest mijloc de selecție, extrem de simplu şi care nu dă greş. Miraculoasa rețetă, ca şi modul ei de întrebuințare, sînt garantate de marca "porumbelul sfînt".

Nemulțumindu-se cu trucul prin care-l deposedase pe Laban de nouă zecimi din turmele lui, într-o bună dimineață vicleanul Iacob, fără să-i dea de ştire, a luat-o din loc şi dus a fost. A fugit cu toată familia lui tînără, dar destul de numeroasă. Soțiile lui Iacob i-au aprobat planurile, ba chiar mai mult: Rahila, plecînd de acasă, i-a şterpelit tatălui său toți idolii.

Laban era desperat. El porneşte în urmărirea ginerelui şi a fiicelor sale şi-i ajunge din urmă. Cu toată elocința sa, nu reuşeşte să-l convingă pe Iacob să se întoarcă. Cel puțin înapoiază-mi idolii, îi spune el, "de ce ai furat terafimii mei"? *(Facerea, XXXI, 30).* Iacob nu înțelege despre ce-i vorba. El propune lui Laban să-i cerceteze bagajul. În timp ce tatăl cerceta geamantanele Liei, Rahila a băgat idolii sub şaua cămilei, s-a urcat în şa şi l-a rugat pe taică-său s-o ierte că nu s-a sculat înaintea lui, spunîndu-i: "Să nu fie cu bănat în ochii domnului meu că nu pot să mă scol înaintea feței tale, fiindcă tocmai acum mi-a sosit necazul obişnuit al femeilor" . Laban a căutat, a căutat cu de-amănuntul, dar n-a găsit terafimii. În cele din urmă, după o scenă destul de furtunoasă, ginerele şi socrul s-au despărțit, fără

a uita totuşi să adune o movilă de pietre, pentru ca ele să stea mărturie înțelegerii lor reciproce ca pe viitor să nu-şi mai facă rău unul altuia. Descrierea fugii lui Iacob, a urmăririi lui de către Laban şi, în sfîrşit, a acordului de pace ocupă tot capitolul al XXXI-lea.

În următoarele două capitole este descrisă călătoria lui Iacob la înapoiere în țara Canaanului. Iacob îl întîlneşte pe Esau şi între ei are loc o împăcare mişcătoare. Biblia descrie un nou truc al celui de sus. Pasajul acesta merită reprodus; aici se arată cum dumnezeu, vrînd să-l bată pe Iacob, încasează el însuşi un toc de bătaie în ciuda atotputerniciei sale.

Soțul Liei, al Rahilei, al Zilpei şi Bilhei şi-a condus caravana prin vadul rîului Iaboc. Lucrurile s-au petrecut noaptea.

"Şi Iacob a rămas singur. Atunci un om s-a luptat cu el pînă la revărsatul zorilor,

Şi dacă a văzut că nu poate să-l biruiască, atunci l-a lovit peste încheietura şoldului şi s-a scrîntit încheietura şoldului lui Iacob în luptă cu acel bărbat. Şi i-a zis acela: «Dă-mi drumul, căci se luminează de ziuă». Ci Iacob a răspuns: «<Nu-ți voi da drumul pînă ce nu mă vei binecuvînta!»

Atunci acela l-a întrebat: «Care este numele tău?». Şi Iacob a spus: «Iacob!».

Zis-a acela: «Numele tău nu va mai fi Iacob, ci Izrail, pentru că te-ai luptat cu dumnezeu şi cu oamenii şi ai biruit!».

Dar Iacob a întrebat şi a zis: «Spune-mi, te rog, numele tău!». Răspuns-a: «De ce întrebi de numele meu?». Şi l-a binecuvîntat pe el acolo.

Atunci Iacob a pus acelui loc numele Peniel, fiindcă, zicea el: «Am văzut pe dumnezeu față către față şi am scăpat cu viață!».

Şi soarele răsărea în fața lui cînd el a trecut de Peniel şi Iacob şchiopăta din şold" *(Facerea, XXXII, 25—31).*

Criticii subliniază că numele de Izrail pe care dumnezeu l-a dat lui Iacob era numele unuia dintre îngerii din mitologia caldeeană. Legenda ebraică spune că acest nume înseamnă "tare împotriva lui dumnezeu". Filon, un scriitor evreu foarte învățat (secolul I, e.n.), afirmă că acesta este un nume caldeean, nu evreiesc, şi înseamnă "cel ce a văzut pe dumnezeu". Oricum ar fi, nu poți să

citeşti această povestire fără să zîmbeşti. E greu să admiți ca într-o mitologie oarecare, în afară de cea mai absurdă dintre ele, omul să fie înfățişat atît de puternic încît să-i poată trage o bătaie zdravănă unui zeu. Şi unde mai pui că Iacob nu numai că a rezistat, dar a şi biruit, în ciuda faptului că dumnezeu i-a scrîntit încheietura şoldului.

Să trecem la o altă aventură cuvioasă şi instructivă.

Cititorul a văzut că Lia a născut şase feciori, iar a şaptea oară a născut o fată, Dina. Pe de altă parte, cunoaştem cu precizie cît a stat Iacob în casa lui Laban. Cu prilejul certei care a avut loc în timpul fugii, el i-a spus socrului său: "... Am slujit paisprezece ani pentru cele două fiice ale tale, iar şase ani pentru turmele tale..." *(Facerea, XXXI, 41).* Primul fiu de la Lia, Ruben, a putut să se nască numai în anul al optulea. Iar dacă ne amintim că Lia nu a născut cel puțin vreme de doi ani (pentru perioada aceasta ea i-a împrumutat-o lui Iacob pe slujitoarea sa, Zilpa), trebuie să presupunem că Dina s-a născut în al şaisprezecelea an al şederii lui Iacob în casa lui Laban. Prin urmare, în momentul cînd Iacob l-a părăsit pe socrul său, Dina avea cel mult patru ani. Această remarcă este necesară pentru că Biblia ne va arăta îndată ce pasiune violentă a stîrnit Dina în inima unuia dintre fiii regelui după sosirea în țara Canaanului, adică îndată după faimoasa luptă dintre Iacob şi dumnezeu şi după împăcarea eu Esau.

' "Şi a ajuns Iacob cu pace la Sihem, în țara Canaanului... şi şi-a aşezat tabăra la răsăritul cetății. Iar peticul de pămînt unde şi-a înfipt țăruşii cortului l-a cumpărat din mîna fiilor lui Hemor, părintele lui Sihem, pe preț de o sută de chesite" *(Facerea, XXXIII, 18—19).*

Tocmai acest Sihem s-a îndrăgostit lulea de Dina, care nu avea decît patru ani.

"Dina, fata Liei, pe care ea o născuse lui Iacob, a ieşit într-o zi ca să vază pe fetele din partea locului.

Şi văzînd-o Sihem, fiul lui Hemor Heveul, stăpînul ținutului, a răpit-o şi s-a culcat cu ea şi a umilit-o.

Şi inima lui s-a lipit de Dina, fata lui Iacob, şi i-a căzut dragă fata şi i-a vorbit copilei de la inimă.

Şi a vorbit Sihem cu Hemor, tatăl său, astfel: «Pețeşte-mi de

femeie pe această fată!»" *(Facerea, XXXIV, l-4).*

Regele Hemor s-a dus în petit la Iacob. La drept vorbind, Sihem ar fi trebuit să-şi ceară iertare pentru că procedase cu atîta brutalitate. Dar el era hotărît să împlinească, în schimb, toate cererile pe care i le va formula Iacob. Biblia lasă să se înţeleagă că Iacob nu era pus pe harţă şi ar fi fost gata să se împace, dar fraţii Dinei nici nu voiau să audă de propunerea lui Sihem de a-şi răscumpăra păcatul prin căsătorie.

"«Iar feciorii lui Iacob, venind de la cîmp şi auzind vestea, s-au mîhnit oamenii şi s-au aprins groaznic de mînie că acela făptuise aşa ocară în Izrail, culcîndu-se cu fata lui Iacob, lucru care nu se cuvenea să-l săvîrşească.

Şi a intrat Hemor în vorbă cu ei şi le-a spus: «Sufletul fiului meu Sihem se sfîrşeşte după fata voastră; daţi-i-o, vă rog, de femeie.

Şi vă încuscriţi cu noi! Pe fetele voastre daţi-ni-le nouă şi pe fetele noastre luaţi-vi-le voi,

Şi locuiţi cu noi! Şi pămîntul să fie la îndemîna voastră; sălăşluiţi-vă în el, faceţi negoţ în el şi cîştigaţi în el moşii».

Atunci a grăit Sihem către tatăl fetei şi către fraţii ei: «De aş afla har în ochii voştri, şi orice îmi veţi spune vă voi da.

Cereţi de la mine cît de mult preţ de răscumpărare şi daruri de nuntă şi eu vi le voi da întocmai cum veţi spune. Însă daţi-mi pe fată de femeie!»

Atunci fiii lui Iacob răspunseră cu vicleşug lui Sihem şi lui Hemor, tatăl său, vorbind aşa fiindcă Sihem necinstise pe Dina, sora lor.

Deci ei au zis către aceia: «Noi nu putem să facem acest lucru ca să dăm pe sora noastră după un om netăiat împrejur, fiindcă ar fi o ruşine pentru noi.

Numai într-un fel putem să ne învoim cu voi, dacă veţi face ca noi şi veţi tăia împrejur pe toţi bărbaţii voştri.

Atunci vă vom da pe fetele noastre, iar pe fetele voastre le vom lua noi şi vom locui împreună cu voi şi vom ajunge un singur popor.

Iar de nu ne veţi da ascultare ca să vă tăiaţi împrejur, noi vom lua pe fata noastră şi vom pleca».

Şi cuvintele lor plăcură lui Hemor şi lui Sihem, feciorul lui Hemor.

Şi tînărul nu zăbovi să îndeplinească lucrul, căci iubea pe fata lui Iacob şi era cel mai cu vază din toată casa tatălui său" *(Facerea, XXXIV, 7—19).*

După aceasta, Hemor şi fiul său au adunat poporul lor şi i-au adus la cunoştința propunerea ce li se făcuse. Alianța cu familia lui Iacob a fost acceptată în unanimitate, în aceeaşi zi, toți bărbații s-au tăiat împrejur. Totuşi, "a treia zi, pe cînd ei se aflau în dureri, cei doi feciori ai lui Iacob, Simeon şi Levi, frații Dinei, puseră mîna pe sabie şi intrară cu îndrăzneală în cetate şi uciseră pe toți bărbații,

Iar pe Hemor şi pe Sihem, fiul său, îi trecură prin ascuțişul săbiei; apoi luară pe Dina din casa lui Sihem şi plecară.

Feciorii lui Iacob tăbărîră pe cei ucişi şi prădară cetatea, fiindcă necinstiseră pe sora lor.

Deci luară turmele şi cirezile lor şi asinii lor şi tot ce găsiră în cetate şi tot ce găsiră în țarină:

Toată averea lor; şi pe toți copiii lor şi pe femeile lor îi luară robi şi prădară tot ce era prin case»" *(Facerea, XXXIV, 25—29).*

Vorbind omeneşte, iar nu în limbaj biblic, toate acestea înseamnă o ticăloşie îngrozitoare. Atît fiii cît şi oamenii lui Iacob s-au purtat ca nişte tîlhari şi nemernici față de poporul care îi primise frățeşte şi care din prietenie acceptase pînă şi tăierea împrejur, cel mai absurd dintre ritualurile religioase. Nici un ucigaş nu a fost vreodată mai perfid, mai ticălos şi mai crud. Dar grozăvia crimei trece pe planul al doilea față de neverosimilitatea ei. Aici scepticii văd încă o dată o mistificare din partea sfîntului "porumbel". Simeon şi Levi, care puseseră la cale acest măcel respingător, erau doi băiețaşi cu caş la gură încă: Simeon se născuse la nouă ani după ce Iacob se angajase la Laban, iar Levi la zece ani; prin urmare, ei aveau zece şi, respectiv, unsprezece ani cînd, potrivit Bibliei, au măcelărit singuri, cu spadele, pe regele Hemor, pe prințul Sihem şi pe toți supuşii lor de sex bărbătesc. Ce-i drept, Simeon şi Levi aveau în vinele lor sîngele unui om care izbutise să-i tragă o ciomăgeală chiar şi celui atotputernic! Trebuie să fi fost, probabil, nişte ştrengari grozav de

voinici. Cu o asemenea călire şi putere fizică ar fi fost în stare să facă şi mai mult.

Cap. al XXXV-lea din cartea "Facerea" povesteşte că Iacob, întristîndu-se deodată de faptul că femeile lui erau idolatre şi zicîndu-şi că acest lucru ar putea să-i aducă nenorocire, "a zis casnicilor săi şi tuturor celor ce erau cu el: «Lepădaţi pe dumnezeii cei străini care sînt în mijlocul vostru şi vă curăţaţi şi vă primeniţi veşmintele voastre»".

Zis şi făcut! Rahila, Lia, Zilpa, Bilha şi ceilalţi au dat idolii lor lui Iacob, care i-a îngropat sub un stejar din apropierea oraşului devastat cu puţin timp în urmă. Dumnezeul Iahve, încîntat de această faptă minunată, a tulburat minţile locuitorilor ţării şi ei nu i-au urmărit pe fiii lui Iaoob.

În acest capitol îl vedem încă o dată pe dumnezeu arătîndu-se şi ţinînd un discurs, dar avem de-a face cu o reluare a aceluiaşi cîntec vechi şi plicticos. Apoi, spre primăvară, Iacob ajunge cu chiu cu vai pe drumul mare care duce la Efrata. Aici Rahila a născut şi a murit în chinurile facerii. "Iar cînd a fost să-şi dea sufletul, căci a murit, i-a pus numele: Ben-Oni (fiul durerii mele. — *L.T.).* Dar tatăl său l-a numit Veniamin" (fiul coapsei mele drepte. — *L. T.).*

Iacob a îngropat-o pe scumpa sa Rahila şi a pus pe mormîntul ei o piatră pe care musulmanii o arată şi în zilele de astăzi. Iar în timp ce Iacob o jelea pe Rahila, tînărul Ruben, fiul cel mai mare al Liei. a profitat de starea de deprimare a tatălui său şi s-a furişat la una dintre femeile patriarhului; el a izbutit s-o seducă pe Bilha. Cînd Iacob a aflat că fiul lui i-a pus coarne, a închis ochii şi nu s-a mîniat, cel puţin nu şi-a dat mînia pe faţă ("şi a primit vestea cu mîhnire"). În cele din urmă, Iacob a ajuns în valea Mamre şi a găsit acolo pe tatăl său, Isaac. Acesta a murit la vîrsta de 180 de ani. Înmormîntarea i-au făcut-o Esau şi Iacob, consemnează pe scurt Biblia.

Aşadar, Iacob era capul unei familii mari, ca şi Esau. Cap. al XXXVI-lea al cărţii "Facerea" ne oferă un şir de date, de o importanţă covîrşitoare şi care necesită să fie "profund studiate" de teologi, cu privire la genealogia acestuia din urmă. Este o listă uriaşă de nume dintre cele mai neaşteptate şi nemaiauzite.

Criticii semnalează în acest capitol, ca şi în cel anterior, două versete care dovedesc o dată mai mult că primele cinci cărți din Biblie nu pot fi atribuite în nici un caz lui Moise. Versetul 19 din cap. al XXXV-lea spune: Rahila "a fost înmormîntată pe calea către Efrata, adică la Betleem". Dar oraşul despre care este vorba nu putea să poarte numele de Efrata pe vremea lui Moise: această denumire i-a fost dată oraşului de către un oarecare Caleb, care a numit astfel micul orăşel întemeiat de el în cinstea soției sale Efrata, iar Caleb a fost contemporan cu Iosua, succesorul lui Moise. Prin urmare, Moise nu putea să cunoască oraşul Efrata. Cu atît mai puțin putea să cunoască Moise oraşul Betleem, deoarece această nouă denumire a oraşului Efrata a apărut cu cîteva veacuri mai tîrziu.

Versetul 31 din cap. al XXXVI-lea al cărții "Facerea" demonstrează evident întreaga falsitate a afirmațiilor teologilor, care susțin că Moise ar fi autorul acestor cărți. Acest verset, care vine după o înşiruire a urmaşilor lui Esau, sună astfel: "Iată acum regii care au stăpînit țara Edomului mai înainte ca să fi stăpînit vreun rege peste fiii lui Izrail...". Este evident că aceste rînduri nu au putut să fie scrise decît după ce a domnit măcar primul rege evreu, adică după Saul. Să admitem că într-un document oarecare s-ar descoperi următorul pasaj: "Prinții menționați au cîrmuit cu mult înainte ca Franța să fi devenit republică". Evident, nimeni nu s-ar îndoi că această însemnare a apărut, în orice caz, după răsturnarea puterii regale din Franța.

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA
AMEȚITOAREA CARIERĂ A SFÎNTULUI IOSIF CEL FRUMOS

Să trecem acum la istoria lui Iosif, al cărei început este expus în cap. al XXXVII-lea din cartea "Facerea".

Dintre toți fiii lui Iacob, copilul preferat era Iosif, căruia el i-a dăruit nişte veşminte foarte frumoase. Iosif a lăsat în urmă o reputație de tălmăcitor de vise. El a păşit foarte devreme pe această cale. Încă la vîrsta de 17 ani, Iosif îşi uimea rudele. Din

nefericire pentru el, Iosif a avut naivitatea de a tălmăci cu glas tare propriile sale vise, iar din visele acestea ieşea întotdeauna că soarta trebuia să-l ridice în slăvi pe el şi să-i umilească pe cei unsprezece fraţi ai lui. O dată a visat că, pe cînd legau snopi la cîmp, snopul lui s-a ridicat şi a continuat să stea în picioare, iar snopii fraţilor săi s-au prosternat în faţa snopului său. Altă dată i s-au arătat în vis soarele, luna şi unsprezece stele, care veniseră ca să-l asigure de respectul lor cel mai profund. Această manie a lui Iosif a început în cele din urmă să-i scoată din sărite pe fraţii săi. Şi cînd într-o bună dimineaţă Iacob l-a trimis la ei în valea Dotan, unde păşteau vitele, nouă dintre fraţi şi-au pus în gînd să-i facă de petrecanie lăudărosului. Dar Ruben s-a împotrivit omorului. De aceea Iosif a fost numai dezbrăcat şi aruncat în fundul unei fîntîni secate. Între timp s-a apropiat o caravană de neguţători. Potrivit obiceiului biblic, "sfîntul" autor încurcă lucrurile numindu-i cînd izmailiţi, cînd madianiţi, ceea ce nu e nici pe departe acelaşi lucru, dar asupra acestui punct nu ne vom opri. Avînd mustrări de conştiinţă la gîndul că tînărul ar putea să moară de foame în fundul fîntînii, Iuda le-a propus fraţilor săi să încheie o mică afacere comercială al cărei obiect să fie Iosif: nesuferitul palavragiu să fie vîndut rob. Ar fi un act relativ umanitar şi totodată avantajos.

Zis şi făcut! Izmailiţii, sau madianiţii, l-au cumpărat pe tînăr pentru douăzeci de monede de argint. Iosif a fost scos din fîntînă, neguţătorii şi-au luat în primire marfa si au dus-o cu ei.

Ruben şi Veniamin n-au participat la această tranzacţie. Veniamin, fiind prea tînăr, rămăsese acasă; cît despre Ruben, el s-a îndepărtat de fraţii săi — autorul nu spune în ce scop — de îndată ce Iosif a fost aruncat în fîntînă şi, în momentul cînd a fost încheiată afacerea cu neguţătorii aflaţi în drum pe-acolo, el nu era de faţă. Povestirea biblică ne permite să tragem concluzia că Ruben avea intenţia tainică de a-l scoate pe Iosif din fîntînă şi de a-l readuce în casa părintească. A fost foarte mîhnit cînd a găsit fîntînă goală. A venit fuga la fraţii săi şi le-a spus: "Băiatul nu mai este! Şi eu încotro s-o apuc?". Dar ei, făţarnici şi vicleni ca nişte slujitori ai religiei, reuşiseră să stropească cu sînge proaspăt de ied frumoasa îmbrăcăminte multicoloră a fratelui lor şi au trimis-

o lui Iacob cu următorul mesaj: "Iată ce am găsit. Vezi dacă este tunica fiului tău sau nu!".

Iacob a exclamat: "E tunica fiului meu! O fiară sălbatică l-a mîncat! Iosif a fost sfîşiat, a fost sfîşiat!..." Bătrînul era desperat. La început, el şi-a rupt veşmintele, apoi "şi-a pus sac în jurul coapselor sale şi a jelit pe fiul său zile multe". Cu lacrimi în ochi, el nu mai contenea să repete: "Voi plînge pînă mă voi pogorî la fiul meu în Şeol!" *(Facerea, XXXVII, 33—35).*

Între timp, neguțătorii l-au dus pe Iosif departe, în Egipt, şi acolo l-au vîndut unui dregător sus-pus. "Sfîntul" autor îi spune astfel: "Putifar, dregătorul lui faraon, căpetenia eunucilor" . În continuare, într-unul din capitolele următoare, "Facerea" ne arată că acest eunuc avea soție şi o fiică.

Dar să nu anticipăm. În timp ce Iosif trăia în robie la Putifar, a avut loc în familia lui Iuda, cel de-al patrulea fiu al lui Iacob, o serie întreagă de evenimente foarte importante, cuvioase şi edificatoare din punct de vedere religios:

"În vremea aceea, Iuda s-a despărțit de frații săi şi în urmă s-a aciuat pe lîngă un om din Adulam pe care îl chema Hira. Şi Iuda a văzut acolo pe fata unui canaanit cu numele Şua şi a luat-o de femeie şi a intrat la ea" *(Facerea, XXXV III,1—2).*

Atrage luarea aminte faptul că oricît le interzisese dumnezeu patriarhilor să-şi ia femei din rîndurile idolatrelor, şi îndeosebi din rîndurile afurisitelor de canaanite, patriarhii se încăpățînează totuşi să facă ce-i taie capul. Aceasta nu-i împiedică însă cîtuşi de puțin să rămînă favoriții lui Dumnezeu. Ulterior, creştinii, însuşindu-şi toate absurditățile şi imoralitățile din Biblie, au făcut, pentru genealogia lui Iisus, alegerea cea mai uluitoare: ei au umplut lista strămoşilor lui cu idolatri şi adulteri.

"Şi ea a zămislit şi a născut un fiu pe care Iuda l-a numit Ir.

Şi a zămislit iarăşi şi a născut alt fiu şi maică-sa i-a pus numele Onan.

Şi a mai născut încă un fiu şi ea l-a numit Şela. Şi Iuda, cînd femeia i-a născut acest fiu, era la Chezib.

Şi Iuda a luat femee întîiului său născut Ir şi numele ei era Tamara.

Însă Ir, întîiul-născut al lui Iuda, a fost rău în ochii domnului

şi domnul l-a ucis" *(Facerea, XXXVIII, 3*—7).

Teologii au dat dovadă de multă perspicacitate în legătură cu faptele lui Ir, despre care Biblia vorbeşte atît de puţin; ţinînd seama de sfîrşitul acestei istorisiri şi avînd în vedere că dumnezeu voia să aibă de la Iuda pe "mesia" al său, Hristos, teologii presupun cu evlavie că Ir a trăit cu femeia lui... după moda locuitorilor Sodomei. Dumnezeu l-a ucis pe Ir, spun ei, pentru că el proceda astfel ca să nu aibă copii. O dovadă în acest sens o oferă chiar textul "sfintei scripturi": "A fost rău în ochii domnului". Or, tocmai aceasta este expresia pe care a folosit-o dumnezeu cînd şi-a revărsat mînia asupra sodomiţilor.

Oricum ar fi, Tamara n-a avut noroc cu soţii ei. "Atunci Iuda a zis lui Onan: «Intră tu la femeia fratelui tău şi o ia după datoria leviratului şi ridică urmaşi fratelui tău!» *(Facerea, XXXVIII, 8).*

Potrivit unui obicei evreiesc, copiii care se năşteau dintr-o asemenea legătură erau socotiţi urmaşi ai celui mort şi nu ai adevăratului tată.

"Dar Onan ştia că aceşti urmaşi nu vor fi ai lui; de aceea, de cîte ori intra la femeia fratelui său, îşi risipea sămînţa pe pămînt, ca să nu dea urmaşi fratelui său. Ci fapta pe care o făcea el a fost urîcioasă în ochii domnului şi domnul l-a ucis şi pe el" *(Facerea, XXXVIII, 9-l0).*

Iată de unde se trage şi cuvîntul "onanie". Întemeietorul acestei perversităţi este unul dintre eroii biblici.

"Atunci Iuda a zis către Tamara, nora sa: «Rămîi văduvă în casa tatălui tău pînă cînd se va face mare Şela, fiul meu!» Căci se gîndea el: «Nu cumva să moară şi el ca fraţii săi ». Deci Tamara s-a dus şi a locuit în casa tatălui ei.

Şi după ce a trecut multă vreme, a murit fata lui Şua, femeia lui Iuda; iar Iuda, mîngîindu-se, s-a suit la Timna, la tunzătorii oilor sale, el şi Hira, prietenul său din Adulam.

Şi i s-a spus Tamarei astfel: «Iată, socrul tău se suie la Timna, la tunsul oilor!».

Atunci şi-a dezbrăcat veşmintele de văduvie şi s-a acoperit cu un văl şi s-a înfăşurat în el şi s-a aşezat la răspîntia satului Enaim, care se află pe drumul spre Timna; căci ea văzuse că Şela s-a făcut mare şi ea nu i-a fost dată lui ca soţie.

Iar dacă a văzut-o Iuda, el a luat-o drept o desfrînată, fiindcă ea îşi acoperise faţa.

Şi el s-a abătut la ea din cale şi a zis: «Haide, vreau să intru la tine!», fiindcă el nu ştia că este noră-sa. Dar ea i-a răspuns: «Ce-mi vei da mie ca să intri la mine?».

Atunci el a zis: «Îţi voi trimite un ied din caprele turmei mele». Ea a adăugat: «Dar să-mi laşi vreun zălog, pînă ce-mi vei trimite».

A întrebat Iuda: «Ce zălog să-ţi las?» Zis-a ea: «Inelul tău cu pecete şi brîul tău şi toiagul tău din mîna ta». Şi el i le-a dat. Şi a intrat la ea şi a rămas grea cu el.

Apoi ea s-a sculat şi s-a dus şi, lepădîndu-şi vălul, s-a îmbrăcat iarăşi în veşmintele ei de văduvie.

Ci Iuda a trimis iedul, dîndu-l în mîna prietenului său Hira din Adulam, ca să ia zălogul de la acea femeie. Dar el n-a găsit-o.

Atunci el a întrebat pe oamenii locului zicînd: «Unde este acea femeie desfrînată care şedea lînga Enaim în drum?». Dar ei i-au spus: «Pe aici n-a fost nici o femeie desfrînată!».

Atunci Hira Adulamitul s-a întors la Iuda şi i-a spus: «N-am găsit-o! Ba încă oamenii din partea locului m-au încredinţat că pe acolo n-a fost nici o femeie desfrînată!».

Atunci a zis Iuda: «Să şi le ţie! Numai să nu mă facă de ocară, căci, iată, eu i-am trimis iedul acesta şi tu nu ai găsit-o!».

Însă după vreo trei luni de zile, i s-a adus lui Iuda această veste: «Tamara, nora ta, a căzut în desfrînare. Şi iată a rămas grea din desfrînare». Atunci a grăit Iuda: «Scoateţi-o afară ca să fie arsă».

Dar pe cînd ea era scoasă afară, a trimis socrului său această vorbă: «Eu am rămas grea cu omul care este stăpînul acestor lucruri». Şi a mai zis: «Uită-te, te rog, bine ale cui sînt: acest inel şi acest brîu şi acest toiag!».

Şi Iuda s-a uitat bine şi a rostit: «Ea este mai dreaptă decît mine, de vreme ce nu am dat-o de soţie lui Şela, fiul meu!». Însă el nu a mai cunoscut-o.

Şi cînd a fost ca să nască, iată în pîntecele ei erau doi gemeni.

Şi în ceasul naşterii, unul dintre gemeni şi-a scos mîna afară. Atunci moaşa a apucat-o şi a legat de ea un fir de aţă roşie, zicînd: «Acesta a ieşit cel dintîi».

Iar după ce el şi-a tras mîna înapoi, iată că a ieşit şi frate-său. Atunci a zis moaşa: «Ce spărtură ai făcut!». Şi i-au pus numele Fares.

După aceea a ieşit fratele său, care avea la mînă firul stacojiu, şi i-au pus numele Zerah" *(Facerea, XXXVIII, 11—30).*

Nu putem fi învinuiţi că, sub pretextul de a expune esenţa vreunui eveniment oarecare, ne-am limita la o relatare succintă care ar denatura textul "sfînt". Dimpotrivă, se vor găsi, probabil, destui cititori care vor spune că ar fi fost mai bine dacă am fi relatat evenimentul pe scurt, în trăsăturile lui esenţiale, şi în schimb am fi dezvoltat mai amplu critica. Dar, avînd în vedere caracterul operei care constituie obiectul analizei de faţă, credem că un scurt rezumat îşi are sensul numai atunci cînd este vorba de episoade ale căror amănunte nu prezintă mare importanţă. Cînd însă "sfînta scriptură" citează cazuri ca aventurile Tamarei, este absolut necesar să le reproducem fără a omite absolut nimic. Nu trebuie să uităm că totul a fost dictat de "sfîntul duh" în persoană! Şi e nevoie de mai multă lumină pentru a scoate la iveală toate perlele cuprinse în textul "sfînt". Critica nu trebuie să ofere teologilor posibilitatea de a le spune cititorilor că sînt înşelaţi prin denaturarea "sfintei scripturi".

Toate cele relatate în povestea cu Tamara constituie o parte integrantă a cărţii "sfinte" şi biserica nu le reneagă, în ciuda caracterului lor urît, neverosimil şi indecent.

La urma urmelor, este foarte ciudat că Tamara, căreia îi mersese atît de prost cu primii doi soţi, a ţinut să fie a tatălui lor numai pentru motivul că acesta uitase să-i dea de soţ pe cel de-al treilea fiu al său, aşa cum făgăduise. "Ea îşi pune vălul ca să semene cu o femeie desfrînată — spune Voltaire — pe cîtă vreme ştim că vălul a fost întotdeauna un veşmînt al femeilor cinstite. Este adevărat că în oraşele mari, unde desfrîul este foarte răspîndit, prostituatele aşteaptă trecătorii pe străzi, aşa cum se întîmplă la Londra, la Paris, la Veneţia, la Roma; dar e cu totul de necrezut ca în prăpădita şi săraca ţară Canaan femeile desfrînate să fi aşteptat pe trecători la răspîntie de drumuri. În afară de aceasta, e foarte ciudat ca un patriarh să fi acceptat să se dea în dragoste cu o femeie desfrînată în plină zi, la drumul mare,

riscînd să fie văzut de toți trecătorii. Şi, în sfîrşit, e cu totul de necrezut ca Iuda, care era un străin în Canaan şi nu avea acolo nici cea mai mică proprietate, să fi avut cutezanța de a porunci să fie arsă nora lui pentru motivul că e gravidă şi ca imediat, tot din porunca lui, să fie ridicat un rug, ca şi cum el ar fi judecătorul şi stăpînul acestei țări".

După povestea cu Tamara, Biblia revine la Iosif. Găsim aici un episod care seamănă uimitor cu legenda lui Teseu, Fedra şi Hipolit. Autorul "sfînt" ne relatează că Putifar, bogatul eunuc şi dregător care îl cumpărase pe Iosif, era căsătorit şi că, deşi nu se închina dumnezeului lui Iosif, nu a întîrziat să recunoască că acest dumnezeu îl ajuta pe robul său în toate treburile: "Şi stăpînul său vedea că domnul este cu Iosif, căci orice începea el, domnul prin mîna lui aducea la bun sfîrşit" *(Facerea, XXXIX, 3).*

Această constatare nu l-a făcut pe dregător să treacă la credința evreiască, dar "el a lăsat pe mîna lui Iosif tot ce avea şi, avîndu-l pe el, nu se mai îngrijea de nimic altceva decît de mîncarea pe care o mînca. Iar Iosif era mîndru la făptură şi frumos la chip.

Şi după toate aceste fapte petrecute, femeia stăpînului său şi-a pus ochii pe Iosif şi i-a spus: «Culcă-te cu mine!».

El însă n-a voit, ci i-a răspuns femeii stăpînului său: «Iată, stăpînul meu, de cînd mă are pe mine, nu mai duce grijă de ce este în casa lui şi toate cîte are le-a dat pe mîna mea.

Nu este nimeni mai mare decît mine în casa aceasta şi nu m-a oprit de la nimic, doar numai de la tine, fiindcă eşti femeia lui. Deci cum să săvîrşesc eu această mare nelegiuire şi să păcătuiesc înaintea lui dumnezeu?».

Şi măcar că ea stăruia de Iosif zi cu zi, el nu-i dădea ascultare să se culce lîngă ea sau să stea cu ea.

Iar într-o zi, intrînd el în casă ca să-şi îndeplinească lucrul său şi fiindcă nimeni dintre oamenii casei nu era acolo înăuntru,

Ea l-a apucat de haină şi i-a zis: «Culcă-te cu mine!». Atunci el a lăsat haina în mîna ei şi a fugit afară" *(Facerea, XXXIX, 6—12).*

Cînd s-a înapoiat Putifar, soția lui i-a povestit toată tărăşenia pe de-a-ndoaselea: "A venit peste mine robul evreu pe care ni l-ai adus în casă, voind să-şi bată joc de mine, dar cînd am început să

strig din răsputeri şi să chem ajutor, atunci el a lăsat haina lui lîngă mine şi a fugit afară!" *(Facerea, XXXIX, 17—18).*

Putifar, aflînd despre acest pretins atentat, s-a înfuriat atît de rău, încît, nemaivoind să audă nici un fel de explicații din partea lui Iosif, a poruncit imediat ca el să fie aruncat în închisoarea unde erau ținuți întemnițații împăratului. Dar — o, sfîntă providență! — s-a întîmplat că mai-marele închisorii l-a îndrăgit pe robul evreu. În scurt timp, el a îmbunătățit soarta lui Iosif, numindu-l mai mare peste ceilalți osîndiți, astfel că nimic nu se făcea în temniță fără ştirea lui Iosif.

Mai tîrziu, după un timp pe care "sfîntul" autor nu-l precizează, pitarul şi paharnicul regelui au căzut în dizgrație şi au ajuns tovarăşi de închisoare cu Iosif. Într-o bună dimineață, găsindu-i amărîți, Iosif i-a întrebat ce-i apasă. Ei au răspuns: "Am visat fiecare cîte un vis şi nu e nimeni care să ni le tîlcuiască!". Dar Iosif a grăit către ei: "Oare tîlcuirile nu vin de la dumnezeu? Spuneți-mi visele voastre!"

Atunci căpetenia paharnicilor povesti visul său lui Iosif vorbind aşa: "«Se făcea, în visul meu, că în fața mea era un butuc de vie. Şi butucul avea trei curpeni şi mi se părea că înmugureşte şi dă floare, iar ciorchinii ajunseră struguri copți.

Şi se făcea că am în mînă cupa lui faraon şi luam struguri şi-i storceam în cupă şi dădeam cupa în mîna lui faraon!».

Atunci Iosif i-a spus: «Iată tîlcul visului: cei trei curpeni de viță sînt trei zile.

Peste trei zile faraon va înălța capul tău şi te va pune iar în dregătoria ta şi vei da cupa lui faraon în mîna lui, precum făceai mai nainte cînd erai paharnicul lui.

Ci tu adu-ți aminte de mine cînd îți va merge iarăşi bine şi arată-mi-te milostiv, vorbind despre mine lui faraon, şi scoate-mă din temnița aceasta;

Căci eu am fost furat din țara evreilor, iar aici n-am făcut nimic rău, deşi m-au vîrît în această temniță».

Şi văzînd mai-marele pitarilor că tîlcuirea era bună, a grăit lui Iosif: «Şi mie, în somnul meu, mi se părea că duc pe capul meu trei panere cu pîine albă.

Iar în panerul de deasupra erau tot felul de lucruri de mîncare

pentru faraon, făcute de pitar, iar păsările ciuguleau din panerul de pe capul meu».

Atunci Iosif i-a răspuns şi i-a zis: «Iată tîlcuirea visului tău: cele trei panere sînt trei zile;

Peste trei zile, faraon va înălța capul tău şi te va pune în spînzurătoare, iar păsările vor sfîşia carnea de pe tine!»". *(Facerea, XL. 8—19).*

Prezicerile lui Iosif s-au împlinit întocmai, dar fericitul paharnic nu şi-a mai amintit de el.

Au trecut doi ani; "regele Egiptului" a avut şi el un vis care l-a intrigat grozav de tare. El a visat că stă pe malul unui fluviu din care au ieşit şapte vaci grase, iar dupa ele şapte vaci slabe, şi vacile slabe le-au înghițit pe cele grase. Trezindu-se, a adormit din nou şi a visat şapte spice frumoase, crescute pe un singur pai, şi alte şapte spice seci, care le-au înghițit pe cele dintîi. Faraonul îşi frămînta creierii, căutînd să găsească tîlcul tainic al acestui vis dublu. El a cerut părerea tuturor înțelepților şi vracilor din țara lui; răspunsul unanim a fost că visul regelui este tot atît de neînțeles pe cît este de neobişnuit. Atunci paharnicul şi-a amintit de tovarăşul său de închisoare, i-a vorbit faraonului despre el şi acesta l-a chemat îndată la sine.

Iosif a tălmăcit cît se poate de simplu şi aceste vise: amîndouă visele au un singur tîlc. Cele şapte vaci grase şi cele şapte spice pline înseamnă şapte ani de belşug; cele şapte vaci slabe şi cele şapte spice seci înseamnă şapte ani de secetă. Şi trebuie ca regele să caute un om înțelept şi priceput care să cîrmuiască regatul Egiptului şi să numească slujbaşi obligați să păstreze în fiecare an a cincea parte din întreaga recoltă. Sfatul a plăcut faraonului şi miniştrior lui.

Şi atunci regele le-a spus: "Putea-vom oare să găsim un alt bărbat la fel cu acesta întru care sălăşluieşte duhul lui dumnezeu?". Apoi, adresîndu-se lui Iosif, a adăugat: "De vreme ce dumnezeu ți-a descoperit ție toate aceste lucruri, nimeni nu este mai priceput şi mai înțelept decît tine!". Cu acest prilej, el i-a dat lui Iosif inelul său, l-a îmbrăcat în haină de vison, i-a pus în jurul gîtului un lanț de aur şi a poruncit să fie urcat în trăsura sa, iar oamenii săi să strige: "«În genunchi ». Astfel l-a pus pe el stăpîn

peste toată țara Egiptului" *(Facerea, XLI, 38, 39, 42, 43).*

Dar asta încă nu-i totul: la cererea regelui, Iosif şi-a schimbat numele şi de atunci s-a numit "Țafnat-Paneah". Apoi faraonul l-a căsătorit, şi nu veți ghici niciodată pe cine i-a dat de soție "maiestatea-sa". Biblia ne-a oferit ceva mai sus prilejul de a ne uimi de faptul că Putifar avea o soție, cu toate că, după cum glăsuieşte textul ebraic vechi, autentic, el era eunuc. Dar "porumbelul" ne-a rezervat încă o surpriză: în timpul cît Iosif a fost întemnițat, acest eunuc, care avea o soție atît de focoasă, şi-a schimbat cariera. În cap. al XXXVII-lea şi al XXXIX-lea îl vedem căpetenie a gărzii împărăteşti, iar în cap. al XLI-lea îl regăsim preot la Heliopolis şi tată al unei fete. Reiese deci că în acest timp doamna Putifar devenise mamă; această împrejurare ne face să presupunem că zeii egiptenilor se pricepeau şi ei să facă "minuni". Cînd ai de-a face cu cărți "sfinte", indiferent de mitologia cărora le aparține, trebuie să te aştepți la orice. Să nu ne mirăm deci că uluitoarea Biblie nu-l mai tratează pe Putifar drept eunuc.

Probabil că o rugăciune adresată sfîntului Anton i-a dat posibilitatea de a regăsi ceea ce pierduse pe vremuri . Aşa se face că Putifar, ajuns preot într-un oraş egiptean deosebit de sacru, Heliopolis, în oraşul consacrat zeului Soarelui, devine tatăl ungi fetițe încîntătoare, pe nume Asineta. Crescînd şi devenind an de an tot mai frumoasă, micuța se împlinise, exact la vremea cînd urma sa fie însurat Iosif, primul ministru al "regatului Egiptului". Astfel ea a devenit doamna Țafnat-Paneah.

Nici nu mai ştii cum să te minunezi de prea-dreapta judecată a faraonului: virtuosul Iosif suferise crîncen din pricina prostiei lui Putifar şi a ticăloşiei focoasei lui neveste. Nici că putea fi născocită o satisfacție mai mare, o reparație mai echitabilă pentru jignirea adusă simțămintelor lui Iosif, care suferise fără vină, decît aceea de a-l căsători cu fiica lor.

Această parte a istoriei lui Iosif ne îngăduie să facem unele reflecții care confirmă o idee expusă la începutul cărții de față. Am remarcat că Biblia foloseşte cuvîntul "elohimi", "dumnezei", cînd descrie facerea lumii şi în multe alte ocazii. Evreii din antichitate se închinau numai unui singur zeu, căruia îi spuneau Iahve, socotindu-l mai presus de toți zeii. Ei nu-l împart pe acest zeu

suprem în trei părți, aşa cum fac creştinii. Folosirea cuvîntului "dumnezei" arată însă că evreii recunoşteau odinioară existența şi a altor zei în afară de Iahve. Alte popoare credeau în zeii lor proprii, de trib. Evreii credeau şi în puterea supranaturală a acestor zei, fără să vadă în ei diavoli şi alte duhuri "necurate". Dar mîndria națională i-a făcut să afirme că Iahve era mai puternic decît toți ceilalți zei. Iată de ce Biblia scoate în evidență puterea neobişnuită a dumnezeului lui Iosif.

Putifar, paharnicul, faraonul şi miniştrii lui, într-un cuvînt toți egiptenii amestecați în această afacere, au o credință care nu se aseamănă cu credința lui Iosif. Dar ei nu-i părăsesc pe zeii lor pe motiv că Iosif, inspirat de dumnezeul Iahve, este mai clarvăzător decît preoții egipteni. Fiecare rămîne cu religia lui: credința unora nu vine în contradicție cu credința celorlalți. Iosif rămîne credincios lui Iahve chiar după ce se căsătoreşte cu fiica unui preot păgîn şi face casă bună cu Asineta, deşi ea nici nu are de gînd să îmbrățişeze credința mozaică. Din acest punct de vedere, episodul de mai sus este foarte semnificativ. Iosif nu se foloseşte de puterea lui, aproape supremă, în scopul de a recruta noi adepți pentru religia sa. E mulțumit să ştie că Iahve posedă o forță supranaturală şi că este mult mai puternic decît toate divinitățile poporului de sub administrația lui.

Arabii şi evreii au avut un izvor comun al legendelor din care se trag "istoriile sfinte" ale religiilor lor. Minunata poveste a lui Iosif era cunoscută în Palestina şi în Arabia înainte de a fi fost scrisă Biblia. Cu timpul, s-au schimbat doar unele amănunte, dar legenda ca atare s-a păstrat şi la popoarele care se trag din Arabia. Astfel, potrivit Coranului, Putifar nu era eunuc, iar Asineta exista, dar era un prunc cînd mamă-sa l-a învinuit pe Iosif că a atentat la cinstea ei. Această fetiță s-a dovedit foarte înțeleaptă încă din fragedă copilărie. Într-un rînd, tatăl i-a povestit fetei întîmplarea cu nevasta lui şi cu Iosif. Amintirea acestui incident l-a chinuit multă vreme. El păstrase chiar şi vestita haină pe care soția lui o smulsese de pe Iosif şi care se cam rupsese în timpul încăierării. Una dintre slugi l-a sfătuit pe Putifar s-o întrebe pe Asineta ce părere are ea despre toată această poveste. Fetița, care abia începea să vorbească, a spus:

"Ascultă, tată ! Dacă mama a rupt veşmîntul lui Iosif în faţă, e o dovadă că Iosif a vrut s-o siluiască, iar dacă veşmîntul este rupt la spate, înseamnă că mama mea a alergat după Iosif".

Biblia şi Coranul recunosc într-un glas că Asineta a fost o soţie model. În cursul primilor şapte ani de belşug ea i-a născut lui Iosif doi fii: Manase şi Efraim. Apoi au venit cei şapte ani de foamete, dar egiptenii n-au avut de suferit, pentru că Iosif, prevăzător, construise hambare în diferite colţuri ale ţării şi le umpluse cu grîne în anii de belşug. Egiptul a fost atît de bogat în ceasul încercărilor, încît din diferite alte ţări, lovite şi ele de foamete, oamenii veneau acolo după grîne.

CAPITOLUL AL TREISPREZECELEA
CUVIOASA RĂZBUNARE A LUI IOSIF

La sfatul tatălui lor, toţi fiii lui Iacob, cu excepţia lui Veniamin, au plecat în Egipt după grîne. Cu o încîntătoare naivitate, Biblia lasă să se înţeleagă că Iosif, cîrmuitorul marelui stat egiptean, asista personal cînd se împărţeau grînele la caravanele de străini, care veneau de pe toată faţa pămîntului. Cum se face că primul ministru izbutea să se ocupe de asemenea amănunte, Biblia nu ne-o spune. În orice caz, Iosif i-a recunoscut pe fraţii săi, dar ei nu l-au recunoscut. El s-a purtat cu ei destul de aspru, iar în tot timpul cît au stat în ţară nu s-a găsit nici un egiptean care să le spună că cel mai popular om de stat, binefăcătorul Egiptului, este un compatriot de-al lor. Şi nici el nu s-a dat în vileag.

Păstrîndu-şi incognitoul, Iosif i-a învinuit mai întîi pe cei zece fraţi ai săi de spionaj. Aceştia, bineînţeles, au respins acuzaţia.

— Am fost doisprezece fraţi — au spus ei —, unul a murit, iar al unsprezecelea, cel mai mic, a rămas acasă cu tata.

— Aş! Vorbă să fie! — a replicat Iosif. — Aţi venit aici ca spioni, ca să cercetaţi punctele slabe prin care poporul vostru ar putea să dea năvală aici şi să cucerească ţara.

Nu prea e de înţeles cum ar fi putut poporul evreu — alcătuit pe atunci dintr-o singură familie, cea a lui Iacob, căci Esau,

deposedat de binecuvîntare, devenise căpetenia edomiţilor — să pună stăpînire pe Egipt, un stat întins, cu o populaţie densă, şi puternic, care, datorită rezervelor sale de grîne, ajunsese, după cum arată în scornelile lor autorii biblici, grînarul întregii lumii. Dar să urmărim în continuare cuvîntarea lui Iosif.

— Ca să vedem dacă spuneţi adevărul — a zis el — am să vă bag pe toţi la închisoare, cu excepţia unuia dintre voi, care va pleca acasă ca să-l aducă aici pe fratele mai mic.

Şi Iosif i-a băgat ia închisoare pe toţi zece. După trei zile, fraţii au fost aduşi din nou în faţa lui.

— M-am răzgîndit — le-a spus el. — Numai unul dintre voi va rămîne aici ca ostatic, iar ceilalţi întoarceţi-vă acasă. Puteţi să luaţi şi grînele pe care le-aţi cumpărat. Dar să vă înapoiaţi neîntrîziat cu fratele vostru mai mic, căci altfel ostaticul va muri în închisoare.

Ca ostatic a fost ales Simeon. Iosif l-a legat în lanţuri în prezenţa celorlalţi fraţi, iar lor le-a dat drumul. În acelaşi timp, el a poruncit oamenilor săi să le pună pe furiş, în sacii cu grîu, banii cu care ei plătiseră grîul cumpărat. Pe drum, unul dintre fraţii lui Iosif, desfăcînd sacul ca să dea de mîncare asinului, a rămas uimit cînd şi-a găsit banii în gura sacului; la fel s-au petrecut lucrurile şi cu ceilalţi fraţi şi uimirea lor s-a transformat în spaimă. Ajunşi în Canaan, ei i-au povestit lui Iacob toată păţania lor. La început, Iacob a refuzat să se despartă de tînărul Veniamin, dar cînd s-au terminat bucatele aduse din Egipt s-a lăsat înduplecat de stăruinţele lui Iuda.

— Dacă-i nevoie să-l trimit pe acest fiu, faceţi cum vreţi voi. Luaţi roadele cele mai de falǎ ale ţării şi duceţi ceva balsam, ceva miere, smirnă şi tămîie, fisticuri şi migdale; totodată luaţi de două ori mai mulţi bani decît aţi găsit în sacii voştri, căci, pe semne, aici e o greşeală, şi daţi toate acestea în dar omului acela.

Şi iată-i din nou în Egipt. Cînd Iosif a văzut că Veniamin este cu ei, le-a făcut o primire foarte frumoasă, l-a pus în libertate pe Simeon şi a organizat în cinstea lor un ospăţ bogat. Ei au vrut să înapoieze banii cuveniţi pentru prima cumpărătură, dar Iosif nu i-a primit, susţinînd că nu are lipsă la casă.

— Dumnezeu — le-a zis el prefăcîndu-se că nu ştie nimic — e cel

care a pus banii în sacii voştri.

Acest basm banal este expus în cap. al XLIII-lea al cărţii "Facerea". Cu toată bunătatea şi mărinimia sa, Iosif era înclinat spre vicleşuguri şi mistificări. În timp ce fraţii lui chefuiau şi închinau în sănătatea mărinimosului ministru, el a poruncit ispravnicului casei sale să bage pe furiş minunata lui cupă de argint între lucrurile lui Veniamin. După aceasta li s-a îngăduit să plece. Dar cînd caravana ajunsese destul de departe, Iosif a trimis în urma lor un detaşament de jandarmi călări, însoţit de ispravnicul său. Acesta le-a reproşat celor 11 evrei că au răsplătit binele cu rău.

— Voi aţi furat — le-a spus el — cea mai preţioasă cupă a cîrmuitorului, "cu care el ghiceşte!" *(Facerea, XLIV, 5).*

Cele de mai sus ne dau dreptul să presupunem că "sfîntul" Iosif a fost inventatorul ghicitului în cafea.

Fiii lui Iacob resping învinuirea şi arată că ei, care au adus înapoi din Canaan banii găsiţi în sacii lor, nu s-ar fi murdărit furînd o cupă. Ei se învoiesc să rămînă robi în Egipt dacă funesta cupă va fi descoperită la vreunul dintre ei şi chiar propun ca cel vinovat să fie sortit morţii. Se face o percheziţie generală. Vă puteţi închipui uimirea şi spaima călătorilor noştri cînd cupa a fost descoperită între lucrurile lui Veniamin. Nu era nimic de făcut: furtul era evident!

Aduşi înapoi la curte, fraţii lui Iosif erau desperaţi. Din fericire pentru ei, Iosif consideră că păcăleala durase destul. Ei le dezvălui cine este şi le declară că le iartă totul. A fost o nemaiîntîlnită explozie de bucurie. Şi nu e nevoie să ne încordăm prea mult mintea ca să ne închipuim ce chef a tras ministrul cu prilejul deznodămîntului fericit al întregii întîmplări.

În toată povestirea asta, interesant este un amănunt: Biblia îl înfăţişează tot timpul pe Veniamin ca pe un băieţaş, ca şi cum n-ar fi crescut. Cu toate acestea, dacă revenim la istoria naşterii lui, care a costat viaţa Rahilei, devine limpede că Veniamin era mai tînăr decît Iosif cu cel mult patru sau cinci ani. Într-adevăr, Iosif avusese 17 ani cînd îl vînduseră fraţii lui în robie; episodul cu Tamara, care a fost rînd pe rînd soţia celor doi fii ai lui Iuda, mai îmbrăţişează un interval de vreo 25 de ani. Prin urmare, pe

vremea cînd frații lui Iosif l-au găsit în Egipt, acesta avea aproape cincizeci de ani. Micuțul Veniamin nu mai era nici pe departe mic. Dar Biblia este de obicei foarte slabă în materie de socoteli.

Acesta este punctul ei cel mai vulnerabil.

Faraonul biblic a fost foarte fericit cînd a aflat că premierul sau şi-a întîlnit frații. Iosif i-a rugat să plece cît mai curînd şi să-l aducă pe Iacob cu întreaga lui familie, pe care el avea de gînd s-o instaleze în Goşen, cel puțin pentru următorii cinci ani de foamete. Regele a aprobat această idee.

"Şi faraon zise lui Iosif: «Spune fraților tăi: faceți astfel! Încărcați dobitoacele voastre şi plecați şi vă duceți în țara Canaanului;

Şi luați pe părintele vostru şi familiile voastre şi veniți la mine, şi vă voi da vouă partea cea mai bună din pămîntul Egiptului şi veți mînca grăsimea țării.

Iar tu ai poruncă să le spui: luați-vă care din țara Egiptului pentru copiii voştri şi pentru femeile voastre şi, luînd pe părintele vostru, veniți!

Şi să nu vă pară rău după gospodăriile voastre, căci partea cea mai bună din toată țara Egiptului va fi a voastră!»" *(Facerea, XLV, 11—20).*

Nici nu mai e nevoie să spunem cît de bucuros a fost Iacob cînd a aflat că fiul lui este viu şi ce viață duce! La vestea aceasta, Iacob a căzut în nesimțire, iar cînd şi-a revenit a exclamat: "Mă voi duce să-l văd înainte ca să mor!".

Nu se poate să nu-l socotim întrucîtva ciudat pe acest faraon care făgăduieşte să le dea unor străini tot ce este mai bun în Egipt. Dar, cel puțin, nimeni nu-l va învinui că a fost nerecunoscător față de Iosif.

Şi iată-l pe bătrînul Iacob pornind spre țara în care iubitul lui fiu, Iosif, era cîrmuitor. Iosif i-a ieşit în întîmpinare în trăsura lui cea mai luxoasă şi ei s-au îmbrățişat unul pe altul, vărsînd lacrimi de bucurie. Toată povestea aceasta este atît de mişcătoare, încît, citind-o, e greu — nu-i aşa? — să-ți stăpîneşti lacrimile!

În continuare urmează un mic calcul: "Toate sufletele care au intrat cu Iacob în Egipt, urmaşii ieşiți din coapsele lui Iacob, peste tot au fost şaizeci şi şase" *(Facerea, XLVI, 26).*

Mai rețineți încă şi următoarele: Iosif le-a spus fraților săi şi tuturor rubedeniilor sale: "Şi dacă o fi să vă cheme faraon şi va zice: «Care este îndeletnicirea voastră?», voi să răspundeți: «Robii tăi sînt crescători de vite, din tinerețile noastre şi pînă acum, atît noi cît şi părinții noştri», ca voi să puteți să locuiți în pămîntul Goşen. Căci pentru egipteni urîciune este orice cioban de oi" *(Facerea, XLVI, 33—34).*

Iar faraon i-a spus lui Iosif: "Tatăl tău şi frații tăi au venit la tine! Pămîntul Egiptului stă înaintea ta.

Sălăşluieşte în partea cea mai mănoasă a țării pe tatăl tău şi pe frații tăi: sălăşluiască în ținutul Goşen. Şi dacă ştii că se află între ei oameni destoinici, pune-i scutari peste turmele de pe moşiile mele!" *(Facerea, XLVII, 5—6).*

Prin urmare, faraonul avea vite. Iar mai departe vom vedea că şi poporul lui are destule vite. De unde a luat-o deci Biblia că egiptenii îi urau atît de mult pe crescătorii de vite? Iacob, fiind prezentat faraonului, l-a binecuvîntat; moşneagul avea pe atunci 130 de ani. Iosif a dat tatălui său şi fraților săi cele mai mănoase pămînturi şi îi aproviziona mereu cu alimente, căci în toată lumea era lipsă de bucate, dar cel mai rău, zice-se, foametea lovise Egiptul şi Canaanul.

CAPITOLUL AL PAISPREZECELEA
ÎNȚELEAPTA CÎRMUIRE A LUI IOSIF ÎN EGIPT

Doriți să ştiți cu cîtă înțelepciune a cîrmuit Iosif statul? Este o istorie foarte cuvioasă.

"Şi Iosif a adunat toți banii care se găseau în țara Egiptului şi în țara Canaanului pe grîul pe care-l cumpăra lumea şi el a adus argintul în casa lui faraon.

Dar cînd banii din Egipt şi din Canaan s-au isprăvit, atunci au venit toți egiptenii la Iosif, strigînd: «Dă-ne pîine! De ce să murim în fața ta? Fiindcă bani nu mai avem !».

Dar Iosif le-a răspuns: «Aduceți vitele voastre şi vă voi da vouă grîu pentru vitele voastre, dacă banii s-au isprăvit!».

Deci au adus vitele lor la Iosif şi Iosif le-a dat bucate drept preţul cailor şi al turmelor şi al cirezilor şi al asinilor. Astfel Iosif i-a ţinut cu pîine în anul acela în schimbul vitelor lor" *(Facerea, XLVII, 14—17).*

Luaţi aminte că acţiunea se petrece în al treilea an de foamete: seceta era atît de năprasnică, încît grînele nu mai cresc de trei ani. Dacă pămîntul refuză să dea grîu, bineînţeles nu dă nici ierburi. Atunci se pune întrebarea: cu ce s-au hrănit toate aceste vite, pe care, potrivit Bibliei, egiptenii, "care urau" creşterea vitelor, nici n-ar fi trebuit să le aibă?

Şi mai uimitor este că "sfîntul" autor nu pomeneşte nici un cuvînt despre revărsările periodice ale Nilului, pe care se bazează agricultura în Egipt. Această omisiune este însă suficientă pentru a ne da seama că toată istoria cu "cei şapte ani de secetă" este pură născocire.

E cu neputinţă ca Nilul să nu se fi revărsat vreme de şapte ani la rînd. Dacă s-ar fi întîmplat astfel, înfăţişarea ţării s-ar fi schimbat pentru totdeauna şi ar fi trebuit ca tot cursul superior al Nilului, care în fiecare an se umple din belşug cu apă de pe urma ploilor tropicale torenţiale, să fi fost barat cu un stăvilar uriaş. Dar în acest caz toată Etiopia s-ar fi transformat într-o mare mlaştină. Sau, dacă ploile care cad anual în zona caldă ar fi încetat pentru şapte ani, atunci zona tropicală şi ecuatorială a Africii ar fi devenit de nelocuit. Evident aceasta ar fi fost o catastrofă care ar fi schimbat multe regiuni de pe planeta noastră. Despre ea ar fi trebuit să se pomenească ceva în istoria egiptenilor, popor mult mai vechi decît evreii, care nota amănunţit evenimentele din trecutul său.

"Iar cînd s-a sfîrşit anul acela, au venit la el, în anul al doilea, şi au grăit către el: «Nu vom ascunde de stăpînul nostru că o dată ce banii s-au isprăvit şi turmele şi cirezile au trecut în mîna stăpînului nostru, nu ne mai rămîne altceva în faţa lui decît trupurile noastre şi ogoarele noastre.

De ce să pierim sub ochii tăi noi cu pămînturile noastre? Cumpără-ne pe noi şi ogoarele noastre, pe bucate, aşa încît să fim cu ţarinile noastre robi ai lui faraon, şi dă-ne sămînţă de semănat, ca să trăim în loc să murim, iar ogoarele să nu rămînă

pustii!».

Astfel Iosif a cumpărat pentru faraon tot pămîntul Egiptului, căci egiptenii vindeau fiecare ogorul său, deoarece foametea îi bîntuia cumplit. Şi pămîntul a ajuns al lui faraon.

Cît despre popor, el l-a făcut iobag de la o margine pînă la cealaltă a Egiptului.

Numai moşiile preoţilor nu le-a cumpărat, căci preoţii aveau venituri rînduite de către faraon şi se întreţineau din aceste venituri pe care le dăduse lor faraon. Pentru aceea n-au vîndut moşiile lor.

Atunci Iosif a rostit către popor: «Iată, v-am cumpărat pe voi astăzi împreună cu ţarinile voastre pentru faraon. Iată la îndemîna voastră sămînţă; apucaţi-vă şi semănaţi ţarinile!

Însă la seceriş să daţi a cincea parte lui faraon, iar patru părţi să fie ale voastre, pentru semănatul ogorului şi pentru demîncarea voastră şi a celor din gospodăriile voastre şi pentru hrana copiilor voştri!»

Atunci ei au răspuns: «Tu ne-ai scăpat viaţa! De am găsit har în ochii stăpînului nostru, să fim robii lui faraon!»« *(Facerea. XLVII, 18—25).*

Această manieră de a cîrmui ţara ar fi trebuit, la drept vorbind, să-i asigure lui Iosif faima de exploatator crud şi nu pe aceea de binefăcător, cum îl înfăţişează Biblia. Dacă toată această poveste este adevărată şi dacă egiptenii crezuseră într-adevăr în binefacerile cîrmuitorului Egiptului în primii ani de foamete, mai tîrziu, cînd exploatarea căreia ei i-au căzut victimă atinsese culmile arătate mai sus, naivitatea lor n-ar mai fi avut nici un fel de scuze.

Istoria omenirii nu cunoaşte nici un exemplu de asemenea acţiuni din partea unui om de stat. Un ministru care ar proceda în felul acesta, indiferent de ţara în care s-ar întîmpla lucrurile, ar stîrni o revoltă generală şi nu ar scăpa de mînia dreaptă a poporului.

Din fericire, această istorie crudă nu este decît un simplu basm stupid. Ar fi fost prea absurd să cumperi toate vitele din ţară într-o vreme cînd pămîntul nu dă iarbă pentru hrana lor. Iar dacă păşunile ar fi putut să dea ceva iarbă, atunci şi ogoarele ar fi

putut să producă recoltă. Solul Egiptului este nisipos şi numai revărsările Nilului pot face să crească vegetația. Dacă admitem că vreme de şapte ani aceste revărsări nu au avut loc, atunci ar fi trebuit să piară şi toate vitele. Mai mult, pe vremea aceea era abia al patrulea an de foamete, şi atunci ce rost ar fi avut să i se dea poporului semințe care nu puteau să rodească nimic vreme de încă trei ani la rînd? Aceşti şapte ani de secetă reprezintă una dintre cele mai fantastice minciuni pe care ni le oferă şiretul "porumbel" în cartea "Facerea".

Remarcabil mai este şi respectul pe care "sfîntul" autor îl nutreşte față de preoții egipteni: ei sînt singurii pe care Iosif îi menajează; pămînturile lor sînt libere. După căderea în robie a întregului popor, numai ei se hrănesc pe spinarea poporului înfometat. Dar Biblia cuprinde învățăminte religioase pe care "reprezentanții lui dumnezeu pe pămînt" caută să le bage în capul oamenilor. Şi în acest episod Biblia încearcă să insufle popoarelor respect față de preoții oricărui cult şi ai oricărei religii. Preoții nu trebuie să se mănînce între ei. O mînă spală pe alta!

"Porumbelul" cel cu gogorițe povesteşte mai departe că Iacob a stat în Egipt 17 ani, unde a şi murit, şi că el a trăit în total 147 de ani. Două capitole întregi *(Facerea, XLVIII şi XLIX)* sînt consacrate binecuvîntărilor pe care patriarhul le-a împărțit cu dărnicie de pe patul său de moarte. El a binecuvîntat pe toți cei 12 fii ai săi care se adunaseră la căpătîiul lui. Observînd în odaie doi necunoscuți, a întrebat cine sînt. Iosif i-a răspuns că sînt fiii săi. Ca să vedeți: în cei 17 ani cît a trăit patriarhul în această țară, lui Iosif nu i-a dat prin cap să-i prezinte familia!

Binecuvîntările pe care Iacob le-a dat fiilor săi nu sînt lipsite de unele reproşuri şi de spirit de răzbunare. Astfel, Ruben, care-i pusese coarne tatălui său, a pierdut în ziua aceea drepturile sale de întîi-născut.

"Ruben, tu eşti întîi-născutul meu: mîndria mea şi pîrga puterii mele; cel dintîi în cinste şi cel dintîi în virtute! Clocotitor ca marea, nu vei avea întîietatea, căci te-ai urcat în patul tatălui tău. Şi atunci l-ai pîngărit! S-a suit în aşternutul meu!" *(Facerea, XLIX, 3—4).*

În ziua aceea bătrînul Iacob a mai lăsat încă o dată să se vadă

că el fusese adept al căsătoriei micuței sale Dina cu prințul Sihem şi că în sinea lui dezaprobase măcelul săvîrşit de Simeon şi Levi, căci nu a trecut asupra lor drepturile de întîi-născut, pe care le luase lui Ruben, şi, în afară de aceasta, a condamnat cu asprime silniciile lor.

"Simeon şi Levi — ce mai frați! Paloşele lor sînt sculele cruzimii. Suflete al meu, nu te băga în punerile lor la cale! Nu te uni cu adunarea lor, tu, slava mea! Căci în mînia lor ucis-au oameni şi, ca să-şi facă cheful lor, au ologit tauri! Blestemată fie mînia lor, căci a fost vijelioasă, şi turbarea lor, căci a fost crîncenă! Împărți-i-voi pe ei întru Iacob şi-i voi împrăştia întru Izrail!" *(Facerea, XLIX, 5—7).*

Teologii consideră profetice toate cuvintele rostite de Iacob pe patul de moarte. Cu atît mai interesant este să vedem mai departe că aşa-numiții urmaşi ai lui Levi nu au fost de loc vitregiți de soartă. Tocmai ei au fost aceia care au căpătat ca moştenire Izrailul, cu toate avantajele şi privilegiile.

La drept vorbind, cel preferat ar fi trebuit să fie Iosif, întîiul-născut de la mult iubita Rahila, Iosif, mîngîierea bătrîneților lui Iacob, izvorul bucuriei lui, izvorul belşugului întregii lui case. Şi, cînd colo, lucrurile s-au petrecut exact pe dos: cel ales a fost Iuda. Iuda, care îi ațîțase pe frații săi să-l vîndă pe Iosif negustorilor aflați în trecere prin partea locului. Iuda-incestuosul s-a dovedit mai apropiat inimii părinteşti decît virtuosul Iosif. Lui i-a transmis bătrînul Iacob patriarhatul, care constituia o parte a moştenirii sale divine.

"Pe tine, Iudo, lăuda-te-vor frații tăi. Mîna ta va sta grea pe grumazul duşmanilor tăi. Iar fiii tatălui tău închina-se-vor ție. Pui de leu eşti tu, Iudo, cînd te ridici de pe pradă, fiul meu! El îndoaie genunchii şi se culcă aidoma leului şi leoaicei. Cine îl va scula pe el! Sceptrul din Iuda nu va lipsi nici toiagul cîrmuirii dintre picioarele sale, pînă ce nu va veni împăciuitorul şi de el asculta-vor popoarele. El va lega de butucul de viță asinul său şi de coarda viței mînzul asinei sale; el va spăla în vin veşmîntul său şi mantia sa în sîngele ciorchinilor. Ochii săi vor fi roşii ca vinul şi dinții săi albi ca laptele" *(Facerea, XLIX, 8—12).*

Ceilalți au primit binecuvîntări destul de simple. Cît despre

Iosif, deşi el nu a moştenit titlul de patriarh al lui Iacob, totuşi a avut parte de cîteva vorbe bune.

"De la dumnezeul părinților tăi — el să fie ajutorul tău! — şi de la cel atotputernic — el să te binecuvînteze! — veni-vor asupra ta binecuvîntări din înaltele ceruri, binecuvîntări din adîncul cel dedesubt, binecuvîntările sînilor şi ale pîntecelui! Iar binecuvîntările tatălui tău covîrşesc binecuvîntările strămoşilor mei, pînă la vîrfurile colinelor celor veşnice! Fie ele asupra capului lui losif, asupra creştetului celui ce este principe între frații săi!" *(Facerea, XLIX, 25—26).*

În sfîrşit, Iacob i-a pus pe fiii săi să-i promită că vor scoate rămăşițele lui pămînteşti din Egipt şi-l vor înmormînta în peştera Macpela, în țara Canaan, alături de Avraam, Sara, Isaac, Rebeca şi Lia. "Şi după ce a isprăvit Iacob aceste porunci către fiii săi, si-a strîns picioarele în pat şi, dîndu-şi duhul, a fost adăugat la poporul său" *(Facerea, XLIX, 33).*

Patriarhului poligam i s-au făcut onoruri neobişnuite: a fost îmbălsămat, transportat în Canaan şi i s-a făcut o înmormîntare clasa întîi. Dacă e să dăm crezare cap. al L-lea şi ultimul din cartea "Facerea", egiptenii au purtat doliu după el timp de 70 de zile.

Iosif a trăit pînă la sfîrşitul zilelor sale în măreție, întreținînd pe frații săi şi numeroasele lor familii. El era înconjurat de nepoți şi strănepoți şi a murit în vîrstă de 110 ani. În religia creştină, lui Iosif i se spune ..sfînt şi drept".

CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA
MOISE, "SFÎNTUL VĂZĂTOR DE DUMNEZEU", NOUL FAVORIT AL DOMNULUI

"Ieşirea" este cartea care ne relatează fuga evreilor din Egipt şi îndelungata lor pribegie pe întinderile nisipoase ale peninsulei Sinai; ea este completată de cărțile "Leviticul", "Numerii" şi "Deuteronomul". Biblia spune că îndelungata călătorie a evreilor a

durat 40 de ani. Priviți harta Arabiei şi Palestinei. Evreii au părăsit Egiptul "în fața Baalțefonului" *(Ieşirea, XIV, 2, 9),* care în zilele noastre se numeşte Suez. În acest loc se zice că ei ar fi trecut Marea Roşie. În continuare, au mers de-a lungul malului răsăritean al golfului Suez şi au coborît pînă la Rafidim, traversînd masivul muntos Sinai. În partea de miazăzi a peninsulei Sinai au cotit spre miazănoapte-răsărit, către Hațerot (în prezent Ain-el-Ahdar). Pornind de aici spre miazănoapte, au ocolit Marea Moartă pe la răsărit şi au ajuns în cele din urmă la Ierihon.

Tot acest drum nu are nici o mie de kilometri. Unui olog nu i-ar fi trebuit nici trei luni pentru a-l străbate, chiar dacă ar fi făcut popasuri destul de dese prin hanurile întîlnite în drum. Evreii însă au pierdut 40 de ani pentru această călătorie. Nu ne rămîne decît să luăm lucrurile aşa cum sînt şi să rîdem de minciunile gogonate pe care "divina cioară vopsită" le serveşte credincioşilor.

Credincioşii nu stau să analizeze lucrurile şi înghit fără şovăială toate gogoşile. Dacă, citind cartea "Ieşirea", ei şi-ar da osteneala să judece un pic, ar găsi cel puțin surprinzător că Moise — aşa-numitul autor al acestei cărți —, care, zice-se, a fost crescut în Egipt şi a trăit acolo mulți ani, nu a spus în ea nici un cuvînt despre monumentele, moravurile, legile, religia, politica, istoria acestui stat vestit, care în vremurile acelea îndepărtate se afla pe culmile civilizației. Egiptenii contemporani cu Moise se situează în primele rînduri ale popoarelor civilizate din antichitate. În epoca aceea, oraşele Teba şi Memfis, despre a căror existență se pare că autorul "Ieşirii" nu ştie nimic, erau în plină strălucire. El nici nu pomeneşte despre aceste oraşe frumoase şi bogate, care în epoca aceea erau foarte cunoscute. Cît despre cîrmuitorii care domneau pe atunci în Egipt, autorul "sfînt" îi numeşte pe toți, fără deosebire, faraoni, neştiind, probabil, că acesta nu este un nume. Prin cuvîntul "faraon" egiptenii desemnau pe regii lor, aşa cum japonezii folosesc pentru a denumi pe suveranii lor cuvîntul "mikado".

Vorbind despre diferiți regi egipteni şi atribuindu-le evenimente situate în timp la distanță de veacuri întregi, Moise nu-i pomeneşte decît cu numele global de "faraon". El procedează ca

un pseudoistoric care, în născocirile sale referitoare la istoria Rusiei, de exemplu, i-ar spune simplu "maiestatea-sa țarul" şi lui Ivan cel Groaznic, şi lui Petru I, şi lui Nicolaie I, fără a le menționa numele; un asemenea istoric ar fi pur şi simplu un ignorant, care ar stîrni rîsul tuturor. Atunci cum putem privi cu seriozitate pe autorul "Facerii" sau al "Ieşirii"? El cunoaşte şi înşiruie cu precizie pe toți suveranii cei mai mărunți şi mai neînsemnați cînd este vorba de regate complet necunoscute, cu neputință de verificat, iar în unele cazuri cu totul născocite, ca, de pildă, Sodoma, Gomora şi Gherarul. Dar cînd este vorba despre un stat istoriceşte important, care a existat într-adevăr, cum a fost Egiptul, cunoştințele lui divine sînt atît de minime, încît nu se încumetă să spună dacă faraonul despre care vorbeşte se numea Tutmes, Amenhotep sau Ramses. El vine cu date amănunțite atunci cînd nu e cu putință să fie controlat şi vorbeşte în fraze generale cînd trebuie să evite orice precizări care ar putea să-i demaşte scornelile.

Teologii, care au proclamat "Pentateuhul" drept expresie supremă a adevărului, nu au prevăzut descoperirile savanților egiptologi şi au stabilit liniştiți durata existenței întregii lumi pe baza poveştilor biblice. Astfel, după numărătoarea anilor adoptată de romano-catolici, "facerea lumii" a avut loc cu 4004 ani înainte de aşa-numita naştere a lui Hristos, iar potopul mondial în anul 3296. Or, Menés, un comandant de oşti egiptean care a întemeiat prima dinastie de faraoni cunoscută, a unit Egiptul într-un regat puternic cu 3.200 de ani înainte de începutul erei creştine.

Monumentele istorice din Egipt au fost scoase la iveală şi descifrate, cronica veacurilor înscrisă pe pietrele templelor şi obeliscurilor a fost citită, se cunoaşte istoria marilor faraoni, a templelor, a oraşelor. "Ieşirea" evreilor din Egipt, pe care teologii o plasează, în timp, către începutul secolului al XV-lea î.e.n., ar fi trebuit să aibă loc pe timpul domniei faraonului Tutmes al III-lea sau Amenhotep al III-lea. Dar istoria acestor domnii nu corespunde de loc cu poveştile din cartea "Ieşirea". Aceşti cîrmuitori puternici au supus Etiopia, Arabia, Mesopotamia, Canaanul, Ninive şi insula Cipru. Ei luau tribut de la babiloneni, fenicieni, armeni. Armatele lor repurtaseră victorii pînă departe în

Asia apuseană. Se cunoaşte o listă lungă de regi şi popoare subjugate de faraonii egipteni în acele vremuri. Nici unul dintre faraoni nu a avut o moarte atît de lipsită de glorie cum ar reieşi din scornelile Bibliei.

Aceste considerații preliminare ne vor ajuta să înțelegem mai bine legenda lui Moise.

Aşadar, cei 66 de evrei s-au înmulțit foarte mult în Egipt "şi țara s-a umplut de ei" *(Ieşirea, I, 7).* Faraonul care domnea pe acele vremuri biblice uitase cu desăvîrşire serviciile pe care Iosif le adusese odinioară Egiptului. Acest faraon era foarte crud. (Îl vom indica prin "numele" pe care i l-a dat autorul "sfînt".) El a chemat pe cele două moaşe evreice — doamna Şifra şi doamna Pua —, care aveau de cliente pe toate compatrioatele lor, şi le-a ordonat ca, atunci cînd moşesc prunci evrei de sex bărbătesc, să-i omoare. Moaşele nu s-au supus ordinului dat de faraon, iar cînd acesta le-a întrebat de ce au lăsat băieții în viață, ele au răspuns: "Fiindcă femeile evreice nu sînt ca femeile egiptence; ele sînt zdravene: mai înainte ca să vină la ele moaşa, ele au şi născut" *(Ieşirea, I, 19).*

Atunci faraonul a dat ordin ca băieții evrei nou-născuți să fie înecați.

Nu e greu să ne închipuim cîtă disperare a stîrnit acest ordin în familiile evreieşti. El era cu atît mai uşor de realizat, cu cît nefericiții urmaşi ai lui Iacob se aflau în stare de robie, fiind lipsiți de orice apărare: purtarea crudă a slujbaşilor faraonului le răpea drepturile omeneşti obişnuite; ei îndeplineau muncile cele mai grele *(Ieşirea, I, 1l-l4).*

Şi iată că o mamă evreică din seminția lui Levi a izbutit să ascundă vreme de trei luni pe fiul ei nou-născut. Neavînd posibilitatea să-l țină ascuns mai departe şi temîndu-se să nu fie pîrîtă, a luat un coş de papură, l-a uns cu smoală, a pus copilul în coş, a aşezat coşul în stuf, pe malul fluviului şi a poruncit surorii mai mari a copilului să supravegheze din depărtare coşul. În timpul acesta, fiica faraonului, însoțită de prietenele sale, a venit la Nil să se scalde.

"Sfîntul" autor uită să preamărească eroismul tinerei prințese şi tare-i păcat că n-o face: scăldatul în Nil, care mişună de crocodili, însemna din partea tinerei fete o faptă de eroism demnă

de toată admirația cititorului, în afară de aceasta, curtea faraonului se găsea la Memfis (pe cursul mijlociu al Nilului), iar de la Memfis pînă în "ținutul Goşen" (la nord-est de Memfis), unde trăiau evreii, e o distanță de peste 80 km. Orice s-ar zice, prințesa a apărut tocmai la momentul potrivit!

Deoarece nimic nu se face fără voia lui dumnezeu atotştiutorul, înseamnă că toți micii evrei au fost mîncați de crocodili cu consimțămîntul lui; cît despre copilul acesta, el l-a salvat avînd în vedere planurile sale de viitor. Se înțelege că dumnezeu în persoană a trimis pe fiica faraonului să se scalde atît de departe, după ce mai întîi i-a insuflat un dispreț regesc față de crocodili şi de hipopotami. Şi lucrurile s-au întîmplat aşa cum a dorit "providența": prințesa a găsit leagănul plutitor, a fost mişcată de plînsul copilului şi a bănuit pe dată că este vorba de un micuț evreu. Atunci s-a apropiat mama copilului. Fiica faraonului i-a încredințat pruncul ca să-l alăpteze, făgăduindu-i să-i plătească pentru asta şi s-a îndepărtat fericită că a făcut o faptă bună. Mai tîrziu, după ce a înțărcat copilul, mama l-a adus prințesei. Aceasta s-a ataşat de copil, i-a dat numele de Moise, ceea ce, zice-se, ar însemna "cel scos din apă", şi a intervenit cu atîta căldură pentru el la rege, încît faraonul, cu toată cruzimea lui, a consimțit ca micuțul să fie crescut la curte.

Moise stîrnea admirația regelui, a fiicei lui şi a curtenilor. Fără îndoială, îl aştepta un viitor strălucit. Într-un rînd însă, văzînd că un egiptean bătea pe un evreu, Moise l-a ucis pe egiptean. Gîndindu-se la urmările pe care putea să le aibă crima, Moise a hotărît să se ascundă în țara Madian. Această țară se afla în partea de sud-est a peninsulei Sinai. Ea nu trebuie confundată cu alte două provincii care în Biblie poartă aceeaşi denumire. Despre ele se va vorbi mai departe. Pe acestea Biblia le plasează pe una la miazănoapte de Marea Elat (în prezent golful Akaba), iar pe cealaltă la răsărit de Marea Moartă. Aceste țări Madian sînt încurcate rău de tot în Biblie. Ai zice că "sfîntul duh" a pierdut harta geografică şi s-a bizuit numai pe memoria sa, evident foarte slabă, şi mai ales pe credulitatea şi pe naivitatea credincioşilor.

În Madianul nr. 1, Moise a făcut cunoştință cu un preot păgîn, pe nume Ietro, tată a şapte fete, dintre care una, frumoasa Sefora,

l-a captivat pe tînărul fugar. Nuntă, o lungă lună de miere şi iată-l pe Moise al nostru tată fericit al unui băiețel dolofan, căruia i se dă numele de Gherşom.

Între timp, faraonul se transformase în mumie, dar succesorul lui continua politica sa crudă față de evrei şi chiar înăsprise poverile robiei lor. Atunci dumnezeu, care, ca şi Moise, uitase măcar să se gîndească la nenorocirea evreilor, şi-a adus aminte deodată de alianța pe care o încheiase cu Avraam, Isaac şi Iacob.

Preotul Ietro avea o turmă şi uneori îl trimitea pe ginerele său să pască vitele. Într-un rînd, Moise ajunse cu turmele sale pe muntele Horeb, aflat pe podişul Sinai, dar destul de departe de muntele Sinai. Deodată a văzut în fața lui, la marginea drumului, un desiş de mărăcini cuprins de flăcări. Totuşi, mărăcinii cu pricina nu se mistuiau. Moise stătea cu gura căscată. Şi "a strigat către el dumnezeu din mijlocul desişului" *(Ieşirea, III, 4)* şi i-a poruncit să-şi scoată încălțămintea. Moise s-a supus. Atunci dumnezeu l-a vestit că-i dă o misiune înaltă, şi anume îl trimite la faraon ca să-i propună să le dea libertate evreilor şi să-i lase să plece din Egipt, lucru la care, de altfel, faraonul nu va consimți înainte de a vedea minunile săvîrşite de Moise. Moise urma de asemenea să ridice moralul compatrioților săi. El a întrebat arătarea cum se numeşte. "Atunci dumnezeu a rostit către Moise: «Eu sînt cel ce sînt». Apoi a adăugat: «Aşa să spui fiilor lui Izrail: cel ce se numeşte "Eu sînt" m-a trimis la voi»" *(Ieşirea, III, 14).*

Printre sfaturile referitoare la viitoarea plecare din Egipt, dumnezeu i-a dat şi următorul: "Ci fiecare femeie să ceară de la vecina sa şi de la aceea cu care petrece în casă odoare de argint, şi odoare de aur, şi îmbrăcăminte cu care să îmbrăcați pe fiii voştri şi pe fiicele voastre, şi aşa să prădați pe egipteni!" *(Ieşirea. III, 22).*

După aceea, cînd Moise şi-a exprimat temerea că numai pe cuvînt nu-l vor crede nici evreii şi cu atît mai puțin faraonul, dumnezeu, fără să stea pe gînduri, l-a înzestrat cu darul de a face "minuni". Toiagul pe care ginerele lui Ietro îl ținea în mînă s-a prefăcut în şarpe şi apoi din nou în toiag. Şi dumnezeu i-a mai zis lui Moise: "Vîră mîna ta în sîn!" Moise s-a supus, dar, cînd a scos-o afară, a constatat că, de lepră, mîna se făcuse albă ca zăpada.

După aceasta, din porunca domnului, el a vîrît iarăşi mîna în sîn şi de astă dată a scos-o complet sănătoasă. De asemenea, dumnezeu l-a învățat pe Moise să prefacă apa în sînge şi sîngele în apă.

Totuşi, Moise mai şovăia: el i-a spus domnului că bîlbîiala sa îl împiedică să fie un bun orator şi să însuflețească poporul. Dumnezeu a început să se mînie, dar nu a vindecat bîlbîiala lui Moise, ceea ce ar fi fost mai bine, ci i-a dat în ajutor pe Aaron, fratele lui. Remarcăm în treacăt că Aaron trăise în Egipt fără să se ascundă şi nu se ştie de loc în ce fel mama lui l-a salvat pe acest fiu.

În urma tratativelor duse cu arătarea, Moise şi-a luat rămas bun de la socrul său şi a plecat de la el, luînd cu sine pe soția sa şi pe copiii săi. "Şi pe drum s-a întîmplat că, fiind într-un han, domnul a dat peste Moise şi a căutat să-l omoare. Atunci Sefora a luat o piatră ascuțită şi a tăiat împrejur pe fiul său şi, atingînd picioarele lui Moise, i-a zis: «Cu adevărat tu eşti pentru mine un soț de sînge»" *(Ieşirea, IV, 24—25).*

Acest gest l-a dezarmat pe dumnezeu şi Moise a putut să-şi continue drumul.

CAPITOLUL AL ŞAISPREZECELEA
CUVIOASA ISTORIE A CELOR ZECE PLĂGI ALE EGIPTENILOR

Aaron, prevenit probabil de dumnezeu, a ieşit în întâmpinarea lui Moise, a aflat de la el amănuntele misiunii încredințate lor şi apoi au plecat amîndoi la faraon. Dar regele n-a ținut seama de loc de spusele celor doi frați; dimpotrivă, persecuțiile împotriva evreilor s-au întețit. În continuare, cartea "Ieşirea" relatează că Aaron, venind din nou la faraon, a aruncat, potrivit sfatului pe care i-l dăduse domnul, toiagul său la pămînt. Pe dată toiagul s-a prefăcut în şarpe. Dar preoții egipteni, convocați de urgență la fața locului, şi-au aruncat şi ei toiegele la pământ şi toiegele lor s-au prefăcut şi ele în şerpi. Şarpele lui Aaron a înghițit însă pe şerpii vrăjitorilor de la curte. Dar nici după această minune

faraonul nu s-a arătat dispus să redea libertatea evreilor. A doua zi, Aaron, lovind cu toiagul său, a prefăcut apele Nilului în sînge, "înaintea ochilor lui faraon". Biblia adaugă că vrăjitorii de la curte au reuşit să facă şi ei acelaşi lucru. Toți peştii au murit, iar egiptenii s-au apucat să sape fîntîni în preajma Nilului ca să găsească apă de băut, dar fără succes. Autorul "sfînt" uită să explice cum îşi procurau apă evreii.

Apoi a avut loc o invazie a broaştelor, dar vrăjitorii de la curte, probabil din ambiție, au făcut şi ei aceasta scamatorie. Broaştele au acoperit tot pămîntul Egiptului. După broaşte au urmat țînțarii. Toată suprafața Egiptului era acoperiă de țînțari. Apoi țara a început să mişune de tăuni. De astă dată, vrăjitorii de la curte n-au mai reuşit să repete "minunile" cu țînțarii şi cu tăunii.

Totuşi, inima faraonului s-a învîrtoşat ca piatra şi el nu i-a lăsat pe evrei să plece *(Ieşirea, VIII).*

A cincea plagă a fost o ciumă care a curățat toți caii, asinii, cămilele, boii şi oile egiptenilor. Dar faraonul nici gînd să se înduplece. A şasea plagă: Moise şi Aaron au azvîrlit un pumn de funingine înaintea faraonului şi pe dată toți egiptenii s-au acoperit de buboaie. A şaptea plagă: un uragan de grindină şi de foc a distrus toate semănăturile şi întreaga vegetație de pe tot pământul Egiptului, cu excepția ținutului Goşen, unde trăiau evreii. După fiecare năpastă, faraonul se învoia să le dea drumul evreilor, dar apoi îşi retrăgea cuvîntul *(Ieşirea, IX).*

A opta plagă: nori de lăcuste au pustiit tot ceea ce mai rămăsese după grindină. (E greu totuşi să ne închipuim ce-ar fi putut să mai rămînă.) Faraonul se căieşte şi, drept urmare, vîntul ridică stolurile de lăcuste şi le aruncă în Marea Roşie. Faraonul îşi mai calcă o dată cuvîntul şi iar nu le dă evreilor drumul. A noua plagă: Egiptul este cufundat într-un întuneric atît de des, încît puteai să-l pipăi cu mîna. Faraonul se hotărăşte să-i dea drumul lui Moise şi compatrioților lui, dar vrea să păstreze pentru sine turmele lor, care nu suferiseră de loc de pe urma acestui torent de calamități *(Ieşirea, X).*

Ca să termine o dată, dumnezeu trimite "îngeri pierzători" cu porunca să nimicească pe toți întîi-născuții egipteni. Dar, pentru a evita eventualele greşeli (conform programului, măcelul trebuia

să aibă loc noaptea), în fiecare casă evreiască s-a mîncat miei şi evreii au făcut pe uşile locuinţelor lor semne cu sînge de miel. Aşa a fost statornicită sărbătoarea evreiască a paştelui. E de presupus că îngerii, care au trecut pe la miezul nopţii prin oraşele egiptene, trebuie să fi avut asupra lor spade pentru măcelărirea pruncilor şi felinare pentru cercetarea uşilor. Nu noi, ci însăşi Biblia îi zugrăveşte atît de realist pe îngeri. Ce straşnic trebuie să fi rîs divinul "porumbel" dictînd aceste gogomănii!

Şi iată că, "la miezul nopţii, domnul a lovit pe toţi întîi-născuţii din ţara Egiptului, de la întîi-născutul lui faraon, stătător pe tronul lui, pînă la întîi-născutul întemniţatului, care stă în temniţă, şi toată pîrga dobitoacelor. Şi s-a sculat noaptea faraon, el şi toţi sfetnicii săi şi toţi egiptenii, şi a fost jelanie mare în Egipt, căci nu era nici o casă în care să nu fie un mort" *(Ieşirea, XII, 29—30).*

Faraon a trimis după Moise şi Aaron şi a început să-i roage să plece cît mai curînd din Egipt, împreună cu toată seminţia lor.

"Pe de altă parte, fiii lui Izrail, făcură după cuvîntul lui Moise: cerură cu împrumut de la egipteni vase de argint şi vase de aur şi veşminte. Iar domnul a dat poporului har în ochii egiptenilor, ca să le dea ce au cerut. Şi astfel au jefuit pe egipteni" *(Ieşirea, XII, 35—36).*

În continuare, "Ieşirea" povesteşte că familiile evreilor, care de pe vremea lui Iacob continuaseră să trăiască în Goşen, s-au adunat, înainte de plecare, la Rameses. De acolo s-au îndreptat spre miazăzi, către Sueot. În total erau ca la 600 000 numai bărbaţi, "afară de copii". Evreilor li s-a alăturat şi a plecat cu ei o "gloată mare şi amestecată". Şi aveau ei multe vite de tot soiul. Moise n-a uitat să ia cu el şi osemintele lui Iosif.

După aceea evreii au ajuns la Baalţefon (Suez), unde s-au oprit pe malul mării. Locul indicat de Biblie este extremitatea de miazănoapte a golfului Suez. Aşadar, chiar dacă evreii ar fi avut de trecut vreo apă, nu putea fi vorba decît despre apa din canalul faraonilor, care unea pe atunci Nilul cu "ţara lacurilor amare".

Cînd Moise şi compatrioţii lui au pornit la drum, pe faraon, care avea o minte de o inconstanţă cu adevărat biblică, l-a apucat din nou părerea de rău că a rămas fără nişte supuşi atît de buni, care îi aduseseră atîtea năpaste. "Atunci faraon a pus să înhame carul său şi luă oastea cu sine. Şi mai luă şase sute de care alese, precum şi toate celelalte care ale Egiptului, şi în toate erau luptători viteji... Astfel egiptenii îi urmăriră cu toţi caii şi carele lui faraon şi cu toţi călăreţii şi armata lui şi îi ajunseră acolo unde erau tăbărîţi aproape de Pihahirot, lîngă mare, în faţa Baalţefonului" *(Ieşirea, XIV, 6—7, 9).*

Se pune întrebarea: de unde au apărut această cavalerie şi toate aceste care după ce plaga a cincea nimicise, fără nici o excepţie, toţi caii, asinii, cămilele şi boii egiptenilor? Continuînd să înşire verzi şi uscate, Biblia relatează că Moise i-a trecut repede pe evrei peste mare ca pe uscat: printr-o simplă ridicare a toiagului, el a despicat apele în două.

În simplitatea sa biblică, faraonul şi-a zis că poate s-o ia şi el pe acelaşi drum. El a păşit pe "fundul mării" cu toată oastea lui,

dar a pățit-o! Moise a lovit încă o dată cu toiagul, exact în clipa cînd toți egiptenii se aflau în mijlocul mării. "Iar apele, venind înapoi, au acoperit carele şi pe călăreți şi toată oastea lui faraon care intrase după Izrail în mare, şi din ei toți n-a mai rămas nici unul" *(Ieşirea, XIV, 28).*

Subliniem că faraonul pornise în urmărirea evreilor nu ca să-i nimicească, ci cu intenția de a-i întoarce înapoi. Evreii numărau 600 000 de oameni sănătoşi şi înarmați, iar în total — dacă punem la socoteală bătrînii, femeile, surorile, copiii şi "gloata mare şi amestecată" care li se alăturase — erau, probabil, nu mai puțin de 3 000 000 de oameni. Pentru a lua în captivitate o asemenea masă de oaimeni, ar fi fost nevoie de o armată şi mai numeroasă. E de presupus că faraonul se afla în fruntea unei oştiri uriaşe. Ce-i drept, dumnezeu nimicise pe întîi-născuții din fiecare familie, dar şi cei mai mici ar fi putut să poarte arme. După cum apune Biblia, masele poporului şi-au urmat regele. Să nu uităm că, înainte de plecare, evreii îi jefuiseră pe egipteni şi e foarte puțin proibabil ca vreunul dintre cei jefuiți să fi stat la gînduri şi să nu fi pornit în urmărirea hoților. E de presupus deci că milioane de egipteni s-au înecat împreună cu faraonul lor.

Dar nici unul dintre autorii egipteni nu pomeneşte nicăieri vreun cuvînt despre această calamitate îngrozitoare, după cum nu pomeneşte nici despre vreuna dintre cele zece plăgi care au lovit regatul Egiptului. Unii teologi încearcă să spună că aici ar fi o chestie de mîndrie națională. Să admitem că ar fi aşa! Dar cum stau lucrurile cu celelalte popoare ale lumii? Cum s-a putut întîmpla ca nici ele să nu fi auzit vreodată nimic despre aceste evenimente îngrozitoare? Să nu uităm că acest potop gigantic a dezrobit dintr-o dată 115 regi care plăteau tribut faraonului Amenhotap! Pînă şi Herodot, căruia i se spune "părintele istoriei" şi care citează atîtea date din viața Egiptului, pe care l-a studiat admirabil, nu pomeneşte nici un cuvînt despre tragica pieire a acestei uriaşe armate egiptene.

Biblia, fără a se sfii cîtuşi de puțin de absurditatea vădită a "minunatei ieşiri", istoriseşte că urmaşii lui Iacob, bucurîndu-se şi veselindu-se, erau cît pe-aci să plesnească de atîta rîs. Maria, sora lui Moise şi a lui Aaron, a luat dairaua şi a început să cânte.

După ea, toate femeile s-au pornit să dănțuiască de bucurie. Cap. al XV-lea relatează, de asemenea, că Moise a alcătuit numaidecît, chiar în timipul marşului, un cîntec în cinstea lui dumnezeu, pe care l-a cîntat întregul Izrail.

Să nu uităm că dansatorii şi cîntăreții Izrailului reprezentau în total o echipă artistică cu un efectiv de vreo 3 000 000 de oameni. Cuvintele şi melodia au fost învățate într-o clipită. Păcat pentru cine n-a asistat la acest concert! Trebuie să fi fost admirabil.

CAPITOLUL AL ŞAPTESPREZECELEA
EVREII RĂTĂCESC 40 DE ANI PRIN PUSTIU, POTRIVIT CUVÎNTULUI DOMNULUI

Şi iată-i pe evrei rătăcind prin acea parte a Arabiei care este acoperită cu pietre şi bolovani. Ținta călătoriei este Canaanul, acelaşi vechi Canaan care-i atrăsese încă pe primii patriarhi. În definitiv, de ce să nu se statornicească undeva ca să ducă o viață sedentară, cel puțin acum, cînd se strînseseră toți laolaltă? Invocînd spusele lui dumnezeu, Moise i-a asigurat că pămîntul acesta este neobişnuit de roditor . Atît doar că această țară era greu de găsit, pentru că drumuri nu existau, iar busola încă nu fusese inventată. Din fericire, un nor ceresc a trecut în fruntea poporului evreu şi l-a călăuzit zi şi noapte: ziua călăuza era un stîlp de întuneric, iar noaptea un stîlp de foc. "Sfînta scriptură" spune că în aceşti "stîlpi" se ascundea însuşi dumnezeu. Acest procedeu de conducere prin pustiu avea, bineînțeles, multe avantaje, dar în acelaşi timp prezenta şi unele inconveniente. Într-adevăr, adeseori evreii ar fi avut, poate, chef să se şi odihnească, dar nu era chip: norul îşi vedea de drum mai departe. Ce era de făcut? Să piardă o călăuză atît de prețioasă? Căci un nor nu poate fi ținut cu mîna. Deci, vrei, nu vrei, bate drumul zi şi noapte!

Acest bătrîn şugubăț — dumnezeu — şi-a găsit o nouă distracție plăcută. Să vedeți ce i-a trăsnit prin cap. Ca să meargă de la Suez la Ierihon, călăuza divină ar fi trebuit să se îndrepte spre miazănoapte, către țărmurile Mării Mediterane. Dar, în loc

să-i dirijeze spre miazănoapte, dumnezeu i-a purtat pe evrei prin partea de miazăzi a peninsulei Sinai. Exact ca şi cum, vrînd să conduci pe cineva de la Paris în Belgia, l-ai urca în trenul Lyon-Marsilia.

Dar să fim drepți: deşi dumnezeu a lungit neînchipuit de mult drumul poporului evreu, în schimb i-a oferit unele distracții. Astfel, din Baalțefon el i-a condus pe evrei în partea de apus a pustiului Sur, unde ei au rătăcit vreme de trei zile fără să găsească nici o picătură de apă. Într-un loc, numit Mara, evreii au fost plăcut surprinşi de susurul unui izvor bogat. S-au repezit să bea, dar — vai! — apa era amară.

"Şi poporul a prins a cîrti împotriva lui Moise, zicînd: «Ce vom bea?».

Atunci el a strigat către domnul, şi domnul i-a arătat un lemn şi Moise l-a aruncat în apă şi apele s-au îndulcit. Acolo, *domnul* a dat *poporului* rînduieli şi porunci şi acolo l-a pus la încercare.

Şi a rostit: «Dacă vei asculta cu luare-aminte de glasul domnului dumnezeului tău şi vei face ceea ce este drept în ochii lui şi vei asculta de poruncile lui şi vei păzi toate legile lui, eu nu voi aduce asupra ta nici una din bătăile pe care le-am adus asupra Egiptului, căci eu sînt domnul, cel ce te vindecă pe tine».

Şi au ajuns la Elim şi *erau* acolo douăsprezece izvoare de apă şi şaptezeci de palmieri. Şi ei şi-au aşezat tabăra acolo lîngă apă" *(Ieşirea, XV, 24—27).*

Ca să adăpostească "micuțul" grup de oameni, printre care numai bărbați înarmați erau 600 000, aceşti 70 de palmieri trebuie să fi fost destul de departe unul de altul şi trebuie să fi avut nişte frunze neînchipuit de mari. Aşa ies uneori la iveală nemaipomenitele gogorițe ale "sfinților" autori, care nu se dau în lături de la nici un fel de exagerări.

Părăsind Eliimul, evreii şi-au continuat drumul spre miazăzi pînă au ajuns în pustiul Sin, care se află pe pantele de miazăzi ale colinelor de pe țărmul golfului Suez. În urma acestei deplasări spre miazăzi au ajuns lîngă muntele Sinai. Acolo natura este deosebit de măreață, dar cu desăvârşire sălbatică.

Rezervele de alimente pe care evreii putuseră să le ia cu ei se epuizaseră de mult, iar în acest pustiu păcătos nu exista nici o

cîrciumă şi nici o berărie. Cei 3 000 000 de emigranți au început să cîrtească: "Ci toată obştea fiilor lui Izrail cîrti în pustie împotriva iui Moise şi a lui Aaron. Astfel fiii lui Izrail ziceau către ei: «Mai bine muream de mîna domnului în țara Egiptului, cînd şedeam lîngă oalele cu carne şi mîncam pîine de ne săturam! Dar voi ne-ați adus în pustietatea aceasta ca să moară de foame toată gloata»" *(Ieşirea, XVI, 2—3).*

Evreii i-ar fi făcut, cu siguranță, de petrecanie lui Moise dacă dumnezeu nu i-ar fi dat putința să împlinească dorințele acestor nenorociți prin nişte "minuni" pe care în zilele noastre nici un scamator nu ar putea să le repete. Deodată, în acest pustiu au apărut prepelițe, stoluri întregi de prepelițe. Şi cum evreii nu aveau cu ei cuptoare, e de presupus că prepelițele acestea le cădeau pe masă gata fripte.

Dar asta încă nu-i totul: "...Iar a doua zi dimineața, împrejurul taberei căzuse un strat de rouă. Ci, după ce s-a ridicat stratul de rouă, iată pe fața pustiei *ceva* mărunțel şi grăunțos, mărunțel ca chiciura cînd este pe pămînt. Deci, văzînd-o fiii lui Izrail, au zis unii către alții: «Ce e aceasta?», căci nu ştiau ce este. Dar Moise le-a răspuns: «Aceasta este pîinea pe care dumnezeu v-a dat vouă s-o mîncați!»... Şi fiii lui Izrail i-au pus numele «mană», şi ea semăna cu sămînța de coriandru: era albă şi avea gust de turtă cu miere" *(Ieşirea, XVI, 13—15,31).*

Din acelaşi capitol aflăm că poporul evreu a început să primească în fiecare dimineață rația zilnică de mană în toți cei 40 de ani de pribegie şi toți se lingeau pe degete. Venerația pe care o nutrim față de "sfîntul duh" nu trebuie să ne împiedice să precizăm că mană nu se găseşte numai în peninsula Sinai, ci şi în multe alte părți ale globului, şi anume: în Calabria, Persia, Turcia etc., fiind folosită ca un purgativ destul de bun. Reiese deci că dumnezeu se îngrijea nespus de sănătatea evreilor: îmbuibîndu-i, el veghea totodată ca nu cumva să se constipe. Dar să administrezi oamenilor purgativ zi de zi vreme de 40 de ani, cum se arată limpede în versetul 35 din cap. al XVI-lea de aşa ceva nu poate fi în stare decît inima plină de dragoste a "tatălui ceresc"!

Evreii s-au pomenit acum lîngă stînca Horeb şi din nou au început să sufere de sete. Asediat de compatrioții săi, Moise a lovit

cu toiagul în stîncă. Pe dată de acolo a țîşnit apă şi cei 3 000 000 de emigranți, după ce şi-au potolit setea, s-au apucat să-şi instaleze corturile. Dar îi aştepta o surpriză neplăcută. Prin părțile acelea se afla Amalec şi poporul lui, cărora nu le-au plăcut urmaşii lui Iacob. E cazul să arătăm că Amalec era urmaşul lui Esau: de la prima lui soție, Ada, Esau a avut pe fiul său mai mare, Elifaz, iar Elifaz l-a avut pe Amalec de la țiitoarea sa Timna.

Cum se face că acest Amalec rămăsese în viață pînă atunci? "Porumbelul" a uitat să dea "sfîntului" autor cuvenita explicație, iar acesta nu s-a gîndit că lucrurile ar putea să stîrnească mirare. Însăşi existența acestui Amalec este un lucru cît se poate de ciudat, căci, pentru ca urmaşii celor 12 fii ai lui Iacob să fi apucat să devină un popor care să poată să dea din rîndurile sale 600 000 de oameni înarmați, ar fi trebuit să se succeadă multe generații. În sfîrşit, însăşi Biblia spune că între sosirea lui Iacob şi a fiilor lui în Egipt şi evenimentele expuse în cartea "Ieşirea" s-au scurs 430 de ani. Prin urmare, şi Amalec ar fi trebuit să aibă vreo 400 de ani cînd i-a atacat pe evrei în pustiul Sinai. Dar se pare că "sfîntul" autor nu se împiedică de acest amănunt: povara unei vîrste înaintate. Fără pic de mirare, cu aerul cel mai netulburat şi mai liniştit, el trăncăneşte despre aventurile războinice ale lui Amalec şi ale seminției lui.

Orice s-ar zice, acest Amalec a fost, fără îndoială, un om îngrozitor. El a băgat o spaimă de moarte în evreii noştri. Ca să respingă atacul duşmanului, Moise i-a ordonat lui Iosua, fiul lui Nun, care comanda întreaga oaste a emigranților, să adune pe cei mai buni soldați ai săi, iar el, împreună cu Aaron şi Hur, s-au retras pe un deal din vecinătate. Tot timpul cît a durat bătălia, Moise a stat cu brațele ridicate. Cîtă vreme stătea el în această poziție, biruiau evreii, dar de îndată ce "îşi lăsa mîinile în jos, biruiau amaleciții" *(Ieşirea, XVII, 11).* În cele din urmă, obosind să țină mereu mîinile în sus, a rugat pe Aaron şi Hur să-i sprijine brațele "pînă la apusul soarelui" *(v. 12).* Pînă la sfîrşit, Iosua a tras domnului, Amalec şi seminției lui o ciomăgeală zdravănă.

"Iar Iosua a trecut pe amaleciți şi pe poporul lor prin ascuțişul săbiei" *(Ieşirea, XVII, 13).*

În cap. al XVIII-lea îl vedem pe "preotul" Ietro din Madian în

vizită la ginerele său Moise. Moise i-a povestit socrului său "minunile" şi păţaniile din timpul fugii evreilor din Egipt şi asta l-a ispitit pe "preot" să treacă la credinţa lui Moise. "Acum cunosc şi eu că domnul este mai mare decît toţi dumnezeii..." *(v. 11).* Şi Ietro a adus o jertfă dumnezeului Iahve. Înainte de a se înapoia acasă, Ietro i-a dat ginerelui său cîteva poveţe, recomandîndu-i, printre altele, să renunţe la o parte din atribuţiile sale, trecîndu-le în seama unor subordonaţi care să fie căpetenii peste mii, peste sute etc. Moise a găsit sfatul admirabil şi a statornicit imediat o scară ierarhică. Aceasta este epoca în care Moise, imitînd tot pe egipteni şi alte popoare, a înfiinţat tagma slujitorilor cultului, cărora le-a acordat o mulţime de privilegii. Seminţia lui Levi, din care făcea parte şi el, a devenit o castă preoţească, iar Aaron, fratele lui mai mare, a devenit cel dintîi mare-preot. Aşa a fost organizat, potrivit Bibliei, cultul mozaic.

Toate cele arătate mai sus au fost îndeplinite, zice-se, din porunca lui dumnezeu, cu care Moise a stat de vorbă pe muntele Sinai. Ginerele lui Ietro s-a căţărat singur pînă în vîrf şi acolo bătrînul dumnezeu i-a dat zece porunci, care aveau să devină mai tîrziu temelia credinţei religioase a poporului evreu. În acele momente, muntele Sinai era înconjurat de strălucirea unor focuri cereşti înfricoşătoare şi din toate părţile se auzeau tunete şi zgomote de neînchipuit, semne vădite că se săvîrşeau evenimente importante. Dumnezeu i-a dictat lui Moise şi legile civile.

Tratativele dintre Moise şi dumnezeul evreilor au ţinut cîteva zile. "Şi domnul a dat lui Moise, după ce a sfîrşit vorbirea cu el pe muntele Sinai, cele două table ale legii, table de piatră, scrise cu degetul lui dumnezeu" *(Ieşirea, XXXI, 18).*

În timp ce avea loc audienţa pe care dumnezeu i-o acordase lui Moise, evreii, nerecunoscători, uitînd cu desăvîrşire măreţul repertoriu de minuni care fuseseră săvîrşite în folosul lor, ba dînd uitării pînă şi faptul că li se înfăţişase dumnezeu însuşi, au turnat un viţel de aur şi au început să i se închine. În toată povestea asta cel mai ciudat este că viţelul de aur a fost făcut pentru ei chiar de fratele lui Moise, marele-preot Aaron. Aaron a cerut în acest scop de la femei şi fete toate giuvaerurile şi toate podoabele lor de aur. Nu se arată ce sculptori, turnători şi

bijutieri au lucrat în pustiu pentru sfinția-sa preotul renegat. Acest idol colosal, pentru a cărui construire ar fi fost nevoie de luni de muncă din partea unei fabrici serioase, a fost făcut de pribegii noştri din pustiu numai într-o singură noapte. Nu e greu să ne închipuim îndreptățita mînie care l-a cuprins pe Moise cînd, coborînd de pe munte cu documentele divine — cele două table ale legii — la subsuoară, a văzut vițelul de aur şi pe evrei aducîndu-i jertfe în acompaniament de cîntece şi dansuri, şi toate acestea sub conducerea sfîntului său asociat, Aaron. "...Atunci a izbucnit mînia lui Moise şi a zvîrlit din mînă tablele şi le-a făcut țăndări la poalele muntelui" *(Ieşirea, XXXII,19).*

Descrierea procesului de distrugere a odiosului vițel merită să fie citată textual: Moise "a luat vițelul pe care-l făcuseră şi l-a ars în foc şi l-a sfărîmat pînă l-a făcut pulbere; după aceea l-a risipit în apa şi cu apa aceea a adăpat pe fiii lui Izrail" *(Ieşirea, XXXII, 20).*

Trebuie să recunoaştem că nu oricui îi este dat să poată preface aurul în "pulbere" aruncîndu-l în foc. Secretul acestei operații a fost cunoscut, pe cît se pare, numai de Moise şi de nimeni altcineva. În afară de aceasta, Biblia ne încunoştințează că pulberea de aur se poate bea dizolvînd-o în apă, ceea ce iar nu-i o treabă prea simplă. În general, aurul se dizolvă cu sulf. Nu e greu să ne închipuim cît de grețoasă era această băutură! Dar cel mai minunat este aici faptul că Moise nu s-a apucat să-l învinuiască pe Aaron, care făcuse idolul, ci a poruncit leviților — care împreună cu fratele lui erau, la urma urmelor, mai vinovați decît ceilalți pentru ceea ce se întîmplase — să se înarmeze şi să dea iama prin tabără, ucigînd "fiecare pe fratele său şi fiecare pe aproapele său, fiecare pe ruda sa!" Biblia spune că preoții au ucis, pentru propriile lor păcate, vreo 3 000 de oameni *(Ieşirea, XXXII, 27—28).*

După ce s-a potolit, dumnezeu i-a poruncit lui Moise să construiască un tabernacol — un fel de cort — şi să-l aşeze în afara taberei, pentru ca "prorocul" să poată să stea la taifas cu dumnezeu ori de cîte ori va avea chef, fără ca să fie nevoie să se cațere de fiecare dată pe munte. Iată cum s-au petrecut lucrurile.

"Şi după ce Moise intra în cort, stîlpul de nor se pogora şi

stătea la uşa cortului; iar în vremea aceasta, domnul vorbea cu Moise. Şi tot poporul ținea ochii la stîlpul de nor care stătea la uşa cortului, apoi tot poporul se scula în picioare şi se închina pînă la pămînt, fiecare la uşa cortului său. Şi domnul vorbea cu Moise față către față, precum vorbeşte un om cu prietenul său" *(Ieşirea, XXXIII, 9—11).*

Devenind prieten apropiat al lui dumnezeu, Moise a hotărît să tragă foloase de pe urma relațiilor de prietenie cu atotputernicul "creator" al întregii lumi. El a prins curaj şi l-a rugat pe dumnezeu să i se arate în toată măreția lui. Cum a întîmpinat dumnezeu această rugăminte? Manualele de "istorie sfîntă" ocolesc cu grijă acest pasaj din Biblie. Noi vom recurge încă o dată la un lung citat.

Moise i-a spus lui dumnezeu: "«Atunci te rog arată-mi slava ta!». Domnul l-a întîmpinat cu vorba: «Desfăşura-voi măreția mea în fața ta şi voi striga numele domnului înaintea ta, căci sînt îndurător cu cine vreau să fiu îndurător şi miluiesc pe *cel* pe care vreau să-l miluiesc».

Apoi a zis domnul: «Tu nu poți să vezi fața mea, căci nu se poate om care să mă vadă şi să rămînă viu».

Şi a mai zis domnul: «Iată aici un loc în preajma mea. Tu să stai între stînci,

Şi cînd va trece slava mea, te voi pune în crăpătura unei stînci şi voi pune mîna mea în dreptul tău pînă ce voi trece. Iar după ce voi lua mîna mea, atunci tu mă vei vedea din spate, dar fața mea nu poate s-o vadă nimeni»" *(Ieşirea, XXXIII, 18—23).*

Acest pasaj din "sfînta scriptură" ar trebui să fie citit cu deosebită atenție de toți cei care ascultă cu smerenie ce trăncănesc propovăduitorii religiei despre dumnezeu în general şi despre dumnezeul biblic în special.

Întrucît Moise spărsese tablele legii, dumnezeu a binevoit să graveze altele. Nu se ştie de ce a doua ediție nu a fost scoasă în cortul descoperirii; probabil din punct de vedere tehnic această muncă nu putea fi îndeplinită decît în vîrful muntelui Sinai, unde Moise a fost nevoit să se cațere din nou. El a petrecut acolo alte 40 de zile şi 40 de nopți, fără să mănînce şi fără să bea.

"Iar cînd Moise s-a pogorît din muntele Sinai şi cele două table

ale legii erau în mîna lui, pogorîndu-se din munte Moise, el nu ştia că obrazul lui străluceşte, fiindcă vorbise dumnezeu cu el. Deci văzîndu-l pe Moise Aaron şi toţi fiii lui Izrail, iată că obrazul lui strălucea. Atunci ei s-au temut să se apropie de el" *(Ieşirea, XXXIV, 29—30).* Acelaşi lucru se întîmpla şi de fiecare dată cînd ieşea din cortul descoperirii: din această pricină, Moise este înfăţişat de obicei cu două fascicule de raze pe frunte, semănînd cu două coarne.

Cartea "Ieşirea" se încheie cu şase capitole (XXXV-XL) în care sînt expuse nenumărate legi evreieşti mărunte şi foarte mărunte, care i-au fost dictate lui Moise de către dumnezeu în persoană.

CAPITOLUL AL OPTSPREZECELEA
CARTEA A TREIA A LUI MOISE, "LEVITICUL"

Cartea "Leviticul", alcătuită din 27 de capitole, nu prezintă nici un interes. Dintre episoade, ea conţine numai descrierea sfinţirii lui Aaron şi a fiilor lui ca preoţi *(cap. VIII),* precum şi cuvioasa istorie a lui Nadab şi Abiu care şi-au aprins cădelniţa înaintea lui dumnezeu cu foc străin, lucru pentru care dumnezeu i-a ars de vii în faţa templului *(cap. X).* Cartea "Leviticul" este, în fond, o înşiruire lungă şi plicticoasă a tot felul de jertfe, slujbe religioase şi ritualuri ale evreilor. "Sfîntul" autor îşi expune vederile asupra preoţiei, asupra dobitoacelor "curate" şi "necurate", asupra diferitelor feluri de spurcăciuni. Printre altele el vorbeşte mult despre lepră şi despre leproşi, atestă sfinţenia preoţilor, porunceşte din nou să fie respectate sărbătorile, să fie aduse jertfă cele dintîi roade, analizează amănunţit diferite curăţiri, şi mai ales curăţirea femeilor după naştere *(cap. XII),* vorbeşte despre hulirea domnului, cerînd ca ea să fie pedepsită cu moartea etc. etc. Un loc important este acordat pravilelor vieţii civile. E un amalgam de prescripţii inconsecvente şi ciudate, la a căror lectură te apucă un căscat de-ţi trosnesc fălcile.

Tocmai în această carte iepurele este declarat dobitoc "necurat", pentru că el, deşi rumegă, totuşi nu are "copita"

despicată *(XI, 5—6):* "sfîntul" autor, a luat cu naivitate mişcarea iute a buzelor şi nasului iepurelui drept acțiune de rumegare.

În cartea "Leviticul" sînt explicate, din punct de vedere religios, diferite boli. În examinarea acestei probleme, "sfîntul" autor este pe cît de inepuizabil, pe atît de respingător. Unele dintre revelațiile lui sînt cu totul monstruoase: "...Dacă cel ce are scurgere va scuipa pe unul care e curat, acesta să-şi spele veşmintele şi să se scalde şi va fi necurat pînă seara" *(Leviticul, XV, 8).* Dar un domn care suferă de scurgere se poate curăța cu ajutorul... credinței. Vă închipuiți, poate, că Biblia îi prescrie vreun tratament? N-ați ghicit! "Cînd cel care are scurgere se va vindeca de scurgerea sa, să numere şapte zile pînă la curățirea sa şi să-şi spele veşmintele şi să se scalde la rîu şi va fi curat. Apoi a opta zi să-şi ia două turturele sau doi pui de porumbel şi să vină în fața domnului, la uşa cortului descoperirii, şi să le dea preotului" *(Leviticul', XV, 13—14).*

Biblia îi spune bolnavului cum să procedeze după ce se va însănătoşi, dar este neputincioasă să-l ajute în vreun fel să se vindece de boală.

Interesante sînt unele oprelişti. Trebuie să recunoaştem că "sfîntul" legiuitor arată deschis cît de revoltătoare erau pe atunci moravurile urmaşilor lui Iacob. În cap. al XX-lea sînt înşiruite toate soiurile de desfrîu posibile şi pentru fiecare dintre ele pedeapsa cu moartea.

În acest capitol, dumnezeu spune pînă şi următoarele: "...Cine se va culca cu o femeie care are obiceiul ei firesc şi va descoperi goliciunea ei, atunci el a dezgolit scurgerea ei şi ea şi-a dezgolit izvorul sîngelui ei. Amîndoi să fie stîrpiți din mijlocul poporului lor" *(v. 18).*

Iată, în încheiere, cîteva recomandări care pot servi drept model în ce priveşte stilul cărții "Leviticul", "inspirat de dumnezeu". Pasajul acesta trebuie citit cu cea mai mare venerație, căci cuvintele respective le rosteşte însuşi dumnezeu: "Nimeni să nu se apropie de nici una din rudele sale ca să-i descopere goliciunea. Eu sînt domnul!

Goliciunea părintelui tău, adică goliciunea mamei tale, să n-o descoperi, că e mama ta. Să nu descoperi goliciunea ei.

Goliciunea femeii tatălui tău să n-o descoperi, căci este goliciunea tatălui tău.

Goliciunea surorii tale, fiica tatălui tău, sau fiica maicii tale, fie născută în casă sau afară din casă, să nu descoperi goliciunea lor.

Goliciunea fetei fiului tău sau goliciunea fiicei fiicei tale, să n-o descoperi, căci este goliciunea ta.

Goliciunea fetei femeii părintelui tău, născută din părintele tău şi deci soră cu tine, goliciunea ei să n-o descoperi.

Goliciunea surorii părintelui tău să n-o descoperi, că este de un sînge cu părintele tău.

Goliciunea surorii mamei tale să n-o descoperi, că este de un sînge cu mama ta.

Goliciunea fratelui părintelui tău să n-o descoperi şi de femeia lui să nu te apropii, căci este mătuşa ta.

Goliciunea nurorii tale să n-o descoperi, căci este femeia fiului tău; să nu descoperi goliciunea ei.

Goliciunea femeii fratelui tău să n-o descoperi, căci este goliciunea fratelui tău.

Goliciunea unei femei şi a fiicei ei să nu descoperi; pe fiica fiului ei şi pe fiica fiicei ei să nu le iei, ca să descoperi goliciunea lor, căci sînt rude de sînge şi este nelegiuire.

Femeie, o dată cu sora ei, să nu iei, ca să le faci duşmance, descoperind goliciunea uneia lîngă cealaltă care este încă în viață" *(Leviticul, XVIII, 6—18).*

Cîtă cucernicie şi înaltă ținută morală în toate cele expuse mai sus! Atît doar că însăşi Biblia spune nu o dată că "preacuvioşii sfinți" şi "prieteni ai domnului" încălcau destul de des aceste prescripții.

CAPITOLUL AL NOUĂSPREZECELEA
CARTEA A PATRA A LUI MOISE, "NUMERII"

Cartea "Numerii" se numeşte astfel pentru că primele patru capitole cuprind numărătoarea evreilor în a doua lună a celui de-

al doilea an al pribegiei lor. Numărul total al evreilor înarmați se ridica la 603.550 *(Numerii, I, 46).*

Celelalte 32 de capitole ale cărții continuă descrierea rătăcirii evreilor prin pustiu.

Totuşi, şi în această carte se întîlnesc tot soiul de pravile, pe cît de neînsemnate şi mărunte, pe atît de monotone; jumătate din cap. al VIII-lea se ocupă, de pildă, de felul în care trebuie aprinse candelele. În cartea "Numerii" se pot găsi, printre altele, recomandări pentru soții geloşi care-şi bănuiesc soțiile că le pun coarne, dar care, din diferite motive, nu le-au prins asupra faptului.

Discutînd din nou cu Moise, dumnezeu i-a spus: "...Dacă o femeie măritată va ajunge desfrînată şi necredincioasă față de soțul ei şi un altul se va culca cu ea şi lucrul va fi tăinuit față de bărbatul ei, şi ea s-a întinat în ascuns fără să fi fost vreun martor şi nici să fi fost prinsă..., atunci să vină cu femeia lui la preot şi să aducă dar o zecime dintr-o efă de făină de orz... Preotul să ia apă sfințită într-un vas de lut şi pulbere de pe pardoseala sfîntuiui locaş şi să o pună în apă..." Apoi "preotul să jure pe femeie şi să spună: «Dacă nu s-a culcat nimeni cu tine şi dacă nu te-ai desfrînat ca să te întinezi fiind cu bărbat, să rămîi nevătămată de această apă amară aducătoare de blestem; iar dacă tu te-ai desfrînat fiind cu bărbat şi te-ai spurcat şi un alt bărbat s-a culcat cu tine decît bărbatul tău — şi preotul s-o jure cu jurămîntul aducător de blestem şi să-i spună femeii —: să te blesteme şi să te facă de batjocură domnul în mijlocul poporului tău, să-ți slăbească şoldurile şi pîntecele să ți se umfle, iar apa aceasta aducătoare de blestem să intre în măruntaiele tale...» Iar femeia să răspundă: «Amin! Amin!». Apoi preotul să dea femeii să bea apa cea aducătoare de blestem... ca să-i aducă vătămare... Şi pe cînd ea va bea apă, se va întîmpla — dacă s-a întinat şi n-a fost credincioasă bărbatului ei — că apa cea aducătoare de blestem va intra într-însa ca să-i aducă vătămare: pîntecele ei se va umfla, şoldurile îi vor cădea, iar ea va fi blestemată în mijlocul norodului ei« *(Numerii, V, 12, 13, 17,19—22, 24, 27).*

Această rînduială divină este numită de dumnezeu "rînduiala slujbei pentru bănuială".

Să revenim acum la evrei, care, sub conducerea lui Moise, îşi continuă drumul prin pustiu. Potrivit poruncii domnului, Moise şi-a comandat două trîmbițe de argint, cu care se dădeau semnalele de plecare. În această perioadă a călătoriei, evreii socotind, pe bună dreptate, că mana singură nu este suficientă pentru hrană, într-o bună zi au început să cîrtească şi au cerut carne. Da-ți-mi voie! Oare nu ne-a spus "porumbelul sfînt" în cartea "Ieşirea" *(X.II, 38)* că emigranții noştri, părăsind Egiptul, au luat cu ei nenumărate turme? Au fost, ce-i drept, cîteva cazuri cînd dumnezeu a cerut să i se aducă jertfă întîi-născuții de la oi, pe timpul cînd evreii s-au tot învîrtit vreme de vreun an pe la poalele muntelui Sinai. E drept, de asemenea, că Aaron şi leviții (preoții) au sacrificat vite, aducîndu-le jertfă în cinstea vițelului de aur. Dar au fost tăiate într-adevăr toate vitele?

Trebuie să recunoaştem că cele arătate mai sus sînt absolut de neînțeles: cînd "sfîntul duh" descrie jertfele aduse în pustiu, evreii au toate vitele pe care le luaseră din Egipt. Dar de îndată ce povestirea lui trece la alte fapte, aceiaşi evrei suferă de foame şi se hrănesc numai cu mana purgativă. Nu ne vom îngădui să insinuăm că "porumbelul sfînt" se contrazice: ar însemna să defăimăm, să hulim pe dumnezeu! Sîntem doar nevoiți să tragem concluzia că, probabil, nenumăratele turme fuseseră mîncate de dumnezeu în timpul jertfelor şi că "sfîntul duh" a uitat să ne vorbească despre asta. Oricum ar fi fost, de vreme ce evreii, după ce au părăsit regiunea muntelui Sinai, au cerut carne tînguindu-se amarnic înseamnă că nu mai aveau nici un bou, nici o oaie, nici un berbec, nici un miel.

Moise a adus aceste revendicări la cunoştința lui dumnezeu. "Atunci s-a pornit o vifornită de la domnul şi a adus prepelițe de la mare şi le-a trîntit la pămînt lîngă tabără cale de o zi într-o parte şi cale de o zi în cealaltă parte, în vecinătatea taberei, strat ca de doi coți pe fața pămîntului" *(Numerii, XI, 31).*

Se înțelege de la sine că dumnezeu-tatăl a trebuit să facă această concesie poporului său, că doar pentru el hrăniseră evreii nenumăratele lor turme ca să i le aducă jertfă. Nu e greu să ne închipuim ce chef s-au pregătit să tragă evreii! "Dar carnea era încă între dinții lor şi nu isprăviseră *încă* de mîncat cînd mînia

domnului se aprinse împotriva poporului şi bătu domnul poporul cu bătaie mare foarte. Şi numele locului aceluia s-a chemat Chibrot-Hataava, căci acolo a fost îngropat poporul cel întărîtat de poftă" *(Numerii, XI, 33—34).*

Întărîtarea a constat în faptul că au vrut să mănînce carne! Pentru asta au fost pedepsiți evreii.

După aceea călătorii s-au îndreptat spre miazănoapte. Regiunea în care au intrat emigranții este numită în Biblie pustiul Paran: ea este situată în partea de nord-est a peninsulei Sinai. "Sfîntul" autor a făcut ce-a făcut şi a mai plasat şi în această regiune o țară Madian. Moise a poruncit evreilor să se oprească şi a trimis iscoade cîte una din fiecare seminție. Aceste iscoade au ajuns pînă la Hebron, la apus de Marea Moartă, în inima Canaanului, care în vremea aceea era locuit de amoriți. După 40 de zile, iscoadele s-au înapoiat, prezentîndu-şi raportul, iar pentru a-şi adeveri spusele, au adus roade minunate: rodii, smochine şi struguri. Ciorchinii de struguri erau atît de mari, încît era nevoie de cîțiva oameni ca să-i ducă. Era o dovadă indiscutabilă a fertilității țării pe care visau să pună mîna emigranții noştri *(cap. XIII).*

Dar continuarea raportului prezentat de iscoade a avut asupra evreilor efectul unui duş rece, care a potolit pe dată poftele lor.

— Nicăieri nu am văzut roade atît de minunate — au spus iscoadele —, numai că locuitorii țării sînt nişte voinici grozav de puternici, iar oraşele lor sînt împrejmuite cu ziduri tari.

"Acolo am văzut uriaşi, pe feciorii lui Erat; din neamul uriaşilor. Şi noi eram în ochii noştri ca şi în ochii lor ca nişte lăcuste!" *(Numerii, XIII, 33).*

Zece dintre iscoade susțineau că ar fi mai bine să nu se meargă în această țară minunată. Poporul era cu totul de părerea lor. Numai Iosua şi Caleb socoteau că țara pe care au văzut-o era prea minunată ca să nu încerce s-o cucerească. Ei au declarat că ar merita să-şi încerce norocul şi că, la urma urmei, cine nu riscă nu cîştigă. Dar cum poporul nu împărtăşea entuziasmul lor, dumnezeu a declarat că toți evreii, cu excepția lui Iosua şi Caleb, vor muri înainte de a ajunge la ținta călătoriei lor: Cîteva zile mai tîrziu au apărut amaleciții şi canaaniții, care le-au tras evreilor o

bătaie soră cu moartea *(cap. XIV).*

Printre evenimentele descrise în cartea "Numerii" merită să fie amintit complotul pus la cale de Core, Datan şi Abiram, care, împreună cu 250 de părtaşi de-ai lor, au hotărît că Moise şi Aaron nu sînt vrednici să rămînă în fruntea leviţilor. Pe cei trei complotişti i-a înghiţit deodată pămîntul, care s-a crăpat sub ei; au dispărut şi ei şi familiile lor, iar cei 250 de evrei părtaşi de-ai lor au fost mistuiţi de focul "ieşit de la domnul". În afară de aceasta, dumnezeu a abătut o urgie peste capul a 14.700 de emigranţi care nu luaseră parte la complot: aceşti nenorociţi au murit şi ei. Şi atunci leviţii au aprins tămîie ca mulţumire domnului *(cap. XVI—XVII).*

După aceasta, potrivit poruncii domnului, Moise a rugat pe voievozii seminţiilor să-i aducă cîte un toiag de lemn uscat, aidoma toiagului pe care Aaron îl avea întotdeauna asupra sa; pe fiecare toiag era înscris numele seminţiei respective. Toate toiegele au fost aşezate în cortul descoperirii, iar la grămada lor a fost adăugat cel de-al doisprezecelea toiag, adus de seminţia lui Levi, pe care era scris numele lui Aaron. A doua zi, spre marea mirare a tuturor, toiagul lui Aaron înflorise, în timp ce restul toiegelor nu se schimbaseră de loc. Acest toiag era încărcat cu flori şi chiar cu migdale coapte!

"Minunea" a arătat limpede că dumnezeu sprijină preoţia lui Aaron. Poporul s-a socotit convins şi a făgăduit ca pe viitor să nu-i mai pizmuiască pe leviţi *(cap. XVII).*

Se pune întrebarea: dacă minunea a fost atît de convingătoare, de ce a abătut dumnezeu urgia şi moartea peste 14.700 de oameni care nu fuseseră vinovaţi de nici un complot?

Cap. XIX din cartea "Numerii" este consacrat în întregime unui episod foarte "important": dumnezeu a cerut să fie înjunghiată pentru el o juncană roşie, fără cusur şi fără racilă, şi care să nu fi fost înjugată. S-a găsit juncana, a fost adusă la preotul Eleazar, iar cu sîngele juncanei tăiate el a stropit "de şapte ori partea de dinainte a cortului descoperirii" *(v. 4).*

În cap. al XX-lea se spune că drumeţii au ajuns din nou în pustiul Sin. Prin partea locului nu era pic de apă. Din nou cîrtire şi răzvrătire în popor, o nouă lovitură cu toiagul în stîncă, din nou

apă — o nouă "minune"! "Şi a ridicat Moise mîna sa şi a lovit stînca de două ori cu toiagul şi a ieşit apă multă din care a băut obştea şi dobitoacele" *(v. 11).*

Nu poate fi vorba de o greşeală, nu-i aşa? Deşi emigranţii duceau lipsă de carne, totuşi aveau turme berechet!

În continuare, dumnezeu le-a poruncit lui Moise, Aaron şi Eleazar, fiul lui, să urce pe muntele Hor. După ce a ajuns în vîrf, Moise, conformîndu-se dispoziţiilor primite de sus, l-a dezbrăcat pe Aaron de veşmintele lui şi a îmbrăcat cu ele pe Eleazar, iar Aaron a murit pe dată. El avea atunci 123 de ani.

În acest pustiu "domnea" un oarecare Arad. Aflînd de apropierea evreilor, el a pornit cu război împotriva lor, a zdrobit numeroasa lor armată şi a luat prizonieri. Adînc îndurerat, poporul evreu a adresat domnului următoarea rugă: "Dacă tu vei da poporul acesta în mîna mea, atunci eu îţi voi afierosi cetăţile lui. Şi domnul a ascultat de glasul lui Izrail şi i-a supus pe canaaniţi..." (XX/, *2—3).*

În a doua bătălie, emigranţii noştri i-au învins pe canaaniţi, i-au trecut prin ascuţişul săbiei şi au distrus oraşele lor, aşa cum îi făgăduiseră lui dumnezeu. După aceea s-au îndreptat către miazăzi şi din nou s-au afundat în pustiul Paran. De astă dată, pentru că au început să cîrtească iarăşi, milostivul dumnezeu a slobozit asupra lor "şerpi veninoşi" care "au muşcat poporul şi mulţime de lume a murit din Izrail". Atunci Moise a făcut un şarpe de aramă şi l-a atîrnat sus pe un stîlp. Şi fiecare dintre cei muşcaţi, cînd se uita la şarpele de aramă, se vindeca pe dată *(XXI, 6—9).*

După ce au mai rătăcit un timp prin pustiu, evreii s-au pomenit din nou în partea de miazănoapte, în apropiere de amoriţi, care trăiau sub stăpînirea regelui Sinon. Evreii i-au organizat întregului popor amorit o cuvioasă baie de singe, "trecîndu-i prin ascuţişul săbiei". "Regele Basanului", Og, a fost şi el înfrînt şi omorît, ca şi toţi supuşii lui. Poporul domnului a mai pus stăpînire pe un teritoriu *(v. 21—35).*

Emigranţii din Egipt au ajuns acum pe ţărmurile de miazăzi ale Mării Moarte. Ei aveau de trecut un mic lanţ de munţi care forma graniţa ţării urmaşilor lui Moab, fiul patriarhului Lot, pe

care el l-a avut de la fiica sa după o minunată noapte de beţie. Dar ţara Moab se învecina la răsărit cu ţara Madian (pentru a treia oară Madian!), iar madianiţii şi fiii Moabului trăiau în bună vecinătate.

Regele Moabului, pe nume Balac, aflînd că evreii se apropie de capitală, s-a grăbit să se sfătuiască cu miniştrii săi şi cu alţi cîţiva înţelepţi. Iată ce hotărîre au luat. Pe vremea aceea, în oraşul Petor trăia un oarecare Bileam, fiul lui Beor, a cărui meserie era să prezică viitorul şi să înduplece soarta neîndurătoare. Balac a hotărît să trimită o delegaţie la Bileam ca să capete de la el o binecuvîntare pentru moabiteni şi pentru aliaţii lor, madianiţii, fără a uita să-i ceară, totodată, blestem straşnic împotriva evreilor.

La început Bileam a refuzat să plece ca să dea binecuvîntarea regelui Balac, poporului său şi aliaţilor lui. Cu toate acestea, mai tîrziu i s-a părut că dumnezeu îi îngăduie să satisfacă cererea lui Balac. Bileam a pornit la drum, împreună cu delegaţia care venise după el. Şi iată-l mergînd iavaş-iavaş pe asina lui, cînd deodată aceasta a văzut un înger, înarmat cu o sabie, care-i tăia drumul. Asina a luat-o razna peste cîmp ca să evite întîlnirea cu îngerul.

"Atunci Bileam a lovit asina ca să se întoarcă iar pe drum. Însă îngerul i-a ieşit înainte pe un drumeag îngust între vii, cu zid de o parte şi de alta.

Şi cînd asina a văzut pe îngerul domnului, s-a împins în perete şi a strîns piciorul lui Bileam de perete, iar el a început s-o bată.

Atunci îngerul domnului a trecut mai departe şi a stat într-un loc şi mai strîmt, fără potecă de cîrmit nici la dreapta, nici la stînga.

Asina însă, cînd a văzut pe îngerul domnului, s-a cinchit sub Bileam. Şi Bileam s-a prins de mînie şi a început să lovească asina cu toiagul.

Domnul atunci a deschis gura asinei şi ea a zis către Bileam: «Ce ţi-am făcut ţie de m-ai bătut de trei ori?»

Şi Bileam a răspuns asinei: «Fiindcă ţi-ai arătat zburdălnicia cu mine, de-aş fi avut o sabie în mînă te-aş fi omorît !». Asina a zis lui Bileam: «Oare eu nu sînt asina ta pe care ai călărit din tinereţile tale şi pînă în ziua de azi? Fost-am eu deprinsă să mă

port aşa cu tine?» Şi el a răspuns: «Nu!».

Atunci domnul a deschis ochii lui Bileam şi, cînd a văzut pe îngerul domnului stînd în drum, cu sabia scoasă în mînă, a căzut în genunchi şi s-a închinat cu faţa la pămînt.

Şi îngerul domnului a zis către el: «Pentru ce ai bătut asina ta de trei ori? Iată eu ţi-am ieşit înainte ca un potrivnic ca să-ţi tai drumul.

Dar asina ta m-a văzut şi s-a dat în lături din faţa mea de trei ori. De nu s-ar fi dat în lături, te-aş fi omorît pe tine, iar pe ea aş fi lăsat-o cu viaţă!».

Şi Bileam a zis către îngerul domnului: «Păcătuit-am fiindcă n-am ştiut că tu stai înaintea mea în drum. Şi acum, dacă acesta este lucru rău, mă voi întoarce».

Şi îngerul domnului a spus lui Bileam: «Du-te cu bărbaţii aceia şi numai ce-ţi voi spune ţie, aceea să grăieşti!». Şi Bileam a plecat cu voievozii Moabului" *(Nunierii, XXII, 23—35).*

Urmarea a fost că poporul evreu a primit o triplă binecuvîntare din gura lui Bileam, spre marea furie a regelui Moabului, care a exclamat: "«Eu te-am chemat să blestemi pe duşmanii mei, dar iată că tu i-ai binecuvîntat pînă acum de trei ori! Fugi deci în ţinutul tău! Am zis că te voi încărca de cinste, dar iată că domnul te-a lipsit de ea!«" *(Numerii, XXIV, 10—11).*

Vom vedea îndată cum l-au răsplătit evreii pe Bileam pentru binecuvîntările lui.

Regele Balac a dat uitării mînia şi s-a făcut bun ca pîinea caldă: cap. al XXV-lea ne relatează că urmaşii lui Iacob s-au instalat foarte liniştiţi printre fiii Moabu-lui şi madianiţi. Armata de 600 000 de oşteni înarmaţi, care fusese gata să-i nimicească atît pe supuşii cît şi pe aliaţii regelui Balac, nici nu se mai gîndea la bătălii. Fără armistiţiu, fără tratative, s-a înscăunat pacea: poporul evreu s-a contopit prieteneşte cu vecinii săi, madianiţii şi fiii Moabului. "După ce Izrail s-a aşezat în Sitim, a început poporul să se desfrîneze cu fiicele Moabului. Ele pofteau poporul la jertfele dumnezeilor lor, iar el mînca şi se închina dumnezeilor lor" *(Numerii, XXV, 1—2).*

Lucrul acesta, bineînţeles, nu convenea leviţilor, cărora preoţii păgîni le luau pîinea de la gură. Atunci, Fineas, fiul marelui preot

Eleazar, văzînd că un evreu, pe nume Zimri, intrase în casa frumoasei madianite Cozbi, a intrat după el "în cămara cea pentru femei şi i-a străpuns pe amîndoi în pîntece, pe izrailitean şi pe femeia lui" *(v. 8).* Cu puţin înainte, dumnezeu trimisese pe capul poporului său drept pedeapsă o nouă molimă: 24.000 de oameni apucaseră să moară. Lovitura de spadă a lui Fineas l-a bucurat nespus pe dumnezeu şi el a stăvilit neîntîrziat epidemia. Atunci dumnezeu i-a poruncit fără ocol lui Moise să pregătească exterminarea generală a fiilor Moabului şi a madianiţilor *(v. 16—18).*

Înainte de a aduce la îndeplinire acest plan al domnului, Moise a făcut un nou recensămînt, căci trecuseră mai bine de 38 de ani de cînd evreii plecaseră din Egipt. În decursul acestor 38 de ani, poporul evreu se înnoise, căci, aşa cum am subliniat mai înainte, dumnezeu îi avertizase pe emigranţi că nici unul dintre cei care au părăsit Egiptul nu va intra în "pămîntul făgăduinţei", cu excepţia lui Iosua şi Caleb. Statistica lui Moise a anunţat din nou un număr de 601.730 de oameni "de la douăzeci de ani şi mai vîrstnici" în stare să poarte arme, de astă dată fără a-i mai pune la socoteală pe leviţi, al căror număr se ridica la 23.000 *(cap. XXVI).*

"Izrail" a dus la îndeplinire "porunca domnului". În acest scop au fost şi cîte 1000 de oameni din fiecare seminţie, în total 12.000 de "răzbunători ai domnului" *(cap. XXXI).* Cel mai rău au păţit-o madianiţii: au fost nimiciţi toţi bărbaţii acestui popor, printre care şi "cinci regi ai lor". Evreii "au trecut prin ascuţişul săbiei" şi pe Bileam, fiul lui Beor, acest minunat proroc care doar cu puţin timp în urmă le dăduse binecuvîntarea sa.

"Apoi fiii lui Izrail au luat în robie pe femeile şi pe copiii madianiţilor, iar vitele, turmele şi toată bogăţia lor le-au jefuit. Oraşelor din aşezările lor şi taberelor lor de corturi le-au dat foc" *(Numerii, XXXI, 9—10).*

Dar lui Moise i s-a părut că măcelul acesta nu este de ajuns şi el s-a supărat "pe căpeteniile oştirii, pe voievozii cei peste mii şi pe şutaşi, care se întorceau de la luptă, şi i-a întrebat Moise: «Sînt vii toate femeile?... Acum omorîţi toţi copiii, precum şi toate femeile care au cunoscut bărbat, iar toate fetele care n-au cunoscut

bărbat să le lăsaţi cu viaţă pentru voi»" *(Numerii, XXXI, 14—15, 17—18).*

S-a făcut numărătoarea prăzii şi s-a constatat că se capturaseră: oi şi capre — 675.000 de capete, vite mari — 72.000 de capete, asini — 61.000 de capete, şi femei "care nu cunoscuseră bărbat" — 32.000 *(v. 31—35).* O parte din această pradă a fost lăsată lui dumnezeu, printre care şi 32 de fete madianite *(v. 40).*

Celelalte capitole ale cărţii "Numerii" nu cuprind nimic interesant: pravile referitoare la moştenire, reguli pentru aducerea jertfelor în zilele de sărbătoare şi prescripţii referitoare la viitoarea împărţire a "pămîntului făgăduinţei". Toate acestea sînt repetate în Cartea lui Iosua, fiul lui Nun, cu amănunte şi mai plictisitoare.

CAPITOLUL AL DOUĂZECILEA
CARTEA A CINCEA A LUI MOISE, "DEUTERONOMUL"

Deuteronomul", cartea a cincea şi ultima din "Pentateuh", prezintă şi mai puţin interes decît cărţile "Leviticul" şi "Numerii". Aci sînt repetate, sub formă de cuvîntări rostite, zice-se, de Moise, diferite legi care au fost expuse anterior. În prima cuvîntare, care se întinde pe parcursul a 4 capitole, se rezumă tot ce s-a întîmplat din momentul ieşirii din Egipt şi li se reaminteşte evreilor ce "torent de binefaceri" a revărsat dumnezeu asupra lor. În cuvîntarea a doua, care este expusă în 21 de capitole, se repetă ceea ce pentru poporul evreu constituie codul lui de legi civile şi religioase. Apoi urmează un şir întreg de condiţii privind îndeplinirea legilor; evreii vor fi binecuvîntaţi şi totul le va merge din plin dacă vor asculta de poruncile domnului; dimpotrivă, toate blestemele vor cădea pe capetele lor şi cele mai felurite şi numeroase pedepse se vor abate asupra lor dacă vor încălca poruncile lui.

Deoarece "sfîntul" autor a avut grijă să atragă luarea-aminte că prin gura lui Moise vorbeşte însuşi dumnezeu, trebuie să dăm cîteva exemple de elocinţă divină.

"Veşmintele tale nu s-au învechit şi picioarele tale nu s-au bobotit vreme de patruzeci de ani" *(Deuteronomul, VIII, 4).* Iată "o minune" care, desigur, nu este mai puțin admirabilă decît toate celelalte "minuni" religioase şi despre care nu s-ar putea spune că nu este amuzantă.

Potrivit celor două recensăminte amintite de noi mai sus, printre emigranți se numărau 600.000 de oşteni, atît în momentul ieşirii din Egipt cît şi în momentul cînd au sosit în țara lui Moab. În Moab nu au mai ajuns cei care ieşiseră din Egipt, ci urmaşii lor. Generațiile mai vîrstnice muriseră, "potrivit cuvîntului domnului". Ținînd seama de numărul celor înarmați, se poate socoti că din Egipt au plecat 3.000.000 de oameni, dacă adăugăm bătrînii, femeile, fetele, băieții.

Dacă aceste 3.000.000 de oameni şi-au găsit moartea în pustiu în decursul celor patruzeci de ani înseamnă că şi cele 3.000.000 de rînduri de veşminte, schimburi de rufe şi perechi de încălțăminte au fost transmise de la unii la alții. Dar, după ultimul recensămînt, oştenii erau 601.730, fără a-i mai pune la socoteală pe leviți, al căror număr se ridica la 23.000 de oameni.

Dacă presupunem că fiecare oştean şi fiecare levit avea numai cîte o singură soție, că fiecare familie avea doar cîte trei copii, că numai jumătate dintre soți aveau tați şi mame, reiese că numărul celor care sosiseră în Moab se ridica la vreo 4.500.000 de oameni. Ei toți trebuiau îmbrăcați şi încălțați. Acest calcul face ca "minunea" să fie cu atît mai măreață şi mai enigmatică, deoarece înseamnă că a fost nevoie ca bătrînul dumnezeu să facă rost de undeva din pustiu, pentru poporul său, de circa 1.500.000 de perechi de încălțăminte de gata, fără a mai pune la socoteală acelaşi număr de rînduri de haine bărbăteşti şi femeieşti.

De altfel, "sfîntul" Iustin, răspunzînd la aceste observații ale scepticilor, susține, în "Dialog cu iudeul Trifon", nu numai că veşmintele evreilor nu s-au uzat în timpul rătăcirii lor de 40 de ani prin pustiu, pe arşiță şi pe ploaie, ci chiar, mai mult, că veşmintele copiilor lor creşteau pe ei şi se lărgeau ca prin minune pe măsură ce, o dată cu vîrsta, li se dezvoltau trupurile. Iar "sfîntul" Ieronim spune, în epistola a XXXVIII-a, chiar următoarele: "în van îşi învățaseră bărbierii meseria; ei nu au

făcut uz de ea vreme de patruzeci de ani petrecuți în pustiu, pentru că evreilor nu le creştea nici părul, nici unghiile". Poate că cel puțin aceste cuvinte au să vă convingă, în sfîrşit, şi au să vă facă să credeți în "minunile dumnezeieşti"!

Menționăm acum o poruncă a domnului care nu va stîrni mirarea nimănui: "Păzeşte-te ca nu cumva să treci cu vederea pe levit în toate zilele vieții tale de pe pămîntul tău!" *(Deuteronomul, XII, 19).* Dacă ne amintim că leviții sînt fețe bisericeşti, sensul celor spuse aici devine cum nu se poate mai limpede!

"Cînd vei porni la război împotriva vrăjmaşilor tăi şi domnul dumnezeul tău ți-i va da în mîna ta şi-i vei duce în robie,

Dacă printre roabe vei vedea o femeie frumoasă la chip şi te vei îndrăgi de ea ca s-o iei de nevastă,

Adă-o în casa ta şi ea să-şi tundă părul şi să-şi taie unghiile,

Să-şi lepede haina de roabă de pe ea şi să locuiască în casa ta. Apoi să plîngă pe tatăl său şi pe mama sa o lună de zile, după care să intri la ea şi tu să fii soțul ei, iar ea să-ți fie soție.

Şi dacă nu-ți va mai fi dragă, să-i dai drumul, dar să n-o vinzi pe argint, nici să te porți rău cu ea, fiindcă ai umilit-o" *(Deuteronomul, XXI, 10—14).*

E cît se poate de cuvios, nu-i aşa?

"Famenul şi scopitul să nu intre în obştea domnului" *(Deuteronomul, XXIII, 2).* Orice comentarii sînt de prisos!

"Cînd (în timpul unei campanii militare. — *L. T.)* se va afla cineva din ai tăi necurat din pricina unei întîmplări de noapte, să iasă afară din tabără şi să nu mai intre în ea, iar cînd va da îndeseară să se spele cu apă şi la asfințitul soarelui să intre în tabără" *(Deuteronomul, XXIII, 11—12)* «.

Cu alte cuvinte, înseamnă că el nu va lua parte la bătălie. Voltaire a socotit că nu strică să facă unele observații în legătură cu aceasta. "Mulți cunoscători ai artei militare afirmă — spune el — că mai ales oamenii tineri, sănătoşi au visuri erotice şi că ordinul de a-i îndepărta pentru o zi întreagă din armată ar fi fost foarte nechibzuit şi primejdios, deoarece, de obicei, tocmai în timpul zilei aveau loc luptele. Un ordin de acest fel ar fi încurajat laşitatea. În sfîrşit, e mult mai uşor să te speli în cortul tău sau chiar în tabără, unde poți să găseşti apă, decît să pleci din tabără

şi să cauţi apă dumnezeu ştie unde".

Dumnezeu rînduieşte pentru poporul său pînă şi felul în care să-şi facă nevoile în timp de război: "La o parte din tabără să fie un loc unde să te duci afară.

Să ai la îndemînă o lopată şi, cînd te vei duce afară, să sapi undeva şi acolo să acoperi necuraţia ta.

Căci domnul dumnezeul tău cutreieră tabăra ta ca să te ocrotească şi să dea pe vrăjmaşii tăi în mîna ta; de aceea tabăra ta să fie sfîntă şi să nu se vadă într-însa nimic de ocară, ca să nu-şi întoarcă faţa de la tine" *(Deuteronomul, XXIII, 13—15).*

Ştim deja că dumnezeu are mîini de care se serveşte pentru a crea, că are picioare pentru a se plimba pe planeta noastră oricînd găseşte de cuviinţă; nu cu mult în urmă am aflat că are un spate şi că i l-a întors lui Moise; el are un nas cu care "simte mirosurile plăcute". Acum aflăm că nasul domnului nu serveşte numai ca podoabă a feţei "creatorului" lumii, pentru a evita să stîrnească rîsul prin lipsa acestui detaliu natural al obrazului. Nu, este un nas adevărat! După cum lui dumnezeu îi place să mănînce zdravăn (amintiţi-vă de vestitul prînz oferit de Avraam), el, într-una din zilele "facerii", şi-a creat pentru propriile sale nevoi un nas care "simte mirosurile plăcute" şi nu suferă mirosurile urîte.

Să nu închidem cartea "Deuteronomul", în care sînt expuse poruncile domnului, înainte de a ne opri şi asupra următorului pasaj: "Cînd se vor lua la harţă doi oameni, oarecine cu fratele său, şi femeia unuia se va apropia să scape pe bărbatul ei din mîna celui care-l bate şi va întinde mîna şi-l va apuca de partea ruşinoasă, să-i tai mîna fără milă" *(Deuteronomul, XXV, 11—12).*

Iată ce înseamnă să fii dumnezeu atotştiutor! El a prevăzut totul, absolut totul!

Dumnezeu i-a mai declarat lui Moise că, după ce vor intra în "pămîntul făgăduinţei", compatrioţii lui vor trebui să consacre doi munţi unui ritual destul de ciudat: pe unul dintre ei, numit Garizim, va fi binecuvîntat poporul; pe celălalt munte, care se numeşte Ebal, se vor rosti tot soiul de blesteme.

Şi acum iată cîteva exemple de ameninţări dumnezeieşti, extrase din cap. XXVIII: "Să trimită domnul peste tine blestem,

aiurire şi ameninţare în tot lucrul pe care-l vei începe, pînă ce vei pieri şi curînd nu vei mai fi, din pricina faptelor tale, căci m-ai părăsit" *(v. 20);* "Să te bată domnul cu oftică, cu friguri, cu aprindere, cu arşiţă, cu război, cu tăciune şi cu îngălbenirea holdelor şi să te urmărească pînă te vor nimici" *(o. 22);* "Să te bată domnul cu buboaiele Egiptului, cu trînji, cu lepră, cu rapăn, de care să nu te poţi tămădui" *(v. 27);* "Să te bată domnul cu nebunie, cu orbire şi cu înţepenirea inimii" *(v. 28);* "Să te logodeşti cu femeie şi altul s-o ia de soţie" *(v. 30);* "Să te bată domnul cu bube rele peste genunchi şi peste şolduri, din tălpi şi pînă-n creştet" *(v. 35);* "Să fii de spaimă, de poveste şi de batjocură pentru toate neamurile" *v. 37);* "Să semeni multă sămînţă pe ogor, dar să aduni puţin, şi lăcustele să aibă parte de ea" *(v. 38);* "Fii şi fiice să ai, dar să nu fie ai tăi, ci să se ducă în robie" *(v. 41);* "Să pornească domnul împotriva ta un neam de departe, de la marginile pămîntului, precum vine vulturul în zbor, neam a cărui limbă n-o înţelegi, neam crunt, care să nu-şi ridice ochii spre bătrîn, iar de cel tînăr să nu-i fie milă" *(v. 49*—50) şi aşa mai departe pînă la sfîrşitul capitolului.

Dintre toate aceste pedepse cu care dumnezeu ameninţă poporul său, nici una nu este o pedeapsă spirituală. Evident, poporul domnului nu cunoştea pedepsele bisericii creştine. Acest lucru trebuie subliniat, după cum trebuie subliniat şi faptul că nicăieri în Vechiul testament nu se vorbeşte despre iad, nici despre purgatoriu. Am văzut mai înainte că dumnezeu avea grijă de latrinele evreilor, în schimb nu am observat nicăieri ca el să se fi preocupat de sufletele lor. Cuvintele "nemurirea sufletului" nu se întîlnesc în nici una dintre cărţile "sfinte" din care şi-au împrumutat creştinii religia.

După ameninţări urmează un fragment istoric: Moise, care atinsese vîrsta de 120 de ani, renunţă la împuternicirile sale în favoarea lui Iosua, fiul lui Nun, spre deosebita nemulţumire a marelui preot Eleazar, şi-i porunceşte lui Iosua să-i ducă pe evrei în ţara Canaan. Îl scutim pe cititor de cîntarea pe care-o intonează Moise cînd îşi ia rămas bun de la compatrioţii săi. Vom trece, de asemenea, şi peste binecuvîntările pe care el le dă fiecăreia dintre seminţiile lui Izrail. Supunîndu-se poruncii

primite de sus, eroul biblic urcă în cele din urmă pe muntele Nebo, unde-l aşteaptă moartea, dar de unde, înainte "de a-şi da obştescul sfîrşit", el poate să vadă "pămîntul făgăduinței".

Religia creştină, ca şi cea mozaică, susține într-un glas că "Pentateuhul" este opera lui Moise. Să nu cumva să vă dea prin gînd să afirmați că cele cinci cărți comentate de noi au fost scrise de altcineva. Dacă vă va trece prin minte să afirmați asemenea lucruri, veți fi excomunicați. Aceste cinci cărți, susțin cu încăpățînare teologii, au fost scrise, de la primul şi pînă la ultimul rînd, de Moise după dictarea "porumbelului divin".

O carte obişnuită, o carte omenească, s-ar fi încheiat în acest caz în momentul în care Moise a urcat pe muntele Nebo. În ultimă instanță, un om obişnuit ar fi scris următoarele rînduri: "Simt că mă duc; pun pana jos, căci mi se apropie sfîrşitul". Dar Moise este un scriitor "sfînt". El nu putea să facă aşa ceva. De aceea, în ultimul capitol al cărții "Deuteronomul" el însuşi eternizează moartea sa, înmormîntarea sa, durerea poporului şi chiar adaugă, cu amabilitate, cîteva cuvinte de laudă postumă la adresa sa.

"Şi a murit Moise, robul lui dumnezeu, în țara Moabului, după porunca domnului. Şi a fost îngropat în vale, tot în țara Moabului, în dreptul Bet-Peorului, şi nimeni nu ştie mormîntul lui pînă în ziua de azi... Şi fiii lui Irzail au plîns pe Moise în bărăganul Moabului treizeci de zile. Şi după ce au sfîrşit zilele de jelire pentru Moise, Iosua, fiul lui Nun, s-a umplut de duhul înțelepciunii, fiindcă Moise îşi pusese mîinile peste el. Şi au ascultat de el fiii lui Izrail şi s-au purtat precum poruncise lui Moise domnul. Şi nu s-a mai sculat în Izrail profet ca Moise, pe care să-l fi cunoscut domnul față către față..." *(Deuteronomul, XXXIV, 5—6, 8—10).*

Citind aceste rînduri, unii ar putea să clatine din cap neîncrezători: s-ar părea că nu Moise le-ar fi scris. Dar greşit! Teologii vă vor demonstra că acesta este stilul lui Moise, ba chiar şi în capitolele anterioare el nu a folosit niciodată persoana întîi, ci întotdeauna persoana a treia cînd a vorbit despre sine.

Din moment ce biserica şi-a spus cuvîntul, nu mai încape nici o obiecție! Iar părerea precisă a bisericii a fost expusă de învățatul teolog Paul Guérin în următoarele cuvinte: "Pentateuhul" este

denumirea generală a primelor cinci cărți din Biblie. Autorul "Pentateuhului" este Moise. "Pentateuhul" este autentic şi autenticitatea lui este tot atît de incontestabilă ca şi autenticitatea celor mai autentice cărți. Ea este tot atît de incontestabilă ca însăşi existența lui Moise. Nu putem să negăm autenticitatea unei cărți pe care o socoteşte ca atare credința străveche a unui popor întreg, a cărui istorie ea a descris-o, ale cărui legiuiri şi al cărui cult ea l-a creat, îndeosebi cînd această carte are caracterul de antichitate care îi este atribuit. E cu neputință ca ea să fi fost concepută şi scrisă de altcineva decît de autorul al cărui nume îl poartă. Acesta este "Pentateuhul". Credința străveche a poporului evreu, spiritul antichității prin care se distinge această carte, imposibilitatea unei substituiri, toate acestea demonstrează autenticitatea ei. Moise a scris "Pentateuhul" sub inspirația "sfîntului duh" (Enciclopedia catolică, ed. franceză, voi. V, pag. 690) .

Să ne înclinăm, fraților, şi să nu ne mai mirăm de nimic!

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI UNULEA

"SFINTELE" ISPRĂVI ALE PREADREPTULUI IOSUA, FIUL LUI NUN, CĂPETENIA LUI IZRAIL

După moartea lui Moise, conducător al poporului evreu a ajuns Iosua, fiul lui Nun. Ca evreii să mai prindă nițică inimă, dumnezeu a venit îndată în vizită la Iosua şi i-a făcut câteva făgăduințe tipice pentru Biblie.

"...Ci tu scoală-te şi treci acest Iordan, împreună cu tot poporul, în țara pe care eu voi da-o fiilor lui Izrail.

Tot ținutul pe care-l va călca talpa piciorului vostru vi-l voi da vouă, precum am făgăduit lui Moise;

Din marginea pustiului şi a acestui Liban, pînă la fluviul cel mare al Eufratului, toată țara hetiților şi pînă la uriaşa mare spre soare-apune: acestea vor fi hotarele voastre.

Nimeni nu va putea să-ți stea ție, împotrivă în toate zilele vieții tale! Precum am fost cu Moise, voi fi şi cu tine; nu te voi lăsa şi

nici nu te voi părăsi.

Fii tare şi bărbătos, pentru că tu vei da în stăpînire acestui popor țara pe care, cu jurământ, am făgăduit părinților lor că le voi da-o" *(Cartea lui Iosua, I, 2—6).*

Nu era prima dată, după ieşirea din Egipt, cînd dumnezeu repeta făgăduiala dată odinioară lui Avraam, Isaac şi Iacob. Ce împărăție uriaşă făgăduise el cu jurămînt poporului său! Toate pămînturile hotărnicite de peninsula Sinai, Marea Mediterană şi Eufrat! Această împărăție trebuia să fi fost mai mare chiar decît Asiria. Dar ce faliment răsunător a dat dumnezeu, cît de josnic şi-a încălcat el cuvîntul! Evreii au pus stăpînire pe un teritoriu infim, şi asta după nenumărate chinuri. Cît despre malurile Eufratului care le fusese făgăduit, ei au trăit acolo nu ca stăpîni, ci ca jalnici prizonieri de război, în grea robie la babiloneni. Iar "marele" lor fluviu n-a fost decît nenorocitul Iordan .

Ce a făcut succesorul lui Moise drept răspuns la porunca Domnului?

"După aceea, Iosua, fiul lui Nun, a trimis în taină din Şitim, doi oameni, iscoade, şi le-a poruncit aşa: «Duceți-vă şi iscodiți țara şi Ierihonul!». Iar ei s-au dus şi au intrat în casa unei femei desfrînate pe care o chema Rahab şi au mas acolo" *(Cartea lui Iosua, II, 1).*

Unele traduceri ale Bibliei o numesc pe doamna Rahab hangiță, însă textul biblic autentic arată că Rahab trăia din venitul pe care i-l aduceau farmecele ei femeieşti. De ce această inexactitate în traduceri? Oare nu pentru că sus-pomenita Rahab figurează în evanghelie printre strămoşii lui Iisus Hristos?

"Atunci regele Ierihonului i-a trimis femeii Rahab această poruncă: «Scoate afară pe oamenii care au venit la tine şi au intrat în casa ta, căci ei au venit să iscodească toată țara!».

Atunci femeia aceea a luat pe cei doi oameni şi i-a ascuns, apoi a zis: «Adevărat este că aceşti oameni au venit la mine, dar n-am ştiut de unde sînt.

Iar cînd a venit vremea să se închidă porțile şi s-a întunericit, oamenii au plecat, însă încotro au apucat aceşti oameni nu ştiu; luați-vă după ei degrabă, căci îi veți ajunge!»" *(Cartea lui Iosua, II, 3*—5).

După plecarea poliției regale, Rahab a încheiat o înțelegere cu cei doi spioni. Ea le-a comunicat că țara a şi auzit despre minunile "ieşirii evreilor din Egipt" şi că locuitorii se tem nespus de armata evreiască. Cei doi spioni i-au dat, la rîndul lor, un semn distinctiv care avea să-i servească pentru salvarea vieții ei şi a casei ei în timpul viitoarei cuceriri şi distrugeri a Ierihonului. Apoi spionii au coborît pe o frînghie pe fereastră, deoarece casa Rahabei se afla "în zidul cetății" *(v. 9—24).*

"Ce l-a determinat (pe Iosua) — remarcă Voltaire — să recurgă la serviciile acestei nenorocite, din moment ce dumnezeu îi făgăduise cu gura lui să-i dea sprijin şi ajutor, din moment ce el nu putea să nu fie sigur că dumnezeu se va lupta pentru el? El era în fruntea unei armate de 600.000 de oameni şi a trimis 40.000 de oameni să cucerească Ierihonul, un oraş care n-a fost niciodată întărit şi care aparținea unui popor atît de inexperimentat în meşteşugul armelor, încît pînă şi capitala şi-o aşezase în vale, neavînd în felul acesta posibilitatea de a o apăra în mod serios. Din Ierihon au mai rămas în prezent doar cîteva colibe jalnice, care servesc drept adăpost celor 300 de locuitori ai săi".

În legătură cu Rahab, teologul Calmet a pus, la timpul său, următoarea întrebare: s-a făcut oare ea vinovată de minciună atunci cînd a afirmat că iscoadele evreieşti plecaseră în timp ce acestea se găseau încă la ea? El găsea că Rahab procedase bine.

"Fiind informată — scrie acest teolog — asupra planurilor domnului de a-i nimici pe canaaniți şi de a da pămîntul lor evreilor, ea nu putea să se împotrivească acestor planuri fără a păcătui în fața domnului; în afară de aceasta, ea era convinsă de bunele intenții ale domnului şi cunoştea faptele nedrepte ale canaaniților. Prin urmare, ea nu ar fi putut să procedeze nici mai drept, nici mai înțelept".

Învățatul Fréret i-a răspuns: "Dacă lucrurile stau aşa, înseamnă că femeia Rahab a fost şi ea inspirată de dumnezeu, ca şi Iosua, ceea ce este destul de ciudat. Mai curînd ar trebui să recunoaştem că această Rahab, trădîndu-şi patria şi dînd-o pe mîna unui popor străin şi barbar, a fost pur şi simplu o creatură criminală, vrednică de cea mai aspră pedeapsă".

Mai departe Iosua a poruncit evreilor să pornească împotriva Ierihonului; pentru aceasta ei trebuiau, în primul rînd, să treacă Iordanul. Preoții, care purtau "chivotul legămîntului", mergeau în fruntea poporului. Ei au păşit cu curaj în apă, ca nişte oameni profund încredințați că nu se poate să nu se întîmple o minune. De îndată ce şi-au udat picioarele, apele fluviului s-au oprit, parcă ar fi fost zăgăzuite de un stăvilar nevăzut.

Preoții au rămas în mijlocul fluviului pînă a trecut tot poporul evreu. În amintirea acestei minuni, 12 pietre mari au fost aşezate pe malurile Iordanului. Apoi, de îndată ce "chivotul legămîntului" a ajuns pe malul drept, apele au început să curgă din nou prin albia fluviului *(cap. III şi IV).* Aflînd despre aceste minuni, regii diferitelor popoare din vecinătate, pînă la țărmurile Mării Mediterane, au fost cuprinşi de desperare.

În momentul acela, dumnezeu i-a atras luarea-aminte lui Iosua că de pe vremea "ieşirii din Egipt" ritualul tăierii împrejur, statornicit de dumnezeu "pentru vecie", nu mai fusese practicat. Biblia nu lămureşte cauzele acestui fenomen ciudat, ci se mulțumeşte să ne pună în fața unui fapt împlinit. Nici unul dintre copiii de sex bărbătesc care se născuseră în pustiu nu fusese supus operației. Or, pe atunci poporul evreu număra în total vreo 4.000.000 de suflete de ambele sexe, deci aproximativ 2.000.000 de bărbați. Închipuiți-vă ce cantitate uriaşă de piele a fost tăiată, după porunca lui Iosua, de pe membrele procreatoare! Biblia numeşte destul de plastic locul unde a fost săvârşită această operație: "Dealul tăierii împrejur".

După 14 zile a fost paştele, şi evreii au avut destule grîne pentru a-şi pregăti azime; de atunci "s-a oprit si mana" *(V, 12).*

Potrivit instrucțiunilor divine, armata evreiască a împresurat Ierihonul şi vreme de şase zile soldații au mărşăluit amenințător pe sub zidurile oraşului, iar preoții au cîntat din trâmbițe. Asediații erau extrem de mirați de acest procedeu de luptă, dar nu s-au predat. În ziua a şaptea, potrivit aceloraşi instrucțiuni, au mai ocolit de şapte ori, cu tot echipamentul de luptă, zidurile cetății, de astă dată în acompaniamentul unei alte muzici, mai puternice, însoțite de strigătele întregului popor, şi atunci zidurile Ierihonului s-au prăbuşit.

Iosua a dat poruncă să fie exterminați toți locuitorii: bărbați şi femei, copii şi bătrîni, ba chiar şi "boii, oile şi asinii". Au fost cruțați numai femeia Rahab şi rudele ei, pe care le adunase în casa sa. "Iar cetatea au ars-o cu foc împreună cu tot ce era într-însa, afară de argint şi de aur şi de sculele de aramă şi de fier, pe care le-au vărsat în vistieria casei domnului" *(Cartea lui Iosua, VI, 24).*

"E cu putință oare — scria lordul Bolingbroke — ca dumnezeu, părintele tuturor oamenilor, să fi călăuzit un barbar setos de sînge? Dacă această poveste n-ar fi atît de absurdă, ar fi din cale-afară de odioasă".

Să nu uităm că autorul acestor cuvinte a fost unul dintre cei mai de seamă şi mai respectați bărbați de stat ai Angliei. În calitate de ministru de externe, lordul Bolingbroke a fost adevăratul inspirator şi făuritor al vestitei păci de la Utrecht, care a pus capăt îndelungatelor războaie sîngeroase ale lui Ludovic al XIV-lea. Se poate spune că aceasta a fost o faptă măreață, mîndria vieții lui. El a redat Europei pacea, creînd totodată condiții cît mai drepte cu putință pentru toate statele. E bine să amintim meritele acestui om respectabil, care face cinste omenirii şi care a folosit geniul său pentru a pune capăt exterminării reciproce a popoarelor; e necesar să facem acest lucru pentru a închide gura fanaticilor care ar vrea să vadă în citatul reprodus mai sus cuvinte de hulă la adresa domnului rostite de un nelegiuit obscur. Lordul Bolingbroke a spus despre Biblie: "Ar însemna să hulim pe dumnezeu şi să-i jignim pe oameni dacă am privi cu seriozitate această jalnică împletire de gogorițe, în care fiecare cuvînt este ori culmea ridicolului, ori culmea ororii".

După spusele "sfîntului" autor, cucerirea şi distrugerea Ierihonului au avut ca rezultat organizarea unor comploturi împotriva lui "Izrail". Văzînd ce înțelege poporul evreu prin cucerire şi cum se poartă el cu oraşele cucerite, regii de prin partea locului s-au gîndit că e mult mai bine să-i nimicească pe cotropitori decît să aştepte pînă ce cotropitorii îi vor nimici pe ei. În consecință, ei au încheiat o alianță şi au luat un şir de hotărîri foarte importante *(cap. IX).*

Lor le-a scăpat însă un amănunt care avea o însemnătate

"sacră": dumnezeu era de partea lui Iosua. Dumnezeu a semănat panică în rîndurile trupelor lor şi Izrail "i-a înfrînt cu grea înfrîngere la Ghibeon şi i-a urmărit pe drumul de costişă către Bethoron şi i-a măcelărit pînă la Azeca şi pînă la Macheda" *(X, 10).* Mai mult decît atît, milostivul dumnezeu, împins, pe cît se pare, de ambiție, a luat parte personal la bătălie: "Şi pe cînd ei fugeau de dinaintea fiilor lui Izrail pe povîrnişul de la Bethoron, domnul a pornit peste ei grindină mare din cer pînă la Azeca, aşa încît cei care au murit, au murit mai mulți de grindină decît cei pe care fiii lui Izrail i-au ucis cu sabia *(v. 11).*

Dar Iosua a găsit că biruința lui nu este deplină.

"Atunci a grăit Iosua către domnul — adică în ziua cînd domnul ia dat pe amoriți în mîna fiilor lui Izrail — grăit-a în fața lui Izrail: «Soare, stai în loc deasupra Ghibeonului şi tu, Lună, în valea Aialonului!».

Şi soarele s-a oprit şi luna a stat în loc, pînă ce poporul s-a răzbunat împotriva duşmanilor săi! Oare acestea nu stau scrise în «Cartea Dreptului»? Deci soarele a stat în loc în mijlocul cerului şi nu s-a zorit să apună aproape o zi întreagă.

Şi n-a mai fost altă zi ca aceea, nici mai înainte, nici pe urmă, ca domnul să dea ascultare unui glas de om. Vezi că domnul se lupta pentru Izrail" *(X, 12—14).*

Citind această povestire, rămîi mirat că, după grindina de pietre care a căzut peste capetele duşmanilor, Iosua a mai avut nevoie să recurgă la o nouă minune şi să oprească în loc Soarele şi Luna. Povestirea spune că astrul zilei era încă destul de sus pe cer. S-ar părea că ar mai fi fost destul timp pentru a-i nimici pînă la căderea nopții pe toți fugarii pe drumul către Bethoron, chiar dacă am admite că unii dintre ei scăpaseră neloviți de pietrele cereşti. Ce-i drept, s-ar putea ca teologii să obiecteze că unii fugari alergau atît de repede încît ar fi trebuit mai mult de şapte ceasuri pentru ai ajunge din urmă. Dar ştiința nu a izbutit încă să explice în ce fel Soarele, care, după cum se ştie, nu se învîrteşte în jurul Pămîntului, şi-a oprit mersul. De asemenea e cu neputință de înțeles cum se face că o zi care a fost de două ori mai lungă decît toate celelalte n-a provocat nici cele mai mici tulburări în mişcarea planetelor şi în regularitatea eclipselor.

Această măreață "minune" a lui Iosua a stîrnit multe rîsete în rîndurile oamenilor culți.

Se spune că un om de știință învinuit că susține învățătura lui Copernic despre mişcarea Pămîntului în jurul Soarelui ar fi dat inchizitorilor următorul răspuns plin de istețime: "Probabil că tocmai după minunea înfăptuită de Iosua, fiul lui Nun, Soarele nu se mai mişcă în jurul Pămîntului".

În fruntea armatei amoriților care a fost nimicită în timpul acestui dezastru biblic, se aflau cinci regi. Ei s-au salvat, nefiind loviți nici de grindina de pietre, nici de săbiile evreilor, şi s-au ascuns într-o peşteră *(v. 16).* Aflînd despre aceasta, Iosua a poruncit ca intrarea în peşteră să fie astupată cu pietre mari *(v. 18).* Cei cinci regi au fost prinşi ca într-o cursă. Apoi Iosua a poruncit ca pietrele să fie date la o parte şi cei cinci regi să fie scoşi afară. După aceea Iosua a dat căpitanilor săi următoarea poruncă: "Apropiați-vă şi puneți picioarele voastre pe grumajii acestor regi!". Regii înfrînți au fost uciși, iar cadavrele lor ridicate în cinci spînzurători. Seara ele au fost transportate din nou în peşteră, care a fost iarăşi închisă cu pietre mari. "Sfîntul" autor ne încredințează cu toată seriozitatea că aceste pietre aşa au rămas "pînă în ziua de astăzi" *(v. 22—21).*

Cît despre Iosua, el a continuat cuvioasele sale isprăvi:

"Astfel Iosua a supus tot ținutul, muntele, Neghebul, şesul, poalele munților şi pe toți regii lor, nelăsînd pe nimeni să scape şi nimicind toată suflarea, aşa precum poruncise domnul dumnezeul lui Izrail" *(X, 40).*

Pe toți regii care mai rămăseseră el i-a urmărit pînă la Sidon şi i-a măcelărit, încît n-a mai scăpat nici unul. "...Cailor le-a tăiat vinele de la picioare, iar carelor le-a dat foc. Apoi Iosua s-a întors înapoi şi a cuprins Hațorul, iar pe regele lui l-a ucis cu sabia. — Hațorul mai înainte fusese oraşul de frunte din toate acele regate. — Şi au trecut prin ascuțişul săbiei toate sufletele din cetate, dîndu-le pieirii, fără să mai rămînă nici o suflare, iar cetatea Hațorului a nimicit-o cu foc" *(XI, 9—*22). "Multă vreme a dus Iosua război cu regii aceştia" *(v. 18).* "Tot atunci a purces Iosua şi a stîrpit pe enachiții de la munte..." *(v. 21).* "Şi n-au mai rămas enachiți în țara fiilor lui Izrail, atît cîți au mai rămas acolo, decît

numai în Gaza, în Gat şi în Aşdod" *(v. 22).* "...Peste tot: treizeci şi unu de regi", încheie Biblia descrierea acestor cuvioase isprăvi ale "sfîntului preadrept" Iosua, fiul lui Nun *(XII, 24).*

Măi, drăcie! Să înfrîngi 31 de regi! E destul de mult pentru o țară care se întinde doar pe cîțiva zeci de kilometri!

Cînd, în sfârşit, "popoarele" care trăiau pe "pămîntul făgăduinței" au fost nimicite complet, evreii au ajuns singurii lui stăpîni. Nu le mai rămînea decît să-l împartă, lucru pe care l-au şi făcut. De la cap. al XIII-lea pînă la cap. al XXI-lea inclusiv, "Cartea lui Iosua" descrie pînă în cele mai mici amănunte teritoriile care au fost date fiecărei "seminții". În aceste capitole sînt înşirate un număr imens de "oraşe". Ca să ne dăm seama de "numărul" lor e destul să arătăm că numai seminția lui Iuda a primit mai bine de 100 de oraşe, fără a mai pune la socoteală satele. Biblia precizează denumirile tuturor acestor oraşe *(XV, 20, 63).* Leviții au primit 48 de oraşe, dintre care şase aşa-numite "cetăți de scăpare" *(cap. XX—XXI).* Dumnezeu a stabilit personal această cifră pentru ei: leviții, spusese el, vor ocupa 48 de oraşe împrăştiate pe pămîntul celor 12 seminții; ei vor trăi în aceste oraşe, iar împrejurimile lor să le fie izlazuri pentru vite. În afară de aceasta, izlazurile oraşelor pe care le vor căpăta leviții se vor întinde pînă la 2.000 de coți în jur *(cap. XXXV).* Cele şase "cetăți de scăpare" erau destinate să servească drept adăpost pentru ucigaşii care au săvîrşit un omor fără premeditare.

Lordul Bolingbroke presupune că aceste pasaje din Biblie nu au putut să fie scrise decît de un levit nesățios şi ignorant şi numai în perioada interregnului, adică mult mai tîrziu decît pe vremea lui Iosua, fiul lui Nun. Iată cum îşi formulează acest gînditor considerentele: "poporul evreu n-a avut niciodată, nici chiar în anii de cea mai mare putere, 48 de oraşe întărite. E puțin probabil ca măcar Irod, singurul rege puternic să le fi avut. Ierusalimul de pe vremea lui David era singura aşezare a evreilor care ar fi putut să poarte denumirea de oraş. Micul popor nomad al evreilor nu a avut nici un fel de oraşe, nici pe vremea lui Iosua, nici chiar pe vremea judecătorilor. Lunga listă de oraşe din «Cartea lui Iosua» nu este decît o minciună ridicolă... Levitul, care a făcut un fals scriind cu multă importanță toate acestea,

pretinde că în stăpînirea leviților au mai fost date alte 6 oraşe care serveau de adăpost pentru ucigaşi. Ce încurajare minunată şi neaşteptată pentru criminali! Nu ştii de ce să te revolți mai mult: de repartizarea inutilă a 48 de oraşe preoților în inima pustiului, ori de absurditatea pe care o reprezintă construirea a şase oraşe care trebuiau să servească, în acelaşi pustiu, drept refugiu pentru ucigaşi".

Această faimoasă împărțire presupune aproximativ 600 de oraşe pentru toate semințiile lui Izrail. În ce priveşte scornelile religioase, într-adevăr nici chiar "sfîntul duh", inspiratorul Bibliei, nu cunoaşte măsura! Rețineți, totodată, că întregul acest teritoriu are două grade longitudine în partea sa cea mai lată şi două grade şi jumătate latitudine în partea sa cea mai lungă, şi asta într-o epocă în care evreii se aflau în culmea puterii, adică nicidecum pe vremea lui Iosua.

Cînd împărțirea a fost terminată, Iosua şi-a considerat misiunea îndeplinită şi a murit "în vîrstă de o sută şi zece ani" *(XXIV, 29).*

Capitolele cărții lui repetă într-una că după "biruințele lui strălucite", el nu a lăsat în viață nici un om din rîndurile popoarelor înfrînte.

Dar şi mai interesant este că, după moartea lui Iosua întîlnim în Biblie pe toți aceşti duşmani — care au fost nimiciți pînă la unul — mai puternici decît oricînd şi chiar mai numeroşi.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI DOILEA
CUVIOASA INTRODUCERE ÎN "SFÎNTA" ISTORIE A JUDECĂTORILOR IZRAILULUI

Cartea "Judecătorilor", următoarea după "Cartea lui Iosua" (21 de capitole), începe să descrie, chiar din primul capitol, războiul dus de semințiile lui Iuda şi Simion împotriva a 10.000 de canaaniți, care erau conduşi de un rege pe nume Adoni-Bezec. Bineînțeles, sabia lui Izrail a înfrînt toate aceste hoarde care nu se ştie de unde apăruseră. Cît despre Adoni-Bezec, înainte de a

muri, a fost supus unei cazne: i s-au tăiat degetele mari de la mîini şi de la picioare. Atunci Adoni-Bezec a zis: "«Şaptezeci de regi cu degetele cele mari tăiate, de la mîini şi de la picioare, strîngeau firimituri sub masa mea! După cum am făcut eu, aşa mi-a răsplătit şi mie dumnezeu». Apoi l-au dus în Ierusalim şi a murit acolo" *(Cartea Judecătorilor, I, 7).*

Acest Adoni-Bezec trebuie să fi fost, pe cît se pare, un monarh extrem de puternic, de vreme ce el luase în captivitate şi înrobise 70 de regi. Capitala lui, după cum spune Biblia, se numea Bezec. Şi iată-ne din nou în fața unui fapt curios: nici acest oraş, nici acest stăpînitor teribil, nici întreaga lui împărăție nu sînt cunoscute de istorici. Este un lucru cît se poate de surprinzător, deoarece uriaşa masă sub care cei 70 de regi schilodiți adunau firimituri ar fi putut să-i aducă lui Adoni-Bezec o faimă veşnică şi să-l facă cunoscut în întreaga lume.

Oricum ar fi, dacă-i adăugăm pe aceşti 70 de regi la cei 31 de regi care fuseseră nimiciți mai înainte de Iosua, vom căpăta în total un număr de 102 regi, în afară de crudul Adoni-Bezec, şi, prin urmare, 102 regate în țara Canaanului. Dacă aruncăm o privire pe hartă şi împărțim acest mic teritoriu în 100 de părți, fiecăruia dintre cele 102 regate le revin nu mai mult de 100—200 de kilometri pătrați. Ar părea cam puțin pentru un regat. Însă cum "sfînta scriptură" spune numai adevărul, e de presupus că aceşti 102 regi trebuie să fi fost tare strîmtorați în teritoriile lor şi, prin urmare, evreii aveau datoria să facă rînduială şi să se aşeze în "pămîntul făgăduinței" în locul canaaniților.

Dar mai e şi altceva care îi contrariază pe sceptici: cum se face că dumnezeu, deşi atotputernic, nu a reuşit să le vină de hac unora dintre canaaniți? După ce Iosua îi exterminase pe toți pînă la unul, ei au crescut din nou, ca din pământ, în această țară extraordinară.

"Iar domnul era cu Iuda, şi el a pus stăpînire pe partea muntoasă, dar pe locuitorii din şes n-a putut să-i gonească, fiindcă ei aveau căruțe de fier" *(1,19).*

Probabil că rezervele de pietroaie pe care dumnezeu le avusese în ceruri se epuizaseră pînă atunci. Dacă examinezi mai temeinic acest pasaj din Biblie, vrînd-nevrînd trebuie să te întrebi cum ar fi

putut canaaniții, care se salvaseră datorită carelor de luptă, să se folosească de ele, căci în această țară, acoperită în întregime de munți şi de stînci, deplasarea în carele de luptă era cu desăvîrşire imposibilă. După cum se ştie din istorie, carele de luptă au fost inventate în regiunile de şes. Cei dintîi au folosit această invenție babilonenii şi perşii, dar mult mai tîrziu, abia la trei veacuri după perioada lui Iosua, fiul lui Nun.

Cap. al II-lea şi al III-lea ale cărții "Judecătorilor" arată că evreii nu-i erau nici acum recunoscători lui dumnezeu, motiv pentru care în scurt timp el i-a pedepsit cu o înfrîngere şi cu robia. După moartea lui Iosua, evreii au ales judecători care trebuiau să-i cîrmuiască. Această perioadă din istoria lor nu a fost dintre cele mai strălucite. Fiii lui Izrail "au părăsit pe domnul dumnezeul părinților lor, care-i scosese din țara Egiptului, şi au pornit după alți dumnezei dintre dumnezeii popoarelor vecine şi s-au închinat acestora şi au întărîtat pe domnul. Deci au părăsit pe domnul şi au slujit lui Baal şi astartelor" *(II, 12—13).*

"Astfel, fiii lui Izrail au locuit în mijlocul canaaniților şi hetiților, şi amoriților, şi pereziților, şi heviților, şi iebusiților; şi au luat fetele acestora de femei... şi s-au închinat dumnezeilor lor" *(III,* 5—*6).*

Pentru a aprecia mai bine aceste căsătorii ciudate, amintim încă o dată că armata de 600.000 de oameni a evreilor, condusă de Iosua, exterminase pe toți locuitorii acestei țări pînă la unul. Dacă Moise odinioară mai cruțase viața a 32.000 de fecioare, succesorul lui n-a lăsat în viață nici o ființă: "nici om, nici vită".

"Atunci aprinsu-s-a mînia domnului împotriva lui Izrail şi i-a dat vînduți în mîna lui Cuşan-Rişataim, regele Mesopotamiei, şi au robit fiii lui Izrail lui Cuşan-Rişataim timp de opt ani" *(III, 8).*

În legătură cu acest pasaj din Biblie, criticul englez Wolston declara că trebuie ales între istoria judecătorilor şi istoria lui Iosua, fiul lui Nun, una dintre ele fiind inevitabil falsă, căci între aceste două cărți "sfinte"' există contradicții bătătoare la ochi şi pasaje care se exclud reciproc. "E cu neputință — scria el — ca evreii să fi căzut în robie îndată după ce armata lor de 600.000 de oameni a nimicit pe toți locuitorii Canaanului. Cine este acest Cuşan-Rişataim, regele Mesopotamiei, care pune deodată în

lanțuri pe fiii lui Izrail? Cum a venit el din îndepărtata lui țară? De ce nu se ştie nimic despre campania lui? E drept, în textul «sfiînt» se spune că aceasta a fost o pedeapsă pe care dumnezeu a trimis-o evreilor pentru că se căsătoreau cu femei din neamul canaaniților şi le dădeau pe fiicele lor de soții bărbaților canaaniți. Dar nu este de loc suficient să se spună că învingătorii au biruit datorită faptului că au rămas credincioşi şi că înfrînții au fost învinşi numai pentru păcatele lor. Nu există popor înapoiat care să nu poată invoca acelaşi lucru. Şi niciodată n-o să putem înțelege cum un popor, care număra 4.000.000 de oameni şi avea o armată de 600.000 de ostaşi, a putut să fie tîrît în robie pe acelaşi teritoriu pe care nu de mult îl cucerise. La fel e cu neputință ca aceste impresionante mulțimi de războinici să fi nimicit fără urmă pe toți vechii locuitori, iar după aceea să se fi stabilit, prin căsătorii, legături strînse între cotropitori şi popoarele exterminate. Nimeni n-ar putea să se ridice în apărarea unui asemenea noian de contradicții".

În continuare, în cartea "Judecătorilor" se spune că după 8 ani judecătorul Otniel i-a scos pe evrei din robie şi că ei l-au ucis pe Cuşan-Rişataim, regele Mesopotamiei *(v. 9*—10). Dar Biblia nu dă nici un fel de indicații cu privire la această luptă, care trebuie să fi fost foarte crîncenă şi despre care, de altfel, nici un istoric n-a auzit vreodată ceva.

Patruzeci de ani mai tîrziu *(v. 11—14),* evreii au căzut în robia regelui Moabului, Eglon, deşi potrivit aceleiaşi Biblii, regatul Moabului încetase de mult să mai existe, iar locuitorii lui — madianiții şi moabiții — fuseseră în repetate rînduri exterminați de evrei pînă la unul.

Robia la moabiți a durat 18 ani. Acestei robii i-a pus capăt Ehud, despre care Biblia spune doar că "era stângaci". Aducînd într-o zi dajdia lui Eglon, l-a rugat pe rege să-l primească singur în "biroul" lui, sub pretextul că are să-i împărtăşească un secret. Dîndu-i crezare, Eglon s-a închis cu el în cameră, iar Ehud "i-a înfipt în pîntece" pumnalul şi a plecat, fără să fi fost observat de cineva *(v. 21—22).* Acest act terorist i-a însuflețit pe evrei; ei s-au răzvrătit şi au ucis dintre moabiți "ca la zece mii de oameni". Pentru o perioadă de 80 de ani în țară s-a statornicit pacea.

"Iar după el (Ehud) a fost Şamgar, fiul lui Anat, care a ucis şase sute de filisteni cu o tînjală de boi. Şi a fost şi el un liberator al lui Izrail" *(III, 31).*

Evreii au fost, după aceea, robii regelui Iabin, al Canaanului. Din fericire, o oarecare doamnă Debora, o venerabilă profetă, l-a poftit la ea pe unul Barac, i-a ațîțat bărbăția, ca şi eroismul a 10.000 de soldați din seminția lui Zebulon şi Neftali, şi i-a condus la luptă. Trupele lui Iabin, care erau comandate de "generalul" Sisera, au fost căsăpite chiar de la prima ciocnire cu trupele conduse de Barac şi Debora.

Comandantul suprem Sisera a fugit şi s-a ascuns în cortul Iaelei, femeia lui Heber, despre care "sfîntul" autor spune că era chenit. Amabila Iaela, căreia dumnezeu îi şoptise cîteva vorbe calde, i-a oferit chiar ea adăpost lui Sisera. Ea a ieşit în întîmpinarea lui şi i-a spus: "Intră, stăpîne, intră la mine, fii fără teamă!" *(IV, 18).* Ea l-a acoperit pe Sisera cu o velință şi i-a dat să bea lapte. Sisera a adormit. Atunci Iaela a luat un țăruş de cort şi un ciocan, s-a apropiat tiptil de el şi i-a bătut țăruşul în tîmplă, încît l-a țintuit la pămînt. "Atunci iată s-a ivit Barac, care urmărea pe Sisera, şi Iaela a ieşit întru în-tîmpinarea lui şi i-a zis: «Vino să-ți arăt pe omul pe care-l cauți»" *(IV, 22).*

Cît despre regele Iabin, evreii nu au întîrziat să-l ucidă prin acelaşi procedeu cunoscut şi consfințit în repetate rânduri de dumnezeu. Cu acest prilej, doamna Debora a intonat unul dintre cele mai minunate cîntece ale sale *(cap. V).* Îl scutim pe cititor de această plicticoasă şi evlavioasă trăncăneală războinică.

Necazurile evreilor nu s-au terminat nici de astă dată. Au apărut madianiții (alte fantome!), care-şi puseseră în gînd să otrăvească viața nefericiților urmaşi ai lui Iacob. Aceştia, deşi nu robeau propriu-zis la madianiți, erau totuşi împilați şi obidiți în fel şi chip de ei: cînd semănau şi munceau îndelung în nădejdea să culeagă o recoltă îmbelşugată, madianiții năvăleau pe ogoarele lor, călări pe nenumărate cămile, şi le prăpădeau semănăturile. Madianiții luau cu ei boii, asinii, vitele mici şi le pustiau grădinile. Nefericiții de evrei au fost nevoiți, zice-se, să se sălăşluiască în peşterile din munți ca să-şi pună la adăpost viața amenințată de turbații prigonitori *(VI, l-7).*

Toate aceste necazuri au ținut vreme de şapte ani, pînă cînd, în cele din urmă, bunul dumnezeu, făcîndu-i-se milă de poporul său, a hotărât să scoată la iveală un nou erou. Iar pentru ca exemplul să fie şi mai uluitor, el s-a oprit asupra unui tînăr plăpînd, pe nume Ghedeon, care era atît de slab şi de pipernicit, încît abia de putea să facă față muncii acasă la taică-său. Şi iată că într-o bună dimineață "îngerul domnului" i s-a arătat lui Ghedeon "şi i-a spus: «Domnul este cu tine, viteaz plin de putere!» *(VI, 12).*

Ghedeon nu l-a crezut pe cuvînt, mai ales cînd a aflat că el urmează să elibereze pe Izrail de sub jugul madianiților. "«Dacă într-adevăr am aflat har în ochii tăi, atunci dă-mi un semn de încredințare că tu eşti cel ce vorbeşti cu mine.

Mă rog să nu pleci de aici pînă ce nu voi veni la tine şi-ți voi scoate darul meu şi-l voi pune înaintea ta». Şi a zis domnul: «Rămînea-voi pînă ce te vei întoarce!».

Şi Ghedeon s-a dus acasă şi a gătit un ied şi azime dintr-o efă de făină. Şi carnea a pus-o într-un paner, iar zeama a turnat-o într-o oală şi le-a adus la el, acolo sub stejar, şi i le-a pus dinainte.

Atunci îngerul domnului a rostit către el: «Ia carnea şi azimele şi pune-le pe stînca aceasta, iară zeama vars-o peste ele». Şi el a făcut întocmai.

Atunci îngerul domnului a întins vîrful toiagului care era în mîna lui şi a atins cu el carnea şi azimele. Şi a izbucnit foc din stîncă şi a mistuit carnea şi azimele, iar îngerul domnului a pierit din ochii lui" *(VI, 17—21).*

Atunci Ghedeon a chemat zece dintre cele mai bune slugi ale tatălui său şi, noaptea, a plecat să dărîme altarul lui Baal şi să taie copacii dintr-o dumbravă consacrată zeilor madianiților; din aceste lemne el a făcut un jertfelnic şi pe el a adus jertfă lui dumnezeu un taur întreg. Mare a fost mînia locuitorilor oraşului cînd au văzut că jertfelnicul lui Baal este dărîmat, iar pădurea sfîntă este tăiată. Dar întrucît Ioaş, tatăl lui Ghedeon, n-a vrut să-l dea pe fiul său pe mîna lor, o mînie cruntă a cuprins pe toți duşmanii lui Izrail şi "toți madianiții şi amaleciții şi fiii Răsăritului" s-au unit, au trecut Iordanul şi au tăbărît în şesul

Izrael. "Ci duhul domnului l-a întărit pe Ghedeon..."' *(VI, 34).*

Totuşi, Ghedeon mai şovăia, întrebîndu-se dacă dumnezeu l-a ales într-adevăr pe el ca să înfrîngă pe vrăjmaşii lui Izrail. El a adunat seminţiile lui Manase, Aşer, Zebulon şi Neftali, pe care se bizuia cel mai .mult, şi l-a rugat pe dumnezeu să facă o minune care să-i dovedească neîndoielnic că îl protejează într-adevăr.

"Iar Ghedeon a grăit către dumnezeu: «Dacă într-adevăr tu vrei să mîntuieşti prin mîna mea pe Izrail după cum ai rostit,

Iată eu voi pune pe arie un braţ de lînă. Dacă roua va cădea numai pe braţul de lînă şi tot pămîntul va fi uscat, atunci voi şti că tu vrei să mîntuieşti prin mîna mea pe Izrail după cuvîntul tău!».

Şi aşa s-a întîmplat: cînd el se sculă dimineaţa şi strînse braţul de lînă şi stoarse rouă din lînă, ieşi o cupă plină de apă.

Atunci Ghedeon grăi către dumnezeu: «Să nu se aprindă mînia ta împotriva mea dacă voi mai vorbi încă o dată şi dacă voi mai face încă o încercare cu lîna; să rămână uscată numai lîna, iar pe tot pămîntul să cadă rouă».

Iar dumnezeu, în noaptea aceea, a făcut întocmai, şi braţul de lînă a rămas uscat; el singur, iar pe tot pămîntul căzuse rouă" *(VI, 36—40).*

Iată nişte minuni într-adevăr supradutmnezeiesti! Bănuiesc că şi dv. sînteţi plini de admiraţie.

Vestea despre aceste admirabile minuni s-a răspîndit în Izrail şi întregul popor şi-a exprimat dorinţa de a merge să lupte alături de Ghedeon. Dar entuziasmul n-a ţinut mult. Deoarece într-una din chemările sale eroul spusese: "Cui îi este frică şi tremură să se întoarcă", în total rămăseseră cu el doar 10.000 de oameni, iar ceilalţi profitaseră de această îngăduinţă şi se întorseseră la vetrele lor.

Dar dumnezeu socotea că şi aceşti 10.000 sînt prea mulţi, şi, urmîndu-i sfatul, Ghedeon a ales o mînă de viteji care trebuiau să-l însoţească în luptă. El a poruncit la toţi cei 10.000 de soldaţi să coboare la izvor şi să bea apă din el. În timp ce oştenii beau apă, el îi urmărea cu atenţie încordată. Iată despre ce era vorba: Domnul grăise "către Ghedeon: «Pe toţi cei ce vor linchi apă cu limba precum lincheşte cîinele să-i pui la o parte; pe toţi cei ce se

vor pune în genunchi ca să bea să-i pui iarăşi la o parte».

Şi numărul celor ce au linchit apa din pumnii duşi la gură a fost trei sute de inşi, pe cînd toţi ceilalţi din gloată, ca să bea apă, s-au pus în genunchi.

Ci Domnul a rostit către Ghedeon: «Cu cei trei sute de inşi care au linchit apa vă voi mîntui pe voi şi eu voi da pe Madian în mîna ta; iar tot norodul celălalt ducă-se fiecare la vatra sa!»" *(VII,* 5*—7).*

Aşadar, Ghedeon a oprit numai pe cei 300 de inşi "eare lincheau precuim linchește cîinele", contînd, probabil, că, în momentul cînd va fi nevoie, ei vor avea colţi de cîine. Şi acum, vă rog, atenţie! Să nu pierdeţi nici un rînd din povestirea care ne relatează despre noile isprăvi biblice: veţi vedea că Alexandru Macedon, Iuliu Cezar, Napoleon au fost nişte papă-lapte pe lîngă Ghedeon, căpetenia armatei maiestăţii-sale "împăratul ceresc".

Tabăra madianiţilor se afla jos în vale. Eroul nostru i-a împărţit pe cei 300 care linchiseră în trei cete şi a dat fiecăruia cîte un bucium, un urcior şi o torţă. "Şi Ghedeon le-a spus: «Uitaţi-vă la mine şi faceţi întocmai; şi iată cînd eu voi ajunge la capătul taberei, atunci precum voi face eu întocmai faceţi şi voi. Cînd eu voi suna din bucium cu toţi cei de lîngă mine, şi voi să sunaţi la fel din bucium de jur împrejurul taberei şi să strigaţi: pentru domnul şi pentru Ghedeon!»" *(VII, 17—18).*

Apoi au aşteptat căderea nopţii. Ghedeon, împreună cu cei 300 de inşi, au coborît spre tabăra madianiţilor. Ei s-au strecurat tiptil pînă la avanposturi. Apoi, după ce fiecare dintre ei şi-a aprins torţa şi a pus-o în urcior, Ghedeon şi soldaţii lui au început deodată să sune din buciume şi s-au apucat să spargă cu zgomot urcioarele, însoţind aceste operaţii cu strigăte, printre care cel mai tare răsuna lozinca "sfîntă" amintită mai sus. Treziţi de această larmă, madianiţii s-au înspăimîntat peste măsură şi, neînţelegînd ce se petrece, s-au măcelărit unii pe alţii aproape în întregime.

În continuare, Biblia face numărătoarea victimelor acestui măcel: doi "generali" madianiţi — Oreb şi Zeeb — au fost ucişi de bărbaţii din Efraim, iar pe doi "regi" — Zebah şi Ţalmuna — i-a ucis Ghedeon cu mâna lui. Iată ce spune textul "sfînt": "Iar Zebah şi Ţalmuna erau în Carcor, împreună cu oştirile lor, ca la

cincisprezece mii de oameni, toți cîți mai rămăseseră din toată tabăra fiilor Răsăritului, căci căzuseră o sută douăzeci de mii de oameni purtători de sabie" *(VIII, 10).*

Reiese că madianiții, amaleciții şi celelalte popoare răsăritene care tăbărîseră în valea Izrael numărau în total 135.000 de oameni. Era deci o tabără destul de întinsă! O tabără pentru o sută de mii de oameni necesită o suprafață de peste 15 kilometri pătrați. Soldații lui Ghedeon au stat "fiecare la locul lui". Prin urmare, pentru ca să fi împresurat tabăra, cei 300 de inşi "care linchiseră precum lincheşte cîinele" au trebuit să se înşire la intervale de cel puțin 50—70 m. Lucrurile se petreceau noaptea. Se pune întrebarea: cum au putut ei să se vadă unul pe altul la o asemenea distanță şi să repete împreună gesturile domnului Ghedeon cînd acesta s-a apucat să spargă urciorul? Şi, la urma urmelor, ce impresie lamentabilă trebuie să fi produs spargerea a 300 de urcioare de-a lungul unei linii de 15—20 km! Trei sute de oameni, chiar dacă ar fi intrat în tabără în rînduri strînse, tot nu ar fi produs un efect prea mare pe o suprafață de 15 kilometri pătrați. Or, oamenii lui Ghedeon erau împrăştiați şi au stat pe linia exterioară a întăriturilor. Deci cu atît mai mult nu s-a putut obține nici un efect. Istețul plan al lui Ghedeon nu a jucat, în toată povestea asta, nici cel mai mic rol. Şi dacă el a putut să ducă într-adevăr la vreun rezultat, aceasta este pur şi simplu una dintre cele "mai mari minuni religioase" şi nimic mai mult. Probabil că dumnezeu a stîrnit cu cele 300 de buciume o larmă tot atît de mare ca şi cu 300.000 de buciume, a intensificat de mii de ori zgomotul urcioarelor sparte şi a multiplicat strigătele celor 300 de războinici, prin ecouri, aidoma unor tunete. De altfel Biblia nu dă nici o lămurire în această privință. E limpede că, aşa cum se prezintă, povestirea "porumbelului" divin este un basm neverosimil şi, în acelaşi timp, ridicol.

Oricum ar fi, după această neobişnuită faptă de arme, Ghedeon a ajuns extrem de popular în Izrail. Compatrioții lui i-au propus să domnească peste ei. Dar eroul nostru s-a dovedit o fire pe cît de modestă, pe atît de practică. El a renunțat la onorurile de suveran şi, în schimb, le-a cerut cu modestie: "...Dați-mi fiecare cerceii pe care i-ați luat pradă...". Şi greutatea acestor

cercei, care nu i-au fost refuzați, a fost de 1 700 de sicii de aur *(VIII, 22—26).*

În continuare aflăm că Ghedeon a fost poligam şi a avut 70 de copii de la o țiitoare care stătea în Sihem, el a avut un fecior pe nume Abimelec. Biblia ne relatează că acest Abimelec a căsăpit într-o bună zi pe toți frații săi "pe aceeaşi piatră", cu excepția celui mai mic, Iotam, care a izbutit să se facă nevăzut. Locuitorii Sihemului, foarte mîndri de acest concetățean al lor, fiul lui Ghedeon, l-au proclamat rege. Dar după trei ani, Abimelec şi-a pierdut popularitatea. În capitala lui au început "tulburări revoluționare", ațîțate de un oarecare Gaal. Abimelec a ocupat oraşul răzvrătit şi a măcelărit întreaga populație. Căpeteniile răscoalei s-au ascuns în turnul Sihemului şi el l-a împresurat, apoi i-a dat foc. Cîtva timp mai tîrziu Abimelec a împresurat şi oraşul Tebeț; dar acolo el a fost pocnit în cap cu o piatră de moară, pe care o femeie a aruncat-o asupra lui de pe zidul cetății. După cum bănuieşte oricine, acest pietroi a făcut terci capul "regelui". Totuşi, Abimelec a reuşit să cheme pe scutierul său şi să-i spună: "Scoate sabia şi ucide-mă, ca să nu zică lumea despre mine: «L-a omorît o femeie!»" *(IX, 54).* Ca să-i facă pe plac "regelui", tînărul l-a străpuns cu sabia. După cum se vede, Abimelec nu era lipsit de ambiție şi a ținut să şi-o manifeste chiar şi cu țeasta sfărîmată.

Aşa şi-a sfîrşit zilele vestitul fiu al lui Ghedeon. După el, Biblia îi menționează pe domnii Tola şi Iair, care au fost judecători ai Izrailului: unul timp de 23 de ani, altul timp de 22 de ani. Despre ultimul, Biblia spune că avea 30 de fii, care călăreau pe 30 de asini tineri. În afară de acest amănunt "sfînt", nu se mai spune nimic despre ei.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI TREILEA
SFINȚII JUDECĂTORI IEFTAE ŞI SAMSON

Nenumăratele lecții pe care le primiseră nu le-au fost de folos evreilor: ei aveau mereu înclinații păgîne şi adeseori părăseau

cultul dumnezeului lor — Iahve — şi se închinau altor dumnezei, deşi se pare că n-ar fi trebuit nicidecum să uite cît de scump îi costase închinarea la Baal, Astarte, la vițel şi la alți idoli, pe care bătăiosul dumnezeu biblic era extrem de gelos. Căzînd din nou în idolatrie, ei au fost iarăşi pedepsiți cu robia; acum au fost dați pe mîna amoniților. Aşadar, pentru a şasea oară evreii cad în robie chiar în țara pe care armata lor de 600.000 de oameni o cucerise, în țara a cărei populație Iosua o nimicise odinioară pînă la ultimul om. După 18 ani de robie, evreii au aflat din nou "îndurare" în ochii domnului şi el i-a căpătuit cu un nou eliberator. "Ieftae galaaditul era viteaz mare, dar era feciorul unei femei desfrînate. Şi Galaad era tatăl lui Ieftae. Însă şi femeia lui Galaad îi născuse lui feciori; şi cînd feciorii ei se făcură mari, alungară pe Ieftae, spunîndu-i: «Tu nu vei mai avea parte de moştenire în casa tatălui nostru, fiindcă tu eşti feciorul altei femei!». Atunci Ieftae fugi din fața fraților săi şi se sălăşlui în ținutul Tob; şi se aciuară lîngă Ieftae oameni fără căpătîi, care ieşeau cu el după pleaşcă" *(XI, 1—3).*

Această căpetenie de tîlhari deveni alesul lui dumnezeu.

Trebuie să recunoaştem că Ieftae avea totuşi o calitate: era un părinte admirabil. Avea o singură fată şi făcea să vezi cum o răsfăța, cît de mult o iubea, cît o diviniza şi cum o copleşea în fiecare zi cu daruri de preț. Între noi fie vorba, pe el, ca bandit, aceste daruri nu-l costau prea scump.

Într-o zi, concetățenii lui l-au rugat să-şi ia sarcina de a scutura jugul în care îi țineau amoniții. El a primit propunerea şi a pornit la luptă. Şi cum nici un fel de tîlhărie nu exclude pietatea, Ieftae s-a rugat lui dumnezeu şi i-a făcut juruință să-i aducă jertfă, dacă-i va dărui biruința, pe cel dintîi om pe care-l va întîlni la înapoierea în oraşul său.

Pentru dumnezeu, fireşte, nu era nimic mai simplu decît să aranjeze o biruință pentru protejatul său. Şi cum, pe de o parte, bătrînul Savaot îl îndrăgise pe Ieftae, iar pe de altă parte îi lăsa gura apă cînd se gîndea la jertfa ce-i fusese juruită, el a înzecit puterile voievodului evreu şi acesta i-a făcut fărîme pe amoniți. Au fost distruse 20 de oraşe!

Mare a fost însă uimirea eroului biruitor cînd s-a înapoiat în

oraşul său Mițpa. Un cor de fete tinere, "cu chimvale şi dănțuind în horă", a ieşit să salute pe biruitor, iar în fruntea fetelor se afla fiica iubită a lui Ieftae, care, bineînțeles, nu bănuia nimic despre juruința pe care o făcuse tatăl ei.

Un tîlhar nu are nimic în afară de cuvîntul său de onoare. Soarta fetei era hotărîtă. De altfel, ea însăşi se resemna repede să fie adusă jertfă; îl rugă doar pe tatăl ei să-i hărăzească două luni "ca să-şi plîngă fecioria" şi le primi, căci pentru fetele acestui popor se socotea ca cea mai mare nenorocire să moară fără să se fi dăruit vreodată unui bărbat.

Dar cum mai cutează clericii să afirme, după această istorie, că poporul lui Dumnezeu nu aducea ca jertfă oameni? Ca şi Moloh al fenicienilor şi al cartaginezilor, dumnezeul evreilor, adică dumnezeul oficial de astăzi al creştinilor, primea cu plăcere jertfe de carne şi sînge omenesc, fără să simtă repulsia şi oroarea firească pe care trebuie s-o trezească jertfele de acest fel.

Ieftae nu s-a mărginit să se răfuiască cu amoniții. El i-a mai făcut domnului plăcerea de a nimici şi 42.000 de inşi chiar din seminția lui, care aveau o pronunție diferită. Efraimiții, se spune în Biblie, rosteau "sa", "se", "si" în loc de "şa", "şe", "şi". Ieftae şi-a adunat soldații lîngă un vad al Iordanului şi acolo... Dar, să cităm textul autentic, căci prea e frumos pasajul!

"Apoi galaadiții au pus stăpînire, în partea efraimiților, pe vadurile Iordanului; şi cînd unul din fugarii efraimiți zicea: «Lasă-mă să trec dincolo», atunci îl întrebau galaadiții: «Ce eşti tu? Efraimit?» Dacă el zicea: <Nu sînt!>, ei îi spuneau: «Atunci ia zi Şibbolet», iar acela zicea «Sibbolet», fiindcă nu putea să rostească întocmai. Atunci puneau mîna pe el şi-l junghiau la vadurile Iordanului. Astfel au căzut în zilele acelea dintre efraimiți patruzeci şi două de mii de oameni" *(XII,* 5—6*).* Simplu, frumos şi evlavios!

Ieftae a fost judecător vreme de şase ani, apoi a murit. Succesorii lui au fost Ibțan, Elon şi Abdon. Despre ei se spune doar cîți copii au adus pe "lume": Ibțan, de pildă, avea 30 de feciori şi 30 de fete!

Acum ne-am apropiat de istoria vestitului Samson, Hercule biblic. Filistenii, despre care pînă acum n-am auzit aproape

nimic, apar pe neaşteptate în scenă şi încep să dea mult de furcă poporului ales. Aceşti "necredincioşi" în primul rînd îi robesc pe evrei pe o perioadă de 40 de ani şi le pricinuiesc o mulțime de suferințe. Cînd dumnezeu hotărî că e timpul să se ocupe din nou de eliberarea fiilor lui Izrail, el s-a apucat de treabă, folosind acelaşi vechi procedeu: a trimis un înger la un oarecare domn Manoe din seininția lui Dan, a cărui femeie era stearpă. După vizita îngerului, doamna Manoe s-a simțit însărcinată . Îngerul a pus pe viitoarea mamă să jure că fiul ei nu-şi va tunde niciodată părul. Doamna Manoe a născut. Nu sîntem în stare să descriem fericirea domnului Manoe. El i-a dat acestui fiu numele de Samson *(cap. XIII).*

Încă din fragedă copilărie, băiețaşul a dat dovadă de o forță supranaturală. Într-un rînd, din pur amuzament, a ucis un leu care semăna groază în toată regiunea. Ajuns la maturitate, a hotărît să se însoare şi, oricît de ciudat ar părea acest lucru pentru un ales al domnului, şi-a exprimat dorința să ia de soție o filisteancă. Cît nu i-au amintit părinții că legea lui Moise opreşte căsătoriile cu fete idolatre! Samson o ținea pe-a lui, spunînd că fiecare regulă trebuie să aibă şi o excepție şi, pînă la urmă, s-a căsătorit cu aleasa inimii sale.

În timpul ospățului de nuntă, care a ținut cîteva zile, el le-a spus o ghicitoare tinerilor din familia soției sale. Au pus rămăşag pe 30 de cămăşi şi pe acelaşi număr de rînduri de haine pe care trebuia să le dea cel care pierdea. Tînăra mireasă, care ținea tare mult ca rudele ei să cîştige acest număr important de veşminte, noaptea, pe cînd era în pat cu Samson, l-a tras de limbă, a aflat răspunsul şi l-a comunicat tinerilor filisteni.

Pierzînd rămăşagul, Samson n-a avut ce face şi a trebuit să plătească. Pentru aceasta, el a plecat la Ascalon; acolo s-a luat la harță cu 30 de filisteni, i-a ucis — ceea ce pentru el, ca ales al domnului, n-a constituit, bineînțeles, nici o greutate —, le-a luat îmbrăcămintea şi şi-a achitat cinstit datoria de onoare. În ceea ce o privea pe soția lui, care începuse să-l ducă de nas, aici pe Samson îl aştepta o surpriză. Nuntaşii erau abia în a şaptea zi de chef. Socrul, fără să-l prevină pe Samson, o dăduse pe tînăra mireasă altui flăcău, pe care Samson îl socotea drept cel mai bun

prieten al său *(cap. XIV).*

Nebănuind trădarea, Samson, care umblase hoinar vreme de cîteva zile, a venit la soția lui cu gîndul să-i dăruiască un ied. Dar în pragul odăii i-a ieşit în cale socrul său şi nu l-a lăsat să intre înăuntru: "«...Am gîndit cu temei în mintea mea că n-o mai iubeşti şi atunci am dat-o de soție vornicelului tău de la nuntă. Dar sora ei mai mică nu este oare mai frumoasă decît ea? Să fie soția ta în locul ei .» Însă Samson i-a răspuns: «De data aceasta voi fi fără vină față de filisteni dacă le voi face rău!»« *(XV, 2—3).*

Şi Samson a început să se răzbune cu evlavie pe întregul popor filistean. Iată care a fost prima răzbunare a alesului lui dumnezeu: a prins 300 de vulpi (nici mai mult, nici mai puțin!), "a luat apoi torțe şi, punînd vulpile coadă la coadă, a legat cîte o torță la mijloc, între cozi. Apoi a aprins torțele şi a dat drumul vulpilor în holdele filistenilor şi a pîrjolit astfel şi snopii şi grîul încă nesecerat, ba şi viile şi măslinii" *(XV, 4—5).*

Îndurerați de nenorocirea care-i lovise, filistenii, aflînd adevăratele cauze ale acestei răzbunări, s-au dus la socrul lui Samson şi l-au ars de viu pe bătrîn împreună cu fiica lui, crezînd că astfel vor mai potoli mînia lui Samson. Nici pomeneală: el le-a declarat că răzbunarea lui este îndreptată împotriva tuturor filistenilor, fără deosebire, şi că acesta este abia începutul.

"Apoi... i-a bătut crîncen peste fluiere şi peste coapse" *(v. 8).* Biblia nu ne spune unde, cînd şi în ce împrejurări a avut loc bătaia şi dacă Samson a făcut această ispravă singur sau împreună cu alți evrei. Oricum, situația se complică: acum filistenii — probabil cei care scăpaseră cu picioarele tefere — se pregătiră să-i măcelărească pe evrei.

Între timp, Samson îşi mutase sălaşul pe o stîncă. Trei mii de oameni din seminția lui Iuda veniră la el şi-i reproşară că a adus noi nenorociri pe capul poporului evreu şi că din pricina lui i-au împresurat filistenii, împotriva cărora evreii nu sînt în stare să lupte.

— Ştiți ce? — le-a spus Samson. — Legați-mă zdravăn şi dați-mă pe mîna duşmanilor noştri. Atunci ei au să vă lase în pace.

Zis şi făcut. Filistenii au fost tare bucuroşi cînd le-a fost predat flăcăul care le făcuse atîtea necazuri. Dar abia apucaseră

duşmanii triumfători să pună mîna pe Samson, că el a rupt lanțurile care îl legau, a luat de jos o falcă de măgar şi i-a făcut terci pe cei 1.000 de filisteni care-l păzeau.

După acest exercițiu atletic, Samson a simțit o oarecare oboseală şi sete. Dar lucrurile se petrecuseră în cîmp deschis şi, de jur împrejur pînă la orizont, nu se zărea nici o fîntînă.

"Ci Samson murea de sete. Şi a strigat către domnul şi s-a tînguit: «Dăruit-ai prin mîna robului tău această mare izbăvire şi acum să mor de sete şi să cad în mîna celor netăiați împrejur?» Atunci dumnezeu despică peştera din Lehi şi din ea țîşni apă şi Samson îşi stîmpără setea şi duhul lui se învioră şi el prinse putere" *(XV, 18—19).*

Aceste isprăvi i-au adus lui Samson postul de judecător suprem al Izrailului şi el a îndeplinit această funcție vreme de 20 de ani.

E cazul să subliniem că, în funcția sa de judecător, Samson nu a manifestat nici un fel de austeritate în materie de moravuri: acest ales al domnului frecventa casele de toleranță în văzul tuturor. Într-o bună zi, el a avut o aventură care ar fi putut să se sfîrşească foarte prost pentru el dacă dumnezeu nu l-ar fi protejat... chiar şi în timpul aventurilor amoroase. Iată despre ce este vorba. Samson continua să îndrăgească filistencele. Într-un rînd el s-a dus la Gaza, oraş întărit, care aparținea duşmanilor lui Izrail, şi "a văzut acolo o femeie desfrînată şi a intrat la ea. Şi ea a spus locuitorilor din Gaza: «Samson a venit aici!». Iară ei l-au înconjurat de toate părțile şi s-au aținut toată noaptea aceea la poarta cetății şi au stat linişti toată noaptea, zicînd în gîndul lor: «Cînd s-o lumina de ziuă, să-l omorîm!». Însă Samson a dormit pînă la miezul nopții, iar la miezul nopții s-a sculat şi a înhățat cele două canaturi ale porții cetății, împreună cu amîndoi stîlpii lor, şi, scoțîndu-le cu zăvor cu tot, le-a pus pe umăr şi le-a dus pe vîrful muntelui din fața Hebronului şi le-a lăsat acolo" *(XVI, 1—3).*

Ca un muieratic incorigibil, într-o bună zi Samson s-a îndrăgostit din nou, şi de astă dată tot de o filisteancă, pe nume Dalila, pe care a cunoscut-o în timp ce se plimba pe malul rîului Sorec. Cînd duşmanii lui au aflat că el s-a îndrăgostit de această frumusețe, i-au oferit fetei o sumă uriaşă pentru ca ea să dea pe

mîna lor pe iubitul ei cît mai vlăguit cu putință. Dalila n-a încercat să umble cu dedesubturi: ea l-a întrebat fățiş pe Samson care este secretul puterii lui. Hercule al evreilor s-a lăsat prins în cursă atît de prosteşte, încît este absolut necesar să reproducem din nou, întocmai, pasajul respectiv din textul "sfînt":

"Atunci Dalila a grăit către Samson: «Spune-mi, te rog, în ce stă puterea ta cea mare şi cu ce ar trebui să fii legat ca să te domoleşti?».

Şi Samson i-a răspuns: «Dacă m-ar lega cu şapte coarde crude şi încă neuscate, aş pierde puterea şi aş ajunge ca orişicare om!».

Atunci căpeteniile filistenilor i-au adus şapte coarde proaspete şi încă neuscate şi ea l-a legat cu ele.

Şi duşmanii care îl pîndeau şedeau la ea într-o odaie. Atunci ea i-a strigat «Samsoane, filistenii dau peste tine!». Dar el rupse coardele, cum se rupe o sfoară de cîlți cînd dă de para focului. Astfel puterea lui rămase necunoscută.

Zis-a Dalila lui Samson: «Iată tu m-ai amăgit şi mi-ai spus minciuni. Spune-mi, te rog, acum cu ce ar trebui să te lege?».

Răspunsu-i-a Samson: «Dacă m-ar lega cu funii noi care n-au slujit încă la nimic, aş ajunge fără putere şi m-aş face ca orice om».

Atunci Dalila a luat funii noi şi l-a legat cu ele şi i-a strigat: «Samsoane, filistenii dau peste tine!». Iar duşmanii stăteau la pîndă într-o odaie. Dar el le-a rupt de pe brațele sale ca pe o ață.

Zis-a iar Dalila lui Samson: «Pînă acum m-ai amăgit şi mi-ai spus minciuni; spune-mi, te rog, cu ce ar trebui să te lege?». Răspuns-a el: «Dacă ai țese în pînza ta cele şapte şuvițe din capul meu şi le-ai bate cu vătalele, aş pierde puterea mea şi aş ajunge ca orice om». Şi ea l-a adormit şi a țesut cele şapte şuvițe din capul lui în pînza ei;

Şi le-a bătut cu vătalele şi pe urmă i-a strigat: «Samsoane, filistenii dau peste tine!». Ci el s-a deşteptat din somnul lui şi a smuls şi războiul şi țesătura. Iar puterea lui a rămas necunoscută.

Atunci i-a zis Dalila: «Cum zici tu: "Eu te iubesc", cînd inima ta nu este a mea? Iată că de trei ori pînă acum m-ai amăgit şi nu mi-ai spus în ce stă puterea ta cea mare!».

Deci ea, hărţuindu-l cu vorbele ei în toate zilele şi chinuindu-l, sufletul lui s-a amărît de moarte.

Şi-i deschise toată inima lui şi-i spuse: «Briciul n-a trecut peste capul meu, fiindcă eu sînt nazireu al lui dumnezeu din pîntecele maicii mele; dacă mi-ar rade cineva părul capului, atunci puterea mea s-ar duce de la mine şi aş slăbi şi aş ajunge ca orişicare om!».

Deci văzînd Dalila că el i-a dezvăluit toată inima lui, a trimis şi a chemat pe voievozii filistenilor, spunîndu-le: «De data aceasta veniţi încoace, căci mi-a destăinuit toată inima lui!». Şi au venit la ea voievozii filistenilor şi i-au adus, in mîinile lor, siclii de argint.

Apoi ea a adormit pe Samson pe genunchii ei şi a chemat pe un om care a ras cele şapte şuviţe de pe capul lui Samson. Şi Samson prinse a slăbi şi puterea lui îl părăsi.

Atunci a strigat Dalila: «Samsoane, filistenii dau peste tine!». Şi el s-a deşteptat din somnul lui şi s-a gîndit: «Voi scăpa din capcană şi de astă dată şi mă voi libera!». Dar el nu ştia că domnul îl părăsise.

Deci filistenii au pus mîna pe el şi i-au scos ochii şi l-au pogorît la Gaza şi l-au ferecat în lanţuri de aramă. Şi el acum învîrtea la o rîşniţă în închisoare" *(XVI, 6—21).*

E greu să ticluieşti o poveste mai stupidă. În acest episod, de la primul şi pînă la ultimul rînd, totul este absurd. O asemenea poveste nu amuză nici chiar pe copiii cei mai prostuţi.

Lordul Bolingbroke afirma că falca de măgar, care figurează în povestirea despre Samson, aparţinea, probabil, autorului "sfînt". Avem de-a face cu o imitaţie grosolană şi stîngace a legendei păgîne a lui Hercule. Tot astfel, legenda sacrificării Ifigeniei l-a inspirat pe autorul basmului despre Ieftae, care a adus-o jertfă pe fiica sa. Ce-i drept, teologii insinuează că mai curînd mitologia greacă a copiat şi a denaturat Biblia. Dar acest neruşinat fals al unor mincinoşi de profesie este infirmat de date precise, dintre care unele sînt furnizate chiar de ei.

După propriile lor afirmaţii, cartea "Judecătorilor" a fost scrisă de Samuil pe timpul regelui Saul. Or, la greci mitul lui Hercule circula cu mult înainte de războiul Troiei, iar între războiul Troiei şi alegerea lui Saul ca rege a trecut o perioadă de mai bine de 200 de ani.

În afară de aceasta, legenda păgînă este concepută şi expusă într-o altă manieră: sfârşitul lui Hercule este mai puţin absurd decât sfîrşitul lui Samson. Semizeul din mitologia greacă fusese atît de captivat de frumuseţea Omfalei, încît nu se mai gîndea la faptele sale de arme şi dăduse uitării obişnuinţa de a umbla hoinar. El s-a statornicit lîngă iubita sa, care a căpătat o mare influenţă asupra lui. În timp ce regina Lydiei se amuza gătindu-se cu veşmintele celui ce sugrumase leul din Nemeea şi înarmîndu-se cu ghioaga teribilă a eroului, acesta, aşezat la picioarele frumoasei şi îmbrăcat cu veşminte femeieşti, încerca să toarcă lînă, rupea fusele şi primea rîzînd palmele cu care-l gratifica voioasa lui ibovnică. Acest episod caracterizează în destulă măsură influenţa pe care o poate căpăta femeia iubită asupra bărbatului, chiar cînd acesta este un erou. Dar alegoria nu depăşeşte limitele posibilului şi rămîne pînă la sfîrşit verosimilă.

Chiar dacă Hercule dă uitării demnitatea sa, trebuie să recunoaştem că este vorba de relaţiile dintre doi îndrăgostiţi care se amuză. Ei călătoresc travestiţi: Omfala uită şi ea unde îi este regatul şi-l duce pe Hercule să petreacă noaptea cu ea într-o peşteră, aflată departe de palatul ei. Într-o bună zi, Hercule o înşală pe Omfala şi se îndrăgosteşte de o confidentă a ei. Apoi urmează alte aventuri amoroase ale eroului mitologic. În cele din urmă, Dejaneira, soţia lui Hercule, cuprinsă de desperare pentru că el nu mai contenea s-o înşele, îi trimite tunica centaurului Nessus, socotind-o un talisman care ar fi în stare să-i redea bărbatul uşuratic şi să-l facă să-şi îndeplinească îndatoririle de soţ. Şi Hercule, chinuit de suferinţele pe care i le pricinuieşte tunica lipită de trup şi pe care el nu poate să şi-o mai scoată, hotărăşte să se sinucidă ca să pună capăt chinurilor: el înalţă un rug uriaş, îi dă foc şi se aruncă în flăcări.

Este neîndoielnic că povestea lui Samson şi a Dalilei reprezintă o imitaţie a aventurilor lui Hercule şi Omfalei. Cu toate acestea, ne îngăduim să presupunem că "sfîntul duh" ar fi putut să-i prezinte pe eroii săi mult mai bine decît a făcut-o. Samson, pe cît se vede, nu are încredere în ibovnica sa şi, în răspunsurile pe care i le dă cu privire la adevăratele izvoare ale puterii lui, o minte în trei rînduri. Dar deşi văzuse de trei ori că destăinuirea adevărului

ar putea să-l ducă la o ciocnire adevărată cu duşmanii, cînd ibovnica îl întreabă a patra oară, el dezvăluie acestei femei ticăloase şi perfide taina lui cea mai scumpă. E aici o absurditate care bate la ochi sau acest judecător al Izrailului a fost cel din urmă dintre nătărăi. Nu mai vorbim de faptul că e de neînțeles de ce, după ce şi-a pierdut puterea, Samson a fost silit, în captivitate, să învîrtească zi de zi o grea piatră de rîşniță. S-ar părea că, dimpotrivă, acum ar fi fost prilejul să fie umilit, punîndu-l să facă o treabă femeiască, cum s-a întîmplat cu Hercule, care a fost pus să toarcă.

Dar cu cît mergi mai departe, cu atît lucrurile se încurcă mai rău şi descoperi în această legendă tot mai multe gugumanii. De vreme ce filistenii aflaseră că puterea prizonierului lor stă în chica lui, dac-ar fi fost cît de cît precauți, ar fi trebuit să-l radă în cap cel puțin o dată pe săptămînă. Dar ei nu s-au gîndit să facă lucrul acesta. I-au lăsat să-i crească din nou părul şi nici că le păsa. "Însă părul capului său, după ce fusese ras, a început să crească" *(XVI, 22).*

Curînd după aceea filistenii organizează o mare festivitate în cinstea dumnezeului lor, Dagon. Samson este adus din temniță în uriaşul palat în care erau "trei mii de suflete, bărbați şi femei". Prizonierul a fost plasat între doi pilaştri care susțineau clădirea (!).

"Şi Samson apucă pilaştrii cei doi, de la mijloc, pe care era clădit templul şi s-a proptit în ei, de unul cu mîna dreaptă şi de altul cu mîna stîngă. Şi a strigat Samson: «Piară viața mea o dată cu filistenii!». Şi cu toată puterea a dat brînci stîlpilor şi templul s-a prăbuşit peste voievozi şi peste tot norodul care se afla acolo, aşa încît morții pe care i-a ucis la moartea sa au fost mai mulți decît aceia pe care i-a ucis pe cînd era în viață" *(XVI, 29—30).*

Nu trebuie să ai nici un fel de atracție pentru credințele păgîne pentru a recunoaşte că moartea lui Hercule este mai poetică şi mai interesantă decît moartea lui Samson. Iar dacă e să compari viața celor doi eroi, isprăvile lui Samson apar cît se poate de lamentabile. Cum ar putea ele să bucure inima unui credincios care le consideră din punct de vedere religios? Căci dacă, potrivit Bibliei, Samson îi snopeşte în bătăi pe filisteni şi dă foc holdelor

lor, el nu o face cîtuşi de puţin din pricină că în el clocoteşte ura naţională împotriva poporului care asupreşte pe fraţii lui şi nici pentru a răzbuna pe dumnezeul biblic, pus în umbră de zeul Dagon al filistenilor. El dă curs unui sentiment de ură personală şi face acest lucru după ce vreme îndelungată a trăit în cele mai bune relaţii cu asupritorii fraţilor săi. Atins la punctul cel mai sensibil prin faptul că filisteanca de care era îndrăgostit fusese soţia lui numai şase zile, iar apoi, dintr-un capriciu al socrului, devenise soţia unuia dintre cei mai buni prieteni ai săi, din răzbunare revarsă asupra filistenilor veninul urii personale. Mai mult, el dispreţuieşte fecioarele lui Izrail şi îşi caută mereu femei printre filistence. De dumnezeu nici că-i pasă lui Samson.

Hercule, dimpotrivă, este un adevărat erou naţional al Greciei. Chiar dacă nu socotim reale faptele lui eroice, totuşi legendele despre aceste fapte sînt inspirate de cele mai nobile sentimente. Faptele lui eroice nu sînt cîtuşi de puţin numai o manifestare a forţei brutale: Hercule foloseşte întotdeauna această forţă pentru a lua apărarea celor slabi, şi face acest lucru cu o mărinimie care stîr-neşte toată admiraţia. În tinereţe, Hercule a întîlnit în drumul său Viciul şi Virtutea, care, luînd chipul a două femei frumoase, căutau fiecare să-l atragă. Ce alegere a făcut Hercule? Una dintre ele i-a fluturat prin faţa ochilor mii de ispite capabile să ademenească pe un tînăr; ea i-a îndreptat privirile spre un drum larg, bătătorit şi presărat cu flori, în timp ce cealaltă a căutat să-l atragă pe o cărăruie îngustă, cotită şi prăpăstioase. Cu un discernământ nefiresc pentru vîrsta lui, fiul Alcmenei a preferat poteca Virtuţii, în ciuda greutăţilor ei. El a înţeles că aceasta este calea spre fericire, în timp ce la capătul drumului larg şi ispititor l-ar fi aşteptat remuşcări dureroase.

Chiar dacă toţi papii şi patriarhii infailibili şi-ar sparge plămînii urlînd că păgînismul este opera diavolului, ei nu vor putea totuşi nega că această alegorie păgînă este pătrunsă de la un capăt la altul de cea mai înaltă moralitate.

Apoi Hercule îşi petrece toată viaţa în luptă cu titanii şi cu monştrii şi acţionează întotdeauna spre binele oamenilor. El luptă împotriva a tot soiul de calamităţi care lovesc omenirea şi nimiceşte pe cei mai cruzi tîlhari. Această paralelă este

zdrobitoare pentru eroul Bibliei. Trebuie să fii plin de idei religioase preconcepute sau să fii un pios cretin ca să-l preferi pe Samson lui Hercule. Înălțîndu-l pe acesta din urmă pe altarele lor, păgînii se închinau unui erou simpatic. Biserica însă, punîndu-i pe credincioşi să venereze pe ibovnicul Dalilei ca pe un sfînt, ca pe un ales al domnului, le întunecă minitea, îi înşală cu cinism, plasînd în ultimă instanță aureola sfințeniei pe capul unui individ destul de respingător şi dubios.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI PATRULEA
EVLAVIOASA ŞI MORALA ISTORIE A UNUI LEVIT

Cartea "Judecătorilor" se încheie cu o istorie evlavioasă. Un levit (slujitor al religiei) avea o țiitoare. Pornind la drum, această preacinstită pereche s-a oprit în "oraşul" veniaminit Ghibeea, în casa unui moşneag care i-a poftit primitor pe cei doi străini să prînzească.

Să citim acum textul "sfînt". Dar pe cînd ei îşi veseleau inima, iată că locuitorii cetății, oameni spurcați, au înconjurat casa şi, izbind în uşă, au prins să strige către bătrân, stăpînul casei: «Scoate afară pe omul care a venit în casa ta, ca să-l cunoaştem!».

Atunci stăpînul casei a ieşit la ei şi le-a vorbit: «Nu aşa, fraților, vă rog nu săvîrşiți această blestemăție. De vreme ce omul acesta a intrat în casa mea, nu săvîrşiți asemenea ticăloşie!

Iată, fata mea care e fecioară şi țiitoarea lui, le voi scoate afară, să le smeriți şi să faceți cu ele ce veți vrea; dar cu omul acesta să nu faceți această nelegiuire!»

Însă acei oameni nu voiră să-l asculte. Atunci omul a luat pe țiitoarea sa şi a scos-o afară la ei; şi ei au cunoscut-o şi au batjocorit-o toată noaptea pînă dimineața. Şi cînd s-au revărsat zorile, au lăsat-o.

Şi a venit femeia, în faptul dimineții, şi a căzut la uşa omului unde se afla stăpînul ei şi a rămas acolo pînă la ziuă.

Iar dimineața, cînd s-a sculat stăpînul ei şi a deschis uşa casei şi a ieşit ca să pornească la drum, iată țiitoarea lui zăcea la uşă

cu mîinile pe prag.

Şi el i-a zis: «Hai să mergem». Dar nu i-a răspuns nimeni. Atunci el a pus-o pe măgar şi a plecat şi s-a dus omul în ținutul său.

Ajungînd în casa sa, a luat cuțitul şi, punînd mîna pe leşul țiitoarei sale, a îmbucătățit-o mădular cu mădular în douăsprezece bucăți şi a trimis-o în tot cuprinsul lui Izrail" *(XIX, 22—29).*

Lordul Bolingbroke, comentînd acest episod, spune că el este la prima vedere o copie a poveştii cu locuitorii Sodomei care au voit să siluiască doi îngeri.

Se pune întrebarea: unde se mai poate găsi oare, în afară de cartea atribuită "sfântului duh", ceva mai respingător decît cazul acestui preot care, după obiceiul slujitorilor orientali ai bisericii, avea probabil o barbă mare şi răsfirată, acoperită de praful drumului lung pe care îl străbătuse, şi care totuşi inspira patimi nesănătoase întregii populații bărbăteşti a oraşului?

Cît priveşte hotărîrea de a trimite cîte o bucată din trupul femeii moarte fiecăruia din cele 12 triburi evreieşti, ea este, de asemenea, fără precedent şi nu stîrneşte decît dezgust. Prin urmare, trebuiau echipați 12 soli şi trimişi cu aceste daruri îngrozitoare. Dar unde se aflau cele 12 seminții? Cui urma să-i fie înmînată, în cadrul fiecărei seminții, a douăsprezecea parte din cadavru, de vreme ce semințiile trăiau în robie, sub jugul filistenilor, fără să aibă căpetenii oficiale?

"Atunci au ieşit toți fiii lui Izrail şi obştea s-a adunat toată ca un singur om, din Dan pînă în Beerşeba şi ținutul Galaad, înaintea domnului la Mițpa. Şi s-au înfățişat înaintea domnului toți voievozii poporului — toate semințiile lui Izrail — în adunarea poporului lui dumnezeu, patru sute de mii de pedestraşi mînuitori de sabie" *(20, 1—2).*

N-ați uitat, desigur, că toate acestea se petrec imediat după moartea lui Samson, cînd filistenii îi mai țineau pe evrei în cea mai cruntă robie. Cum s-au adunat cele 12 seminții? Cum au îngăduit înrobitorii să aibă loc o adunare atît de numeroasă de oameni înarmați? Biblia nu lămureşte acest lucru; ai zice că "porumbelul sfînt" a uitat cu desăvîrşire de situația de plîns a

poporului ales. Cu toate acestea, pentru a pronunța o sentință împotriva unei crime săvîrşite pe păimîntul filistenilor, evreii ar fi trebuit să ceară îngăduința lor; acesta este un drept al stăpînilor, pe care ei l-au păzit întotdeauna cu străşnicie.

Ceva mai departe Biblia spune că 25.700 "de inşi purtători de sabie" *(v. 15)* din seminția lui Veniamin s-au ridicat în apărarea vinovaților. Celelalte 11 seminții au trimis 400.000 de oameni mînuitori de sabie şi toți războinici *(v. 17).*

"Dacă adăugăm la acest număr de oşteni — spune Voltaire — bătrînii, femeile şi copiii, trebuie să considerăm că numărul tuturor evreilor se ridica la 1.700.000 de oameni, fără a mai pune la socoteală pe preoți". Dar pentru a ține în robie un număr atît de mare de oameni, printre care erau 426.000 de inşi înarmați, ar fi fost necesară o armată de cel puțin 800.000 de oameni. Şi apoi cum au lăsat stăpînii armele robilor lor, cînd în Cartea întîi a Regilor *(XIII, 19)* se arată că filistenii nu îngăduiau evreilor să aibă nici un fierar, de teamă să nu-şi facă săbii şi lănci, şi că toți fiii Izrailului erau nevoiți să se adreseze stăpînilor lor — filistenii — de fiecare dată cînd aveau nevoie să-şi ascută uneltele gospodăreşti?"

În care dintre aceste două pasaje contradictorii a făcut "porumbelul divin" o glumă mai reuşită? În care anume din versete îşi bate joc "sfîntul duh" mai rău de credulitatea şi de naivitatea credincioşilor?

Vom vedea îndată ce şir de măceluri a provocat această siluire în masă a țiitoarei levitului. La adunarea celor 400.000 de oameni înarmați, preotul evreu a povestit tot ce s-a întîmplat. Subliniem în treacăt că, pentru a lua cuvîntul la o adunare atît de numeroasă, ar fi trebuit să ai un glas destul de puternic.

Biblia citează cuvîntarea cu pricina. Amintind în treacăt şi în expresii voalate excitația locuitorilor Ghibeii, căreia era cît pe-aci să-i cadă victimă el însuşi, levitul a cerut să-i fie răzbunată ibovnica. "Pe țiitoarea mea au chinuit-o, încît a şi murit", a exclamat el.

Nu strică să subliniem că în prima povestire se spune că toți bărbații din oraş ar fi siluit-o pe femeia aceea nenorocită, iar în cuvîntarea ibovnicului păgubaş "porumbelul" relatează că "din tot acest norod erau şapte sute de inşi osebiți, şi anume stîngaci; toți

aceştia nimereau cu piatra din praştie firul de păr şi nu dădeau greş" *(XX, 16).* Admirabil! Nu-i aşa?

Revoltătoarea siluire săvîrşită de către toți bărbații din oraşul Ghibeea a durat toată noaptea, şi numai o singură noapte! Dacă-i socotim vinovați numai pe aceşti şapte sute de oşteni zdraveni şi dacă ținem seama că în Palestina noaptea nu ține mai mult de zece ceasuri, trebuie să recunoaştem că țiitoarea levitului a fost siluită de 70 de oameni pe oră. După toate acestea, mai puteți oare nega că Biblia este într-adevăr cartea celor mai uluitoare "minuni", cu adevărat unice în lume?

Şirul de măceluri care au urmat după această crimă îngrozitoare nu este mai puțin uluitor.

"Deci fiii lui Izrail s-au sculat de cu noapte şi au tăbărît în jurul Ghibeii. Şi bărbații din Izrail au ieşit la luptă cu Veniamin şi s-au rînduit în linie de bătaie împotriva celor din Ghibeea. Atunci au dat năvală veniaminiții din Ghibeea şi au doborît la pămînt din Izrail, în ziua aceea, douăzeci şi două de mii de inşi (XX, *19—21).*

Mai e oare de mirare că dumnezeu ocroteşte anume seminția veniaminiților care a ținut partea vinovaților împotriva tuturor celorlalte seminții ale Izrailului venite să-l apere pe păgubaş?

"Şi a ieşit Veniamin din Ghibeea, în ziua a doua, întru întîmpinarea lor şi au doborît la pămînt, din fiii lui Izrail, încă optsprezece mii de inşi, toți purtători de sabie" (XX, *25).*

Aşadar, au şi fost trecuți prin sabie 40.000 de apărători ai unei cauze drepte. Ce îngrozitor! Dar stați să vedeți sfîrşitul. Fiii Izrailului vor ieşi biruitori şi asta are să ne consoleze. Singurul lucru care poate să ne îndurereze este numărul cu adevărat fantastic de evrei care au fost omorîți chiar de frații lor de sînge.

Oastea evreilor a dobîndit în cele din urmă biruința, dar nu fiindcă s-a bătut pentru o cauză dreaptă, ci numai datorită lui Fineas, fiul lui Eleazar şi nepotul lui Aaron. El a înălțat cu acest prilej o rugă fierbinte către dumnezeu. Fineas?! Care va să zică bătrînul nostru prieten Fineas, încă n-a murit? Şi, totuşi, ce mult timp a trecut de cînd n-am mai auzit nimic despre el!

"Şi au venit împotriva Ghibeii zece mii de bărbați aleşi din tot Izrailul şi lupta a fost crîncenă; şi veniaminiții n-au simțit că prăpădul dă năvală peste ei. Căci domnul bătu pe Veniamin

înaintea lui Izrail şi izrailiţii nimiciră din Veniamin, în ziua aceea, douăzeci şi cinci de mii şi o sută de inşi, toţi mînuitori de sabie... Atunci au văzut veniaminiţii că sînt înfrînţi" *(XX, 34—36).*

Atunci ei au fugit din faţa izrailiţilor spre cărările pustii. Dar oastea Izrailului îi urmărea pas cu pas. Evreii i-au înconjurat pe "fiii Veniaminului" şi i-au urmărit pînă la Menoha şi îi "vînară, zdrobindu-i... pînă pe dealurile Ghebei, spre răsărit". Şi "fiii Veniaminului", fiind împresuraţi de duşmanii lor, au pierdut 18.000 de oameni *(v. 42—44).* Cei scăpaţi cu viaţă au fugit spre stînca Rimon şi fiii lui Izrail au trecut prin sabie acolo încă 5.000, pe care i-au ajuns din urmă, iar apoi au continuat urmărirea pînă la Ghideom şi "mai uciseră dintre ei încă două mii" *(v. 45).* Şase sute de inşi au scăpat adăpostindu-se pe stîncile Rimon şi au rămas acolo patru luni. Iar fiii lui Izrail, înapoindu-se de pe cîmpul de bătălie, au tăiat cu ascuţişul săbiei tot ce scăpase cu viaţă în Ghibeea: şi locuitorii, şi vitele. Ei au dat foc, de asemenea, tuturor oraşelor şi satelor tribului Veniamin *(v. 47—48).*

În această povestire, "sfîntul duh", care irosea cu atîta uşurinţă vieţile oamenilor, pe cît se vede s-a cam încurcat. Cu puţin înainte el ne încunoştinţase că soldaţii tribului Veniamin erau la număr 25.700, inclusiv luptătorii de elită din Ghibeea. Dar, dacă nu greşim la socoteală, pînă acum 50.000 de inşi din seminţia Veniaminului fuseseră ucişi în bătălii, care s-au succedat cu o repreziciune ameţitoare. Prin urmare, fie că în timpul luptelor fiii Veniaminului se înmulţeau în asemenea măsură încît numărul lor se dublase, aceasta fiind o "minune" deosebit de interesantă, fie că "sfîntul duh", dictînd aceste născociri, uitase regulile adunării, şi în acest caz "minunea" este şi mai uluitoare!

Interesantă este în această istorisire şi apariţia binecunoscutului nostru Fineas. Ne pomenim cu el deodată, într-o clipă cînd nimeni nu se aştepta să-l mai vadă, cînd toţi trebuie să-l fi socotit, şi nu fără temei, şters din controalele celor vii. Ne mîngîiasem de mult cu gîndul că el fusese înmormîntat, dacă nu alături de bunicul său Aaron, cel puţin alături de tatăl său Eleazar. Dar nici pomeneală de aşa ceva! Ne-am întristat de pomană. Versetul 28 din cap. al XX-lea al cărţii "Judecătorilor"

exclude posibilitatea oricărei erori: nu este vorba de cineva cu acelaşi nume, pentru că Fineas care l-a rugat

pe dumnezeu să dăruiască fiilor Izrailului biruinţă asupra "fiilor Veniaminului" nu este altul decît "Fineas, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron..."

Încă nu pricepeţi despre ce este vorba? Atunci faceţi socoteala pe degete şi veţi rămîne uluiţi.

Este acelaşi Fineas despre care am citit că în timpul vieţii lui Moise i-a străpuns cu lancea pe evreul Zimri şi pe frumoasa madianită Cozbi în clipa în care această pereche scotea suspine amoroase. Cartea "Numerii", care în cap. al XXV-lea ne prezintă o dare de seamă oficială asupra faptei eroice a acestui levit, îl şi numeşte Fineas, "fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron..." *(v. 7 şi 11).* După cum îşi aminteşte cititorul, faptele acestea s-au petrecut în Moab, înainte de sosirea evreilor în "pămîntul făgăduinţei, cu mult înainte de trecerea Iordanului. Prin urmare, de atunci — de pe timpul morţii lui Zimri pînă la măcelul organizat împotriva seminţiei lui Veniamin — a curs multă apă. Acest măcel a avut loc după moartea lui Samson. Cu el se încheie cartea "Judecătorilor".

Încă nu aţi uitat desigur, că, dintre evreii care atinseseră vîrsta de 20 de ani în momentul ieşirii din Egipt, generalul Iosua şi domnul Caleb fuseseră singurii cărora dumnezeu le făgăduise că vor păşi pe pămîntul Canaanului. Pe de altă parte, Biblia spune că Iosua a trăit 110 ani. Dacă adunăm cei 40 de ani cît a rătăcit el prin pustiu cu cei 20 de ani pe care-i avea în momentul trecerii prin Marea Roşie, rezultă că, atunci cînd i-a luat locul lui Moise, Iosua avea 60 de ani. Prin urmare, el i-a comandat şi i-a cîrmuit pe evrei vreme de vreo 50 de ani.

Dar cît timp s-a scurs de la trecerea evreilor peste Iordan, sub conducerea lui Iosua, şi pînă la nimicirea "fiilor Veniaminului"?

Cîrmuirea lui Iosua a durat 50 de ani. În cartea "Judecătorilor", cap. al II-lea, v. 10, se spune că a trăit o generaţie întreagă "care nu cunoştea nici pe domnul şi nici faptele pe care le făcuse domnul". Să socotim, pentru această generaţie, 20 de ani. Urmează apoi prima robie a evreilor sub regele Mesopotamiei: 8 ani. Eliberarea, cîrmuirea judecătorului Otniel: 40 de ani. A doua robie, pe timpul regelui Eglon: 18 ani. Datorită judecătorului

Ehud, jugul a fost scuturat şi poporul evreu a căpătat un lung răgaz: 80 de ani. Urmează a treia robie, pe timpul regelui Iabin: 20 de ani. Victoria lui Debora şi a lui Barac şi un nou răgaz: 40 de ani. O nouă apariție a madianiților, a patra robie: 7 ani. Fapta eroică a lui Ghedeon şi eliberarea de sub madianiți: 40 de ani de pace. Evreii cad din nou în robie, dar de astă dată sub jugul propriului lor tiran, Abimelec: 3 ani. Cîrmuirea judecătorului Tola: 23 de ani. Cîrmuirea judecătorului Iair: 22 de ani. A şasea robie, la amoniți: 18 ani. Eliberarea datorită lui Ieftae şi cîrmuirea acestui judecător: 6 ani. Cîrmuirea paşnică a celor trei judecători: Ibțan — 7 ani. Elon — 10 ani şi Abdon — 8 ani. A şaptea robie, la filisteni: 40 de ani. Faptele eroice şi cîrmuirea lui Samson: 20 de ani. În total: 480 de ani! Iată cît timp s-a scurs de cînd au trecut peste Iordan evreii, în rîndurile cărora se afla şi Fineas, care-l însoțea pe tatăl său Eleazar, şi pînă la moartea lui Samson.

Concluzie: preotul Fineas a avut cel puțin 500 de ani cînd a înălțat domnului ruga pentru fiii Izrailului împotriva "fiilor Veniaminului", implorînd răzbunarea lui dumnezeu pentru țiitoarea levitului, pe care masculii turbați din oraşul Ghibeea o siluiseră de şapte sute de ori în decursul unei singure nopți!

Dar de ce textul biblic uită să menționeze vîrsta precisă a marelui preot Fineas? Puțină exactitate ar fi prins tare bine aici. Altfel, scepticii ar putea să spună că "porumbelul sfînt", certîndu-se cu aritmetica, a uitat şi cronologia — cronologia oficială şi sacră! Mai mare ruşinea!

Cele 11 seminții ale Izrailului, după ce au trecut prin sabie seminția Veniaminului, s-au căit în scurtă vreme pentru acțiunile lor distrugătoare. Evreii se tînguiau zicînd: "Pentru ce, doamne dumnezeul lui Izrail, s-a întîmplat aceasta în Izrail, ca să lipsească astăzi din Izrail o seminție?"

După aceea şi-au adus aminte de cei 600 de fii ai Veniaminului, care duceau o viață searbădă, ascunşi pe stînca Rimon. De ce să nu devină ei sămînța din care să crească din nou copacul Veniaminului? Bună idee, dar... chiar în momentul cînd începuseră acțiunile duşmănoase din Mițpa, evreii făcuseră pe negîndite legămînt să nu dea niciodată fiicele Izrailului de soții celor din seminția Veniaminului *(XXI, 1).* S-au apucat atunci să

caute o ieşire din această situaţie dificilă. Şi iată că un om deştept le-a dat o sugestie: să se intereseze, să caute şi de bună seamă că se vor găsi familii care n-au fost la Miţpa în clipa în care a fost făcut legămîntul.

Au început cercetările. S-a descoperit că evreii din oraşul Iabeş nu luaseră parte la mitingul care adoptase rezoluţia cu privire la exterminarea "fiilor Veniaminului". Atunci a început exterminarea bunilor evrei care locuiau în Iabeş, şi oamenii trimişi acolo cu această cuvioasă misiune s-au potolit numai după ce din toată populaţia oraşului n-au rămas decît 400 de fecioare pe care le-au trimis pe stînca Rimon.

Locuitorii stîncii au băgat însă de seamă că numărul de femei pe care îl primiseră era prea mic, că două sute dintre "fiii Veniaminului" fuseseră nedreptăţiţi la împărţeală. Se crea din nou o situaţie încordată. Atunci bătrînii şi-au adus aminte de marea sărbătoare care urma să se prăznuiască în cinstea domnului în oraşul Silo şi au luat următoarea hotărîre înţeleaptă: "fiilor Veniaminului" care nu căpătaseră neveste să li se îngăduie să răpească femei în timpul ceremoniilor religioase şi a serbărilor populare din Silo. Aceştia au răpit, pentru a-şi satisface plăcerile, 200 de dănţuitoare din Silo. Taţii şi mamele fetelor nu aveau dreptul să protesteze şi, cu excepţia lor, toată lumea a fost mulţumită. Îndată după aceasta, urmaşii Veniaminilor au refăcut şi au rezidit oraşele lor arse.

Acest mod de refacere a unui trib întreg a părut destul de ciudat tuturor criticilor. Dar cum criticii sînt nelegiuiţi, ce valoare pot avea observaţiile lor? "Chivotul legămîntului" se găsea la Silo în timpul serbării, deci însuşi dumnezeu fusese de faţă. Şi dacă el nu s-a apucat să verse foc şi pară care să-i fi înghiţit pe criminali, mai e oare nevoie de vreo altă dovadă a bunăvoinţei lui faţă de răpitorii încîntătoarelor fete?

Ţineţi-vă gura, criticilor! Ploconiţi-vă în faţa căilor necunoscute ale "proniei" divine!

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI CINCILEA

MIŞCĂTOAREA IDILĂ A LUI RUT — SFÎNTA STRĂBUNĂ A UNUI IISUS HRISTOS

Am ajuns la o istorisire din Biblie care stoarce lacrimi de înduioşare. Este vorba despre Rut şi Noemina. Cu sufletul plin de duioşie reproducem această istorisire . Rămasă văduvă, Noemina şi-a pierdut pe cei doi fii ai săi, căsătoriţi cu moabitence. Una dintre nurorile Noeminei s-a lăsat înduplecată de soacră-sa şi "s-a întors către poporul ei", pe cînd cealaltă, Rut, i-a spus: "...încotro vei merge tu, voi merge şi eu şi unde vei mînea tu, voi mînea şi eu; poporul tău va fi poporul meu şi dumnezeul tău, dumnezeul meu" *(Cartea Rut, I, 15—16).*

Noemina şi Rut erau atît de sărace, încît socoteau fericită ziua în care reuşeau să adune de pe ogorul cuiva o mînă de spice de orz rămase de la secerători. Şi s-a întîmplat (ce "pronie milostivă"!) ca Rut să se apuce să adune spice pe ţarina unui oarecare Booz, pe care Biblia ni-l prezintă cu respect ca pe un om "cu bună stare" *(11, 1).* Şi în loc s-o alunge pe Rut, aşa cum îi îngăduia legea, Booz i-a zis: "«...Să ştii că am poruncit slugilor mele să nu se atingă de tine. Şi dacă îţi este sete, du-te la urcioare şi bea din apa pe care au scos-o slugile». Atunci ea a căzut cu faţa la pămînt şi s-a închinat în faţa lui şi a grăit către el: «...Fie să găsesc mereu, doamne, har în ochii tăi, căci tu m-ai mîngîiat şi cuvintele tale au mers la inima roabei tale, cu toate că eu nu sînt nici cît una din slujitoarele tale!»« *(II, 9, 10, 13).*

Bogătanul Booz "s-a îmbunat" pînă într-atîta, încît chiar a poftit-o pe Rut să prînzească cu slugile lui: "«...Mănîncă la masa mea şi întinge bucătura ta în oţet». ...Ea mîncă şi se sătură şi îi mai prisosi..." *(v. 14).*

Ştergeţi-vă lacrimile de înduioşare! Urmează pilde şi mai mişcătoare de "bunătate" religioasă.

Aflînd de pe ce ţarină adunase noră-sa spice şi unde prînzise, Noemina bătu din palme de uimire şi-i spuse: "Omul acesta ne este rudă; este unul din neamurile cu drept de răscumpărare faţă de noi" *(v. 20).* Şi iată că în capul soacrei se născu planul cuvios de a-şi da nora după această "rudă" bogată.

"După acestea, soacra ei, Noemina, i-a zis: «Se cuvine să-ţi

caut un adăpost, ca să-ți fie bine.

Ci acum, Booz, cu ale cărui slujitoare ai fost, este negreşit rudă cu noi. Şi iată că el vîntură în noaptea aceasta orzul la arie.

Tu deci spală-te şi unge-te cu miresme, ia pe tine veşmintele cele frumoase şi coboară-te la arie. Nu te arăta omului pînă nu va sfîrşi de mîncat şi de băut.

Iar cînd se va culca, tu să bagi de seamă unde s-a culcat şi du-te şi ridică pătura de pe picioarele lui şi culcă-te acolo. Şi el îți va spune ce să faci».

Şi Rut a zis către ea: «Tot ce mi-ai spus, voi îndeplini».

Şi s-a pogorît la arie şi a făcut în totul cum i-a poruncit soacră-sa.

Ci Booz, după ce mîncase şi băuse şi inima lui se înveselise, s-a dus să se culce lîngă o movilă de boabe. Şi Rut a venit tiptil şi a ridicat pătura de pe picioarele lui şi s-a culcat acolo.

Însă, spre miezul nopții, Booz a tresărit de frică şi, dibuind cu mîna, iată că o femeie era culcată la picioarele lui.

Şi a întrebat: «Cine eşti tu?». Răspuns-a ea: «Eu sînt Rut, roaba ta. Întinde poala veşmîntului tău peste roaba ta, căci tu îmi eşti rudă cu drept de răscumpărare».

Zis-a el: «Binecuvîntată să fii tu de domnul, fiica mea! Dragostea ta cea din urmă covîrşeşte pe cea de la început, fiindcă nu te-ai dus după oameni tineri, nici săraci, nici cu stare.

Ci acum, fiica mea, nu te teme; toate cîte ai spus îți voi face...»" *(III, 1—11).*

Totuşi, Booz, respectînd întocmai pravilele biblice, care statorniceau cum se pot lua noi soții din rîndul rudelor rămase văduve, i-a spus că mai există încă un bărbat care e rudă şi mai apropiată cu ea şi cu Noemina. Dar bărbatul acela, nu se ştie de ce, renunțase la încîntătoarea moabiteancă. Atunci Booz a adunat poporul şi a vestit că el o ia pe Rut.

"...Şi a intrat la ea şi domnul i-a dat sarcină şi a născut un fecior. Atunci au grăit femeile către Noemina: «Binecuvîntat să fie domnul care nu te-a lăsat, astăzi, fără răscumpărător! Pomenit să fie numele lui Izrail! El să-ți împrospăteze sufletul şi să aibă grijă de tine la bătrînețea ta; căci pe el l-a născut nora ta...» Şi i-au pus numele Obed. El este tatăl lui Iesei, tatăl lui David" *(IV, 13—17).*

Aceasta este povestea biblică plină de învăţăminte a lui Rut, noră exemplară, şi a Noeminei, cea mai de treabă dintre toate soacrele. În treacăt, trebuie să aducem prinosul nostru de admiraţie mărinimiei lui Booz, care, îndată ce Rut i-a căzut cu tronc, i-a îngăduit să mănînce cu secerătorii lui, să întingă "bucătura în oţet" ca să nu i se oprească în gît.

Criticii găsesc, totuşi, ciudat faptul că bogătanul Booz, în loc să mîne peste noapte acasă, s-a lungit la arie aşa cum fac muncitorii de rînd după seceriş. Dar şi mai ciudat li se pare că Rut s-a culcat pe furiş lîngă Booz, aşa cum povesteşte autorul acestei "istorii sfinte". Ei văd la autorul Bibliei semnele unui gust destul de dubios cînd el o sileşte pe tînăra femeie să facă lucruri necuviincioase fără a se ruşina. Dacă acest Booz, spun ei, ca rudă cu drept de răscumpărare, era dator s-o ia de soţie pe Rut, Noemina, care îi ţinea loc de mamă, ar fi avut datoria s-o dea în căsătorie în chip cinstit. Ea nu ar fi trebuit s-o înveţe meseria de tîrfă. În afară de aceasta, Noemina ar fi trebuit să ştie şi singură că există o rudă mai apropiată decît Booz şi acestei rude ar fi trebuit să i se adreseze.

Încă ceva: se ştie că biserica creştină susţine că Iisus Hristos se trage din David, prin urmare din Booz şi Rut. Booz se trage în linie directă din Fares, născut din incestul săvîrşit de Tamara, care s-a prefăcut în femeie desfrînată pentru a-l ademeni pe socrul ei, Iuda. În afară de aceasta, Booz însuşi este fiul lui Salmon şi al Rahabei, o femeie desfrînată din Ierihon. Cît despre Rut, ea este moabiteancă şi, prin urmare, face parte dintr-un trib care se trage din incestul săvîrşit de Lot cu fiica sa mai mare.

Totuşi, în toată povestea asta, cel mai interesant lucru pentru un cercetător este că, dictînd "Cartea Rut", "porumbelul" din nou nu a băgat de seamă că minciuna lui grosolană iese la iveală pretutindeni.

Între Salmon, soţul Rahabei, şi Iesei, tatăl lui David, nu mai există, în ordine cronologică, decît Booz şi Obed. Dar Rahab şi Salmon sînt contemporani cu Iosua, fiul lui Nun; Rahab s-a căsătorit cu Salmon după cucerirea Ierihonului. Pe de altă parte, Obed a trăit pe timpul arhiereului Eli, iar succesorul lui Eli, Samuil, a fost contemporan cu Iesei; cîrmuirea judecătorilor ia

sfîrşit cu Samuil, care a dat binecuvîntarea celui dintîi rege evreu, Saul, apoi l-a răsturnat şi "l-a uns rege" pe David.

Cronologia cărţii "Rut" vine categoric în contradicţie cu Cartea lui Iosua, fiul lui Nun, şi cu cartea ..Judecătorilor". Materialmente este cu neputinţă să fi avut loc aşa cum e descris în aceste din urmă cărţi, lungul şir de calamităţi îndurate de poporul evreu, de războaie victorioase şi de îndelungate şi numeroase robii alternînd cu stări de independenţă, perioadă care a durat pînă la moartea lui Samson, adică 480 de ani, şi paralel Salmon şi Booz — care au trăit la începutul acestei perioade — să fi fost contemporani cu sfîrşitul ei.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI Şl ŞASELEA
SFÎNTUL PROROC SAMUIL

A trăit în vremurile biblice un om pe nume Elcana, care a avut două soţii cît se poate de legitime: Ana şi Penina. Dintre ele, cea dintîi nu a avut copii. În fiecare zi, între cele două soţii aveau loc discuţii dintre cele mai penibile, pentru că prolifica Penina, care era respingătoare ca păcatul şi acră ca oţetul, rîdea de sterpiciunea Anei. Pentru a pune capăt acestei stări de lucruri, Ana a hotărît să facă un pelerinaj religios. Dar unde să se ducă? Biblia spune că "chivotul legămîntului" se afla pe atunci la Silo, sub paza arhiereului Eli, a celor doi fii ai lui şi a lui Fineas. (Acesta nu trebuie confundat cu Fineas, fiul lui Eleazar). Elcana n-a stat mult pe gînduri şi a pornit cu familia lui spre Silo.

Ajunsă la Silo, "ori de cîte ori se ducea la casa domnului... ea plîngea şi nu mai mînca. Însă Elcana, bărbatul ei, îi zicea: «Ano, de ce plîngi şi de ce nu mănînci? Şi de ce ţi-e inima rea? Oare nu sînt eu mai de preţ pentru tine decît zece feciori?»

Şi odată Ana, după ce mîncase şi după ce băuse în Silo, s-a sculat şi a venit în faţa domnului.

Iar Eli, arhiereul, şedea pe scaun lîngă unul din uşorii casei domnului.

Şi cum era cu sufletul amărît, se ruga înaintea domnului,

vărsînd lacrimi.

Şi ea a făcut o juruinţă şi a zis: «Doamne Savaot! Dacă vei căuta spre jalea roabei tale şi-ţi vei aduce aminte de mine şi nu vei uita pe roaba ta şi vei da roabei tale o mlădiţă de parte bărbătească, eu îl voi sfinţi domnului pentru toate zilele vieţii lui şi briciul nu se va atinge de capul lui».

Dar pe cînd ea stăruia în rugăciunea ei înaintea domnului, Eli a luat seama la gura ei.

Însă fiindcă Ana se ruga în gîndul ei şi numai buzele ei se mişcau, iar glasul ei nu se auzea, Eli a crezut că este beată.

De aceea Eli a grăit către ea: «Cîtă vreme mai ţine beţia ta? Du-te şi trezeşte-te!»" *(Cartea întîi a lui Sa-muil, I, 7—14).*

Ana nu şi-a pierdut cumpătul şi i-a explicat cu vioiciune că nu a băut "nici vin, nici băutură îmbătătoare...". Dîndu-şi seama de greşeala pe care o făcuse, arhiereul s-a interesat de Ana. Se ştie cam cum se întîmplă minunile de felul aceleia pentru care se ruga Ana. Aceeaşi metodă încercată se practică şi în zilele noastre. Nu e greu de ghicit ce s-a întîmplat. Cu îngăduinţa lui Elcana, soţul evlavioasei femei care se tînguia într-una, Eli a poftit nevasta stearpă să-i facă o vizită în locaşul sfînt. Ce-i drept, Ana a cam şovăit, dar soţul a liniştit-o: du-te, i-a zis el, cu domnul acesta; el o să-ţi dea să ţii talismanul sfînt şi asta o să-ţi fie de folos. În felul acesta Ana a fost admisă "în sfîntul locaş".

Deoarece Ana întîrzia să iasă din templu, Elcana s-a aşezat să se odihnească lîngă colonada exterioară. În cele din urmă, scumpa-i soţioară a apărut însoţită de Ofni şi Fineas, fiii preotului. Ei l-au încredinţat pe bunul Elcana că nu încape nici un fel de îndoială că de astă dată dumnezeu, cu atotputernicul lui har, va împlini rugămintea Anei. Şi, ce-i drept, după nouă luni, în familia lui Elcana a apărut un copil rotofei şi zdravăn, căruia i-au dat numele Samuil. Plină de bucurie, Ana repetă juruinţa ei de a nu tăia niciodată vreun fir de păr de pe capul acestui copil atît de mult aşteptat.

Cînd Samuil a mai crescut, Ana l-a dus la arhiereul Eli. Băiatul a fost consacrat domnului şi pus să cînte în corul templului şi să păzească altarul. Eli a încredinţat pe mamă, cu cuvîntul său de "proroc", că pe băiat îl aşteaptă o carieră

neobişnuită. Ana cea bună la suflet era atît de mulțumită, încît pe dată, fără să se mişte din loc, a alcătuit o cîntare lungă, care este expusă în întregime în cap. al II-lea. Cititorul trebuie să ne fie recunoscător că trecem peste ea fără s-o reproducem.

Dar nu putem să trecem sub tăcere versetele pline de indignare în care "sfîntul duh" înfierează purtarea domnilor Ofni şi Fineas, doi "ticăloşi" care pricinuiau mari necazuri lui dumnezeu:

"Însă feciorii lui Eli erau oameni vicleni care nu voiau să ştie de domnul, nici de îndatoririle preoților față de popor. Ori de cîte ori cineva aducea o jertfă, venea sluga preotului, în vreme ce carnea fierbea, cu o furculiță cu trei dinți în mînă, şi o înfigea în cazan sau în oală, sau în tingire, sau în blid şi cît scotea furculița lua preotul pentru sine. Şi astfel se purtau ei cu toți izrailiții care veneau să aducă jertfă acolo în Silo. Ba chiar mai înainte ca să ardă grăsimea, venea sluga preotului şi îmbia pe cel care aducea jertfă: «Dă-i preotului carne de fript, fiindcă el nu vrea să ia de la tine carnea fiartă, ci crudă». Şi *dacă* omul îi răspundea: «Stai să ardă mai întîi grăsimea şi *pe urmă* ia-ți cît îți pofteşte sufletul», celălalt îi lua vorba: «Nu, ci să-mi dai acum, iar dacă nu-mi dai, iau cu sila!». Astfel păcatul acestor tineri era grozav de mare înaintea domnului, fiindcă ei dispreţuiau prinoasele domnului" *(Cartea întîi a lui Samuil, ÎI, 12—17).*

Dar asta încă nu-i totul! Feciorii lui Eli "se culcau cu femeile care făceau de slujbă la uşa cortului descoperirii" *(v. 22).*

Arhiereul cunoştea toate aceste fapte revoltătoare ale feciorilor săi, dar calmul profesional de slujitor al religiei, care era convins că credincioşii vor înghiți totul, îl făcea să privească în tăcere aceste fapte ale feciorilor săi, atît de obişnuite pentru clerici.

Odată, cu această indignare lăudabilă, Biblia arată în acelaşi capitol că mama lui Samuil îşi vizita cu regularitate feciorul în Silo. "Şi Eli a binecuvîntat pe Elcana şi pe soția lui, zicînd: «Dăruiască-ți domnul, copii din femeia aceasta, în locul celui afierosit, pe care tu l-ai împrumutat domnului». Ei au plecat pe urmă acasă. Domnul însă a cercetat pe Ana şi ea a zămislit şi a născut încă trei feciori şi două fete. Iar copilul Samuil creştea sub paza domnului" *(Cartea întîi a lui Samuil, II, 20—21*).

Scepticii îşi vor închipui, probabil, că mărirea familiei lui Elcana a avut loc cu contribuţia lui Ofni şi Fineas. Dar credincioşii vor obiecta că numai dumnezeu Savaot a binecuvîntat-o pe drăgălaşa Ana şi că tocmai în aceasta consta harul, în timp ce feciorii lui Eli, care se culcau cu alte pelerine, erau nişte ticăloşi ordinari. Ar fi fost un mare sacrilegiu să pună mîna pe femeile binecuvîntate de domnul, un sacrilegiu, poate, tot atît de mare ca şi acela de a băga furculiţa în oala sfîntă, în care fierbea carnea jertfită lui dumnezeu.

"Şi copilul Samuil slujea domnului sub ochii lui Eli. Iar în zilele acelea cuvîntul domnului era scump şi arătările *erau* singuratice.

Şi odată Eli stătea culcat în culcuşul său. Şi ochii lui începuseră să se întunece, astfel că nu putea să mai vadă bine.

Candelabrul domnului încă nu se stinsese şi Samuil dormea în locaşul domnului, unde se afla chivotul lui dumnezeu.

Atunci domnul strigă: «Samuile! Samuile!». Iar el răspunse: «Iată-mă!».

Şi a alergat la Eli şi a zis: «Iată-mă! M-ai strigat?». Dar Eli a zis: «Nu te-am chemat. Întoarce-te şi te culcă!». Şi el s-a dus şi s-a culcat.

Însă domnul iarăşi l-a strigat: «Samuile!«. Şi s-a sculat Samuil şi s-a dus la Eli şi i-a zis: «Iată-mă! M-ai chemat?». Ci răspuns-a Eli: «Nu te-am chemat, fiul meu; întoarce-te şi te culcă!».

Dar Samuil nu cunoştea încă pe domnul şi cuvîntul domnului pînă atunci nu i se descoperise.

Şi domnul a strigat a treia oară pe Samuil şi el s-a sculat şi a alergat la Eli şi i-a zis: «Iată-mă! M-ai chemat?». Atunci şi-a dat seama Eli să domnul era cel care striga la copil.

Deci zis-a Eli către Samuil: «Du-te şi te culcă! Şi dacă te va mai chema, tu să zici: Vorbeşte, doamne, că robul tău ascultă!». Şi Samuil s-a dus şi s-a culcat în culcuşul său.

Şi a venit domnul şi a stat în dreptul lui şi l-a strigat ca şi mai înainte: «Samuile! Samuile!». Ci Samuil i-a răspuns: «Vorbeşte, căci robul tău ascultă!».

Şi domnul a zis către Samuil: «Iată, eu sînt gata să fac în Izrail un lucru pe care oricine îl va auzi îi vor ţiui amîndouă urechile».

În ziua aceea voi adeveri cu Eli tot ceea ce am vorbit despre casa lui de la început şi pînă la sfîrşit.

Iar tu să-i dai de ştire că eu voi pedepsi casa lui în veşnicie, pentru fărădelege, fiindcă a ştiut că fiii săi huleau pe dumnezeu şi el nu i-a ţinut de rău.

Pentru aceea m-am jurat pentru casa lui Eli, că nelegiuirea casei lui Eli nu se va ierta în veac nici cu jertfe, nici cu prinoase!»[u] *(Cartea întîi a lui Samuil, III, 1—14).*

Dimineaţa, arhiereul a vrut să afle cum s-a sfîrşit aventura din timpul nopţii; vă puteţi închipui în ce încurcătură era tînărul levit, discipolul lui. Eli a început să stăruie, cerînd să-i spună tot adevărul, şi în cele din urmă Samuil şi-a dat drumul la gură cu toată sinceritatea.

"Atunci Samuil i-a împărtăşit lui toată descoperirea, fără să-i tăinuiască ceva. Iar Eli i-a zis: «El este domnul; facă ceea ce va socoti cu cale!». Şi Samuil creştea şi domnul era cu el şi nu lăsa să cadă pe pămînt nici unul din cuvintele lui. Şi a fost cuvîntul lui Samuil către tot Izrailul şi tot Izrailul din Dan pînă în Beerşeba ştia că Samuil a fost adeverit să fie proroc al domnului" *(Cartea întîi a lui Samuil, III, 18—20).*

Această primă parte a basmului cu vestitul proroc, care a fost,

în acelaşi timp, şi ultimul dintre judecătorii Izrailului, a stîrnit unele observații critice. În legătură cu cartea atribuită lui Samuil, Fréret a emis următoarele considerente. El releva o greşeală pe care n-ar fi făcut-o nici un istoric serios, şi anume că cititorului nu i se spune absolut nimic cu privire la situația generală a poporului despre care este vorba. Într-adevăr, este foarte greu să-ți dai seama ce teritoriu ocupau evreii pe vremea preotului Eli, unde anume trăiau ei, dacă mai erau robi sau numai tributari ai fenicienilor, pe care scriitorii evrei ignoranți, în treacăt fie spus, se încăpățînează să-i numească filisteni. Autorul a fost, pe cît se pare, un preot pe care îl interesau în exclusivitate problemele profesiunii lui, pe toate celelalte considerîndu-le fleacuri.

Autorul vorbeşte de oraşul Silo, arătînd că aici ar fi fost reşedința arhiereului Eli. În legătură cu acesta, Voltaire face observația că satul denumit Silo aparținea fenicienilor şi că e puțin probabil ca ei să fi tolerat acolo un mare preot al unei credințe străine. Chiar dacă "chivotul legămîntului" se afla în acel sat, el nu a putut să fie păstrat acolo decît în taină, pentru că, aşa cum vom afla din cele ce urmează, filistenii au pus mîna pe el abia mult mai tîrziu, în urma unei bătălii destul de crîncene. Dar atunci cum se explică pelerinajul evreilor la Silo?

În descrierea peripețiilor lui Samuil, autorul lasă să se înțeleagă că dumnezeu nu-i onora pe evrei cu convorbiri tot atît de des ca mai înainte. Aici se manifestă din nou ideologia tuturor popoarelor primitive, care credeau că, atunci cînd un popor e înfrînt, dumnezeul lui e şi el înfrînt, iar cînd poporul se ridică din nou, se ridică şi dumnezeul lui.

Mulți socot că, dacă dumnezeul evreilor şi creştinilor este într-adevăr creatorul lumii, atunci el a fost pus să joace, în ultimă instanță, un rol cît se poate de ingrat: stă într-o ladă, de unde, la miezul nopții, cheamă de trei ori în zadar un băiat înainte de a-i spune ce vrea.

Woolston îşi exprimă mirarea în legătură cu faptul că micul Samuil nu a reuşit să deosebească glasul "atotputernicului", pe motiv că dumnezeu nu stătuse încă niciodată de vorbă cu el. Fireşte, e greu "să recunoşti" un glas dacă pînă atunci nu l-ai mai auzit. Dar, exprimîndu-se astfel, autorul "sfînt" îl prezintă pe

dumnezeul său ca avînd glas omenesc şi încă un glas cu un anumit timbru, întocmai după cum glasul fiecărui om are particularităţile sale.

Aceasta poate fi considerată încă o dovadă că evrei şi-l închipuiau pe dumnezeul lor ca fiind întrupat şi vedeau în el numai un om superior, care trăia de obicei în nori şi cobora din cînd în cînd pe pămînt pentru a-şi vizita favoriţii, uneori ocrotindu-i, alteori părăsindu-i, aci biruitor, aci învins. Într-un cuvînt, la fel ca zeii Greciei antice şi ca alţi zei "păgîni".

Iată că tînărul Samuil a crescut, dar "sfîntul porumbel" tot nu a pus capăt purtării inadmisibile a lui Ofni şi Fineas. Au mai continuat ei oare să-şi bage furculiţa în cazanul lui dumnezeu? Ştim numai că Samuil le-a spus totul fiilor lui Izrail; aşadar, condamnarea lui Eli şi a familiei lui devenise "un secret al lui Polichinelle". Asta nu i-a împiedicat însă pe credincioşi să continue să aducă ofrande preotului condamnat şi feciorilor lui. Poate că aceştia, de teama pedepsei, au renunţat la obiceiurile lor urîte. Ştim însă că dumnezeul biblic este foarte ranchiunos. Şi iată ce s-a întîmplat mai departe. Aici trebuie să reproducem textual "cuvîntul domnului":

"Şi a ieşit Izrail întru întîmpinarea filistenilor ca să se lupte... Atunci filistenii s-au rînduit în şir de luptă împotriva lui Izrail şi, încingîndu-se lupta, Izrail fu bătut de filisteni, care uciseră din oastea desfăşurată în cîmpie ca la patru mii de inşi.

Cînd poporul se întoarse în tabără, bătrînii lui Izrail întrebară: «De ce oare ne-a înfrînt domnul astăzi prin mîna filistenilor? Să ne aducem din Silo chivotul legămîntului domnului, ca să vină în mijlocul nostru şi să ne mîntuiască din mîna vrăjmaşilor noştri!».

Deci poporul a trimis la Silo şi au adus de acolo chivotul legămîntului domnului Savaot, cel ce şade pe heruvimi. Şi cei doi feciori ai lui Eli, Ofni şi Fineas, erau acolo, lîngă chivotul legămîntului lui dumnezeu.

Iar cînd chivotul legămîntului domnului sosi în tabără, toţi fii lui Izrail porniră un strigăt de bucurie atît de mare, încît se zgudui pămîntul.

Cînd filistenii auziră zgomotul acestui strigăt de bucurie, ei întrebară: «Ce înseamnează strigătul acesta mare de bucurie în

tabăra evreilor?». Şi aflară că chivotul domnului a sosit în tabără.

Atunci filistenii se înfricoşară, căci cugetau: «A venit dumnezeu în tabără la ei!>>. Şi mai ziceau: «Vai de noi! Căci niciodată nu s-a mai întîmplat una ca asta?

Vai de noi! Cine ne va mîntui din mîna acestui dumnezeu atotputernic? Acesta este acel dumnezeu care a bătut pe egipteni cu tot felul de pedepse şi cu ciumă!

Fiți dîrji, filistenilor, şi bărbătoşi, ca să nu ajungeți robi la evrei, cum au ajuns ei robi la voi. Fiți bărbați şi luptați-vă!».

Şi filistenii se luptară şi Izrail fu învins şi dădu fuga fiecare la cortul său şi măcelul fu cumplit, căci din Izrail căzură treizeci de mii de pedestraşi.

Chivotul lui dumnezeu fu luat şi cei doi feciori ai lui Eli, Ofni şi Fineas, muriră.

Atunci un om din Veniamin alergă fuga de pe cîmpul de bătaie şi ajunse la Silo în aceeaşi zi, cu veşmintele sfîşiate şi cu pulbere pe cap.

Şi ajungînd el, iată că Eli stătea pe scaun lîngă poartă şi iscodea ulița, căci inima lui tremura de grijă pentru chivotul lui dumnezeu. Şi cînd intră acel om în cetate şi spuse vestea, toată cetatea începu să strige cumplit.

Şi a auzit Eli cumplitul strigăt şi a întrebat: «Ce va să zică această zarvă?». Atunci omul veni pe fugă şi-i spuse lui Eli ce se întîmplase.

Ci Eli era în vîrstă de nouăzeci şi opt de ani şi ochii lui erau stinşi, aşa încît nu putea să mai vadă.

Omul acela i-a spus lui Eli: «Eu sînt care am venit astăzi de-a fuga de la bătălie!». Şi Eli l-a întrebat: «Ce veste aduci tu, fiul meu?».

Atunci vestitorul i-a spus aşa: «Izrail a fugit din fața filistenilor şi poporul a trecut printr-un măcel cumplit; chiar cei doi fii ai tăi, Ofni şi Fineas, au murit, iar chivotul lui dumnezeu a fost luat pradă».

Dar cînd omul a pomenit de chivotul lui dumnezeu, *Eli* s-a răsturnat din jilțul său peste cap, acolo lîngă poartă, şi, frîngîndu-şi gîtul, a murit, căci Eli era bătrîn şi greoi. Şi fusese judecător peste Izrail patruzeci de ani.

Nora lui Eli, soția lui Fineas, era însărcinată şi gata să nască; şi cînd a auzit vestea că chivotul lui dumnezeu a fost luat şi că socrul ei şi bărbatul ei au murit, a îngenuncheat şi a născut, căci durerile naşterii o năpădiseră.

Iar în ceasul morții, femeile care stăteau în preajma ei îi ziceau: «Nu te teme, căci ai născut un fecior». Însă ea nu răspundea şi nu lua aminte.

Şi i-a pus copilului numele Icabod, căci zicea ea: «S-a dus slava din Izrail», pentru pierderea chivotului lui dumnezeu, a socrului ei şi a bărbatului ei.

Şi ea mai zise: «S-a dus slava din Izrail, căci luat a fost chivotul lui dumnezeu!»" *(Cartea întîi a lui Sa-muil, IV, 1—22).*

Autorul "sfînt" nu ne spune nici cum s-au răzvrătit evreii împotriva înrobitorilor lor filisteni, nici care a fost pricina războiului, nici ce teritoriu ocupau evreii. El arată numai că, cu toată prezența "chivotului legămîntului", 30.000 de evrei au fost nimiciți.

"Cum e de crezut — spune Voltaire — că un popor aflat în robie şi care a suferit pierderi atît de mari a putut să se ridice atît de repede?"

Criticii l-au bănuit întotdeauna pe autorul "sfînt" că are tendința de a exagera atît cînd descrie succesele cît şi cînd descrie insuccesele. În acest pasaj din Biblie, pe el îl preocupă mult mai mult proslăvirea lui Samuil decît clarificarea istoriei evreilor. În zadar ne-am aştepta să vedem o descriere fidelă a țării evreilor; împrejurărilor în care a avut loc răzvrătirea; a cetăților sau, cel puțin, a peşterilor în care sălăşluiau ei; a măsurilor de apărare pe care le-au luat; a voievozilor care i-au condus la luptă, — nimic din toate aceste amănunte importante şi esențiale! Tocmai de aici Bolingbroke trage concluzia că levitul care a fost autorul acestei istorisiri a scris aşa cum scriau călugării medievali: notînd anumite evenimente în spiritul vederilor lor. Şi Voltaire adaugă cu ironia lui muşcătoare: "Fără îndoială, Samuil, ajungînd un profet căruia dumnezeu îi vorbise încă din copilărie, prezenta mult mai mare însemnătate decît cei 30.000 de oameni ucişi, pe care domnul nu i-a onorat niciodată cu cuvîntul său. Iată, probabil, de ce sfînta scriptură îi descrie pe prorocii evrei mult mai amănunțit

decît descrie poporul evreu".

Şi acum atenție, cititorule! Să fim cît se poate de serioşi! Ne apropiem de un pasaj din Biblie care te predispune la veselie tot atît de puțin ca şi piciorul artificial al unui invalid. Este vorba de povestea cu buboaiele de aur.

Vă rog să nu rîdeți! E o chestiune foarte serioasă şi, fireşte, cît se poate de evlavioasă pentru că este povestită de "sfîntul duh".

Pentru a-i pedepsi pe Ofni şi pe Fineas, care vreme îndelungată şi-au băgat furculițele în cratițele domnului, dumnezeu-tatăl şi-a făcut planul ca ei să cadă pe mîinile filistenilor cu vestitul său "chivot al legămîntului". Ofni şi Fineas păzeau chivotul, adică îl păzeau pe dumnezeu însuşi, dar el a voit (aşa e voia de neînțeles a domnului!) ca amîndoi leviții să fie omorîți pentru el împreună cu alți 30.000 de evrei, cu toate că aceştia nu-şi băgaseră niciodată furculița în cratița lui. Era o pedeapsă senzațională!

În cele din urmă, dîndu-se singur pe mîna păgînilor filisteni, dumnezeu a săvîrşit un sacrilegiu împotriva lui însuşi. Poate că toată povestea asta nu vi se pare logică, în schimb, ea este divină şi orice teolog poate să vă confirme acest lucru.

Subliniem mai întîi că aceşti filisteni, care în privința cucerniciei erau în fond oameni de treabă, au manifestat cel mai mare respect şi față de dumnezeul fiilor lui Izrail ajuns prizonierul lor. Am văzut mai sus cum îi înspăimînta puterea lui. Străini de fanatismul neîngăduitor care îndeamnă la hulirea odoarelor sfinte ale celorlalte religii, ei au înconjurat lada dumnezeului evreilor cu toate onorurile.

Dacă un Jupiter sau un Buda ar fi ajuns pe mîinile inchizitorilor creştini, ei l-ar fi aruncat în groapa cu lături. Filistenii, dimpotrivă, ştiind că în "chivotul" care ajunsese pe mîna lor în urma unei bătălii sîngeroase sălăişluia dumnezeul evreilor, au mutat cu tot fastul lada sfîntă în Aşdod, unde se găsea unul dintre cele mai frumoase temple ale filistenilor: templul zeului Dagon. Acolo au aşezat "chivotul legămîntului", în locul cel mai de cinste al sanctuarului, chiar alături de Dagon.

Probabil că filistenii judecau cam aşa: dumnezeul izrailiților e un dumnezeu de prim rang. Noi ştim ce minuni a făcut el cînd a trebuit să-i scoată pe evrei din Egipt; dacă am avut norocul să

punem mîna pe el, apoi să căutăm să-i acordăm toată cinstea pentru ca să-i cîştigăm bunăvoinţa; să-l cinstim la fel ca pe Dagon; un zeu ocrotitor în plus nu strică niciodată.

Dar vai! Aceşti filisteni naivi au nimerit-o ca Ieremia cu oiştea: foarte curînd, ei au simţit pe propria lor piele ce caracter urît avea dumnezeul biblic. În seara cînd au băgat "chivotul" în templul din Aşdod, preoţii lui Dagon s-au înapoiat la casele lor, lăsînd peste noapte pe zeul lor între patru ochi cu dumnezeul evreilor. Dacă, în locul lui Iehova, dumnezeul evreilor, fenicienii ar fi avut norocul să pună mîna pe un Anubis egiptean sau pe un Ormuzd persan, sau pe un Apolo grec, toate s-ar fi sfîrşit cu bine atît în noaptea aceea cît şi în nopţile următoare. Ambii dumnezei ar fi stat prieteneşte la taifas şi ar fi povestit unul altuia tot soiul de năzdrăvănii din domeniul smintelii religioase a credincioşilor respectivi şi apoi s-ar fi culcat liniştiţi. Ei ar fi devenit buni prieteni şi locuitorii Aşdodului ar fi trăit în tihnă şi belşug.

Dar nici pomeneală de aşa ceva! Bătrînul cîrcotaş Savaot a profitat de lipsa preoţilor zeului Dagon şi l-a tratat ca pe un concurent aprig; ţinea foarte mult să demonstreze că e mai puternic decît idolul oficial al filistenilor. Or, Dagon era, în fond, un zeu blajin; el nu punea pe nimeni să-i aducă jertfe omeneşti şi, în general, era bun la inimă. Aşadar, el trebuie să fi fost peste măsură de mirat cînd, în puterea nopţii, Iehova a ţîşnit pe neaşteptate din ladă, s-a repezit la el ca turbat şi l-a doborît la pămînt.

Biblia nu descrie amănuntele acestei întîmplări nocturne, dar din text reiese limpede că aşa s-au petrecut lucrurile. "După aceea, filistenii au luat chivotul lui dumnezeu şi l-au adus din Eben-Haezer la Aşdod. Şi luînd filistenii chivotul lui dumnezeu l-au vîrît în templul lui Dagon şi l-au aşezat lîngă Dagon. Dar, sculîndu-se aşdodenii a doua zi de cu noapte şi intrînd în templu, iată că Dagon stătea trîntit cu faţa la pămînt înaintea chivotului domnului. Atunci ei l-au luat pe Dagon şi l-au aşezat la locul lui" *(Cartea întîi a lui Samuil, V, l-3).*

A doua noapte a fost şi mai îngrozitoare decît prima. Iehova era înciudat că trebuie să împartă adoraţia aşdodenilor cu Dagon. Poate că, în sinea lui, el îşi dădea seama că invidia sa este

ridicolă, iar manierele sale grosolane, căci toată ziulica a stat lungit liniştit în fundul chivotului.

Ah, dacă oamenii evlavioşi din vremea aceea ar fi văzut deodată cum iese dumnezeu din ladă, dacă el ar fi făcut măcar puțină agitație în rîndurile lor! Aşdodenii ar fi renunțat atunci la cultul idolului lor. Dar nu, lucrurile nu s-au întîmplat astfel! Domnul Savaot stătea lungit cît se poate de liniştit şi nu se arăta. El fierbea de ciudă în tăcere. Aştepta să rămînă singur, fără martori, pe întuneric, pentru ca să lase să-i răbufnească proasta dispoziție, să-şi potolească ciuda.

De astă dată Dagon a încasat-o rău de tot: "Şi iarăşi sculîndu-se ei a doua zi de dimineață, iată că Dagon zăcea trîntit cu fața la pămînt înaintea chivotului domnului, iar capul lui Dagon şi amîndouă mîinile lui zăceau pe prag tăiate, aşa încît rămăsese din Dagon numai trunchiul" *(Cartea întii a lui Samuil, V, 4).*

Toate acestea nu puteau, fireşte, să nu-i tulbure pe locuitorii oraşului. Totuşi, ei din nou nu şi-au dat seama ce s-a întîmplat şi, în curățenia lor sufletească, nu bănuiau nici pe departe că autorul actelor de vandalism din timpul nopții era cel ce sălăşluia în lada sfîntă. Dar o groaznică urgie i-a lovit în curînd. Iar trebuie să cităm textul autentic: "Iar mîna domnului s-a lăsat grea peste aşdodeni şi i-a înspăimîntat, fiindcă a bătut cu bube rele şi Aşdodul, şi ținutul din jurul lui" *(v.* 6}. Atunci au înțeles aşdodenii că numai mîna dumnezeului lui Izrail a putut să le pricinuiască o asemenea nenorocire.

Bătrînii au poruncit ca "chivotul legămîntului" să fie mutat în alt loc. În acest scop a fost ales oraşul Gat. Sosirea "chivotului" la Gat a fost marcată pe dată prin apariția de bube rele la toți locuitorii din acest oraş. Din Gat "chivotul" a fost trimis la Ecron, unde calamitatea s-a repetat. Nenorocita țară îndura, pe cît se vede, suferințe grele sub loviturile "urgiei domnului". "Iar oamenii care nu mureau erau chinuiți de buboaie şi tînguirea cetății se ridica pînă la cer" *(v. 12).*

Vreme de şapte luni filistenii au tot mutat "chivotul domnului", aducător de nenorociri, dintr-un oraş în altul şi pretutindeni apariția acestui bîrlog al lui dumnezeu era însoțită de răspîndirea aceleiaşi boli grele şi chinuitoare. În cele din urmă, filistenii au

hotărît să se sfătuiască cu profeții. Aceştia erau preoți ai unei religii "false", bineînțeles falsă din punctul de vedere al creştinismului. Cu toate acestea, ei s-au dovedit proroci minunați! Filistenii s-au hotărît să înapoieze "chivotul".

"Şi ei au răspuns: «Dacă veți trimite înapoi chivotul dumnezeului Iui Izrail, să nu-l trimiteți fără nici un dar, ci aduceți-i jertfă pentru vină; atunci vă veți lecui şi veți afla de ce mîna lui nu se trage înapoi de la voi!».

Ei au întrebat: «Ce fel de jertfă pentru vină să-i aducem?». Şi ei au răspuns: «După numărul voievozilor filistenilor: cinci buboaie de aur şi cinci şoareci de aur, căci bătaia a fost una peste toți, şi peste norod, şi peste voievozii voştri.

Faceți deci chipurile buboaielor voastre şi chipurile şoarecilor voştri care vă strică țarina şi dați mărire dumnezeului lui Izrail; poate că îşi va lua mîna de peste voi, de peste dumnezeii voştri şi de peste țara voastră.

Căci de ce ați împietrit inima voastră, precum egiptenii şi faraon îşi împietriseră inima lor? Şi numai după ce s-a răzbunat pe ei, au dat drumul poporului şi el s-a dus.

Deci acuma puneți mîna şi faceți un car nou şi luați două juncane care alăptează, neînjugate încă, apoi înjugați juncanele la car; şi vițeii care se țin după ele aduceți-i înapoi în țarc.

Pe urmă, luați chivotul domnului şi-l puneți în car, iar lucrurile de aur pe care i le dați ca jertfă pentru vină puneți-le într-o lădiță alături de chivot şi dați-i drumul să se ducă.

Şi uitați-vă: dacă chivotul apucă în sus pe drumul către țara lui, adică spre Betşemeş, el este cel ce ne-a pricinuit nouă acest mare prăpăd, iar de nu, vom şti că nu mîna sa ne-a lovit, ci a fost cu noi numai o întîmplare!»" *(Cartea întîi a lui Samuil, VI, 3—9).*

Citind această poveste, îți aminteşti fără să vrei de Sara, cea în vîrstă de 90 de ani, pe care regele Gherarului o luase pentru frumusețea ei, socotind-o sora lui Avraam. Vă amintiți că, pîna cînd regele nu i-a dat drumul soției patriarhului, din porunca domnului toate femeile din Ierarh au avut "pîntecele închis". De astă dată, degetul domnului i-a lovit cu buboaie pe filisteni. De ce acest ciudat dumnezeu biblic a iertat codoşoiul lui Avraam, unicul vinovat de nenorocirea Gherarului? Se ştie doar că el speculase

farmecele soției sale, dînd-o drept soră. Şi de ce acelaşi dumnezeu i-a pedepsit pe filisteni pentru că au pus stăpînire pe el, luîndu-l cu chivot cu tot? Doar el singur s-a lăsat luat. Sfîntă taină şi divină confuzie!

Filistenii au dat ascultare sfatului profeților lor. Ei au făcut cinci şoareci de aur şi cinci buboaie de aur, reprezentînd jertfa adusă de cele cinci oraşe principale: Aşdod, Gat, Ascalon, Gaza şi Ecron. Au urcat chivotul şi aceste jertfe într-un car, au înjugat la el două juncane cărora le-au luat vițeii şi le-au dat drumul să meargă singure peste cîmp.

"Iar juncanele au pornit de-a dreptul către drumul care duce la Betşemeş şi mergeau întins pe acelaşi drum şi mugeau, fără să se abată, nici la dreapta, nici la stînga. Iar voievozii filistenilor au mers în urma lor pînă în ținutul Betşemeşului" *(Cartea întîi a lui Samuil, VI, 12).*

Cît de minunate sînt toate acestea şi cîtă dreptate au credincioşii să se mîndrească cu dogmele unei religii atît de admirabile! Biblia cu adevărat nu duce lipsă de proroci. Pînă şi profeții filisteni, fii ai unui popor blestemat, sînt considerați proroci adevărați. Fiecare țară îşi are prorocii săi, şi autorii Bibliei, fiind ei înşişi proroci, îşi respectă titlul chiar şi cînd este vorba de idolatri străini cu aceeaşi profesie. Cu puterea-i neobişnuită, dumnezeu face lucruri supranaturale, inspirînd chiar pe profeții şi pe prorocii unor religii "false"; un exemplu în această privință este Bileam. Dumnezeu nu refuza minunile nici vrăjitorilor şi nici magilor de credință potrivnică lui, aşa cum am văzut din exemplul vrăjitorilor egipteni care au ştiut să repete unele dintre minunile lui Moise. Dar juncanele care duceau înapoi "chivotul" legămîntului, oare nu reprezintă ele o minune strălucită? Ele se duc din Betşemeş, la evrei, de capul lor, singure, călăuzite numai de degetul nevăzut al domnului! N-au devenit oare şi ele profete? Pentru dumnezeu totul e cu putință! Amintim, printre altele, de "asina lui Bileam", care vorbea cu glas omenesc.

"Iar cei din Betşemeş erau tocmai la secerişul grîului, în vale. Şi ei ridicîndu-şi ochii lor au văzut chivotul şi i-au ieşit cu bucurie înainte.

Şi carul a venit pînă în țarina lui Iosua din Betşemeş şi s-a oprit acolo. Iar acolo era o piatră mare; şi ei au despicat lemnele carului, iar juncanele le-au adus ardere de tot domnului.

Iar leviții dăduseră jos chivotul domnului şi lădița de lîngă el, în care *erau* lucrurile de aur, şi le puseseră pe piatra cea mare. Şi în aceeaşi zi oamenii din Betşemeş au adus arderi de tot şi au jertfit jertfe domnului" (Cartea *intîi a lui Samuil, VI, 13—15).*

Şi asta încă nu-i tot! De multă vreme dumnezeu nu prefăcuse în scrum şi nu nimicise pe nimeni din rîndurile poporului evreu. Cu ce ar fi putut el să-şi marcheze mai bine înapoierea în "sînul Izrailului" decît printr-un măcel? Zis şi făcut! Bucură-se şi veselească-se inimile credincioşilor! "Însă domnul bătu pe locuitorii din Betşemeş fiindcă se uitaseră la chivotul domnului, lovind din popor cincizeci de mii şi şaptezeci de inşi, iar poporul se tîngui, fiindcă domnul îi lovise cu această lovitură mare" *(Cartea întîi a lui Samuil, VI, 19).*

Lui dumnezeu, în general, nu-i plac glumele şi el nu suferă să se manifeste o curiozitate inutilă cînd este vorba de persoana lui. N-a declarat oare el în atîtea rînduri că, cu excepția unor cazuri rare, oricine îi va vedea fața va muri? Aşa că aceşti gură-cască din Betşemeş fuseseră, la urma urmelor, preveniți. Spuneți, vă rog, ce idee stupidă mai e şi asta: să te uiți în "chivot"? Evident, filistenii au fost mult mai respectuoşi şi şi-au stăpînit dorința de a ridica capacul lăzii "sfinte". De aceea s-a şi mulțumit dumnezeu să le trimită numai... buboaie.

Mai facem în treacăt şi o altă remarcă: deşi oraşul Betşemeş este cu totul necunoscut în geografie, totuşi trebuie să fi fost, probabil, un oraş foarte însemnat de vreme ce acolo se puteau găsi numai 50.070 de curioşi care au şi fost nimiciți pe loc. Această moarte neaşteptată a atîtor mii de locuitori din Betşemeş ne arată o dată în plus cine este "sfîntul duh". Să stăm strîmb şi să judecăm drept.

Materialmente este cu neputință ca 50.070 de oameni să se strângă toată în jurul unui "chivot", toți în acelaşi timp. Nu-i aşa? Să admitem că 10, 20, dacă vreți 30 de oameni au ridicat în acelaşi timp, toți deodată, capacul şi şi-au ațintit privirile în ladă. Aceşti 30 de curioşi, care au făcut primii treaba asta, au plătit pe

loc pentru îndrăzneala lor şi au căzut trăsniţi. Să admitem că alţi 30 de oameni nu au învăţat nimic din păţania celor precedenţi şi au repetat fapta lor cutezătoare, cu acelaşi rezultat fatal pentru ei. Să admitem că a mai existat şi o a treia serie de neînfricaţi. Dar, în cele din urmă, locuitorilor din Betşemeş trebuie să le fi fost tot mai greu să se apropie de "chivot", fiind nevoiţi să păşească peste cadavre pentru a arunca o privire în lada "sfîntă". Trebuie să ai, într-adevăr, o doză serioasă de încăpăţînare ca să doreşti să fii nimicit pe loc cînd vezi ce urmări are această curiozitate. Oricît de încăpăţînaţi ar fi fost însă aceşti locuitori din Betşemeş, totuşi, vrînd-nevrînd, în cele din urmă ar fi trebuit să se oprească, pentru că mormanul de cadavre ar fi făcut pur şi simplu "chivotul" inaccesibil. Mai curînd ar trebui să admitem contrarul: de îndată ce au căzut primele zeci de oameni, spaima firească a determinat mulţimea să se împrăştie în panică.

Numărul menţionat în textul "sfînt" este, fireşte, peste măsură de exagerat. În privinţa asta nu încape nici un fel de îndoială. La cele 70 de victime admisibile, "porumbelul sfînt" pur şi simplu a mai adăugat, dintr-un gungurit, alte cincizeci de mii.

Sperăm să nu uimim pe nimeni amintind că, potrivit Bibliei, locuitorii din Betşemeş care au mai scăpat teferi de pe urma măcelului s-au grăbit să trimită "chivotul" cît mai departe. Textul spune că l-au trimis în Chiriat-Iearim. Lada aducătoare de moarte a rămas acolo 20 de ani. Abia după ce s-a scurs acest interval de timp, dumnezeu a hotărît în cele din urmă să dăruiască poporului său ales biruinţa asupra filistenilor între Miţpa şi Bet-Car *(Cartea întii a lui Samuil, VII, 11).*

Cît despre Samuil, el a continuat să fie judecător al Izrailului. Îndeplinind făgăduinţa făcută de mama sa, el nu şi-a tuns părul. Biblia adaugă că el a reuşit să cîştige dragostea evreilor prin tot soiul de fapte bune şi că se bucura de o popularitate uriaşă. Mai tîrziu, cînd fiul Anei a îmbătrînit, el a numit pe cei doi feciori ai săi, Ioil şi Abia, ca ajutoare ale sale. Dar aceşti viteji nu prea făceau, probabil, mai multe parale decît Ofni şi Fineas. "Fiii săi nu umblau în căile sale, ci se lăsau înduplecaţi de pofta de cîştig, luau mită şi judecau strîmb" *(Cartea întîi a lui Samuil, VIII, 3).*

Şi, lucru curios, dumnezeu, care a ucis pe femeia lui Eli, de

astă dată nu şi-a abătut fulgerele asupra nelegiuiţilor, oricît de scandaloasă şi de revoltătoare era purtarea acestor fii ai lui Samuil; judecătorii care luau mită nu lezau interesele personale ale lui dumnezeu şi de aceea, în ochii lui, crimele lor erau o nimica toată în comparaţie cu sacrilegiile pe care le făptuiau Ofni şi Fineas, care îndrăzniseră să-şi vîre furculiţa în cratiţa domnului însuşi.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI ŞAPTELEA
URCAREA PE TRON ŞI SFÎNTA ÎNCORONARE A REGELUI SAUL, UNSUL DOMNULUI

Ar fi o greşeală să ne închipuim că istoria lui Samuil se termină în momentul cînd, copleşit de bătrîneţe, a fost nevoit să-i pună pe feciorii săi judecători peste Izrail: Samuil a jucat un rol conducător pînă la sfîrşitul vieţii sale. Vom mai avea prilejul să-l vedem acţionînd cît timp va trăi şi chiar după moarte.

Într-o bună dimineaţă, bătrînii din Izrail s-au strîns laolaltă şi au venit la Samuil ca să-i ceară un rege:

— Popoarele vecine au regi; de ce nu am avea şi noi?

După ce s-a sfătuit cu dumnezeu, prorocul le-a înfăţişat într-o lumină nu tocmai favorabilă puterea regală.

— Vreţi un rege? — le spuse el bătrînilor. — Bine! Dar să ştiţi care vor fi năravurile şi obiceiurile regelui: ....El va lua pe feciorii voştri şi-i va pune la carul lui şi-i *va face* călăreţii săi, ca să alerge înaintea carului său, şi-i va pune căpitani peste mii şi peste cîte cincizeci, să are ogoarele sale şi să secere holdele sale şi să-i pregătească arme de război şi arme pentru carele sale. Şi va lua pe fetele voastre ca să-i pregătească miresme, să gătească bucatele şi să coacă pîinea. Şi el va lua cale mai bune din ţarinile, din viile şi din măslinişurile voastre şi le va dărui slujitorilor săi. Apoi va lua zeciuială din semănăturile voastre şi din podgoriile voastre şi le va dărui curtenilor săi şi robilor săi. Va lua iarăşi pe robii voştri şi pe roabele voastre şi pe feciorii voştri cei mai buni şi

pe asinii voştri şi-i va întrebuința la lucrul său. Va lua zeciuială din turmele voastre şi voi veți fi robii lui. Şi dacă veți striga în ziua aceea de răul regelui vostru, pe care vi l-ați ales, domnul nu vă va răspunde în ziua aceea! " *(Samuil I, VIII, 11—18).*

Cu toată elocința sa, Samuil nu izbuti să-şi convingă ascultătorii. Trebuie să recunoaştem că în cuvîntarea sa, pe de-a-ntregul justă, împotriva regalității, se resimte puternic supărarea pe care i-o pricinuieşte dorința evreilor de a îngrădi puterea preoților. Vedeți dv., în naivitatea lor, evreii, pe care preoții lor îi jecmăneau atît de bine, cereau acum să li se schimbe jecmănitorul.

Pînă la urmă, dumnezeu îi spuse prorocului său: "Ascultă de cuvîntul lor şi pune rege peste ei" *(v. 22).*

Cui îi hărăzise deci dumnezeu prima coroană a lui Izrail?

"Era un om din seminția lui Veniamin, care se numea Chiş, fiul lui Abiel, fiul lui Teror, fiul lui Becorat, fiul lui Afiah, bărbat din Veniamin, cu bună stare. Şi el avea un fiu al cărui nume era Saul, fecior prea frumos, încît nimeni din fiii lui Izrail nu era mai frumos decît el. De la umărul său în sus, el covîrşea cu înălțimea sa tot poporul" *(Samuil I, IX, 1—2).*

Saul era un tînăr foarte simplu; păştea asinele tatălui său.

Chiş îl trimise, însoțit de un argat, să caute asinele. Ei au rătăcit zadarnic prin împrejurimi. Sluga îl sfătui *să* întrebe un "văzător" unde s-au pierdut asinele. Saul i-a răspuns că "văzătorul" trebuie plătit, iar ei nu au ce să-i ducă.

— Nu fii îngrijorat — îi răspunse argatul. — În mîna mea se găseşte un sfert de siclu de argint; îl voi da "omului lui dumnezeu".

În continuare, Biblia povesteşte că Saul şi sluga sa au ajuns la cetate şi au întrebat unde stă "văzătorul", iar nişte fete de prin partea locului le-au arătat casa în care trăia acest "văzător". Saul şi însoțitorul său au mers într-acolo.

"Însă domnul, cu o zi mai înainte de sosirea lui Saul, înştiințase pe Samuil şi-i spusese: «Mîine, pe vremea aceasta, trimite-voi la tine un bărbat din ținutul lui Veniamin; iar tu să-l ungi voievod peste poporul meu, Izrail. El va scăpa pe poporul meu din mîna filistenilor. Căci am văzut jalea poporului meu şi

strigătul lui a ajuns pînă la mine!» Iar cînd Samuil văzu pe Saul, domnul zise către Samuil: «Iată omul despre care ți-am vorbit; acesta va stăpîni peste poporul meu!»" *(v. 15—17).*

Saul îl întrebă pe Samuil unde stă "văzătorul". Samuil îi răspunse că el e "văzătorul" şi-l pofti pe Saul la masă. În ziua aceea, "văzătorul" avea 30 de oaspeți. La masă, el îi dete lui Saul locul de cinste, iar bucătarul îi aduse bucate gătite anume pentru el. Pentru a-i lua de grijă, Samuil îl anunță pe Saul că măgărițele au fost găsite şi că, ajungînd acasă, le va afla la tatăl său. Iar a doua dimineață, înainte de a se despărți, Samuil unse cu mir capul lui Saul şi-i spuse că a devenit rege şi că "duhul domnului" a năvălit peste el.

Şi, într-adevăr, aşa a fost: fiul lui Chiş s-a schimbat cu totul. El a devenit altul. Reîntors la casa părintească, zări chiar în fața porții scumpele sale măgărițe. Aceasta a avut asupra sa efectul de a-l face imediat să prorocească, şi prorocea cu atîta siguranță, de parcă ar fi fost dintotdeauna prezicător de meserie şi de parcă toată viața numai asta ar fi făcut *(Samuil I, 10, 1—16).*

Pe vremea aceea "chivotul sfînt" se afla la Mițpa. Samuil strînse aici poporul lui Izrail; "porumbelul sfînt" nu ne spune nici cînd a avut loc această adunare şi nici cum a putut o mulțime de milioane de oameni să se întrunească într-o singură cetate.

Şi Samuil "a rostit către fiii lui Izrail: «Aşa grăieşte domnul, dumnezeul lui Izrail: Eu am scos pe Izrail din Egipt şi v-am mîntuit pe voi din mîna egiptenilor şi din mîna tuturor împăraților care vă asupreau.

Dar voi astăzi ați disprețuit pe dumnezeul vostru, care v-a scăpat din toate nenorocirile şi strîmtorările voastre, şi ați rostit către el: "Nu! Ci pune un rege în capul nostru!" Hai! Înfățişați-vă înaintea domnului după semințiile voastre şi după neamurile voastre!»

Şi Samuil apropie toate semințiile lui Izrail şi seminția lui Veniamin căzu la sorți.

Apoi a apropiat seminția lui Veniamin după familiile ei şi a căzut la sorți familia matriților. Pe urmă a apropiat familia lui Bicri, ins cu ins, şi sorțul a căzut pe Saul, feciorul lui Chiş. Dar l-au căutat pretutindeni şi nu s-a găsit" *(v. 18—21).*

Samuil nu i-a spus poporului: "Saul mi-a fost arătat de dumnezeu cu puțin în urmă şi l-am şi uns cu mir. El să vă fie rege". Procedura tragerii la sorți era folosită pentru a preîntîmpina invidiile şi nemulțumirile. Stăpîn pe soartă era dumnezeu, şi bătrînul proroc nu avea de ce să se teamă: putea fi sigur că alesul va fi Saul. Căci dumnezeu nu putea, lăsînd alegerea la voia întîmplării, fără nici o măsluire, fără nici un abuz, să anuleze "sfînta ungere", săvîrşită de curînd asupra alesului său.

Să ne amintim însă acum de "prorocia" lui Iacob, care făgăduise sceptrul regesc seminției lui Iuda *(Facerea, XLIX, 8 şi urm.).* Aşadar, dumnezeu uitase cu totul de această prorocie în momentul instituirii monarhiei evreieşti. Dar să n-aveți nici o teamă; îşi va reaminti de ea mai tîrziu. Vom vedea curînd cum coroana trece de pe capul lui Saul pe capul unuia dintre urmaşii lui Iuda. Astfel, uitarea divină va fi îndreptată şi "prorocia" patriarhului se va împlini totuşi.

Deocamdată însă poporul se înclină în fața rezultatelor alegerii. Dar în clipa aceea alesul nu putea fi găsit.

— Unde este Saul? Ce s-a întîmplat cu Saul?

Aceste întrebări treceau din gură în gură. A fost întrebat însuşi dumnezeu, pentru ca să se afle de la el dacă Saul va fi găsit pînă la urmă.

"Iar domnul a răspuns: «Iată-l, el s-a ascuns între poverile de drum». Atunci ei au alergat şi l-au adus de acolo, şi, stînd el în mijlocul poporului, era mai înalt decît tot poporul de la umărul său în sus. Şi Samuil a rostit către tot poporul: «Uitați-vă la acela pe care şi l-a ales domnul, că nu e nici unul la fel cu el în tot poporul!» Atunci tot poporul a strigat de bucurie şi a zis: «trăiască regele!»" *(v. 22—24).*

Din versetele care urmează reiese că Samuil a fost la început primul ministru al noului monarh. El a alcătuit principalele legi ale regatului evreiesc şi prețiosul său manuscris a fost pus la păstrare în "chivotul sfînt". Dar curînd au ieşit la iveală divergențe între Saul şi Samuil. A trecut cam o lună. Regele Saul, naiv şi deloc mîndru, nu era nicidecum o întrupare a tiranului nemilos, cu al cărui despotism Samuil îi amenințase pe evrei pentru a-i convinge să nu-şi mai dorească un monarh. În loc să-şi

întemeieze o curte pompoasă, să-şi construiască un palat scump, să se înconjure cu curteni îmbrăcaţi în aur, fiul lui Chiş se întoarse la gospodăria sa şi continuă să trăiască ţărăneşte. Pe vremea aceea, Nahaş, regele amoniţilor, îşi pusese în gînd să cucerească oraşul Iabeş al evreilor.

"...Şi a împresurat Iabeş-Galaad. Atunci toţi locuitorii din Iabeş au spus lui Nahaş: «Fă legămînt cu noi şi noi vom fi supuşii tăi!»

Dar Nahaş amonitul le-a răspuns: «Numai aşa voi încheia legămînt cu voi, anume: să-i scot fiecăruia ochiul drept şi să ponosesc cu această ocară tot Izrailul».

Atunci bătrînii din Iabeş au zis: «Dă-ne răgaz de şapte zile ca să trimitem soli în tot cuprinsul lui Izrail, şi dacă nu va fi nimeni să ne scape, atunci ne vom supune ţie».

Şi au venit solii la Ghibeea lui Saul şi au istorisit toată pricina în auzul poporului şi tot poporul, înălţîndu-şi glasul, a plîns" *(Samuil I, XI, 1—4).*

Tocmai atunci regele Saul se întorcea de la ţarină cu boii săi. "Atunci duhul lui dumnezeu a năvălit peste Saul» şi mînia lui s-a aprins grozav.

Şi a luat o pereche de boi şi i-a făcut bucăţi şi le-a trimis, prin mîna solilor, în tot cuprinsul lui Izrail cu această vorbă: «Aşa vor fi ciorpîrţiţi boii celui care nu va veni după Saul şi după Samuil!» Şi spaima domnului a căzut peste popor şi au purces ca un singur om.

Şi Saul i-a numărat la Bezec, şi fiii lui Izrail erau trei sute de mii, iar bărbaţii din Iuda treizeci de mii.

Apoi a grăit către solii care veniseră: «Aşa să spuneţi celor din Iabeş-Galaad: "Mîine, cînd soarele va arde, vă va sosi mîntuirea"». Şi au venit solii şi au înştiinţat pe oamenii din Iabeş; şi ei s-au bucurat.

Şi cei din Iabeş au trimis vorbă lui Nahaş: «Mîine ne dăm în mîna voastră şi faceţi cu noi cum veţi găsi de cuviinţă».

Iar a doua zi Saul a împărţit poporul în trei tabere şi au pătruns în mijlocul taberei amoniţilor la straja dimineţii şi au zdrobit pe amoniţi pînă ce s-a înfierbîntat ziua. Şi cîţi au mai rămas s-au risipit, aşa încît n-au mai rămas dintre ei doi laolaltă" *(v. 6—11).*

Această "sfîntă" ispravă a "regelui-plugar" a stîrnit entuziasmul poporului. Evreii au sărbătorit strălucita victorie a "uriaşei" lor "oştiri" şi, după cum spune Biblia, "s-au veselit acolo cu veselie mare" *(v. 12—15).*

Criticii nu au fost cîtuşi de puțin uimiți că regele Saul, care se afla în fruntea unui popor puțin numeros, se ocupa cu plugăritul şi cu îngrijirea turmelor tatălui său. Dar ei refuză să admită că un astfel de "rege" putea ridica în cinci zile o oştire de 330.000 de oameni într-o epocă în care evreii, după cum arată însuşi autorul, trăiau sub jugul filistenilor, într-o epocă în care, potrivit Bibliei, poporul evreu nu avea nici săbii, nici sulițe şi în care înrobitorii nu-i îngăduiau să aibă nici un singur instrument din fier şi nici măcar să-şi repare o unealtă metalică fără o încuviințare specială *(Samuil I, XIII, 19—22).*

"Şi Guliver conține astfel de basme — scrie lordul Bolingbroke —, dar la el nu găsim astfel de contradicții".

În cap. 12 este redată cuvîntarea plină de nemulțumire a lui Samuil, care, pe motiv că e bătrîn, vrea să se retragă. Cu aceasta se încheie cîrmuirea judecătorilor şi începe epoca regilor. Dar Samuil nu s-a retras de la treburi de bunăvoie: în cuvîntarea sa, el declară că, cerînd un rege, evreii au adăugat un nou păcat la mulțimea vechilor lor păcate. Dar nu-i nimic, încheie Samuil, o dată ce aveți un rege, păstrați-l; el este unsul domnului. Principalul este ca poporul să-şi sporească zelul religios. Pentru a le dovedi din nou evreilor cît de apropiat este de dumnezeu, Samuil înfăptuieşte, fără să se mişte de la locul său, una dintre minunile care nu se întîlnesc decît în Biblie.

Samuil "a rostit către tot poporul Izrail: «...Ci acum stați locului şi priviți acest lucru năprasnic pe care domnul îl va săvîrşi înaintea ochilor voştri. Nu sîntem acum la secerişul grîului? Ci eu voi striga către domnul ca să trimită tunete şi ploaie. Şi voi veți cunoaşte şi veți vedea cît de mare este înaintea domnului greşeala pe care ați săvîrşit-o cînd ați cerut rege pentru voi!» Şi Samuil a strigat către domnul şi domnul a slobozit tunete şi ploaie în ziua aceea şi s-a spăimîntat foarte întreg poporul înaintea domnului şi înaintea lui Samuil" *(Samuil I, XII, 16—18).*

După aceea bătrînul proroc se retrase, făgăduind însă

compatrioților săi că nu-i va uita niciodată în rugăciunile sale.
Retragerea lui Samuil semăna însă cum nu se poate mai bine cu un tertip diplomatic.
Aflînd despre remanierile din componența "guvernului regal", filistenii au început să se pregătească pentru noi incursiuni. Aceasta nu era de natură să ridice moralul supuşilor lui Saul. Cei 330.000 de oşteni pe care-i avusese cu puțin timp înainte în jurul său s-au topit ca sarea în apă. "Atunci filistenii s-au strîns şi ei ca să se războiască cu Izrail, avînd trei mii de care şi şase mii de călăreți şi popor numeros ca nisipul de pe țărmul mării. Şi ei au pornit şi au tăbărît la Micmaş, spre răsărit de Bet-Aven. Cînd au văzut izrailiții că au ajuns la strîmtoare, căci poporul era strîns din toate părțile, atunci au început să se ascundă în peşteri şi în găurile pămîntului şi în crăpăturile stîncilor şi în ocnițe şi în fîntîni fără apă. Iar mult popor a trecut Iordanul în ținutul Gad şi Galaad; însă Saul stătea pe loc în Ghilgal, iar tot poporul, de frică, fugise de lîngă el" *(Samuil 1, XIII, 5—7).*
Saul socoti că este de folos să aducă o jertfă lui dumnezeu. Samuil îl anunță că va veni chiar el să-l slujească pe domnul.
"Şi el a aşteptat şapte zile pînă la vremea pe care i-o *hotărîse* Samuil. Dar Samuil n-a venit la Ghilgal şi poporul s-a împrăştiat de lîngă el.
Atunci Saul a zis: «Aduceți la mine jertfa pentru ardere-de-tot şi jertfele de pace». Şi el a adus arderea-de-tot.
Dar abia isprăvise de adus arderea-de-tot, cînd iată veni şi Samuil. Atunci Saul ieşi ca să-l întîmpine şi să-i zică bun sosit.
Dar Samuil îi zise: «Ce-ai făcut tu?» Saul i-a răspuns: «Cînd am văzut că poporul se risipeşte de lîngă mine şi tu n-ai sosit la vremea hotărîtă, iar filistenii se strînseseră în Micmaş,
Atunci mi-am zis: acum filistenii se vor coborî peste mine în Ghilgal şi eu n-am cerut încă îndurarea domnului. Drept aceea m-am silit pe mine însumi şi am adus arderea-de-tot».
Şi Samuil i-a spus lui Saul: «Ai lucrat nebuneşte! N-ai păzit porunca domnului dumnezeului tău pe care ți-o dăduse. Căci acum domnul ar fi întărit domnia ta peste Izrail în veac de veac.
Iar acum domnia ta nu va dăinui, că domnul şi-a căutat un bărbat după inima sa şi domnul l-a hotărît să fie domn peste

poporul său, fiindcă tu n-ai păzit ce ți-a poruncit domnul».

Apoi Samuil s-a sculat şi s-a pornit din Ghilgal şi s-a dus în drumul său. Iar rămăşița oştirii a mers după Saul, ca să întîmpine oştirea duşmană. Şi cînd a ajuns în Gheba, în Veniamin, Saul a numărat poporul care se afla lîngă el şi era ca la şase sute de oameni" *(v. 8—15).*

Pentru un rege care avusese înainte sub porunca sa o oaste de 300.000, această ceată era ridicol de mică. Între noi fie vorba, trebuie să recunoaştem că Samuil nu făcuse decît să dea dovadă de rea-voință. Biblia nu-l înfățişează nicăieri în rolul de mare preot; marele preot era "Ahia, fiul lui Ahitub, fratele lui Icabod, fiul lui Fineas, feciorul lui Eli" *(Samuil I, XIV, 3).*

Samuil era un simplu preot şi proroc. Saul avea aceleaşi calități, deoarece începuse "să prorocească" după ce fusese uns. Prin urmare, Saul nu săvîrşise nici o greşeală, socotindu-se în drept să aducă jertfa. Pe de altă parte, nu aveți impresia că Samuil, care părea să nu se împace cu retragerea sa de la conducere în favoarea regelui, întîrziase dinadins pentru a avea pretext să-l dojenească pe Saul şi să-l facă urît de popor? Dacă cineva nu a urzit nici un fel de intrigi ca să obțină domnia asupra lui Izrail acesta este, desigur, fiul lui Chiş, Saul, modestul păstor de asine. Orice s-ar zice, situația nu era de loc îmbucurătoare. "Şi în tot pămîntul Izrail nu se găsea nici un fierar, pentru că filistenii chibzuiseră: «Nu cumva să-şi facă evreii săbii sau sulițe!»

Aşa încît toți izrailiții se coborau la filisteni ca să-şi ascută care fierul plugului, care toporul, care securea, care boldul pentru boi,

Cînd li se tocise fierul plugului sau gura toporului, sau gura securii, sau cînd era vorba să facă vîrf boldului de mînat boii.

Aşa se face că în ziua bătăliei de la Micmaş nu se găsea nici o sabie şi nici o lance în mîna nici unuia din poporul războinic care era cu Saul şi cu Ionatan; ci aveau numai Saul şi feciorul său Ionatan" *(Samuil I, XIII, 19—22).*

Este limpede că forțele erau inegale: trebuie să credem că cei 330.000 de oşteni care îi zdrobiseră cu un an în urmă pe amoniți în împrejurimile Iabeşului erau şi ei lipsiți de arme. Pe semne, victoria lor o hotărîse atunci numărul. Dar cu 600 de oameni, care erau şi fără arme, situația era cu totul alta şi este lesne de

înțeles că Saul nu trebuie să fi arătat prea bine atunci cînd i-a întîlnit pe filisteni la Micmaş.

Din fericire, tînărul Ionatan, fiul regelui, era un voinic fără seamăn şi totodată băiat hotărît. Într-o bună dimineață, fără să-i spună o vorbă tatălui său, el îşi luă scutierul şi se îndreptă cu el spre avanposturile oştirii filistene. Acolo au zărit nişte ostaşi duşmani ce-şi făcuseră tabăra pe un loc mai înalt care domina stîncile.

Filistenii i-au zărit şi ei şi au zis: "«Iată, evreii ies din vizuinele în care stăteau ascunşi!» Şi au grăit oamenii din strajă către Ionatan şi către scutierul său şi le-au strigat: «Suiți-vă la noi să vă spunem ceva!» Atunci Ionatan a rostit către scutierul său: «Urcă-te după mine, căci domnul i-a dat în mîna lui Izrail!»

Şi Ionatan s-a urcat *de-a buşilea,* cu scutierul după el, iar filistenii o rupseră la fugă în fața lui Ionatan şi el îi lua în sabie şi scutierul, în urma lui, îi ucidea.

Şi aceasta a fost întîia luptă crîncenă pe care au dat-o Ionatan şi scutierul său, doborînd ca la douăzeci de oameni pe o întindere cît o jumătate de pogon, adică atît cît poate ara o pereche de boi într-o zi" *(Samuil I, XIV, 11—14).*

Tot atunci Saul, care îl chemase pe marele preot Ahia, se pregătea să fie de față la aducerea jertfelor. Deodată s-a auzit un zgomot dinspre tabăra oştirii filistene. "Dar iată că între filisteni fiecare *trăgea* cu sabia în celălalt într-o învălmăşeală *cumplită.*

Iar evreii care erau cu filistenii mai dinainte şi care plecaseră cu ei la bătălie au fugit şi ei, ca să se unească cu izrailiții din jurul lui Saul şi lui Ionatan.

Iar toți acei izrailiți care se ascunseseră prin munții Efraim cînd prinseră de veste că filistenii fug se luară şi ei după filisteni şi se încăierară la luptă.

Astfel domnul a mîntuit pe Izrail în ziua aceea, iar lupta s-a întins pînă la Bethoron" *(v. 20—23).*

Gîndiți-vă numai: chiar "pînă la Bethoron"! Aşa victorie mai zic şi eu!

"Oamenii din Izrail erau sleiți, însă Saul a săvîrşit în ziua aceea o mare nebunie, căci el a legat poporul cu blestem, zicînd: «Blestemat să fie acela care va pune în gură demîncare pînă

diseară şi pînă nu-mi voi răzbuna împotriva duşmanilor mei!» Şi nimeni din popor n-a gustat demîncare.

Dar pe cîmp se aflau faguri de miere.

Şi a ajuns gloata la faguri şi iată mierea curgea din ei. Însă nimeni nu şi-a adus mîna la gură, fiindcă poporul se temea de jurămînt.

Ionatan însă nu auzise de jurămîntul cu care tatăl său legase poporul; şi el a întins vîrful toiagului din

mîna sa şi l-a vîrît într-un fagure de miere şi apoi şi-a adus mîna la gură. Atunci ochii săi s-au luminat înviorați.

Dar un oştean a deschis gura şi a zis: «Tatăl tău a legat poporul cu jurămînt, zicînd: "Blestemat să fie acela care va pune astăzi demîncare în gură!"» Iar poporul era sleit de oboseală.

Răspuns-a Ionatan: "Tatăl meu tulbură țara. Ia uitați-vă cum s-au luminat ochii mei fiindcă am gustat puțin din mierea aceasta.

O, dacă poporul ar fi mîncat astăzi să se sature din prada duşmanilor săi pe care a găsit-o! Pe cînd acum, înfrîngerea filistenilor n-a ieşit prea mare" *(v. 24—30).*

Autorul "sfînt" povesteşte mai departe că poporul istovit "a năvălit asupra prăzilor şi au înşfăcat oi, boi, viței şi i-au înjunghiat acolo pe loc şi poporul a mîncat carnea cu sînge.

Şi i-au dat de veste lui Saul şi i-au spus: «Iată poporul a păcătuit înaintea domnului fiindcă a mîncat carne cu sînge». Ci el a grăit: «Ați săvîrşit nelegiuire! Rostogoliți spre mine, acum, o piatră mare!»

Şi iarăşi a zis Saul: «Împrăştiați-vă în popor şi spuneți-le: aduceți la mine fiecare boul său şi fiecare oaia sa şi înjunghiați-le aici şi mîncați-le şi nu păcătuiți împotriva domnului mîncînd carnea împreună cu sîngele!» Şi tot poporul aduse, în noaptea aceea, fiecare vita pe care o avea *la* îndemînă şi o junghie acolo" *(v. 32—34).*

Vă dați seama ce măcel s-a făcut?

"Şi Saul a zidit un jertfelnic domnului; acesta era întîiul jertfelnic pe care l-a zidit domnului.

Apoi zis-a Saul: «Să ne coborîm la noapte şi să *urmărim* pe filisteni şi să-i nimicim pînă se va lumina de ziuă şi să nu lăsăm

din ei nici unul». Iar ei au răspuns: «Fă tot ce ți se pare că este bine». Dar arhiereul a zis: «Să ne apropiem, întîi, aici de dumnezeu!»

Deci Saul a întrebat pe dumnezeu: «Să mă pogor, oare ca să *urmăresc* pe filisteni? Îi vei da tu în mîna lui Izrail?» Însă domnul nu i-a dat răspuns în ziua aceea" *(v. 35—37).*

În zadar își lipi Saul urechea de "chivotul sfînt" pe care marele preot Ahia poruncise să-l aducă în acest loc; în zadar nădăjduia el să audă de acolo glasul domnului. Dumnezeu se încăpățîna şi nu scotea o vorbă. Saul își dădu seama atunci că bătrînul este nemulțumit.

Ce putuse să-l supere pe Savaot? Marele preot Ahia, nepotul lui Fineas, nu mîncase, pare-se, din vasul "sfînt", deoarece el nu putea să nu ştie că această nelegiuită lăcomie îl costase viața pe bunicul său. Saul se simțea şi el nevinovat de orice păcat. El nu săvîrşise nimic condamnabil; cel puțin Biblia nu ne spune aşa ceva. Ionatan, care mîncase miere, neştiind de blestemul tatălui său, era şi el, fireşte, nevinovat. În afară de aceasta, nu se ştie dacă dumnezeu a aprobat cu adevărat acest blestem nesăbuit al lui Saul. Căci a opri oştirea să mănînce în ziua unei bătălii este o prostie fără margini.

Prin urmare, dacă dumnezeu putea fi nemulțumit de ceva, se părea că pricina nu putea fi decît în popor, care înghițise toate vitele filistenilor fără a lăsa să se scurgă sîngele, cum prevedea legea. Biblia nu ne spune, de altfel, că evreii ar fi făcut o indigestie. Se pare că aveau un organism de fier şi un stomac de dimensiuni "divine".

Oricum ar fi, dumnezeu refuza să răspundă. Aşadar, trebuia găsit vinovatul.

"Atunci a grăit el (Saul) către întregul Izrail: «Voi să stați de această parte, iar eu cu Ionatan, fiul meu, de cealaltă parte» Şi poporul i-a răspuns lui Saul: «Fă cum crezi că este bine!»

Apoi Saul s-a rugat domnului: «Dumnezeule al lui Izrail, de ce n-ai răspuns astăzi robului tău? Dacă vina aceasta o am eu sau fiul meu Ionatan, fă să iasă urim, iar dacă păcatul acesta l-a săvîrşit poporul tău Izrail, atunci fă să iasă tumim». Şi sorțul căzu pe Ionatan şi pe Saul, iar poporul *ieşi din bănuială.*

Şi zise iarăşi Saul: «Aruncaţi sorţul între mine şi Ionatan, fiul meu», şi sorţul căzu pe Ionatan. (Şi pe cine va arăta sorţul acela va muri. Şi spuse poporul lui Saul: «Nu va fi aşa!» Dar Saul rămase hotărît. Şi aruncară sorţul între el şi Ionatan, fiul său.)

Atunci Saul grăi către Ionatan: «Spune-mi ce ai făcut?» Iar Ionatan i-a spus şi i-a mărturisit: «Drept e că am gustat puţină miere, cu vîrful toiagului ce era în mîna mea. Iată-mă! Sînt gata să mor!»

Ci răspuns-a Saul: «Aşa să-mi facă mie dumnezeu şi mai rău decît atît dacă nu vei muri, Ionatane!»

Dar poporul a strigat către Saul: «Să moară Ionatan, care a adus această mare mîntuire în Izrail? Ferească dumnezeu! Viu e domnul. Nici un păr din capul lui să nu cadă pe pămînt! Căci doar cu ajutorul lui dumnezeu a biruit el astăzi!» Astfel poporul scăpă pe Ionatan de la moarte" *(v. 40—45).*

În continuarea acestei extrem de cuvioase şi importante povestiri, aflăm că filistenii au ajuns cu bine acasă şi că s-au mai războit de multe ori cu evreii "cît a trăit Saul" *(v. 52).*

Un anumit timp, a cărui durată nu este indicată de autorul "sfînt", domnia fiului lui Chiş a fost glorioasă. Cap. al XIV-lea ne spune în încheiere cine erau cei mai de seamă membri ai familiei lui Saul. Vom menţiona aici numai că, în afară de Ionatan, Saul a mai avut doi fii şi două fiice, pe Merab şi pe Micol. Cu aeeste două domniţe vom mai avea prilejul să ne întîlnim.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI Şl OPTULEA
PĂCATUL REGELUI SAUL ŞI PEDEPSIREA LUI DE CĂTRE PREAMILOSTIVUL DUMNEZEU

În cap. al XV-lea, bătrînul Samuil reapare în scenă: el îndeamnă să se declare război amaleciţilor, deşi aceştia erau cît se poate de paşnici.

"După acestea, Samuil a grăit lui Saul: «Trimisu-m-a domnul să te ung pe tine rege peste poporul său Izrail. Deci acum ascultă rostul cuvintelor domnului. Aşa grăieşte Savaot: ţinut-am minte

ceea ce a făcut Amalec lui Izrail, cum i s-a pus piedică în cale atunci cînd a ieşit din Egipt.

Pentru aceea du-te şi loveşte pe Amalec şi nimiceşte-i toate cîte are şi nu-l cruța de loc şi ucide tot: şi bărbat şi femeie, şi copil şi fătul care suge, bou şi oaie, şi cămilă şi asin»" *(Samuil î, XV, 1—3).*

Pînă şi criticii cei mai moderați vorbesc cu oroare şi dezgust despre acest pasaj din Biblie.

"Cum? — exclamă credinciosul lord Bolingbroke. — Să-l sileşti pe creatorul universului să pogoare în nu ştiu ce colț pierdut al acestui nenorocit glob terestru numai ca să le spună evreilor:

— Ştiți, tocmai mi-am amintit că acum vreo cinci sute de ani un popor micuț nu a vrut să vă lase să treceți prin posesiunile sale. Vreți să declarați un război crîncen înrobitorilor voştri, filistenii, împotriva cărora v-ați răsculat. Părăsiți această luptă grea şi porniți mai bine un război împotriva acelui mic popor care s-a împotrivit cîndva strămoşilor voştri pentru că voiau să-i pustiască pămînturile. Ucideți bărbați, femei, copii şi bătrîni. Distrugeți vitele mari şi mici, cămilele şi asinii; căci, avînd în vedere războiul care vă aşteaptă împotriva puternicului regat al filistenilor, este foarte folositor pentru voi să nu aveți nici vite mari, nici mici ca să vă hrăniți, nici măgari, nici cămile care să vă ducă poverile...".

Or, Biblia îşi continuă netulburată povestirea:

"Atunci Saul a chemat poporul cel războinic şi l-a numărat în Telam şi au fost doilă sute de mii de pedestraşi şi zece mii de călăreți" *(v. 4).*

Ei, bravo! Iată că acum Saul are ceva mai multe oşti decît în prăpădita aia de tabără de la Ghilgal, unde rămăseseră doar vreo 600 de oameni. De altfel nu ştim ce s-o fi întâmplat cu restul de 120.000 de oşteni în fruntea cărora luptase Saul la începutul domniei sale. Nu de mult însă oastea evreilor număra 330.000 de eroi, care veniseră să lupte împotriva amoniților fără a avea nici o singură armă. Acum au rămas doar 210.000. Unde au dispărut ceilalți 120.000? Să fi căzut cumva pe cîmpul de bătaie? Vai, iubite "porumbel", cît de slabă ți-e memoria!

Victoria oştirii evreieşti a fost totală şi strălucită. Amaleciții au fost zdrobiți «de la Havila pînă la Şur». Saul a luat o mulțime de

prizonieri, iar evreii i-au exterminat fără milă. Totuşi, Saul l-a cruțat pe regele Agag al amaleciților, socotind pe semne că era cazul să manifeste o oarecare indulgență față de un om de acelaşi rang cu el.

Această clemență i-a displăcut lui dumnezeu. Savaot i-a apărut lui Samuil şi i-a zis: "îmi pare rău că am pus pe Saul rege, fiindcă el nu mai umblă după mine şi poruncile mele nu le-a îndeplinit". Şi s-a mîhnit Samuil şi s-a tînguit domnului "toată noaptea" *(v. 11).* Care au fost urmările apariției divine şi ale tînguirilor sfîşietoare de "o noapte întreagă" ale lui Samuil? Acest capitol din Biblie este redat de Voltaire în drama sa "Saul". Scena se petrece la Ghilgal şi acțiunea începe cu un dialog între regele evreilor şi Baza, confidentul său.

"Baza. — O mărețe Saul! O, tu, cel mai puternic dintre regi, care domneşti peste trei lacuri, pe o întindere de peste cinci sute de stadii, tu, învingătorul marelui Agag, regele amaleciților, ai cărui căpitani călăreau cei mai puternici măgari! Tu, care fără îndoială vei supune întreg pămîntul legii tale, cum a făgăduit dumnezeu de atîtea ori evreilor! Ce amărăciune te-a putut tulbura în acest nobil triumf şi în aceste mari speranțe?

Saul. — O, scumpul meu Baza! De o mie de ori fericit e cel care paşte în pace turmele behaitoare ale lui Veniamin şi stoarce strugurele dulce în valea Engadi! Vai! Am căutat asinele tatălui meu şi am găsit un regat; de atunci n-am mai cunoscut decît amărăciune. Ar fi fost mai bine dacă, dimpotrivă, aş fi căutat un regat şi aş fi găsit asine. După cum ştii, Samuil m-a uns din voia domnului. El a făcut totul pentru a împiedica poporul să-şi aleagă un alt rege şi, de îndată ce am fost ales, a devenit cel mai crunt dintre duşmanii mei.

Baza. — Trebuia să te aştepți la aceasta; el era preot, pe cînd tu erai oştean. El a cîrmuit înaintea ta. Oamenii îşi urăsc întotdeauna urmaşii.

Saul. — Putea el, oare, nădăjdui să cîrmuiască mai departe? Îşi luase ca ajutoare pe nedemnii săi fii, desfrînați şi venali, care scoteau la mezat dreptatea. Tot poporul s-a răsculat pînă la urmă împotriva acestei puteri a preoților. Regele a fost ales prin tragere la sorți: semnele sfinte au anunțat vrerea cerului, poporul a

încuviințat-o, iar Samuil s-a îngrozit. Nu-i ajunge că urăşte în mine pe stăpînitorul ales de cer; el urăşte şi prorocul din mine. Căci el ştie că am şi eu darul de a fi văzător, ca şi el, şi că prorocesc la fel cu dînsul. Noua zicală răspîndită în Izrail că "Saul face parte şi el din tagma prorocilor" supără auzul său. Spre nenorocirea mea, el este încă respectat, e preot, şi de aceea e primejdios.

Baza. — Măria-ta, te-ai întărit prea bine prin biruințele pe care le-ai cîştigat, iar regele Agag, strălucitul tău prizonier, îți este aici o chezăşie sigură pentru credința poporului, la fel de încîntat de biruința, ca şi de bunătatea ta... Iată că este adus în fața ta. *(Intră Agag, păzit de oşteni.)*

Agag. — Milostive şi puternice învingător, întruchipare a regilor care ştiu să înfrîngă şi să ierte, mă prostern la picioarele tale sfinte! Porunceşte ce răscumpărare să dau. De-acum înainte îți voi fi vecin, aliat credincios, vasal supus. Văd în tine pe binefăcătorul şi stăpînul meu. Mă voi închina şi voi iubi în tine chipul dumnezeului tău, care pedepseşte şi iartă.

Saul. — Mărețe rege, pe care nenorocirea îl face şi mai mare! Nu mi-am făcut decît datoria, scăpîndu-ți viața: regii trebuie să-i respecte pe cei de-o seamă cu ei. Cel ce se răzbună după biruință nu merită să fie învingător. Nu hotărăsc nici o răscumpărare pentru tine, căci este de neprețuit. Eşti liber! Tributul pe care-l vei plăti lui Izrail va fi mai curînd un semn de prietenie decît de supunere. Aşa trebuie să se împace regii între ei.

Agag. — Cîtă virtute! Cîtă bărbăție! Ce putere ai tu asupra inimii mele! Voi trăi şi voi muri ca supus al marelui Saul. Întregul meu regat este al tău. *(Apare Samuil, înconjurat de preoți.)*

Saul. — Samuil, ce ştiri îmi aduci? Vii oare în numele domnului, în numele poporului sau în propriul tău nume?

Samuil. — În numele lui dumnezeu!

Saul. — Care este voia lui?

Samuil. — Îmi porunceşte să-ți spun că se căieşte de a te fi făcut rege.

Saul. — Dumnezeu se căieşte? Nu se pot căi decît cei ce greşesc. Dumnezeu însă nu greşeşte.

Samuil. — Dar el se poate căi de a fi aşezat pe scaunul domniei

pe cei ce greşesc.

Saul. — Dar ce om nu greşeşte? Spune, ce vină am?

Samuil. — De a fi iertat un rege.

Agag. — Cum aşa? Socotiţi o nelegiuire cea mai frumoasă dintre virtuţi?

Samuil *(lui Agag).* — Taci, nu huli! *(Lui Saul.)* Saul, tu care ai fost rege al evreilor, nu ţi-a poruncit oare domnul, prin gura mea, să-i ucizi pe toţi amaleciţii fără a cruţa nici femei, nici fete, nici sugari?

Agag. — Dumnezeul tău a poruncit aceasta? Greşeşti! Vrei să spui diavolul tău!

Samuil *(către preoţi).* — Pregătiţi-vă să-mi daţi ascultare. Dar tu, Saul, l-ai ascultat pe dumnezeu?

Saul. — Nu mi-am închipuit ca o astfel de poruncă să fie temeinică: m-am gîndit că bunătatea este prima însuşire a fiinţei supreme, că o inimă milostivă nu poate să-i fie neplăcută.

Samuil. — Ai greşit, necredinciosule: dumnezeu te respinge! Sceptrul tău va trece în alte mîini.

Baza *(lui Saul).* — Ce obrăznicie! Stăpîne, dă-mi voie să-l pedepsesc pe acest preot neomenos.

Saul. — Să nu o faci cumva. Nu vezi, oare, că tot poporul îl urmează şi că vom fi nimiciţi dacă voi încerca să mă împotrivesc, căci în adevăr am făgăduit...

Baza. — Ai făgăduit oare un lucru atît de îngrozitor?

Saul. — Ei bine, spuneţi, preoţilor, ce trebuie să fac?

Samuil. — Îţi voi arăta cum trebuie să te supui lui dumnezeu. *(întorcîndu-se spre preoţi.)* O, preoţi sfinţi, copii ai lui Levi! Arătaţi-vă aici rîvna: aduceţi o masă şi culcaţi-l pe ea pe acest rege să-l tăiem împrejur. *(Preoţii îl apucă pe Agag, îl leagă şi-l întind pe masă.)*

Agag. — Ce vreţi de la mine, monştri nemiloşi?

Saul. — Preasfinte Samuil, în numele domnului ...

Samuil. — Să nu rosteşti numele lui, eşti nevrednic. Rămîi aici, îţi porunceşte dumnezeu. Să fii martor la această jertfă care îţi va răscumpăra, poate, vina.

Agag *(lui Samuil).* — Aşadar, mă dai morţii? O, moarte, cît eşti de amară!...

Samuil. — Da, eşti gras! Şi jertfa îi va fi cu atît mai plăcută domnului.

Agag. — Vai, Saul, cît te plîng pentru că eşti supus unor astfel de monştri.

Samuil(lui *Agag).* — Ascultă, păgîne! Vrei să devii evreu? Vrei să fii tăiat împrejur?

Agag. — Şi dacă mă voi arăta destul de slab ca să trec la credinţa ta, îmi vei cruţa viaţa?

Samuil. — Nu! Vei avea mulţumirea de a muri evreu, şi e destul.

Agag. — Loviţi deci, călăilor!

Samuil. — Daţi-mi această secure, în numele domnului. Şi, în timp ce-i voi tăia un braţ, tăiaţi-i un picior, şi aşa mai departe bucată cu bucată. *(Preoţii lovesc, împreună cu Samuil, în numele domnului.)*

Agag. — Ce moarte! Ce chinuri! Ce barbari!

Saul. — Trebuie oare să fiu martor la această îngrozitoare fărădelege?

Baza. — Dumnezeu te va pedepsi pentru că ai îngăduit-o.

Samuil *(către preoţi).* — Luaţi de aici acest trup şi această masă. Să fie arse rămăşiţele acestui necredincios, iar cărnurile lui să fie batjocorite de slugile voastre! *(Lui Saul).* Şi tu, rege, învaţă o dată pentru totdeauna că ascultarea este mai presus de jertfă.

Saul *(cade într-un jeţ).* — Mor! Nu voi supravieţui la atîta grozăvie şi ruşine!"

Ar fi o greşeală să ne închipuim că această relatare literară ar conţine vreo exagerare. Cap. al XV-lea din Cartea întîi a lui Samuil descrie cu o cruzime fără seamăn cum este asasinat Agag de către preot, care conduce personal această tortură. Totodată, Samuil l-a anunţat pe Saul că din clipa aceea el este detronat, că dumnezeu l-a respins. "Şi Samuil s-a întors ca să plece. Atunci Saul l-a apucat de poala mantiei şi mantia se rupse. Zisu-i-a Samuil: "Rupt-a domnul domnia lui Izrail astăzi de la tine şi a dat-o unui aproape al tău, care este mai bun decît tine" fu. 27—*28).*

Apoi, fără a mai pierde timp, Samuil s-a îndreptat spre Betleem. Aici el cheamă la sine pe un anume Iesei, urmaş al lui

Booz şi al lui Rut, şi tot neamul său. După ce s-au curățat cu toții şi au adus jertfe, Samuil îi zise lui Iesei: "«Atîția sînt toți flăcăii tăi?» Zis-a Iesei: «Ba a mai rămas mezinul, dar iată că paşte oile!» Atunci Samuil a poruncit lui Iesei: «Trimite să-l aducă, pentru că nu vom sta la masă pînă ce nu va veni aici». Deci a trimis (Iesei) şi l-a adus. Şi el era bălan, cu ochi frumoşi şi mîndru la vedere. Atunci i-a zis domnul: «Scoală-te şi-l unge, că acesta este!» Şi Samuil a luat cornul cu mir şi l-a uns în mijlocul fraților săi, şi duhul domnului a venit năvalnic peste David din ziua aceea şi de aci înainte. Iar Samuil s-a sculat şi s-a dus la Rama. După acestea, duhul domnului s-a dus de la Saul şi un duh rău de la domnul îl chinuia" *(Samuil I, XVI, 11—14).*

Criticii menționează faptul uimitor că dumnezeu s-a apucat să stea de vorbă cu Samuil acasă la tatăl lui David, de față cu alții, şi că nici măcar nu se ştie exact dacă a fost sau nu o "viziune". Teologii sînt de părere că dumnezeu i-a vorbit prorocului său prin glasul lăuntric. Dar cum puteau să-şi dea seama atunci cei de față că Samuil îndeplinea o poruncă deosebită a lui dumnezeu?

Voltaire remarcă: "Saul domnea deoarece Samuil îi unsese capul cu mir. Prin urmare, cînd făcu acelaşi lucru cu David, tatăl său, mama şi frații săi şi toți *cei* de față trebuiau să-şi dea seama că el face un nou rege şi că, prin aceasta, întreaga familie riscă să-şi atragă răzbunarea lui Saul. Aici este ceva care nu merge! "

În teatrul popular italian nu exista scenă mai comică decît cuvioasa apariție a preotului cu clondirul cu ulei în buzunar, sosit în casa unui țăran pentru a-l unge pe bălanul flăcău cu scopul de a face o revoluție în stat. Nici statul, nici flăcăul nu merită altceva decît să figureze într-o comedie primitivă.

"Atunci slujitorii lui Saul i-au zis: «Iată un duh rău de la domnul te tulbură!

Deci măria-ta să poruncească slujitorilor săi *care* sînt în fața ta să caute pe cineva care să ştie să cînte din harpă. Şi ori de cîte ori duhul cel rău de la dumnezeu va veni peste tine, acela va cînta cu mîna sa şi ție îți va fi mai bine!»

Şi Saul a zis către slujitorii săi: «Căutați-mi un meşter în harpă şi aduceți-l la mine».

Atunci unul dintre copiii de casă, răspunzînd, a zis: «Iată, eu

cunosc un fiu al lui lesei Betleemitul, meşter în harpă, viteaz şi voinic, îndemînatic în luptă şi iscusit la vorbă şi bărbat chipeş, şi domnul este cu el».

Atunci Saul a trimis crainici la Iesei şi i-au spus: «Trimite-mi pe David, fiul tău, care păzeşte oile».

Iar Iesei a luat un asin încărcat cu pîine şi un burduf de vin şi un ied şi le-a trimis lui Saul prin David, fiul său.

Astfel veni David la Saul şi se înfățișă înaintea lui şi-i fu tare drag lui Saul şi ajunse scutierul lui.

Şi Saul i-a trimis lui Iesei această vorbă: «Să rămînă, te rog, David lîngă mine, căci a aflat har în ochii mei!»

Şi atunci cînd duhul cel rău de la dumnezeu venea peste Saul, David îşi lua harpa şi cînta cu degetele sale şi Saul se răcorea şi-i era mai bine şi duhul cel rău se ducea de la el" *(v. 15—23).*

Ce aiureală! David, pe care autorul îl înfățişează drept un simplu păstor, este totodată un cîntăreț talentat şi cunoscut în țară. David ne este prezentat ca fiind foarte tînăr, aproape un copil; cum se poate spune atunci despre el că este "un bărbat viteaz şi voinic"? Apoi, oare slujitorul lui Saul, care este atît de bine informat despre David, nu a aflat că Samuil îl unsese şi că situația lui de muzicant la curte comportă un pericol? Şi oare nu sînt ridicole darurile pe care Iesei le trimite şefului statului: un sac de pîine, un burduf de vin şi un ied? Ce să mai spunem, în sfîrşit, despre dumnezeu, care-şi petrece timpul dîndu-i lui Saul o criză de nervi şi lecuindu-l cu muzica rivalului său? Totul e o absurditate şi o prostie!

CAPITOLUL AL DOUĂZECI Şl NOUĂLEA
SFÎNTA LEGENDĂ DESPRE SLĂVITA BIRUINȚĂ A LUI DAVID ASUPRA NECREDINCIOSULUI GOLIAT

Capitolul al XVII-lea din Cartea întîi a lui Samuil descrie amănunțit lupta dintre David şi Goliat. "În vremea aceasta filistenii şi-au strîns laolaltă oştirile pentru luptă şi s-au adunat la Soco din Iuda şi au tăbărît între Soco şi Azeca, la Efes-Damim.

Atunci Saul şi războinicii din Izrail s-au adunat şi au tăbărît în Valea Stejarului şi s-au aşezat în şir de bătălie, ca să dea piept cu filistenii.

Şi filistenii stăteau pe muntele din partea aceasta, iar izrailiții stăteau pe muntele din partea cealaltă, iar la mijloc era o vale.

Şi a ieşit din rîndul filistenilor un luptător al cărui nume era Goliat, din Gat, şi care era înalt de şase coți şi o palmă.

Şi în cap avea un coif de aramă şi era îmbrăcat într-o platoşă de solzi, iar greutatea platoşei era de cinci mii de sicii de aramă.

Peste fluierele picioarelor avea turetci de aramă şi o suliță de aramă pe umerii săi.

Şi toporiştea suliței sale era cît un drug de țesător, iar vîrful suliței cîntărea şase sute de sicii de fier. Şi scutierul lui mergea înainte.

Apoi s-a oprit şi a început să strige spre rîndurile izrailiților, zicîndu-le: «De ce ieşiți şi vă aşezați în şir de bătălie? Nu sînt eu filistean şi voi robii lui Saul? Alegeți-vă un bărbat care să coboare la mine.

Dacă va putea să se lupte cu mine şi să mă ucidă, atunci noi să vă fim robi; iar dacă eu îl voi birui pe el şi-l voi ucide, atunci voi să ne fiți robi şi să ne slujiți nouă».

Şi mai zicea filisteanul: «Eu am ruşinat astăzi rîndurile războinicilor lui Izrail. Dați-mi mie un bărbat ca să ne războim împreună!»

Şi auzind Saul şi tot Izrailul aceste cuvinte ale filisteanului, au rămas încremeniți şi au fost cuprinşi de mare frică" *(Samuil I, XVII, l—li).*

Să clarificăm puțin descrierea lui Goliat. Platoşa sa din solzi cîntărea, cum ni se spune, 5 000 de sicii de aramă, adică peste 80 kg, iar sulița 600 de sicii de fier, cam 10 kg. Aşadar, el căra aproape 90 kg, şi aceasta nu era decît o parte din armamentul său.

Acest uriaş, care pe deasupra era înalt de peste 3 m, nu trebuie să ni se pară neobişnuit acum, după ce i-am cunoscut pe giganții din cartea "Facerii". E drept, în zilele noastre nu se mai află oameni cu o astfel de constituție; corpul omului este astfel alcătuit, încît, dacă atinge o înălțime prea mare, aceasta are

urmări dintre cele mai dăunătoare pentru toate funcțiunile organismului, şi uriaşul ar fi slab şi aproape incapabil să se apere. Voltaire observă ironic că Goliat trebuie considerat drept un monstru, creat special de dumnezeu pentru a servi la înălțarea becisnicului David.

"Şi cei trei feciori mai mari ai lui Iesei porniseră după Saul... Iar David era cel mai mic şi cei trei frați mai mari ai lui plecaseră după Saul. David însă se ducea şi se întorcea de lîngă Saul, ca să pască oile tatălui său la Betleem" *(v. 13—15).* Destul de curios că acest David, pe care regele îl făcuse scutierul său, îşi lăsa îndatoririle în toiul războiului pentru a merge să pască oile.

"Iar filisteanul se apropia în fiecare dimineață şi în fiecare seară şi s-a arătat aşa patruzeci de zile.

Zis-a Iesei către David, fiul său: «Ia pentru frații tăi o efă din aceste boabe prăjite şi aceste zece plini şi du-le degrabă în tabără la frații tăi;

Iar aceste gogoloaie de caş du-le căpeteniei din mia lor. Şi întreabă de sănătatea fraților tăi şi adu un zălog de la ei».

Ci Saul şi ei şi toți bărbații din Izrail *erau* în Valea Stejarului, prinşi în luptă cu filistenii.

Deci David s-a sculat dis-de-dimineață, a lăsat oile în seama unui paznic, a pus povara pe spate şi a plecat, precum îi poruncise Iesei. Şi a sosit în tabăra carelor de război tocmai cînd oastea, ieşind în şiruri de bătaie, clocotea de strigăte războinice.

Şi Izrail şi filistenii s-au întocmit de luptă, stînd ostile față în față.

Atunci David a dat în grijă povara din spate-i paznicului poverilor şi a alergat în rîndurile luptătorilor şi, ajungînd, a întrebat pe frații săi de sănătate.

Dar pe cînd vorbea el cu ei, iată că ieşi din rîndurile filistenilor uriaşul Goliat, filisteanul din Gat, şi spuse aceleaşi cuvinte ca mai înainte; şi David *le* auzi.

Iar toți oamenii din Izrail, cînd l-au văzut pe Goliat, au fugit de dinaintea lui, spăimîntîndu-se grozav.

Şi oamenii din Izrail ziceau: «Văzut-ați pe acest om care a ieşit din rînd? El iese ca să facă de ruşine pe Izrail, însă pe acela care-l va omorî, regele îl va dărui cu mari averi şi îi va da de soție pe

fiica sa şi va scuti casa tatălui său de orice dajdie în Izrail».

Atunci David a întrebat pe cei din preajma lui şi a zis: «Ce se va întîmpla cu omul care va ucide pe filisteanul acesta şi va ridica ocara lui Izrail? Cine este acest filistean netăiat împrejur ca să facă de rîs ostile dumnezeului celui viu?»

Şi poporul i-a răspuns în acelaşi chip, zicînd: «Aşa parte va avea omul care-l va ucide!» *(v. 16—27).*

Din acest pasaj al Bibliei nu reiese cîtuşi de puţin că David era dornic să se lupte din dragoste de patrie. Îl ispitea mai mult dorinţa de mărire.

"Atunci David a grăit către Saul.: «Curajul stăpînului meu să nu se prăbuşească! Robul tău se va duce să se lupte cu acest filistean!»

Dar Saul i-a răspuns lui David: «Tu nu poţi să te duci împotriva acestui filistean să te baţi cu el, fiindcă tu eşti băetan, pe cînd el este războinic din tinereţea lui».

David însă i-a zis lui Saul: «În vremea cînd robul tău păştea oile tatălui său şi cînd venea leul ori ursul şi răpea o oaie din turmă,

Eu tăbăram pe el şi-l loveam şi-i smulgeam prada din gură, iar dacă se ridica împotriva mea, îl apucam de gît şi-l loveam pînă ce îl omoram.

Robul tău a omorît şi lei şi urşi, şi acest filistean netăiat împrejur va fi ca unul dintre ei, fiindcă el a defăimat oştirea viului dumnezeu!»

Şi a zis iarăşi David: «Domnul cel ce m-a scăpat din ghiarele leului şi din labele ursului mă va scăpa din mîna acestui filistean!» Atunci Saul a rostit către David: «Du-te şi domnul să fie cu tine»" *(v. 32—37).*

Regele Saul era uluit şi aşa ar fi fost oricine în locul lui, atît era de neverosimilă povestea acestui băiat. Închipuiţi-vă pentru o clipă că sînteţi martorii unei astfel de întîmplări: un leu sau un urs răpeşte o oaie din turma bătrînului Iesei şi fuge cu prada. În acest moment, ciobănaşul porneşte pe urma hoţului şi-i ia oaia înapoi, lovindu-l cu mîinile şi cu picioarele, oriunde nimereşte şi apucîndu-l de fălci. Ce tablou! Se mai găsesc oare undeva astfel de isprăvi în afară de Biblie? O, Tartarin, se pare că ai învăţat din

Biblie!

Din istorisirea vieții lui Samson am aflat că în Palestina existau lei. Aceasta a fost o surpriză pentru cititor. Dar o dată cu David întîlnim în Palestina şi urşi. Naturaliştii susțin că acolo unde trăiesc urşi nu se pripăşesc lei, şi invers. Dar ce ne pasă de naturalişti?! Înseamnă că ştiința lor e falsă. O, "divinule porumbel"! Nu-ți mai rămîne decît să ne povesteşti despre urşi care trăiesc la ecuator şi despre leii de la polul nord.

"Şi Saul îmbrăcă pa David eu veşmintele sale şi-i puse în cap coif de aramă şi-i dădu o platoşă. Apoi David se încinse cu sabia lui Saul peste veşminte şi se încercă să umble, căci nu era deprins cu ele (cu astfel de arme). Şi a zis David către Saul: «Nu pot să umblu cu platoşa asta, căci nu sînt deprins cu ea». Deci David a lepădat-o de pe el" *(v. 38—39).* Nu era obişnuit să poarte arme? Foarte bine! Dar atunci de ce-l laudă versetul 18 din capitolul precedent pe David ca fiind "îndemînatic în luptă", "viteaz şi voinic"?

"După aceea şi-a luat toiagul în mînă şi şi-a ales cinci pietre netede din pîrîu şi le-a pus în traista-i ciobănească — tolba lui — şi cu praştia în mînă s-a apropiat de filistean. Iar filisteanul venea întins şi se tot apropia de David, iar omul care-i ducea scutul mergea înaintea lui" *(v. 40*—41J.

Scutierul lui Goliat? Acesta este amintit numai în textul complet al Bibliei. El dispare însă din manualele de "istorie sfîntă", şi Goliat apare acolo ca un simplu pedestraş. De ce ciunteşte biserica actuală textul "sfînt"? Scutierul uriaşului filistean nu merită de loc să fie desființat într-un mod atît de samavolnic. În armatele din trecut exista un soldat care îl însoțea pe ofițerul călare şi se ocupa de armele lui; în zilele noastre i s-ar spune ordonanță. Prin urmare, dacă Goliat avea un scutier înseamnă că era ofițer de cavalerie în armata filistenilor. Biblia ne spune în mai multe locuri că filistenii aveau o călărime considerabilă. Dar acest indescriptibil "porumbel" — cioară vopsită a uitat să ne spună ce dimensiuni avea calul lui Goliat. Calul acesta al lui Goliat trebuia să fie şi el uriaş. "Sfînta scriptură" nu ne spune însă ce țară producea asemenea armăsari fenomenali, capabili să poarte în spinare un călăreț înalt de 3 m. O regretabilă

omisiune !

Să revenim la textul biblic.

"Şi filisteanul, uitîndu-se şi văzînd pe David, l-a dispreţuit, fiindcă era un băietan, bălan şi frumos la chip.

Şi filisteanul a strigat la David: «Cîine sînt eu de vii tu la mine cu toiege?» Şi filisteanul blestemă pe David în numele dumnezeilor săi.

Apoi filisteanul rosti către David: «Vino la mine, căci am să dau carnea ta păsărilor cerului şi fiarelor cîmpiei!»

Însă David răspunse filisteanului: «Tu vii împotriva mea cu sabie, cu suliţă şi cu ţăpoi, dar eu vin împotriva ta în numele domnului Savaot, dumnezeul oştirilor lui Izrail, pe care tu le-ai defăimat.

În ziua aceasta domnul te va da în mîna mea şi eu te voi răpune şi-ţi voi lua capul şi voi da stîrvul tău şi stîrvurile oştirii filistenilor, chiar astăzi, păsărilor cerului şi fiarelor pămîntului, aşa încît tot pămîntul să ştie că în Izrail este dumnezeu.

Şi toată această lume adunată să înţeleagă că nu cu sabia şi cu suliţa mîntuieşte domnul, fiindcă războiul acesta este lucrul domnului şi el vă va da pe voi în mîinile noastre»

Şi cînd filisteanul se porni şi merse şi se apropie ca să înfrunte pe David, David cu grăbire alergă din rîndurile oştirii ca să dea piept cu filisteanul.

Şi David vîrî mîna în traistă şi luînd de acolo o piatră o învîrti cu praştia şi izbi pe filistean în frunte, aşa încît piatra îi pătrunse în frunte şi el căzu cu faţa la pămînt.

Astfel David birui pe filistean cu praştia şi cu piatra, izbindu-l pe filistean şi omorîndu-l şi fără să fi avut David sabie în mîna lui.

Apoi David a alergat şi, stînd deasupra filisteanului a pus mîna pe sabia lui, a scos-o din teacă şi l-a isprăvit, tăindu-i capul cu ea. Iar filistenii, văzînd că uriaşul lor a murit, au luat-o la fugă.

Atunci bărbaţii lui Izrail şi ai lui Iuda au năvălit cu strigăte războinice şi au urmărit pe filisteni pînă la Gat şi pînă la porţile Ecronului, aşa încît răniţii filistenilor au căzut pe calea de la Şaaraim pînă la Gat şi pînă la Ecron.

Iar după ce fiii lui Izrail au venit înapoi de la urmărirea filistenilor, au prădat tabăra lor.

Şi David a luat capul filisteanului şi l-a adus la Ierusalim, iar armele lui le-a pus în cortul lui" *(v. 42—54).*

Stop! Aşadar, acest tînăr David avea şi un cort? Iar capul uriaşului filistean l-a dus, solemn, la Ierusalim. Şi mai curios, pentru că pe vremea aceea Ierusalimul nu aparținea încă evreilor. Vom vedea mai departe în ce fel a fost cucerit acest oraş, chiar de către David, care a ajuns rege după moartea lui Saul. De altfel ne-am obişnuit de mult cu contradicțiile din "sfînta scriptură".

"Ci Saul, cînd a văzut pe David ieşind întru întîmpinarea filisteanului, a întrebat pe Abner, căpetenia oştirii: «Abner, al cui fecior este tînărul acesta?» Dar Abner i-a răspuns: <Pe viața măriei-tale dacă ştiu!» Zis-a regele: «Întreabă tu al cui fecior este băietanul acesta!» Şi întorcîndu-se David de la înfrîngerea filistenilor, l-a luat Abner şi l-a dus înaintea lui Saul, şi David ținea în mînă capul filisteanului. Atunci l-a întrebat Saul: «Al cui eşti tu, flăcăule?» Şi David i-a răspuns: «Sînt feciorul robului tău Iesei Betleemiteanul»'' *(v. 55—58).*

Ce bazaconie mai e şi asta? Unde este capul "inspiratorului divin" al Bibliei? În capitolul precedent ni s-a povestit pînă în cele mai mici amănunte că Saul, pentru a-şi calma nervii, a dorit să aibă un om care să-i cînte din harpă. Unul dintre slujitorii săi i-a găsit un astfel de om: era David, şi regele îi cunoştea familia. Mai mult, Saul trimisese un crainic la Iesei pentru a-l ruga pe moşneag să-i lase fiul, care-i plăcuse atît de mult. "Porumbelul" ne-a mai spus că David se întorcea adeseori de la Saul la Betleem şi că, în general, făcea naveta între curtea regelui şi turmele părinteşti. Şi iată că, deodată, nici Saul, nici Abner, nici altul dintre slujitorii regelui nu ştiu cine este David, cel care luptă împotriva lui Goliat! Lăutarul regelui, cel care îi desfată auzul, scutierul său, a devenit deodată un necunoscut?! Ce să ne închipuim despre această galimatie? Era oare în toate mințile cel care a dictat acest capitol? Avem toate motivele să ne îndoim!

Să tragem aceste concluzii din povestire şi să continuăm instructiva noastră lectură.

Fără a se tulbura cîtuşi de puțin din cauza contrazicerilor sale, autorul "sfînt" ne povesteşte că de astă dată Saul nu i-a mai îngăduit lui David să se întoarcă la casa părintească. Pe de altă

parte, Ionatan s-a simțit brusc cuprins de o mare prietenie pentru tînărul cîntăret din harpă de la curte, despre a cărui existență se pare că nu ştiuse nici el nimic pînă atunci. "Şi Ionatan a legat cu David legămînt de prietenie, căci îl iubea ca pe sine însuşi. Astfel Ionatan s-a dezbrăcat de mantia care era pe el şi i-a dat-o lui David, asemenea şi zaua sa, sabia sa, arcul său şi brîul său" *(Samuil I, XVIII, 3—4).*

Aşa prietenie mai zic şi eu! Ce-şi vor fi zis "generalul" Abner, tot statul său major, curtenii şi suita văzînd că "prințul moştenitor" se despoaie pînă la cămaşă şi-şi dăruieşte armeie şi hainele învingătorului lui Goliat? Spre regretul nostru, Biblia uită să citeze observațiile celor care au fost martori ai acestui spectacol neobişnuit.

CAPITOLUL AL TREIZECILEA
LUPTA PENTRU TRON ŞI SEMNUL DOMNULUI DUMNEZEU

A început o nouă viață pentru tînărul pe care Samuil îl unsese rege şi care deocamdată, nevoind să rivalizeze cu Saul, se mulțumea cu slujba de scutier şi de cîntăreț la harpă. Dar, cu toată modestia sa, David a făcut curînd pe "maiestatea-sa" regele Saul să se necăjească. "Şi venind ei cu David care se întorcea de la înfrîngerea filistenilor, au ieşit femeile de prin toate cetățile lui Izrail, cîntînd şi dănțuind întru întîmpinarea regelui Saul, cu timpane, cu chiote de veselie şi cu chimvale. Şi femeile răspundeau una alteia, cîntînd, dănțuind şi grăind: «Saul a bătut miile sale, însă David ale sale zeci de mii»" *(Samuil 1, XVIII, 6—7).* Fireşte, este greu să admitem că răposatul Goliat, oricît ar fi fost de uriaş, să fi valorat cît zeci de mii de oameni. Saul, care se distinsese în război prin multe isprăvi vitejeşti, a găsit că ovațiile în cinstea scutierului şi harpistului său depăşeau limitele bunului-simț şi luau un caracter ireverențios față de el.

"Atunci Saul se aprinse foarte de mînie, căci acest cuvînt îl jignea. Şi el zise: «Lui David îi dau zecile de mii, iar mie numai miile. Îi mai lipseşte doar domnia».

Şi din ziua aceea înainte Saul privi pe David eu ochi pizmaşi.

Dar a doua zi năvăli spre Saul duhul cel rău, trimis de dumnezeu, şi el umbla prin casă zbuciumîndu-se. Ci David cînta din harpă, ca în toate zilele, iar Saul avea sulița în mînă.

Şi Saul a azvîrlit cu sulița, gîndind: «Voi pironi pe David de p*erete!» David însă se feri din fața lui de două ori" (v.8—11).*

După cîtva timp, pentru a-l îndepărta pe tînăr de lîngă el, regele îl numi căpitan peste o mie *(v. 13).* Iar David, căruia toate îi mergeau din plin, a început să cîştige tot mai multă popularitate în rîndurile fiilor lui Izrail. Numele său a început să treacă din gură în gură.

Vom vedea curînd că însuşi dumnezeu a sporit numărul dovezilor protecției pe care i-o acorda lui David.

Chemîndu-l odată pe David la dînsul, Saul îi zise: "Iată vreau să-ți dau de soție pe Merab, fata mea cea mai mare, numai să-mi fii viteaz şi să duci războaiele domnului!" *(v. 17).* În adîncul sufletului său, Saul nădăjduia că, pînă la urmă, filistenii îl vor ucide pe David. David însă îi răspunse lui Saul: "Cine sînt eu şi care este spița neamului tatălui meu în Izrail ca să fiu eu ginerele regelui?" *(v. 18).* El continua să ascundă că Samuil îl unsese rege.

"Dar aşa s-a făcut că la vremea cînd era s-o dea pe Merab, fiica lui Saul, lui David de soție, fu măritată cu Adriel Meholatitul" *(v. 19).* Autorul nu ne spune de ce. "Şi Micol, fata lui Saul, iubea pe David şi, cînd lucrul îi fu adus la cunoştință lui Saul, el găsi vestea pe plac... Saul zise lui David a doua oară: «Acum tu vei fi ginerele meu!*»"(v. 20—21).*

Din cele ce urmează putem trage concluzia că învingătorul lui Goliat ar fi fost bucuros să se însoare chiar de îndată cu frumoasa Micol. Se pare însă că lui Saul i-a părut rău că-şi dăduse atît de repede consimțămîntul: de îndată ce află despre dorința tînărului de a se însura, el începu să-i pună condiții cu totul irealizabile. Nimeni nu va ghici vreodată ce dificultăți a născocit Saul. "Saul a zis atunci: Aşa să-i spuneți lui David: regele nu ține la daruri de nuntă, ci voieşte o sută de tăieri împrejur de filisteni..." *(v. 25).*

Cu alte cuvinte, regele nu avea de gînd să-i dea zestre fiicei sale. După părerea sa, David trebuia să aducă zestre. Şi ce anume? O sută de tăieri împrejur! Este cu totul de neînțeles la ce

putea servi o asemenea cantitate în gospodăria tinerilor însurăței sau pentru nevoile regelui.

"...Şi mai înainte ca să se împlinească zilele, David s-a sculat şi s-a dus el cu ostaşii lui şi a omorît două sute dintre filisteni şi David a adus ce-a fost tăiat împrejur şi le-a dat regelui, toate la număr, ca să ajungă ginerele regelui. Iar Saul dădu pe fiica sa Micol lui David de soție" *(v. 26—27).*

Ne putem închipui adunarea la care a fost semnat contractul matrimonial şi scena cînd "notarul regelui" inventaria solemn cele două sute de bucăți tăiate împrejur, iar îndrăgostita Micol gungurea cu capul pe umărul lui David, încîntată la culme de acest minunat dar de nuntă. Dar filistenii au socotit că nu le vine de loc la îndemînă ca evreii să umble pe la ei ca într-un fel de depozit central pentru a face rost de circumcizii. Războiul a izbucnit din nou. "Şi voievozii filistenilor năvăleau mereu, dar, cînd năvăleau ei, David avea mai mare izbîndă decît toți curtenii lui Saul, astfel că numele său ajunse la mare slavă" *(v. 30).*

Tocmai pe atunci au început să devină tot mai dese accesele de țicneală ale regelui. Rămîne totuşi de neînțeles de ce se străduieşte atîta autorul "sfînt" să-l zugrăvească pe acest monarh nefericit în cele mai respingătoare culori. Potrivit aceluiaşi text biblic, însuşi dumnezeu făcea cîteodată ca duhul rău să năvălească asupra nefericitului Saul, cu alte cuvinte însuşi dumnezeu îl scotea din minți. Nici un dement nu este vinovat de acțiunile sale, şi cu atît mai puțin Saul.

"Totuşi, Saul a spus lui Ionatan, fiul său, şi tuturor slujitorilor săi că voieşte să omoare pe David. Ci Ionatan, fiul lui Saul, avea mare dragoste către David. Atunci Ionatan a dat de veste lui David, zicînd: «Părintele meu, Saul, caută să te ucidă»" *(Samuil I, XIX, 1—2).*

Totodată, Ionatan s-a străduit să-i împace pe cei doi duşmani: "Astfel, Ionatan vorbi de bine pe David către Saul, tatăl său, şi-i spuse: «Să nu păcătuiască regele împotriva robului său David, căci el n-a păcătuit împotriva ta, iar faptele lui au fost de mare folos pentru tine,

Fiindcă el şi-a pus viața în primejdie şi a răpus pe filistean şi astfel domnul a dăruit, prin mîna lui o mare izbîndă întregului

Izrail. Tu ai văzut şi te-ai bucurat. Atunci de ce vrei să-ți faci păcat cu sînge nevinovat şi să omori pe David fără nici un temei?»

Şi Saul a dat ascultare graiului lui Ionatan şi Saul s-a jurat: «Pe domnul cel viu că nu va fi ucis!»

Şi Ionatan a chemat pe David şi i-a împărtăşit toate aceste vorbe. Apoi Ionatan a dus pe David la Saul şi el a slujit în fața lui ca şi mai nainte" *(v. 4—7).*

Este limpede că ura îl părăsea pe monarh de îndată ce era în stare normală şi că numai în timpul acceselor, "cînd dumnezeu făcea să năvălească peste el duhul cel rău", Saul continua să se gîndească la uciderea ginerelui său.

Între timp, războiul cu filistenii era în toi, iar tînărul muzician le pricinua din cînd în cînd duşmanilor, între două serenade, înfrîngeri zdrobitoare. "Dar duhul cel rău de la domnul a venit iar peste Saul. Şi el stătea în palatul său, cu sulița în mînă, pe cînd David cînta din harpă" *(v. 9).* Cititorul va ghici şi singur ce trebuia sa se întîmple:

"Şi Saul a căutat să pironească cu sulița pe David de perete, dar el s-a ferit din fața lui Saul, aşa încît el a înfipt sulița în zid. Iar David a fugit şi a scăpat" *(v. 10).*

Tînărul harpist şi comandant de oşti a căutat scăpare la iubitoarea sa soție, care şi-a dat osteneala să-l mîngîie.

În noaptea aceea însă, "trimis-a Saul oameni, acasă la David, ca să-l pîndească şi să-l omoare pînă dimineața. Micol însă, soția lui David, l-a vestit şi i-a spus: «Dacă nu-ți scapi viața în noaptea aceasta, mîine vei fi omorît».

Atunci Micol l-a slobozit pe David pe fereastră în jos şi el s-a dus şi a fugit şi a scăpat.

Apoi Micol a luat un terafim şi l-a pus în pat şi i-a pus la cap un smoc de păr de capră şi l-a învelit cu o mantie.

Trimițînd deci Saul pe oamenii săi ca să ia pe David, ea a spus: «Este bolnav!»

Şi iarăşi a trimis Saul pe soli ca să vază pe David, poruncindu-le: «Aduceți-l la mine cu pat cu tot ca să-l omor!»

Dar cînd solii veniră, iată în pat era terafimul şi la cap avea smocul de păr de capră.

Atunci Saul a întrebat pe Micol: «De ce m-ai amăgit într-acest

chip şi ai dat drumul duşmanului meu ca să scape?» Dar Micol i-a răspuns lui Saul: «El mi-a zis: lasă-mă să mă duc, că de nu te omor!»" *(v. 11—VI).*

Nu trebuie să scăpăm din vedere că redăm cea mai sfîntă dintre cărți, o operă divină, temelia temeliilor credinței, care pretinde să-i supună pe toți oamenii legilor sale. Dar putem oare găsi undeva o povestire mai stupidă decît aceasta? Această anecdotă cu travestitul nu este bună nici măcar ca subiect pentru cel mai ieftin vodevil. Ea este sub nivelul celor mai proaste reprezentații de la barăcile de bîlci. De teamă să nu ne prăjim pentru totdeauna în focul gheenii sîntem, totuşi, datori să credem că Micol l-a ajutat pe soțul ei, David, unsul lui dumnezeu, să fugă pe fereastră şi a pus în locul lui *în* aşternut un manechin cu o piele de capră în cap. Era oare această piele de capră obişnuita scufie de noapte a lui David?

În textul ebraic, manechinul acesta este desemnat prin cuvîntul "terafim". În cele mai multe ediții moderne ale Bibliei, el se traduce prin "statuie". Dar "terafim" înseamnă, propriu-zis, "idol". Aşadar, Micol mai avea idoli? Îşi închipuia ea oare că ucigaşii trimişi de tatăl ei vor fi atît de creduli încît să ia un idol drept soțul ei? Şi nădăjduia ea oare că bucata de păr de capră cu care acoperise capul idolului său va putea să treacă drept coafura soțului ei? Iată un foarte frumos subiect de examen pentru respectabilii domni teologi.

Mai departe, povestirea biblică devine de-a dreptul delirantă: "Astfel David a fugit şi a scăpat şi s-a dus la Samuil, la Rama, şi i-a istorisit toate cîte îi făcuse Saul. Apoi s-a dus cu Samuil şi au locuit la frăția prorocilor în Rama. Şi i-au adus lui Saul această veste: «Iată, David este la frăția prorocilor în Rama!»

Atunci Saul a trimis soli ca să prindă pe David, dar *cînd* ei văzură ceata prorocilor care proroceau şi pe Samuil care stătea în fruntea lor, duhul lui dumnezeu veni peste trimişii lui Saul şi se simțiră şi ei profeți.

Şi i-au spus lui Saul *acest* lucru şi el a trimis alt rînd de soli şi duhul prorocesc i-a insuflat şi pe aceia. Dar Saul a mai trimis încă o dată al treilea rînd de soli şi au profețit şi aceştia.

Atunci Saul s-a aprins de mînie şi s-a dus el însuşi la Rama şi

a ajuns la fîntîna cea mare, care este pe aria de pe colina pleşuvă, şi a început să întrebe: «Unde sînt Samuil şi David?< Şi unul i-a răspuns: «Iată, sînt la frăţia prorocilor în Rama .

Însă, pe cînd se ducea de acolo spre frăţia prorocilor în Rama, duhul lui dumnezeu a năvălit şi asupra lui şi, mergînd pe cale, prorocea, pînă cînd a ajuns la frăţia prorocilor în Rama.

Şi aruncîndu-şi şi el hainele de pe el, se zbuciuma ca un profet înaintea lui Samuil şi a zăcut gol la pămînt toată ziua aceea şi toată noaptea. Pentru aceea a rămas vorba: «Oare şi Saul este printre proroci?»" *(v. 18—24).*

Am reprodus în mod intenţionat, cuvînt cu cuvînt, acest text extravagant. Se numeşte proroc un om care se apucă să prezică viitorul. Prin urmare, trebuie să fii inspirat de dumnezeu pentru a spune ce evenimente se vor întîmpla în viitor. Aşa înţeleg credincioşii cuvîntul "proroc". De obicei prorocul se mărgineşte să prezică un anumit fapt: i se adresează o întrebare unui oracol, iar oracolul răspunde. Sau "omul lui dumnezeu" se duce în vreun oraş sau la curtea unui rege şi îi prezice o catastrofă sau vreun eveniment fericit. Aşa procedează prorocii, adică cei care se dau drept inspiraţi şi iniţiaţi în cunoaşterea lucrurilor celor mai tainice. Nimănui însă nu-i va veni în gînd să-şi închipuie o întreagă frăţie, adică o întreagă adunare de proroci, care să debiteze într-una prorociri asemenea unei fîntîni arteziene. Cel mult într-o casă de nebuni!

Pînă şi străjerii devin proroci şi se alătură lui Samuil, lui David şi celorlalţi, începînd să facă profeţii împreună cu ei. În sfîrşit, chiar Saul, care a pornit să-şi caute ginerele ca să-l omoare, începe să prorocească pe drum, se despoaie aproape în întregime în adunarea sfinţilor sau a prorocilor, care urlă cu toţii în cor. Aceasta seamănă cum nu se poate mai bine cu tabloul clinic al demenţei.

Boulanger, un învăţat din secolul al XVIII-lea, a făcut observaţia că această istorie prostească seamănă cu povestea unui judecător de la ţară din Bretania de jos. Acesta a trimis aprodul să caute pe un martor. Martorul stătea la cîrciumă şi bea, iar aprodul a rămas cu el. Judecătorul a trimis un al doilea aprod, care s-a aşezat şi el să bea. În sfîrşit, judecătorul a pornit chiar el,

dar s-a alăturat celorlalți şi s-a îmbătat. Procesul a fost amînat.

În cap. al XX-lea ni se povesteşte că David a fugit de la frăția prorocilor şi s-a ascuns la Ionatan. Ionatan a încercat din nou să-l apere împotriva dezlănțuitului Saul cînd acesta a încetat să mai prorocească. Apărarea aceasta a avut loc cu prilejul unui ospăț dat de rege în cinstea "lunii noi". Saul a băgat de seamă că locul lui David de la masă a rămas gol şi atunci Ionatan şi-a început pledoaria. Dar regele nu voi să audă nimic şi se făcu stacojiu de mînie.

"Dar Ionatan a răspuns lui Saul, tatăl său, zicînd: «Pentru ce trebuie să moară? Ce a săvîrşit el?».

Atunci Saul a zvîrlit cu sulița după el ca să-l ucidă, şi Ionatan înțelese că dinspre partea tatălui său era lucru hotărît să ucidă pe David.

Deci Ionatan s-a sculat de la masă înfierbîntat de mînie şi nu gustă demîncare a doua zi după lună nouă, căci era mîhnit din pricina lui David şi pentru ocara pe care i-o făcuse tatăl său" *(Samuil I,* XX, *32—34).*

Ionatan porni să-şi prevină cumnatul că nu va reuşi să înfrîngă încăpățînarea regelui. Iar David îl ascultă şi, "căzînd cu fața la pămînt, se închină de trei ori. Apoi cei doi prieteni se sărutară unul pe altul şi plînseră unul în brațele celuilalt, David mai cu seamă plîngînd cu hohote" *(v. 41).*

David s-a dus la preotul Ahimelec, care trăia la Nobe, pentru a-i cere adăpost. Preotul îl primi, îl hrăni cu pîine sfințită, dar îl făcu să înțeleagă că nu-i poate garanta securitatea. Şi deoarece tînărul harpist, înainte de a-şi lua valea, îl rugă pe Ahimelec să-i dea o armă ca să se poată apăra în caz de nevoie, preotul îi răspunse: "«Sabia lui Goliat filisteanul, pe care tu l-ai răpus în Valea Stejarului, iată-o, e învelită într-un veşmînt şi pusă în dosul efodului; de voieşti s-o iei, ia-o, căci alta decît aceasta nu se află aici». Iar David a răspuns: «Nu mai este alta la fel ca ea; dă-mi-o!» *(Samuil I, XXI, 10).*

David plecă cu sabia lui Goliat şi se îndreptă spre Gat, oraş filistean în care domnea regele Achiş; el spera că duşmanul lui Izrail îi va acorda protecție. Apropiindu-se de Gat, el a fost recunoscut de cîțiva slujitori ai lui Achiş. Aceasta a fost suficient

pentru a-l face pe David să treacă printr-o mare spaimă. Va vrea oare regele filistean să-l ajute în nefericirea sa? Acest lucru i se părea cu totul îndoielnic. David "se temu foarte de Achiş, regele Gatului. De aceea el s-a prefăcut nebun înaintea lor şi se sluțea ca un zmintit în mîinile lor şi bătea toba în porți şi lăsa să-i curgă scuipatul în barbă. Ci regele Achiş a zis către curtenii săi: -«Vedeți bine că este un om nebun! De ce l-ați adus la mine?»" *(v. 13—14).*

"Şi a plecat David şi de acolo şi şi-a găsit adăpost în cetățuia Adulam, şi, auzind frații săi şi toată casa tatălui său, s-au pogorît acolo la el. Apoi s-au strîns lîngă el tot felul de obijduiți şi toți cîți aveau cămătari pe capul lor şi toți cîți erau cu inima amărîtă, iar David era căpetenia lor; aşa încît se adunară în jurul lui ca la patru sute de inşi" *(Samuil I, XXII, 1—2).* După aceea, încredințînd regelui Moabului pe bătrînii săi părinți, David porni la război. Între David şi socrul său începu un război făţiş.

Saul află despre primirea pe care preotul Ahimelec i-o făcuse lui David. Atunci Saul chemă în fața judecății sale pe Ahimelec şi pe toți preoții. "Zis-a Saul către el: «De ce ați uneltit împotriva mea, tu şi feciorul lui Iesei, dîndu-i de mâncare şi sabie şi întrebînd pe dumnezeu pentru el ca să se răscoale împotrivă-mi duşmăneşte, precum se vede astăzi?».

Însă Ahimelec răspunse regelui astfel: «Dar cine între toți slujitorii tăi este credincios ca David? Ginerele regelui, căpitanul paznicilor tăi şi cu mare cinste în casa ta!

Oare în ziua aceea început-am eu să întreb pentru el pe dumnezeu?... Să nu scoată regele nici o vină robului său, nici întregii case a tatălui meu, fiindcă robul tău nu ştie nimic din toată această pricină, nici puțin, nici mult!>>.

Dar regele a rostit: «Ahimelec, vei muri fără nici o vorbă, tu şi toată casa tatălui tău»" *(v. 13—16).*

Paznicii regelui au refuzat însă să aducă la îndeplinire această sentință de moarte, neîndrăznind să ridice mîna împotriva slujitorilor lui dumnezeu. "Atunci regele a poruncit lui Doeg: «Apropie-te tu şi loveşte pe preoți». Şi Doeg Edomitul s-a apropiat şi a tăbărît asupra preoților şi a omorît în ziua aceea optzeci şi cinci de inşi care purtau efodul de in. Asemenea şi Nobe, cetatea preoților, o trecu prin ascuțişul săbiei, şi bărbat, şi femeie, şi

copil, şi prunc de ţîţă, şi boi, şi asini, şi oi, toate prin ascuţişul săbiei" *(v. 18—19). O* nouă hecatombă sfîntă! Unul dintre fiii lui Ahimelec, numit Abiatar, a scăpat de măcel şi a reuşit să i se alăture lui David, care i-a zis: "Rămîi la mine şi nu te teme, fiindcă cine umblă să-ţi ia viaţa ta umblă să-mi ia şi viaţa mea. Lîngă mine eşti în bună pază!" *(v. 23).*

Scurtăm expunerea pe cît este cu putinţă. Dar manualele de "istorie sfîntă", întocmite pentru credincioşi, sînt atât de incomplete, încît trebuie să reconstituim, cu ajutorul unor citate textuale din Biblie, o mulţime de episoade pe care oamenii bisericii le trec, încurcaţi, sub tăcere. Straniile amănunte ale "sfintei scripturi" nu sînt lipsite cîteodată de cel mai picant interes. Ne-am strădui să fim şi mai scurţi dacă ar fi vorba de o altă carte, de o carte obişnuită. Dar aici avem de-a face cu scrierea lui dumnezeu însuşi şi nu îndrăznim să trecem peste perlele divine, atît de numeroase în minunatul scrin care se numeşte Vechiul testament.

Fiul lui Iesei începu să pribegească prin pustiul Zif. Efectivul adunăturii care îl urma a sporit cu încă 200 de oameni. Saul urmărea această ceată, dar nu reuşea s-o ajungă. Totuşi, David a avut o întîlnire cu Ionatan într-o pădure. Şi-au jurat amîndoi unul altuia dragoste şi prietenie veşnică.

Aflînd că filistenii au pornit iarăşi la război, Saul întrerupse urmărirea ginerelui său pentru a lupta împotriva duşmanului naţional. Filistenii au fost respinşi, iar regele porni iarăşi împotriva lui David, care-şi instalase "cartierul general" în deşertul Engadi, de unde îşi desfăşura rodnica activitate. Da, cu adevărat rodnică, deoarece, după cum ne spune însăşi Biblia, fiul lui Iesei s-a transformat într-un autentic şef al unei bande de tîlhari: a strîns 600 de cuţitari şi, cu toată această adunătură, cutreiera munţii şi văile, necruţînd nici prieteni, nici duşmani, jefuind şi despuind pe toţi cei ce-i ieşeau în cale.

De două ori Saul, care avea cu dînsul 3.000 de soldaţi de elită, a ajuns foarte aproape de David. În amîndouă cazurile, ginerele a dat dovadă de o mişcătoare mărinimie. Ambele episoade sînt prea amuzante ca să nu le cităm. Pe cînd dicta această povestire, "porumbelul divin" era într-o dispoziţie cît se poate de bună. Căci,

din moment ce dumnezeu conduce totul, nu i-ar fi fost greu să-i dea lui David prilejul de a-şi manifesta mărinimia în împrejurări mai puţin caraghioase. Dacă aceste aventuri sînt groteşti, explicaţia constă în faptul că "sfînta treime" a vrut pur şi simplu să se mai distreze un pic şi să mai introducă o glumă în această dictare plicticoasă. De altfel, nu intenţionăm cîtuşi de puţin să răpim acestor aventuri caracterul lor divin: bine că sînt scoase din adevărata "istorie sfînta".

Aşadar, înainte cu iritatele textuale:

"Şi Saul a luat trei mii de bărbaţi aleşi din tot Izrailul şi a pornit în urmărirea lui David şi a oamenilor lui pînă la răsărit de stîncile caprelor sălbatice.

Şi în drum a dat de o stînă de oi. Acolo era o peşteră. Şi Saul a intrat înlăuntru ca să-şi facă nevoile; iar David eu oamenii săi erau poposiţi în fundul peşterii.

Atunci însoţitorii lui David îi ziseră: «Iată ziua despre care ţi-a vorbit domnul: "Iată eu îţi voi da în mînă pe duşmanul tău ca să faci cu el cum vei crede de cuviinţă"». Iar David s-a sculat şi a tăiat pe furiş poala mantiei lui Saul.

Dar pe urmă inima lui David se zbătea în el, fiindcă tăiase poala mantiei lui Saul.

Şi zicea către oamenii săi: «Ferească-mă domnul să fac una ca aceasta stăpînului meu, unsului domnului, ca să ridic mîna mea împotriva lui, fiindcă el unsul domnului este».

Şi David dojeni pe oamenii săi cu cuvinte aspre şi nu-i lăsă să tabere asupra lui Saul. Iar Saul a ieşit din peşteră şi şi-a văzut de drum.

Însă după acestea David se ridică şi ieşi din peşteră şi, strigînd după Saul, îi zise: «Doamne, măria-ta!» Şi Saul s-a uitat în urmă-i, iar David a căzut cu faţa la pămînt şi s-a închinat.

Atunci David a grăit către Saul: «De ce asculţi tu vorbele oamenilor care spun: "Iată că David caută să-ţi facă rău?"

Iată, astăzi văd ochii tăi că domnul te-a dat pe tine în mîna mea, acolo în peşteră, dar, la îndemnul ca să te omor, eu te-am cruţat pe tine şi am răspuns: "Nu voi întinde mîna mea împotriva stăpînului meu, căci el este unsul domnului".

Ci acum, părinte, priveşte şi vezi poala mantiei-tale în mîna

mea! Fiindcă am tăiat poala mantiei tale şi nu te-am omorât. Înțelege şi vezi, prin urmare, că din partea mea nu e nici o răutate şi nici o nelegiuire şi că eu n-am păcătuit împotriva ta, pe cînd tu pîndeşti viața mea ca s-o iei.

Domnul să judece între mine şi tine şi domnul să mă răzbune împotriva ta, dar mîna mea nu se va ridica împotriva ta.

Precum spune zicala din bătrîni: "Din cel fărădelege iese fărădelegea", dar mîna mea nu se va ridica împotriva ta.

După cine a pornit cu război regele lui Izrail? Pe cine urmăreşti tu? Un cîine mort, un purice.

Domnul să fie judecător şi să judece între mine şi tine şi să cerceteze şi să apere pricina mea şi să-mi scoată dreptatea din mîna ta!»

Iar după ce David a sfîrşit de vorbit aceste vorbe către Saul, grăit-a Saul: «Nu este oare acesta glasul tău, Davide, fiule?». Şi Saul a început să plîngă cu hohote.

Apoi a zis către David: «Tu eşti mai drept decît mine, fiindcă mi-ai răsplătit cu bine, pe cînd eu ți-am răsplătit cu rău.

Şi tu ai dovedit azi binele pe care mi l-ai făcut, întrucît domnul m-a dat în mîna ta şi tu nu m-ai omorît.

Căci dacă găseşte cineva pe vrăjmaşul său îl va lăsa oare să-şi meargă drumul cu bine? Ci domnul să te norocească pentru ceea ce tu astăzi ai săvîrşit față de mine.

Şi acum, iată, ştiu că tu într-adevăr vei fi rege şi că regatul lui Izrail va propăşi în mîna ta.

Drept aceea, jură-mi înaintea domnului că nu vei stîrpi pe urmaşii mei după moartea mea şi că nu vei nimici numele meu din casa părintelui meu!».

Şi David făcu acest jurămînt lui Saul. După aceea Saul s-a dus la casa sa, iar David şi oamenii săi s-au suit în creasta muntelui" *(Samuil I, XXIV, 3—23).*

Scena este cum nu se poate mai patetică, deşi este greu de înțeles de ce, în autoînjosirea sa, David se compară cu un cîine mort şi cu un purice. Episodul ar fi fost cu adevărat măreț dacă s-ar fi produs în alte împrejurări. Dar gîndiți-vă: Saul este cruțat de David în peştera în care intrase pentru a-şi face nevoile! "Sfîntul duh" ar fi putut crea un alt decor pentru mărinimia lui David. Dar

o dată ce i-a plăcut lui dumnezeu ca împrejurările să fie tocmai acestea, trebuie să recunoaştem că el manifestă aici o inspirație creatoare de un gust destul de dubios. Clericii urlă împotriva unora dintre cărțile lui Emile Zola în care acest celebru romancier naturalist descrie mirosul urît pe care-l exală un țăran. Dar romanele lui Zola nu sînt cărți sfinte şi nimănui nu-i va trece vreodată prin gînd să întemeieze pe ele o religie.

Dar să nu mai insistăm.

A doua oară feciorul lui Iesei dădu dovadă de mărinimie în împrejurări întrucîtva diferite. Pe vremea cînd Saul şi oastea sa îşi făcuseră tabăra la Hachila, David, însoțit de un oarecare Abişai, a reuşit să pătrundă noaptea în cortul regelui. De astădată dumnezeu a fost complicele direct al favoritului său David.

"Şi iată Saul stătea şi dormea în ocolul carelor, iar lancea lui stătea înfiptă în pămînt la căpătîiul lui, în vreme ce Abner şi ostaşii dormeau în jurul lui.

Abişai atunci a zis către David: <Dumnezeu ți-a dat astăzi în mînă pe duşmanul tău, deci acum lasă-mă să-l pironesc în pămînt cu lancea lui, dintr-o singură izbitură, căci de-a doua nu mai am nevoie».

Însă David a răspuns lui Abişai: «Să nu-l omori, căci cine ar putea să-şi întindă mîna împotriva unsului domnului şi să rămînă nepedepsit?».

Şi David a adăugat: «Pe domnul cel viu, că domnul îl va lovi: sau îi va sosi ziua şi va muri, sau va porni în război şi va pieri.

Să mă păzească domnul să ridic mîna mea împotriva unsului domnului. Dar ia, te rog, sulița de la căpătîiul lui şi urciorul cu apă şi să plecăm».

Astfel David luă sulița şi urciorul cu apă de la căpătîiul lui Saul şi plecară. Şi nimeni n-a văzut şi nimeni n-a ştiut şi nimeni nu s-a deşteptat pentru că toți erau adormiți, întrucît un somn greu de la domnul căzuse peste ei.

Apoi David a trecut de cealaltă parte şi a stat pe vîrful muntelui la mare depărtare, aşa încît un loc larg *era* între ei.

Şi David a strigat către ostaşi şi către Abner, fiul lui Ner, şi a început să le zică: «Nu răspunzi nimic, Abner?» Ci Abner a răspuns şi a zis: «Cine eşti tu care zbieri la rege?»

Însă David a urmat vorba lui Abner: «Tu eşti bărbat şi cine mai este ca tine în Izrail! Atunci de ce n-ai păzit pe stăpînul tău, pe regele? Căci a venit cineva din popor ca să omoare pe regele, stăpînul tău.

Nu e de nici o laudă pentru tine acest lucru pe care l-ai făcut. Pe domnul cel viu, voi sînteți vrednici de moarte, ca unii care n-ați păzit pe stăpînul vostru, pe unsul domnului. Căci ia te uită şi vezi unde se află sulița regelui şi urciorul cu apă care erau la căpătîiul lui!»,

Atunci Saul a cunoscut glasul lui David şi a zis: «Nu este oare acesta glasul tău, fiule David?» Răspuns-a David: «Glasul meu este doamne, măria-ta»" *(Samuil I, XXVI, 7—17).*

Acest episod se termină ca şi cel precedent, cu singura deosebire că fiul lui Iesei nu se mai asemuieşte cu un cîine mort, ci doar cu un purice; totodată, el restituie lancea, păstrîndu-şi numai urciorul cu apă al regelui.

Se pune întrebarea de ce face parte Saul dintre eroii blestemați ai Bibliei. Dacă judecăm după criterii omeneşti, acest rege ne face în ansamblu impresia unui om destul de cumsecade: accesele lui de furie împotriva lui David sînt un rezultat al influenței "duhului rău" şi apoi însuşi feciorul lui Iesei este un individ destul de jalnic. Atunci cînd Saul nu se află sub înrîurirea "duhului rău", în starea lui obişnuită şi firească, cruzimea îi repugnă; în afară de aceasta, regele e patriot, pe cînd David (cum vom vedea mai departe) intră, împreună cu adunătura lui, în slujba filistenilor. Dar... dar oamenii bisericii ne spun că rațiunea obişnuită nu poate fi aplicată aici, că este nevoie neapărat de una de inspirație divină şi că tot ce priveşte credința trebuie crezut pe cuvînt.

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI UNULEA
TRISTUL SFÎRŞIT AL NELEGIUITULUI SAUL

Dumnezeu nu scăpa niciodată prilejul de a arăta că-l ocroteşte pe David, deoarece acesta era un om care îi plăcea întru-totul. Admirați, bunăoară, povestea lui Nabal şi a lui Abigail. Ne vom

strădui să rezumăm narația biblică, ținîndu-ne după "textul sfînt" şi eliminînd doar repetările şi lungimile.

Era în Maon un bărbat foarte bogat. Şi se afla pe muntele Carmel la tunsul oilor. Omul se numea Nabal, iar pe soția sa o chema Abigail. A trimis David zece voinici la Nabal, cerîndu-i să le dea "ceea ce îl lasă inima". Nabal le răspunse: "Cine este David?... Astăzi sînt multe slugi care au fugit de la stăpînii lor. Nu cumva am să iau eu pîinea mea şi vinul meu şi carnea pe care am junghiat-o pentru tunzătorii mei, ca s-o dau unor oameni despre care nu ştiu de unde sînt?... Iar David a poruncit oamenilor săi: «Încingeți-vă fiecare cu sabia!»... Şi David la fel s-a încins cu sabia. Şi s-au suit după David ca la patru sute de inşi, iar două sute au rămas lîngă poverile lor... Abigail porni degrabă şi luă două sute de pîini şi două burdufuri cu vin, cinci oi pregătite, cinci sea de boabe prăjite, o sută de ciorchini de struguri uscați şi două sute de şiruri de smochine, şi pe toate le încărcă pe asini".

Fără să-i spună nimic soțului ei, porni în întîmpinarea lui David. "Văzînd Abigail pe David, s-a pogorît degrabă de pe asin şi s-a plecat înaintea lui David şi i s-a închinat pînă la pămînt"... David a grăit către Abigail: "Binecuvîntat fie domnul dumnezeul lui Izrail, care te-a trimis pe tine astăzi întru întîmpinarea mea. Şi binecuvîntată fie înțelepciunea ta şi binecuvîntată fii tu că m-ai oprit în ziua aceasta, ca să n-ajung la vărsare de sînge şi să-mi scot dreptatea singur... Dacă nu te-ai fi grăbit să-mi vii înainte întru întîmpinare, n-ar mai fi rămas din casa lui Nabal, pînă cînd se lumina de ziuă, nici un pui de om!..."

Peste vreo zece zile, Nabal muri. "Şi auzind David despre moartea lui Nabal, a strigat: «Binecuvîntat fie domnul, care m-a răzbunat de ocara adusă mie de Nabal, iar... răutatea lui Nabal i-a întors-o lui în cap!» Apoi David a trimis cuvînt către Abigail că şi-o va lua lui de soție... Şi ea s-a sculat şi apoi s-a închinat cu fața la pămînt şi a rostit: «Iată, roaba ta vrea să fie slujitoarea ta, ca să spele picioarele robilor stăpînului meu!» Şi s-a sculat degrabă şi Abigail a încălecat pe asin şi cinci dintre roabele sale au pornit după ea. Şi a mers după trimişii lui David şi a ajuns soția lui. Şi pe Ahinoam din Izrail, David şi-o luase de soție şi au fost amîndouă soțiile lui. Iar Saul măritase pe fiica sa Micol,

femeia lui David, cu Palti, fiul lui Laiş din Galim" *(Samuil I, XXV, 2—44).*

Dacă s-ar scrie istoria unui tîlhar la drumul mare, ea nu ar arăta altfel decît această povestire. Entuziasmată de David, Biblia îl înfăţişează pe Nabal drept un om grosolan şi crud. Dar purtarea lui David nu este mai puţin revoltătoare. Şi însuşi dumnezeu a luat parte la uciderea soţului, urît soţiei sale. Prin această intervenţie nelegiuită, dumnezeu a binecuvîntat totodată adulterul lui David, sfîntul său "uns". Curioasă morală!

Pe vremea aceea muri Samuil. "...Samuil muri; şi s-a adunat tot Izrailul şi l-au jelit şi l-au îngropat la moşia lui, în Rama" *(v. 1).* Dar moartea nu l-a împiedicat, cum nu-l împiedicase nici pe Moise, să descrie în cartea sa evenimente petrecute după obştescul său sfîrşit. Trebuie să recunoaştem că în această privinţă Samuil bate recordul stabilit de Moise. Acesta se mărginise doar să-şi descrie propria înmormîntare şi durerea poporului. În schimb, scrierea postumă a lui Samuil cuprinde sfîrşitul domniei lui Saul şi întreaga domnie a lui David. În 38 de capitole se relatează evenimente pe care autorul le-a văzut după moartea sa! Minunea minunilor . Cum este cu putinţă ca Samuil, care a văzut toate acestea cu ochii sufletului său din înaltul cerurilor, să-şi fi scris cartea cu mîinile trupului său pieritor, mort şi îngropat cu cinste? Este o taină divină.

Nu vom încerca să-i găsim dezlegarea şi ne vom mulţumi cu faptul că răposatul proroc a consimţit de bunăvoie să fie cronicarul domniei celor doi regi pe care îi unsese. "Samuil" ne comunică fără pic de indignare că "David se sculă şi trecu, el şi cu cei şase sute de inşi care erau cu el, la Achiş, fiul lui Maoc, regele Gatului" *(Samuil I, XXVII, 2).* Achiş i-a dăruit cetatea Ţiclag, ca să se stabilească aici, iar unsul domnului a trăit aici un an şi patru luni în mijlocul duşmanilor poporului său.

"Şi David şi oamenii săi porneau în sus şi năvăleau asupra gheşuriţilor şi pereziţilor şi amaleciţilor, căci aceştia sînt locuitorii ţinutului care se întinde de la Talam pînă către Sur şi pînă către Egipt.

Iar ori de cîte ori David bătea acest ţinut, nu lăsa în viaţă nici bărbat, nici femeie, şi le lua turmele şi cirezile, şi asinii, şi

cămilele, şi veşmintele, şi apoi se întorcea iarăşi la Achiş... Deci David nu lăsa în viaţă nici bărbaţi, nici femei, ca să nu fie nevoie să-i aducă la Gat. Fiindcă îşi zicea: «Nu cumva să ne vădească şi să spună: aşa a făcut David!» Aceasta a fost chibzuiala lui în toată vremea cît a stat în ţinutul filistenilor.

Iar Achiş avea încredere în David şi cugeta: "El a ajuns să fie urît de către poporul său, de către Izrail; astfel va rămîne pururea sluga mea!" *(v. 8—12).*

Cum vă place acest sfînt uns, cel mai mare dintre strămoşii domnului nostru Iisus Hristos, favoritul lui dumnezeu?

Criticii amintesc că la început el a făcut pe prostul în faţa regelui filistean; fireşte, aceasta nu este o metodă din cale afară de bună pentru a-i inspira încrederea regelui pe care se pregătea să-l servească pe cîmpul de bătaie, cum s-a întîmplat ulterior. Dar, adaugă criticii, modul în care David l-a servit pe rege, binefăcătorul său, este şi mai puţin obişnuit: el îl face să creadă că-i jefuieşte pe evrei, pe cînd în realitate el îi jefuieşte şi-i ucide pe aliaţii regelui. El distruge tot, îi ucide pe toţi fără a cruţa nici copiii, de teamă să nu-l denunţe.

Dar cum a fost cu putinţă ca timp de 16 luni Achiş să nu afle nimic despre toate acestea? Trebuia să fi fost şi mai prost decît se prefăcuse odinioară David. De altfel, teologii nu sînt cîtuşi de puţin miraţi de comportarea acestui "uns al domnului"; ei susţin că este cu totul lipsit de însemnătate dacă îşi extermina şi-şi nimicea aliaţii deoarece aceştia erau păgîni. Ei văd chiar în David un exponent al mîniei divine şi îi iartă toate păcatele, ridicîndu-i în slavă "sfinţenia".

În capitolul următor, filistenii se pregătesc de campanie împotriva evreilor, iar David se transformă din scutier şi ginere al regelui evreu Saul în comandant al gărzii regelui filistenilor. Aici ne apropiem de faimosul episod cu vrăjitoarea din Endor.

"Deci filistenii s-au adunat şi au venit şi au tăbărît la Şunem, în vreme ce Saul, adunînd întregul Izrail, a tăbărît pe muntele Ghilboa.

Dar Saul, văzînd tabăra filistenilor, a fost cuprins de frică şi inima lui s-a cutremurat foarte.

Şi Saul a întrebat pe domnul, însă domnul nu i-a dat răspuns,

nici prin vise, nici prin urim, nici prin proroci.

Atunci Saul a poruncit oamenilor săi: «Căutați-mi o femeie care cheamă duhurile, ca să mă duc la ceea şi s-o întreb». Iar oamenii săi i-au răspuns: «Iată, o femeie care cheamă duhurile se află în Endor».

Atunci Saul şi-a schimbat înfățişarea şi s-a îmbrăcat cu alte haine şi a pornit întovărăşit de doi oameni. Şi au ajuns la femeie în ceas de noapte. Şi *Saul* a zis: «Te rog, ghiceşte-mi, chemînd duhurile şi scoate-mi pe acela pe care ți-l voi spune».

Femeia însă a răspuns: «Tu trebuie să ştii ceea ce a făcut Saul, cum adică a stîrpit pe chemătorii de duhuri şi pe vracii din țară. Atunci de ce îmi întinzi cursă şi vrei să mă omori?»

Dar Saul i se jură pe domnul, zicînd: «Pe domnul cel viu, nu vei avea nici o vină din pricina aceasta!»

Şi femeia a zis: «Şi pe cine vrei să ți-l aduc?» Răspuns-a Saul: «Pe Samuil să mi-l aduci!»

Dar cînd femeia zări pe Samuil, a scos un țipăt groaznic şi a zis către Saul: «De ce m-ai amăgit? Fiindcă tu eşti Saul».

Ci regele a zis către ea: «Nu te teme! Ce vezi?» Răspuns-a femeia către Saul: «Văd o arătare dumnezeiască ieşind din pămînt!»

Şi a întrebat-o *Saul:* «Cum arată la față?» Răspuns-a femeia: «E un om bătrîn care se ridică şi este înfăşurat într-o mantie». Atunci a înțeles Saul că este Samuil şi a căzut cu fața la pămînt şi s-a închinat.

Atunci Samuil a rostit către Saul: «De ce îmi tulburi liniştea ca să mă aduci încoace?» Iar Saul a răspuns: «Sînt în mare cumpănă, pentru că filistenii au pornit război împotriva mea şi dumnezeu s-a depărtat de la mine şi nu-mi mai răspunde nimic, nici prin proroci, nici prin vise. Pentru aceea te-am chemat, ca să mă înveți ce trebuie să fac!»

Grăit-a Samuil: «Dar de ce mă întrebi o dată ce domnul s-a depărtat de la tine şi a ajuns vrăjmaşul tău?

Căci domnul a făcut aşa precum a spus prin graiul meu, adică domnul a smuls domnia din mîna ta şi a dat-a aproapelui tău, lui David.

De vreme ce tu n-ai ascultat porunca domnului şi n-ai adus la

îndeplinire hotărîrea crîncenei lui mînii împotriva lui Amalec, pentru acest cuvînt domnul ți-a făcut aceasta astăzi.

Ba încă domnul va da şi pe Izrail, o dată cu tine, în mîna filistenilor. Iar mîine tu şi feciorii tăi veți fi la mine; şi oştirea lui Izrail va da-o domnul în mîna filistenilor».

Atunci Saul, îngrozindu-se foarte, s-a prăbuşit deodată la pămînt, cît era el de lung, şi din pricina cuvintelor lui Samuil, şi din pricină că era vlăguit de putere, întrucît nu mîncase nimic o zi întreagă şi o noapte întreagă.

Atunci femeia aceea s-a apropiat de Saul şi, văzîndu-l atît de cuprins de spaimă, i-a grăit: «Iată, roaba ta, a ascultat de glasul tău şi mi-am pus viața în primejdie şi am îndeplinit porunca pe care mi-ai dat-o.

Deci acum, te rog, ascultă şi tu glasul roabei tale şi îngăduie să-ți pun dinainte puțin demîncare să mănînci, ca să ai putere în tine cînd vei porni la drum»..

Ci el nu se învoia şi zicea: «Nu vreau să mănînc!» Însă slujitorii săi, precum şi femeia, au stăruit de el şi el le-a ascultat sfatul şi s-a sculat de la pămînt şi a şezut pe pat.

Iar femeia avea la casa ei un vițel îngrăşat şi ea l-a junghiat degrabă, apoi a luat făină şi, frămîntînd-o, a făcut din ea azime.

Şi le-a pus înaintea lui Saul şi înaintea slujitorilor lui; iar ei, după ce au mîncat, s-au sculat şi au plecat chiar în noaptea aceea" *(Samuil I, XXVIII, 4—25).*

Acest episod a stîrnit numeroase dispute în rîndurile teologilor. Cît priveşte pe comentatorii sceptici, aceştia s-au distrat copios pe seama lui. Ce-i drept, aveau şi de ce.

Totdeauna şi pretutindeni, escrocii şi şarlatanii au abuzat de credulitatea oamenilor naivi, silindu-i să plătească scump tot soiul de răspunsuri misterioase şi, bineînțeles, născocite. Iată însă că aici Saul nu-i dă o para chioară vrăjitoarei, ba chiar ea îl ospătează şi sacrifică în cinstea sa un vițel îngrăşat.

Prezicătorii, ghicitoarele, vrăjitorii arată de obicei ceva neclar, care posedă capacitatea de a se mişca datorită unui truc secret şi nu întotdeauna destul de ingenios. Vrăjitoarea din Endor nu-şi dă însă nici această mică osteneală: ea se mărgineşte să spună că vede o umbră, iar Saul o crede pe cuvînt.

"În orice altă carte, cu excepția sfintei scripturi — spune Voltaire —, această relatare ar trece drept o poveste obişnuită, ba chiar prost construită. Dar o dată ce autorul este acelaşi «duh sfînt», povestea este incontestabilă şi merită tot atîta considerație ca şi restul".

Cît priveşte pe teologi, aceştia, deşi nu se îndoiesc de adevărul episodului, nu ştiu precis pe cine anume a chemat vrăjitoarea. În scrierea, sa "Dialog cu Trifon Iudeul", sfîntul Iustin admite că în vremurile de demult, cu învoirea specială a lui dumnezeu, vrăjitorii puteau chema sufletele profeților şi ale dreptcredincioşilor, care se aflau toate în iad, în pofida vieții pioase duse de ei pe pămînt, şi care au rămas acolo pînă cînd a venit Iisus însuşi pentru a le scoate, după cum susțin teologii creştini. Prin urmare, după sfîntul Iustin, vedenia din Endor putea să fie chiar sufletul lui Samuil.

Un alt părinte al bisericii, Origene, merge şi mai departe: el spune că vrăjitoarea ar fi adus nu numai sufletul lui Samuil, ci şi trupul său. O dovadă a realității vedeniei este îmbrăcămintea. Aceasta le dă prilej curioşilor să pună întrebarea dacă există în genere haine în iad şi îndeosebi dacă sînt neinflamabile.

Teologii contemporani au renunțat la afirmațiile naive din primele veacuri ale creştinismului; ei îşi dau bine seama de latura ridicolă a interpretărilor lui Origene şi Iustin, după care vrăjitoarele şi vrăjitorii, aceste unelte ale diavolului, aveau puterea să-i cheme pînă şi pe "sfinți". Ei declară că vrăjitoarea l-ar fi adus pe diavol, care s-a dat drept Samuil.

Textul biblic pledează clar împotriva acestor tălmăciri cazuistice. Biblia repetă în mai multe rînduri: "Samuil a rostit către Saul", "Saul s-a îngrozit de cuvintele lui Samuil" şi, în sfîrşit, Samuil întreabă: "De ce îmi tulburi liniştea?"

Pe de altă parte, se mai pune o problemă, care nu este tocmai uşor de rezolvat. Saul este înfățişat ca un om pe care apasă pecetea blestemului din ziua în care el a arătat clemență prizonierului său, regele Agag. De aceea credincioşii văd în el un condamnat. Numele primului rege al lui Izrail a fost de atîtea ori blestemat de preoți, încît îi îngrozeşte pe mulți.

Dacă citim cu luare aminte textul "sacru", începem să avem

impresia că dumnezeu s-ar fi dezmințit pe sine însuşi în ultima clipă, iar Saul a fost mîntuit. Samuil îi spune: "...Mîine tu şi feciorii tăi veți fi la mine". Or, Samuil se afla în iadul celor drepți. Potrivit teologiei creştine, au existat două iaduri pînă la învierea lui Iisus Hristos: iadul celor huliți, care înghițise pe Core, Datan şi Abiram, şi iadul celor aleşi, în care patriarhii, prorocii şi toți sfinții Vechiului testament aşteptau ca "învierea lui Hristos" să le deschidă "porțile cerurilor". Prin urmare, dacă Saul a ajuns la Samuil, aceasta se putea întîmpla numai în iadul celor drepți; aşadar, în pofida blestemului, Saul a făcut parte totuşi dintre cei aleşi.

În sfîrşit, iată ce ar mai fi putut simplifica mult toate aceste îndoieli: avem oare convingerea fermă că Saul şi Samuil au existat vreodată cu adevărat? Nu este oare întreaga lor istorie încă o mistificare a autorilor Bibliei? Liber-cugetătorii relevă că numai cărțile ebraice menționează pe acest rege şi pe acest proroc, dar că cronicile oraşului Tir, care vorbesc despre Solomon, nu pomenesc nici un cuvînt despre David.

Ce-i de făcut? Există destul de mulți oameni care se miră de tăcerea contemporanilor în legătură cu numeroase personaje aduse în scenă de "istoricul sacru". Există destul de mulți oameni cărora le este greu să înghită anumite povestiri ale Bibliei, cum sînt: lupta tînărului David eu Goliat cel înalt de peste 3 m, zestrea de 200 de circumcizii filistene făcute de David şi predate cu inventar lui Saul ca dar de nuntă pentru fiica sa şi atîtea altele. Cînd la toate acestea se mai adaugă şi vrăjitoarea din Endor, întreaga absurditate devine şi mai greu de digerat.

La urma urmelor, totul are o limită!

Între timp, David îşi continua slujba în armata filistenilor, dar în spatele frontului. Cap. al XXIX-lea ne povesteşte că şefii taberei din Afec nu erau prea mulțumiți de faptul că el se afla în rîndurile oştirii şi-i cereau regelui Achiş să-l îndepărteze. În timpul acestor negocieri, amaleciții au dat foc cetății Țiclag, unde trăia sfîntul uns al domnului. Întorcîndu-se din tabăra filisteană, David şi cei 600 de tîlhari ai săi nu şi-au mai găsit soțiile şi copiii; amaleciții îi duseseră în robie *(XXX, 1—3).* Cele două soții ale lui David — Abigail şi Ahinoam — se aflau printre roabe. David a pornit să-i

urmărească pe amaleciți, i-a ajuns din urmă şi i-a ucis pe toți, iar pe captivi i-a eliberat şi i-a dus acasă.

Prima carte a lui Samuil se încheie prin descrierea morții lui Saul. Acesta a dat lupta împotriva filistenilor pe muntele Ghilboa. Oştirea lui Izrail a fost înfrîntă. "Ci filistenii au urmărit de aproape pe Saul şi pe fiii săi şi au ucis filistenii pe Ionatan şi pe Abinadab şi pe Malchişua, feciorii lui Saul.

Şi lupta împotriva lui Saul a fost crîncenă, căci arcaşii cu săgețile lor l-au nimerit şi a fost greu rănit în vintre.

Atunci Saul a grăit către scutierul său: «Trage sabia şi străpunge-mă cu ea, ca să nu sosească aceşti păgîni şi să mă străpungă ei şi să-şi facă rîs de mine!» Dar scutierul său n-a voit, căci era plin de spaimă. Şi Saul a luat sabia şi s-a aruncat în ea.

Iar cînd scutierul a văzut cum a murit Saul, s-a aruncat şi el în sabie şi a murit lîngă Saul...

Iar cînd izrailiții din cetățile şesului şi din cetățile de lîngă Iordan au prins de veste că ostaşii din Izrail au fugit şi că Saul şi cu feciorii lui au murit, ei au năpustit cetățile lor şi au pornit în bejenie. Şi au venit filistenii şi s-au aşezat în ele.

Ci a doua zi, cînd au venit filistenii ca să jefuiască pe cei ucişi, au găsit pe Saul şi pe cei trei feciori ai lui zăcînd pe muntele Ghilboa.

Atunci i-au tăiat capul şi l-au despuiat de arme şi au trimis soli ca să le plimbe prin ținutul filistenilor şi să vestească, prin capiştile idolilor lor şi poporului, această veste de bucurie.

Şi au pus armele lui în capiştea Astartei, iar leşul lui l-a spînzurat de zidul Betşeanului.

Însă auzind locuitorii din Iabeş-Galaat cele ce făcuseră filistenii lui Saul,

Au purces cu toții, cîți erau oameni de luptă, şi au mers toată noaptea şi au luat leşul lui Saul şi leşurile feciorilor lui de pe zidurile Betşeanului şi s-au întors la Iabeş şi acolo le-au ars.

Apoi le-au adunat oasele şi le-au îngropat sub stejarul din Iabeş si au ținut post de şapte zile" *(Samuil I, XXXI, 2—13).*

Cartea a doua a lui Samuil începe cu povestirea morții lui Saul, dar expune acest eveniment cu totul altfel. Contradicția este flagrantă. Ea dă din nou în vileag neruşinarea cu care

"porumbelul sfînt" şi reprezentanţii săi îşi bat joc de credincioşi.

"Iar după moartea lui Saul, întorcîndu-se David de la înfrîngerea amaleciţilor, a rămas două zile în Ţiclag". (Autorul de "inspiraţie divină" a şi uitat că acest oraş fusese total mistuit de incendiu cu cîteva zile în urmă.) *(Samuil II, 1,1),*

"Şi iată că, a treia zi, un om sosi din tabără, de la Saul, cu hainele sfîşiate şi cu pulbere pe cap şi, ajungînd înaintea lui David, căzu la pămînt şi se închină.

«De unde vii?» — l-a întrebat David şi acela i-a răspuns: «Am fugit din tabăra izrailiţilor!»

L-a întrebat iarăşi David: «Cum stau lucrurile? Te rog spune-mi!» Răspuns-a el: -«Oastea a fugit din luptă şi mulţi din oaste au căzut şi au murit. Şi însuşi Saul şi feciorul său Ionatan sînt morţi!»

Ci David a zis către tînărul care-i aducea această veste: «De unde ştii tu că Saul şi Ionatan, feciorul său, sînt morţi?»

Tînărul cel cu vestea i-a spus atunci: «Mă aflam din întîmplare pe muntele Ghilboa şi iată pe Saul, sprijinindu-se în suliţă, dar iată şi care şi călăreţi care îl ajungeau din urmă».

Iar el, căutînd înapoi şi zărindu-mă, m-a strigat; i-am răspuns: «Iată-mă!»

M-a întrebat: «Cine eşti tu?» Şi i-am răspuns: « Sînt amalecit».

Atunci mi-a zis: «Vino încoace la mine şi omoară-mă, căci împăienjeneala morţii m-a cuprins, dar viaţa mea este încă în mine!»

Şi m-am apropiat de el şi l-am ucis, căci îmi dădeam seama că, după prăbuşirea lui, nu putea să mai trăiască. Apoi am luat coroana care era pe capul lui şi brăţara de pe braţul lui şi adusu-le-am stăpînului meu.

Atunci David şi-a apucat veşmintele şi le-a sfîşiat, şi la fel au făcut si oamenii care erau cu el.

Şi au jelit şi au plîns şi au ţinut post pînă seara pentru Saul şi pentru Ionatan, feciorul său, şi pentru poporul lui Iuda şi pentru casa lui Izrail, pentru că de sabie căzuseră.

După aceea a întrebat David pe tînărul care-i adusese vestea: «De unde eşti tu?» Răspuns-a el: «Sînt feciorul unui amalecit aciuat în Izrail!

Şi David a rostit către el: «Cum nu te-ai temut să întinzi mîna ta şi să omori pe unsul lui dumnezeu?»

Atunci David a chemat pe unul din voinici şi i-a poruncit: «Apropie-te şi doboară-l».

Şi l-a lovit şi a murit" *(Sarauil II, II, 1—16).*

După aceea David a compus un cîntec de jale (Biblia îl reproduce) în legătură cu soarta cruntă a lui Saul şi a lui Ionatan. Vom cita din el numai un mic fragment: "Jale grea este în mine după tine, frate-meu Ionatane! Căci mult mi-ai fost tu drag. Mai de preț mi-era iubirea ta decît dragostea femeilor" *(v. 26).*

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI DOILEA
URCAREA PE TRON ŞI GLORIOASA DOMNIE A SFÎNTULUI ŞI BLAJINULUI REGE DAVID

Am ajuns acum la epoca în care începe cu adevărat istoria, mai mult sau mai puțin autentică, a poporului evreu. O dată cu vremea lui Saul, ceea ce era dubios şi neclar în această istorie dispare oarecum încetul cu încetul. La drept vorbind, vom întîlni şi în cele ce urmează multe "minuni" neobişnuite şi uluitoare. Dar aceste "minuni" vor împodobi doar biografia unor personaje a căror existență nu trebuie întotdeauna contestată.

Cărțile care alcătuiesc Biblia suscită controverse mari. Teologii susțin că aceste cărți au fost scrise de diferite personaje, care relatează evenimente de pe timpul lor: "Pentateuhul" îi este atribuit lui Moise, Iosua este socotit autorul cărții lui Iosua, Samuil autorul celor două cărți care îi poartă numele. Acreditînd această versiune, teologii se străduiesc să-i dea Bibliei o aparență de autenticitate. Ei turbează de mînie cînd li se spune că toate acestea au fost scrise cu mult după evenimentele relatate în Biblie, mai ales după robia babiloneană.

Pentru a confirma opiniile oamenilor de ştiință care au criticat Biblia, este cazul să cităm aici în treacăt o frază din Cartea a doua a lui Samuil, care ne permite, o dată mai mult, să dovedim cît de falsă este poziția teologilor: "care se află scris în «Cartea celui

Drept»" *(I, 18).* Aceeaşi "Carte a celui Drept" este menționată şi de Iosua în legătură cu miracolul opririi în loc a Soarelui şi a Lunii: "Oare acestea nu stau scrise în «Cartea Dreptului»? Deci soarele a stat în loc, în mijlocul cerului, şi nu s-a zorit să apună aproape o zi întreagă"*(losua, X, 13).*

Dacă Iosua însuşi nu este un personaj legendar, atunci "miracolul" său s-a întîmplat cu vreo 500 de ani înainte de domnia lui David. Prin urmare, este fiziceşte imposibil ca Iosua să citeze, în cartea scrisă de el, o altă carte care reproduce cîntecul de jale al lui David pentru Saul şi pentru Ionatan, compus cu 500 de ani mai tîrziu.

Această "Carte a celui Drept", pe care Biblia o pomeneşte de mai multe ori, a fost distrusă de preoții evrei; ei înşişi au nimicit-o, dar spun că, "din nefericire, s-a pierdut". Existența ei era supărătoare, deoarece dovedea limpede că Vechiul testament nu fusese scris treptat şi consecutiv de Moise, Samuil, David etc., care ar fi notat evenimente de pe vremea lor.

Cele două versete biblice pe care le-am confruntat mai sus dovedesc într-un mod neîndoios falsificările "sfinte" şi ne permit să ghicim a cui mînă a operat aici.

David, pe care Samuil îl unsese de mult rege, a început să se considere rege abia după moartea lui Saul; numai atunci el s-a apucat să-şi vădească măreția regească. El a început prin a se sfătui cu dumnezeu ce oraş să-şi aleagă drept reşedință a domniei sale. Iar dumnezeu i-a spus de-a dreptul: "La Hebron" *(Samuil II, II, 1).* Apoi el a adresat o chemare poporului, dar numai conducătorii seminției lui Iuda l-au recunoscut "şi l-au uns acolo pe David rege peste casa lui Iuda" *(v. 4).* Era a doua ungere.

După aceea David s-a instalat la Hebron, împreună cu Abigail şi cu Ahinoam. Dorind, pesemne, s-o uite pe prima sa soție, Micol, fiica lui Saul, el a înlocuit-o cu patru soții noi: Haghita, Abital şi Egla, precum şi Maaca, fiica maiestății-sale Talmai, regele Gheşurului *(Samuil II, III, 2—5).* E de presupus că toate aceste şase soții regale duceau casă bună.

David avea nevoie de un comandant suprem. Nu l-ați uitat pe Abişai, cel care îl însoțise noaptea în tabăra de la Ghibeat-Hachila, unde furaseră împreună lancea şi urciorul de apă al lui

Saul. Abişai avea doi fraţi, pe Ioab şi pe Asael. David l-a pus pe Ioab în fruntea oştirii sale. Vom avea prilejul să vedem ce rol important va juca acesta sub domnia lui David.

"Şi timpul cît David a stat rege în Hebron, stăpînind peste casa lui Iuda, a fost şapte ani şi şase luni" *'(Somnii II, II, 11).*

Pe de altă parte însă, Abner, fostul "comandant suprem" al lui Saul, nu l-a recunoscut pe alesul seminţiei lui Iuda. El a înfăţişat poporului pe Işboşet, fiul mai mic al lui Saul. Recunoscut de celelalte unsprezece seminţii ale lui Izrail, Işboşet a luat şi el titlul de rege şi şi-a întemeiat capitala la Mahanaim, unde a domnit în total doi ani.

Aşadar, război civil! S-au întîlnit la heleşteul din Gabaon. Abner i-a propus lui Ioab o luptă dreaptă între 12 flăcăi din tribul lui Veniamin şi tot atîţia partizani ai lui David. Ioab a fost de acord.

"Şi s-au înhăţat de păr unul cu altul şi *şi-au înfipt* sabia în coastă unul altuia şi s-au prăbuşit cu toţii" *(v. 16).* După aceea s-a pornit încăierarea generală. Partizanii lui David şi-au pus pe fugă duşmanii. Văzîndu-se înfrînt, a luat-o la fugă şi Abner. El a fost urmărit de Asael, fratele lui Ioab, care "era iute de picior ca o gazelă din cîmpie" *(v. 18).*

"Ci Asael a urmărit de aproape pe Abner şi nu s-a abătut din mersul lui nici la dreapta, nici la stînga, ţinîndu-se pe urmele lui Abner.

Atunci Abner s-a uitat înapoi şi a întrebat: «Tu eşti oare, Asael?» Şi acesta a răspuns: «Eu sînt!»

Zis-a către el Abner: «Abate-te ori la dreapta, ori la stînga şi pune mîna pe unul din flăcăi şi i-aţi armele de pe el!» Dar Asael n-a voit să se abată şi să nu-l mai urmărească.

Şi Abner a mai zis încă o dată către Asael: «Dă-te la o parte de dinapoia mea! De ce vrei să te dobor la pămînt? Şi pe urmă cum voi ridica ochii mei către Ioab, fratele tău?»

Însă el n-a voit să se dea în lături. Atunci Abner, întorcînd suliţa, l-a lovit în pîntece şi suliţa i-a ieşit prin spate şi a căzut acolo şi a murit unde a căzut. Şi toţi cîţi soseau la locul unde se prăbuşise şi murise Asael se opreau locului.

Însă părtaşii lui David au bătut şi au ucis din Veniamin şi din

oastea lui Abner trei sute şaizeci de inşi.

La urmă au ridicat pe Asael şi l-au înmormîntat în mormîntul părintelui său din Betleem. Şi au mers Ioab şi oamenii săi toată noaptea şi li s-a luminat de ziuă la Hebron" *(v. 19—23, 31—32).*

Ar fi fost păcat să omitem descrierea acestei celebre bătălii, căci toate acestea, fiind din "istoria sfîntă" dictată chiar de dumnezeu, prostiile divine de felul celor citate mai sus capătă o deosebită semnificaţie şi merită să fie menţionate. Nu trebuie să pierdem niciodată din vedere că în numele acestor absurdităţi şi prostii, proclamate sfinte, slujitorii religiei sînt socotiţi în multe ţări funcţionari ai statului, se bucură de privilegii, banii strînşi de la populaţie se cheltuiesc pentru întreţinerea lor, ca şi cum ar fi specialişti în cele mai nobile ştiinţe sau învăţători ai celor mai înălţătoare şi mai utile adevăruri.

În timpul cît cele 11 seminţii refuzaseră să recunoască pe David rege, acesta îşi întărise dinastia, făcînd copii. Sfîntul "uns" al lui Dumnezeu nu-şi pierdea vremea. "Şi i s-au născut lui David în Hebron aceşti (şase) feciori" *(Samuil II, III, 2).*

Abner a trecut de partea lui David din cauza unei femei. Vom reproduce această anecdotă "sacră".

"Ci Saul avusese o ţiitoare, anume Riţpa, fiica lui Aia (şi a intrat la ea Abner), şi odată Işboşet a zis către Abner: «De ce ai intrat la ţiitoarea tatălui meu?»

Atunci Abner s-a umplut de mînie pentru aceste cuvinte ale lui Işboşet şi a zis: «Ce sînt eu azi? Cap de cîine în slujba lui Iuda? Eu care m-am purtat cu credinţă faţă de casa lui Saul, părintele tău, faţă de fraţii lui şi de prietenii lui şi nu te-am lăsat să cazi în mîinile lui David! Şi tu astăzi mă găseşti vinovat din pricina unei femei!

Aşa să facă dumnezeu lui Abner şi atîtea să-i mai adauge dacă nu voi lucra pentru David, aşa precum i s-a jurat dumnezeu.

Adică să înlătur stăpînirea de la casa lui Saul şi să ridic tronul lui David peste Izrail şi peste Iuda, de la Dan şi pînă la Beerşeba».

Iar Işboşet n-a putut să-i mai răspundă nici un cuvînt lui Abner, fiindcă îi era frică de el.

Şi Abner a trimis soli la David, la Hebron, cu întrebarea: «A cui e ţara?» şi să-i spună: «Fă legămînt cu mine şi iată mîna mea va fi

cu tine, ca să aduc tot Izrailul de partea ta».

Răspuns-a David: «Prea bine; voi încheia legămînt cu tine. Însă cer de la tine un lucru, anume: tu nu vei vedea fața mea pînă ce nu vei aduce pe Micol, fiica lui Saul, atunci cînd vei veni să te înfățișezi înaintea mea».

Apoi David a trimis soli la Işboşet, fiul lui Saul, zicînd: «Dă-mi pe femeia mea, pe Micol, pe care am dobîndit-o cu o sută de tăieri împrejur filistene».

Iar Işboşet a trimis şi a luat-o de la bărbatul ei, de la Paltiel, fiul lui Laiş.

Şi bărbatul ei a mers cu ea şi, mergînd, plîngea în urma ei, pînă ce-au ajuns la Bahurim. Atunci Abner a rostit către el: «Pleacă! Întoarce-te acasă!» Şi s-a întors acasă" *(v. 7—16).*

Iată cum şi-a redobîndit David soția nr. 1, pe care se pare că o iubea. De altfel, aceasta nu l-a determinat să le izgonească pe celelalte şase.

Cît priveşte pe Abner, trădarea sa față de Işboşet nu i-a adus noroc. Cînd el s-a îndreptat spre Hebron, la fiul lui Iesei, era însoțit de 20 de slujitori. David a dat un ospăț în cinstea lui, apoi l-a lăsat să plece în pace şi l-a trimis să facă agitație în rîndurile evreilor cum că David este singurul lor rege legitim. Aflînd despre aceasta, Ioab şi-a chemat voinicii, care l-au prins pe drum pe Abner şi l-au adus la Hebron sub pretext că David mai are să-i comunice ceva. Acolo "Ioab l-a luat la o parte, lîngă poartă, ca să-i grăiască nestingherit şi acolo l-a lovit în pîntece" *(v. 27).* Sîngele lui Asael fusese răzbunat.

Aflînd despre acest omor, David a declarat că n-are nici un amestec.

— Fie ca sîngele lui Abner să cadă în capul lui Ioab, a exclamat el.

El i-a făcut chiar o înmormîntare somptuoasă fostului comandant suprem al oştirii duşmanului său *(v. 20—39).*

Situația lui Işboşet nu era de invidiat; cei mai mulți dintre partizanii săi l-au părăsit. Doi dintre căpitanii săi, Baana şi Recab, s-au strecurat în încăperea lui în arşița zilei, pe cînd îşi dormea somnul de după-amiază şi l-au sugrumat. Mîndri de această ispravă grozavă şi contînd pe răsplată din partea regelui,

i-au adus lui David capul lui Işboşet. Drept răsplată, David a poruncit întîi să li se taie mîinile şi picioarele, iar apoi să-i spînzure împreună pe marginea heleşteului de lîngă Hebron.

Capul lui Işboşet a fost îngropat la Hebron, în mormîntul lui Abner *(cap. IV).*

După ce a domnit şapte ani şi jumătate la Hebron, David a mai domnit alţi treizeci şi trei de ani la Ierusalim, care aparţinea iebusiţilor şi pe care l-a cucerit după ce toate cele 12 seminţii ale lui Izrail s-au unit sub sceptrul său. David a trăit în cetatea căreia i-a zis cetatea lui David şi unde a clădit întărituri de jur împrejur şi pînă înăuntru. Hiram, regele Tirului, a trimis dulgheri şi cioplitori în piatră "ca să-i clădească palat lui David" *(Samuil II, V, 9—11).*

Relevăm că cronicile Tirului nu pomenesc nimic despre această solie şi nu amintesc nicăieri numele lui David. Oricum ar fi, istoria poporului evreu sedentar începe, propriu-zis, o dată cu cucerirea Ierusalimului. Pînă atunci, evreii au dus o viaţă rătăcitoare. Ierusalimul era situat în drumul caravanelor care făceau negoţ cu fenicienii. Poziţia lui era foarte bună. Ce-i drept, solul este pietros şi sterp, dar în schimb cele trei coline pe care este aşezat Ierusalimul îl întăreau considerabil din punct de vedere militar. Se pare că David nu avea nimic din cele necesare construirii unor case mai mult sau mai puţin trainice, din moment ce regele Tirului, Hiram, i-a trimis şi cherestea, şi cioplitori în piatră, şi dulgheri. Este însă de neînţeles cum a putut David să-i plătească lui Hiram şi care erau în genere relaţiile dintre ei.

"David — spune Voltaire — era în fruntea unui popor care trebuia să fie foarte sărac după îndelungata sa robie. Prada pe care izbutise s-o strîngă în timpul incursiunilor sale nu putea să-l îmbogăţească prea mult, deoarece nici el nu pomeneşte că ar fi jefuit vreun oraş mai bogat. Pînă la urmă, istoria evreilor nu ne dă nici un fel de amănunte în legătură cu situaţia de atunci a Iudeii şi nu ştim absolut nimic cum a procedat David ca să-şi guverneze ţara".

De îndată ce David s-a văzut stăpîn peste Ierusalim şi peste împrejurimile lui pînă la o distanţă de 25-30 km,"şi-a mai luat

alte țiitoare și femei în Ierusalim... Și lui David i se mai născură băieți și fete" *(v. 13).*

După ce și-a pus la cale treburile personale, David s-a apucat să se gîndească și la o locuință cuviincioasă pentru dumnezeu, mai exact pentru "chivotul sfînt".

"După acestea, David a adunat încă o dată pe toți fruntașii din Izrail, în număr de treizeci de mii.

Și s-a sculat David și a purces cu tot poporul războinic care era cu el la Baalat în Iuda, ca să aducă de acolo chivotul lui dumnezeu, care se numește cu numele domnului Savaot, cel ce șade pe heruvimi.

Și au încărcat chivotul lui dumnezeu într-un car nou, ridicîndu-l din casa lui Abinadab, care era în vîrful dealului. Iar Uza și Ahio, feciorii lui Abinadab, însoțeau carul cel nou" *(Samuil II, VI, 1—3).*

Dar cînd cortegiul a ajuns în dreptul ariei lui Nacon, boii erau cît pe-aci să răstoarne "chivotul". Uza l-a prins cu mîinile. Atunci s-a aprins împotriva lui Uza mînia lui dumnezeu pentru această cutezanță și l-a lovit cu moartea, chiar acolo, "lîngă chivot" *(v. 6—7).* "Și s-a înfricoșat David înaintea domnului în ziua aceea și a grăit: «Cum va mai putea ajunge la mine chivotul domnului?» Deci David n-a vrut să aducă la el chivotul domnului, în cetatea lui David, ci l-a dus în casa lui Obededom din Gat" *(v. 9—10).*

Dacă autorul acestei părți a Bibliei nu este Samuil, este totuși un slujitor al cultului, deoarece din relatarea sa reiese deosebit de vădit grija de a interzice mirenilor neinițiați să atingă "chivotul". Am mai asistat la îngrozitoarea exterminare a celor 50.070 de betsamiteni curioși, loviți de o moarte fulgerătoare pentru că aruncaseră o privire în lada "sacră". Pentru a inspira mai multă teamă, autorul nu s-a lăsat tulburat de lipsa de verosimilitate a anecdotei sale. La urma urmelor, slujitorii religiei îi atribuie lui dumnezeu cu multă indiferență fapte de o revoltătoare nedreptate. Principalul este să ne temem de el!

Iată, bunăoară, "chivotul", care, oricît va fi fost de divin, nu trebuia să fi avut un volum prea mare o dată ce putuse fi încărcat într-un car obișnuit. Carul acesta trebuia să fi fost foarte îngust din moment ce putuse să se strecoare prin defileurile de la Gaza

pînă la Ierusalim. Însă, lucru curios, nu preoții sînt cei care însoțesc lada "sfîntă". Dacă ținem seama că nu s-au luat de loc măsuri de precauție pentru a feri povara de accidentele drumului, vom vedea că piosul Uza, care reținuse "chivotul" cînd era să cadă, făcuse o faptă bună, dar fusese-răsplătit cu o moarte subită pentru zelul său religios. Este o cruzime evidentă.

Scepticii, în frunte cu lordul Bolingbroke, au subliniat că această povestire este o ofensă adusă unui dumnezeu "milostiv". Dacă avea cineva vreo vină, aceştia erau leviții, care lăsaseră chivotul în voia soartei, şi nu mireanul care îl sprijinise. Vedeți însă că tocmai cu istorii dintre acestea se întreține în poporul ignorant credința în privilegiile "sacre" pe care dumnezeu le-a acordat castei preoților.

Încă o observație: acest început crunt al domniei lui David arată o dată mai mult că, pe vremea aceea, poporul evreu era pe cît de sărac, pe atît de primitiv şi că în realitate el nu avea nici măcar o casă ca lumea în care să-şi poată adăposti obiectele de cult.

Domnul Obededom, numit păzitor al "chivotului", s-a ferit în fel şi chip să-l atingă: "Şi domnul a binecuvîntat pe Obededom şi toată casa lui" *(v. 11).* După trei luni, David i-a cerut lui Obededom "chivotul". Acesta a fost mutat la Ierusalim. Ceremonia mutării s-a desfăşurat cu mare solemnitate, iar regele şi-a exprimat cu acest prilej marea sa bucurie. "Iar David dănțuia din toate puterile înaintea domnului şi era încins cu efod de in subțire" *(v. 14).* Pesemne că, în bucuria sa, şi-a îngăduit, să ridice piciorul mai sus decît se cuvenea şi a dezgolit... ceea ce era mai bine să nu dezgolească. Micol, soția sa nr. 1, nu şi-a tăinuit gîndurile în această privință după ce cutia "sacră" a fost în sfîrşit instalată în locul ce-i fusese pregătit.

"Şi s-a întors David să-şi binecuvînteze casa, iar Micol, fiica lui Saul, i-a ieşit în întîmpinare şi i-a spus: «Cîtă cinste şi-a făcut astăzi regele lui Izrail dezgolindu-se înaintea ochilor roabelor robilor săi, precum s-ar dezgoli un om de nimic!»" *(v. 20).*

În schimb, dumnezeu a fost foarte satisfăcut de vioiciunea lui David. El a mers pînă acolo, încît a pedepsit-o pe Micol pentru că fusese neatentă în ziua aceea cu soțul ei. Drept pedeapsă, "Micol,

fiica lui Saul, n-a avut nici un copil pînă cînd a murit" *(v. 23).*

David a vrut să clădească un templu în cinstea lui Iahve, însă dumnezeul evreilor s-a împotrivit, deoarece rezervase această cinste lui Solomon *(Samuil II, VII).*

Cap. al VIII-lea este consacrat victoriilor lui David. "Iar după acestea David a bătut pe filisteni şi i-a supus, şi David a cuprins Gatul cu aşezările lui din mîna filistenilor. Apoi a înfrînt pe moabiți şi, după ce i-a doborît la pămînt, i-a măsurat cu funia, şi anume cu două funii: cu una ca să fie ucişi şi cu altă funie ca să rămînă în viață. Astfel moabiții au ajuns robii lui David şi birnici" *(v. l-2).*

"Pe urmă David a bătut pe Hadadezer, feciorul lui Rehob, regele din Toba, cînd acesta pornise să-şi întărească stăpînirea la Eufrat.

Şi David i-a luat o mie şapte sute de călăreți şi douăzeci de mii de piotaşi. Şi David tăie vinele tuturor cailor de la carele de război şi nu lăsă decît o sută.

Cînd sirienii din Damasc au sărit într-ajutorul lui Hadadezer, regele Tobei, David a înfrînt douăzeci şi două de mii de sirieni.

Şi David a pus cîrmuitori peste sirienii din Damasc şi sirienii au ajuns robii lui David şi aducători de dajdie. Astfel domnul îi dădea lui David izbîndă oriîncotro se îndrepta.

Atunci a luat David scuturile de aur pe care le aveau ostaşii lui Hadadezer şi le-a adus la Ierusalim" *(v. 3—7).*

Apoi David a încheiat o alianță cu un oarecare Tou, regele Hamatului, tot atît de necunoscut în istorie ca şi cel a cărui oştire o zdrobise David. Acesta a învins "Edomul, Moabul, amoriții, filistenii, amaleciții..., (pe) Hadadezer, feciorul lui Rehob, regele din Toba. Şi David îşi făcu şi mai mare nume, întorcîndu-se de la înfrîngerea sirienilor, căci bătu optsprezece mii de edomiți în Valea Sării" *(v. 12—13).*

Nici un istoric nu pomeneşte despre aceste victorii ale lui David din Siria şi pînă la Eufrat. De asemenea nimeni nu ştie de regele Hadadezer. Dacă David şi-ar fi extins stăpînirea pînă la malurile Eufratului, el ar fi fost unul dintre cei mai puternici domnitori ai epocii. Aceste pretinse victorii ale conducătorului unui mic popor, ale unui "rege" care poseda doar un singur oraş,

şi acesta clădit doar pe jumătate, sînt minciuni gogonate şi sfruntate.

David a purtat război şi împotriva amoniților *(cap. X).* Războiul a izbucnit în urma unei glume de prost gust a regelui amonit Hanun. Cîțiva evrei călătoreau prin pămînturile sale. "Atunci Hanun a prins pe dregătorii lui David şi le-a tuns bărbile pe jumătate şi le-a retezat veşmintele pe jumătate, pînă la coapse, şi apoi le-a dat drumul" *(v. 4).* Este limpede pentru oricine că amoniții şi-au primit pedeapsa cuvenită.

CAPITOLUL AL TREIZECI Şl TREILEA
AVENTURILE AMOROASE ALE SFÎNTULUI DAVID, PROROC ŞI REGE AL EVREILOR

Cu puțin înainte, "sfînta scriptură" i-a enumerat pe fiii lui David născuți la Ierusalim *(Samuil II, V, 14—16).* Printre ei este amintit şi Solomon. Împrejurările naşterii acestui fiu al lui David sînt descrise în cap. XI. O dată, în timpul unei plimbări, regele a zărit de departe o femeie frumoasă care se scălda. Cu toată sfințenia sa, el a simțit imediat imboldul de a o privi mai de aproape.

"Atunci David trimise ca să cerceteze în privința femeii. Dar el îşi zise: «Aceasta este Batşeba, fiica lui Eliam, soția lui Urie Heteul».

Ci David trimise soli ca s-o aducă. Şi ea veni la el şi el se culcă cu ea. Iar ea tocmai se curățise de necurățenia ei. Apoi s-a întors acasă.

Iar femeia a rămas grea şi a trimis vorbă şi a vestit pe David şi i-a spus: «Am rămas grea! ».

Apoi David i-a *trimis* lui Ioab poruncă: «Trimite-mi pe Urie Heteul». Şi Ioab trimise pe Urie la David.

Sosind Urie la el, David îl întrebă ce face Ioab, cum se luptă oastea şi cum merge războiul.

Apoi David i-a poruncit lui Urie: «Pogoară-te în casa ta şi spală-te pe picioare !». Şi Urie a ieşit din palatul domnesc şi după el

porni un dar de la masa lui vodă.

Dar Urie se culcă la poarta palatului domnesc, împreună cu toți casnicii stăpînului său, şi nu se pogorî la el acasă.

Şi i-au spus lui David vestea: «Urie nu s-a dus la el acasă!» Atunci David a zis lui Urie: «Ai venit de pe drum; de ce nu te-ai pogorît în casa ta?».

Răspuns-a Urie lui David: «Cînd chivotul şi Izrail şi Iuda locuiesc în corturi şi generalul meu Ioab şi oştenii stăpînului meu stau tăbărîți în cîmp deschis, cum o să mă duc eu la mine acasă, să mănînc, să beau şi să mă culc cu nevastă-mea? Pe viața ta şi pe viața sufletului tău, că treaba aceasta nu voi face-o!».

Grăit-a David lui Urie: «Mai stai şi astăzi aici şi mîine îți voi da drumul». Deci Urie rămase în Ierusalim şi în ziua aceea.

Iar a doua zi David îl chemă la masă şi *Urie* mîncă şi bău înaintea lui şi *David* îl îmbată. Însă seara *Urie* ieşi să se culce în culcuşul său împreună cu casnicii stăpînului său, dar acasă nu se duse.

A doua zi de dimineață, David scrise o scrisoare lui Ioab şi o trimise prin mîna lui Urie.

Iar în scrisoare el scria aşa: «Du pe Urie unde *va fi* lupta cea mai aprigă, apoi dați înapoi din spatele lui, ca să fie lovit şi să moară!».

Cînd Ioab împresură cetatea, puse pe Urie în locul unde ştia că sînt luptători mai viteji.

Atunci ostaşii din cetate făcură un iureş şi se încăierară cu Ioab şi din oastea lui David căzură cîțiva ostaşi, iar Urie Heteul muri şi el.

Pe urmă Ioab trimise vestea lui David eu toate amănuntele luptei.

Atunci el dădu această poruncă trimisului: «După ce vei isprăvi de spus regelui toate împrejurările luptei,

Dacă va izbucni mînia regelui şi va striga la tine: "De ce v-ați apropiat de cetate ca să vă luptați? Nu ştiați voi că vă vor arunca pietre în cap?

Că doar cine a omorît pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? Nu i-a azvîrlit oare o femeie o piatră de rîşniță de pe zid şi a murit la Tebeț? Atunci de ce v-ați apropiat de ziduri?" Tu însă să răspunzi:

robul tău Urie a murit şi el!»« *(Samuil II, XI, 3—21).*

Trimisul a îndeplinit porunca. "Rostit-a David către sol: «Aşa să spui lui Ioab: nu-ți fie inima rea din această pricină, fiindcă aşa mănîncă sabia, cînd pe unul, cînd pe altul. Indîrjeşte-te la luptă împotriva cetății şi dă-o la pămînt. Aşa să-l îmbărbătezi!».

Şi femeia lui Urie a auzit că Urie, soțul ei a murit şi şi-a jelit soțul.

Iar după ce zilele de jale au trecut, a trimis David şi a luat-o la el în casă. Astfel a ajuns soția lui şi a născut un fecior. Dar această faptă pe care o săvîrşise David a fost faptă rea în ochii domnului" *(v. 25—27).*

Dumnezeu a trimis la rege pe prorocul Natan, care i-a povestit următoarea parabolă: un mare bogătaş, care avea turme numeroase, a adăpostit odată la el un drumeț şi i-a dat să mănînce carnea unei oi pe care o furase de la un sărac în loc să o ia din bogatele sale turme. David a fost indignat de această mîrşăvie a bogătaşului, dar Natan i-a tăiat vorba: "Tu eşti omul acela! Aşa rosteşte domnul dumnezeul lui Izrail: «Eu te-am uns pe tine rege al lui Izrail şi eu te-am scăpat din mîna lui Saul. Datu-ți-am casa domnului tău şi la sînul tău pe femeile stăpînului tău. Datu-ți-am casa lui Izrail şi a lui Iuda şi, dacă aceasta ar fi fost prea puțin, aş mai fi adăugat atîtea şi atîtea! Pentru ce ai disprețuit cuvîntul domnului şi ai făcut ceea ce urgisesc ochii mei?...» Atunci a grăit David lui Natan: «Păcătuit-am înaintea domnului!» Răspuns-a Natan lui David: «Şi totuşi dumnezeu a iertat păcatul tău: nu vei muri. Ci fiindcă prin fapta aceasta tu ai disprețuit pe domnul, pruncul ce ți s-a născut va trebui să moară»" *(Samuil II, XII, 7—9, 13—14).*

Prorocul pleacă plin de demnitate. Urmează rugăciunile şi postul lui David, iar după şapte zile moartea pruncului.

"Şi David chemă în sfîntul locaş milostivirea lui dumnezeu pentru prunc. Şi ținu post şi, intrînd în casă, mase noaptea jos, învelit în sac.

Iar bătrînii de la curtea lui veniră îndată la el ca să-l scoale de jos, însă el nu voi şi nici nu puse nimic în gură.

A şaptea zi pruncul muri...

Pe urmă David a mîngîiat pe Batşeba, soția lui, şi a intrat la ea şi ea a zămislit şi a născut un fecior şi el i-a pus numele Solomon şi domnul îl iubea.

Şi domnul i-a trimis vorbă prin Natan prorocul şi i-a pus numele Iedidia, după cuvîntul domnului" *(v. 16—18, 24—25).*

Iată, fără îndoială, un episod dintre cele mai instructive. Voltaire menționează că o femeie adulteră nu s-ar fi putut mărita cu amantul ei, asasinul soțului ei legitim decît în cazul cînd "infailibilul" papă de la Roma i-ar fi acordat o dispensă specială. Papii au această putere. Dar este cu totul incontestabil că la nici un popor civilizat ucigaşul nu are voie să ia de soție pe văduva victimei sale.

Aici mai există o dificultate: dacă vom considera căsnicia lui David eu Batşeba nelegitimă, nu vom mai putea susține că Iisus Hristos este urmaşul legitim al lui David, aşa cum îl prezintă genealogia din evanghelie. Dacă, dimpotrivă, îl vom socoti urmaş legitim înseamnă să călcăm în picioare legile general-umane, iar o dată cu ele şi legile religiei. Dacă căsătoria lui David eu Batşebea este o crimă însemnată că Hristos are o origine cu totul impură, deoarece Noul testament îl face să descindă din Solomon .

Pentru a soluționa această dilemă atît de grea, teologii se referă la pocăința lui David prin care şi-ar fi răscumpărat "păcatul". Dar "pocăința" a fost de foarte scurtă durată, iar văduva victimei sale a continuat să rămînă pe lîngă el. Prin urmare, el şi-a agravat crima. Aceasta este o nouă dificultate, pe care teologii nu o pot ocoli, şi aici ei recurg iarăşi, ca întotdeauna în cazurile grele, la necesitatea credinței oarbe în "nepătrunsa voință a lui dumnezeu".

La drept vorbind, în cazul de față este foarte greu să ne dăm seama de această "voință a lui dumnezeu". Dumnezeu, care îl omorîse pe bătrînul Nabal pentru a facilita primul adulter al lui David, s-a mîniat deodată cînd scumpul său "uns" s-a făcut vinovat de asasinarea lui Urie. Credem că David ar fi trebuit să-l roage şi aici pe dumnezeu să se ocupe singur de asasinat şi să *i-o* dea pe Batşeba tot atît de simplu şi fără osteneală din partea lui cum i-o dăduse cîndva pe Abigail. Atunci dumnezeu nu ar fi avut de ce să se supere.

Apoi mînia lui dumnezeu este destul de curioasă. Se pare că era furios din moment ce l-a trimis pe prorocul Natan să-l amenințe pe David eu pedepse crunte. Totuşi, aceasta nu-l împiedică să privească binevoitor căsnicia lui David eu soția victimei sale, deoarece el îşi manifestă imediat dragostea pentru Solomon, pe care această văduvă îl născuse lui David. El se mărgineşte să treacă pedeapsa pentru păcatul asasinului asupra unui prunc nou-născut, căruia îi ia viața.

Aşadar, mulțumită acestei combinații stranii, dar bineînțeles divine, David iese basma curată. De fapt nu este chiar aşa. El este iertat prin moartea pruncului; dar el nu este iertat deoarece amenințarea că soțiile şi țiitoarele sale se vor culca cu alții în

văzul întregului Izrail rămîne în picioare şi, după cum vom vedea, ea va fi adusă parţial la îndeplinire.

Între timp, Ioab lupta împotriva cetăţii amonite Raba, pe care o cuceri. David s-a deplasat acolo pentru a intra în stăpînirea "oraşului". "Şi a luat cununa idolului Milcom de pe capu-i şi din ea David şi-a făcut una pe capul lui; şi ea cîntărea un talant de aur şi avea pe ea o piatră nestemată, care a fost pusă pe capul lui David. Şi el a scos din cetate mare mulţime de pradă" *(v. 30).* Un talant înseamnă 36 kg de aur. Este de neconceput ca un om să poarte în cap o astfel de coroană: ea l-ar fi strivit pînă şi pe biblicul Goliat.

După ce i-a învins pe amoniţi, regele lui Izrail şi al lui Iuda şi-a supus prizonierii la cele mai neînchipuite torturi. Era vorba despre aceiaşi locuitori ai Rabei care îl scăpaseră pe David de inoportunul Urie. Dumnezeu îl iertase pe jumătate pe David. Dar dumnezeu l-a ales pe David pentru a face din el răzbunătorul său împotriva propriilor lui complici fără voie, care erau cu totul nevinovaţi, deoarece se aflau în legitimă apărare. Dacă trebuia cineva să plătească, acesta era Ioab care nu jucase un rol tocmai onorabil în această poveste.

"Iar poporul din cetate l-a scos afară şi l-a pus la corvezi, cu ferăstrăul şi cu îmblăciul de fier şi cu securea, şi să lucreze la cuptoarele de cărămidă. Şi aşa a făcut cu toate cetăţile amoniţilor. Apoi David, împreună cu toată oastea, s-a întors la Ierusalim" *(v. 31).*

Ar fi de dorit ca toate aceste barbarii inimaginabile să fie nişte născociri tot atît de absurde ca şi coroana de 36 kg. Istoria nu cunoaşte exemple ale unei cruzimi atît de mari şi de premeditate: numai cartea "sacră", Biblia, povesteşte şi laudă aşa ceva!

Un prea învăţat teolog catolic, benedictinul Calmet, scrie: "Este de presupus că David a urmat legile războiului, obişnuite pe timpul său, deoarece sfînta scriptură nu i le reproşează toate acestea lui David, ci consideră că întreaga sa comportare, cu excepţia cazului lui Urie, a fost corectă şi ireproşabilă".

"Această scuză ar fi valabilă în istoria tigrilor şi a panterelor — răspunde Huet. — Ce om ar putea găsi o scuză potrivită pentru o atare cruzime? Or, acest om este favoritul lui dumnezeu.

Indiferent dacă această istorie este adevărată sau doar născocită, o astfel de învățătură religioasă nu poate fi decît condamnată. Şi ce să credem despre cei care şi-au luat misiunea de a convinge poporul că o astfel de sălbăticie inumană este o faptă glorioasă şi meritorie?".

În toată "istoria" lui David, ororile se țin lanț.

"Iar după acestea Absalom, fiul lui David, avînd o soră prea frumoasă, care se chema Tamara, Amnon, tot fiul lui David, s-a îndrăgostit de ea.

Şi Amnon era chinuit greu şi gata să cadă bolnav de dragul soră-si Tamara, căci ea era fecioară şi lui Amnon i se părea lucru cu neputință să apuce pe vreo cale cu ea.

Şi Amnon avea un prieten, anume Ionadab, fiul lui Şimea, fratele lui David, şi Ionadab era un om tare iscusit.

Deci el zise lui Amnon: «De ce eşti tu, o principe, atît de abătut zi de zi? Nu vrei să-mi spui mie?». Răspuns-a lui Amnon: «Iubesc pe Tamara, sora lui Absalom, fratele meu».

Atunci i-a spus Ionadab: «Culcă-te în patul tău şi fă-te că eşti bolnav. Şi cînd tatăl tău va veni să te vadă, să-l rogi: Aş vrea să vină Tamara, soră-mea, ca să-mi dea ceva de mîncare. Şi să gătească mîncarea înaintea ochilor mei, ca să văd si eu şi să mănînc din mîna ei!»" *(Samuil II, XIII, 1—5).*

Istoria cunoaşte mai multe incesturi asemănătoare cu cel al lui Amnon. Oricum ar fi, nu este de presupus să fi fost copiate unul după altul: aceste fenomene erau destul de răspîndite la toate popoarele din antichitate. Dar iată ce este deosebit de curios aici: Amnon şi-a mărturisit pasiunea criminală vărului său Ionadab. Se vede că familia lui David era tare desfrînată dacă unul dintre fiii săi, care putea să aibă oricîte ibovnice voia, a dorit neapărat s-o posede pe propria sa soră şi să fie ajutat de vărul său.

Amnon a urmat sfatul lui Ionadab şi totul s-a întîmplat cum prevăzuse acesta. Venind să-şi viziteze fiul, regele îi ascultă rugămintea şi, socotind că este un capriciu nevinovat de om bolnav pe care nu are motiv să-l refuze, şi-a trimis fiica să-i gătească de mîncare.

"Şi astfel Tamara a venit în casă la Amnon, fratele ei, şi el era culcat. Ci ea a luat cocă şi a frămîntat-o şi a făcut turte înaintea

ochilor lui şi a pus turtele la foc.

Apoi a luat tigaia şi a răsturnat-o înaintea lui. Însă el n-a voit să mănînce şi a strigat: «Să iasă toți din fața mea». Şi au ieşit toți de la el.

Zis-a Amnon către Tamara: «Adu-mi de mîncare în iatac, să mănînc din mîna ta». Şi Tamara a luat turtele pe care le făcuse şi le-a dus fratelui ei Amnon, în iatac.

Dar cînd a venit lîngă el să-i dea să mănînce, el a prins-o şi i-a spus: «Vino! Culcă-te cu mine, soră-mea!».

Răspuns-a ea: «Nu aşa, frate-meu! Nu mă lua cu sila, căci nu se face aşa în Izrail! Nu săvîrşi această ticăloşie!

Căci încotro mă voi duce eu cu ocara mea? Iar tu vei fi în Izrail ca unul dintre netrebnici. Ci vorbeşte acum cu regele, căci el nu se va împotrivi să mă dea după tine».

Însă el n-a voit să asculte de rugăminţile ei, ci, fiind mai vîrtos decît ea, a luat-o cu de-a sila şi s-a culcat cu ea.

Şi Amnon simţi pentru ea o ură mare din cale afară, că era mai mare ura cu care o ura decît dragostea cu care o iubise. Şi atunci Amnon a strigat la ea: «Scoală-te! Du-te !».

Şi ea a zis către el: «Nu, fratele meu, căci, dacă mă goneşti, mai mare este nelegiuirea aceasta decît cealaltă pe care ai săvîrşit-o cu mine». Dar el n-a voit să-i dea nici o ascultare.

Ci a chemat pe copilul său de casă care-l slujea şi i-a poruncit: «Alung-o pe aceasta de la mine afară şi închide uşa după ea»" *(v. 8—17).*

Ce părere ai, cititorule? Nu-i aşa că este o povestire foarte potrivită pentru o carte "sacră" pe care a dictat-o chiar dumnezeu?

"Atunci Tamara şi-a pus cenuşă pe cap şi haina cea lungă de pe ea, cea cu mîneci, a sfîşiat-o şi s-a apucat cu mîinile de cap şi a pornit să meargă şi să ţipe pe cînd mergea" *(v. 19).*

Absalom, născut, ca şi ea, din Maaca, a patra soţie a lui David, a lăsat în urma sa o amintire "pletoasă". Este încă un personaj biblic, celebru datorită coamei sale: părul său era mai lung decît al lui Samson şi al lui Samuil. Aflînd că Tamara fusese siluită, Absalom a încercat întîi s-o consoleze. Citām:

"Nu cumva Amnon, fratele tău, a fost cu tine? Dar acum, sora

mea, linişteşte-te, căci e fratele tău. Nu-ți fie inima rea pentru aceasta" *(v. 20).*

Cu toate aceste vorbe bune, Tamara a rămas nemîngîiată. Cît priveşte pe David, aflînd ce înțelesese Amnon prin mîncarea gustoasă a Tamarei, a fost cuprins de o mare mînie, care i-a trecut însă repede: căci David îşi cunoştea propriile sale mici păcate în această privință.

"Absalom însă nu vorbi cu Amnon nici în rău, nici în bine, dar Absalom ura pe Amnon" *(v. 22).* Absalom şi-a tăinuit ura doi ani *(v. 23).* După acest timp, cînd puse să-i tundă oile la Baal-Hațor, el a pregătit cu acest prilej un mare ospăț la care şi-a poftit şi frații, inclusiv pe Amnon. Siluitorul incestuos a băut peste măsură şi pe cînd era beat a fost ucis *(v. 24—29).*

"Este o nelegiuire îngrozitoare să te culci cu propria ta soră — spune Voltaire. — Este o grosolănie fără margini s-o alungi după ce ai necinstit-o în acest fel. Dar să-ți ucizi mişeleşte fratele în timp ce l-ai invitat la un ospăț este incontestabil o crimă tot atît de mare".

Toți frații lui Absalom, martori ai acestui fratricid, s-au sculat grăbiți de la masă, au încălecat pe catîrii lor şi au luat-o la fugă, temîndu-se parcă să nu aibă soarta lui Amnon.

Este prima dată cînd apar catîrii în istoria evreilor. Un teolog care suferea de mania de a vedea extraordinarul chiar în evenimente cu totul obişnuite — vechea noastră cunoştință, inepuizabilul Calmet — arată în comentariul său la Biblie că "în Palestina catîrii nu sînt rezultatul încrucişării măgarilor cu iepele, ci se nasc din masculi şi din femele de catîr" (!).

Această noutate surprinzătoare a stîrnit rîsul lui Voltaire, care îi răspunde benedictinului: "Calmet citează aici părerea lui Aristotel; dar el ar fi făcut, fără îndoială, mai bine dacă s-ar fi sfătuit cu un crescător de vite. Cunoaştem mai mulți călători care ne asigură că Aristotel a greşit, iar o dată cu el a greşit şi venerabilul părinte Calmet. În zilele noastre nu există nici un naturalist care să creadă în pretinsele rase de catîri. Un măgar încrucişat cu o iapă poate da un catîr frumos; însă natura se opreşte aici, iar catîrul nu are capacitatea de a zămisli. De ce i-a dat «providența» organe de reproducere? Se spune că ea nu face

nimic fără rost; totuşi lucrul cel mai inutil din lume sînt organele de reproducere ale catîrului. De altfel, situaţia este aceeaşi ca pentru mamelele bărbatului care există şi ele numai de formă".

David l-a plîns mult timp pe Amnon şi a condamnat pe faţă crima lui Absalom. De aceea Absalom s-a expatriat: el şi-a găsit refugiul la regele din Gheşur, bunicul său, şi a rămas la el trei ani. Ioab a recurs la un şiretlic pentru a-l face să se întoarcă. Şiretlicul a reuşit şi el l-a adus la Ierusalim. Dar David a refuzat să-şi vadă fiul.

"Şi bărbat frumos ca Absalom şi foarte lăudat nu se afla altul în tot Izrailul. De la talpa piciorului pînă în creştetul capului nu găseai la el nici un cusur.

Iar cînd îşi tundea părul, şi se tundea din an în an, căci îl împovăra părul, şi de aceea îl tundea, greutatea părului capului său era de două sute de sicii, după cîntarul regelui.

Şi i s-au născut lui Absalom trei fii şi o fiică, pe care a numit-o Tamara şi care era tare mîndră la vedere (şi a devenit soţia lui Roboam, fiul lui Solomon, şi i-a născut pe Abia).

Şi a stat Absalom în Ierusalim doi ani, dar faţa regelui n-a văzut-o.

După aceea Absalom a trimis să cheme pe Ioab, ca să-l îndemne să se ducă la rege; însă Ioab n-a voit să vină la el. Deci a trimis şi a doua oară şi tot n-a voit să vină.

Atunci Absalom a zis slujitorilor săi: «Vedeţi că ţarina lui Ioab este vecină cu mine şi are pe ea holde de orz. Duceţi-vă şi daţi-i foc». Şi slujitorii lui Absalom au dat foc lanului. Şi au venit robii lui Ioab la el cu veşmintele sfîşiate şi i-au spus: «Oamenii lui Absalom au aprins o parte din holdă».

Deci atunci s-a sculat Ioab şi a venit la Absalom acasă şi l-a întrebat: «De ce au dat foc oamenii tăi holdei de pe ţarina mea?».

Răspuns-a Absalom lui Ioab: «Iată, am trimis la tine oameni care să-ţi spună: vino încoace ca să te trimit la rege şi să-l întrebi de ce am venit din Gheşur. Mi-ar fi fost mai la îndemînă să fi rămas acolo! Ci acum vreau să văd faţa regelui; şi dacă îmi găseşte vreo vină, să mă dea morţii!».

Deci Ioab s-a dus la rege şi i-a împărtăşit toate *acestea.* Apoi regele l-a chemat pe Absalom şi el a venit la rege şi el s-a

închinat, cu fața la pămînt, înaintea regelui. Atunci regele a sărutat pe Absalom" *(Samuil II, XIV, 25—33).*

Purtarea lui Absalom față de Ioab este mai puțin sălbatică decît tot restul, dar ea este extrem de urîtă. Nicăieri, în afară de Biblie, nu a dat cineva vreodată foc ogoarelor unui comandant de oşti şi prim-ministru numai pentru a-l face să vină să stea de vorbă. Curioasă metodă de a obține o audiență!

"După acestea Absalom şi-a înjghebat car şi armăsari şi cincizeci de voinici, care alergau înaintea lui" *(Samuil II, XV, 1).* Apoi el a căutat să-şi cîştige popularitate, făgăduind norodului dreptate şi, în cele din urmă, "a furat inima bărbaților izrailiți" *(v. 6).* După patru ani, Absalom îi spuse lui David: "«Duce-m-aş să îndeplinesc, la Hebron, juruința cu care m-am legat cu domnul...» Şi regele i-a răspuns: «Du-te cu pace!»... Şi a trimis Absalom iscoade în toate semințiile lui Izrail cu această ştafetă: «Cînd veți auzi glasul trîmbiței, atunci să strigați: Absalom s-a ridicat rege în Hebron!». Iar împreună cu Absalom au purces din Ierusalim două sute de bărbați, care fuseseră poftiți şi mergeau în toată nevinovăția lor şi care nu ştiau de această punere la cale" *(v. 7—11).*

Atunci David a spus slujitorilor săi care se aflau cu el la Ierusalim: "«Sculați-vă să fugim, căci nu va fi pentru noi altă scăpare din fața lui Absalom. Zoriți-vă şi plecați ca nu cumva, zorindu-se el, să ne ajungă şi să aducă prăpăd peste noi şi să treacă cetatea prin ascuțişul săbiei!».

Curtenii regelui au grăit către rege: <Orice cale ar alege stăpînul nostru, regele, iată robii tăi stau la poruncă !>.

Şi a ieşit regele pe jos şi toată casa lui şi a lăsat zece țiitoare să păzească palatul.

Astfel a ieşit regele afară, cu toți curtenii săi după el şi s-au oprit la casa cea de la margine.

Şi toată oastea lui mergea pe lîngă el, precum şi toți creții şi pletii, pe cînd toți cei din Gat, şase sute de oameni care veniseră pe jos după el din Gat, mergeau înaintea regelui" *(v. 14—18).*

Lordul Bolingbroke povesteşte că, atunci cînd confesorul unui general englez i-a citit acestuia pasajul de mai sus al Bibliei, generalul i-a smuls cartea din mînă, a dat cu ea de pămînt şi a

exclamat:

"Mii de trăsnete! Ce laş vrednic de plîns este nenorocitul ăsta de David dacă a luat-o la fugă cu un regiment întreg de soldaţi! Nu, eu aş fi făcut calea-ntoarsă, l-aş fi ajuns din urmă pe acest Absalom şi l-aş fi spînzurat ca pe un cîine de primul copac!".

"Cînd regele a sosit la Bahurim... a ieşit de acolo un om din neamul şi din casa lui Saul, anume Şimei... Şi pe cînd venea încoace, blestema necontenit. Apoi a început să arunce cu pietre după David şi după toţi slujitorii regelui, măcar că toată oastea şi toţi voinicii mergeau pe dreapta şi pe stînga lui David. Şi printre blestemele lui, Şimei striga astfel: «Cară-te, cară-te, ucigaşule şi om de nimic!»... Astfel David şi oamenii săi au mers în calea *lor,* în vreme ce Şimei mergea pe coasta din faţă, în dreptul lui David, şi blestema necontenit şi arunca cu pietre înspre David şi zvîrlea cu ţărînă după el" *(Sa-muil II, XVI,* 5—7,*13).*

Criticii menţionează că, dacă autorul ar fi fost un scriitor obişnuit, el ar fi dat anumite amănunte despre rebeliunea lui Absalom; el ne-ar fi spus de ce forţe dispunea acesta, din ce cauză David, războinic slăvit, a fugit într-un mod atît de ruşinos din Ierusalim încă înainte ca fiul său răzvrătit să se fi arătat în faţa porţilor oraşului. Am şti dacă Ierusalimul era sau nu fortificat, am şti de ce nu a opus poporul nici o rezistenţă lui Absalom. Este oare cu putinţă ca un tiran atît de crud ca nemilosul David, care îşi tăia cu ferăstrăul duşmanii învinşi, îi fărîmiţa în rîşniţe, îi ardea în cuptoare, să fugă din capitala sa ca un copil plîngăreţ fără să facă nici cea mai mică încercare de a reprima răscoala nesupusului său fiu? Dar cazul cu acest Şimei, care azvîrle nepedepsit în rege cu pietre şi ţărînă în timp ce regele este înconjurat de un număr atît de mare de oameni înarmaţi şi chiar de întreaga populaţie a Ierusalimului, nu este oare şi el una dintre născocirile cele mai neverosimile ale "porumbelului sfînt"? Te întrebi cîte-odată citind asemenea baliverne într-o carte de religie, unde fiecare cuvînt trebuie crezut sub ameninţarea anatemizării, dacă toate acestea nu sînt cumva un vis.

"Ci Absalom cu toţi bărbaţii lui Izrail au sosit în Ierusalim, însoţit de Ahitofel. Ahitofel i-a spus lui Absalom: «Intră la ţiitoarele tatălui tău, pe care el le-a lăsat ca să păzească palatul.

Şi cînd va auzi tot Izrailul că ai întărîtat urgia tatălui tău, prinde-vor curaj toți cei ce s-au dat de partea ta». Atunci au întins pentru Absalom un cort pe terasa palatului şi a intrat Absalom la țiitoarele tatălui său în fața întregului Izrail" *(v. 15, 21—22).*

Criticii nu sînt de părere că relațiile în public cu toate concubinele regelui ar fi fost o metodă potrivită pentru a cîştiga popularitate. De asemenea, ei refuză să creadă că Absalom, oricît ar fi fost de tînăr, era în stare să repete rînd pe rînd, în văzul întregii populații a Ierusalimului, aceste încercări de a cuceri dragostea poporului, culcîndu-se cu toate cele zece concubine ale tatălui său. Dar mai limpede decît orice este că autorului "sacru", care a compus cartea de bază a religiei creştine, îi place să se bage în istorii imorale şi erotice. După incestul lui Amnon, ni se oferă zece incesturi ale lui Absalom. Din ce în ce mai bine! În această "sfîntă" Biblie ieşim dintr-o indecență ca să dăm peste o murdărie.

Ahitofel i-a mai dat şi un alt sfat lui Absalom: să strîngă 12.000 de bărbați şi să pornească imediat în urmărirea lui David. Dar un anume Huşai l-a sfătuit să adreseze mai întîi o proclamație întregului Izrail, de la Dan pînă la Beerşeba. Acest din urmă sfat i-a plăcut mai mult lui Absalom. Mîhnit pentru că nu i se dăduse ascultare, Ahitofel s-a sinucis.

Pînă la urmă, răsculații au fost înfrînți în codrul lui Efraim, unde 20.000 de soldați ai lui Absalom au fost ucişi de oştirea regelui, comandată de Ioab. În timp ce fugea călare pe un catîr, fiul lui David şi-a încurcat părul între ramurile unui stejar şi a rămas atîrnat, în timp ce catîrul a fugit de sub el. Ioab a împlîntat trei săbii în trupul lui Absalom. Acest episod pare cam tras de păr, nu-i aşa? David însă, aflînd despre moartea frumosului tînăr, a vărsat multe lacrimi, repetînd mereu: "Copilul meu Absalom! Absalom, copilul meu!" De astă dată nu au mai urmat alte discursuri funebre.

Şi astfel David se întoarse în capitala sa. La festivități el l-a iertat pe Şimei, cel care aruncase cu pietre în el. A mai avut loc apoi o răscoală a lui Seba; ea a fost înfrîntă, iar oamenii la care acesta se adăpostise i-au tăiat capul. În sfîrşit, a mai existat un oarecare "căpitan" Amasa, pe care Absalom îl făcuse "general".

Ioab s-a apropiat de el, prefăcîndu-se prieten, şi, în timp ce vorbeau, "Ioab l-a apucat pe Amasa cu mîna dreaptă de barbă ca să-l sărute. Ci Amasa n-a băgat de seamă sabia care era în mîna stîngă a lui Ioab. Şi Ioab l-a lovit cu ea în pîntece şi i-a vărsat măruntaiele pe pămînt şi, fără ca să-l mai lovească a doua oară, Amasa a *murit" (Samuil II, XX, 9—10).*

Toate acestea confirmă mereu marea valoare educativă şi morală a "sfintei scripturi'' a mozaicilor şi creştinilor, pe care ateii n-ar fi în stare s-o înțeleagă!

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI PATRULEA
ULTIMELE ZILE ŞI PIOSUL SFÎRŞIT AL SFÎNTULUI REGE DAVID

Şi a fost în zilele lui David foamete, trei ani unul după altul. Atunci David a căutat fața domnului. Iar domnul a răspuns «Sînge vărsat apasă asupra lui Saul şi asupra casei lui, fiindcă Saul a măcelărit pe ghibeoniți».

Deci regele a chemat pe ghibeoniți şi a grăit către ei. Ghibeoniții nu erau din fiii lui lzrail, ci din rămăşița amoritilor şi, măcar că izrailiții li se legaseră cu jurămînt că îi vor cruța, Saul căuta să-i stîrpească, în rîvna lui pentru fiii lui lzrail şi pentru Iuda.

Şi a întrebat David pe ghibeoniți: «Ce să fac pentru voi şi ce ispaşă să vă dau ca să binecuvîntați moştenirea domnului?».

Zis-au lui ghibeoniții: «Nu e vorba de argint ori de aur între noi şi Saul şi casa lui, şi nu stă în putința noastră să ucidem pe nimeni din lzrail». Ci el a zis: «Ceea ce veți spune voi, aceea vă voi îndeplini».

Răspuns-au ei regelui: «Omul care ne-a stîrpit şi a năzuit să ne nimicească, aşa încît să nu mai hălăduim în tot cuprinsul lui lzrail,

Din urmaşii lui să ni se dea şapte oameni ca să-i spînzurăm înaintea domnului, în Ghibeon, pe muntele domnului». Şi regele a rostit: «Îi voi da!».

Însă regele a cruțat pe Mefiboşet, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul, din pricina jurămîntului făcut în numele domnului care era între ei, între David şi Ionatan, fiul lui Saul.

Ci regele a luat pe cei doi feciori ai Rițpei, fiica lui Aia, pe care îi născuse lui Saul, pe Armoni şi pe Mefiboşet, cum şi pe cei cinci feciori ai lui Micol, fiica lui Saul, pe care ea îi născuse lui Adriel, feciorul lui Barzilai din Abel-Mehola.

Şi i-a dat în mîna ghibeoniților şi ei i-au spînzurat înaintea domnului, pe munte. Şi au căzut, cîte şapte, împreună. Şi au murit în cele dintîi zile ale secerişului, cînd începe secerişul orzului" *(Samuil II, XXI, 1—9).*

Acest pasaj din Biblie i-a pus întotdeauna în încurcătură pe teologi, căci în istoria lui Saul nu ni se spune nicăieri că el ar fi făcut cel mai mic rău ghibeoniților. Dimpotrivă, Samuil l-a mustrat mereu pentru mărinimia şi bunătatea pe care le arătase față de popoarele înconjurătoare. Nu am uitat că "prorocul" l-a detronat pe Saul tocmai pentru că acesta nu exterminase total cîteva triburi care trăiau în țară: amaleciții, amoreii, edomiții etc. De altfel Saul era originar din Ghibeon şi este cu totul firesc ca el să-şi fi cruțat concetățenii; dacă el i-ar fi nimicit pe ghibeoniți, care nu erau de credința evreilor, Biblia ar fi menționat neîndoios această ispravă cucernială în capitolele consacrate lui Saul.

Acest masacru atît de neaşteptat face impresia că David ar fi căutat un pretext pentru a scăpa de ultimii urmaşi ai celui ce-l precedase pe tron. Dar episodul este atît de neverosimil, încît pînă şi autorul s-a încurcat. Saul i-o dăduse de soție lui Adriel Meholalitul pe fiica sa mai mare, Merab, şi nu pe Micol *(Samuil I, XVIII, 19);* cît priveşte pe Micol, cînd David a înşelat-o şi s-a însurat cu Abigail şi cu Ahinoam, Saul a dat-o de soție lui Palti, fiul lui Laiş *(XXV, 44).* Ulterior, David a luat-o înapoi de la Palti *(Samuil II, III, 14—16).* Poate că autorul "sacru" se referă aici la Micol şi la fiii pe care i-a născut de la un alt bărbat, nu de la David. Este greu să admitem însă că un scriitor inspirat de dumnezeu şi-ar fi pierdut memoria şi l-ar fi confundat pe Paltiel cu Adriel Meholalitul, soțul lui Merab.

Cît priveşte foametea care a secătuit țara timp de trei ani sub domnia lui David, trebuie să spunem de la bun început că în

regiunile acelea nu exista fenomen mai obişnuit decît recoltele proaste. Cărţile "sfinte" vorbesc foarte des despre foamete în Palestina. Vom întîlni în repetate rînduri perioade de foamete în această tristă ţară, unde au fost întotdeauna mult mai mulţi bolovani sterpi decît vegetaţie hrănitoare.

Cu şi mai multă uimire aflăm că însuşi dumnezeu i-a spus lui David că această foamete a fost trimisă deoarece Saul avusese, cu atîta timp în urma, intenţii urîte faţă de un popor care nu era "poporul lui dumnezeu". Trebuie să recunoaştem, împreună cu toţi criticii, că, printre numeroasele crime ale lui David, aceasta este de-a dreptul hidoasă. Nu putem invoca pentru justificarea ei nici patima, nici rătăcirea. Este pur şi simplu o ticăloşie să dai poruncă să fie spînzuraţi fără motiv doi fii nelegitimi ai lui Saul, care nu pretindeau şi nu puteau să pretindă nimic. Şi o dată ce el se reîntorsese de bunăvoie la Micol, pe care o părăsise, era o cruzime respingătoare să predea ghibeoniţilor pe fiii ei ca să fie ucişi.

Mîrşăvia acestei crime se îmbină cu absurditatea ei: David predă şapte oameni nevinovaţi unui mic popor de care nu avea motiv să se teamă, el, puternicul învingător al tuturor duşmanilor săi.

În această faptă, spun criticii (lordul Bolingbroke, Huet, Fréret, Voltaire), vedem o barbarie oare ar revolta pînă şi pe un sălbatic. Însă David mai adaugă la cruzimea sa sperjurul, deoarece îi jurase lui Saul că nu va răpi niciodată viaţa vreunuia dintre urmaşii săi *(Samuil I, XXIV, 22—23).* Căutînd să justifice acest sperjur, teologii arată că David nu i-a spînzurat el pe fiii lui Riţpa şi ai lui Micol, ci i-a predat ghibeoniţilor. Această scuză nu face decît să releve cruzimea şi josnica făţărnicie a teologilor, apărătorii Bibliei.

Cap. al XXII-lea conţine un cîntec al lui David. În capitolul următor avem un alt cîntec. Aici găsim cîteva trăsături de caracter nobile ale prietenilor regelui: "Benaia, fiul lui Iehoiada, bărbat viteaz, cu multe fapte vitejeşti, de felul lui din Cabeţeel; el a răpus pe cei doi fii ai lui Ariei din Moab. Tot el a coborît şi a răpus leul din fundul unei fîntîni într-o zi cînd ningea. Tot el a ucis un egiptean, o namila de om; şi măcar că egipteanul avea o suliţă în

mînă, el s-a dus la egiptean cu un toiag şi i-a smuls egipteanului sulița din mînă şi l-a omorît cu sulița lui. Aceste fapte săvîrşit-a Benaia, fiul lui Iehoiada, şi era vestit... *(Samuil II, XXIII, 20—22)."*

Păcat că autorul a uitat să ne spună în ce loc s-a întîmplat această aventură cu adevărat remarcabilă cu leul ucis într-o zi cind ningea; zăpada este atît de rară în țările unde trăiesc lei, încît Benaia a procedat bine hotărînd să nu-şi piardă timpul şi omorînd de îndată fiara: el se temea că zăpada se va topi repede... sub razele criticii.

Dorind să afle numărul supuşilor săi, David, inspirat de dumnezeu, a hotărît să facă un recensămînt în Izrail şi în Iuda. Această treabă, pe cît de lungă pe atît de plicticoasă, a fost dusă la bun sfîrşit în nouă luni şi douăzeci de zile *(Samuil II, XXIV, 1—8).*

"Atunci Ioab a încredințat regelui numărul care ieşise la numărătoarea poporului, şi în Izrail erau opt sute de mii de războinici mînuitori de sabie, iar în Iuda erau cinci sute de mii de inşi" *(v. 9).* Dar abia se terminase numărătoarea populației, cînd David şi-a dat seama că săvîrşise astfel un mare păcat. Biblia nu ne spune de ce trebuia ca acest recensămînt să-i atragă regelui mînia lui dumnezeu, dar ea ne spune că bătrînul era foarte supărat.

"...Iar cuvîntul domnului s-a îndreptat către Gad văzătorul şi i-a zis: «Du-te şi grăieşte lui David: aşa rosteşte domnul! Trei lucruri îți pun înainte. Alege-ți unul dintre ele ca să ți-l adeveresc!». Deci Gad a venit la David şi i-a dat de veste şi i-a spus: «Ce vrei? Să bîntuie şapte ani foametea în țară, ori să fugi trei luni dinaintea duşmanului tău şi el să te urmărească, ori să se abată peste țară trei zile de ciumă? Acum gîndeşte-te şi vezi ce răspuns să duc celui ce m-a trimis !»*(v, 11— 13).*

Aici se impun cîteva observații importante. În primul rînd, însuşi textul spune clar: "Dar mînia domnului s-a aprins încă o dată împotriva lui Izrail şi a întărîtat pe David împotriva lor, zicînd: Haide, numără pe Izrail şi pe Iuda" *(v. 1).* Ulterior însă dumnezeu este şi mai supărat şi găseşte de cuviință să trimită o nenorocire poporului, pentru că se îndeplinise ceea ce el însuşi îi ceruse lui David să facă. Iată deci că "sfînta scriptură" ni-l

înfăţişează iarăşi pe dumnezeu ca pe un duşman al neamului omenesc, care se ocupă cu aşezarea unor curse şi capcane în calea oamenilor.

În al doilea rînd, în "Pentateuh", însuşi dumnezeu a poruncit de trei ori să se facă un recensămînt.

În al treilea rînd, nu exista nimic mai folositor şi mai raţional, deşi e foarte greu, decît efectuarea unei evidenţe precise a populaţiei: această poruncă a lui David a fost nu numai plină de prevedere şi de înţelepciune, dar şi sacră, deoarece îi fusese inspirată de dumnezeu.

În al patrulea rînd, toţi criticii remarcă completa absurditate a afirmaţiei că David avea 1.300.000 de ostaşi în micuţa sa ţară: dacă vom considera că o cincime din populaţie consta din ostaşi, înseamnă că Palestina avea o populaţie de 6.500.000 de locuitori. Or, în afară de evrei, mai trăiau acolo canaaniţii şi filistenii.

În al cincilea rînd, Cartea întîi a Cronicilor, care este şi ea o parte canonică a Bibliei, la fel ca toate celelalte, cărţi, şi care contrazice de foarte multe ori alte opere ale "inspiraţiei divine", dă cifra de 1.570.000 de ostaşi (XXI, 5), ceea ce face să crească într-un mod şi mai neverosimil numărul populaţiei evreieşti.

În al şaselea rînd, criticii sînt de părere că este o ocupaţie puerilă şi absurdă, cu totul nevrednică de măreţia lui dumnezeu, ca să-l trimită pe "prorocul" Gad la "prorocul" David pentru a-l pune să aleagă între mai multe pedepse. Criticii văd în această cruzime dumnezeiască o batjocură şi un lanumit iz de poveste orientală, cu totul nepotrivită într-o carte în care însuşi dumnezeu "a inspirat" fiecare pagină .

Să vedem acum care a fost alegerea regelui.

"Răspuns-a David lui Gad: «Sînt la mare cumpănă! Să cădem mai bine în mîna domnului, căci mari sînt îndurările lui, dar în mîna oamenilor să nu mai cad!»".

Astfel alese David ciuma, şi era tocmai vremea secerişului de grîu cînd începu bătaia în popor. Deci domnul slobozi ciuma în Izrail, de dimineaţă pînă la vremea hotărîtă. Şi au murit din popor, din Dan pînă în Beerşeba, şaptezeci de mii de oameni.

Şi domnul trimise un înger la Ierusalim ca să-l pustiască. Însă domnului i-a părut rău de acest prăpăd şi a poruncit îngerului

care ucidea poporul: «Destul acum! Trage-ți mîna înapoi!». Iar îngerul domnului se găsea la aria lui Aravna Iebuseul.

Ci David, văzînd pe îngerul care prăpădea poporul, a rostit către domnul şi s-a tînguit: «Iată, eu am păcătuit şi fărădelege am făcut. Dar aceste oi ce au făcut? Pornească mîna ta împotriva mea şi împotriva familiei mele!».

Şi în aceeaşi zi venit-a Gad la David şi i-a spus: «Du-te şi clădeşte domnului un jertfelnic pe aria lui Aravna Iebuseul!»" *(v. 14—18).*

David s-a supus. Aravna a dat toate cele necesare pentru aducerea jertfei, "şi a zidit acolo David jertfelnic domnului şi a adus arderi de tot şi jertfe de pace... Şi astfel s-a milostivit domnul de țară şi bătaia a fost curmată din Izrail" *(v. 25).*

Să revenim la observațiile comentatorilor sceptici. Ciuma care extermină în trei zile 70.000 de oameni apare ca o pedeapsă divină cu totul de neînțeles față de poporul iubit cu care dumnezeu are de-a face zi de zi. Această pedeapsă pare şi mai puțin justificată dacă ne gîndim că ea loveşte poporul pentru o fărădelege săvîrşită numai de David şi că această fărădelege consta într-o măsură de stat înțeleaptă, care, pe deasupra, mai era inspirată de dumnezeu.

Cu această ciumă se încheie Cartea a doua a lui Samuil.

Cartea întîi a Regilor, care îi urmează, începe cu descrierea ultimelor zile ale lui David şi se întrerupe în epoca robiei babilonene. Tradiția talmudică atribuie această scriere prorocului Ieremia. Părerea aceasta, adoptată de majoritatea rabinilor şi a vechilor teologi creştini, şi-a găsit apărători şi mai tîrziu. Alți teologi sînt de părere că autorul cărții ar fi Baruh, un discipol al lui Ieremia. Pentru evrei însă, ca şi pentru creştini, autorul ei este, bineînțeles, tot dumnezeu. Acesta va fi punctul de vedere pe care îl vom adopta şi noi. Ne vom strădui să dezvăluim perlele divine care ni se oferă şi în această carte şi vom scoate în evidență tot ceea ce nu rezistă bunului-simț şi rațiunii.

"Şi regele David era bătrîn, bătrîn de zile, şi cu toate că-l înveleau cu velințe, tot nu-i mai era cald.

Atunci dregătorii i-au spus: «Să căutăm pentru stăpînul nostru rege o tînără fecioară, care să-l slujească pe rege şi să-i fie

îngrijitoare, iar cînd se va culca la pieptul său, să-i fie cald domnului meu rege!».

Şi au căutat în toată ţara lui Izrail o fată frumoasă şi au găsit pe Abişag Şunamita, pe care au adus-o la rege.

Şi fata era tare mîndră . Şi a fost îngrijind de rege şi îi slujea lui, dar regele nu a cunoscut-o" *(Regi I, I, 'l-4).*

Această fecioară-plapumă este o adevărată revelaţie, care face cinste imaginaţiei "porumbelului sfînt". Benedictinul Calmet, care credea orbeşte în toate mistificările Bibliei, menţionează că frumoasa fecioară era pe deplin capabilă să însufleţească pe un bătrîn de 70 de ani (cît avea pe atunci David). Pentru a confirma povestirea sacră, savantul călugăr ne spune că un medic i-a recomandat împăratului Frédéric Barbarosa să doarmă cu băieţi şi să-i aşeze pe piept. Dar este greu să ţii un băiat pe piept toată noaptea. De aceea, adaugă Calmet, s-au folosit cu succes, în acelaşi scop, căţei.

Nici măcar Solomon, fiul lui David, nu a dat crezare afirmaţiei biblice că regele s-ar fi încălzit doar pe lîngă frumoasa Şunamita. Vom vedea mai tîrziu că el a poruncit să fie ucis fratele său mai mare, Adonia, care se făcuse vinovat de a fi cerut mîna lui Abişag, lucru pe care Solomon l-a considerat drept dorinţă de a se căsători cu văduva sau cu ibovnica tatălui său.

Adonia era fiul Haghitei, pe care David o luase de soţie înaintea Batşebei, mama lui Solomon. După moartea lui Absalom cel pletos, Adonia era cel mai mare dintre fiii regelui şi considera că, de drept, coroana îi va reveni lui. Curtenii însă doreau să-l vadă rege pe Solomon. Fără a mai aştepta moartea tatălui lor, cei doi principi îşi disputau în public, fără nici o ruşine, tronul.

"Însă Adonia, fiul Haghitei, s-a trufit şi cugeta: «Eu voi fi rege!». Şi şi-a pregătit car şi călăreţi şi cincizeci de oameni care să alerge înaintea lui,

Fiindcă tatăl său nu-l ţinuse de rău în vremea vieţii lui şi nici nu-i zisese: «De ce faci aşa?». Dar şi el era tare frumos la chip şi fusese născut după Absalom.

El se înţelesese cu Ioab, fiul lui Ţeruia, şi cu Abiatar arhiereul, care era de partea lui Adonia.

Pe cînd Ţadoc arhiereul, împreună cu Benaia, fiul lui Iehoiada,

profetul Natan, Şimei şi Rei, vitejii lui David, nu ţineau cu Adonia.

Şi Adonia a făcut ospăţ la Piatra Şarpelui, care se află lîngă Cişmeaua Roghel, cu vite mici şi mari şi viţei graşi, şi a poftit pe toţi fraţii lui, feciorii regelui, şi pe toţi bărbaţii din Iuda care slujeau pe rege.

Iar pe profetul Natan, pe Benaia, pe viteji şi pe Solomon, fratele lui, nu i-a poftit.

Atunci a zis Natan către Batşeba, mama lui Solomon: «Ai auzit, cred, că Adonia, fiul Haghitei, s-a făcut rege fără ca domnul nostru David să ştie ceva?

Şi iată acum, vino să te sfătuiesc cum să-ţi scapi viaţa ta şi viaţa fiului tău Solomon».

Întră îndată la regele David şi îi spune: «Oare nu te-ai jurat tu, măria-ta, roabei tale şi nu mi-ai făgăduit: "Fiul tău va fi după mine rege şi va şedea pe tronul meu? Pentru ce a ajuns rege acum Adonia?"

Şi în vreme ce tu vei grăi cu regele, eu voi intra după tine şi-ţi voi întări spusele tale!»" *(v. 5—14).*

Dacă ţinem seama că Adonia nu s-a proclamat rege, ci era doar pretendent şi avea partizani, cum avea de altfel şi Solomon, putem spune că profetul Natan era un mincinos şi un intrigant mîrşav: el pune la cale, împreună cu Batşeba, neruşinata văduvă a lui Urie cel asasinat, o stratagemă ţintind să răpească coroana moştenitorului direct, şi acest om sfînt recurge la calomnie pentru a-şi atinge scopul.

Poate că ordinea succesiunii la tron nu era încă bine stabilită la evrei. Dar este cu totul firesc ca Adonia, fiind cel mai în vîrstă, să-i urmeze la tron tatălui său, cu atît mai mult cu cît nu fusese născut de o ţiitoare sau de o femeie străină, ca Solomon. Dreptul său fusese recunoscut de cele două personaje mai importante ale statului: comandantul suprem şi marele preot. Prin urmare, dacă bătrînul rege a hotărît cu adevărat ca Solomon să-i urmeze la domnie, a făcut-o, probabil, pentru a fi pe placul soţiei sale.

David a dat crezare denunţurilor calomnioase ale lui Batşeba şi Natan.

"Pe urmă regele David a poruncit: «Chemaţi pe Ţadoc arhiereul, pe profetul Natan şi pe Benaia, fiul lui Iehoiada!» Şi ei au intrat

înaintea regelui.

Atunci regele le-a poruncit: «Luați cu voi pe dregătorii stăpînului vostru şi suiți călare pe Solomon, fiul meu, pe catîrul meu şi să vă duceți cu el pînă jos la Ghihon.

Şi acolo Țadoc arhiereul şi profetul Natan să-l ungă rege peste Izrail şi să sunați din trîmbiță şi să strigați: «Trăiască regele Solomon!»" *(v. 32—34).*

A venit, în fine, ceasul morții lui David. Iată ce spune regele înainte de a muri fiului Batşebei, pe care poruncise să-l ungă solemn încă în timpul vieții sale:

"Tu ştii ce mi-a făcut mie Ioab, fiul lui Țeruia, ...cum a vărsat în vreme de pace sînge ca în război şi a pătat cu sînge nevinovat brîul de pe coapsele mele şi încălțămintea din picioarele mele. Să te porți cu el după socotința ta, ca să nu se pogoare cu pace în Şeol căruntețea lui" *(Regi I, II, 5—6).*

"«Dar iată că tu ai lîngă tine pe Şimei, fiul lui Ghera, veniaminitul din Bahurim. El m-a blestemat cu crunt blestem în ziua cînd pornisem spre Mahanaim. Şi mi-a ieşit în întîmpinare la Iordan, de aceea m-am legat cu jurămînt în fața domnului şi am zis: "Nu te voi omorî cu sabia!"

Dar tu să nu-l cruți, căci eşti om înțelept şi vei şti ce să-i faci ca să pogori căruntețea lui cu sînge în Şeol».

Apoi David a adormit cu părinții săi şi a fost îngropat în cetatea lui David.

Vremea cît a domnit David peste Izrail a fost de patruzeci de ani: şapte ani în Hebron şi treizeci şi trei de ani în Ierusalim" *(v. 8—11).*

David a murit precum a trăit. Acest ales al domnului a dat dovadă de o revoltătoare lipsă de recunoştință, poruncind să fie ucis generalul său Ioab, cel mai credincios dintre slujitorii săi, căruia îi datora şi coroana. Pe patul de moarte, el comite un sperjur cu un respingător cinism, amestecat cu fățărnicie, împotriva lui Şimei, pe care spunea că-l iertase pentru a-şi face un renume de rege mărinimos şi căruia îi făgăduise că nu-i va lua viața.

Desigur că biserica îl scuză pe David, tot prin gura benedictinului Calmet. El o face în expresii care merită să fie

reproduse:
"David se folosise de marile servicii ale lui Ioab şi impunitatea pe care i-o asigurase un timp atît de îndelungat a fost o răsplată pentru devotamentul său nestrămutat; aceste considerente însă nu-l scuteau pe David de obligația de a pedepsi crima şi de a face dreptate împotriva lui Ioab".

Se ştie că Ioab săvîrşise o crimă gravă, anume atunci cînd îndeplinise porunca lui David în privința lui Urie, lăsîndu-l singur în locul cel mai primejdios al bătăliei. Biserica îl scuză pe David, dar nu-l scuză pe Ioab.

"Pe de altă parte — continuă benedictinul —, Solomon nu avea de ce să fie recunoscător, iar acest rege se socotea îndreptățit să-l dea morții pe Ioab, deoarece făcea parte dintre adepții lui Adonia".

Concluzia: David e un sfînt, iar Solomon un înțelept. În toate este voința domnului! Este admirabil că biserica creştină a vrut neapărat ca Iisus Hristos să descindă din David şi din Solomon. Am mai întîlnit cîteva personaje stranii în genealogia lui "mesia" însă aceşti doi regi nu-i întrec oare pe toți cei precedenți?

Dacă biserica ar fi găsit măcar anumite circumstanțe atenuante! Nicidecum. Ea trece cu buretele peste fărădelegile lui David şi face din el un strămoş onorabil şi demn de invidiat. El este un model pentru regi şi se bucură, ca atare, de respectul unanim al teologilor. El este proclamat sfînt între sfinți. În timpul liturghiilor sînt cîntați "psalmii" săi absurzi. Mai mult, biserica — şi ea a proclamat acest lucru în numeroasele ei concilii — vede în David întruparea umană a lui Iisus, adică a fiului lui dumnezeu, al doilea membru al "sfintei treimi".

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI CINCILEA
PIOASA ŞI ÎNȚELEAPTA DOMNIE A MAIESTĂȚII-SALE REGELUI SOLOMON

Şi Solomon s-a suit pe tronul lui David, părintele său, şi domnia lui s-a întărit foarte" *(Regi 1,11, 12).*

Nu mai este cazul că adăugăm, acum cînd cunoaştem

moravurile biblice, că primul lucru pe care l-a făcut noul rege a fost să scape de Adonia şi de cele două personaje mai de seamă ale poporului izraelit care ar fi preferat să vadă coroana pe fruntea fiului Haghitei. Adonia nu mai visa la domnie; înțelesese demult că partida era pierdută: tot ceea ce-i mai trebuia din moştenirea lui David era tînăra fecioară care încălzise oasele puțin respectabilului său tată. Era îndrăgostit de frumoasa Abişag. El, fiul cel mai mare şi moştenitorul direct, cerea să-i fie dată frumoasa slujitoare a părintelui său, ca singură compensație pentru daunele suferite prin pierderea coroanei. Această dragoste, care nu avea în sine nici o importanță, a servit însă drept pretext pentru una dintre primele hotărîri "înțelepte" ale lui Solomon: el a poruncit ca Adonia să fie ucis, deşi acesta se arăta supus şi se împăcase cu pierderea tronului. Adonia, care era simplu şi naiv, a rugat-o pe Batşeba să-l ajute în planurile sale amoroase. "Atunci Adonia, fiul Haghitei, a venit la Batşeba, mama lui Solomon (şi i s-a închinat). Şi ea l-a întrebat: «Cu gînd bun vii tu?» Şi el i-a răspuns: «Cu gînd bun!» Şi el i-a zis: «Am o vorbă cu tine!» Şi ea i-a răspuns:«Spune!»

«Tu ştii că a mea a fost domnia şi spre mine erau ațintiți ochii întregului Izrail ca să mă facă rege, dar

domnia a trecut la fratele meu, căci de la domnul i-a fost dat aşa.

Acum am să-ți fac o rugăminte; să nu-ți întorci fața de la mine!... Roagă-l pe regele Solomon să nu-şi întoarcă fața şi să-mi dea pe Abişag Şunamita de femeie».

Şi ea i-a răspuns: «Bine! Am să vorbesc cu regele pentru tine!»

Dar cînd a intrat Batşeba la regele Solomon ca să-i vorbească pentru Adonia, s-a sculat regele şi s-a dus înaintea ei şi i s-a închinat, şi a stătut pe tronul său. Şi a fost pus un tron şi pentru mama regelui şi ea a stat de-a dreapta lui.

Şi ea a început să zică: «Am să-ți fac o mică rugăminte, să nu-ți întorci fața!» Şi regele a răspuns: «Cere, maica mea, căci nu-mi voi întoarce fața!»

Şi ea a urmat cu vorba: «Să-i dai de femeie lui Adonia, fratele tău, pe Abişag Şunamita!»

Atunci regele Solomon a răspuns mamei sale aşa: «De ce ceri

tu pentru Adonia pe Abişag Şunamita? Cere mai degrabă domnia, căci el este frate mai mare decît mine, fiindcă de partea lui este şi Abiatar arhiereul şi Ioab, fiul lui Ţeruia!»

Şi s-a jurat regele Solomon pe dumnezeu şi a zis: «Aşa să-mi facă mie dumnezeu şi aşa să am parte dacă ceea ce a grăit Adonia n-a grăit spre pierzarea lui!

Dar viu este domnul, care m-a întărit şi m-a suit pe tronul lui David, tatăl meu, care mi-a întemeiat casă precum mi-a făgăduit; astăzi Adonia va muri!»

Şi îndată a trimis regele Solomon pe Benaia, fiul lui Iehoiada, care l-a lovit şi l-a omorît" *(v. 13-25).*

Acum era rîndul preotului Abiatar; dar acesta nu a fost ucis. Solomon, care cunoştea foarte bine prejudecăţile poporului, nu a vrut să verse sîngele unui preot. Ar fi fost greu să spună că acest asasinat i-ar fi fost inspirat chiar de dumnezeu. "Iar arhiereului Abiatar i-a spus regele: «Du-te la moşia ta în Anatot, căci eşti vrednic de moarte, dar astăzi nu te voi omori, fiindcă ai purtat chivotul domnului dumnezeu înaintea lui David, tatăl meu şi ai pătimit tot ceea ce a pătimit şi tatăl meu!» Şi l-a izgonit Solomon pe Abiatar, să nu mai fie arhiereu al domnului..." *(v. 26—27).*

În schimb, pentru Ioab el nu a mai avut, bineînţeles, nici un pic de cruţare!

"Cînd vestea despre *aceasta* a ajuns la Ioab — căci Ioab trecuse de partea lui Adonia şi nu ţinuse cu Solomon — a fugit Ioab la cortul domnului şi s-a apucat de coarnele jertfelnicului.

Şi i-au dat de ştire lui Solomon... Atunci a trimis Solomon pe Benaia, fiul lui Iehoiada, cu porunca: «Du-te de-l omoară!»

Şi s-a dus Benaia în cortul domnului şi i-a zis: «Aşa zice regele: Ieşi!» Şi el a răspuns: «Nu ies, ci aici vreau să mor!» Atunci s-a întors Benaia la rege cu răspunsul acesta: «Iată ce grăieşte Ioab şi iată ce mi-a răspuns!»

Atunci regele i-a spus: «Fă-i precum a grăit. Omoară-l şi îngroapă-l, ca să depărtezi de mine şi de casa tatălui meu sîngele pe care l-a vărsat Ioab!

Şi să întoarcă domnul în capul lui sîngele vărsat în zadar, fiindcă a omorît pe cei doi bărbaţi mai drepţi şi mai buni decît el, şi i-a ucis cu sabia fără ştirea tatălui meu: pe Abner, fiul lui Ner,

căpitanul oştirii lui Izrail, şi pe Amasa, fiul lui Ieter, căpetenia oştirii lui Iuda.

Şi sîngele lor vărsat să cadă în capul lui Ioab şi al seminției lui în veci, iar David, seminția lui, neamul lui şi tronul lui să aibă de-a pururi pace de la domnul!»

Şi a plecat Benaia, fiul lui Iehoiada, şi l-a lovit şi a murit. Şi el a fost îngropat la conacul lui în pustie" *(v. 28—34).*

Voltaire spune în legătură cu aceasta că nici nu mai era nevoie să se adauge vreo altă crimă la cele săvîrşite: Solomon îşi începe domnia cu un sacrilegiu. Dar ceea ce trebuie să pară cu deosebire straniu după atîtea grozăvii, este că dumnezeu, care lovise cu moartea pe cei 50.070 de oameni pentru că aruncaseră o privire în "chivotul" său, nu răzbună de loc acest obiect sfînt atunci cînd este transformat în eşafod pentru comandantul de oşti care îi dăruise coroana lui David.

Să mergem mai departe.

"Atunci regele Solomon a pus pe Benaia, fiul lui Iehoiada, peste oştire şi pe Țadoc arhiereul în locul lui Abiatar...

Pe urmă regele a trimis să cheme pe Şimei şi i-a zis: «Zideşte-ți casă în Ierusalim şi locuieşte într-însul, iar de aici să nu mai ieşi nicăieri!»

Iar în ziua cînd vei ieşi şi vei trece apa Chedronului, să ştii că vei fi omorît şi sîngele vărsat de tine se va întoarce în capul tău!»

Atunci Şimei a răspuns regelui: «Bun este cuvîntul, şi precum a poruncit stăpînul meu, aşa va face robul tău!» Şi a locuit Şimei în Ierusalim multă vreme.

Iar după un răstimp de trei ani, doi din robii lui Şimei au fugit în Gat la Achiş, fiul lui Maaca, regele din Gat...

Atunci s-a sculat Şimei şi a pus samarul pe asinul lui şi a plecat în Gat la Achiş ca să-şi caute robii. Şi a plecat Şimei şi şi-a adus robii din Gat" *(v.* 35—*40).*

Aflînd Solomon despre aceasta, i-a dat poruncă credinciosului său Benaia, care s-a dus şi l-a omorît pe Şimei *(v. 46).*

Mai departe aflăm că regele Solomon a încheiat o alianță cu regele Egiptului şi a primit chiar de soție pe fiica acestuia. Biblia nu ne comunică numele acestui rege egiptean, ci se mulțumeşte să-i spună faraonul: aceasta dovedeşte limpede că este vorba

despre o căsătorie legendară. Pe vremea aceea Solomon şi-a clădit un palat, a început să înalţe templul şi să fortifice oraşul, în aşteptarea încheierii construcţiei templului, regele a plecat să se roage la Ghibeon, unde se afla cel mai important sanctuar al regatului. Acolo dumnezeu l-a înzestrat cu darul înţelepciunii. Episodul este destul de interesant:

"În Ghibeon, domnul i s-a arătat lui Solomon în vis de noapte şi i-a zis dumnezeu: «Cere ce să-ţi dau!»

Atunci Solomon i-a răspuns: «Tu ţi-ai arătat îndurările tale cele mari către David, părintele meu, fiindcă el a umblat înaintea ta în adevăr, în cucernicie şi întru neprihănirea inimii şi i-ai păstrat mereu îndurările tale şi i-ai dat un fecior care astăzi stă pe tronul lui...

Dar eu sînt om tînăr şi nu ştiu calea vieţii mele.

Şi fiindcă robul tău se află în mijlocul poporului tău pe care l-ai ales, popor mare, care nu se poate număra, nici socoti din pricina mulţimii,

Pentru aceasta dă inimă înţelegătoare robului tău, ca să stăpînească poporul tău şi să osebească binele de rău, căci cine ar putea să domnească peste poporul tău cel afară din cale de mare?»

Şi i-a plăcut domnului cuvîntul, că Solomon i-a cerut tocmai acest lucru.

De aceea dumnezeu i-a răspuns: «Fiindcă ai cerut numai acest lucru şi n-ai cerut viaţă lungă, nici bogăţie şi nici viaţa vrăjmaşilor tăi, ci ai cerut înţelepciune ca să faci dreptate,

Iată că-ţi îndeplinesc cuvîntul tău! Iată că-ţi voi da înţelepciune şi pricepere, ca să fii cum n-a mai fost altul înaintea ta şi cum nici nu se va ivi după tine.

Dar şi ceea ce n-ai cerut îţi voi da: bogăţie şi mărire, încît nici unul dintre împăraţii din vremea ta nu va fi ca tine.

Iar daca vei umbla în căile mele şi vei păzi legile şi poruncile mele, precum a umblat David, părintele tău, îţi voi da şi viaţă lungă».

Cînd s-a deşteptat Solomon din somn, iată că *fusese* vis cu tîlc" *(Regi I, III, 5—15).*

Aşadar, este vorba despre un vis. Dumnezeu, care nu

aşteptase ca Avraam, Iacob sau alții să adoarmă pentru a li se arăta, începe să-şi schimbe obiceiurile pe vremea lui Solomon şi aşteaptă ca acesta să-l vadă în vis. Fie şi aşa. Dar atunci cum s-au aflat toate acestea? Înseamnă că Solomon a povestit cuiva visul. Şi astfel, de la unul la altul, trecînd din gură în gură, această povestire a ajuns pînă la autorul Cărții întîi a Regilor, care a trăit pe vremea robiei babilonene. Destul de curios, nu-i aşa?

Teologii vor spune — acesta este calul lor de bătaie! — că apariția lui dumnezeu în vis nu micşorează caracterul divin al viziunii: biserica recunoaşte vise divine şi vise diabolice. Visul unui om, susțin slujitorii religiei, poate să fie rezultatul unei influențe "supranaturale" şi nu ceva întîmplător. Să acceptăm pentru o clipă această teză. Să admitem că dumnezeu i s-a arătat într-adevăr lui Solomon. Totuşi, Solomon dormea şi deci nu era suficient de conştient pentru a răspunde sau a vorbi. Dacă papa de la Roma s-ar vedea în vis sub aspectul unui profanator care atentează la cele sfinte, nici unul dintre cardinalii săi nu i-ar face o vină din aceasta. Dacă Solomon şi-ar fi ales în vis gloria şi bogăția, aceasta nu ar fi avut nici o importanță. Ar fi fost mai bine dacă dumnezeu, punînd întrebările, i-ar fi lăsat lui Solomon timpul să se trezească şi atunci acesta şi-ar fi dat şi mai bine seama ce anume trebuie să-i răspundă lui dumnezeu. Răspunsul unui om treaz care alege înțelepciunea şi le disprețuieşte pe toate celelalte ar fi fost meritoriu. Dar, din moment ce dormea, răspunsul este fără valoare: el nu înseamnă absolut nimic. Totuşi, acest neasemuit dumnezeu a fost încîntat.

Şi astfel, înzestrat cu înțelepciunea pe care o ceruse şi o primise în vis, Solomon nu a întîrziat să-i uimească pe izrailiți prin minunata sa dreptate şi prin mintea sa ascuțită. Pentru a dovedi neobişnuita sa înțelepciune, Biblia ne povesteşte o singură anecdotă, cea despre cearta dintre două femei care născuseră în aceeaşi casă, la interval de trei zile una față de alta, doi copii. Unul dintre copii însă a murit. O femeie învinuieşte pe cealaltă că ar fi furat noaptea pe fiul ei cel viu şi l-ar fi înlocuit cu cadavrul copilului propriu, pe care, din nebăgare de seamă, îl înăbuşise în somn.

Regele a fost rugat să soluționeze cearta. Mama acuzată de substituire jură că pruncul cel viu pe care l-a adus în fața judecății este al ei; cealaltă jură cu tot atîta căldură că pruncul îi aparține şi cere să-i fie restituit.

Atunci Solomon porunceşte să se aducă o sabie şi sa fie tăiat în două copilul, dîndu-se fiecărei mame cîte o jumătate. În acea clipă răsună strigătul de groază al mamei adevărate, care cere ca pruncul să-i fie lăsat celei ce-l furase, numai să nu fie omorît. Aceasta din urmă, dimpotrivă, se trădează prin următoarele cuvinte lipsite de înțelepciune:

— Să nu fie nici al meu, nici al tău! Tăiați-l!

Dar porunca lui Solomon nu era menită decît să le pună la încercare. El a hotărît ca mama adevărată să-şi recapete copilul *(v. 16—28).*

Credincioşii cad în admirație cînd predicatorii le povestesc de pe amvon această anecdotă. Dar Solomon putea să se dispenseze de această groaznică încercare: era suficient să se adreseze oricărei moaşe, care i-ar fi spus fără greutate ce copil se născuse în ajun şi care intrase în ziua a patra a vieții.

Dar să nu căutăm nod în papură şi să ne închinăm în fața "neasemuitei înțelepciuni" a lui Solomon. Vom spune numai că există o puzderie de astfel de anecdote, la toate popoarele au existat judecători care îmbinau agerimea minții cu simplitatea. Ne vom mărgini numai la două cazuri. Judecătorii despre care va fi vorba nu au primit în somn de la dumnezeu darul înțelepciunii.

Un om s-a cățărat în vîrful unei clopotnițe pentru a face o reparație. A avut ghinionul să se prăbuşească, dar şi norocul să nu pățească nimic. În schimb, căderea sa i-a fost fatală omului peste care a căzut: acesta a murit. Rudele celui ucis l-au adus în fața judecății pe cel ce căzuse. Ei l-au învinuit de omor şi au cerut ori să fie pedepsit cu moartea, ori să fie pus să plătească o despăgubire. Cum trebuia rezolvată această pricină? Trebuia dată o oarecare satisfacție rudelor celui omorît. Totodată, judecătorul nu se considera îndreptățit să acuze de omor, fie şi involuntar, pe omul care fusese el însuşi victima unui accident. Judecătorul a poruncit aceleia dintre rudele mortului care era mai insistentă în plîngere şi care cerea răzbunare mai zgomotos decît ceilalți să se

urce în vîrful clopotniței şi să se arunce de acolo asupra pîrîtului, ucigaşul fără voie, pe care l-a silit să se aşeze exact în locul unde îşi dăduse sufletul mortul. Nici nu mai trebuie să spunem că reclamantul insistent a renunțat imediat la pretențiile sale absurde.

Al doilea caz curios s-a întîmplat cu un judecător grec. Un tînăr grec strîngea bani pentru a-i da curtezanei Teognida, pe care voia s-o cucerească. Între timp a visat într-o noapte că se bucură de farmecele ei. Trezindu-se, el hotărî că nu are rost să cheltuiască bani pentru o singură clipă de plăcere. La timpul său, le vorbise prietenilor despre intențiile sale amoroase, iar acum îi înştiința despre visul şi hotărîrea sa de a renunța la plăcerea de a deveni amantul Teognidei. Curtezana, ofensată de această întorsătură şi mai ales supărată că pierde banii, l-a dat pe tînăr în judecată, cerînd daune. Ea susținea că-şi păstrase dreptul asupra sumei pe care tînărul avea de gînd să i-o ofere, deoarece tot ea îi satisfăcuse dorința, deşi în vis. Judecătorul, care nu era un Solomon, a dat o hotărîre în fața căreia preoții noştri sînt nevoiți să se încline: acest păgîn, pe care dumnezeu nu-l luminase cu raza adevăratei cucernicii, i-a poruncit tînărului grec să aducă banii făgăduiți şi să-i arunce într-un bazin pentru ca astfel curtezana să se poată bucura de sunetul şi de aspectul monedelor de aur, după cum şi el se bucurase de dragostea ei iluzorie.

Pariez că dacă "sfîntului duh", căruia îi plac istorioarele vesele şi pipărate, i-ar fi venit în gînd povestirea de mai sus, el ar fi introdus-o în Biblie şi ar fi trecut-o la activul înțelepciunii lui Solomon. Din păcate, după cum reiese din tot conținutul Bibliei, imaginația sa este destul de sărăcăcioasă.

După anecdota cu judecata, Cartea întîi a Regilor trece la enumerarea celor mai importanți slujitori ai lui Solomon. Cititorul nu ne va lua în nume de rău dacă vom omite aceste versete plicticoase. În schimb, ceva, mai departe, vom găsi unele amănunte interesante în legătură cu gloria şi cu bogăția fiului lui David.

"Iuda şi Izrailul erau mulți ca nisipul mării; mîncau, beau şi se veseleau. Şi Solomon stăpînea toate regatele de la fluviul *Eufratului* pînă în țara filistenilor şi pînă la granița Egiptului, care

îi aduceau daruri şi au fost supuse lui Solomon în tot timpul vieții lui" *(Regi I, IV, 20; V, 1).*

Aici "sfîntul duh" se întrece cu gluma dacă ținem seama că nu mai este vorba despre vremurile îndepărtate cu privire la care istoricii nu dispun de nici un fel de date: cine a auzit cândva ca evreii să fi stăpînit ținuturile de la Eufrat şi pînă la Marea Mediterană? Probabil că ei cuceriseră un colțişor de pămînt printre stîncile şi peşterile Palestinei de la Beerşeba pînă la Dan; dar nu se ştie de nicăieri ca Solomon să fi cucerit sau să fi dobîndit, indiferent cum, măcar un singur kilometru pătrat dincolo de hotarele Palestinei. Dimpotrivă, "regele Egiptului" poseda o parte a Palestinei, iar cîteva ținuturi cananeene nici nu erau sub ascultarea lui Solomon. De unde deci această mult lăudată putere?

"Solomon avea nevoie pentru hrană pe fiecare zi de treizeci de cori de lamură de făină şi de şaizeci de cori de făină de rînd, zece vite mari, îngrăşate, douăzeci de vite de sunat, o sută de oi, în afară de cerbi, căprioare, căpriori şi gîşte îngrăşate" *(v. 2—3).* Ei drăcie! Cîtă lăudăroşenie! În orice caz, cei pe care Solomon îi poftea la masă nu riscau să moară de foame.

Anumiți teologi, îngrijorați de aceste exagerări vădite, au interpretat lucrurile în sensul că Solomon, imitîndu-i pe regii Babilonului, îşi hrănea slujitorii şi că aceasta este subînțeles în textul "sacru". Nenorocirea este însă că măruntul rege evreu semăna tot atîta cu regele Babilonului cît semăna un mic moşier cu regele Franței.

"Solomon avea patruzeci de mii de iesle de cai pentru carele lui şi douăsprezece mii de călăreți" *(v. 6).* Aceste 40.000 de iesle sînt şi mai admirabile decît cei 30 de boi şi cele 100 de oi care alcătuiau rația zilnică a maiestății-sale regelui lui Izrail şi al lui Iuda.

"Înțelepciunea lui Solomon întrecea înțelepciunea răsăritenilor şi era mai presus decît toată înțelepciunea Egiptului. El era mai înțelept decît orişicine dintre edomiți, decît Etan Ezrahitul, decît Heman, Calcol şi Darda, fiii lui Mahol, iar numele lui era vestit la toate neamurile vecine. Solomon a rostit trei mii de proverbe, iar cîntări, o mie şi cinci" *(v. 10,12).*

Fireşte, nimeni nu ştie cine au fost aceşti Etan şi Heman, şi Calcol, şi Darda, care sînt puşi aici cu atîta siguranța pentru a fi comparați cu Solomon şi pe care autorul "sfînt" îi citează cu un aplomb imperturbabil, ca şi cum ar fi vorba despre înțelepți cunoscuți în lumea întreagă. Această manieră de a se referi la celebrități necunoscute nimănui, la care recurge din cînd în cînd "sfânta scriptură", este una dintre dovezile cele mai caracteristice pentru spiritul de înşelăciune premeditată, singurul "spirit" pe care cercetătorul nepărtinitor îl poate considera că i-a inspirat pe autorii întregii cărți.

Cît priveşte cele 3.000 de proverbe şi cele 1.005 cîntări, din ele s-au păstrat numai cîteva, şi acestea doar *atribuite lui Solomon.* Ar fi fost totuşi mai bine, remarca Voltaire, ca acest rege să se fi ocupat toată viața numai de scrierea unor ode ebraice, în loc să verse sîngele fratelui său.

Ne apropiem de celebrul templu de la Ierusalim, pentru construirea căruia i-au trebuit lui Solomon 7 ani, plus alți 13 pentru clădirea palatului. Cartea întîi a Regilor consacră acestui subiect patru capitole. Vom urmări sumar ceea ce este mai important.

"În vremea aceea a trimis Hiram, regele Tirului, dregători din partea sa lui Solomon, fiindcă aflase că fusese uns rege în locul tatălui său, căci Hiram fusese prieten cu David în toată vremea.

După aceasta a trimis cuvînt Solomon către Hiram:

«Tu ştii că David, părintele meu, n-a putut să zidească templu întru slava numelui domnului dumnezeului său, din pricina războaielor cu popoarele vecine, pînă cînd domnul nu le-a supus sub picioarele lui.

Dar acum, cînd domnul dumnezeul meu mi-a dat linişte de jur împrejur, fără duşmani şi fără întîmplări neaşteptate,

Iată că mi-am pus în gînd să zidesc templu întru slava domnului dumnezeului meu, precum a rostit domnul către David, tatăl meu: "Fiul tău pe care ți-l voi da urmaş la tron în locul tău, el să zidească templu pentru proslăvirea numelui meu!"

Porunceşte deci să mi se taie cedrii din Liban şi slugile mele să fie cu slugile tale. Şi simbria lor ți-o voi plăti cît zici, fiindcă tu ştii că la noi nu se găsesc oameni pricepuți ca sidonienii la tăiatul

copacilor...»

Atunci Hiram i-a dat lui Solomon lemn de cedru şi de chiparos, atît cît i-a fost voia,

Şi Solomon i-a dat lui Hiram douăzeci de mii de cori de grîu pentru hrana casei lui şi douăzeci de mii de baţi de untdelemn de măsline...

Şi Solomon a hotărît zile de clacă în tot Izrailul. Şi cei ce trebuiau să facă zile de clacă erau treizeci de mii de oameni.

Pe aceştia i-a trimis în Liban cîte zece mii pe lună cu rîndul: o lună stăteau în Liban şi două acasă. Iar Adoniram era căpetenie peste clăcaşi.

Şi mai avea Solomon în munte şaptezeci de mii de salahori şi optzeci de mii de pietrari,

Afară de trei mii şi trei sute de logofeţi..." *(v. 15—20, 24—25, 27—30).*

"Şi templu pe care l-a zidit regele Solomon pentru domnul era lung de şaizeci de coţi, lat de douăzeci şi înalt de treizeci de coţi" *(Regi I, VI, 2).* Cotul evreiesc vechi măsura 52 cm, la fel ca şi cel egiptean. Prin urmare, clădirea era lungă de 31 m, lată de 10,5 m şi înaltă de 15,5 m.

"Şi a făcut templului ferestre cu gratii dese de fier.

Apoi a înălţat lîngă zidul templului o clădire cu caturi în jurul pereţilor templului, în jurul sfintei sfintelor.

Catul de jos era de cinci coţi de larg, fel de la mijloc de şase coţi şi cel de-al treilea de şapte coţi, şi s-au făcut prichiciuri pe din afară de jur împrejur, aşa ca grinzile să nu străpungă pereţii templului" *(v. 5—6).*

"La clădirea palatului său a lucrat Solomon treisprezece ani" *(Regi I, VII, 1).* "Atunci a strîns Solomon pe bătrînii lui Izrail şi pe toţi voievozii seminţiilor, capii familiilor fiilor lui Izrail..., în Ierusalim, ca să aducă chivotul legămîntului domnului... După ce s-au strîns toţi bătrînii lui Izrail, preoţii au ridicat chivotul... Şi preoţii au dus înăuntru chivotul legămîntului domnului la locul lui şi l-au pus în sfînta sfintelor sub aripile heruvimilor... Atunci regele şi tot Izrailul au adus jertfă înaintea domnului. Solomon a adus jertfă de pace domnului douăzeci şi două de mii de vite mari şi o sută douăzeci de mii de vite mici. Regele şi fiii lui Izrail au

sfințit templu în felul acesta" *(Regi I, VIII, 1, 3, 6, 62—63).*

Amănuntele cuprinse în aceste patru capitole sînt vădit şi mult exagerate. Toate aceste descrieri divine se topesc ca zăpada sub razele soarelui de îndată ce le supunem unei analize mai mult sau mai puțin serioase. 183.300 de oameni, fără a-i număra pe pietrari şi pe ceilalți lucrători care vor apărea mai tîrziu, sînt ocupați numai cu lucrările pregătitoare pentru construcția templului, proiectat să fie lung de 31,5 m şi lat de 10,5 m. Aceşti constructori pierd şapte ani pentru ridicarea unei clădiri înalte de numai trei etaje şi care ocupă o suprafață de 325 metri pătrați. Iată nişte cifre care îl vor face să sară în sus pe oricine are o idee chiar extrem de superficială despre arta construcțiilor. Nenumărații muncitori ai lui Solomon erau, pare-se, nişte leneşi fără pereche. Sau poate că, nefiind plătiți, se învîrteau de colo-colo fără să facă nimic.

Dimensiunile indicate de Cartea întîi a Regilor nu concordă cu cele date în Cartea a doua a Cronicilor *(cap. 3,4);* chiar şi aceste nepotriviri din textele scriitorilor "sfinți" ar fi suficiente pentru a ne face să ne întrebăm dacă însuşi textul de bază nu este o absurditate vădită.

În afară de aceasta, este cu neputință să nu te tăvăleşti de rîs citind descrierile acestor etaje şi aripi ridicate înăuntrul clădirii şi care ies cu cîte un cot una în afara celeilalte, catul de dedesubt fiind cu 1 metru mai îngust decît cel de deasupra lui. Este de-a dreptul uluitor! Iar ferestrele laterale, largi înăuntru şi înguste în afară, sînt şi ele o frumoasă născocire arhitectonică.

Festivitatea sfințirii templului încununează în mod demn descrierea zidirii lui. Astfel de jertfe nu trebuiau aduse prea des. În felul acesta se poate ajunge şi la o foamete. Socotiți greutatea fiecărui bou de 100 kg şi aveți 2.200.000 kg de carne de vită, la oare mai adăugați încă 2.000.000 kg carne de oaie. Toate acestea au fost fripte cu totul fără rost, numai pentru a gîdila mirosul "sfînt" al domnului dumnezeu. Şi aceste 4.200.000 kg de carne sînt jertfa pe care a adus-o numai Solomon! Biblia subliniază în mod deosebit că obştea lui Izrail a adus jertfe de vite mari şi mici a căror mulțime era atît de mare, încît nu poate fi socotită şi numărată *(Regi I, VIII, 5).*

Dacă dumnezeu ar fi rămas nemulțumit după toate acestea ar fi dat dovadă de un caracter cu adevărat imposibil. Iată de ce "domnul s-a arătat lui Solomon a doua oară, aşa cum i se arătase la Ghibeon" *(Regii I, IX, 2).* Această frază ne îngăduie să credem că a doua ivire a lui dumnezeu s-a întîmplat şi ea în vis. Dar fiul lui David se mulțumea şi cu atît şi nu cerea apariții mai palpabile. Nu-i vom face nici noi reproşuri lui dumnezeu. Fie şi aşa; dacă vrea în vis, în vis să fie. În toate este "voia domnului"!

Răsplata dumnezeiască pentru Solomon a constat dintr-un mic toast pe care dumnezeu l-a rostit la urechea regelui adormit. Toastul poate fi rezumat în următoarele cuvinte simple: dacă tu şi cu poporul tău veți continua să mă cinstiți, toate vor merge bine; dar dacă vă veți închina, tu sau supuşii tăi, vreunui alt zeu, va fi vai de voi! Într-un cuvînt, tot vechiul cîntec.

"Solomon a dat lui Hiram, regele Tirului — adică Hiram, regele Tirului, care ajutase pe Solomon cu lemn de cedru, de chiparos şi cu aur după voia lui —, i-a dăruit douăzeci de oraşe în ținutul Galileii. Cînd însă Hiram a venit din Tir ca să vadă oraşele pe care i le dăduse Solomon, nu i-au plăcut. Şi i-a zis: «Ce fel de oraşe sînt acestea pe care mi le-ai dat, frate?»" *(v. 11*—13).

Este cu totul de neînțeles de unde a luat regele Solomon 20 de oraşe ca să i le dăruiască prietenului său Hiram: Samaria încă nu exista, Ierihonul era un sătuc jalnic, Sihem şi Betel nu fuseseră încă reconstruite după distrugere, ele fiind refăcute abia sub Ieroboam. Iată toate "oraşele" Galileii de pe vremea aceea.

"Solomon regele a alcătuit un stol de corăbii la Ețion-Gheber, lîngă Elat, pe țărmul Mării Roşii, în țara Edomului. Hiram a trimis pe corăbiile lui Solomon oamenii săi, corăbierii săi, deprinşi cu marea, să însoțească oamenii lui Solomon, şi ei au ajuns la Ofir şi au adus de acolo aur, patru sute douăzeci de talanți, pe care îl dădură regelui Solomon" *(v, 26—28).*

Pentru a-i face pe credincioşi să înghită gogorița cu flota maiestății-sale regelui Solomon, trebuia indicat, bineînțeles, şi un port aflat pe țărmurile de sub stăpînirea sa. Autorul nu a îndrăznit să amenajeze acest port pe coasta Mării Mediterane, deoarece aici toate porturile aparțineau fenicienilor şi erau bine cunoscute. Născocind un port Ețion-Gheber în fundul golfului

Elat al Mării Roşii, adică în estul peninsulei Sinai, mistificatorul "sacru" putea fi sigur că n-o să se găsească nimeni care să descopere caracterul fantezist al acestui port. În geografia biblică, Eţion-Gheber are acelaşi rol ca faimoşii înţelepţi biblici Etan, Heman, Calcol şi Darda în istoria Biblică.

Cît priveşte rezultatele expediţiei flotei lui Solomon în Ofir, o ţară care a rămas pînă astăzi nedescoperită, în ciuda zeloaselor căutări ale celor mai bine intenţionaţi istorici şi geografi, acestea erau cu totul neînsemnate în comparaţie cu măreţia şi cu luxul pe care le descriu capitolele precedente. Nu merita, măria-ta, să armezi o flotă pentru ca, după întoarcerea ei, să-ţi aducă o nimica toată de 420 de talanţi de aur! Pentru un stăpînitor care avea 40.000 de iesle pentru caii de la curte şi care îşi permitea distracţii cuvioase de felul jertfirii a 4.200.000 kg de carne la o singură festivitate, această sumă este un fleac. Ţineţi seama de cheltuielile expediţiei, care a durat doi ani. Beneficiul net se va reduce la o nimica toată. Zău că nu merita ca această prostie să fie menţionată ca un act remarcabil al înţelepciunii politice şi al măreţiei curţii regelui Solomon.

Sărmane "duh sfînt"! Între noi fie vorba, sînt clipe cînd cobori foarte jos, cînd cobori jos de tot de la înălţimea glumelor tale năstruşnice a căror fantastică îndrăzneală este cîteodată de-a dreptul grandioasă.

Pentru a-i linişti pe cititorii credincioşi, ne vom grăbi să spunem că "porumbelul" şi-a îndreptat greşeala în cap. al IX-lea din Cartea a doua a Cronicilor, parte importantă a Vechiului testament, tot atît de "autentică" si de "sfîntă" ca şi restul Bibliei. Aflăm de aici că pe atunci "cîtimea de aur care îi sosea lui Solomon într-un an era de şase sute şaizeci şi şase de talanţi de aur" *(v. 13).* Mai departe: "Şi regele a mai poruncit să facă un tron mare de fildeş, îmbrăcat în aur curat, cu şase trepte, o podnojă de aur ţintuită de tron, cu rezemători de o parte şi de alta, şi doi lei tolăniţi lîngă fiecare rezemătoare, şi cu doisprezece lei pe cele şase trepte, şase de o parte şi şase de alta, cum nu se mai afla în nici o împărăţie. Toate cupele de băut ale regelui Solomon erau de aur..., căci argintul în vremea lui Solomon n-avea nici un preţ, de vreme ce corăbiile regelui se duceau la Tarşiş cu oamenii lui

Hiram şi o dată la trei ani se întorceau de la Tarşiş încărcate cu aur şi argint, fildeş, maimuțe şi păuni. Şi regele Solomon a întrecut pe toți împărații pămîntului în bogăție şi înțelepciune. Din care pricină toți împărații pămîntului căutau să vadă fața lui Solomon şi să asculte înțelepciunea lui, pe care dumnezeu o pusese în inima lui" *(v. 21—23).* "Şi regele a adus în Ierusalim argint mult ca pietrele..." *(v. 27).*

În sfîrşit! Să fie într-un ceas bun, lăudărosule cu chip de "duh sfînt"! Ba mai mult: Cartea întîi a Cronicilor ne încredințează că Solomon a primit şi de la părintele său o moştenire de invidiat, care se cifra la mii de talanți de aur, de argint, de aramă etc. *(cap. XXIX).*

Voltaire s-a distrat calculînd totalurile şi convertindu-le în moneda din timpul său. "Ceea ce David i-a lăsat lui Solomon după cum spunea Biblia — scrie el — reprezintă exact 18 miliarde de livre franceze. Ceea ce Solomon a strîns el însuşi se poate evalua cam la aceeaşi sumă. Este destul de comic să ne închipuim pe un biet prințişor posedând 36 de miliarde de livre, sau aproximativ-un miliard şi jumătate de lire sterline".

Biblia ne-a comunicat că toți împărații pămîntului veneau în vizită la Ierusalim pentru a i se închina lui Solomon şi pentru a-i aduce daruri. Poate vor spune unii că era cazul ca autorul "sacru" să-şi dea osteneala de a numi măcar pe unul dintre aceşti împărați: aceasta ar fi făcut o bună impresie. Dar indicațiile precise îl stingheresc prea mult pe autor; oricît ar fi de mincinos, "porumbelul sfînt" a simțit nevoia să nu spună lucrurile pînă la capăt, pentru ca minciuna sa să nu fie dată prea uşor în vileag.

Totuşi, dat fiind că trebuia pînă la urmă să numească măcar pe unul dintre monarhii care veneau în pelerinaj, Biblia ne oferă memorabila vizită a unei "stăpînitoare prea-puternice", o oarecare "regină din Saba". Cap. al X-lea din Cartea întîi a Regilor este consacrat aproape în întregime acestui eveniment, ca şi cap. al IX-lea din Cartea a doua a Cronicilor. Cît despre țara a cărei stăpînitoare era această doamnă, problema a suscitat numeroase controverse în rîndurile teologilor. Din nefericire, nici unul dintre aceşti "savanți" nu a putut să ne spună cu precizie în ce loc al globului se află țara pe care nu o pomeneşte decît Biblia.

Aşadar, "cînd a auzit regina din Saba despre faima lui Solomon, cum şi despre templul în numele domnului, a venit ca să-l ispitească prin cimilituri.

Şi ea a pornit la Ierusalim cu o foarte mare suită; cu cămile încărcate cu miresme, cu mult aur şi cu pietre nestemate. Şi s-a dus la Solomon ca să-i spună tot ce avea pe inimă.

Şi regele Solomon i-a dat răspuns la toate întrebările ei şi nici o întrebare, oricît de învăluită, n-a rămas pentru ea fără răspuns.

Şi cînd a văzut regina din Saba toată înțelepciunea lui Solomon şi palatul pe care îl zidise,

Mîncările de la masa lui, ținuta dregătorilor lui, purtarea slugilor lui şi îmbrăcămintea lor, paharnicii lui, precum şi arderile de tot... n-a mai putut să-şi înfrîngă duhul,

Şi a zis către Solomon: «Adevărată este faima pe care am auzit-o în țara mea despre povețele tale şi despre înțelepciunea ta, dar n-am crezut spuselor pînă n-am venit şi n-am văzut cu ochii mei. Iată însă că nici măcar jumătate nu este din ceea ce ajunsese pînă la mine! Înțelepciunea şi bogăția ta întrec cu mult faima despre care am auzit eu!»" *(Regi I, X, 1—7).*

La plecare, "regina" i-a dăruit lui Solomon lucrurile rare şi de preț pe care le adusese şi a mai adăugat 120 de talanți de aur. La rîndul său, galantul Solomon a copleşit-o cu daruri. El i-a dat reginei din Saba "tot ceea ce a dorit şi a cerut, afară de ceea ce, după dărnicia regească, i-a dăruit ei" *(v. 13).*

Această faimă largă nu putea să nu dăuneze sufletului lui Solomon. Dumnezeu îi dăruise înțelepciunea şi nu i-a mai luat-o înapoi; dar Biblia menționează ca început al decăderii sale relațiile de prietenie pe care fiul lui David le-a înnădit cu egiptenii, cu amoniții, cu locuitorii Sidonului şi cu alții. Erau, fără îndoială, prietenii puțin recomandabile.

"Regele Solomon a iubit, pe lîngă fiica lui faraon, multe femei străine: moabite, amonite, edomite, sidoniene şi hetite, din neamurile despre care domnul zisese fiilor lui Izrail: «Să nu vă amestecați cu ele şi nici ele să nu se amestece cu voi, ca să nu ademenească inima voastră către dumnezeii lor!» Dar Solomon tocmai pe acestea le-a îndrăgit. Şi a avut el şapte sute de domnițe şi trei sute de țiitoare" *(Regi, I, XI, 1—3).*

Este cunoscut că dumnezeu nu privise de loc cu ochi răi poligamia multora dintre patriarhii şi prorocii săi. Pentru a nu merge prea departe, putem reaminti că David folosise din plin această îngăduinţă a lui dumnezeu. Dar trebuie să recunoaştem că Solomon a abuzat. O mie de femei, care au fost cu toate iubite, adică au trăit pe lîngă el nu numai de ochii lumii! O mie de femei pe care le îmbrăca şi le dezbrăca! Cît de mult trebuie să-l fi obosit toate acestea!

Şi s-a întîmplat ceea ce trebuia să se întîmple, adică ceea ce dumnezeu, în calitatea sa de fiinţă care ştie viitorul mai bine decît oricare altul, ştia dinainte. Pentru a face pe placul celor 700 de prinţese străine, Solomon a început să aducă jertfe zeilor lor. Pe o colină din vecinătatea Ierusalimului, el a construit o capişte lui Chemoş, dumnezeul moabiţilor, şi lui Moloh, idolul urîcios al amoniţilor. Astarte şi Milcom au fost şi ei adoraţi *(v. 4—8).*

Dumnezeu-tatăl, care la facerea lumii îi învinuise pe Adam şi pe Eva pentru că doriseră să cunoască binele şi răul, era, dimpotrivă, încîntat de Solomon, care dorise şi el să cunoască acelaşi lucru. Dumnezeu i-a dăruit înţelepciunea, însoţindu-şi darul cu mii de binecuvîntări. În toate acestea trebuie să vedem o indicaţie istorică din care reiese că pe atunci evreii nu aveau un cult religios precis şi bine stabilit. Este ipoteza cea mai probabilă. Dacă ei ar fi avut un cult, autorul "sacru" nu ar fi povestit că Iacob şi Esau au luat femei păgîne; Samson nu s-ar fi însurat cu o filisteană etc.

Criticii se referă la aceste absurdităţi pentru a sublinia că. nici o carte a evreilor nu a fost scrisă, în forma în care a ajuns pînă la noi, de către un contemporan al evenimentelor pe care le relatează. Ei spun că, sub domnia lui Solomon, evreii abia începeau să se constituie într-un stat. Acestui popor îi era perfect indiferent dacă regele său se închină unui zeu pe care-l cheamă Chemoş, sau Moloh, sau Adonai, sau Iahve...

Oricum ar fi, Biblia ni-l prezintă pe dumnezeu foarte iritat. Rezultatul acestei supărări a fost că s-a arătat a treia oară lui Solomon. De astă dată nu se mai spune că i s-a arătat în vis. Scena este înfăţişată cu foarte multă vioiciune: dumnezeu îl copleşeşte pe înţeleptul Solomon cu reproşuri aspre pentru că nu

mai este deştept, deşi nu i-a fost luat înapoi darul înțelepciunii. Fiul lui David primeşte o săpuneală în toată legea. "Fiindcă te-ai răzlețit pînă într-atîta şi nu mai păzeşti legămîntul meu şi legile mele pe care ți le-am poruncit, voi sfîşia regatul tău şi-l voi da slugii tale" *(Regi I, XI, 11)*. Bătrînul este atît de furios, încît se vede cum i se împleticeşte limba în gură, deoarece adaugă imediat *(v. 12):* "Dar în vremea vieții tale nu voi face-o, pentru David, părintele tău, ci îl voi sfîşia din mîna fiului tău".

Remarcați că, pînă în momentul despre care este vorba, Roboam, fiul regelui, încă nu izbutise să păcătuiască prin nimic. Se pune atunci întrebarea: dacă el îi rămîne credincios lui dumnezeu, iar cel ce păcătuieşte e numai Solomon, de ce trebuie să plătească Roboam oalele sparte? Dacă, după urcarea sa pe tron, el va săvîrşi aceleaşi fărădelegi ca şi tatăl său, el va trebui să fie pedepsit, dar, bineînțeles, pentru propriile sale păcate. De ce îi spune dumnezeu lui Solomon că fiul său va plăti pentru el? Zău, îți vine să crezi că, înzestrîndu-l pe fiul lui David cu înțelepciunea sa divină, dumnezeu i-a dat atît de mult, încît nu i-a mai rămas aproape nimic pentru propriile sale nevoi.

Aşadar, dumnezeu i-a declarat ritos lui Solomon că nu-i va sfîşia regatul în timpul vieții. Totuşi, Biblia adaugă imediat: "Atunci a sculat domnul un vrăjmaş împotriva lui Solomon, pe Hadad Edomitul. Acesta era de viță de domn din Edom" *{v. 14).* Scurta istorie a acestui Hadad contrazice în mod flagrant tot ceea ce o precedă. Cît de ramolit trebuie să fi fost autorul "sacru" dacă şi-a notat tot ceea ce îi dicta "porumbelul mincinos". După cum ni se comunică, Hadad era încă un prunc şi se afla în Edom cînd Ioab, "generalisimul" regelui David, i-a exterminat pe toți bărbații din această țară; el a izbutit să scape de măcel şi să se refugieze în Egipt, unde îl însoțiseră cîțiva slujitori ai tatălui său. Faraonul i-a dat azil, s-a împrietenit cu el, i-a dăruit o casă şi o moşie destul de mare şi l-a căsătorit cu sora soției sale. "Sfînta scriptură" nu a dat pînă acum numele nici unui faraon. De astădată însă ea ne comunică numele unei prințese egiptene: Tahpenes, sora reginei. Nu mai e cazul să adăugăm că nici un istoric nu pomeneşte nicăieri vreun cuvînt despre existența ei.

Prin urmare, Hadad este cumnatul faraonului. Nu pierdeți din

vedere că toate acestea se petreceau pe timpul domniei lui David. Biblia ne spune mai departe că, de îndată ce Hadad a aflat despre moartea lui Ioab, şi-a luat rămas bun de la regele Egiptului şi s-a întors în Edom, devenind unul dintre duşmanii de care dumnezeu s-a folosit ca să-l pedepsească pe Solomon pentru apucăturile sale păgîne. Hadad i-a făcut foarte mult rău lui Solomon.

Cap. al XI-lea din Cartea întîi a Regilor spune *(v. 4): "în* vremea bătrîneții" lui Solomon, acesta şi-a îngăduit să-şi induplece inima spre slujirea altor zei şi s-a îndepărtat de cultul lui Iahve; iar ceva mai departe *(v. 41)* aflăm că el a domnit 40 de ani. Să admitem că credința lui Solomon față de Iahve a durat vreo 30 de ani şi că ultimii 10 ani ai domniei sale au fost ani de păcat. Rezultă atunci fie că Hadad, acest flagel al domnului, cumnatul faraonului, nu a auzit timp de trei decenii nimic despre moartea lui David, ceea ce este cu atît mai imposibil cu cît imediat după urcarea sa pe tron Solomon a luat de soție o fiică a regelui Egiptului, deci o rudă apropiată a lui Hadad, fie că Hadad nu şi-a pierdut vremea şi a trecut prin sabie regatul Izrailului la scurt timp după urcarea pe tron a lui Solomon. Dar atunci este culmea curiozității ca Solomon să fi fost pedepsit pentru păcatele sale cu 30 de ani înainte de a le fi săvîrşit.

Dar iată ceva mai precis: "Apoi domnul a mai ridicat împotriva lui un alt vrăjmaş, pe Rezon, fiul lui Eleiada, care fugise de la Hadadezer, stăpînul său din Toba... Şi a fost duşmanul lui Izrail în toată vremea domniei lui Solomon" *(v. 23, 25).*

Acest Rezon, rege al Siriei, care a făcut atîta rău lui Solomon în tot cursul domniei acestuia în Iudeea, arată cît se poate de limpede că regele atît de înțelept şi la început atît de credincios lui Iahve a fost pedepsit în tinerețe pentru păcatele pe care avea să le facă abia la bătrînețe şi că autorul "sacru" se contrazice cînd spune (cap. *IV, v. 20;* cap. *V, v. 1)* că Solomon a stăpînit de la Eufrat pînă la Marea Mediterană.

Ginerele regelui Egiptului şi al altor şase sute nouăzeci şi nouă de regi a mai avut destul de furcă şi cu propriii săi supuşi.

"Asemenea şi Ieroboam, fiul lui Nabat..., dregător al lui Solomon, s-a răzvrătit împotriva regelui... Iată din care pricină a ridicat el mîna împotriva regelui: Solomon începuse să zidească

Milo şi a astupat spărturile cetății lui David, părintele său.
Ieroboam însă era om de ispravă şi fiindcă Solomon a văzut că tînărul este îndemînatic la lucru, l-a pus supraveghetor peste cei ce făceau corvoadă din seminția lui Iosif.
În vremea aceea Ieroboam a ieşit din Ierusalim şi profetul Ahia din Silo l-a întîlnit pe drum. Ahia era îmbrăcat cu haină nouă. Şi pe cîmp erau numai ei doi.
Atunci Ahia s-a dezbrăcat de haina lui cea nouă şi a sfîşiat-o în douăsprezece bucăți.
Şi a zis lui Ieroboam: «Ia-ți zece bucăți, fiindcă aşa zice domnul dumnezeul lui Izrail: iată, eu voi sfîşia regatul din mîna lui Solomon şi-ți voi da ție zece seminții,
Şi numai o seminție să-i rămînă lui, pentru David, robul meu, şi pentru Ierusalim, cetatea pe care am ales-o din toate semințiile lui Izrail..." *(XI, 26—32)*
Am mai văzut că un levit şi-a tăiat în 12 bucăți țiitoarea cînd aceasta a murit la Ghiba, necinstită într-o noapte de 700 de ticăloşi. Iată acum şi un proroc care-şi sfîşie hainele (bine că numai hainele!) în 12 bucăți pentru a-l convinge pe Ieroboam că dumnezeu îi îngăduie să ridice o răzmeriță şi că, dintre cele 12 seminții ale lui Izrail, îi dăruieşte lui nu mai puțin de 10. Acest proroc Ahia, remarcă Voltaire, ar fi putut pune la cale conspirații împotriva lui Solomon cu cheltuieli mai mici decît sacrificiul hainelor sale noi, cu atît mai mult cu cît dumnezeu nu prea îşi răsfăța prorocii cu îmbrăcăminte nouă. Sau poate că Ahia îşi făcea socoteala că, după ce se va urca pe tron, Ieroboam îl va despăgubi.
Încă o observație care trebuie neapărat făcută: dintre cei trei duşmani pe care dumnezeu i-a ridicat împotriva lui Solomon, numai Ieroboam s-a răsculat cu adevărat contra lui pentru că îşi renegase credința şi trecuse la păgînism şi tot el este singurul care a eşuat. Ceilalți doi duşmani l-au urmărit pe Solomon cu cruzime şi succes şi i-au pricinuit foarte multe amărăciuni, spaime şi umilințe. Răscoala lui Ieroboam s-a terminat printr-un eşec total. Solomon a vrut să-l omoare pe Ieroboam, însă acesta a fugit în Egipt, unde a rămas pînă la moartea lui Solomon *(v. 40).*
În versetul 41 al capitolului al Xl-lea este menționată moartea

stăpînului celor 700 de soţii şi 300 de ţiitoare. Nu ni se spune însă dacă s-a întors pe calea "cea dreaptă" sau dacă a murit ca un păgîn fără dumnezeu. De aceea teologii au purtat multe dispute în jurul problemei dacă "înţeleptul" Solomon este sau nu blestemat. Părerile lor sînt împărţite.

O altă lacună foarte supărătoare este tăcerea Bibliei în privinţa numeroaselor căsătorii ale slăvitului rege. Este foarte uşor de spus că Solomon întreţinea ca soţii legitime 700 de prinţese străine, provenind din diverse case domnitoare şi care erau adepte ale unor religii "urîte". Ar fi însă interesant să avem unele descrieri ale ceremoniilor şi festivităţilor nupţiale care au însoţit aceste căsătorii. Să admitem că rătăcirile religioase ale lui Solomon, care l-au adus la păgînism, au durat zece ani, ceea ce ar fi foarte mult. Atunci aceste 700 de prinţese, care erau soţiile sale legitime, ar fi trebuit să dăruiască curţii lui Solomon un spor anual mediu de 70 de suflete, ceea ce ar fi însemnat cam o căsătorie regală la fiecare cinci zile. Cum vă place o ţară care ar petrece zece ani în festivităţi publice neîntrerupte, ar da recepţii în cinstea unor persoane sus-puse, ar face schimburi de amabilităţi diplomatice etc.? Păcat că pe atunci nu exista almanahul Gotha, căci am fi cunoscut numele celor 700 de dinastii care domneau pe vremea aceea.

CAPITOLUL AL TREIZECI Şl ŞASELEA
EXPRESIA SUPREMĂ A ÎNŢELEPCIUNII BIBLICE

Nu putem încheia istoria lui Solomon fără să ne oprim asupra celor patru cărţi care-i sînt atribuite şi care fac parte şi ele din Biblie: "Proverbele lui Solomon", "Ecleziastul", "Cîntarea cîntărilor" şi "Înţelepciunea lui Solomon". Cartea "Proverbele lui Solomon" este o culegere de cugetări şi maxime banale, absurde, lipsite de gust şi, la drept vorbind, fără nici o valoare. Este greu de crezut că un rege luminat a putut alcătui o culegere de sentinţe printre care să nu fie nici una referitoare, bunăoară, la metodele de

cîrmuire, la politică, la moravurile şi la obiceiurile de la curte. Cugetătorii din epoca noastră sînt miraţi văzînd că lucrarea consacră capitole întregi femeilor pierdute care ademenesc pe trecătorii de pe stradă; ei nu sînt entuziasmaţi de sentinţe în genul următoarelor: "...Trei lucruri nu se pot sătura, ba şi al patrulea care niciodată nu zice «ajunge!»: şeolul, pîntecele sterp, pămîntul care nu se satură de apă şi focul care nu zice niciodată «de ajuns!»" *(Proverbe, XXX, 15—16).* "Trei lucruri mi se par minunate, ba chiar patru pe care nu pot să le pătrund cu mintea: calea vulturului pe cer, urma şarpelui pe stîncă, mersul corăbiei în inima mării şi calea omului la o fecioară" *(v. 18—19).* "Patru sînt dobitoacele cele mai mici de pe pămînt şi care sînt cele mai înţelepte: furnicile, norod fără putere, care îşi agonisesc vara hrana lor; şafanii, neam slab, care îşi aşază sălaşul lor în stînci; lăcustele, care nu au împărat şi cu toate acestea stolurile lor ies cu rînduială; guşterul, care se poate prinde cu mîna şi, care pătrunde în palatele împăraţilor'' *(v. 24—28).*

"Este oare cu putinţă — întreabă Voltaire — să atribuim astfel de prostii unui mare rege, cel mai înţelept dintre muritori?"

Cartea "înţelepciunea lui Solomon" are un stil mai serios. Totuşi, criticii sînt de părere că toată această carte face impresia unei culegeri plicticoase şi enervante de locuri comune. Voltaire menţionează că "astfel de lucrări nu sînt făcute pentru a respecta regulile zadarnice ale elocinţei şi nu pot străluci printr-un conţinut de bună calitate. Ele sînt scrise pentru a ne instrui şi nu pentru a ne plăcea. Trebuie să luptăm împotriva repulsiei fireşti pe care ne-o provoacă lectura lor".

Cartea "Ecleziastul" este cu totul de altă natură. Cel în al cărui nume se deapănă povestirea în această scriere ne apare ca un om dezamăgit de ispitele măreţiei, obosit de plăceri şi saturat de cunoaştere. El a fost luat drept un epicurian. În fiecare pagină el repetă ca piosul şi necredinciosul sînt supuşi aceloraşi vicisitudini, că omul nu se deosebeşte prin nimic de animal, că este mai bine să nu te naşti decît să trăieşti, că nu există nici un fel de altă viaţă şi că nimic nu este mai bun şi mai cuminte decît să te bucuri în pace de roadele muncii tale şi de soţia iubită.

"Se poate — remarcă Voltaire — ca Solomon să fi ţinut astfel de

cuvîntări cîte uneia dintre soțiile sale. Se afirmă că acestea ar fi fost reproşurile amare pe care şi le făcea singur. Dar aceste maxime, cu un aer întrucîtva libertin, nu seamănă de loc cu un reproş şi ar însemna să ne batem joc de autor dacă am înțelege din operele sale tocmai contrarul a ceea ce spune".

Cît priveşte "Cîntarea cîntărilor", merită să reproducem cîte ceva din cele opt capitole ale ei.

"Sărută-mă cu sărutările gurii tale, căci dezmierdările tale sînt mai plăcute decît vinul. Miresmele tale îmbălsămează dulce şi mireasmă revărsată este numele tău, de aceea fecioarele te iubesc, Ia-mă! Ia-mă cu tine! Haidem să alergăm! Regele m-a dus în cămările sale. Întru tine tresălta-vom şi veseli vom fi foarte! Iar dezmierdările tale mai mult decît vinul le vom slăvi. Cei ce te iubesc te iubesc cu tot dreptul... Mi te închipui şi te asemăn, draga mea, cu o mînză înhămată la carul lui faraon. Dragi se văd obrajii tăi, alăturea de cercei, şi din stratul de mărgele: gîtul tău! Făuri-vom pentru tine lăntujele aurite şi coloane de argint... Cît eşti de frumoasă, draga mea, cît de frumoasă eşti! Porumbițe-s ochii tăi! Cît de frumos eşti tu, o, prea iubitul meu, şi cît de drăgălaş! Şi cît de proaspătă este coliba noastră de frunzări!... Cedrii vii sînt grinzile casei noastre şi pereții ei sînt chiparoşi" *(Cîntarea cîntărilor, I, 2—4, 9— 11,15-l7).*

Sînt narcisul din cîmpie, crinul din vîlcele sînt. Precum este crinul între spini, aşa este între fete draga mea. Precum este mărul între copacii din pădure, aşa între cei tineri este iubitul meu. Şi la umbra lui am stat cu mare dor şi rodul lui e dulce în cerul gurii mele. El m-a dus în casa de ospăț şi flamura cu care m-a învelit este iubirea. Dați-mi struguri ca să prind putere, dați-mi mere ca să mă înviorez, căci sînt bolnavă de iubirea lui. Petreacă-şi brațul stîng pe după capul meu şi cu cel drept să mă cuprindă strîns! O, fiice din Ierusalim, juru-vă pe cerboaicele şi pe gazelele cîmpiei, nu treziți, nu sculați pe draga mea pînă ce nu-i va fi voia!... Alesul meu vorbeşte şi zice către mine: «Scoală în sus, iubita mea, scoală în sus, frumoasa mea, şi vino după mine!... Porumbița mea, cu cuib în crăpături de stîncă şi în pereți prăpăstioşi adăpostită, arată-mi fața ta şi glasul tău mă lasă să-l ascult, căci glasul tău e dulce şi fața ta frumoasă!..." *(II, v. 1—7,*

10, 14).

"Căutat-am noaptea în aşternutul meu, căutat-am pe acela după care inima mea tînjeşte, căutatu-l-am, însă nu l-am aflat. Şi m-am sculat atunci şi am cutreierat cetatea, ulițele şi răspîntiile largi şi am căutat pe acela după care inima mea tînjeşte, l-am căutat, însă n-am dat de el. Paznicii care fac de pază în cetate m-au întîlnit şi eu i-am întrebat: «Văzut-ați oare pe acela după care inima mea tînjeşte?» Dar abia mă depărtasem de ei şi am găsit pe alesul sufletului meu şi m-am prins de el şi nu i-am mai dat drumul pînă ce nu l-am adus în casa mamei mele, în cămara celeia ce m-a născut. O, fiice din Ierusalim, juru-vă pe cerboaicele şi pe gazelele cîmpiei, nu treziți, nu sculați pe draga mea pînă ce nu-i va fi voia!" *(cap.* 777, *v. 1—5).*

"Cît eşti de frumoasă, draga mea, cît de frumoasa eşti! Ochii tăi sînt porumbițe, prin mahramă. Părul tău pogoară-mi-se, ca pe coastele de munte caprele din Galaad. Dinții tăi asemenea sînt unei turme de oi tunse, care ies din scăldătoare, făcînd două şiruri strînse şi cu nici o ştirbitură. Ale tale buze sînt cordeluțe de porfire, gura ta-i încîntătoare, iar obrajii tăi: inima unei rodii despicate, sub mahramă-ți. Gîtul tău închipuieşte şi aminteşte turnul — al lui David împăratul — zidit ca să fie casă de odoare luate în luptă, şi de el atîrnă scuturi, una mie, toate scuturi de viteji. Iară cei doi sîni ai tăi: ca doi pui de gemeni sînt ai unei gazele ce pasc printre crini... Cît de dulce, cît de dragă, cînd dezmierzi, eşti sora mea, mireasa mea. Şi mai dulce decît vinul dulce-i mîngîierea ta! Şi mireasma ta plăcută-i mai presus de orice mir. Ale tale buze sînt ca un fagure de miere; miere curge, lapte curge de sub limba ta, iubito, iar vălurile tale au mireasma pajiştilor din Liban" *(cap. IV, v. 1— 5,10—11).*

"Adormisem, dar în mine inima stătea de strajă. Ce se aude? Este glasul celui drag! Şi bate-n uşă. «Sora mea, iubita mea, deschide-mi! Turtureaua mea...» Ci iubitul meu şi-a vîrît mîna prin ferestruica uşii şi inima mi s-a zbătut în mine. Şi mă scol ca să-i deschid celui drag, pe cînd smirna de pe mîini picură, pe cînd degetele mele lasă stropii de mireasmă pe încuietoarea uşii. Şi am deschis pentru cel drag, dar iubitul meu plecase!..."(F, *2, 4—6).*

"Şi unde s-a dus iubitul tău, o, cea mai frumoasă dintre fete?

Spre ce parte a luat-o alesul tău, ca să-l căutăm şi noi cu tine? Prea-iubitul meu s-a pogorît în grădină, la răzoarele îmbălsămate, ca să-şi pască oile în grădină şi să culeagă crini. Eu sînt a lui, a celui ce mi-e drag, şi el este al meu şi îşi paşte oile între crini" *(VI, l-3).*

"...Cît de frumoase sînt, în sandalele lor, picioarele tale, o domniță! Rotundă este coapsa ta ca un colan, lucru din mînă de meşteri iscusiți. Pîntecele tău e ca un potir învoit şi din care vinul nu lipseşte, şi trupul tău e ca un snop de grîu, încins cu crini. Şi sînii tăi, alături, sînt ca doi pui de ciută, ca doi pui gemeni ai unei gazele. Gîtul tău e turn de fildeş... Ca finicul eşti de dreaptă şi ciorchini de struguri cățărați sînt sînii tăi!

Şi fac în mine planuri: mă voi sui în finie şi ramurile lui prin mînă le voi trece. O, sînii tăi de-ar fi ciorchinii care atîrnă şi suflul gurii tale mirosul merelor! Şi sărutarea ta, ca vinul cel mai dulce, să-mi curgă molcomit, să alunece pe buze şi pe dinți. Eu sînt a lui, a celui ce mi-e drag, şi el îmi poartă dorul. Să mergem la cîmp, alesul meu mult drag, şi să petrecem noaptea în cătune; iar dis-de-dimineață porni-vom în podgorii să vedem dacă via prinde să înmugurească, dacă bobocii se deschid şi dacă rodiii au dat în floare. Şi acolo îți voi da dezmierdările mele..." *(cap. VII, v. 2—5, 8—13).*

"O, de-ai fi fost fratele meu şi să fi supt la sînul mamei mele, de te-aş fi întîlnit pe afară undeva, aş fi putut să te sărut şi nimeni n-ar fi avut cuvînt să mă disprețuiască! Te-aş fi luat şi te-aş fi dus în casa mamei mele. Şi ți-aş fi dat să bei vin dres cu mirodenii, vin de rodii. Petreacă-ți brațul stîng pe după capul meu şi cu cel drept să mă cuprindă strîns! O, fiice ale Ierusalimului, juru-vă pe cerboaicele şi pe gazelele cîmpiei, să nu treziți, să nu sculați pe draga mea pînă ce nu-i va fi voia!... Avem o soră mică şi sîni nu are încă, şi ce vom face cu sora noastră cînd vor veni s-o pețească?" *(VIII, l-4, 8).*

Aşa arată "Cântarea cîntărilor", celebră prin frumusețile ei şi care a provocat atîtea controverse. Oamenii fără prejudecăți şi fără rătăciri religioase văd în această scriere erotică o simplă romanță în gustul epocii. Însă teologii, atît mozaici cît şi creştini, sînt de altă părere. Cei dintîi afirmă cu fanatism că iubitul despre

care vorbeşte poetul nu este nimeni altul decît... dumnezeu, iar logodnica, iubita, crinul văilor este... poporul lui Izrail. "Cîntarea cîntărilor" este interpretată ca o istorie alegorică a poporului evreu din momentul "ieşirii din Egipt" şi pînă la venirea lui "mesia", cînd se spune că va fi ridicat pentru a treia oară templul din Ierusalim. Pentru justificarea acestei interpretări au fost folosite toate complicațiile, toate confuziile, întreaga cazuistică a Talmudului, prescurtări de cuvinte şi înlocuirea unor cuvinte prin altele care sună asemănător.

Cît priveşte pe teologii creştini, în special pe cei catolici, aceştia schimbă cu totul explicația învățaților evrei şi afirmă cu aerul cel mai serios că acest poem erotic este rodul celei mai sfinte inspirații, o carte profetică, în care iubirea lui Hristos pentru biserică şi a bisericii pentru dumnezeiescul ei întemeietor, considerat drept soțul ei, este înfățişată, ce-i drept, într-o formă îndrăzneață, dar expresiile îndrăznețe sînt purificate prin semnificația mistică şi pot scandaliza numai mintea nelegiuită a liber-cugetătorilor.

Prima interpretare mistică în acest sens aparține unui părinte al bisericii, Origene, care a scris în legătură cu aceasta un amplu comentariu. Este destul de amuzant să constatăm că onoarea acestei mari descoperiri îi aparține aceluia dintre părinții bisericii care şi-a cîştigat gloria nu numai prin profunzimea minții şi prin devotamentul său față de religie, ci şi prin faptul că s-a castrat. Pe urmele austerului Origene au mers toți exegeții creştini, întregul cler, bucuros că astfel are prilejul să-i silească pe credincioşii naivi să înghită unul dintre cele mai grozave hapuri ale Bibliei.

Şi iată că, datorită acestui truc ingenios, "Cîntarea cîntărilor" este înfățişată în mănăstiri călugărițelor ca obiect de meditație şi de calmare a sângelui lor înfierbîntat. Ne putem da uşor seama care este adevăratul efect al acestui poem asupra nenorocitelor femei zăvorîte, al căror misticism, mai mult sau mai puțin isteric, le sugerează că fiecare dintre ele ar fi logodnica lui Hristos. În singurătatea chiliilor lor tăcute, sărmanele călugărițe se identifică cu biserica, logodnica celui prea iubit, şi se lasă pradă unor visări al căror conținut nu este greu de ghicit.

Pentru a întări şi mai mult în mintea credincioşilor această

interpretare absurdă, oamenii bisericii au dat titluri celor opt capitole ale "Cîntării cîntărilor". Din aceste titluri se simte viclenia şi bigotismul teologilor. Iată-le:

Capitolul I. Soția îşi declară dragostea pentru soț, iar soțul dragostea pentru soție.

Capitolul al II-lea. Cuvîntul bisericii despre Iisus Hristos.

Capitolul al III-lea. Cum îl caută biserica pe Iisus Hristos şi cum se bucură după ce l-a găsit.

Capitolul al IV-lea. Frumusețea soției, descrisă mistic în expresii plastice.

Capitolul al V-lea. Regretul soției de a nu fi răspuns cum se cuvine la căutările soțului ei; ea descrie frumusețea soțului.

Capitolul al VI-lea. Dialog între Iisus Hristos şi biserică.

Capitolul al VII-lea. Altă descriere mistică a frumuseții soției; dragostea credincioasă a bisericii pentru Iisus Hristos.

Capitolul al VlIII-lea. Dragostea reciprocă dintre biserică şi Iisus Hristos.

Să încheiem această parte a cercetării noastre, citîndu-l pe Voltaire: "Deoarece «Cîntarea cîntărilor» este considerată de clerici drept o alegorie a căsniciei veşnice dintre Iisus Hristos şi biserica sa — şi trebuie să recunoaştem că alegoria este un pic cam pipărată —, am dori foarte mult să ştim ce trebuie să înțelegem din cuvintele: «Avem o soră mică şi sîni nu are încă...»"

CAPITOLUL AL TREIZECI Şl ŞAPTELEA
SFÎNTA ISTORIE A REGILOR LUI IZRAIL ŞI AI LUI IUDA

Mostenitorul tronului lui Solomon a fost fiul său Roboam. S-ar putea crede că totul avea să meargă strună, deoarece autorul "sacru" tocmai ne comunicase că niciodată izrailiții nu au fost atît de fericiți ca sub domnia lui Solomon, cînd era aur din abundență, iar bunăstarea societății era atît de mare, încît argintul nu valora mai mult decît pietrele de pe drum. Dar, după cum ne-am putut da seama tot timpul, "porumbelul divin" are memoria foarte scurtă: lui îi face o deosebită plăcere să-şi bată joc

de naivitatea dreptcredincioşilor. Acum Biblia ne povesteşte cu tot calmul că poporul evreiesc s-a strîns la Sihem şi i-a vorbit după cum urmează fiului lui Solomon: "Părintele tău a pus jug greu pe noi. Uşurează munca cea grea şi jugul greu care l-a pus pe grumazul nostru şi-ți vom sluji ție!" *(Regi, I, XII, 4)* Roboam s-a sfătuit cu bătrînii, foştii dregători ai tatălui său. Aceştia au recunoscut că defunctul pusese dări cu adevărat prea mari şi şi-au exprimat părerea că ar fi bine să mai reducă birurile, pentru ca poporul să nu murmure împotriva dinastiei. Dar regele s-a sfătuit şi cu tineri de vîrsta lui, cu care crescuse împreună. Aceştia au fost de părere contrară *(v. 6—10).* Şi atunci cînd reprezentanții poporului, în fruntea cărora se afla Iero-boam, reîntors din Egipt, au venit la Roboam după răspuns, acesta le-a spus: "Degetul meu cel mic este mai greu decît coapsele tatălui meu!... Dacă tatăl meu v-a pus jug greu, eu vă voi pune unul şi mai greu; tatăl meu va bătut cu bice, iar eu vă voi bate cu harapnice!"*(v. 10—11).*

Fireşte, Roboam nu şi-a cucerit prin această cuvîntare dragostea poporului. Biblia se grăbeşte însă să ne spună că dumnezeu a avut grijă "ca să se adeverească cuvîntul pe care îl vorbise, prin gura lui Ahia din Silo, către Ieroboam, fiul lui Nabat" *(v. 15).*

Rezultă, aşadar, că nimeni altul decît dumnezeu le-a inspirat tinerilor prieteni ai noului rege sfaturile lipsite de înțelepciune şi l-a orbit pe Roboam, încît acesta şi-a îngăduit să spună reprezentanților poporului prostiile citate mai sus. Bineînțeles, poporul era cît se poate de nemulțumit şi s-a întors murmurînd la sălaşurile sale. Iar Roboam, care l-a trimis pe Adoniram, principalul strîngător al dărilor, să-i aducă impozitele, a fost curînd întristat de ştirea că în țară au început tulburări şi că omul său de încredere căzuse victimă unui act terorist. Aceasta a speriat-o într-atîta pe maiestatea-sa, încît, după cum spune Biblia, "abia a avut vreme să se urce în carul său şi a fugit la Ierusalim" *(v. 18).*

"Şi cînd a aflat tot Izrailul că Ieroboam s-a întors, a trimis şi l-a chemat la obşte şi l-au pus rege peste tot Izrailul, iar cu casa lui David n-a mai rămas nimeni decît singură seminția lui Iuda (şi a

lui Veniamin). Apoi Roboam a venit la Ierusalim şi a adunat toată seminția lui Iuda şi seminția lui Veniamin, o sută optzeci de mii de oşteni, ca să pornească cu război împotriva casei lui Izrail şi să întoarcă regatul de partea lui Roboam, fiul lui Solomon" *(v. 20—21).* Iarăşi exagerări ridicole! Un prăpădit de regişor al unei jumătăți de popor mic şi aproape sălbatic a strîns o oaste de 180.000 de oameni! Cine va crede aşa ceva?

"Atunci a fost cuvîntul domnului către Şemaia, omul lui dumnezeu, aşa: «Spune lui Roboam, fiul lui Solomon, regele Iudei, şi la toată casa lui Iuda şi Veniamin şi la tot poporul care a mai rămas! Aşa zice domnul: Nu plecați şi nu vă războiți cu frații voştri, fiii lui Izrail! Să se întoarcă fiecare la casa sa, căci de la mine a pornit hotărîrea aceasta !» Şi cînd au auzit cuvîntul domnului s-au întors acasă, după cuvîntul lui" *(v. 22—24).*

Aşadar, regatul evreiesc s-a împărțit în două regate, care au început de atunci să se numească astfel: Izrail, în frunte cu Ieroboam, şi Iuda, peste care domnea Roboam. Trebuie să credem că Sihem, unde s-a strîns poporul pentru a-şi exprima revendicările către fiul lui Solomon, nu exista ca oraş, deoarece Biblia spune mai departe: "Ieroboam a întărit Sihemul de pe muntele Efraim şi l-a făcut cetatea sa domnească. Apoi a plecat de acolo şi a întărit Penuelul" *(v. 25).*

Credeți cumva că Ieroboam, fostul slujitor, îi era recunoscător lui dumnezeu pentru că-l făcuse rege? Nicidecum! El s-a grăbit să comande doi viței de aur noi şi i-a aşezat pe unul la Betel, iar pe celălalt în Dan, şi a poruncit poporului lui Izrail: este prea greu şi prea departe pentru voi să vă duceți pînă la Ierusalim pentru rugăciune şi jertfă. Iată, vă puteți închina acestor viței de aur, căci ei v-au scos din Egipt. Poporul Izrailului a fost foarte mulțumit, iar Ieroboam a construit şi alte capişti pentru diferiți idoli; el a numit noi preoți, care nu aveau nimic comun cu seminția lui Levi, şi a început chiar el personal să oficieze ca preot *(v. 26—33).*

Dacă această relatare este adevărată, ea constituie o nouă dovadă că pe vremea aceea religia evreilor nu era cîtuşi de puțin bine stabilită. Acest popor mic îşi schimbă credința, după cum se vede, de la o clipă la alta şi o face de repetate ori în perioada care

se situează între legendara sa ieşire din Egipt şi epoca lui Ezdra. Cu acest prilej rețineți inexplicabila sa înclinație pentru viței ca întrupare a divinității! Nu ați uitat, cred, că dumnezeu a exterminat 23.000 de oameni ca pedeapsă pentru vițelul de aur al lui Aaron; în acest caz, pentru cei doi viței ai lui Ieroboam, dumnezeu ar fi trebuit să strivească cel puțin 46.000 de izrailiți. De astă dată se întîmplă însă cu totul altceva.

"Iată că a venit un om al lui dumnezeu din Iuda, (Iosif Flaviu îl numeşte prorocul Adda. — *L. T.)...,* în Betel, tocmai cînd Ieroboam stătea la jertfelnic ca să aducă tămîieri.

Atunci el a predicat din porunca domnului împotriva jertfelnicului şi a zis: «Jertfelnice, jertfelnice! Aşa rosteşte domnul: Iată că se va naşte un vlăstar casei lui David, care se va chema Iosia, şi va jertfi deasupra ta pe toți preoții templelor de pe înălțimi, care aduc tămîie deasupra ta, şi oase de oameni vor fi arse pe tine!»

În acelaşi timp a dat şi un semn şi a rostit: «Acesta va fi semnul pentru ceea ce a zis domnul: Iată, jertfelnicul acesta va crăpa, iar cenuşa cea grasă de pe el se va risipi!»

Şi cînd regele Ieroboam a auzit cuvîntul profetului pe care l-a strigat împotriva jertfelnicului de la Betel, şi-a întins mîna de la jertfelnic şi a zis: «Prindeți-l!» Dar mîna pe care o întinsese s-a uscat şi nu putea s-o mai tragă înapoi.

Şi a crăpat şi jertfelnicul şi s-a risipit de pe el cenuşa cea grasă, adică acesta era semnul pe care-l dăduse omul lui dumnezeu din porunca domnului.

Atunci a început regele să spună omului lui dumnezeu: «îmbunează-l pe domnul dumnezeul tău şi roagă-te pentru mine ca să pot strînge mîna la loc!» Atunci omul lui dumnezeu a chemat îndurarea domnului, şi mîna regelui s-a tras la loc ca mai înainte.

Apoi regele a zis omului lui dumnezeu: «Intră la mine înăuntru şi înviorează-te şi-ți voi da un dar!»" *(Regi I, XIII, 1—7).*

Prorocul însă avea instrucțiuni foarte precise de la dumnezeu, care îi poruncise: "Să nu mănînci pîine, nici să nu bei apă şi nici să te întorci pe drumul pe care ai venit!" *(v. 9).* De aceea el a refuzat prînzul şi darurile şi s-a întors în regatul lui Iuda, şi

anume, "el a apucat pe alt drum şi nu s-a întors pe drumul pe care venise la Betel" *(v. 10).* Minunea cu braţul paralizat este, bineînţeles, un fleac în comparaţie cu minunile despre care ni s-au povestit atîtea pînă acum. Din fericire, vom avea curînd prilejul să-l întîlnim pe prorocul Ilie, şi atunci vom vedea minuni mai de soi! Cît priveşte interdicţia pentru "omul lui dumnezeu" de a accepta hrană pe pămînturile lui Ieroboam, aceasta arată o dată în plus că teritoriile regelui nu erau din cale afară de întinse. Un om care dejunase în Samaria putea uşor, mergînd pe jos, să ajungă pînă la cină la Ierusalim. Cu atît mai mult, fireşte, un proroc, care era, probabil, obişnuit să ducă o viaţa modestă, putea uşor să renunţe la dejun în Betel, care era mai aproape de Ierusalim decît Samaria.

"Dar în Betel locuia un profet bătrîn. Şi au venit fiii lui la el şi i-au povestit tot ceea ce făcuse omul lui dumnezeu în văzul tuturor în Betel, precum şi cuvintele pe care i le-a spus regelui.

Pe cînd ei povesteau tatălui lor, tatăl lor i-a întrebat: «Încotro a apucat?» Şi fiii lui i-au arătat calea pe care apucase omul lui dumnezeu care venise din Iuda.

Atunci el a dat poruncă fiilor săi: «Puneţi samarul pe asin!» Şi ei l-au pus, iar el a încălecat pe asin.

Şi el i-a răspuns: «Nu pot să mă întorc cu tine, căci sub un stejar... Atunci l-a îmbiat pe el: <Hai cu mine acasă ca să te ospătezi!>

Şi el i-a răspuns «Nu pot să mă întorc cu tine, căci nu-mi este îngăduit să mănînc pîine, nici să beau apă cu tine în locul acesta,

Fiindcă mi s-a spus prin porunca domnului: «Să nu mănînci, nici să nu bei acolo apă şi nici să nu te întorci pe drumul pe care ai venit!»

Dar el i-a zis: «Şi eu sînt profet ca şi tine şi îngerul mi-a spus prin cuvîntul domnului aşa: «Întoarce-l din drum la tine acasă, ca să mănînce şi să bea!» însă el îl minţea.

Atunci el s-a întors, a mîncat şi a băut în casa lui" *(v. 11—19).*

Ne reţine atenţia faptul că de îndată ce un om a zis despre sine că este proroc i s-a dat crezare pe cuvînt. Ne mai amintim că, pe timpul lui Saul, prorocii pribegeau în cîrduri. De îndată ce bătrînul din Betel i-a declarat călătorului că îi este confrate,

acesta a acceptat să mănînce în casa lui.

"Dar pe cînd ei stăteau la masă, a fost cuvîntul domnului către profetul care îl întorsese din drum.

Şi acesta a strigat către omul lui dumnezeu care venise din Iuda: «Aşa zice domnul: fiindcă te-ai răzvrătit împotriva poruncii domnului şi n-ai păzit porunca pe care ți-a poruncit-o domnul dumnezeul tău,

Şi te-ai întors şi te-ai ospătat şi ai băut în locul acela în care ți-a poruncit să nu mănînci pîine, nici să nu bei apă, trupul tău nu va fi pus în mormîntul părinților tăi!» După ce el a mîncat şi a băut, profetul care îl întorsese din cale i-a pus samarul pe asin.

Şi el a pornit la drum. Dar pe drum i-a ieşit înainte un leu şi l-a omorît, şi hoitul lui sta aruncat în drum cu asinul şi cu leul lîngă el.

Din întâmplare, cîțiva drumeți care treceau pe acolo, văzînd trupul lui aruncat în drum şi leul stînd lîngă el, au venit şi au dat de veste în cetatea în care locuia profetul cel bătrîn.

Dar cînd a auzit profetul care îl întorsese din drum a zis: «Acela este omul lui dumnezeu care a nesocotit porunca domnului şi pentru aceasta domnul l-a dat în ghearele leului...»

Apoi a spus feciorilor săi: «Puneți samarul pe asin!» Şi ei l-au pus.

Şi el a plecat şi a găsit hoitul lui aruncat în drum, iar leul şi asinul stînd alături de el. Leul nu mîncase hoitul şi nici nu sfîşiase pe asin.

Atunci profetul a ridicat trupul omului lui dumnezeu, l-a pus pe asin şi l-a dus în cetatea bătrînului profet, ca să-l jelească şi să-l îngroape.

Şi i-a pus trupul în mormîntul lui şi ei l-au plîns: «O, fratele meu!»

Iar după ce l-au îngropat, el a zis fiilor săi: «La moartea mea să mă îngropați în mormîntul în care a fost îngropat omul lui dumnezeu şi oasele mele să le puneți lîngă oasele lui»..." *(v. 20—31).*

Aceasta este trista istorie a nefericitului călător, care nu poate fi învinuit în mod serios pentru faptul că, simțindu-se înfometat, profitase de invitația mincinoasă a unui om care se dăduse drept

confratele său şi care nu a avut apoi nimic de suferit, deşi mîncase şi el împreună cu "prorocul". Acest sărman "om al lui dumnezeu" nu pare să fi jucat un rol prea de seamă în istoria divină: dacă nu ar fi fost întîmplarea cu leul şi cu acest remarcabil asin, care a stat atît de netulburat şi plin de devotament de gardă lîngă cadavrul stăpînului său, posteritatea nu ar fi aflat nimic despre el.

Dar ce s-a întîmplat cu Ieroboam? S-ar putea crede că incidentul cu braţul paralizat brusc şi tot atît de brusc refăcut trebuia să-l vindece de pasiunea lui criminală pentru viţeii de aur; în plus, ce putea fi mai înfricoşător decît moartea omului lui dumnezeu, care, bineînţeles, i-a fost adusă la cunoştinţă? Şi totuşi — e de necrezut! — Ieroboam "tot nu s-a întors cu pocăinţă de la calea lui cea rea, şi a făcut iarăşi din poporul de jos preoţi pentru capiştile de pe înălţimi, căci pe oricare voia îşi punea mîna ca să fie preoţi pentru capiştile de pe înălţimi" *(v. 33).*

Este limpede că acest suflet împietrit nu putea să scape de o pedeapsă exemplară. Pe cine a lovit însă pedeapsa divină? Pe Ieroboam cumva? Nu! Ea s-a abătut asupra micului său fiu, numit Ahia. Copilul s-a îmbolnăvit pe neaşteptate. Pe Ieroboam l-a străfulgerat un gînd: să ceară sfatul prorocului Ahia, cel care îi dăruise zece bucăţi din haina sa ca semn al strălucitului său viitor. Aici lipsa de logică a regelui Izrailului ia proporţii fantastice. El ştie ce înseamnă atotputernicia şi atotştiinţa lui dumnezeu. Totuşi, adresîndu-se lui Ahia pentru a obţine prin mijlocirea lui de la dumnezeu însănătoşirea copilului, el îşi face planul de a-l trage pe sfoară pe omul "sfînt". Ieroboam îşi trimite augusta sa soaţă la Silo, deghizînd-o în prealabil, aşa încît Ahia să n-o poată recunoaşte. El îşi închipuie că va fi suficient ca ea să-i vorbească despre copilul cel bolnav fără a-şi dezvălui identitatea.

Şi iat-o pe doamna Ieroboam ajunsă la Silo. Şi, culmea, Biblia ne mai spune că Ahia "nu putea să vadă, fiindcă ochii îi slăbiseră de bătrîneţe" (.Regri *I, XIV, 4).* Aşadar, oricum am lua lucrurile, deghizarea era cu totul inutilă. "Dar domnul îi spusese lui Ahia: « Iată, femeia lui Ieroboam vine să te întrebe pe tine, căci fiul ei este bolnav. Cînd va veni, să-i spui aşa şi aşa, căci ea vine în haine

schimbate». Şi abia a auzit Ahia zgomotul paşilor ei, şi în clipa cînd a intrat pe uşă i-a zis: «Intră, femeie a lui Ieroboam! Pentru ce te-ai îmbrăcat în haine străine? Sînt trimis să-ți vestesc fapte crîncene!»"*(v. 5-6).*

Urmează un discurs lung, plin de reproşuri amare la adresa lui Ieroboam şi a celor doi viței, prorocirea unor grozăvii şi nenorociri pentru casa regală; nu este dat uitării nici băiețelul cel bolnav, obiectul consultației. "Acum, scoală şi pleacă acasă! Şi cînd picioarele tale vor păşi în cetate, copilul va muri" *(v. 12).* Nefericita regină se întoarce zdrobită la Tirța, unde se afla "curtea regală". "...Şi cînd a păşit pragul casei, copilul murise" *(v. 17).* Gîndiți-vă numai: cu un pic de inteligență, maiestatea-sa ar fi putut evita catastrofa. Ar fi fost suficient să treacă prin oraş pe catalige. În acest caz, ea nu ar fi pus piciorul în oraş. Dar dragostea maternă a împiedicat-o să se gîndească la aceasta.

Aici Cartea întîi a Regilor ne trimite la Cartea a doua a Cronicilor. Aflăm de acolo *(cap. XIII)* că Abia, regele Iudei, fiul lui Roboam, a purtat război cu Ieroboam. Regele Abia avea 400.000 de ostaşi aleşi, iar Ieroboam avea 800.000 de oşteni, de asemenea aleşi. "...Au căzut ucişi din Izrail cinci sute de mii de oameni pe ales" *(v. 17).* Într-un cuvînt, un măcel sacru!

În sfîrşit, după 22 de ani de domnie, Ieroboam "a adormit... împreună cu părinții săi" (.Regi *I, XIV, 20).* Dumnezeu-tatăl, care ucisese pe unul dintre fiii lui Ieroboam, pe micuțul Ahia, lăsase în viață — uituc cum îl ştim din Biblie — pe un alt fiu, pe Nadab, care a moştenit tronul părintesc.

Cît despre Roboam, acesta s-a purtat tot atît de urît față de dumnezeu ca şi Ieroboam. "Şi a făcu Roboam fapte rele în ochii domnului şi a zădărît rîvna lui, mai mult decît au făcut părinții lui, prin păcatele pe care el le-a săvîrşit. Căci şi ei şi-au zidit jertfelnice pe înălțimi şi stîlpi cu pisanii idoleşti, şi aşere pe orice colină mai înaltă şi sub orice copac verde. Erau de asemenea şi desfrînate în țară, şi ei se luau după toate ticăloşiile neamurilor pe care domnul le izgonise din fața fiilor lui Izrail" *(v. 22—24).*

"În anul al cincilea al domniei lui Roboam, Şişac, împăratul Egiptului (este pentru prima dată cînd Biblia citează numele unui faraon. — L. T.), s-a suit cu război împotriva Ierusalimului. Şi a

luat vistieriile templului domnului, precum şi comorile curţii domneşti; deci el a prădat tot. Şi a mai luat şi toate scuturile cele de aur pe care le făcuse Solomon" *(v. 25—26).*

Iată ce spune în această privinţă Voltaire: "Anumiţi savanţi susţin că acest Şişac ar fi fost marele faraon Sesostris; alţi savanţi demonstrează că Sesostris s-a născut cu 1.000 de ani înaintea biblicului Şişac, iar cei mai de seamă savanţi dovedesc că nici Sesostris nu a existat vreodată. Există un argument care ne face să credem că nu Sesostris a fost cel care a jefuit Ierusalimul, şi anume, după Biblie, el nu ar fi prădat Sihemul, Ierihonul, Samaria şi cei doi viţei de aur, în timp ce Herodot ne povesteşte că marele Sesostris a prădat tot pămîntul".

Lui Roboam i-a urmat fiul său Abia, care a domnit doar trei ani, dar care nu şi-a pierdut în zadar acest timp scurt: potrivit Cărţii a doua a Cronicilor, el a ucis într-o singură luptă 500.000 de ostaşi din armata regelui lui Izrail. "Şi Ieroboam nu şi-a mai venit în fire cît a trăit Abia. Şi dumnezeu l-a lovit şi el a murit. Abia însă a ajuns puternic. Şi şi-a luat paisprezece femei, care i-au născut douăzeci şi doi de băieţi şi şaisprezece fete" *(Cronici II, XIII, 20—21).*

Să facem o socoteală. Abia a domnit trei ani, după cum ne spune Cartea întîi a Regilor *(XV, v. 2).* În primul an s-a războit cu Ieroboam. Ce zici, cititorule, despre cei 22 de fii ai acestui Abia, precum şi despre cele 16 fiice, în total 38 de copii, născuţi în doi ani de cele 14 soţii ale sale? . Ce vremuri fericite! Ce sfîntă fecunditate!

Dintre cei 22 de fii ai lui Abia i-a urmat la tron Asa. El a domnit la Ierusalim 41 de ani. Pe mama lui "o chema Maaca, fiica lui Absalom" *(v. 10).*

Asa s-a urcat pe tron, dar, deoarece era minor, regatul Iudei a fost guvernat un timp de către mama sa. "Şi Asa a făcut fapte bune în ochii domnului... El a alungat pe toţi desfrînaţii din ţară şi a nimicit toţi idolii pe care îi făcuseră părinţii săi. Ci a făcut mai mult, căci şi pe mama sa a coborît-o de la vrednicia de regină, fiindcă făcuse pentru Aşera un chip de ocară. Asa a sfărîmat acest chip de ocară şi l-a ars în lunca Chedronului. Numai locaşurile de închinare de pe înălţimi nu le-a stricat. Inima lui Asa a fost

nedezlipită de domnul în toată viața lui" *(v. 11—14).*

A fost oare răsplătit Asa? Veți vedea îndată. În primul rînd, dacă e să dăm crezare Cărții a doua a Cronicilor *(cap. XIV),* el a avut de luptat împotriva unei năvăliri duşmane, şi încă ce năvălire! "Asa a avut oaste de trei sute de mii de oameni din Iuda, înarmați cu scuturi şi lănci, iar din Veniamin două sute optzeci de mii de purtători de scuturi şi trăgaci din arcuri, toți luptători viteji. Atunci Zerah Etiopianul a ieşit împotriva lor cu un milion de oameni şi trei sute de care de război şi a înaintat pînă la Mareşa. Dar Asa i-a ieşit înainte şi s-a aşezat în linie de bătaie în valea de la miazănoapte de Mareşa... Atunci domnul a lovit pe etiopieni înaintea lui Asa şi înaintea lui Iuda, iar etiopienii o luară la goană. Şi Asa i-a urmărit împreună cu poporul lui pînă la Gherar şi au căzut atîția etiopieni încît *n-a mai scăpat* aproape nimeni cu viață... Asa şi cu ai lui luară o bogată pradă" *(v. 7—9, 11—12).*

Acest episod este cu atît mai remarcabil, cu cît distanța dintre Etiopia şi Ierusalim este imensă. Această oştire de 580.000 de oameni pe care o ridică numai două seminții evreieşti este tot atît de minunată ca şi armata de 1.000.000 de oameni a etiopienilor. Se pune întrebarea: cum a îngăduit regele egiptean Şişac, sau Sesostris, ca toate aceste hoarde să treacă prin teritoriul său? Sau poate că etiopienii au trecut din Africa în Asia... pe calea aerului?

Şi încă o răsplată i-a fost hărăzită de dumnezeu-tatăl scumpului său prieten Asa: "La vremea de bătrînețe... el s-a îmbolnăvit de picioare" *(Regi I, XV, 23). Autorul "sacru"* vorbeşte despre această boală cît se poate de concis; se pare că boala i-a fost trimisă lui Asa numai pentru a-i spori meritele pămînteşti. După ce a domnit 41 de ani, el a adormit cu părinții săi, iar locul lui l-a luat fiul său Iosafat. Dar să vedem ce s-a întîmplat în acest timp în regatul Izrail.

Nadab, fiul lui Ieroboam, "a făcut fapte rele în ochii domnului şi a umblat pe calea tatălui său şi s-a terfelit în păcatul lui cu care a făcut să păcătuiască pe Izrail" *(v. 26).* El a domnit doar un an *(v. 25 şi 28).* Complotul unui oarecare Baeşa din casa lui Isahar l-a costat viața şi tronul. Bineînțeles, Baeşa s-a proclamat

rege; el a domnit 24 de ani, în care timp s-a purtat tot atît de urît față de domnul Savaot ca şi Ieroboam şi Nadab *(v. 33—34),* Pînă la urmă, cel de sus s-a plictisit. El a intrat în tratative cu un anume Iehu şi i-a comunicat că a luat hotărîrea de a stîrpi dinastia lui Baeşa. Acesta, după cum se presupune, a murit liniştit în patul său, iar fiul lui, Ela, a domnit doi ani, după care a fost ucis de un oarecare Zimri. După această ispravă, Zimri a pus la cale o lovitură de stat, a ocupat tronul şi a exterminat întreaga familie a lui Baeşa, "încît n-a mai rămas nimeni de parte bărbătească, nici rude, nici prieteni... după cuvîntul domnului..." *(Regi I, XVI, 11—12).*

Zimri s-a menținut însă la domnie doar şapte zile. Un anume Omri a pornit o răscoală împotriva lui Zimri. Acesta, convingîndu-se că rolul său ca bici al lui dumnezeu s-a terminat, şi-a pus singur capăt zilelor. Omri a stat pe tron 12 ani. "El a cumpărat muntele Samariei de la Şemer, cu doi talanți de argint, şi a întărit muntele, iar cetatea pe care a zidit-o a numit-o Samaria, după numele lui Şemer, stăpînul muntelui" *(v. 24).* Cam în aceeaşi epocă, Hiel din Betel a zidit din nou Ierihonul *(v. 34).*

"Marii regi" ai Izrailului, care dispuneau de armate de sute de mii de oameni, nu au avut, aşa după cum reiese din Biblie, oraşe mai ca lumea înainte de a fi clădit Samaria, Ierihonul şi Sihemul. Acesta este un nou prilej ca să ne convingem că blestemul aruncat cîndva asupra Ierihonului nu valora nici o para chioară, deoarece fusese prorocit că oraşul acesta nu se va ridica niciodată din ruine .

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI OPTULEA
RĂZBOINICELE ISPRĂVI ALE PROROCULUI ILIE, CEL CU TRĂSNETUL ÎN MÎNĂ

Am ajuns acum la Ahab, nelegiuitul Ahab, fiul lui Omri. Profesorii de "istorie sacră" le cer elevilor lor să-i blesteme numele. Noi însă trebuie să recunoaştem că o dată cu apariția acestui rege, Biblia redevine interesantă, îl vom întîlni imediat şi pe

neasemuitul proroc Ilie, singurul om care s-a urcat în ceruri pe un car de foc, la care erau înhămați cai tot de foc. "Ahab, fiul lui Omri. a ajuns rege al Izrailului… şi a domnit… timp de douăzeci şi doi de ani în Samaria. Şi Ahab… a săvîrşit fapte rele în ochii domnului, mai multe decît toți înaintaşii săi. Dar nu s-a mulțumit numai că s-a tăvălit în păcatele lui Ieroboam, …ci şi-a luat de soție pe Izabela, fiica lui Etbaal, regele Sidonului, şi a început să se închine lui Baal şi să-l cinstească" *(Regi I, XVI, 29—31).*

Dumnezeu l-a iertat pe David pentru căsătoria cu Batşeba, pe al cărei soț îl asasinase; el a privit cu bunăvoință căsătoria lui Solomon cu fiica regelui Egiptului; cînd însă Ahab a îndrăznit să ia de soție pe Izabela, fiica regelui Sidonului, el a considerat aceasta drept o crimă îngrozitoare.

Nelegiuitul rege nu s-a mulțumit cu obişnuiții viței de aur cărora să li se închine: "…A înălțat un jertfelnic în templul lui Baal pe care îl zidise în Samaria" *(v. 32).* Dar aceasta încă nu este tot! Îngroziți-vă, dreptcredincioşilor: "Dar a mai făcut Ahab şi o aşeră şi a mai săvîrşit Ahab şi alte ticăloşii, cu care a înfuriat pe domnul dumnezeul lui Izrail mai mult decît toți regii, înaintaşii săi" *(v. 33).*

Pe scurt, regalul soț al Izabelei se străduia să-i facă în ciudă lui dumnezeu şi nu mai putea de plăcere cînd reuşea să-l scoată din fire pe bătrîn. Fireşte, în aceste condiții se impunea un proroc de mare clasă. Şi dumnezeu a hotărît să-i opună ultranelegiuitului Ahab pe arhisfîntul Ilie Tesbiteanu. "Atunci Ilie Tesbiteanul, din Țesba Galaadului, a zis lui Ahab: «Viu este domnul dumnezeul lui Izrail, înaintea căruia slujesc, că nu va fi în anii aceştia rouă ori ploaie decît prin cuvîntul gurii mele!»" *(Regi 1, XVII, 1).*

După ce i-a spus aceasta, Ilie, plin de maiestate, a făcut stînga-mprejur.Biblia nu ne spune însă ce atitudine a avut Ahab față de această ştire.

"Şi a fost cuvîntul domnului către Ilie şi i-a spus: «Pleacă de aici şi porneşte spre răsărit şi acolo ascunde-te în zăvoiul pîrîului Chérit, care curge la răsărit de Iordan. Acolo să bei apă din pîrîu, iar corbilor le-am dat poruncă să-ți aducă demîncare!» Şi a pornit de acolo şi a făcut după cuvîntul domnului… Corbii îi aduceau dimineața şi seara pîine şi carne, iar apă bea el din pîrîu" *(v. 2—6).*

Gîndul de a-i hrăni pe sfinți cu ajutorul corbilor i-a inspirat ulterior pe mulți dintre inventatorii de vieți ale sfinților pustnici. Bunăoară, pustnicul Pavel, timp de 60 de ani cît a stat în peştera de la Tebaida, şi-a primit rația de o jumătate de pîine pe zi de la un corb. Cînd Pavel împlinise vîrsta de 130 de anişori, pustnicul Antonie, un tînăr de vreo 90 de ani, l-a vizitat în peştera sa. Şi iată că corbul a adus pentru dejunul celor doi sfinți o pîine întreagă. Toate acestea sînt pe deplin autentice! Cel puțin sfîntul Ieronim ne dă cuvîntul său de cinste că aşa a fost cu adevărat!

Să ne întoarcem la Ilie.

"Iar după un răstimp pîrîul a secat, fiindcă nu mai căzuse ploaie pe pămînt.

Atunci a fost cuvîntul domnului către el şi i-a poruncit:

«Scoală-te şi porneşte spre Sarepta Sidonului şi locuieşte acolo, căci iată am poruncit unei femei văduve să-ți dea demîncare!»

Şi el s-a sculat şi a pornit spre Sarepta Sidonului. Şi cînd a ajuns la poarta cetății, s-a întîlnit cu o femeie care aduna lemne. Atunci el a chemat-o şi i-a spus: «Adă-mi puțină apă din urciorul tău,

ca să beau!» Şi cînd ea se pornise să aducă, el a strigat şi i-a zis: «Adă-mi şi o bucată de pîine!»

Dar ea i-a răspuns: «Viu este domnul dumnezeul tău, că nu am nimic copt în cuptor! Mi-a rămas numai o mînă de făină într-un chuip şi puțin untdelemn într-un urcior. Şi iată că după ce voi strînge vreo două lemne, mă voi duce acasă să gătesc ceva demîncare pentru mine şi pentru fiul meu, şi apoi să mîncăm şi să murim!»

Dar Ilie i-a răspuns: «Nu te teme! Du-te şi fă după cum ai zis, dar din ceea ce ai fă-mi şi mie o turtă mică şi adă-o încoace, iar pentru tine şi fiul tău fă la urmă.

Căci aşa zice domnul dumnezeul lui Izrail: făina cea din chiup să nu se sfîrşească şi untdelemnul din urcior să nu lipsească pînă în ziua cînd domnul va da ploaie pe fața pămîntului!»

Şi ea a plecat şi a făcut după cuvîntul lui Ilie, şi ea şi fiul ei şi casa ei au avut demîncare multă vreme:

Făina din chiup nu s-a sfîrşit şi nici untdelemnul din urcior n-a secat, după cuvîntul domnului pe care îl grăise prin gura lui

Ilie.

Ci după toate acestea, fiul femeii, stăpîna casei, s-a îmbolnăvit de o boală tare grea, încît şi-a dat sufletul.

Atunci ea i-a spus lui Ilie: «Ce să fac cu tine, omule al lui dumnezeu? Ai venit la mine să-mi aduci aminte de păcatul meu şi să omori pe fiul meu?»

Dar el i-a răspuns: «Dă-mi pe fiul tău!» Şi el l-a luat de la pieptul ei şi l-a dus în odaia de sus în care locuia el şi l-a pus pe patul lui,

Şi a strigat către domnul şi a zis: «Doamne dumnezeul meu, vrei să faci rău chiar femeii acesteia văduve, unde locuiesc eu, de ai îngăduit să moară fiul ei?»

Apoi s-a întins de trei ori peste copil şi a strigat către domnul şi a zis: «Doamne dumnezeul meu, întoarce sufletul acestui copil într-însul!»

Şi domnul a ascultat de glasul lui Ilie şi a întors sufletul copilului într-însul şi el a înviat.

Apoi Ilie a luat copilul cu el şi l-a coborît din odaia de sus şi l-a dat mamei lui şi i-a zis: «Iată, fiul tău este viu!»

Atunci femeia i-a răspuns lui Ilie: «Acum cred că tu eşti omul lui dumnezeu si cuvîntul lui dumnezeu care este în gura ta este adevărat!»" *(v. 7—24).*

Acest proroc este un model de perspicacitate, deoarece a ghicit de la cea dintîi privire că femeia care strîngea lemne era văduvă. Poate că se vor găsi unii să se mire că el a început prin a cere pentru el singur tot restul de pîine al acestei femei sărmane. S-ar putea crede că văduva, deşi de credință păgînă, avea mai multă încredere în cuvintele necunoscutului care vorbea în numele dumnezeului lui Izrail decît credea însuşi prorocul în făgăduielile dumnezeului său. Dar teologii susțin că toate acestea sînt doar aparente: Ilie a pus-o la încercare pe femeie, iar minunea s-a făptuit spre folosul ei, tocmai pentru că ea nu a şovăit, ci a crezut de îndată. Dacă ea ar fi refuzat să-i dea lui Ilie ultima ei îmbucătură, fireşte că minunea nu s-ar fi produs. Vedeți însă că minunea fusese prezisă de dumnezeu. Cum putea ea deci să nu se săvîrşească? Avem aici un cerc vicios şi zadarnic ne străduim să înțelegem această născocire biblică. Este ceva de domeniul

supranaturalului, ininteligibilului, din care cauză intră în competența sfinților părinți.

De altfel merită mai curînd să fie cercetate minunile săvîrşite uneori de dumnezeu, probabil cu scop de reclamă, în rîndurile popoarelor care nu credeau în el. Însă necredincioşii nu cedau şi nu se converteau la credința "adevărată" nici după aceste minuni.

Bunăoară, Biblia nu ne spune că văduva din Sarepta ar fi trecut la credința evreilor. Toate popoarele antichității, care recunoşteau existența multor zei, admiteau că aceştia comunică o parte din puterea lor unor aleşi, anume magilor egipteni, persani, babiloneni, iar cîte-odată chiar unor idolatri obişnuiți, cum a fost Balaam. Fiecare dintre aceşti vrăjitori îşi păstrează ritualul şi cultul său. Astfel se explică legendele biblice după care faraonul, văzînd minunile lui Moise, a recunoscut puterea dumnezeului său, dar nu şi-a schimbat religia. Văduva din Sarepta l-a recunoscut pe dumnezeul evreiesc fără a socoti însă necesar să treacă la altă credință.

"Şi după alt răstimp a fost cuvîntul domnului către Ilie în anul al treilea: «Du-te şi te înfățişează înaintea lui Ahab, căci voi trimite ploaie pe pămînt!»" *(Regi I,XVIII, 1).* Aşadar, trei ani de zile nu plouase. "Şi Ilie s-a dus să se înfățişeze lui Ahab... cînd foametea ajunsese năprasnică în Samaria..." *(v. 2).* Se înțelege că, după trei ani de secetă, era foamete. Dar de ce bîntuia foametea mai rău în Samaria decît în orice altă parte?

"Ahab a chemat la sine pe Obadia, căpetenie peste casa sa. — Obadia era tare cinstitor de dumnezeu. Cînd Izabela a omorît pe profeții domnului, Obadia a luat o sută de profeți şi a ascuns cîte cincizeci într-o peşteră, unde le-a dat de mîncare pîine şi apă.

Şi Ahab i-a zis lui Obadia: «Caută cu de-amănuntul în țară, la toate izvoarele de apă şi la toate pîraiele, poate se află ceva iarbă ca să scăpăm cu viață caii şi catîrii şi să nu rămînem fără vite».

Şi şi-au împărțit țara ca să o cutreiere: Ahab umbla singur într-o parte, iar Obadia tot singur într-altă parte. *(v. 3—6).*

Ne vine greu să ni-l închipuim pe rege părăsindu-şi palatul şi pornind să caute nutreț pentru cai. Fireşte, el putea să trimită pe cineva dintre slujitorii săi. Sau poate că, în urma cruntei mizerii pe care au pricinuit-o cei trei ani de secetă, regele Ahab îşi

concediase toată curtea şi slujitorii, păstrîndu-l numai pe mai-marele lor? Lucrul cel mai neobişnuit este că se mai aflau izvoare, pîraie şi rîuri. Cîmpiile erau sterpe din cauza lipsei de ploaie, este limpede; aceeaşi secetă trebuia să atingă însă pîraiele şi izvoarele despre care Ahab îi vorbeşte lui Obadia. Este curios că nici unul dintre credincioşii care citesc Biblia nu-şi pune vreuna dintre aceste întrebări.

Să mergem mai departe. În căutarea ierbii, Obadia îl întîlneşte pe Ilie şi se închină în fața lui. Prorocul îi porunceşte să-i anunțe lui Ahab iminenta sa vizită. Această poruncă l-a alarmat într-un mod straniu pe Obadia, care judeca astfel: "Dar dacă, după ce mă voi fi despărțit de tine, duhul domnului te va duce dumnezeu ştie încotro şi cînd eu mă voi înfățişa să dau de ştire lui Ahab şi nu te va găsi aici, atunci voi fi omorît!" *(v. 12).* Se pare că naivul Obadia se temea atît de mult de dumnezeu, încît bănuia o perfidie pînă şi în cuvintele prorocului. Din fericire, Ilie izbuti să-l liniştească şi să-l încurajeze, făgăduindu-i că se va arăta neapărat încă în aceeaşi zi lui Ahab.

"Şi s-a dus Obadia înaintea lui Ahab şi i-a dat de veste. Şi Ahab a pornit în întîmpinarea lui Ilie.

Cînd Ahab a dat cu ochii de Ilie i-a zis: «Tu eşti oare cel ce aduci nenorocire peste Izrail?»

Dar Ilie i-a răspuns: «Nu eu sînt cel ce aduce nenorocire peste Izrail, ci tu şi casa tatălui tău, fiindcă ați părăsit poruncile domnului şi umblați după Baali.

Şi acum trimite şi strînge tot Izrailul la mine, în muntele Carmel, precum şi pe profeții lui Baal, patru sute cincizeci, şi pe cei patru sute de profeți ai Aşerei, care mănîncă la masa Izabelei!

Atunci Ahab a trimis în tot cuprinsul lui Izrail şi a adunat pe toți profeții în muntele Carmel.

Apoi Ilie s-a apropiat de tot poporul şi a cuvîntat: «Cîtă vreme veți umbla şchiopătînd pe amîndouă picioarele? Dacă domnul este dumnezeu, umblați după el. Iar dacă este Baal, atunci umblați după el!» Dar poporul nu i-a dat nici un răspuns...

«Eu singur am rămas profet al domnului, iar profeți ai lui Baal sînt patru sute cincizeci (şi patru sute ai Aşerei).

Aduceți aici doi viței. Să-şi aleagă ei un vițel pe care să-l taie

bucăți şi să-l pună pe lemne, dar foc să nu pună. Şi eu voi lua pe celălalt, îl voi tăia bucăți şi-l voi pune pe lemne, iar foc nu voi pune.

Voi să vă rugați la dumnezeii voştri şi eu mă voi ruga domnului. Şi dumnezeul care va răspunde cu foc, acela să fie dumnezeu. Şi tot poporul a răspuns: «Bun este cuvîntul!»

Atunci Ilie a zis către profeții lui Baal: «Alegeți un vițel şi pregătiți-l mai întîi voi pentru jertfă, fiindcă voi sînteți mai mulți. Apoi să chemați pe dumnezeul vostru, dar să nu puneți foc».

Şi ei au luat vițelul care li s-a adus, l-au gătit pentru jertfă şi au chemat numele lui Baal de dimineață şi pînă la amiază: «Baale, auzi-ne!» Dar nu se auzea nici glas, nici mişcare. Atunci ei au început să joace împrejurul jertfelnicului pe care-l făcuseră.

Dar la amiază Ilie a început să-şi bată joc de ei şi zicea: «Strigați cu glas tare, căci el este dumnezeu! Poate se îndeletniceşte cu ceva sau s-a dus încotrova, sau călătoreşte, sau doarme, ca să se trezească din somn!»

Şi ei au început să strige cu glas tare şi-şi făceau scrijilituri după rînduială cu săbii şi cu lănci pînă cînd sîngele țîşnea din ei" *(v. 16—28).*

Criticii semnalează că muntele Carmel se afla pe teritoriul sidonienilor şi că regatul Sidonului nu trebuie confundat cu regatul Izrailului. Puteau oare supuşii lui Ahab, răspunzînd la provocarea prorocului Ilie, să se întrunească într-un loc care aparținea altui regat? Muntele Carmel figurează în această povestire numai pentru că "porumbelul sfînt" nu e prea tare în geografie. Criticii arată mai departe că, dacă ar fi să credem în realitatea acestui episod şi să-l acceptăm aşa cum este relatat, ar rezulta din el în mod vădit că poporul era foarte conştiincios şi cinstit din moment ce a admis în unanimitate propunerea lui Ilie. Este tot atit de evident că preoții săi, pe care Biblia îl blamează atîta, credeau la fel în Baalul lor ca şi Ilie în dumnezeul său, o dată ce şi-au făcut răni cu săbii şi cu sulițe şi şi-au vărsat sîngele pentru a obține focul din cer.

Dar din povestiri ridicole şi fanteziste de acest fel trebuie totuşi să tragem concluzii corecte cu privire la istoria poporului evreu. După ce anecdotele biblice sînt epurate de "minuni" şi de alte

ornamente fanteziste, mai rămîne un oarecare material util, chiar dacă e foarte puțin. De exemplu, din expunerea de mai sus reiese că poporul lui Izrail şi poporul lui Iuda se închinau, la urma urmelor, aceluiaşi dumnezeu, numai că îi ziceau altfel. Izrail avea viței de aur, iar Iuda tauri de aur, pe care Solomon îi aşezase în sanctuare şi care au rămas acolo pînă la distrugerea Ierusalimului şi a templului de către "faraonul Şişac". Din text reiese că Izrail nu se închina cu adevărat viţeilor săi, deoarece se spune că se închina lui Baal. Însă cuvîntul "Baal", "Bel", "Bal" însemna "domn", ca şi "Adonai", "Eloha", "Savaot", "Iahve". Ritualul aducerii jertfelor era acelaşi. Deosebirea era numai aceea dintre interesele egoiste ale preoților. Erezia Izrailului consta în faptul că izrailitenii nu voiau să-şi facă rugăciunile şi să aducă jertfe la Ierusalim, unde stăpînea seminția lui Iuda, ci şi-au făcut sanctuare la ei acasă.

"Iar după-amiază au început să strige din toate puterile pînă la vremea prinosului de seară. Dar nu s-a auzit nici glas, nici mişcare, nici semn de luare aminte..

Atunci Ilie Tesbiteanul a zis poporului întreg: «Apropiați-vă!» Şi tot poporul s-a dat lîngă el. Şi el a dres jertfelnicul cel dărîmat al domnului.

Şi Ilie a luat douăsprezece pietre, după numărul celor douăsprezece seminții ale fiilor lui Iacob, către care fusese cuvîntul domnului: «Israil să-ți fie numele!»

Şi cu pietrele a clădit un jertfelnic în numele domnului şi a făcut un şanț lat ca un răzor pentru două sea de sămînță împrejurul jertfelnicului.

Apoi a rînduit lemnele, a tăiat vițelul bucăți şi l-a pus deasupra lemnelor,

Şi a zis: «Umpleți patru ciubere cu apă şi turnați peste arderea de tot şi peste lemne». Şi au făcut întocmai...

Iar apa a înconjurat jertfelnicul şi şanțul era şi el plin de apă.

Însă pe la vremea prinosului de seară, profetul Ilie s-a apropiat şi a zis: «Doamne, dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Izrail, descopere-te astăzi că tu eşti dumnezeu în Izrail şi eu sînt servul tău, iar tot ceea ce am făcut astăzi este după porunca ta!

Auzi-mă, doamne! Auzi-mă, ca să cunoască poporul acesta că

tu eşti domnul dumnezeu şi că tu eşti acela care le întorci inima înapoi!>>

Atunci a căzut foc de la domnul, care a mistuit arderea de tot, lemnele, pietrele şi pămîntul, şi a sorbit şi apa care era în şanț.

Şi cînd a văzut poporul, a căzut cu fața la pămînt şi a zis: «Domnul, el este dumnezeu! Domnul, el este dumnezeu!»

Iar Ilie a zis: «Prindeți pe profeții lui Baal! Nici unul din ei să nu scape!» Şi i-au prins. După aceasta Ilie i-a pogorît la apa Chişonului şi acolo i-a junghiat" *(v. 29—40J.*

Unii oameni de ştiință susțin că Ilie ar fi un personaj alegoric şi că, în realitate, nu a existat niciodată un proroc Ilie. Dar chiar dacă Ilie a trăit, spun criticii, nu a existat niciodată un om mai lipsit de omenie. Căci, potrivit textului, profeții lui Baal credeau cu tot atîta ardoare în dumnezeul lor ca şi el în al său, iar credința lor era tot atît de tare ca şi a sa. Ei erau credincioşi dumnezeului şi regelui lor. Era cea mai crudă nedreptate să le ia viața. Şi cum a îngăduit regele Izrailului această execuție în masă? Aceasta însemna să se condamne pe sine însuşi. În sfîrşit, Ilie trebuia să țină seama că această minune nemaivăzută — apariția din senin a unui fulger care a aprins într-o clipă vițelul, lemnele, pietrele şi apa din şanț — i-ar fi pus, bineînțeles, pe gînduri pe prorocii eretici şi i-ar fi întors, fără îndoială, pe calea cea dreaptă.

Căci el era dator să se îngrijească de pocăința păcătoşilor şi nu să-i ucidă.

După ce i-au înecat pe profeții lui Baal în apele Chişonului, "Ilie a zis lui Ahab: «Du-te, mănîncă şi bea, căci se aude ropot de ploaie!»" (fu.*41).* Nu ați uitat că timp de trei ani toate popoarele pămîntului aşteptaseră cu nerăbdare ploaia cea binefăcătoare. Prin urmare, Ilie i-a comunicat lui Ahab o ştire îmbucurătoare. Dar el mințea, susținînd că se aude zgomotul torentelor, deoarece deocamdată nu se auzea încă nimic, după cum rezultă din versetul următor: "Şi Ahab a plecat să mănînce şi să bea, iar Ilie s-a suit pe vîrful Carmelului şi s-a cinchit, încît capul i-a ajuns între genunchi" *(v. 42).* Prorocul avea pe semne, talente acrobatice!

"Şi i-a poruncit slugii sale: «Urcă-te şi aruncă-ți privirea spre

mare!» Şi el s-a dus şi s-a uitat în zare şi a zis: «Nimic!». Dar el i-a poruncit: «Întoarce-te de şapte ori!»

Dar la a şaptea oară a venit cu răspuns: «Iată că se iveşte din mare un nor mic cît podul palmei!» Atunci Ilie i-a spus: «Du-te degrabă şi spune-i lui Ahab: înhamă şi te pogoară ca să nu te apuce ploaia!»

Dar într-o clipă cerul s-a întunecat de nori *şi* s-a pornit furtună şi ploaie pe mare. Şi Ahab s-a suit în carul său şi a pornit spre Izrael.

Mîna domnului însă era cu Ilie. Şi el şi-a încins coapsele şi a alergat înaintea lui Ahab pînă la cotitura spre Izrael" *(v. 43—46).* Spectacolul acestui sfînt moşneag, care alerga în fața carului regesc cît îl țineau picioarele sale profetice fără umbrelă, pe ploaie, trebuie să fi fost destul de pitoresc!

"Şi Ahab a împărtăşit Izabelei tot ceea ce făcuse Ilie şi cum el omorîse cu sabia pe toți profeții lui Baal.

Atunci Izabela a trimis un sol la Ilie să-i spună: «Aşa să-mi facă mie zeii dacă mîine pe vremea asta nu voi face cu viața ta la fel cum *ai făcut* şi tu cu fiecare din ei!»

Din această pricină l-a prins frica şi a pornit de acolo ca să-şi scape viața şi a ajuns la Beerşeba în Iuda, unde a şi lăsat pe sluga sa.

Iar el a pătruns în pustie cale de o zi. După ce a ajuns acolo, s-a pus jos sub un jneapăn şi îşi ruga moartea şi zicea: «Destul, doamne! Ia-mi sufletul, căci nu sînt mai bun decît părinții mei»" *(Regi I, XIX, 1—4).*

Aici sînt două lucruri curioase: întîi, că regina Izabela a fost atît de proastă încît să-l prevină pe Ilie că a poruncit să fie ucis a doua zi. Aceasta îi dădea un răgaz de 24 de ore ca să-şi ia valea. Al doilea, este uluitoare laşitatea acestui domn: el, care avea darul de a învia morții şi de a chema după bunul său plac norii şi trăsnetul, a fost cuprins de o teamă meschină în fața amenințărilor unei păgîne.

"Şi s-a culcat şi a adormit sub jneapăn. Dar iată ca un înger s-a atins de el şi i-a zis: «Scoală şi mănîncă (şi bea)! *».*

Şi cînd s-a întors cu ochii spre căpătîiul lui, iată o turtă rumenită şi un ulcior cu apă. Şi a mîncat şi a băut, apoi iarăşi s-a

culcat.

Îngerul domnului s-a întors însă a doua oară şi s-a atins de el şi i-a zis: «Scoală şi mănîncă, fiindcă vei porni la drum lung!»

Şi s-a sculat, a mîncat şi a băut şi cu demîncarea aceea a prins putere pentru patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, pînă a ajuns în Horeb, muntele domnului"*(v. 5—8).*

Se pare că pe cînd dicta scriitorului biblic această povestire "sacră", "porumbelul divin" a uitat cu totul că, la timpul său, chiar el istorisise că evreii au mers de la muntele Horeb pînă în împrejurimile Beerşebei timp de 38 de ani. Ne închipuim o dreptcredincioasă care, uimită de această contrazicere şi neîndrăznind să se îndoiască de ea, l-ar întreba pe părintele ei duhovnicesc de ce apare aici o astfel de contradicţie. Credeţi cumva că duhovnicul va fi într-o situaţie penibilă? Nicidecum! "Un preacucernic" ştie întotdeauna ce şi cum trebuie să le spună credincioşilor.

— De la muntele Horeb pînă la Beerşeba — ar spune el cu o mină importantă — este o depărtare de 347 de ori mai mare decît la Beerşeba pînă la muntele Horeb; iată de ce Moise a mers 38 de ani, iar Ilie 40 de zile, după cuvîntul domnului, care nu poate nici să greşească, nici să ne inducă pe noi în eroare.

Iar credincioasa se va închina cu atît mai mult Bibliei, cu cît o va înţelege mai puţin. Mai trebuie să regretăm profund că Biblia nu ne dă şi reţeta pentru prepararea turtei care poate să-l sature pe un drumeţ timp de 40 de zile!

Călătoria începută într-un mod atît de neobişnuit îi mai rezerva, bineînţeles, prorocului şi alte surprize. Ajungînd la muntele Horeb, "a intrat într-o peşteră, unde a şi mas. Şi cuvîntul domnului a fost către el şi i-a zis: «Ce faci aici, Ilie?»" *(v. 9).* Ilie nu primise nici un fel de instrucţiuni din partea îngerului: el ştia doar că trebuie să meargă la muntele Horeb şi nimic mai mult. El nu avea idee despre ţelul acestei călătorii. Aşadar, întrebarea lui dumnezeu pare stranie. Totuşi, Ilie răspunde, scuzîndu-se: "Sînt înfierbîntat de mare rîvnă pentru domnul dumnezeul Savaot, fiindcă fiii lui Izrail au părăsit legămîntul tău, au dărîmat jertfelnicele tale, au ucis cu sabia pe profeţii tăi, de n-am rămas decît eu, şi acum ei mă caută să-mi ia sufletul!»" *(v. 10).*

Menţionăm în treacăt că Ilie îl minte pe dumnezeul său: el nu

se teme de fiii lui Izrail, ci de coana Izabela, despre care însă nu spune nimic. Pentru a-i face pe plac, fiii lui Izrail aruncaseră în rîu pe toți prorocii lui Baal; de ei nu mai avea de ce să se teamă. Idolatria despre care vorbeşte el este acum de domeniul trecutului. Văzînd minunea de pe muntele Cârmei, poporul strigase: "Trăiască Adonai!". Dumnezeu este tot atît de bine informat ca şi Ilie despre schimbarea opiniei publice în favoarea sa. Este într-adevăr de neînțeles pentru ce înşiră Ilie verzi şi uscate.

"Şi el (dumnezeu. — *L.T.)* i-a zis: «Ieşi şi te aține în munte înaintea domnului!» Şi iată domnul trecea! Înaintea domnului mergea o furtună mare şi vajnică să crape munții şi să despice stîncile, dar domnul nu era în furtună. Şi după furtună un cutremur, dar domnul nu era nici în cutremur" *(v. 11).* Încercați să vi-l închipuiți pe Ilie pe acest munte care joacă. E un spectacol care face banii! Dar aceasta nu este încă tot. "Şi după cutremur un foc, iar domnul nu era nici în foc, şi după foc un murmur uşor şi dulce (şi domnul era acolo)" *(v. 12).*

Nu rîdeți! Tocmai în acest murmur uşor se afla dumnezeu! "Şi cînd l-a auzit Ilie, şi-a acoperit fața cu mantia sa şi a ieşit şi stătea la gura peşterii. Iar un glas l-a întrebat: «Ce faci aici, Ilie?»" *(v. 13).* Prorocul şi-a repetat răspunsul cuvînt cu cuvînt. "Atunci domnul a zis către el: «Pleacă şi te întoarce pe drumul pustiei Damascului şi intră acolo şi unge pe Hazael rege al Siriei şi pe Iehu, fiul lui Nimşi, să-l ungi rege peste Izrail iar pe Eliseu, fiul lui Şafat din Abel-Mehola, să-l ungi profet în locul tău. Şi aşa va fi: pe cel care va scăpa de sabia lui Hazael să-l omoare Iehu; pe cel care va scăpa de sabia lui Iehu să-l omoare Eliseu!»" (v. 15—*17).*

Nimeni nu a putut să explice vreodată acest pasaj din Biblie, deoarece nu se spune nicăieri că Eliseu ar fi fost uns şi că el i-ar fi ucis pe nenorociții scăpați de sub sabia lui Iehu.

"Şi după ce a pornit de acolo, s-a întîlnit cu Eliseu, fiul lui Şafat, care tocmai ara ogorul cu douăsprezece perechi de boi, iar el ara cu a douăsprezecea pereche. Şi cînd a trecut Ilie pe lîngă el, a aruncat mantia peste el, iar Eliseu a lăsat vitele şi a alergat după Ilie şi i-a spus: «Îngăduieşte-mi să mă duc să sărut pe tatăl meu şi pe mama mea, apoi te voi urma!» Dar el i-a răspuns:

«Întoarce-te! Ce am să fac cu tine?»" *(v. 19—21).* Aşadar, Eliseu a ajuns doar sluga lui Ilie fără ca pe creştetul său să fi căzut vreo picătură de mir.

Cap. al XX-lea din Cartea Întîi a Regilor ne povesteşte despre războiul pe care regele Siriei Benhadad (încă un necunoscut) l-a declarat regelui Izrailului, sub un pretext destul de neobişnuit. Într-o bună dimineaţă, acest Benhadad a trimis să i se spună lui Ahab: "...Argintul tău, aurul tău, femeile şi copiii tăi să mi le dai!" *(v.* 5).

Ahab a întrunit pe bătrîni şi le-a spus:

— Mi se pare că acesta îşi bate joc de mine! Iar bătrînii i-au răspuns:

— Nu-i da ascultare lui Benhadad şi nu-i îndeplini cererea.

Văzînd că nu i se dă ceea ce ceruse, Benhadad s-a înfuriat peste măsură şi a jurat că va face praf Samaria. Declaraţie de război. Luptă crîncenă. Triumful lui Ahab, pe care dumnezeu îl protejează pe neaşteptate şi din motive de neînţeles. Benhadad a fugit în oraşul Afec şi s-a ascuns acolo, alergînd dintr-o încăpere în alta. Pînă la urmă, Benhadad cade în mîna lui Ahab, care îi dăruieşte viaţa. Dumnezeu "cel constant" se căieşte că i-a dăruit victoria lui Ahab!

Urmează apoi faimoasa istorie cu Nabot, cel care avea o vie la Izreel, vecină cu palatul lui Ahab. Regele i-a făcut acestui podgarean o propunere, care ar fi putut ispiti pe oricine: el voia să-i cumpere via pentru a-şi întinde acolo grădina. El îi propunea lui Nabot să-i plătească fără a se tîrgui cît va cere sau, dacă Nabot preferă, era dispus să-i dea o altă vie, mult mai bună. Nabot respinge însă propunerea regelui. Via o primise moştenire şi nu voia s-o cedeze pentru nimic în lume. În faţa acestei uimitoare încăpăţînări, Ahab este atît de amărît, încît încetează să mănînce şi să bea. Atunci Izabela trimite ucigaşi plătiţi ca să-l omoare pe Nabot, după care îl sfătuieşte pe Ahab să intre în posesiunea viei dorite. Aceste evenimente determină intervenţia lui dumnezeu prin mijlocirea lui Ilie. Auzind ameninţările rostite împotriva lui, Ahab îşi sfîşie hainele şi se plimbă un timp pe străzile capitalei, îmbrăcat într-un sac *(cap. XXI).*

Împrejurările care au precedat moartea lui Ahab merită să fie

reproduse în întregime după "textul sacru".Şi, de altfel, cap. al XXII-lea din Cartea întâi a Regilor, care ne relatează ce s-a întîmplat cu acest prilej nu numai pe pământ, ci şi în cer, nu este de loc plictisitor de citit. Întîlnim aici pe un oarecare Miheia, de meserie profet, care a fost de faţă la marele sfat al lui dumnezeu în împărăţia cerului şi a povestit tot ce văzuse acolo cu ochii şi auzise cu urechile. Vă veţi convinge că nici nu este posibilă o precizie mai mare.

"Şi au trecut trei ani fără război între Siria şi Izrail. Iar în anul al treilea a venit Iosafat, regele lui Iuda, la regele lui Izrail" *(Regi I, XXII, 1—2).* Este bine să ştim că Iosafat, fiul virtuosului Asa, se distingea şi el printr-o exemplară pietate: în tot timpul cît a existat regatul lui Iuda, numai Iosafat şi regele Ezechia, despre care va mai fi vorba, sînt menţionaţi de biserică în calitate de regi exemplari. Piosul Iosafat a întreţinut însă cea mai mai strânsă prietenie cu necredinciosul Ahab; idolatria lui Ahab şi a Izabelei îl supăra atît de puţin, încît le-a cerut mîna fiicei lor Atalia pentru fiul său Ioram şi nu a fost refuzat. Menţionăm în treacăt că regina Izabela a fost foarte prolifică şi, după cum afirmă Biblia, o familie numeroasă este una dintre cele mai mari binecuvîntări ale lui dumnezeu. Deşi păgîni, Ahab şi Izabela au fost destul de binecuvîntaţi de dumnezeu, deoarece, după cum vom vedea mai departe, ei au avut nu mai puţin de 70 de fii, fără să mai numărăm fiicele, dintre care Atalia era cea mai mare.

Şi iată-l pe piosul Iosafat venind în vizită la cuscrul său Ahab. "Şi regele lui Izrail a zis către dregătorii săi: «Ştiţi voi oare că Ramot-Galaadul este al nostru? Şi noi stăm cu mîinile în sîn, fără să-l luăm din mîna regelui Siriei?>>" *(v.3).* Într-adevăr, în urmă cu trei ani, pe vremea războiului cu Benhadad, Ahab îşi zdrobise duşmanii, dar după nimicirea lor nu-i venise în gînd să pună stăpînire pe oraşul evreiesc Ramot. Cît era de distrat! "Apoi a întrebat pe Iosafat: «Să pornesc oare cu război împotriva Ramot-Galaadului?» Şi Iosafat i-a răspuns regelui lui Izrail: «Eu sînt ca tine, poporul meu ca poporul tău şi caii mei ca şi caii tăi!»" *(v. 4).*

Ce drăguț din partea lui şi cu cîtă sfîntă eleganță a spus-o! În calitatea sa de om pios, Iosafat a mai sfătuit să fie întrebat dumnezeu, pentru a se staibili dacă el este sau nu favorabil expediției proiectate. "Atunci Iosafat l-a mai îndemnat pe regele lui Izrail: «Întreabă acum şi ce zice domnul!» Şi regele lui Izrail a strîns pe cei patru sute de profeți şi i-a întrebat: «Să pornesc eu cu război împotriva Ramot-Galaadului sau să mă opresc?» Şi ei i-au răspuns: «Suie-te, căci domnul îl va da în mîna ta!»" *(v. 5—6).* După cum vedem, nu era lipsă de proroci la evrei: pe malul rîului Chişon li se făcuse de petrecanie la 850 de profeți ai lui Baal şi ai Aşerei; după trei ani 400 de proroci ai lui Iahve le luaseră locul.

Iosafat socotea că nu este de ajuns. El ar fi dorit ca nici un profet să nu fie absent de la această consultare. De aceea Iosafat spuse: "«Mai este aici un profet al domnului ca să-l întrebăm şi pe el?» Regele lui Izrail însă i-a răspuns lui Iosafat: «Mai este unul prin care am putea să întrebăm pe domnul, dar eu îl urăsc fiindcă niciodată nu-mi profețeşte de bine, ci numai de rău. El este Miheia, fiul lui Imla». Dar Iosafat a zis: «Să nu spună regele una ca asta!» Atunci regele lui Izrail a chemat pe unul din eunuci şi i-a zis: «Aleargă repede la Miheia, fiul lui Imla!»" *(v. 7—9).*

După ce li s-a înfățişat regilor, Miheia a început să le prorocească victoria la Ramot, la fel cu ceilalți *(v. 13—15).* Această plăcută profeție în gura lui Miheia l-a uimit mult pe Ahab. "Atunci regele l-a întrebat iarăşi: «De cîte ori să te jur ca să-mi spui numai adevărul în numele domnului?» Şi el i-a răspuns: «Văd tot Izrailul împrăştiat în munți, ca oile care nu au cioban». Şi domnul a zis: «Aceşti oameni n-au căpetenii şi fiecare să se întoarcă în pace la casa sa!» Atunci regele lui Izrail a zis lui Iosafat: «Nu ți-am spus oare că nu-mi profețeşte de bine, ci numai de rău?»" *(v. 16—18).*

Mai trebuia stabilit de ce fuseseră favorabile previziunile celorlalți profeți şi cine, la urma urmelor, era mai tare şi avea mai multă dreptate. Cui să-i dea crezare? Cum să procedeze? Miheia a luat din nou cuvîntul şi aici povestirea sa devine cu totul remarcabilă:

"Ascultă deci cuvîntul domnului! Am văzut pe domnul stînd pe tronul său şi toată oastea cerească stătea de-a dreapta şi de-a stîngă lui.

Atunci domnul a zis: «Cine este în stare să strice mintea lui Ahab ca să pornească şi să năvălească în Ramotul din Galaad?» Şi unul spunea una, altul spunea alta.

Dar iată că a ieşit un duh potrivnic şi s-a oprit înaintea domnului şi a zis: «Eu îi voi fura mintea!» Şi domnul l-a întrebat: «Cu ce?»

Şi el a răspuns: «Voi ieşi şi mă voi preface duh mincinos în gura tuturor profeților lui!» Iar *domnul* i-a zis: «Fură-i mintea, căci eşti în stare. Ieşi şi fă aşa!»

Şi acum iată că domnul a pus duh mincinos în gura tuturor acestor profeți ai tăi, fiindcă domnul a hotărît pieirea ta" *(v. 19—23).*

Cum vă place această anecdotă sacră? Şi ce părere aveți despre atotputernicul şi atotştiutorul dumnezeu, care se sfătuieşte cu îngerii cum să-i înşele pe oameni şi să-i distrugă? Comentînd acest pasaj al Bibliei, lordul Bolingbroke spune că anecdota este o imitație proastă a unui episod din Iliada, unde Jupiter, străduindu-se să sporească gloria lui Ahile spre paguba lui Agamemnon, îl amăgeşte pe acesta printr-un vis.

"Este posibil — scrie filozoful englez — ca preotul care a compus vechile legende iudaice să fi imitat legendele lui Homer, deoarece cărțile biblice au fost scrise mult mai tîrziu. În toată Biblia, dumnezeu este incomparabil mai prejos de dumnezeul grecilor. El iese aproape întotdeauna înfrînt. El nu se gîndeşte decît la sacrificiile care i se aduc, iar poporul său moare într-una de foame. Oricît s-ar arăta personal oamenilor, oricît ar vorbi cu propria lui gură, el nu are prea multă influență asupra poporului său, iar acesta nu îndeplineşte aproape nimic din cererile sale. I se construieşte un templu, dar apare un oarecare Şişac, rege al Egiptului, care nu lasă piatră pe piatră din templu. El îl înzestrează pe Solomon cu darul înțelepciunii, dar Solomon îşi bate joc de el, îl trădează şi se închină altor zei. El dă poporului său pămîntul făgăduinței, iar acest popor trăieşte acolo în robie de la moartea lui Iosua şi pînă la înscăunarea lui Saul. Într-adevăr, nu există un dumnezeu mai nefericit.

Alcătuitorii vechilor poveşti evreieşti n-au decît să spună că evreii au suferit nenorociri din cauza lipsei lor de credință față de

dumnezeu. Preoţii noştri anglicani ar putea spune acelaşi lucru despre irlandezii noştri şi despre muntenii noştri din Scoţia, care sînt foarte nenorociţi, deşi ei sînt credincioşi şi cu frică de dumnezeu.. Nimic nu este mai uşor decît să spui: dacă ai fost înfrînt şi nenorocit, aceasta se datoreşte faptului că nu eşti destul de credincios; dacă ai da mai mulţi bani bisericii, ai învinge şi ai propăşi. Această ruşinoasă prejudecată provine din antichitatea îndepărtată: ea a înconjurat lumea întreagă, ea a fost lozinca tuturor preoţilor, a tuturor religiilor şi la toate popoarele ea a servit preoţilor ca mijloc de îmbogăţire de pe urma prostiei omeneşti".

Însă prorocii dezminţiţi de Miheia s-au supărat, iar unul dintre ei l-a lovit peste obraz *(v. 24);* pe deasupra, Miheia a fost aruncat în temniţă *(v. 27).* Apoi Ahab a pornit la război pentru a-şi recuceri Ramotul de la sirieni, iar regele lui Iuda i s-a alăturat *(v. 29).* Aşadar, cuviosul Iosafat a dat mai multă crezare celor patru sute de proroci decît sucitului de Miheia.

Se pare că regele lui Izrail era întrucîtva neliniştit. "Şi regele lui Izrail a zis lui Iosafat: «Eu mă voi îmbrăca în haine străine şi voi intra în luptă, iar tu stai îmbrăcat cu hainele tale!» Şi regele lui Izrail şi-a luat alte haine şi a intrat în focul luptei" *(v. 30).* Nu este greu să înţelegem ce urmărea Ahab şi trebuie să ne mirăm doar de-naivitatea lui Iosafat.

"Dar regele Siriei poruncise căpitanilor carelor de luptă — căci el avea treizeci şi două — aşa: «Nu vă luptaţi cu oricine, ori de rînd, ori de frunte, ci numai cu regele lui Izrail! »

Şi cînd căpitanii carelor de luptă au văzut pe Iosafat, şi-au închipuit că el este regele lui Izrail şi s-au înşirat în jurul lui ca să se lupte *cu el,* dar Iosafat a început să strige.

Iar dacă au văzut căpitanii carelor de luptă că el nu este regele lui Izrail, şi-au căutat de treabă.

Un oştean însă şi-a încordat arcul şi a nimerit din întîmplare pe regele lui Izrail drept la încheietura platoşei. Atunci el a zis căpitanului: «Cîrmeşte şi mă scoate din învălmăşeala luptei, căci sînt rănit». ...Iar seara a murit din pricină că sîngele lui s-a scurs din rană înăuntrul carului de luptă" *(v. 31—35).*

Aşa a pierit soţul Izabelei! Autorul "sacru" ne-anunţă cu

lăudăroşenie că Ahab "a zidit un palat de
fildeş" *(v. 39)* şi se mulţumeşte cu această indicaţie fantezistă.

Moştenitorul lui Ahab a fost fiul său mai mare Ahazia, a cărui scurtă istorie o găsim în cap. I din Cartea a doua a Regilor. El şi-a început domnia cu un accident: "...A căzut de pe fereastra cea cu gratii din catul de sus al palatului său din Samaria şi s-a îmbolnăvit greu" *(v. 2).* Dată fiind lipsa unei explicaţii a accidentului, nu ne rămîne decît să tragem concluzia că Ahazia locuia în etajul de sus al palatului său. Probabil că, în seara fatală, băuse peste măsură şi căzuse pe fereastră, închipuindu-şi că este uşa dulapului cu vin. Dumnezeu nu i-a îngăduit lui Ahazia să moară pe loc. Regele însă se agita şi voia să afle dacă se va însănătoşi. În acest scop, el i s-a adresat lui Baalzebub, dumnezeul cel din Ecron.

Acest lucru l-a supărat în cel mai înalt grad pe prorocul Ilie. "Dar îngerul domnului a zis lui Ilie Tesbiteanul: «Scoală şi ieşi în întâmpinarea solilor regelui Samariei şi le spune: oare nu este dumnezeu în Ierusalim de aţi pornit să întrebaţi pe Baalzebub, dumnezeul cel din Ecron? Pentru aceasta, aşa zice domnul: nu te vei mai da jos din patul în care zaci, ci vei muri!> Şi Ilie a plecat" *(v. 3—4).*

Slujitorii i-au repetat lui Ahazia vorbele lui Ilie, deşi nu au fost în stare să-i dea regelui informaţii precise cu privire la persoana acestui prevestitor de rele. Ahazia i-a întrebat: "«Ce înfăţişare avea omul acela care s-a suit întru întîmpinarea voastră şi v-a spus aceste cuminte?» Atunci ei i-au răspuns: «El era păros şi încins cu o curea de piele peste mijloc!» Şi regele a zis: «El este Ilie Tesbiteanul!» îndată a trimis la el un căpitan peste cincizeci, cu cei cincizeci de inşi ai lui. Şi cînd s-a suit la el, căci Ilie stătea pe piscul muntelui, i-a zis: «Omule al lui dumnezeu, regele a poruncit să te cobori!» Atunci Ilie i-a răspuns căpitanului peste cincizeci şi i-a zis: «Dacă eu sînt omul lui dumnezeu, să se pogoare foc din cer şi să te mistuie pe tine şi pe cei cincizeci de inşi ai tăi!» Şi îndată s-a pogorît foc din cer şi l-a mistuit pe el şi pe cei cincizeci de inşi ai lui" *(v. 7—10).*

A fost trimis atunci un alt ofiţer cu 50 de oşteni, care a avut aceeaşi soartă *(v. 11—12).* Regele a trimis atunci o a treia solie.

"...Şi a căzut în genunchi (căpitanul. — *L. T.)* înaintea lui Ilie şi l-a rugat stăruitor şi i-a zis: "Omule al lui dumnezeu, fii milostiv pentru viața mea şi pentru viata celor cincizeci de servi ai tăi!

Foc din cer a căzut şi a mistuit pe cei doi căpitani dintîi, împreună cu cei cincizeci de inşi ai lor. Şi acum fii îndurător pentru viața mea!»

Atunci îngerul domnului a zis lui Ilie: <Pogoară-te la el, nu te teme de fața lui!> Atunci el s-a sculat şi s-a pogorît cu el la rege,

Căruia i-a zis: «Aşa zice domnul: fiindcă ai trimis soli ca să întrebe pe Baalzebub, dumnezeul cel din Ecron, ca şi cum n-ar fi dumnezeu în Izrail ca să-l întrebi pe el, pentru aceasta din patul în care te-ai suit nu te vei mai da jos, ci vei muri!»

Şi el a murit după cuvîntul domnului pe care l-a vorbit prin Ilie. Şi fratele său Ioram a fost ales rege în locul lui, — în anul al doilea al lui Ioram, fiul lui Iosafat, regele lui Iuda —, fiindcă el nu avea fiu" *(v. 13—17).*

Lordul Bolingbroke comentează în felul următor acest episod: "Ilie, care izbutise de două ori să cheme trăsnetele cerului peste capul celor doi ofițeri şi ale soldaților trimişi de rege, este un personaj născocit, deoarece, dacă ar fi putut să dispună oricînd de trăsnete, el ar fi cucerit, fără îndoială, întregul glob, plimbîndu-se urmat de sluga sa. Tocmai acest lucru l-au spus dintotdeauna vrăjitorilor oamenii cu rațiune: dacă sînteți încredințați că diavolul cu care ați încheiat un legămînt va face tot ce-i porunciți, de ce nu-i cereți să vă dea, bunăoară, toate împărățiile pămîntului, toate bogățiile şi toate femeile? Acelaşi lucru i s-ar fi putut spune şi lui Ilie:

— Ai ucis doi căpitani şi două cete de cîte 50 de inşi, lovindu-i cu trăsnete, şi tot tu fugi ca un laş de îndată ce regina Izabela amenință să te arunce în temniță! Oare nu puteai s-o faci scrum cu un trăsnet şi pe Izabela, aşa cum i-ai pîrjolit pe aceşti ostaşi nenorociți? Ce revoltătoare contradicție te face să semeni şi cu un zeu şi cu un laş? Ce om cu rațiune ar putea să suporte aceste poveşti dezgustătoare, care-ți trezesc un zîmbet de compătimire şi te fac să te cutremuri de groază?" Trebuie să adăugăm că este cu totul de neînțeles cauza pentru care ostaşii regelui, care nu aveau nici o vină, au fost exterminați cu trăsnetul. Textul biblic nu ne

spune nicăieri că Ahazia ar fi intenționat să-i facă vreun rău lui Ilie: chiar atunci cînd solul său se întoarce la rege şi îi povesteşte toate aceste semne funeste, nimeni nu se atinge nici de un fir de păr din capul său şi el pleacă întreg şi nevătămat. În afară de aceasta, dacă Ahazia ar fi avut de gînd să-l facă pe Ilie să împărtăşească soarta lui Miheia, nu ar fi fost nevoie să extermine cu puterea focului ceresc 102 oameni cu totul nevinovați, care nu făceau decît să îndeplinească porunca stăpînului lor. Ar fi fost pe deplin suficient să-i facă inofensivi, de exemplu, printr-o paralizie bruscă.. Minunea ar fi tot atît de mare, fără a fi pînă la urmă atît de mîrşavă şi de crudă.

În legătură cu Ahazia, cu Iosafat şi cu cei doi Ioram, cartea divină ajunge la o contradicție atît de flagrantă, încît merită s-o relevăm. În cap. 22 din Cartea întîi a Regilor se spune: "Iosafat, fiul lui Asa, a domnit în Iuda în anul al patrulea al lui Ahab, regele lui Izrail. Iosafat era de treizeci şi cinci de ani cînd a ajuns rege şi a domnit douăzeci şi cinci de ani în Ierusalim" *(v.* 41—42). Iar ceva mai departe, în acelaşi capitol, citim: "Şi Iosafat a adormit cu părinții săi şi a fost îngropat cu ei... Şi după el a ajuns rege Ioram, fiul său" *(v. 51).* Acest Ioram, rege peste Iuda, nu este altul decît soțul lui Atalia, fiica lui Ahab. "Ahazia, fiul lui Ahab, s-a suit pe tron în Samaria în anul al saptesprezecelea al lui Iosafat, regele lui Iuda. Şi el a domnit în Izrail doi ani" *(v. 52.)*

Comunicîndu-ne mai departe că Ahazia nu avea fii şi că i-a urmat la tron fratele său Ioram, Biblia ne spune că acest Ioram, rege al lui Izrail, s-a urcat pe tron în anul al nouăsprezecelea al domniei lui Iosafat, cînd acesta mai avea şase ani de trăit, cu alte cuvinte el s-a suit pe tron cu şase ani înainte de înscăunarea lui Ioram, regele lui Iuda, fiul lui Iosafat şi soțul Ataliei. În acest caz, este greu să împăcăm cap. al XX-lea din Cartea întîi a Regilor cu cap. I din Cartea a doua, deoarece aici, în versetul 17, se spune că Ioram (fratele şi urmaşul lui Ahazia. — *L. T.)* a ajuns rege în locul său în al doilea an al domniei lui Ioram, fiul lui Iosafat, regele lui Iuda.

O dată ce Ioram cel din Iuda l-a moştenit pe tatăl său Iosafat la opt ani după moartea lui Ahab *(XXII, v. 42, 52 şi 53),* cum putea el să fi domnit de doi ani în momentul cînd cumnatul său, Ioram cel

din Izrail, îi succeda lui Ahazia, şi acesta tot cumnatul său, care domnise doi ani după moartea lui Ahab?

Iată dar o contradicţie destul de curioasă. Dar nu vă grăbiţi! Ceva mai departe, cap. al III-lea din aceeaşi Carte a doua a Regilor începe astfel: "Ioram, fiul lui Ahab, a ajuns rege peste Izrail în Samaria în anul al optsprezecelea al lui Iosafat, regele lui Iuda. Şi a fost rege doisprezece ani" *(v. 1.)* De astă dată, avem o triplă contradicţie. Acest verset reduce domnia lui Ahazia la un singur an, deşi versetul 53 din cap. al XXII-lea al Cărţii întîi a Regilor pomeneşte despre doi ani; în schimb, prima contradicţie *(Regi II, I, 17)* prelungeşte la opt ani domnia acestui rege, remarcabil în istoria poporului evreu prin singurul fapt că... a căzut pe fereastră.

Să nu ni se facă reproşul că ne pierdem vremea dînd în vileag aceste grosolane stîngăcii ale autorului "sacru". Ele dovedesc neglijenţa şi dispreţul slujitorilor religiei, care au ticluit această carte absurdă şi îngrozitoare fără să-şi dea măcar osteneala de a o redacta ca lumea.

Între timp, plutea în aer o mare minune.

"Şi cînd domnul a voit să suie pe Ilie la cer în vîrtej de vînt, Ilie şi Eliseu plecaseră din Ghilgal...

...Şi ucenicii profeţilor care erau în Betel au ieşit înaintea lui Eliseu şi l-au întrebat: «Ştii tu oare că astăzi domnul va lua pe domnul tău pe deasupra capului tău?» Şi el le-a răspuns: «Şi eu ştiu. Fiţi pe pace!».

Apoi Ilie i-a zis: «Elisée, rămîi aici, fiindcă domnul m-a trimis la Ierihon!». Dar el i-a răspuns: «Viu este domnul şi viu să fie sufletul tău, dar eu de tine nu mă las!». Şi au ajuns la Ierihon.

Atunci ucenicii profeţilor cei din Ierihon s-au apropiat de Eliseu şi l-au întrebat: «Ştii tu oare că astăzi domnul va lua pe domnul tău de la tine pe deasupra capului tău?» Dar el le-a răspuns: «Şi eu ştiu. Fiţi pe pace!»

Apoi iarăşi i-a spus Ilie: «Rămîi aici, fiindcă domnul m-a trimis la Iordan!». Atunci el i-a răspuns: «Viu este domnul şi viu să fie sufletul tău, dar eu nu mă las de tine!». Şi au plecat amîndoi.

Şi cincizeci dintre ucenicii profeţilor s-au luat după ei şi s-au oprit la o depărtare oarecare în faţa lor, cînd ei amîndoi stăteau

pe malul Iordanului.

Atunci a luat Ilie mantia sa şi a sucit-o vălătuc şi a lovit apa, care s-a despărțit în două, într-o parte şi într-alta, şi ei amîndoi au trecut ca pe uscat.

Cînd ei au ajuns de partea cealaltă, Ilie i-a spus lui Eliseu: «Cere de la mine ce să-ți dau înainte de a fi luat de la tine». Şi el a zis: «Două părți din duhul tău să treacă asupra mea!».

Atunci el i-a răspuns: «Cererea ta este greu de împlinit. Dacă mă vei vedea cînd voi fi luat de la tine, să fie aşa, iar dacă nu, să nu fie!».

Dar pe cînd ei mergeau vorbind, iată că pe neaşteptate un car de foc cu cai de foc a trecut printre ei şi Ilie s-a suit la cer într-un vîrtej de vînt.

Cînd a văzut Eliseu, el a început să strige: «Părintele meu, părintele meu, carul lui Izrail şi călărețul lui!». Şi apoi nu l-a mai văzut. Apoi şi-a apucat hainele şi le-a rupt în două...

Şi a luat mantia lui Ilie care căzuse în urma lui şi a lovit apa... Şi îndată ce a lovit apa, s-a despărțit în două, de o parte şi de alta, Şi Eliseu a trecut prin mijloc" *(Regi II, II, 1, 3—14).*

Se impun cîteva observații fireşti. Dacă dumnezeu hotărîse să-l ia pe Ilie în cer de viu, în carne şi în oase, cum făcuse pe vremuri cu Enoh, de ce l-a mai pus să facă această plimbare fără sens de la Ghilgal la Betel, de la Betel la Ierihon şi de la Ierihon la Iordan? Pentru ce l-a pus să treacă Iordanul? Oare carul de foc cu care s-a ridicat la cer Ilie nu putea să tragă cu tot atîta uşurință pe malul stîng ca şi pe cel drept? Şi ce înseamnă cele două părți din duhul lui Ilie pe care le cere Eliseu? Şi a primit el pînă la urmă ceea ce ceruse? Biblia ne spune numai că, privindu-l pe Ilie plecînd, Eliseu, după curioasele sale țipete, nu a mai văzut nimic. Teologii ne încredințează că în "împărăția cerurilor" nu sînt decît spirite pure. Nu este oare aceasta în contradicție cu dubla înălțare la cer, a lui Ilie şi a lui Enoh?! Ce nevoie aveau acest patriarh şi acest profet de învelişul lor trupesc în împărăția supranaturalului şi a imaterialului? Întrucît este mai mare gloria lui Enoh şi a lui Ilie decît gloria altor aleşi ai lui dumnezeu care locuiesc în încăperile cereşti fără învelişul lor carnal? Aşadar, bunăoară, cînd Ilie şi Moise vorbesc în ceruri, cum arată această convorbire între

un suflet fără trup care se exprimă numai prin gînduri, fără sunete, şi trupul însufleţit care vorbeşte cu gura şi scoate sunete?

În sfîrşit, acest car de foc, aceşti cai de foc, aceste vîrtejuri şi însuşi numele de "Ilie" (Eli, Helios — soarele) au permis lui Bolingbroke şi lui Boulanger să vadă în aventura lui Ilie o imitație a întîmplării lui Faeton, eroul din mitologia greacă, aşezat şi el într-un car de foc. Însă legenda lui Faeton este de origine egipteană şi are o valoare morală, deoarece arată primejdiile trufiei. Ce rost are însă zborul la cer al lui Ilie?

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI NOUĂLEA
PREA MINUNATA VIAȚĂ A SFÎNTULUI PROROC ELISEU ŞI SFÎRŞITUL REGATULUI LUI IZRAIL

Şi iată-l pe Eliseu moştenitor al mantiei lui Ilie şi al unei anumite părți, poate chiar a doua treimi, din spiritul său. "Ucenicii profeților... i s-au închinat pînă la pămînt" *(Regi II, II, 15).* Primul lucru pe care l-a făcut a fost să curețe apele din oraşul Ierihon, aruncînd în ele un pumn de sare. De acolo s-a dus la Betel. "...Şi pe cînd suia la deal, au ieşit o seamă de copii din cetate care-şi băteau joc de el şi ziceau: «La deal, pleşuvule, la deal, pleşuvule!». Şi el s-a întors şi i-a văzut şi i-a blestemat în numele domnului. Şi îndată au ieşit două ursoaice din pădure şi au rupt din ei patruzeci şi doi de copii" *(v. 23—24).*

Lordul Bolingbroke remarcă: "Eliseu seamănă cu un lacheu îmbogățit, care se răzbună împotriva celor ce rîd de el. Cum aşa?! Respingătoare slugă a unui proroc! Pui urşi să sfîşie copiii pentru că ți-au zis că eşti pleşuv? Din fericire, în împrejurimile Betelului nu există păduri, iar în Palestina nu trăiesc urşi. Absurditatea acestei povestiri îi atenuează oroarea! " Mai putem adăuga că cei doi urşi care i-au hăpăit pe cei 42 de ştrengari din cîteva înghițituri nu au apărut, pare-se dintr-o pădure deasă, ci din vreo berărie, în care, după toate probabilitățile, autorul povestirii "sacre" s-a cherchelit destul de bine înainte de a lua condeiul pentru a scrie aceste rînduri.

După ce, în cap. al III-lea din Cartea a doua a Regilor, Biblia ni l-a înfățișat pe regele Iosafat în bună sănătate, contrar descrierii din cap. I, ea ne povesteşte acum că Meşa, regele Moabului, a plătit lui Izrail un bir anual pînă la moartea lui Ahab, constînd din 100.000 de oi şi 100.000 de berbeci netunşi. După urcarea pe tron a lui Ahazia, care a căzut curînd pe fereastră, Meşa a hotărît că este mult mai bine să nu plătească tributul. Însă Ioram, care a moştenit tronul fratelui său, i-a cerut oile şi berbecii. Meşa a refuzat şi Ioram a deschis ostilitățile, sprijinindu-se pe cei doi aliați ai săi: regele lui Iuda şi regele Edomului.

"Şi aşa au pornit regele lui Izrail, regele lui Iuda şi regele Edomului. Şi după ce au ocolit timp de şapte zile cu oştirea, nu mai aveau apă pentru oştire şi nici pentru vitele care veneau de pe urmă.

Atunci regele lui Izrail a zis: «O, domnul a chemat pe aceşti trei regi ca să-i dea în mîna moabiților!».

Şi Iosafat a întrebat: «Se află aici oare vreun profet al domnului ca printr-însul să întrebăm pe domnul?». Atunci a răspuns unul din dregătorii regelui lui Izrail şi a zis: «Aici se află Eliseu, fiul lui Şafat, care turna apă pe mîini lui Ilie».

Şi Iosafat a răspuns: «într-însul sălăşluieşte cu adevărat cuvîntul domnului!». Şi s-au îndreptat către el regele lui Izrail, împreună cu Iosafat şi craiul Edomului" *(Regi II, III, 9—12).*

Relevăm că atît fiul lui Ahab cît şi regele Edomului nu se închinau dumnezeului evreiesc. Aceasta îl face pe Bolingbroke să observe următoarele: "Dacă cineva ar povesti că trei regi, unul catolic şi doi protestanți, s-au dus la un abate catolic să-l roage să facă rugăciuni pentru ploaie, ce ați spune despre o asemenea prostie? Şi dacă un călugăr catolic ar scrie un asemenea basm, nu ar confirma oare prin aceasta adevărul zicătorii: «Mincinos ca un călugăr»?"

"Atunci Eliseu a zis către regele lui Izrail: «Ce pricină este între noi? Du-te la profeții părintelui tău şi la profeții maicii tale!». Dar regele lui Izrail i-a răspuns: «Deloc! Oare domnul a chemat pe aceşti trei regi ca să-i dea pe mîna lui Moab?».

Şi Elisau a răspuns: «Viu este domnul Savaot, înaintea căruia slujesc, că dacă nu aş fi căutat la obrazul lui Iosafat, regele Iudei,

nici nu m-aş fi uitat la tine şi nici nu te-aş fi băgat în seamă.

Şi acum, aduceţi-mi un cîntăreţ din chitară!». Iar după ce cîntăreţul din chitară a început să mişte coardele, mîna domnului a fost peste el" *(v. 13—15).*

E păcat că autorul "sacru" nu ne spune ce melodie a executat acest remarcabil lăutar, acompaniindu-l pe succesorul lui Ilie. "Şi a zis: «Aşa zice domnul: săpaţi în valea acestui rîu groapă lîngă groapă. Căci aşa zice domnul: nu veţi vedea nici vînt şi nu veţi vedea nici ploaie, şi cu toate acestea valea aceasta se va umple de apă şi veţi putea adăpa turmele şi dobitoacele voastre. Dar acest lucru nu-i de ajuns în ochii domnului! Ci şi pe moabiţi îi va da prinşi în mîinile voastre! Şi veţi cuprinde toate cetăţile întărite şi toate cetăţile însemnate, şi toţi pomii roditori îi veţi doborî la pămînt şi veţi astupa toate izvoarele de apă şi toate cîmpiile roditoare le veţi nimici cu pietre»" *(v. 16—19).*

O dată ce acestea erau condiţiile puse de bunul dumnezeu, devine de neînţeles pentru ce mai era nevoie de victorie. Într-adevăr, izrailiţii declaraseră război moabiţilor numai pentru a-i sili să le plătească tributul anual de 100.000 de berbeci şi tot atîtea oi. Din moment ce victoria trebuia să fie urmată de pustiirea totală a ţării, le răpea, bineînţeles, posibilitatea de a obţine vreodată birul dorit. "Iar a doua zi de dimineaţă, la vremea înălţării prinosului, iată că s-a pornit apă dinspre Edom, de s-a umplut ţinutul acela" *(v. 20).*

Partea a doua a prorociei s-a adeverit tot atît de bine ca şi prima: moabiţii, care au atacat tabăra izrailiţilor, au fost zdrobiţi.

"...S-au ridicat izrailiţii şi au bătut pe moabiţi, încît au luat-o la fugă, iar ei i-au fugărit pînă i-au nimicit pe moabiţi.

Oraşele lor le-au dărîmat, în mănoasele lor ogoare fiecare a aruncat cu pietre pînă le-au umplut, toate izvoarele de apă le-au astupat şi toţi pomii roditori i-au doborît la pămînt, pînă n-a mai rămas decît Chirhareşet. Dar şi pe acesta l-au înconjurat prăştiaşii şi l-au bătut cu pietre.

Şi cînd regele Moabului şi-a dat seama că izbînda războiului nu-i de partea lui, a luat cu sine şapte sute de oameni iscusiţi în mînuirea săbiei, ca să-l dovedească pe craiul Edomului, dar n-a izbutit.

Atunci a luat pe fiul său cel întîi născut, care avea să fie rege în locul lui, şi l-a adus ardere-de-tot pe zid. Din această pricină, fiii lui Izrail s-au întărîtat de mînie, iar ei au pornit de acolo şi s-au întors în țara lor" *(v. 24—27).*

La un concurs de poveşti idioate, cea expusă mai sus ar avea şanse să ia premiul întîi: ea nu are nevoie de nici un comentariu!

Mai departe îl vedem pe Eliseu repetînd într-o nouă ediție, îndreptată şi adăugită, minunile lui Ilie. Astfel, el întîlneşte (Biblia nu ne spune unde) o văduvă, tristă pentru că defunctul ei soț îi lăsase datorii, iar creditorii voiau să-i vîndă robi pe copiii ei *(Regi II, IV, 1).* Eliseu îi cere văduvei să-i declare ce avere are. Văduva răspunde: "În toată casa, roaba ta nu are decît un ulcior de untdelemn" *(v. 2).* Eliseu nici nu avea nevoie de mai mult. El îi porunceşte văduvei să colinde pe la vecini şi să ia cu împrumut de la fiecare toate oalele lor goale. Apoi îi porunceşte să se închidă cu copiii în casă şi să toarne uleiul din ulciorul ei în toate celelalte vase. Nu este greu să ghicim ce minune s-a întîmplat: ulciorul văduvei era nesecat. Copleşită, femeia a alergat la Eliseu să-i mulțumească, iar omul lui dumnezeu i-a zis: "Du-te şi vinde untdelemnul şi plăteşte datoria ta, iar cu ceea ce va rămîne trăieşte tu şi feciorii tăi!" *(v. 7).* Lucrul cel mai uimitor în această minune nu este asemănarea cu minunea lui Ilie, săvîrşită pentru văduva din Sarepta, ci faptul că de astă dată Eliseu s-a dispensat... de muzică pentru a o face.

"Într-o zi a trecut Eliseu pe lîngă Şunem. Şi acolo era o femeie de neam. Şi ea l-a silit să stea la masă şi, ori de cîte ori trecea, se oprea acolo ca să mănînce.

Şi ea a zis bărbatului ei: «Ştiu că omul lui dumnezeu care trece mereu pe la noi este sfînt.

Să-i facem sus o odaie cu pereți subțiri, să punem într-însa un pat, o masă, un scaun şi un sfeşnic, ca, ori de cîte ori va veni, să se odihnească acolo.

Dar într-o zi iată că a sosit, s-a retras în odaia cea de sus şi s-a culcat.

Şi a zis către Ghehazi, ucenicul său: «Cheamă pe şunamita încoace!». Şi el a chemat-o şi ea a venit în fața lui.

Şi el i-a zis lui Ghehazi: «Spune-i: iată tu te strădănuieşti cu

toată grija pentru noi. Ce să-ți facem în schimb? Vrei să vorbim cu regele sau cu căpitanul oştirii?». Dar ea i-a răspuns: «Sînt în mijlocul rudeniilor mele!».

Şi el a zis: «Cu ce am putea s-o mulțumim?». Atunci Ghehazi a răspuns: «Ea n-are copii, iar bărbatul ei este bătrîn».

Atunci el i-a spus: «Cheam-o!». Şi el a chemat-o şi ea s-a oprit în uşă.

Şi Eliseu i-a spus: «La anul pe vremea asta vei ține în brațe un băiat!». Şi ea a răspuns: «Nu, domnul meu! Omul lui dumnezeu, nu amăgi pe roaba ta».

Dar femeia a luat în pîntece şi a născut fiu tocmai la vremea despre care Eliseu îi spusese" *(v. 8—17).*

În această narație ne uimeşte un amănunt: de cînd s-a aciuat cu casă şi masă la această femeie cumsecade, se pare că Eliseu nu mai era în duşmănie cu regele (oraşul Şunem, aşezat la poalele muntelui Ghelvui, ținea de regatul lui Izrail). În dorința de a fi politicos şi amabil, Eliseu se oferă să intervină el pe lîngă Ioram, ca şi cum ar face parte dintre favoriții săi şi ar putea sta de vorbă cu el oricînd pofteşte! Or, regele este acelaşi Ioram căruia Eliseu îi declarase de curînd într-un mod atît de grosolan că nu vrea nici să-l vadă, nici să-i vorbească.

Textul Bibliei nu ne spune de-a dreptul că însuşi Eliseu este cel care i-a făcut acestei femei cumsecade copilul, dar ne îngăduie s-o bănuim. Totodată, mai departe, autorul povestirii îi dă omului lui dumnezeu titlul de tată. Nu se ştie dacă a devenit tată în felul sfîntului Iosif dulgherul, tatăl lui Iisus, "fiul lui dumnezeu", sau tată în sens obişnuit.

"Şi copilul a crescut. Dar într-o zi s-a dus la tatăl său, care avea secerători la lucru. Şi deodată a zis tatălui său: «Capul meu, capul meu mă doare!». Şi tatăl său a poruncit unui servitor: «Du-l la maică-sa!»... Şi a stat pe genunchii ei pînă la amiază, cînd a şi murit. Atunci ea s-a suit în odaia de sus, l-a culcat în patul omului lui dumnezeu, a închis uşa după ea şi apoi a ieşit... Şi ea a pornit şi a ajuns la omul lui dumnezeu, pe muntele Carmelului... Dar cînd a ajuns la omul lui dumnezeu, sus în munte, i-a cuprins picioarele lui... Atunci ea a început să zică: «Am cerut eu oare fiu de la domnul meu? N-am spus eu oare: nu

mă amăgi?»... Şi el s-a sculat şi a pornit după ea... Atunci a intrat Eliseu în casă, dar iată că băiatul era mort, culcat în patul lui. Şi el a intrat înăuntru, a închis uşa după ei amîndoi şi s-a rugat lui dumnezeu. Apoi s-a sculat şi s-a culcat peste copil şi a pus gura peste gura copilului, ochii săi peste ochii lui, palmele sale în palmele lui şi, pe cînd sta aşa plecat peste ei, a început să se încălzească trupul copilului. Şi a început să se plimbe prin casă încoace şi încolo. Şi s-a suit iarăşi şi s-a plecat peste copil. Atunci copilul a început să strănute de şapte ori şi a deschis ochii. Atunci el a strigat pe Ghehazi şi i-a zis: «Cheamă pe şunamita asta!». Şi el a chemat-o şi ea a intrat la el, şi el i-a zis: «Ia pe fiul tău?». Atunci ea a intrat înăuntru, a căzut la picioarele lui şi s-a închinat pînă la pămînt, apoi şi-a luat pe fiul ei şi a ieşit" *(v. 18—37).*

Criticii îşi bat joc de această minune a lui Eliseu, care se deosebeşte de minunea lui Ilie numai prin numărul sporit al mişcărilor pe care le face. Însă teologii văd în aceste mişcări un înțeles mistic: căci trebuie să te agiți înainte de a face o minune.

Prorocul s-a întors din Şunem la Ghilgal şi a găsit foamete în țară. Iarăşi şi iarăşi foamete . O nouă dovadă că această minunată țară a Canaanului, cu munții ei golaşi, cu peşterile şi prăpăstiile ei, cu lacul Sodomei, cu deşertul nisipos şi pietros, nu era de loc atît de roditoare cum o descrie bătrînul dumnezeu prin gura lui Moise.

...De acolo Eliseu s-a întors la Ghilgal. Şi era foamete în țară. Şi pe cînd ucenicii profeților stăteau înaintea lui, el a zis ucenicului său: «Pune o căldare mare şi fierbe ceva pentru ucenicii profeților ».

Şi unul din ei a ieşit la cîmp ca să culeagă verdețuri. Dar a nimerit o plantă agățătoare şi a cules din ea o poală plină de castraveți sălbatici şi s-a întors şi i-a tăiat mărunt ca pe verdețuri în căldarea cu fiertură fără să-şi dea seama.

Cînd s-a pus în blide oamenilor ca să mănînce şi pe cînd mîncau ei din fiertură, au început să strige şi să zică: «Moartea e în căldare, omul lui dumnezeu!». Şi n-au mai putut mînca.

Atunci el a zis: «Aduceți făină!». Şi el a aruncat făină în căldare şi a zis: «Toarnă oamenilor ca să mănînce!». Şi n-a mai fost nimic

vătămător în căldare.

Un om din Baalşalişa a venit la omul lui dumnezeu şi a adus pîrgă douăzeci de pîini de orz şi grîu nou în desaga lui. Şi a zis: «Dă oamenilor să mănînce!».

Şi sluga lui a zis: «Cum să dau acestea la o sută de oameni?». Şi el i-a răspuns: «Dă oamenilor să mănînce, căci aşa zice domnul: "să mănînce şi să mai şi rămînă .'"».

Şi le-a pus dinainte şi au mîncat şi a mai şi rămas, după cuvântul domnului" *(v. 38—44).*

Lucrul cel mai remarcabil în această minune este că, după mult timp, Iisus Hristos avea s-o repete. Însă Eliseu era mort de mult şi nu mai putea să-l acuze de plagiat pe fiul Mariei.

Cap. al V-lea este consacrat istoriei lui Naaman. Judecînd după ce spune Biblia, s-ar putea crede că este un om deosebit, dar, ca de obicei, nici un istoric nu a auzit despre el. "Naaman, voievodul oştirii regelui Siriei, era om cu nume şi cu vază înaintea stăpinului său, căci prin el domnul dăduse biruinţă sirienilor. Omul acesta viteaz era lepros. Odată pătrunseseră cete de sirieni şi răpiseră din ţara lui Izrail o copilă, care acum slujea pe soţia lui Naaman. Şi ea a zis către stăpîna sa: «Dacă s-ar duce stăpînul meu la profetul din Samaria, l-ar vindeca de lepra lui!»" *(v. 1—3).*

Cînd aceste cuvinte au fost aduse la cunoştinţa excelenţei-sale generalului Naaman, acesta şi-a cerut concediu de la rege, care nu l-a refuzat. În plus, regele Siriei a trimis o scrisoare prietenească regelui Izrailului, rugîndu-l ca Naaman să fie bine primit; şi Naaman a pornit la drum, luînd cu sine 10 talanţi de argint, 6.000 de sicii de aur şi 10 schimburi de veşminte. Dar cu regele Izrailului s-a întîmplat ceva de neînţeles. Cînd Ioram al Izrailului a deschis scrisoarea, a citit acolo; "O dată cu această scrisoare trimit la tine pe Naaman, dregătorul meu, ca să-l tămăduieşti de lepra lui!" *(v. 6).* Ne putem închipui mirarea lui Ioram la citirea acestei scrisori, dar este mai greu să ne imaginăm în ce fel a procedat. Iată ce spune Biblia: "Cînd regele lui Izrail a citit scrisoarea, şi-a sfîşiat veşmintele lui şi a zis: «Oare eu sînt dumnezeu ca să omor şi să dau viaţă, de l-a trimis el la mine să-l tămăduiesc de lepra lui? Dar să ştiţi şi să fiţi încredinţaţi că el îmi caută cîrciob!»" *(v. 7).*

Din fericire, Eliseu ştia tot ce se întîmplă şi a trimis să i se spună lui Ioram să-l îndrepte pe Naaman la el. Şapte băi în Iordan, după rețeta lui Eliseu, l-au vindecat pe deplin de lepră pe curajosul ostaş: "Şi trupul lui s-a făcut curat ca trupul unui copil" *(v. 14).* Drept să spunem, la început Naaman a fost uimit de rețeta profetului: i se părea curios că fusese nevoit să facă un drum atît de lung numai ca să se spele în apă curată. Şi la noi acasă sînt pîraie în care mă pot scălda, a spus el. Dar i s-a explicat că aceste pîraie nu au însuşirile Iordanului, dobîndite de acest rîu datorită amestecului binefăcător al lui Eliseu.

După ce s-a însănătoşit, Naaman a pornit să-i mulțumească profetului: "Iată, acum ştiu că în tot pămîntul nu este dumnezeu decît numai în Izrail! Şi acum ia o mulțumită de la robul tău!" *(v. 15).* Cu toate insistențele lui Naaman, dezinteresarea lui Eliseu a rămas statornică.

Eliseu a mai făcut o serie întreagă de minuni. Unul dintre personajele pe care autorul "sfînt" le numeşte în mod nebulos ucenicii profeților se afla odată pe malul Iordanului unde despica lemne şi toporul i-a scăpat în apă. "Ucenicul a început să strige şi să spună: «O, domnul meu»... Atunci omul lui dumnezeu a întrebat: «Unde a sărit?». Şi el i-a arătat locul. Apoi Eliseu a tăiat o bucată de lemn şi, aruncînd-o acolo, securea a plutit deasupra apei" *(Regi II, VI,* 5—6*).* Ucenicul nu a mai avut decît să întindă mîna şi să scoată toporul din apă.

O altă minune ne arată încă o dată în ce măsură îl ocrotea dumnezeu pe Eliseu. "Şi regele Siriei se războia cu Izrail. ...Ajungînd noaptea au împresurat cetatea. Cînd s-a sculat sluga omului lui dumnezeu a doua zi şi a ieşit afară, iată că cetatea era înconjurată de oştire cu cai şi cu care de luptă. Atunci sluga a zis: «O, stăpîne! Ce să facem?». Atunci el i-a zis: «Nu-ți fie frică, fiindcă cei ce sînt cu noi sînt mai mulți decît cei ce sînt cu ei!» Şi s-a rugat Eliseu şi a zis: «Doamne, deschide ochii lui ca să vadă!». Şi domnul a deschis ochii slugii lui şi a văzut. Şi iată că muntele din vecinătatea lui Eliseu era plin de cai şi de care de foc. Şi cînd ei au început să se pogoare, Eliseu s-a rugat la domnul şi a zis: «Loveşte neamul acesta cu orbire!». Şi i-a lovit cu orbire după cuvîntul lui Eliseu" *(v. 8—18).*

Aici aventura ia de-a dreptul caracterul unei farse, închipuiţi-vă pe aceşti ofiţeri şi ostaşi loviţi brusc de orbire, mai ales cînd este vorba de o armată numeroasă. Căci oraşul în care se afla prorocul era înconjurat de pedestrime, de călărime şi de care de luptă. Dacă această minune putea să se întîmple, miile de nenorociţi ar fi trebuit să ridice asediul, să le ceară îndurare izrailiţilor şi să se roage să fie conduşi acasă cît mai sînt în viaţă. Dar nu s-a întîmplat nimic din toate acestea! Potrivit Bibliei, oştirea oarbă nu a renunţat la gîndul ei de a-l prinde pe Eliseu viu sau mort. Şi aici autorul "sacru" îi sileşte pe credincioşi să înghită una dintre cele mai monumentale gogoşi care au fost scrise cîndva de preoţii ce-şi bat joc de credulitatea naivilor. Eliseu şi-a oferit chiar el serviciile ofiţerilor şi ostaşilor sirieni pentru a-i călăuzi în căutarea lui Eliseu. Idioţii cei orbi au acceptat propunerea şi prorocul i-a dus după sine pînă în capitală, unde au fost luaţi prizonieri. Această gogoriţă este atît de absurdă, încît considerăm necesar să reproducem încă o dată textul divin: "Atunci Eliseu le-a zis: «Nu este acesta drumul, nici cetatea. Porniţi după mine şi eu vă voi îndrepta spre omul pe care-l căutaţi! Şi i-a băgat în Samaria»" *(v. 19).*

Închipuiţi-vă pe aceşti oşteni care-l urmează pe proroc ca un cîrd de gîşte; imaginaţi-vă pe toţi aceşti orbi care merg din Dotan la Samaria, ţinînd unul pe altul de poala mantiei, iar primul ţinîndu-se de poala ghidului, care este însuşi Eliseu. Închipuiţi-vă toate acestea şi spuneţi dacă poate vreo religie să-şi bată joc într-un mod mai neruşinat de naivitatea credulilor săi adepţi! "Şi după intrarea lor în Samaria, a zis Eliseu: «Deschide-le, doamne, ochii ca să vadă!». Şi domnul le-a deschis ochii şi au văzut şi, iată, erau în mijlocul Samariei" *(v. 20).*

Dar toate sînt bune dacă se sfîrşesc cu bine şi vom vedea îndată că în ziua aceea Eliseu a fost mărinimos şi nu a abuzat de triumful său. "Dar regele Samariei, cînd i-a văzut, l-a întrebat pe Eliseu: «Să-i omor, părintele meu?». El însă a răspuns: «Nu-i omorî! Oare i-ai prins tu cu arcul şi cu sabia ta de vrei să-i omori? Pune-le dinainte pîine şi apă, să mănînce şi să bea şi să se întoarcă la stăpînul lor!». Şi le-a făcut ospăţ mare şi ei au mîncat şi au băut, apoi le-a dat drumul şi ei s-au întors la stăpînul lor. Şi

n-au mai năvălit cete de sirieni în pămîntul lui Izrail" *(v. 21—23).*

Ceea ce am citit mai sus este imediat infirmat de continuarea acestei povestiri. Aşa este "sfînta scriptură". Versetul 23 ne asigură că, mulțumită mărinimiei lui Eliseu, regatul Izrailului a fost de atunci izbăvit de năvălirile sirienilor. Dar citiți versetul 24: "Iar după acestea, Benhadad, regele Siriei, a strîns toată oastea şi s-a suit şi a împresurat Samaria". Ca să nu fie nevoite să explice aceste contradicții absurde şi din cale afară de prosteşti, manualele de "istorie sacră" relatează numai minunea cu orbirea sirienilor.

Aşadar, iată-l din nou pe Benhadad în scenă. Este acelaşi Benhadad căruia, după cum țineți minte, regele Ahab îi dăduse posibilitatea să se ascundă. "Şi bîntuia foamete mare în Samaria. Şi ei au ținut-o împresurată, încît un homer de vin costa optzeci de sicii de argint şi un sfert de cab de făină albă costa cinci sicii de argint", ni se spune în versetul 25.

"Şi pe cînd regele lui Izrail trecea pe zid, o femeie a strigat către el şi i-a zis: «Ajută-mă, stăpîne, măria-ta !».

Atunci el i-a răspuns: «Dacă nu te-ajută domnul, cum aş putea eu să te ajut? Cu ceva din arie sau cu ceva din teasc?».

Şi a mai întrebat-o regele: «Ce ai?». Şi ea i-a răspuns: «Femeia aceasta m-a îndemnat: dă-mi copilul tău ca să-l mîncăm astăzi, iar pe copilul meu să-l mîncăm mîine!».

Noi am fiert pe fiul meu şi l-am mîncat. Şi cînd i-am spus a doua zi: «Dă acum pe fiul tău ca să-l mîncăm, ea a ascuns pe fiul ei».

Şi cînd a auzit regele cuvintele femeii, şi-a rupt veşmintele sale şi, pe cînd trecea el pe zid, poporul a văzut că pe dinăuntrul trupului său era îmbrăcat în haină de jale.

Şi a zis: «Aşa să-mi dea dumnezeu şi să-mi facă ce va vrea el dacă astăzi capul lui Eliseu, fiul lui Şafat, va mai sta în locul lui!».

Şi pe cînd Eliseu stătea în casa lui împreună cu bătrînii, el a trimis un om înainte. Şi înainte de a ajunge solul la el, le-a spus bătrînilor: «Vedeți, regele a trimis un călău care să-mi ia capul! Luați aminte: cînd va sosi solul, închideți uşa şi-l siliți să stea afară. Dar iată că se aud şi paşii stăpînului său după el».

Şi pe cînd el mai vorbea, iată că regele s-a pogorît la el şi i-a

spus: «Această nenorocire este de la domnul! De ce să mai nădăjduiesc în domnul?»" *(v. 26—33).*

Din fericire, chiar dacă Eliseu era cauza foametei, tot el a fost cel care a schimbat curînd situația. Admirați vă rog: "Şi Eliseu a zis: «Ascultați cuvîntul domnului! Aşa zice domnul: mîine pe vremea asta o sea de lamură de făină va fi vîndută la poarta Samariei cu un siclu şi două sea de făină de orz tot cu un siclu»" *(Regi II, VII, 1).*

"Căci domnul făcuse să se audă în tabăra sirienilor duruit de care, nechezat de cai şi huiet ca de oaste mare. Şi atunci au zis unii către alții: «Regele lui Izrail a tocmit să vină împotriva noastră pe regii hetiților şi pe regii din Muțri».

Din această pricină s-au sculat şi au luat-o la fugă în amurg, şi-au părăsit corturile lor, caii lor, asinii lor, tabăra aşa cum era ea, ca să-şi scape viața." *(v. 6—7).*

"După aceasta a ieşit poporul cel războinic şi a prădat tabăra sirienilor şi s-a vîndut sea de lamură de făină cu un siclu, iar două sea de făină de orz tot cu un siclu, după cuvîntul domnului" *(v. 16).*

Cap. al VIII-lea, după ce ne spune că şunamita căreia Eliseu îi înviase copilul fugise de foamete în țara filistenilor unde stătuse şapte ani, ne povesteşte de asemenea istoria "căpitanului" Hazael. Pentru a o înțelege, trebuie să ne amintim că, atunci cînd Ilie (nu Eliseu, nu!) se afla pe muntele Horeb, dumnezeu îi spusese după un cutremur şi foc: "Pleacă şi te întoarce pe drumul pustiei Damascului (40 de zile şi de nopți de mers. — L.T.) şi intră acolo şi unge pe Hazael rege al Siriei, şi pe Iehu, fiul lui Nimşi, să-l ungi rege peste Izrail" etc. *(Regii, XIX, 15—16).*

Biblia nu ne explică de ce nu l-a uns Ilie rege nici pe Hazael, nici pe Iehu: bunul dumnezeu a rostit cuvintele de mai sus şi atîta tot. Acum avem de-a face cu Eliseu. Autorul "sfînt" îşi aduce deodată aminte de Hazael şi de Iehu şi, de bine de rău, caută să-şi îndrepte omisiunea, profitînd de faptul că-l are la îndemînă pe Eliseu. Aflăm, în sfîrşit, acum cine este acest Hazael.

"Odată a intrat Eliseu în Damasc, şi Benhadad, regele Siriei, era bolnav. Şi el a fost înştiințat: «Omul lui dumnezeu a sosit aici!».

Atunci a rostit regele către Hazael: «Ia în mîna ta un dar şi du-te în întîmpinarea omului lui dumnezeu şi prin el întreabă pe domnul astfel: «Oare mai scap cu viață din boala mea?».

Şi Hazael a pornit în întîmpinarea lui şi a luat cu sine un dar şi tot felul de bunătăți din Damasc, povară cît pentru patruzeci de cămile, şi a venit şi s-a înfățişat înaintea lui şi i-a spus: «Fiul tău, Benhadad, regele Siriei, m-a trimis la tine cu întrebarea: oare mai scap eu cu viață din boala mea?».

Şi Eliseu i-a răspuns: «Du-te şi-i spune: vei trăi! Dar domnul mi-a descoperit că el va muri»" *(Regi II, VIII, 7—10).*

Citind aceste prostii, ai impresia cîteodată că visezi. De ce Eliseu, care ştie de la dumnezeu că Benhadad va muri, îi porunceşte lui Hazael să-i făgăduiască bolnavului că se va însănătoşi? De ce el, "prorocul domnului", îl minte cu bună ştiință pe Hazael? Biblia nu ne explică. Această avalanşă de prostii este uneori de-a dreptul obositoare.

"Şi Hazael a stat nemişcat în fața lui şi l-a cuprins frica, iar omul lui dumnezeu a început să plîngă.

Atunci a întrebat Hazael: «De ce plînge domnul meu?». Dar el i-a răspuns: «Fiindcă ştiu răul pe care-l vei pricinui fiilor lui Izrail! Cetăților întărite le vei da foc, pe flăcăi îi vei omorî cu sabia, pe prunci îi vei zdrobi, iar pe *femeile* care au în pîntece le vei spinteca!»" *(v. 11—12).*

Cred că dacă cineva v-ar face astfel de prorociri şi ați crede în adevărul profețiilor, v-ați retrage cuprinşi de groază. Dar ce spuneți despre răspunsul lui Hazael?

"Atunci a zis Hazael: «Oare robul tău este cîine să săvîrşească asemenea faptă silnică?». Dar Eliseu i-a luat vorba: «Domnul mi te-a descoperit rege al Siriei».

După aceasta a plecat de la Eliseu şi, ajungînd la stăpînul său, l-a întrebat: «Ce ți-a spus Eliseu?» Şi el i-a răspuns: <Vei trăi!>.

Dar la amiază Hazael a luat o pînză pe care a înmuiat-o în apă şi a întins-o pe fața lui, iar el a murit. Şi Hazael a ajuns rege în locul lui" *(v. 13—15).*

Este un procedeu uluitor de simplu de a cuceri coroana. Nici unul dintre moştenitorii lui Benhadad nu a protestat şi este lesne de înțeles de ce. Aşa era "voia domnului".

La sfîrşitul cap. al VIII-lea ni se spune că, la bătrînețe, Iosafat l-a asociat la tron pe fiul său Ioram, soțul Ataliei. Aceasta contrazice ceea ce am citit mai sus: ni s-a mai povestit *(Regi I, XXII, 51)* că acest Ioram, fiul lui Iosafat, se urcase pe tron după moartea tatălui său. Dar dacă ne-am oprit la toate contradicțiile din Biblie, n-am mai isprăvi nicicînd.

Ioram, regele lui Iuda, a mers pe calea cea rea. La fel cu cumnatul său Ioram al Izrailului, el nu a făcut decît fapte urîte, pentru care a fost pedepsit: "Edomul" s-a răsculat şi a încetat să mai plătească tribut. Ioram al Iudeii avea 32 de ani cînd s-a urcat pe tron şi a domnit, după cum ni se spune, 8 ani. Cînd a murit, Ioram al Izrailului era în al doisprezecelea an de domnie.

Ioram din Iuda a fost moştenit de Ahazia, fiul său de la Atalia. Ahazia avea 22 de ani cînd a preluat coroana tatălui său. El nu se închina dumnezeului lui Iuda şi s-a menținut la domnie doar un an. Ahazia a încheiat o alianță cu unchiul său Ioram din Izrail pentru a lupta împotriva lui Hazael, regele Siriei. Dar Hazael i-a înfrînt pe aliați "şi regele Ioram s-a întors ca să se tămăduiască de rănile ce i le făcuseră sirienii la Ramot, în vremea cînd se lupta el cu Hazael, regele Siriei. Şi Ahazia, fiul lui Ioram, regele Iudei, s-a pogorît să vadă pe Ioram, fiul lui Ahab, care se afla bolnav în Izreel" *(Regi II, VIII, 29).*

Cititorule, fii gata! Îndată vei fremăta, căci dumnezeu pregăteşte un măcel înfiorător!

"Şi profetul Eliseu a chemat pe unul din ucenicii profeților şi i-a zis: «Încinge-ți coapsele şi ia cornul acesta cu mir în mînă şi du-te la Ramotul Galaadului. O dată ajuns acolo, uită-te la Iehu, fiul lui Iosafat, fiul lui Nimşi, apoi du-te spre el, scoate-l dintre frații lui şi-l bagă în odaia cea mai din dos. Ia apoi cornul cu mir, toarnă-l pe capul lui şi-i spune: «Aşa zice domnul: iată, te miruiesc rege al lui Izrail!». După aceasta deschide uşa şi fugi fără să mai aştepți nimic!»". *(Regi II, IX, 1—3).*

Tînărul "ucenic al profetului" a îndeplinit întocmai porunca, spre marea uimire a lui Iehu. După ce şi-a căpătat porția de mir, Iehu le-a povestit ofițerilor garnizoanei ce se întîmplase cu el. "Şi ei au aşternut în grabă fiecare veşmîntul său la picioarele lui, pe treptele cele goale şi au sunat din trîmbiță şi au strigat: «Iehu este

rege!». Apoi Iehu, fiul lui Iosafat, fiul lui Nimşi, au uneltit împotriva lui Ioram, şi Ioram luase parte la apărarea Ramotului din Galaad, împreună cu tot Izrailul împotriva lui Hazael, regele Siriei" *(v. 13—14).*

Ajungem acum într-un groaznic şi nesfîrşit labirint de asasinate. Hazael primise de la dumnezeu o misiune îngrozitoare, pe care a început s-o îndeplinească o dată cu moartea lui Benhadad. Misiunea sa este plină de orori inimaginabile: noul rege al Siriei va trebui să sfărîme capetele pruncilor şi să spintece pîntecele femeilor însărcinate. Iehu are şi el poruncă să se scalde în sînge. Reamintim că fărădelegile celor doi Ioram, ale lui Ahazia şi ale celorlalţi "monarhi" au constat numai în faptul că i s-au închinat lui Baal şi nu lui Adonai. Şi iată toleranţa religioasă pe care ne-o predică Biblia!

După proclamarea sa ca rege, Iehu încalecă şi se duse la Izreel, unde se afla Ioram şi unde Ahazia, regele lui Iuda, venise să-l viziteze pe Ioram, care se tămăduia acolo. "În Izreel însă un străjer stătea de strajă în turn. Şi cînd a zărit el că vine ceata lui Iehu, a zis: «Zăresc o ceată!». Dar Ioram a răspuns: «Un călăreţ să pornească în întîmpinarea lor şi să-i întrebe: veniţi cu gînd bun?»" *(v. 17).*

Văzînd că solul nu s-a întors, Ioram mai trimise pe unul, pe care de asemenea nu-l mai revăzu. "Atunci Ioram a poruncit: «Înhamă!». Şi au înhămat caii la carul lui. Şi a pornit Ioram, regele lui Izrail, împreună cu Ahazia, regele lui Iuda, fiecare în carul lui de luptă, şi s-au dus în întîmpinarea lui Iehu şi l-au întîlnit în ţarina lui Nabot cel din Izreel. Cînd Ioram a văzut pe Iehu, l-a întrebat: «Cu gînd de pace vii, Iehu?». Dar el i-a răspuns: «Ce gînd de pace atîta vreme cît se mai săvîrşesc desfrînările Izabelei, mama ta, şi multele ei fermecătorii!»" *(v. 21—22).*

Pentru a înţelege întreaga frumuseţe a reproşului lui Iehu în legătură cu desfrînarea reginei Izabela, trebuie să facem un mic calcul cronologic, întemeiat pe textele sfinte. Ce vîrstă avea atunci văduva lui Ahab? Ea era mama Ataliei, iar aceasta avea aproape 100 de ani.

Nu se ştie la ce vîrstă s-a căsătorit fiecare dintre ele. Dar să admitem că fiica lui Ahab nu avea decît 15 ani cînd a fost dată

după Ioram al Iudei, fiul lui Iosafat. Ştim acum că acest Ioram nu s-a distins prin credința lui față de dumnezeu. Cartea a doua a Cronicilor ne povesteşte ce pedeapsă l-a ajuns.

"Atunci domnul a întărîtat împotriva lui Ioram mînia filistenilor şi a arabilor care se megieşesc cu etiopienii,

Şi s-au pornit împotriva lui Iuda, pe care l-au cucerit şi au luat pradă toată bogăția care se afla în palatul domnesc, dimpreună cu fiii şi cu femeile lui şi nu i-a mai rămas nici un fiu decît Ahazia, fiul său cel mai mic.

Pe lîngă toate acestea, domnul i-a lovit lăuntrul trupului cu o boală fără de leac.

Şi aşa s-a trudit el vreme îndelungată, iar la sfîrşitul anului al doilea i-au ieşit măruntaiele din pricina bolii. Şi a murit în chinuri cumplite. Iar poporul nu i-a mai aprins miresme, precum aprinsese la moartea părinților săi" *(Cronici II, XXI, 16—19).*

Iar cap. al XXII-lea al aceleiaşi cărți începe cu următoarea informație prețioasă: "Şi locuitorii Ierusalimului au ridicat rege în locul său pe Ahazia, fiul său cel mai mic, fiindcă pe toți cei mai în vîrstă îi ucisese hoarda care pătrunsese în tabără cu arabii, şi în felul acesta Ahazia, feciorul lui Ioram, a ajuns regele Iudei. Cînd a ajuns rege, Ahazia *era* în vîrstă de douăzeci şi doi de ani, iar în Ierusalim a domnit un an. Pe mama sa... o chema Atalia" *(v. 1—2).* Numărul fraților lui Ahazia este indicat în versetul 14 din cap. al X-lea al Cărții a doua a Regilor: erau "patruzeci şi doi de inşi".

Să ne întoarcem acum înapoi: Atalia, care se măritase în cel mai bun caz la 15 ani, putea să nască după un an pe primul ei fiu. Să admitem că ea a născut în fiecare an şi numai fii (Biblia nu vorbeşte despre fiice ale acestei regine). Ahazia a fost al 43-lea, deci Atalia avea cel puțin 58 de ani la naşterea lui. De unde reiese că ea trebuie să fi avut exact 80 de ani atunci cînd Ahazia s-a urcat pe tron, la vîrsta de 22 de ani. De aici rezultă mai departe că Izabela, mama Ataliei, avea cel puțin 100 de ani atunci cînd i se atribuia ruşinosul ei desfrîu şi cînd fiul ei Ioram domnea peste Izrail, iar nepotul ei Ahazia peste Iuda. După toate acestea devine limpede că vrăjitoriile de care o acuză mîniosul Iehu puteau avea ca unic scop doar să-i atragă pe amanții acestei babe de 100 de ani!

Fireşte, răspunsul lui Iehu nu era de natură să-l liniştească pe fiul Izabelei. "Atunci Ioram a întors şi a vrut să fugă, şi i-a zis lui Ahazia: «Trădare, Ahazia!». Îndată Iehu şi-a încordat arcul şi a lovit pe Ioram în spate, iar săgeata i-a ieşit prin inimă şi el s-a prăbuşit în car" *(Regi II, IX, 23—24).* Ahazia, regele lui Iuda, a luat-o şi el la fugă. "...Iar Iehu s-a luat după el şi a zis: «Şi pe el! Ucideți-l în car!»... Şi regele a tot fugit pînă la Meghido, unde a şi murit" *(v. 27).*

Acum era rîndul Izabelei. "După acestea, Iehu a intrat în Izreel. Cînd a auzit Izabela, şi-a sulemenit ochii şi şi-a împodobit capul şi s-a pus la fereastră să privească" *(v. 30).* Această venerabilă bătrînă, care avea cel puțin 100 de ani, dacă nu chiar 120, mai conta pe farmecele ei, intenționînd să-l ispitească pe uzurpator. "Şi cînd Iehu a intrat pe poarta palatului, ea l-a întîmpinat: «Cu gînd de pace vine Zimri, ucigaşul stăpînului său?»" *(v. 31).* N-am uitat că Zimri, care l-a ucis pe regele Vasa şi toată familia lui, a domnit doar şapte zile, după care s-a sinucis, văzînd succesul rebeliunii lui Omri.

"Şi el a ridicat ochii spre fereastră şi i-a răspuns: «Cine eşti tu de vrei să te pui în pricină cu mine?». În acest timp vreo doi-trei eunuci se uitau la el. Şi el le-a poruncit: «Aruncați-o jos!» Şi ei au aruncat-o jos şi şîngele ei a împroşcat peretele şi caii, care au călcat-o în picioare. Apoi Iehu a intrat înăuntru şi a mîncat şi a băut şi a zis: «Căutați pe blestemata aceea şi o îngropați, căci este fiică de rege!». Şi s-au dus s-o îngroape şi n-au mai găsit dintr-însa decît țeasta, picioarele şi podul palmelor" *(v. 32*—35).

Ştim că Izabela a fost foarte fecundă. Ioram lăsase frați capabili să preia domnia. "Ahab avea în Samaria şaptezeci de feciori. Atunci Iehu a scris scrisori şi le-a trimis în Samaria, către căpetenia cetății, către bătrînii şi către cei ce se îndeletniceau cu creşterea feciorilor lui Ahab..." *(Regi II, X, 1).* Scrisorile porunceau ca toți tinerii "prinți" să fie ucişi. "Şi cum a ajuns scrisoarea la ei, au prins pe cei şaptezeci de voievozi, i-au omorît şi capetele lor le-au pus în coşuri pe care le-au trimis ia Izreel" *(v. 7).* Iehu a ucis, de asemenea, pe toți prietenii şi pe toți slujitorii casei lui Ahab.

"După toate acestea, Iehu a pornit de acolo şi a venit în Samaria. Şi pe cînd era pe la stîna ciobanilor, a întîlnit el pe

rudele lui Ahazia, regele lui Iuda, pe care le-a întrebat: «Cine sînteți voi?». Şi ele au răspuns: «Noi sîntem rudele lui Ahazia şi ne pogorîm ca să întrebăm de sănătate pe principii din casa regească». Atunci el a poruncit: «Prindeți-i de vii!». Şi i-au prins de vii şi au fost înjunghiați patruzeci şi doi de inşi... fără să scape nici unul din ei" *(v. 12—14).* Nu strică să amintim că aceşti 42 de fii ai Ataliei au mai fost ucişi o dată de arabi *(Cronici II, XXII, 1).* Ahazia, al 43-lea şi mezinul familiei, l-a moştenit pe tatăl său, Ioram al Iudei, numai şi numai datorită acestei exterminări a tuturor fraților săi mai mari. O, crudule şi neînfricatule Iehu! Nu ai pregetat nici măcar în fața uciderii unor... morți!

Greşiți profund dacă vă închipuiți că prin aceasta se încheie pioasele ticăloşii biblice. Iehu a proclamat mari festivități în cinstea lui Baal. "«Şi acum chemați pe toți profeții lui Baal, pe toți slujitorii lui şi pe toți preoții lui la mine. Nimeni să nu lipsească, fiindcă vreau să aduc o mare jertfă lui Baal. Oricine va lipsi nu va rămîne cu viață!». Iehu însă făcuse aşa cu gînd viclean, ca să stîrpească pe închinătorii lui Baal. Şi a zis Iehu: <Prăznuiți praznic mare în cinstea lui Baal!>. Şi a început chemarea la praznic. Atunci Iehu a trimis în tot Izrailul şi au venit toți închinătorii lui Baal, de n-a rămas nici măcar unul care să nu fi venit. Şi au intrat în templul lui Baal, încît templul lui Baal era tixit de lume" *(Regi II, X, 19—21).*

În timpul slujbei, templul rivalului lui Savaot a fost înconjurat de ostile lui Iehu. "Iar după ce Iehu a isprăvit aducerea jertfelor, a poruncit înainte-alergătorilor şi scutierilor: «Intrați şi hăcuiți, nimeni să nu scape !». Şi i-au trecut prin ascuțişul săbiei, iar pe aşere le-au doborît la pămînt. Apoi au pătruns pînă în sfînta sfintelor templului lui Baal. Şi au scos aşerele din el şi le-au ars. Chipurile cu scripturi ale lui Baal le-au sfărîmat, au dărîmat templul lui Baal şi l-au prefăcut în loc necurat pînă în ziua de azi. Şi aşa a stîrpit Iehu cinstirea lui Baal din Izrail" *(v. 25—28).*

Şi acum, cititorule, sprijină-te de perete sau ține-te de ceva ca să nu ameţeşti şi să cazi. Iată versetul 29: "Dar Iehu nu s-a dezbărat de păcatul lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cu care a împins pe Izrail la păcat, adică de vițeii de aur din Betel şi din Dan". Este de neînțeles acest domn Iehu!

Iată un alt citat: "Atunci a rostit domnul către Iehu: «Fiindcă ai săvîrşit cu voie bună ceea ce este drept în ochii mei şi te-ai purtat cu familia lui Ahab după inima mea, urmaşii tăi vor sta pe tronul lui Izrail pînă la al patrulea neam!» Dar Iehu n-a umblat cu tot cugetul său în legea domnului dumnezeului lui Izrail şi nu s-a dezbărat de păcatul lui Ieroboam, cu care el ademenise pe Izrail" *(v. 30—31).* Oricum ar fi, uzurpatorul a domnit 28 de ani şi şi-a lăsat coroana fiului său Ioahaz.

Captivat de isprăvile lui Iehu, autorul "sacru" a uitat-o pe Atalia. În cap. al XI-lea el revine la acest subiect. Urcarea pe tron a uzurpatorului a cufundat-o pe fiica lui Ahab într-un doliu adînc şi extrem de complicat: în numai cîteva zile a fost ucisă şi devorată de cîini mama ei Izabela, ucis fratele ei Ioram din Izrail şi restul de 70 de frați, fiul ei Ahazia şi ceilalți 42 de fii ai ei. Reginei din Ierusalim nu i-au mai rămas decît nepoții, fiii lui Ahazia. Ce a făcut ea pentru a-i salva de furia lui Iehu? I-a... ucis. "Cînd a văzut Atalia, mama lui Ahazia, că fiul ei a murit, a purces şi a stîrpit toată familia regească" *(v. 1).*

Numai în Biblie întîlnim o răzbunare de felul acesta. Voltaire spune: "Atalia, bunica micului Ioaş, îşi asasinează toți nepoții din Ierusalim, după cum ne spune istoria sfîntă, cu excepția micului Ioaş, care a izbutit să scape; ea era în vîrstă de aproape 100 de ani şi nu avea, de altfel, nici un interes să-i ucidă: ea nu comite toate aceste numeroase asasinate decît pentru plăcerea de a ucide şi pentru a-i da marelui preot Iehoiada un pretext ca s-o asasineze şi el la rîndul său. Avem aici scene de omor şi de măcel, care nu şi-ar avea seamăn decît în istoria dihorilor, dacă vreun cocoş s-ar apuca s-o scrie".

Lipsa de verosimil a fost întotdeauna caracteristică pentru povestirile biblice. În ce fel a reuşit cel mai mic dintre fiii lui Ahazia să scape de acest măcel general? El a fost ascuns de mătuşa sa Ioşeba. Dar cine este această Ioşeba? Sora lui Ahazia şi fiica Ataliei *(Regi II, XI, 2).* Ea era, în plus, soția preotului Iehoiada *(Cronici II, XXII, 11).* Aşadar, regina Atalia, celebră prin necredința ei, Atalia, care socotea că Baal este unicul dumnezeu, şi-a măritat fiica cu un preot al dumnezeului evreiesc. Iar micul Ioaş a fost crescut, fără să ştie Atalia, în templu. Timp de şase ani ea nu a

ştiut absolut nimic despre acest îndelungat complot al ginerelui ei. În al şaptelea an, Iehoiada i-a strîns pe căpitanii oştirii, care rămăseseră credincioşi dumnezeului evreiesc, le-a înfăţişat pe micul fiu al lui Ahazia, l-a proclamat rege, iar Atalia, venită în grabă să vadă ce se petrece, a fost ucisă la "intrarea grajdurilor" palatului regal. Totodată a fost omorît şi preotul lui Baal, Matfan, concurentul lui Iehoiada.

Din Cartea a doua a Regilor, rezultă că Ioaş a fost un rege pios; în schimb, din Cartea a doua a Cronicilor reiese că a sfîrşit-o prost *(cap. XXIV):* el a reinstituit cultul aşerelor şi al altor dumnezei mincinoşi, spre marea supărare a lui Zaharia, care a devenit preotul dumnezeului evreiesc după moartea tatălui său Iehoiada. Mîniat de reproşurile lui Zaharia, Ioaş a poruncit să fie ucis cu pietre în curtea templului *(v. 21).* La rîndul său, Ioaş a fost sugrumat de doi dintre slujitorii săi, pe. care Cartea a doua a Cronicilor *(v. 26)* îi numeşte "Zabad, fiul amonitei Şimeat, şi Iehozabad, fiul moabitencei Şimrit", iar Cartea a doua a Regilor *(XII, 22)* "Iozacar, fiul lui Şimeat, şi Iozabad, fiul lui Şomer". Oricine vor fi fost ucigaşii, regele a domnit 40 de ani în cap. După asasinarea lui Ioaş, i-a urmat fiul său Amaţia.

Revenind la Cartea a doua a Regilor, aflăm că în Izrail Iehu cel groaznic a fost moştenit de fiul său Ioahaz. Acest desfrînat şi-a bătut joc de dumnezeul evreiesc timp de 17 ani. Sub domnia sa au avut loc năvălirile pustiitoare ale regilor sirieni Hazael şi Benhadad. Este greu să ne închipuim cît de ruinaţi au fost evreii. Iată textul: "Lui Ioahaz nu-i mai rămăseseră oşteni decît cincizeci de călăreţi, zece care de luptă şi zece mii de pedestraşi, fiindcă regele Siriei îi nimicise şi îi făcuse una cu pulberea" *(Regi II, XIII, 7).*

Lui Ioahaz i-a urmat la domnie fiul său Ioaş, pe care nu trebuie să-l confundăm cu regele Ioaş al lui Iuda. Ioaş al Izrailului, nepotul lui Iehu, a purtat război cu Amaţia, fiul lui Ioaş, regele lui Iuda; el l-a zdrobit în luptă, a făcut în zidurile Ierusalimului o breşă largă de 400 de coţi şi a jefuit templul şi palatul regal.

Sub domnia lui Ioaş al lui Izrail a murit prorocul Eliseu. "Şi Eliseu zăcea de o boală de care mai tîrziu a murit. Atunci s-a

pogorît la el Ioaş, regele lui Iuda, şi l-a jelit" *(v. 14).*

În anul următor s-a produs o minune surprinzătoare. Odată, pe cînd îngropau un om, au zărit o ceată de moabiți şi "în grabă au aruncat pe omul acela în groapa lui Eliseu şi au plecat. Cînd însă omul s-a atins de oasele lui Eliseu, a înviat şi a început să meargă" *(v. 21).* Credem că moabiții s-au speriat şi ei şi au luat-o la sănătoasa.

Criticii, veşnic nemulțumiți, au şi aici obiecții de făcut. Ei întreabă de ce nu l-a înviat dumnezeu chiar pe Eliseu în loc să-l învie pe un terchea-berchea oarecare, neinteresant şi de care nimeni nu avea nevoie, numai pentru că fusese aruncat din întîmplare în mormîntul prorocului. Ei se întreabă cum de a putut mormîntul acesta să rămînă deschis timp de un an. Ei vor să ştie ce s-a întîmplat cu cel înviat şi se miră că acesta nu şi-a cucerit gloria şi că nici măcar în a doua viață a sa n-a binevoit să se facă cunoscut. În sfîrşit, ei se întreabă: dacă oasele lui Eliseu aveau această putere miraculoasă, de ce nu le-a mai folosit pe urmă nimeni? Ne întristează gîndul că n-a fost organizată utilizarea mai mult sau mai puțin rațională a acestui schelet, ceea ce ar fi putut să ne asigure tuturor nemurirea! Oricum ar fi,

"prea cucernicii părinți" ar fi putut folosi moaştele lui Eliseu măcar pentru a-şi prelungi propria existență. O dată cu moartea lui Eliseu, confuzia istorică-politică din Biblie devine atît de mare, încît este aproape imposibil să ne orientăm în dezordonata îngrămădire de nume şi de evenimente fanteziste. Sfîrşitul regatului lui Izrail s-a produs sub domnia regelui Ozeea. Acesta împreună cu mulți dintre foştii săi supuşi au fost luați în robie de asirieni.

CAPITOLUL AL PATRUZECILEA
SFÎRŞITUL REGATULUI LUI IUDA

Pe vremea cînd evreii din regatul lui Izrail se aflau în robia asiriană, regatul lui Iuda mai continua să se mențină ca un stat independent sub pioasa domnie a lui Iezechia. "El a desființat

închinarea de pe înălțimi şi a sfărîmat stîlpii cu pisanii idoleşti, aşerele şi şarpele cel de aramă pe care îl făcuse Moise, căci pînă în vremea aceea fiii lui Izrail îi aduceau tămîieri..." *(Regi II, XVIII, 4).* Este drept că dumnezeu l-a răsplătit pentru această credință cu victoria asupra filistenilor, dar în unele cazuri ocrotirea divină s-a manifestat numai pe jumătate. Astfel, în al patrulea an al domniei sale, Iezechia a fost atacat de Sanherib, regele Asiriei, şi a scăpat numai plătindu-i 300 de talanți de argint şi 30 de talanți de aur. "Şi Iezechia a dat tot argintul care se afla în templul domnului şi în vistieria palatului domnesc. ...Iezechia a desfăcut *aurul* de pe uşile templului domnului şi de pe scuturile pe care le îmbrăcase cu aur... şi le-a dat împăratului Asiriei" *(v. 15—16).*

După acest jaf se părea că Sanherib ar fi trebuit să-l lase pe Iezechia în pace. Dar ți-ai găsit! El s-a întors curînd, a împresurat Ierusalimul şi l-a trimis la Iezechia pe un oarecare Rabşache, căruia i-a poruncit să-i pună regelui următoarea întrebare vicleană: "Ce însemnează nădejdea aceasta pe care o ai?" *(v. 19).* Iezechia a trimis la Rabşache trei parlamentari, care i-au spus: "Vorbeşte robilor tăi în limba arameiană, căci înțelegem; nu vorbi cu noi în limba evreiască în urechile poporului de pe zid!" *(v. 26).*

Dar Rabşache a devenit şi mai impertinent. El a început să vorbească într-o "elegantă" limbă biblică: "Oare la stăpînul tău şi la tine m-a trimis domnul meu ca să spun aceste cuvinte? Dimpotrivă, la oştenii care stau pe ziduri şi vor ajunge să-şi mănînce scîrna şi să-şi bea udul cu voi!" *(v. 27).*

Se pare că Iezechia nu-şi prea punea multă nădejde în dumnezeu o dată ce îngăduise să fie jefuit în acest hal fără să opună nici o rezistență. Însă prorocul Isaia, contemporan al acestor evenimente, i-a ridicat moralul şi însuşi bunul dumnezeu i-a dat pînă la urmă ajutor. "Şi a fost că chiar în noaptea aceea îngerul domnului a ieşit şi a lovit în tabăra asirienilor o sută optzeci şi cinci de mii de inşi, iar cînd s-au sculat dimineața toți erau leşuri fără viață. Atunci Sanherib, împăratul Asiriei, a pornit şi s-a întors şi a rămas în Ninive" *(Regi II, XIX, 35—36).* O strălucită "victorie" biblică!

Biblia ne comunică mai departe că Sanherib a fost ucis de fiii săi Adramelec şi Sarețer, care, după ce au săvîrşit asasinatul, au

fugit în ținutul Ararat, iar celălalt fiu al lui Sanherib, Asarhadon, a ajuns rege în locul lui. În capitolul următor, autorul ne spune că, în ultimii ani ai domniei sale, Iezechia a încheiat o alianță cu Merodac Baladan, regele Babilonului.

Aceste afirmații nu se potrivesc cu descoperirile arheologilor referitoare la istoria regilor Asiriei. Din inscripțiile de la celebrul palat din Horsabad, descoperit în 1842 de Botta, consulul francez la Mossul, reiese că Merodac Baladan fusese izgonit din Caldeea de Salmanasar al V-lea, tatăl lui Sanherib, care-l învinsese în lupta de la Betlachim din anul 709 î.e.n. şi că, după această victorie, Salmansar a pus stăpînire pe Babilon, alipind acest regat la Ninive. Cum a putut deci Iezechia să încheie o alianță cu Merodac Baladan pe timpul lui Asarhadon, fiul lui Sanherib, o dată ce acest rege babilonean îşi pierduse toate posesiunile în războiul cu regele din Ninive, bunicul lui Asarhadon, iar acesta, care a domnit în ultimii ani ai vieții lui Iezechia, era în acelaşi timp rege şi peste Ninive şi peste Babilon?

Dar chiar dacă nu ținem seama de descoperirile savanților şi acordăm preferință autorității Bibliei, nu putem nici în acest caz să nu facem următoarea observație: dumnezeu — care făgăduise: "Eu voi ocroti cetatea aceasta şi o voi mîntui pentru mine şi pentru David, robul meu!" *(v. 34)* — ar fi putut să nu stea să aştepte a doua năvălire a lui Sanherib. Căci dacă dumnezeu, care este atotputernic, a hotărît să ia Ierusalimul sub protecția sa, ar fi fost mai rațional să apere oraşul împotriva lui Sanherib de la bun început, decît să-i îngăduie acestuia să ia toate bogățiile țării şi toate comorile templului. De asemenea este de neînțeles din ce cauză domnul Savaot, care se proclamase cu atîta solemnitate apărător şi ocrotitor al seminției lui Iuda şi care prin mîna îngerului său ucisese într-o singură noapte 185.000 de asirieni, i-a părăsit pe oamenii lui Iuda după cîțiva ani, îngăduind unei alte armate asiriene să le distrugă sanctuarul şi privind cu toată liniştea cum seminția lui Iuda şi a lui Veniamin, fără a excepta şi un mare număr de leviți, a fost încătuşată în lanțurile robiei.

Iată încă un fapt în legătură cu Iezechia, care nu este lipsit de interes. Acest rege s-a suit pe tron la vîrsta de 25 de ani, iar dumnezeu a înscris în cartea destinului său că va muri la 39 de

ani; în urma unor împrejurări care merită să fie menționate, dumnezeu a trecut cu buretele peste această pagină din "marea carte a veşniciei", introducînd un corectiv datorită căruia Iezechia a putut să trăiască pînă la 54 de ani.

În al 14-lea an al domniei sale, Iezechia s-a îmbolnăvit, după cum trebuia să se întîmple potrivit indicațiilor existente în cartea destinului său, înainte ca dumnezeu să fi recurs la burete. Regele lui Iuda nu a trimis după medic; ar fi fost şi inutil, deoarece îl avea la îndemînă pe prorocul Isaia, un om sfînt care era la curent cu toate hotărîrile lui Dumnezeu. Aflînd în ce pricină vrea pacientul regal să-i ceară sfatul, Isaia s-a grăbit să se înfățişeze la patul său. Şi Isaia i-a spus lui Iezechia: "«Aşa zice domnul: rînduieşte-ți casa, fiindcă nu te vei mai face sănătos, ci vei muri!». Dar el s-a întors cu fața la perete şi s-a rugat domnului aşa: « O, doamne! Adu-ți aminte că am umblat înaintea ta cu credință şi cu inimă neprihănită şi că am săvîrşit ceea ce era bun în ochii tăi!». Şi Iezechia a plîns neîntrerupt. Dar Isaia nu ieşise din ograda cea din mijloc a palatului domnesc şi iată că a fost cuvîntul domnului către el astfel: «Întoarce-te şi spune-i lui Iezechia, voievodul poporului meu! Aşa zice domnul dumnezeul lui David, strămoşul tău: Am auzit rugăciunea ta şi am văzut lacrimile tale! Iată, te voi tămădui şi poimîine te vei sui în templul domnului! Şi voi spori viața ta cu cincisprezece ani»"

(Regi II, XX, 1—6).

În calitatea sa de proroc, Isaia nu s-a mirat de loc şi a îndeplinit cu cinste porunca primită. Însă bolnavul s-a fîstîcit în fața prorocirilor contradictorii. Iezechia l-a întrebat pe Isaia: "Care este semnul după care voi şti că domnul mă va tămădui şi că poimîine mă voi sui în templul domnului?». Şi Isaia i-a răspuns: «Iată semnul domnului după care vei şti că domnul va adeveri cuvîntul pe care l-a făgăduit!» Şi la întrebat: «Să se mute umbra cu zece linii mai înainte sau să se dea mai înapoi?». Atunci a zis Iezechia: «Este uşor ca umbra s-o ia înainte cu zece linii! Nu! Ci să se dea înapoi cu zece linii. Atunci a strigat profetul Isaia către domnul şi domnul a dat înapoi cu zece linii umbra care se pogorîse pe ceasornicul lui Ahaz" *(v. 8—11).* Isaia a pus "o turtă de smochine" peste buba lui Iezechia şi acesta "s-a făcut sănătos".

Necredincioşii rîd de această marmeladă de smochine şi de cele zece linii ale ceasornicului solar cu care umbra s-a mutat înapoi. Ei spun că ori boala lui Iezechia a fost un fleac o dată ce s-a vindecat în urma aplicării unui plasture de smochine, ori aici numai puterea intervenției divine a fost cauza tămăduirii regelui, care se afla la un pas de moarte, şi atunci nu era nici o nevoie de turta de smochine. Cît priveşte ceasornicul solar, Iezechia le face criticilor impresia unui mare prost atunci cînd spune că îi este mai uşor umbrei să alerge înainte decît să se dea înapoi: în ambele cazuri, legile naturii ar fi fost încălcate în egală măsură şi întreaga ordine a mişcării cosmice din sistemul solar ar fi trebuit să se tulbure. În plus, mersul înapoi al umbrei pe ceasornicul solar al lui Ahaz apare ca o repetare a cunoscutei minuni săvîrşite de Iosua.

Aşa spun scepticii. În schimb, teologii cred, fără să se gîndească prea mult, că soarele a stat în loc de dragul lui Iosua şi a mers înapoi la rugămintea lui Iezechia. În cap. al XXXVIII-lea din Cartea profetului Isaia, această întîmplare este menționată din nou: "Şi soarele s-a dat înapoi cu zece linii pe care le străbătuse" *(v. 8).*

Fenomenul cel mai interesant din toate întîmplările curioase prin care se distinge această epocă este moartea lui Isaia: acest om, care era o întrupare a miracolului, nu a putut face nici cea mai mică minune atunci cînd propria sa viață a fost în pericol. Manase, fiul şi urmaşul lui Iezechia, care nu avea prea multă încredere în povestea cu misterioasa mişcare a umbrei, a fost tot atît de puțin pios pe cît fusese de evlavios tatăl său. Vrînd să vadă dacă Isaia dispune şi pentru propriul său uz de vreun plasture de smochine, a poruncit ca profetul să fie tăiat în două cu ferestrăul. Nefericitul Isaia a fost tăiat cu ferăstrăul ca o bîrnă oarecare. Nici Rafail, nici vreun alt înger nu i-au venit în ajutor. Nu ne rămîne decît să presupunem că în timpul execuției credinciosului său slujitor dumnezeu era din cale-afară de ocupat pe o altă planetă.

Ultimul rege al lui Iuda a fost Sedechia. În al 11-lea an al domniei sale *(Regi II, XXV, 2),* Ierusalimul a fost cucerit de oştirile lui Nabucodonosor. "Prinții de sînge" au fost omorîți, iar Sedechia, căruia i-au scos ochii şi pe care l-au pus în lanțuri, a fost luat în

robia babiloneană împreună cu ceea ce mai rămăsese din poporul său *(v. 7).* Nabucodonosor a dat foc templului lui Solomon şi palatului; după plecarea sa, Ierusalimul a ajuns o ruină *(v. 9—10).*

"În sfîrşit — spune Voltaire — iată deznodămîntul celei mai mari părți a istoriei ebraice. Întîi, distrugerea celor zece triburi din regatul lui Izrail şi, curînd după aceea, captivitatea celorlalte două triburi; iată cu ce se termină toate minunile pe care dumnezeu le-ar fi săvîrşit în favoarea lor".

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI UNULEA
SACRELE ISTORII AMOROASE "TOBIT" ŞI "IUDITA"

Tobit, din seminția lui Neftali, a fost dus în robie la Ninive pe timpul lui Salmanasar, regele Asiriei. Din nefericire, acest rege biblic nu ne-a lăsat o hartă a posesiunilor sale. Căci fără o astfel de hartă nu putem înțelege cum a reuşit el, fiind rege la Ninive (pe Tigru), să ocolească regatul Babilonului pentru a purcede şi a-i robi pe locuitorii Palestinei. Este ca şi cum turcii ar fi străbătut Grecia pentru a lua în captivitate populația Italiei. Tobit spune: "Şi am călătorit în Media şi am lăsat *în păstrarea* lui Gabael, fratele lui Gabri, din oraşul Raghis din Media, zece talanți" *(Tobit, I, 14).* Este o sumă considerabilă pentru soțul unei femei muncitoare (Ana, soția lui Tobit, era torcătoare: *II, 11).* Ne cuprinde mirarea în fața acestui Tobit, care a plecat la sute de kilometri depărtare de Ninive pentru a-şi da banii în păstrare unui oarecare Gabael.

Odată, după ce s-a întors acasă de la o înmormîntare şi era impur, Tobit s-a culcat să doarmă lîngă zid. El nu a observat că pe zid stăteau nişte vrăbii. Cele ce urmează sînt relatate chiar de el: "Şi pe cînd stăm cu ochii deschişi, vrăbiile au lăsat de sus necurăție în ochii mei şi făcui albeață" *(II, 10).* Oamenii competenți susțin că găinațul vrăbiilor nu este de loc periculos pentru văz şi că era suficient ca Tobit să se fi spălat.

"...În aceeaşi zi s-a întîmplat ca Sara, fiica lui Raguel din Ectabana din Media, să fie ocărîtă de slujnicele tatălui său,

fiindcă ea ținuse şapte bărbați. Şi Asmodeu, duhul cel rău, i-a fost ucis înainte de a trăi ea cu ei. Şi ele o ocărau: «Tu eşti proastă că ți-ai ucis bărbații! Şapte ai ținut şi nu porți numele nici unuia. ...Du-te după ei! Am vrea să nu mai vedem în veac de veac fecior sau fiică din tine!» Cînd auzi ea aceste ocări, se mîhni foarte... Şi ea se rugă la fereastră..." *(III, 7—11).*

După cum remarcă criticii, pînă atunci evreii nu au menționat nicăieri numele vreunui diavol, demon sau drac: spiritele rele sînt originare din Persia, unde poporul credea în existența a doi zei la fel de puternici: Ormuz, zeul binelui, şi Ahriman, zeul răului. Fiecare dintre ei stăpînea peste o armată întreagă de duhuri, bune şi rele. Ei şi-au preluat religia de la vecinii sau de la înrobitorii lor, împrumutînd de la aceştia nu numai riturile, ci şi tradițiile religioase.

Cartea lui Tobit ne face să credem că duhul cel rău Asmodeu se îndrăgostise de Sara şi era gelos. Aceasta este în deplină concordanță cu doctrina veche despre spirite, îngeri şi zei. Am mai văzut, în cartea "Facerii", îngeri îndrăgostiți de fiice ale oamenilor şi dînd naştere la uriaşi. Oamenii bisericii au născocit apoi multe poveşti cu demoni care avuseseră legături sexuale cu femei şi despre oameni neobişnuiți născuți din aceste relații "păcătoase", despre diavoli care intră în trupul băieților şi al fetelor în sute de chipuri diferite, despre felul cum pot fi invocați şi alungați demonii. Au existat şi mai există multe prejudecăți şi superstiții barbare, pe care clericii, şireți şi interesați, le-au folosit întotdeauna pentru a exploata prostia omenească.

"Atunci rugăciunea amîndurora fuse ascultată înaintea slavei marelui dumnezeu şi Rafail a fost trimis ca să-i vindece pe amîndoi: pe Tobit să-l vindece de albeață şi pe Sara, fiica lui Raguel, s-o dea de femeie feciorului lui Tobit şi să ferece în lanțuri pe Asmodeu, duhul cel rău, fiindcă Tobie, fiul lui Tobit, avea dreptul s-o moştenească" *(v. 16—17).*

Este prima dată aici cînd "sfînta scriptură" îi spune pe nume unui înger. Toți comentatorii afirmă că numele îngerilor iudeo-creştini sînt de origine caldeeană: Rafail este tămăduitorul domnului, Uriel focul domnului. Azrail neamul domnului, Mihail chipul domnului, Gavril omul domnului. Îngerii perşi purtau cu

totul alte nume: Mah, Kur, Dubadur, Baaman etc. Evreii se aflau în robie la caldeeni şi nu la perşi, astfel că au preluat credința în îngerii şi în diavolii caldeeni. Cînd evreii erau înrobiți de canaaneni, ei se închinau zeilor acestora. Cînd s-au aflat în captivitatea unor regi asirieni, ei au preluat credința lor în spirite bune şi rele.

"În ziua aceea îşi aduse aminte Tobit de banii pe care îi lăsase în păstrarea lui Gabael, în oraşul Raghis din Media, şi zise în sine: «Rugatu-mi-am moartea! De ce n-aş chema pe fiul meu Tobie ca să-i arăt înainte de moarte ce va fi să facă?». Şi-l chemă şi-i zise: «Copile! Cînd va fi să mor, îngroapă-mă, dar să nu părăseşti pe mama ta»" *(IV, 1—3).* Urmează o lungă cuvîntare care se încheie astfel: "Şi acum îți spun despre cei zece talanți pe care i-am lăsat în păstrare lui Gabael, în oraşul Raghis din Media" *(v. 20).*

Apoi Tobit înmînează fiului său zapisul lui Gabael *(V, 3)* şi îl sfătuieşte să-şi găsească un însoțitor care să plece cu el în Media. "Şi a plecat să caute pe cineva şi a dat de Rafail. El era înger, însă Tobie nu ştia. Şi el îi zise: «Vrei să mergi cu mine în călătorie, la oraşul Raghis din Media? Cunoşti tu ținutul?» Şi îngerul i-a răspuns: «Vreau! Cunosc bine drumul şi chiar am şi mas la Gabael, fratele nostru»" *(v. 4—6).*

Ce fericită coincidență, nu-i aşa? Tînărul Tobie i-l înfățişă tatălui său pe frumosul necunoscut, care îi spuse că se trage din neamul lui Anania cel mare şi că îl cheamă Azaria. Era iarăşi o coincidență fericită, deoarece bătrînul Tobit îl cunoscuse pe Anania şi era chiar rudă de departe cu el. A urmat tîrguiala privitoare la plata cuvenită pentru însoțirea băiatului. "Ți-ajunge cumva o drahmă pe zi şi bani pentru merinde întocmai ca şi pentru fiul meu? Şi dacă vă veți întoarce sănătoşi acasă, pe lîngă simbrie îți voi mai adăuga ceva" *(v. 15—16).* Este destul de curios că bătrînul Tobit, un evreu stabilit la Ninive, plăteşte în monedă grecească şi nu evreiască sau medă.

Tobie pleacă la drum cu pretinsul Azaria şi cu "cîinele tînărului care fugea după ei". Nu e greu să ghicim că această călătorie nu a fost lipsită de aventuri. Altminteri nici n-ar fi meritat ca autorul să-şi dea atîta osteneală şi să aducă în scenă cele două personaje.

"Iar ei, plecînd la drum, ajunseră seara la fluviul Tigru şi maseră acolo. Şi tînărul se coborî să se scalde. Dar un peşte sări din fluviu şi vru să-l înghită. Atunci îngerul îi zise: «Prinde peştele!». Şi tînărul prinse peştele şi-l aruncă pe ţărm" *(VI, 1—3).*

Cum a fost cu putinţă că un peşte monstruos, capabil să înghită un om, să se fi lăsat atît de uşor prins de bronchii, asemenea unui iepure pe care-i apuci de urechi? Pe teologi aceasta nu-i încurcă de loc. Nu-i încurcă nici faptul că astfel de peşti nu trăiesc în apă dulce. Nu ne rămîne decît să credem că peştele fusese aruncat în Tigru în mod excepţional, din porunca specială a lui dumnezeu, pentru ca să se poată înfăptui minunea. Era o punere în scenă divină şi este deci inutil să căutăm cărei specii putea să-i aparţină acest uriaş peşte antropofag de apă dulce.

Îngerul îi porunci lui Tobie să taie peştele şi să păstreze inima, ficatul şi fierea. După încheierea acestei operaţii, călătorii au prăjit peştele şi s-au hrănit cu el pînă au ajuns la Ecbatana. "Dar tînărul întrebă pe înger: «Frate Azaria! Pentru ce sînt bune ficatul, inima şi fierea peştelui?». Şi el îi răspunse: «Dacă vreun om ori vreo femeie este chinuit de diavolul sau de vreun duh rău, să se afume cu inima şi cu ficatul şi nu-l va mai chinui; iar fierea este bună să se ungă cineva cu ea la ochi cînd are albeaţă şi se lecuieşte»" *(v. 7—9).*

Apoi Rafail îl sfătui pe Tobie să-i ceară găzduire lui Raguel, ruda sa, şi să ia de soţie pe Sara, fiica sa. Această din urmă propunere l-a făcut să şovăie pe tînăr, care era nepregătit. El îi zise îngerului: "«Frate Azaria! Eu am auzit că fata a fost măritată de şapte ori şi că toţi mirii ei au murit în cămara de nuntă. Şi fiindcă eu sînt singurul fecior la tatăl meu, mă tem ca nu cumva, intrînd înăuntru, să mor şi eu ca şi cei dinainte, fiindcă pe ea o iubeşte un diavol care nu face nimănui nici un rău decît celor care se apropie de ea. Şi acum mă tem»... Ci îngerul îi răspunse: «...Ea va fi soţia ta! Iar de diavol nu purta de grijă, fiindcă în noaptea aceasta ţi se va da de soţie. Cînd vei intra în cămara de nuntă, ia un cărbune din tămîiernic şi pune deasupra o bucăţică din inima şi din ficatul peştelui şi afumă, şi cînd diavolul va mirosi va fugi şi nu va mai veni înapoi în veac de veac. Şi cînd vei

intra la ea, sculați-vă amîndoi şi strigați către milostivul dumnezeu şi el vă va mîntui şi vă va milui. Nu te teme, căci ea este menită pentru tine din veac şi tu o vei mîntui şi ea va merge cu tine, şi cred că vei avea cu ea copii». Cînd a auzit Tobie, a început s-o iubească şi sufletul lui se lipi de ea foarte" *(v. 14—18).* Nu uitați, vă rog, că Tobie încă nici nu o văzuse pe tînăra eroină.

"Şi cînd ajunseră la Ecbatana, se duseră la casa lui Raguel. Iar Sara le ieşi înainte şi-i hiritisi şi ei o hiritisiră pe ea şi ea îi duse în casă. Atunci Raguel zise către femeia sa Edna: «Cum seamănă tînărul acesta cu vărul meu Tobit!» *(VII, 1—2).* Tînărul îşi spuse numele, fu primit cu multă bucurie şi se făcu o masă mare, însă tînărul Tobie refuză să mănînce dacă bătrînul Raguel nu-i va da de zor de soție pe fiica sa Sara. Raguel nu pregetă, dar socoteşte că este de datoria sa să-i comunice tînărului moartea îngrozitoare care-i lovise pe primii şapte soți ai frumoasei Sara. Tînărul Tobie insistă, susținînd că nu se teme de nimic. "Apoi chemă pe Sara, fiica lui, şi, luînd-o de mînă, o dete lui Tobie de soție şi zise: «Iată, ia-o după legea lui Moise şi du-o la tatăl tău!». Şi i-a binecuvîntat. ...Şi luă o hîrtie şi scrise învoiala pentru căsătorie şi o pecetlui" *(v. 13—14).*

Edna pregăti cămara de nuntă şi o duse acolo pe Sara. "Şi ea începu să plîngă. Ci ea, îndreptățind lacrimile fiicei sale, îi zise: «îndrăzneşte, copilă!»" *(v. 16— 17).* "După ce isprăviră de mîncat, duseră şi pe Tobie la Sara în odaie. Şi pe cînd mergea îşi aduse aminte de vorbele lui Rafail şi luă cărbunele din tămîiernic şi puse inima peştelui şi ficatul şi afumă cu ele. Cînd diavolul simți mirosul fugi pînă în Egiptul de sus, unde îngerul îl ferecă în lanțuri" *(VIII, 1—3).*

Teologii şi-au pus întrebarea dacă Asmodeu mai este înlănțuit pînă în ziua de astăzi şi unde anume se află. O întrebare de toată importanța! Au curs rîuri de cerneală pentru rezolvarea ei. Deosebit de şmecheri s-au dovedit a fi călugării de la o mănăstire din Egipt, care arată credincioşilor o fîntînă foarte adîncă unde susțin că Rafail l-ar fi încătuşat pe duşmanul său. Diavolul s-ar afla acolo şi astăzi. Pentru o mică taxă percepută de evlavioşii monahi, se poate obține îngăduința de a arunca în fîntînă cîteva pietre sau cîteva picături de ,.apă sfințită", pentru a mări

suferințele acestui demon, redus oricum la o stare de totală neputință.

Convins că Tobie nu va scăpa cu viață din această poveste, Raguel a avut grijă să-i sape o groapă. Dar în dimineața următoare, aflînd că ginerele său este întreg şi nevătămat, se bucură nespus. Imediat groapa a fost astupată, iar ospățul de nuntă a durat 14 zile. Iar la sfîrşitul ospețelor Raguel îi spuse lui Tobie "să ia jumătate din averea sa şi să se ducă sănătos la tatăl lui: «Iar partea care va mai rămîne: după ce voi muri eu şi femeia mea»" *(v. 21).* În timpul ospețelor de nuntă, îngerul Rafail, care se întorsese din Egipt, a venit la Raghis sub numele de Azaria. Gabael, ale cărui afaceri erau prospere, i-a restituit fără multă vorbă cei 10 talanți lăsați de Tobit.

În sfîrşit, tînărul Tobie, soția lui, însoțitorul ceresc şi cîinele s-au întors la Ninive, unde bătrînul orb începuse să-şi piardă nădejdea. Tobie "apucă pe tată-său şi-i unse ochii cu fiere, zicînd: «Curaj, tată!». Şi cînd începu să-l ințepe, el se şterse la ochi şi albeața se coji de pe ochii lui şi, văzînd pe fiul lui, căzu de gîtul lui... plîngînd" *(XI, v. 11—13).* Nu mai rămînea decît să-i plătească simbria lui Azaria; acesta însă refuză drahmele, îşi spuse adevăratul nume şi, declarînd că este unul dintre cei şapte îngeri superiori din ierarhia cerească, se făcu nevăzut.

Povestea lui Iudita este tot atît de miraculoasă. În al 18-lea an al domniei lui Nabucodonosor, pe care Biblia îl face aici împărat al Asiriei, oraşul Betulia, cu totul necunoscut istoricilor şi geografilor, a fost împresurat de oştile acestui rege, comandate de imaginarul general Olofern. Grosul acestei oştiri era format din 120.000 de pedestraşi şi din 12.000 de ostaşi călări *(Iudita, II, 15).* Olofern astupă canalele care alimentau cu apă Betulia, astfel că asediații "erau leşinați de sete şi cădeau pe ulițele oraşului" *(VII, 22).* Situația devenise insuportabilă. Atunci o frumoasă văduvă din Betulia, al cărei soț murise de insolație în timpul secerişului *(VIII, 3),* hotărî să-şi salveze oraşul natal. În acest scop ea se îmbrăcă cu rochia ei cea mai bună, se unse cu parfumuri şi mirodenii şi, însoțită de o bătrînă slujitoare, se duse în tabăra duşmanilor *(X, 10).* "Şi ei se minunau de frumusețea ei..." *(v. 19).* Frumoasa femeie ceru să fie condusă la general, care pe vremea

aceea "se odihnea pe patul său..." *(v. 21).* Olofern o invită pe Iudita la masă în cortul său. Au mîncat şi au băut din plin. Generalul "se bucură de ea şi bău vin foarte mult, cît nu băuse niciodată în vreo zi de la naşterea lui" *(XII, 20).* După ospăț, cînd Olofern, foarte mulțumit, se întinse în patul său, Iudita apucă sabia generalului şi "îl lovi peste gît de două ori din toate puterile şi-i reteză capul..." *(XIII, 8).* Şi mai spuneți, după toate acestea, că dragostea nu te face uneori să-ți pierzi capul!

Roaba puse capul lui Olofern "în desaga ei cu merinde" *(v. 9).* Neobservate, cele două femei se întoarseră în oraş. A doua zi apăru pe zidurile Betuliei chipul comandantului suprem al oştirii lui Nabucodonosor. După cum susține Biblia, văzînd capul tăiat al lui Olofern, imensa armată care împresura oraşul o luă la fugă, cuprinsă de panică *(XV, 2—3).* Nimănui nici nu i-a trecut prin gînd să se pună sub comanda vreunui alt căpitan.

Iată comentariul lui Voltaire în această chestiune. "Un geograf ar avea încurcături mari dacă ar trebui să stabilească poziția Betuliei: se spune ba că este aşezată la 40 de leghe la nord de Ierusalim, ba la cîteva mile mai la sud; dar o femeie cinstită ar fi şi mai încurcată dacă i s-ar cere să justifice conduita frumoasei Iudita. Să te culci cu un comandant de oaste pentru a-i tăia apoi capul nu este tocmai o dovadă de modestie. Să pui acest cap însîngerat, cu mîinile tale însîngerate, într-un sac şi să te întorci apoi liniştită împreună cu slujnica prin mijlocul unei armate de 100.000 de oameni fără a fi oprită de nici o santinelă nu este chiar atît de simplu".

Dar şi mai greu este să trăieşti după această ispravă strălucită 105 ani în casa răposatului soț, după cum ni se spune în cap. al XVI-lea. În controversele referitoare la vîrsta pe care o avea Iudita în momentul glorioasei ei fapte de eroism, vechea noastră cunoştință, benedictinul Calmet, este de părere că ea trebuie să fi avut 65 de ani atunci cînd l-a captivat pe Olofern cu uimitoarea ei frumusețe. O vîrstă cum nu se poate mai potrivită pentru a suci şi a tăia capete! Dar Biblia ne bagă imediat într-o nouă încurcătură. Ea ne spune că nimeni nu a mai tulburat liniştea lui Izrail "cît a trăit Iudita", cînd aceasta a fost o epocă de mari nenorociri pentru poporul evreu.

De altfel, iată citatul exact. "Şi cît a trăit Iudita, nimeni n-a îndrăznit să tulbure pe izrailiţi şi încă multă vreme după moartea ei" *(XVI, 25).* Acest text ne arată din nou cu cît aplomb îşi bat joc de credincioşi "inspiratorii" Bibliei. Dacă acceptăm interpretarea benedictinului Calmet şi a celorlalţi teologi catolici care susţin că Iudita avea 65 de ani atunci cînd l-a ucis pe Olofern (în Biblie nu găsim nimic în această privinţă!), mai rămîn 40 de ani între isprava şi moartea eroinei biblice. Dacă revenim însă la Cartea a doua a Regilor (la capitolele consacrate ultimilor regi ai lui Iuda) şi citim istoria regatelor asiro-babilonene, stupida născocire despre Iudita devine cu totul evidentă.

Lui Nabopalasar (care a domnit între anii 626 şi 604 î.e.n.), întemeietorul dinastiei caldeene a regilor Babilonului, i-a urmat fiul său Nabucadneţar-Nabucudurussur (biblicul Nabucodonosor a domnit de la 604 la 562). care a învins pe faraonul Neho în faimoasa luptă de la Carchemis, pe cursul superior al Eufratului.

Aceasta este perioada cînd Nabucodonosor a năvălit pentru prima dată în Iudeea pentru a-l pedepsi pe Ioachim, fiul lui Iosia, care luptase de partea faraonului Neho împotriva Babilonului. În anul 597, Ierusalimul a fost cucerit de oştirile babilonene. O parte din populaţie a fost dusă în captivitate în Babilon. Aşa au început cei 70 de ani ai robiei babilonene. Regatul lui Iuda a mai rămas independent, dar nu a dăinuit mult timp.

Faptele relatate în Cartea a doua a Regilor cu privire la năvălirea lui Nabucodonosor asupra iudeilor nu concordă cîtuşi de puţin cu ceea ce ne povesteşte Biblia în această privinţă în Cartea Iuditei. Dacă episodul cu Olofern s-ar situa în această epocă, este în afară de orice îndoială că Nabucodonosor ar fi răzbunat moartea generalului său în timpul acestei prime năvăliri şi nu ar fi lăsat Iudeea independentă.

Nu putem situa acest episod nici în anii următori, în care jugul babilonean i-a apăsat pe iudei mai greu ca oricînd. În anul 588, după ce purtase un război încununat de succes împotriva sirienilor, faraonul Uah-ab-Ra (Apries) l-a instigat pe Iezechia-Sedechia, regele lui Iuda, să scuture jugul babilonean. Apries a fost zdrobit de Nabucodonosor în Siria. Reîntorcîndu-se din victorioasa sa campanie, Nabucodonosor a asediat din nou

Ierusalimul. Bineînțeles, isprava Iuditei nu a fost săvîrşită nici în această perioadă, deoarece victoria a fost iarăşi de partea duşmanilor lui Izrail. Asediul s-a terminat prin cucerirea Ierusalimului şi prin pustiirea totală a regatului lui Iuda. Oştirea babiloneană a pătruns în oraşul lui David în noaptea de 9 spre 10 iulie anul 586 î.e.n. Templul şi palatul au fost distruse, clădirile publice şi casele particulare incendiate, fortificațiile transformate în ruine, întreaga familie regală a fost exterminată, cu excepția lui Sedechia, care, cu ochii scoşi, a fost luat în robie în Babilon, însoțit de gloatele de iudei captivi.

Nabucodonosor n-a încetat să fie un flagel pentru Iudeea. Oştirile sale invadau teritoriul Palestinei, ieşeau întotdeauna victorioase, indiferent dacă se aflau sub comanda generalilor săi sau a sa personală. De altfel, nici Cartea Regilor nu neagă aceasta. Prin urmare, o dată ce Cartea Iuditei îi atribuie frumoasei bătrîne o ispravă eroică în lupta împotriva unui general al lui Nabucodonosor, iar Babilonia nu a avut doi regi cu acest nume, reiese că această Carte a Iuditei este o simplă născocire a teologilor de la primul şi pînă la ultimul ei rînd.

CAPITOLUL AL PATRUZECI Şl DOILEA
PROFETUL DANIL ŞI SACRELE SALE MEMORII

Cărțile prorocilor Isaia, Ieremia, Iezechil şi celelalte nu prezintă nici un interes pentru studiul nostru. Relatările despre evenimente, cuprinse în aceste cărți (chiar dacă este vorba de evenimente care s-au petrecut cu adevărat), se referă în realitate la trecut sau la epoca în care au trăit autorii. Cît priveşte prorocirile, ele sînt cum nu se poate mai vagi şi mai nebuloase. Acestea permit preoților să le intarpreteze după bunul lor plac şi chiar să modifice interpretările potrivit diferitelor scopuri urmărite de ei şi în funcție de diverse evenimente. Nu vom insista asupra lor. Ar însemna să-l facem pe cititor să-şi piardă timpul de pomană.

Vom părăsi acum sistemul folosit de noi pînă în prezent, de a

analiza succesiv textele Bibliei, pas cu pas. În continuare, vom grupa toate episoadele care constituie istoria dogmatică a poporului evreu, apărată de slujitorii religiei, din momentul dărîmării templului de către Nabucodonosor şi pînă la naşterea lui Iisus Hristos. Îi vom prezenta astfel cititorului o antologie a celor mai interesante fragmente, începînd cu Daniil, ale cărui întîmplări se situează în epoca lui Nabucodonosor.

Cartea lui Daniil începe prin a ne povesti că regele Nabucodonosor ar fi crescut la Babilon, printre eunucii şi slujitorii săi, patru tineri evrei de neam nobil dintre cei mai frumoşi la chip. Aşpenaz, căpetenia eunucilor, îi încredința pe aceşti patru tineri — Daniil, Anania, Misail şi Azaria, cărora le schimbase numele în Belteşațar, Şadrac, Meşac şi Abed-Nego — ajutorului său, Amelsar. Biblia nu ne spune că ei ar fi fost castrați, dar faptul rezultă destul de limpede din text. Oricum ar fi, această educație le-a priit tinerilor şi Nabucodonosor a recunoscut că ei sînt de zece ori mai deştepți şi mai învățați decît toți înțelepții şi cititorii în stele ai regatului său.

Într-o bună zi sau, mai exact, într-o bună noapte, Nabucodonosor avu un vis care-l tulbură atît de mult, încît, după ce se trezi, nu mai putu să şi-l reamintească. El îi chemă pe toți înțelepții caldeeni, poruncindu-le să-i spună ce văzuse în vis şi să i-l tîlcuiască. Înțelepții i-au răspuns că prima parte a problemei este imposibil de rezolvat, dar, dacă regele şi-ar reaminti visul, tălmăcirea lui ar fi lucrul cel mai uşor din lume. Înfuriindu-se, Nabucodonosor îi condamnă pe înțelepți la moarte. În timpul execuției, în urma căreia trebuiau să piară şi cei patru tineri iudei, deşi nu fuseseră chemați la sfatul regelui, Daniil declară deodată că el are să-i reamintească lui Nabucodonosor conținutul visului şi că i-l va tălmăci cu toată exactitatea. El îi comunică regelui că acesta văzuse în vis o statuie mare cu capul de aur, cu pieptul şi cu brațele de argint, cu pîntecele şi cu şoldurile de aramă şi cu picioare pe jumătate din fier şi pe jumătate din pămînt. O piatră desprinsă dintr-un munte din apropiere a lovit picioarele statuii şi le-a sfărîmat, astfel că întreaga statuie s-a prăbuşit, iar piatra s-a transformat într-un munte înalt care a acoperit tot pămîntul.

Tîlcuind visul, Daniil i-a spus că însuşi Nabucodonosor este capul de aur al statuii; iar după Nabucodonosor se va ridica o împărăție de argint, mai mică; va veni apoi o a treia împărăție, de aramă; în al patrulea rînd va urma o împărăție uriaşă, pe jumătate de fier, pe jumătate de pămînt, adică pe jumătate puternică şi pe jumătate slabă; atunci dumnezeu va ridica o a cincea împărăție, care le va zdrobi şi le va nimici pe toate celelalte; această a cincea împărăție se va statornici în veac. Uluit de această profundă înțelepciune, Nabucodonosor căzu cu fața la pămînt înaintea tînărului Daniil, îl copleşi cu daruri şi-l numi satrap peste una dintre provinciile Babilonului. Cel puțin aşa afirmă Biblia, deşi arheologii nu au descoperit nimic asemănător în inscripțiile asiriene.

După un timp, Nabucodonosor a făcut o statuie din aur curat, înaltă de 60 de coți şi lată de 6, pe care a aşezat-o în cîmpia Dura din ținutul Babilonului şi a strîns în ziua inaugurării ei pe toți satrapii, cîrmuitorii, căpeteniile oştirii, dregătorii, sfetnicii etc. La oarecare distanță de statuie el pusese să se construiască un cuptor mare în care ardea un foc. Un crainic anunță în numele regelui că cel ce nu va cădea cu fața la pămînt înaintea statuii de aur va fi aruncat în cuptor. Anania, Azaria şi Misail au refuzat să se închine, iar Nabucodonosor, furios, a poruncit să fie vîrîte în cuptor de şapte ori mai multe lemne decît era obiceiul şi să fie aruncați acolo cei trei tineri necredincioşi după ce vor fi legați.

Dar cuptorul ardea atît de tare şi era atît de fierbinte, încît oamenii care i-au aruncat pe condamnați au fost ei înşişi mistuiți de văpaie de îndată ce s-au apropiat. Nabucodonosor a fost grozav de uimit văzînd că nu trei oameni, ci patru se plimbă liniştiți prin flăcările cuptorului fără să sufere din cauza vîlvătăilor. Atunci Nabucodonosor spuse lui Anania, Azaria şi Misail să iasă din cuptor, ceea ce aceştia au şi făcut. Toți satrapii, cîrmuitorii, dregătorii şi sfetnicii au fost uluiți văzîndu-i pe aceşti oameni ieşind întregi şi nevătămați, fără ca un fir de păr de pe trupul lor să fi ars; focul nu le atinsese nici măcar hainele *(Daniil, III, 21).* Pe loc Nabucodonosor dădu un decret în virtutea căruia oricine va spune un cuvînt necuviincios împotriva dumnezeului evreilor va fi tăiat în bucăți, iar casa sa va fi dărîmată *(v. 29).*

Cap. al IV-lea este o capodoperă de stupizenie. Preoții povestesc că Nabucodonosor s-a transformat într-un animal şi a rămas în această stare timp de şapte ani. Daniil îi trece aici condeiul regelui Babilonului şi Nabucodonosor ne povesteşte personal ceea ce i s-a întîmplat: "Eu, Nabucodonosor, stam tihnit în casa mea şi bucuros de viață în palatul meu. Şi am visat un vis care m-a speriat, şi gîndurile care-şi făceau loc în mintea mea cînd eram în patul meu, şi vedeniile care mi se arătau înaintea ochilor m-au înfricoşat..." *(IV, 1—2).*

Nabucodonosor continuă să-şi povestească visul, de o rară absurditate. Odată, el a fost izgonit din palatul său şi toți oamenii au început să-l disprețuiască, din care pricină a fost nevoit să se ascundă pe cîmp; acolo el s-a apucat să mănînce iarbă şi nu a avut nici un fel de altă hrană timp de şapte ani. Trupul lui s-a acoperit cu blană de leu şi cu pene de vultur, iar unghiile sale au devenit asemănătoare cu ghearele păsărilor de pradă. Spre sfîrşitul anului al şaptelea, "eu, Nabucodonosor, am ridicat ochii mei la cer şi mintea îmi veni din nou şi am binecuvîntat pe cel prea înalt şi celui veşnic viu i-am adus laudă şi proslăvire, căci stăpînirea lui este stăpînire veşnică, iar împărăția lui peste vîrste şi vîrste... În acelaşi timp mi-a venit mintea la loc şi, spre faima împărăției mele, mi-a venit iarăşi împărăția şi strălucirea şi sfetnicii mei şi boierii mei m-au chemat şi iarăşi am fost pus împărat peste împărăția mea şi puterea mea a crescut foarte" *(v. 31, 33).*

E păcat că Nabucodonosor nu ne comunică cine a domnit în locul său în aceşti şapte ani. Nici nu mai este cazul să spunem că ştiința nu a aflat nimic despre această "cădere" a fiului lui Nabopalasar şi despre reîntoarcerea lui pe tron după şapte ani.

În cap. al V-lea Daniil descrie o întîmplare neobişnuită, cunoscută sub denumirea de ospățul lui Belşațar (Baltazar). Autorul declară de cîteva ori că Belşațar era fiul lui Nabucodonosor. Aşadar, regele acesta dădea un bal "pentru o mie din boierii săi" *(v. 1).* La desert i-a venit fantezia de a-şi pune invitații să bea din vasele sfinte pe care tatăl său le adusese din templul de la Ierusalim. Atunci a apărut pe neaşteptate o mînă necunoscută care a început să scrie pe perete litere într-o limbă

neştiută de nimeni. Speriat, Belşaţar îşi chemă vrăjitorii şi astrologii, pe cei mai învăţaţi caldeeni şi pe înţelepţi, făgăduind podoabe de aur, veşminte de purpură şi o treime din împărăţie celui care va descifra primul această misterioasă şi inexplicabilă inscripţie. Dar nimeni nu-l putu satisface pe rege. Din fericire, regina îşi aminti de Daniil. Prorocul se înfăţişă şi, fără a clipi, citi cuvintele de pe perete: "Mené, mené, techel u farsin". Apoi, fără a spune în ce limbă sînt aceste cuvinte, le traduse, spre marea uimire a celor de faţă: "Aceasta este tîlcuirea cuvîntului mené: dumnezeu a numărat zilele împărăţiei tale şi i-a pus capăt; techel: tu ai fost cîntărit în cîntar şi ai fost găsit uşor; peres: împărăţia ta va fi împărţită şi va fi dată mezilor şi perşilor!" *(v. 26—28).*

Belşaţar îl crezu şi, ca un om cumsecade care se ţine de cuvînt, dădu imediat poruncă să fie îmbrăcat Daniil în purpură, să i se împodobească gîtul cu un lanţ de aur şi să fie proclamat stăpînitor peste o treime din împărăţie. Capitolul se termină cu următorul verset: "Chiar în noaptea aceea a fost omorît Belşaţar, împăratul caldeilor" *(v. 30).* Iar cap. al Vl-lea spune: "Şi Dariu Medul ajunse împărat în vîrstă de şaizeci şi doi de ani" *(v. 1).*

Succesul anecdotei cu ospăţul lui Belşaţar este bine cunoscut. Subiectul a ispitit pe scriitori şi pictori, care au tras mult folos de pe urma lui. Dar cît de mulţi oameni simpli cred că ospăţul acesta a avut loc cîndva! Din fericire, există însă o ştiinţă care se cheamă istorie şi care dezminte Biblia în modul cel mai categoric.

În primul rînd, printre regii Babilonului nu este menţionat nici un Belşaţar sau Baltazar. Nabucodonosor a murit în anul 562 î.e.n., lăsînd un fiu, Evilmerodac, care a domnit din anul 562 pînă în 556, precum şi o fiică, pe care o dăduse de soţie lui Nergalsarassar (Neriglisor). Acesta şi-a ucis cumnatul, a uzurpat tronul şi şi-a pierdut viaţa după un an, în 555 î.e.n., într-o luptă împotriva regelui pers Cirus. Coroana a rămas însă în familia lui Nabucodonosor: ea a trecut întîi la nepotul său Labo-rosoarcod, fiul lui Evilmerodac, care a domnit numai cîteva luni, iar apoi la Nabonid, fiul fratelui mai mic al lui Nabucodonosor. Nabonid, care a domnit între 555 şi 538 î.e.n. şi care a fost ultimul rege babilonean din dinastia lui Nabopalasar, nu este însă, bineînţeles, regele pe care Biblia îl numeşte Belşaţar, deoarece cartea lui

Daniil spune clar că Belşaţar era fiul lui Nabucodonosor şi-l lasă să moară în noaptea în care se pretinde că Darius ar fi cucerit Babilonul. Or, cel care a luat Babilonul în anul 538 î.e.n., punînd astfel capăt domniei lui Nabonid, care nici el, bineînţeles, nu este Belşaţar, a fost Cirus şi nu Darius.

Este drept că Babilonul a fost cucerit din nou după 22 de ani, de data aceasta într-adevăr de către Darius I. Unii teologi şireţi încearcă însă să ne sugereze că regele Babilonului din această a doua epocă este tocmai biblicul Belşaţar. Dar nici această stratagemă nu rezistă criticii. Este cît se poate de bine cunoscut că Cirus, care a ajuns stăpîn peste Persia, Lidia, Media şi Asiria, a întemeiat marea monarhie persă şi şi-a instaurat dominaţia peste întreaga Asie de vest. Fiul său Cambise a anexat la imensul său imperiu şi Egiptul, pe care l-a cucerit în anul 525 î.e.n. El a murit în anul 523. Cambise, după cum se ştie, n-a avut copii. Coroana a trecut la fratele său Smerdis. Acesta a fost ucis de magii mezi, care au pus pe tronul său pe unul dintre confraţii lor. După şapte luni însă, substituirea a fost dată în vileag. Dregătorii perşi au pus la cale un complot, i-au ucis pe magi şi pe falsul Smerdis (521 î.e.n.) şi au transmis coroana lui Darius, care era de două ori ginerele lui Cirus (era căsătorit cu două dintre fiicele lui Cirus: Atossa şi Aristone) şi este cunoscut sub numele de Darius I, fiul lui Histaspe. Aşa grăieşte istoria! Darius, care a domnit din anul 521 pînă în 486 î.e.n., şi-a împărţit regatul în 20 de satrapii.

E drept că un timp oarecare satrapii babiloneni Na-bu-Imtuc şi fiul său Belsarusur s-au proclamat independenţi şi Darius a fost nevoit să cucerească din nou Babilonul (516 î.e.n.). Dar cum se poate afirma că Belsarusur a fost Belşaţar din moment ce acest rege nu a fost decît un satrap rebel şi nicidecum fiul bun al lui Nabucodonosor, calitate pe care Biblia i-o atribuie în repetate rînduri lui Belşaţar? Între Nabucodonosor şi Belsarusur au domnit în Babilon nouă regi.

În capitolele următoare, Cartea profetului Daniil ne spune că acest proroc a îndeplinit cele mai înalte funcţii sub Darius şi Cirus. Potrivit Bibliei, aceşti regi au domnit în acelaşi timp: unul în Media şi celălalt în Persia. Or, ei au domnit unul după altul peste Media şi Persia reunite, iar între domnia lui Cirus şi domnia

ginerelui său Darius au mai fost regi Cambise-cuceritorul şi falsul Smerdis.

În sfîrşit, este incontestabil că regatul babilonean-caldeean (dinastia lui Nabopalasar) a căzut în anul 538 î.e.n., cînd Cirus a cucerit Babilonul. Şi, totuşi, unii teologi susțin că Darius, care comanda oştirile socrului său Cirus, ar fi cucerit regatul în numele lui. Ei spun că aceasta se subînțelege din primul verset al cap. al VI-lea, pe care l-am citat mai sus. Ei adaugă — iarăşi o născocire — că, probabil, Cirus a rămas cîrmuitor suprem peste întregul regat nou al Persiei, dar că ar fi învestit cu puteri speciale pe ginerele său Darius, numindu-l guvernator al Caldeii, adică al teritoriului despre care se presupune că ar fi aparținut lui Belşațar. Capitala Caldeii era Babilonul. Ei găsesc o confirmare a acestei presupuneri în versetul 29 din cap. al VI-lea şi în versetul 1 - al cap. al IX-lea. Iată ce spun aceste versete: "Şi Daniil a stat în dregătoria lui în vremea împărăției lui Darius şi în vremea împărăției lui Cirus, împăratul perşilor" *(VI, 29);* "...Darius, fiul lui Ahaşveroş, din neamul mezilor, care a domnit peste împărăția caldeilor" *(IX, 1).* Aceasta ne permite, spun ei, să punem în concordanță relatarea lui Daniil cu datele istorice.

Este pe deplin firesc că teologii, care-l proslăvesc pe Daniil ca pe unul dintre cei mai mari proroci, se străduiesc din răsputeri să-l ferească de acuzația că-i lăudăros şi mincinos. Altfel, dacă acest scriitor evreu a mințit povestind despre evenimente în care el susține că ar fi fost unul dintre principalele personaje, înseamnă că nu trebuie să-i dăm crezare nici acolo unde vorbeşte despre evenimente viitoare. Şi deoarece aceste "prorocii" se referă la Hristos şi la biserica sa şi au o imensă importanță pentru creştinism, despre care se spune că ar fi fost prevestit de Daniil, reiese că Daniil nu trebuie în nici un caz să fie demascat drept mincinos. De aceea teologii creştini se dau peste cap pentru a demonstra că în ultima zi a domniei unui oarecare Belşațar, fiul lui Nabucodonosor, Babilonul ar fi fost cucerit de Darius al Mediei, care ar fi acționat în numele lui Cirus şi ar fi fost învestit imediat cu puterea peste regatul Caldeii.

Există însă aici un viciu fundamental: preoții evrei au scris legendele despre Olofern, despre Belşațar şi au scornit şi alte

episoade de aceeaşi natură. Legendele despre eroismul Iuditei, despre înălţarea a tot soiul de Daniili şi de Estere măguleau sentimentul naţional, oferind un fel de consolare nefericiţilor învinşi, care scăpaseră în sfîrşit din captivitate şi din robie. Atunci au fost scrise aceste cărţi absurde, deoarece nimeni nu-şi închipuia că va veni o zi în care toată îngrămădirea de minciuni din ele se va prăbuşi şi va ieşi la iveală întregul cinism al preoţilor din toate timpurile şi de toate religiile.

Într-adevăr, ultimul argument pe care-l folosesc teologii pentru a-l apăra pe Daniil împotriva acuzaţiei de minciună în privinţa lui Darius şi a lui Cirus nu este mai solid decît toate celelalte ipoteze ale lor. Darius nu era fiu de rege, ci se trăgea dintr-un dregător pers, numit Histaspe. Prin urmare, el nu era fiul lui Ahaşveroş, iar însuşi Ahaşveroş este un rege imaginar, pus de Biblie rege al Persiei şi al Mediei, care ar fi luat-o de soţie pe evreica Estera. Darius nu era din neamul mezilor. După moartea lui Cirus, care a instaurat dominaţia perşilor în noul regat, magii mezi au profitat de expediţia lui Cambise în Egipt pentru a încerca să pună mîna pe putere. Aceasta le-a reuşit datorită falsului Smerdis. Însă dregătorii perşi s-au răsculat tocmai pentru a înlătura influenţa neamului mezilor, i-au ucis pe magi şi pe adepţii lor şi au transmis coroana lui Darius, fiul lui Histaspe, care era pers de origine. În sfîrşit, Darius n-a avut niciodată un regat separat în Babilon: el a primit coroana ca moştenitor legitim al lui Cirus şi al lui Cam-bise, pentru a fi conducătorul marelui imperiu pers, rege al Persiei, al Lidiei, al Mediei, al Caldeii şi al Egiptului.

După amuzanta istorie cu Belşaţar, Daniil povesteşte *(cap. VI)* că Darius şi-ar fi împărţit regatul Caldeii în 120 de satrapii, punînd peste cei 120 de satrapi trei guvernatori. Daniil ar fi fost cel mai important dintre aceştia trei; ceilalţi guvernatori şi cei 120 de satrapi, care îl pizmuiau pentru marea sa autoritate, au început să uneltească pentru a-l asasina. La propunerea lor, Darius, a poruncit ca timp de 30 de zile să i se acorde regelui onoruri divine *(VI, 7—*20). Fireşte, Daniil n-a ţinut seama de acest decret şi a continuat să se roage dumnezeului său. Cînd Darius a fost înştiinţat despre ceea ce face primul său ministru, pentru care nutrea cele mai bune sentimente, a înţeles că sfetnicii săi îi

întinseseră o cursă. Cuvîntul regelui fusese însă dat şi, pentru a nu-l călca, a poruncit ca Daniil să fie aruncat într-o groapă cu lei. Totodată, Darius, deşi credea cu evlavie în zeii țării sale, nutrea un oarecare respect față de dumnezeul evreilor.

"Atunci împăratul porunci să aducă pe Daniil şi îl aruncă în groapa cu lei... Apoi a fost adusă o piatră care a fost prăvălită deasupra gropii, iar împăratul a pecetluit-o cu inelul său şi cu inelul dregătorilor săi, aşa ca nimic să nu se schimbe cu privire la Daniil... Apoi împăratul se sculă la revărsatul zorilor — cînd se lumina de ziuă — şi se duse în grabă la groapa cu lei şi, cînd s-a apropiat de groapă, a strigat pe Daniil cu glas tare. Şi împăratul prinse a grăi şi zise lui Daniil: «Daniile, slujitorul dumnezeului celui viu, dumnezeul tău, căruia te închini neîncetat, oare a putut să te mîntuiască de lei?». Atunci Daniil vorbi cu împăratul: *«O,* împărate, în veci să trăieşti! Dumnezeu a trimis pe îngerul său şi a astupat gura leilor de nu mi-au făcut nici un rău, pentru că am fost găsit nevinovat înaintea lui, aşişderea şi în fața ta, împărate, n-am făcut nici un rău!>>. Împăratul s-a bucurat atunci foarte şi a poruncit ca să scoată pe Daniil din groapă; şi Daniil a fost scos din groapă fără să fi avut cea mai mică vătămare, fiindcă nădăjduise în dumnezeul lui. Atunci a poruncit împăratul să aducă pe bărbații cei care pîrîseră pe Daniil şi-i aruncă în groapa cu lei, pe ei, pe fiii lor şi pe femeile lor, şi nici nu ajunseră bine în fundul gropii, că leii se şi năpustiră asupra lor şi le sfărîmară toate oasele. Şi împăratul Darius scrise la toate popoarele, neamurile şi limbile care locuiesc peste tot pămîntul: «Pacea voastră să sporească! Poruncă am dat ca în tot cuprinsul împărăției mele să se teamă şi să tremure lumea înaintea dumnezeului lui Daniil, fiindcă el este dumnezeul cel viu, care rămîne în veci, şi împărăția lui nu se va nimici şi stăpînirea lui nu va avea sfîrşit *(VI, 17—27).*

Este evident că poporul evreu a fost ținut în întuneric şi în cea mai deplină ignoranță de şefii lui în privința celor ce se petreceau la alte popoare; este, de asemenea, evident că cei ce au scris cărțile "sacre" erau de o lipsă de modestie fenomenală! Să se fi convertit Darius la credința evreilor? Să fi proclamat oare Darius în edictul său mozaismul drept religie de stat? Şi această

întîmplare politico-religioasă de o atît de uriaşă importanță să fi fost adusă la cunoştința tuturor popoarelor prin poruncile regelui? Există oare o minciună mai neruşinată şi totodată mai vanitoasă? S-ar fi putut bănui că i-ar fi venit cuiva în cap aşa ceva dacă Biblia nu s-ar fi păstrat? Darius, închinîndu-se biblicului Savaot-Adonai?! Acelaşi Darius care a contribuit prin bogățiile sale la construirea templului Dianei din Efes, celebrul sanctuar păgîn? E prea de tot!

În schimb, Daniil, acest pretins prim-ministru al lui Darius, nu spune o vorbă, în toate cele 12 capitole ale cărții care i se atribuie, despre războiul lui Darius împotriva grecilor. Daniil nu a auzit nimic despre acest important eveniment istoric. El nu ştie nici măcar de bătălia de la Maraton.

Capitolele VII—XII din Cartea profetului Daniil sînt consacrate viselor autorului şi prorociilor sale. Chiar dacă aceste vise ar fi expuse de un scriitor sincer, ele nu ar avea, bineînțeles, nici o valoare. Dar sub condeiul unui mincinos care afirmă imperturbabil că a fost guvernatorul unei provincii babilonene sub Nabucodonosor, iar apoi prim-ministru al lui Darius, aceste pretinse profeții şi vedenii nu prezintă nici măcar interesul pe care l-ar putea stîrni cîteodată divagațiile unui nebun. Ce ne pasă nouă dacă Daniil a visat sau nu un leu cu aripi de vultur, sau un urs din al cărui bot ieşeau trei colți enormi, sau un leopard cu patru capete avînd pe spate patru aripi de pasăre, sau un animal inimaginabil cu zece coarne şi cu dinți de fier? Ce interes poate prezenta faptul că acest mincinos obraznic preveseşte învierea tuturor, care va avea loc, după cum spune el, după "un an, doi ani şi jumătate de an" *(XII, 7).* Toate acestea nu valorează mai mult decît palavragelile unei babe care ghiceşte în cărți sau în cafea. La citirea acestor pagini simțim doar mai multă repulsie față de slujitorii religiei, care folosesc Biblia pentru a-i prosti pe credincioşi, precum şi mai multă compătimire față de cei care acceptă aceste jalnice absurdități, văzînd în ele un obiect al inspirației divine.

Istoria Suzanei ne povesteşte cum a salvat Daniil viața unei femei virtuoase împotriva căreia doi ticăloşi bătrîni obținuseră o sentință de condamnare la moarte, precum şi cum a fost

demascată calomnia acuzatorilor, pe care a pus să-i execute în locul victimei lor. Acțiunea se petrece în Babilon, în timpul captivității evreilor. Eroina este o oarecare Suzana, soția lui Ioachim. Această Suzana era nespus de frumoasă şi credincioasă soțului ei. Celor doi ghiuji li s-au aprins călcîiele după ea. "Şi amîndoi erau cuprinşi de aceeaşi patimă de iubire, dar nu-şi spuneau unul altuia ce-l chinuieşte, fiindcă se ruşinau să-şi dezvăluiască unul altuia pofta care îi împingea către ea. Cu toate acestea, ei căutau prilej ca s-o vadă în fiecare zi" *(Suzana, v. 10—12).*

O întîmplare le-a dezlegat deodată limba. Ei şi-au mărturisit unul altuia pasiunea şi au hotărît să acționeze în comun ca să cucerească pentru amîndoi bunăvoința Suzanei. În acest scop, ei s-au ascuns odată într-o grădină unde ea venise să se scalde, au aşteptat pînă s-a dezbrăcat şi şi-a îndepărtat slujnicele, după care, ieşind pe neaşteptate din tufişuri, i-au cerut Suzanei să le satisfacă poftele murdare. În caz contrar, ei amenințau că aveau să povestească tuturor că o surprinseseră cu amantul ei. Suzana a plîns şi s-a împotrivit din răsputeri. Cei doi moşnegi — care, de altfel, erau judecători de prin partea locului — au făcut gălăgie, au alarmat slugile şi vecinii şi au strîns o gloată întreagă, care a cerut ca a doua zi să fie întrunit poporul în fața casei lui Ioachim.

Curioasă libertate de care se bucura un popor ținut în robie, nu-i aşa? Evreii sînt captivi de război aduşi în Babilon. Ei trăiesc acolo în condițiile cele mai grele ale sclaviei antice. Şi deodată autoritățile le îngăduie să se întrunească pentru a ține o judecată, ca şi cum s-ar fi aflat la ei, la Ierusalim! Am fi putut crede mai degrabă că Suzana, acuzată de adulter de către cei doi judecători babiloneni, a fost predată justiției babilonene, adică judecății caldeenilor, potrivit legilor lui Nabucodonosor.

Aşadar, toți evreii care trăiau în captivitate în Babilon s-au strîns în toată libertatea, la ora hotărîtă. Suzana s-a înfățişat adunării poporului. Cei doi bătrîni şi-au expus învinuirile. Punînd fiecare mîna pe capul femeii lui Ioachim, ei au jurat că o găsiseră în grădină, goală, în brațele unui tînăr. Părtaşul la adulter izbutise să se facă nevăzut. Suzana a tăgăduit totul, fără a spune însă de ce aduc cei doi ticăloşi bătrîni mărturii false împotriva ei.

Ea a adresat însă o rugăciune fierbinte lui dumnezeu, jurînd că este nevinovată şi susţinînd că moare fără vină. Poporul însă a dat crezare clevetitorilor şi a hotărît ca ea să moară.

Oamenii se pregăteau să aducă la îndeplinire sentinţa, cînd tînărul Daniil se oferi să dovedească nevinovăţia Suzanei. La propunerea sa, cei doi bătrîni au fost despărţiţi. Apoi unul dintre ei a fost chemat din nou şi Daniil a început să-l interogheze cu şiretenie, astfel: "Îmbătrînitule în zile rele, acum vin peste tine păcatele tale pe care tu le-ai săvîrşit mai înainte, din pricină că ai făcut judecată nedreaptă şi ai osîndit pe cei nevinovaţi, iar celor vinovaţi le dădeai drumul cu toate că domnul a zis: "Pe cel nevinovat şi pe cel drept să nu-l ucizi!". Şi acum, dacă ai văzut-o, spune: «Sub ce fel de copac i-ai văzut pe amîndoi cînd erau împreună?». Şi el răspunse: «Sub un ulm». Atunci Daniil zise: «Minţit-ai de ajuns pentru pierderea capului tău, căci îngerul lui dumnezeu primit-a poruncă să te despice în două!»" *(v. 52—55).*

Veţi zice, poate, că, înainte de a-l învinui pe primul bătrîn că minte, Daniil ar fi trebui să aştepte un al doilea răspuns contradictoriu, deoarece numai o contradicţie în spusele acuzatorilor putea să dea în vileag calomnia. Dar "tînărul" *(v. 45),* care avea mai tîrziu să citească inscripţii de pe ziduri şi să traducă cuvinte care nu aparţin nici unei limbi omeneşti, nu era, bineînţeles, ca toţi oamenii. "Şi după ce i-a dat drumul a poruncit să-i aducă pe celălalt, căruia îi zise: «Neam al lui Canaan şi nu al lui Iuda! Frumuseţea ei te-a ademenit şi patima ţi-a stricat inima! Aşa vă purtaţi voi cu fiicele lui Izrail, cărora, fiindu-le frică de voi, se lăsau în voia voastră, iar fiica lui Iuda n-a putut să îndure fărădelegea voastră! Acum deci spune-mi sub cel fel de copac i-ai văzut pe amîndoi cînd erau împreună?». Şi el răspunse: «Sub un stejar!»" *(v. 56—58).*

Falsa mărturie era dovedită. Este limpede că amîndoi moşnegii babiloneni meritau o pedeapsă exemplară. Dar cine putea să-i judece? Biblia susţine că sentinţa a fost dată şi adusă la îndeplinire de adunarea poporului evreiesc captiv. "Atunci toată obştea izbucni în strigăte şi proslăvi pe dumnezeu cel care a mîntuit pe cei ce nădăjduiesc în el. Apoi se ridicară împotriva celor doi bătrîni pe care Daniil i-a dovedit că au mărturisit strîmb

din chiar spusa lor şi le-au făcut răul pe care ei voiseră să-l facă aproapelui lor, ca să împlinească legea lui Moise; şi ei i-au osîndit la moarte, iar sîngele nevinovat fost-a mîntuit în ziua aceea" *(v. 60—62).*

Dacă admitem că această poveste este adevărată, inclusiv executarea sentinţei, trebuie să recunoaştem, bineînţeles, că cei doi ticăloşi bătrîni îşi meritaseră din plin soarta. Dar oricît de puţin vrednici de milă ar fi fost, este clar că numai un tribunal babilonean era în drept să-i judece pentru fărădelegile lor. Această concluzie este suficientă pentru a ne da seama imediat că întreaga povestire biblică este mincinoasă. Este de neconceput ca judecătorii lui Nabucodonosor să fi admis ca doi dintre confraţii lor să fie judecaţi şi executaţi, chiar dacă erau incontestabil vinovaţi, de către o adunare de captivi; este imposibil ca evreii, care erau robi, să fi putut aplica în libertate şi în public legea lui Moise împotriva celor doi funcţionari de stat babiloneni, care erau persoane oficiale, aparţinînd neamului stăpînilor şi înrobitorilor lor. Or, istoria Suzanei şi a bătrînilor este una dintre cele mai răspîndite în învăţăturile religiei. Arta a popularizat-o: ea este reprodusă în mii de picturi consacrate virtuoasei Suzana, s-a transformat într-o respectabilă tradiţie în care cred o mulţime de oameni.

Zău, oamenii citesc prea puţin Biblia, căci dacă ar citi-o n-ar mai crede în ea şi ar dispreţui-o, atît de neîndemînatice şi de grosolan de cinice sînt absurdităţile pe care le conţine.

Povestea cu Bel şi balaurul, ultima care se referă la Daniil, începe cu un flagrant neadevăr istoric: "După ce împăratul Astiage s-a adăugat la părinţii săi, Cirus persul s-a suit pe tronul împărăţiei. Şi Daniil era prietenul împăratului, mîncînd la masă cu el, şi cel mai de cinste dintre toţi prietenii lui" *(v. 1—2).* Levitul care a scris această carte nu ştie nici măcar că Astiage, regele mezilor, care a murit în anul 559 î.e.n., a lăsat un fiu. Ciaxare al II-lea, care i-a urmat la tron. Acest levit nu ştie nici că, abia după moartea lui Ciaxare, Cirus, care era nepotul şi totodată ginerele său, a moştenit coroana Mediei, pe care a adăugat-o la coroana Persiei, deoarece Ciaxare al II-lea nu lăsase urmaşi de sex masculin. Aşadar, această povestire, care începe cu o minciună

grosolană şi vădeşte cea mai deplină ignoranță, este foarte promițătoare.

Tocmai de aici aflăm că Cirus i se închina în Babilon unui idol, numit Bel. Mulți comentatori îl identifică cu Baal. Şi iată că preoții lui Bel, sau Baal, au susținut că în timpul nopții idolul lor va devora toate merindele pe care credincioşii le vor pune în timpul zilei în fața tronului său. Biblia vrea să ne facă să credem că Cirus era destul de naiv pentru a înghiți o asemenea gogoaşă şi că el ar fi încercat chiar să-l convingă de aceasta pe Daniil. "Nu crezi tu că Bel este dumnezeu viu? Şi nu vezi cît mănîncă el şi bea în fiecare zi?" *(v. 6).*

Lui Daniil i s-a făcut milă de rătăcitul Cirus, astfel că-i propuse să facă o încercare. Pe altarul lui Bel au pus carne şi vin. Preoții au fost îndepărtați din templu. Apoi Daniil, în prezența regelui, a presărat cenuşă în templu, după care au plecat amîndoi, iar Cirus, prevăzător, a pecetluit toate uşile. Preoții aveau însă un gang subteran, dedesubtul altarului. Pe aici ei s-au strecurat noaptea şi au luat toate merindele. A doua zi dimineața, înşelăciunea lor a fost dovedită limpede prin amprentele picioarelor pe cenuşa presărată. Pe Cirus l-a apucat o furie de nedescris cînd şi-a dat seama că fusese înşelat atîta vreme. El a poruncit să fie omorîți toți preoții lui Bel, soțiile şi copiii lor, iar idolul i l-a dat lui Daniil, care l-a distrus împreună cu templul.

"Şi babilonenii mai aveau şi un balaur mare pe care-l cinsteau" *(v. 23).* Cirus îi zise lui Daniil: acest monstru nu este un idol făcut de mîna omului; el este viu şi deci este dumnezeu. Atunci Daniil îi ceru regelui învoirea să intre în luptă cu balaurul şi nu numai fără sabie, ci şi fără toiag. Cirus acceptă şi "luă Daniil smoală, grăsime şi păr pe care le fierse împreună şi făcu cocoloaşe pe care le aruncă în gura balaurului. Iar după ce balaurul mîncă, crăpă" *(v. 27).*

Poporul era nemulțumit de moartea balaurului. Dorind să liniştească răzmerița crescîndă, Cirus a poruncit ca Daniil să fie aruncat pentru a doua oară în faimoasa groapă cu lei. Cirus şi babilonenii ar fi trebuit să ştie că Daniil nu va fi mîncat, deoarece această figură mai fusese încercată o dată. Autorul "sfînt" se încurcă aici în minciuni în modul cel mai caraghios. Prima oară,

el îl aruncă pe Daniil în groapa cu lei pe vremea lui Darius, iar acest rege îl lasă acolo doar o noapte. De astă dată, din porunca lui Cirus, Daniil petrece printre fiare şase zile şi şase nopți, căci trebuie ca a doua minune să fie şi mai uluitoare decît prima. "Şi în groapă se aflau şapte lei, cărora li se dădea în fiecare zi hrană; două vite şi două oi. Dar atunci nu li s-a dat nimic de mîncare, ca să-l mănînce pe Daniil" *(v. 32).*

De astă dată nu era suficient ca dumnezeu să-l ferească pe "proroc" de ghearele şi de colții fiarelor flămînde, ci el mai trebuia să-l hrănească în timpul celor şase zile şi şase nopți. Prin urmare, minunea este cum nu se poate mai reuşită. Continuarea acestui episod este în adevăr mai amuzantă decît tot ce am citit pînă acum.

"În Iudeea însă se afla profetul Avacum. Şi el tocmai făcuse o fiertură şi dumicase pîine pe care o pusese într-o scafă şi pornise la cîmp s-o ducă secerătorilor.

Atunci îngerul domnului zise lui Avacum: «Prînzul pe care l-ai gătit du-l lui Daniil în Babilon, în groapa cu lei !».

Dar Avacum zise: «Doamne! Babilonul nu l-am văzut şi groapa cu lei n-o ştiu !».

Şi îngerul domnului îl apucă pe Avacum de chică şi-l duse în Babilon într-o suflare.

Şi Avacum strigă: Daniile, Daniile! Ia mîncarea pe care dumnezeu ți-a trimis-o!».

Atunci Daniil zise: «Adusu-ți-ai aminte de mine, dumnezeule, şi n-ai lăsat pe cei ce te iubesc pe tine!».

Şi Daniil se sculă şi mîncă. Şi îngerul lui dumnezeu îl duse pe Avacum îndată la locul lui.

Şi împăratul veni în ziua a şaptea ca să jelească pe Daniil şi, ajungînd la groapă, văzu pe Daniil că stătea în mijlocul leilor" *(v. 33—40).*

Fireşte, imitîndu-l pe Darius, Cirus a dat poruncă să-l scoată pe Daniil din groapă şi să fie aruncați în locul lui duşmanii săi, pe care leii i-au sfîşiat într-o clipită. Este limpede că minunea cu groapa cu lei a lui Cirus bate de la distanță minunea cu groapa cu lei a lui Darius, însă criticii fac unele observații şi în legătură cu aceasta: Darius s-a urcat pe tron la nouă ani după Cirus.

Dictîndu-şi născocirile scriitorului bisericesc, "sfîntul duh" a dat cu totul uitării cronologia, s-a încurcat în ea ca musca în pînza de păianjen şi a confundat ordinea urmării pe tron a acestor doi regi.

CAPITOLUL AL PATRUZECI Şl TREILEA
ALŢI "PROFEŢI", ALTE "MINUNI"

Iezechil este, împreuna cu Isaia, Ieremia şi Daniil, unul dintre "profeţii" cei mai veneraţi, atît în mozaism cît şi în creştinism. El îşi făcea prorociile pe malul rîului Chebar, pe care nu-l cunoaşte nimeni, pe vremea cînd era captiv în Babilonia. Dacă Daniil este un mincinos grosolan, Iezechil, în schimb, face impresia că este de-a dreptul bolnav. Cartea sa, formată din 48 de capitole, este o înşiruire incoerentă de la început şi pînă la sfîrşit. El povesteşte, bunăoară, că a văzut (aevea!) animale cu trup de om, cu cîte patru aripi, cu picioare de taur, cu cîte patru feţe: una de om, una de taur, una de leu şi una de vultur; ele aveau o privire de foc, se agitau şi se mişcau într-una. Alături de ele se rostogoleau roţi de o înălţime neobişnuită, presărate cu ochi. Aceasta descriere este suficientă pentru a ne da o oarecare idee despre starea psihică a autorului.

"Prorocul" ne povesteşte ce anume a făcut din porunca lui dumnezeu. O dată a mîncat o carte în care erau scrise jalbe şi blesteme. După un timp, a stat 390 de zile culcat pe partea stîngă pentru a răscumpăra păcatele regatului lui Izrail, iar apoi 40 de zile pe partea dreapta, pentru a răscumpăra păcatele regatului lui Iuda. Altădată, pe cînd se afla în nu se ştie ce casă şi voia să iasă din ea, Iezechil, în loc să treacă prin uşă ca toţi oamenii, şi-a amintit din nou de păcatele lui Izrail şi ale lui Iuda şi, pentru a le răscumpăra, a făcut o gaură în zid şi a trecut prin ea îmbrăcămintea şi povara sa de drum *(XII, 7).* În cap. al XXXVII-lea Iezechil povesteşte că, pe cînd se plimba odată pe un ogor presărat cu oase putrezite, el le-a adresat o cuvîntare în urma căreia acestea au prins viaţă.

Cartea lui Iezechil cuprinde un pasaj care i-a indignat în mod

deosebit pe critici şi a făcut cele mai mari dificultăţi teologilor. Este fabula cu cele două surori Ohola şi Oholiba. Reproşîndu-le evreilor că nu sînt suficient de credincioşi, Iezechil îl face pe dumnezeu să se exprime în termeni urîţi, obsceni: "Şi cînd îşi dădu pe faţă desfrînările ei şi-şi arătă goliciunea ei, sufletul meu se scîrbi de ea, precum se scîrbise şi de sora ei. Şi-şi înmulţi desfrînările ei, aducîndu-şi aminte de zilele din tinereţile ei, cînd era desfrînată în ţara Egiptului, cînd se aprindea în pofta ei după ibovnicii ei cu trupul ca de măgar şi cu înfierbîntarea ca de armăsar" *(XXIII, 18—20).*

Iată ce comparaţii neruşinate se pot găsi în Biblie şi despre acestea teologii susţin că ar avea o semnificaţie alegorică! Ce bătaie de joc! Pentru a spune că regatul lui Izrail şi regatul lui Iuda nu au fost destul de evlavioase, era oare cazul să se recurgă la o exprimare atît de porcoasă?

Potrivit cărţii Esterei, regele Ahaşveroş (Artaxerxe) a dat un ospăţ cu mulţi invitaţi, care a durat 180 de zile *(Estera, I, 4).* După terminarea serbării, regele a mai dat un ospăţ, care a durat 7 zile şi la care a invitat întreaga populaţie a oraşului *(v. 5).* Şi iată că, în a şaptea zi a petrecerii populare, regele, care era cu chef din cauza vinului pe care-l băuse, a dat poruncă eunucilor săi "să aducă pe împărăteasa Vaşti înaintea împăratului, împodobită cu diadema împărătească, şi să arate popoarelor şi voievozilor frumuseţea ei, căci ea era frumoasă la chip" *(v. 11).*

Împărăteasa a refuzat însă să vină, deoarece, după frumoasele moravuri biblice, a-şi arăta poporului frumuseţea însemna, bineînţeles, a se dezbrăca în văzul tuturor, ceea ce nu pare s-o fi ispitit pe această modestă frumuseţe. Înfuriat, regele, a repudiat-o pe împărăteasă, iar coroana ei a fost făgăduită celei mai frumoase fecioare care va plăcea regelui. Sub oblăduirea lui Hegai, şeful eunucilor, au fost aduse o mulţime de fete la palatul împărătesc. Fiecare dintre ele trebuia să petreacă o noapte de probă în patul maiestăţii-sale.

Şi acum începe!

"Era însă în cetatea Suza un iudeu anume Mardoheu... El creştea pe Hadasa, adică Estera... Fata era mîndră la stat şi frumoasă la chip... Şi cînd s-a aflat de porunca împăratului şi de

pravila lui şi cînd s-au adunat multe fete în cetatea Suza, sub oblăduirea lui Hegai, a fost luată şi Estera în palatul împărătesc, sub oblăduirea lui Hegai, străjuitorul femeilor. Şi fata i-a plăcut şi a aflat har în ochii lui şi el se grăbi să-i dea cele de trebuință pentru îngrijirea frumuseții şi pentru trai şi alte şapte fete mîndre din castelul împărătesc, şi o mută pe ea şi pe fetele cele ce erau cu ea în cele mai frumoase odăi din casa femeilor. Şi Estera nu şi-a spus nici poporul, nici neamul ei, fiindcă Mardoheu îi poruncise să nu-l dezvăluiască. Ci Mardoheu în fiecare zi se plimba pe dinaintea curții casei femeilor, ca să afle cum îi merge Esterei şi ce se va întîmpla cu ea... Şi cînd a fost dusă Estera la Ahaşveroş împăratul, în castelul împărătesc, în luna a zecea..., în anul al şaptelea al împărăției sale, împăratul a iubit pe Estera mai mult decît pe toate femeile şi a aflat har şi farmec înaintea sa mai mult decît toate fecioarele. Şi i-a pus cununa împărătească pe cap şi o făcu împărăteasă în locul lui Vaşti" *(II, 2, 5—11,16—17).*

După un timp, a ajuns prim-ministru al regelui un oarecare Aman. Acest Aman era un om din cale-afară de înfumurat, care voia ca toți să i se închine. Singur Mardoheu a îndrăznit să nu se supună acestei porunci. Atunci ministrul, înfuriat, îl convinse pe rege să dea poruncă ca toți evreii să fie ucişi. În ciuda deşteptăciunii şi aptitudinilor sale politice care-l aduseseră într-un post atît de înalt, Aman nu a fost în stare să găsească nici un alt procedeu pentru a-l înfrînge pe Mardoheu. Însă atunci cînd porunca pentru uciderea tuturor evreilor a fost trimisă în diferitele regiuni ale țării, Mardoheu izbuti s-o prevină pe Estera, iar aceasta i se înfățişă regelui. Ahaşveroş, fermecat de frumusețea ei, o întrebă ce doreşte, arătîndu-se chiar atît de curtenitor, încît îi oferi jumătate din împărăție *(V, 3).* Estera îl invită pe rege la masă împreună cu Aman.

Masa a avut loc, iar Ahaşveroş, intrigat, i-a propus din nou la desert Esterei să-i dăruiască jumătate din împărăție. Estera a respins propunerea, dar l-a rugat pe regalul ei soț să vină şi a doua zi să prînzească la ea, iarăşi împreună cu Aman. Acesta era atît de mîndru de favoarea pe care i-o acorda împărăteasa, încît s-a lăudat cu aceasta față de soția sa şi față de prietenii săi. Dar deoarece spiritul de independență al lui Mardoheu îl tortura mai

rău decît orice, Aman porunci să se înalțe pentru orice eventualitate o spînzurătoare de 50 de coți *(26* m!*)*, destinînd în gîndul său această măreață construcție evreului pe care-l ura şi despre a cărui rudenie cu împărăteasa nu bănuia nimic.

Între timp, Ahaşveroş, care, nu se ştie de ce, suferea în acea noapte de insomnie, a poruncit, ca să se distreze, să i se citească din analele domniei sale. El a avut astfel prilejul să-şi aducă aminte că doi dintre eunucii săi, Bigtana şi Tereş, puseseră la cale un complot pentru a-l ucide şi că intențiile lor criminale fuseseră date în vileag de un anume Mardoheu. Aşadar, Mardoheu salvase viața împăratului. Aceasta se întîmplase mai de mult. Împăratul se interesă cum fusese răsplătit Mardoheu. I se răspunse că acesta nu primise nici o răsplată. De aceea a doua zi, cînd Aman se înfățişă stăpînului său, acesta îl întrebă cum ar trebui să procedeze cu un om pe care el, împăratul, vrea să-l cinstească într-un mod cu totul deosebit. Aman, închipuindu-şi că este vorba de el, răspunse: acest om trebuie îmbrăcat în haine împărăteşti, aşezat pe cal şi condus în piața oraşului cu un crainic care să anunțe: iată omul pe care împăratul vrea să-l cinstească în regatul său. Atunci împăratul îi porunci lui Aman să-l găsească pe Mardoheu şi să aducă la îndeplinire acest ceremonial. Aman a fost nevoit, bineînțeles, să se supună, cum îşi dă oricine seama, contrar voinței sale *(cap. VI).*

Seara, împărăteasa Estera dădea a doua ei masă în cinstea împăratului şi a ministrului său, însă acesta nu mai era atît de vesel ca în ajun. Pentru a treia oară împăratul îi spuse Esterei că-i dăruieşte tot ce doreşte, fie chiar jumătate din împărăție. Ea însă îi ceru să-i cruțe pe oamenii din neamul ei. Ahaşveroş, care atunci cînd o luase de soție pe Estera nu se interesase de originea ei, a fost uluit. Iar cînd împărăteasa i-a explicat că un duşman al poporului ei îşi pusese în gînd s-o extermine şi că de aceea cerea ea îngăduința împăratului, Ahaşveroş, care nu înțelegea nimic, exclamă: "Cine este şi unde este acela căruia i-a venit în minte să săvîrşească una ca asta?".

Estera răspunse: "Asupritorul şi duşmanul nostru este ticălosul acesta de Aman!".

Atunci Aman s-a înspăimîntat, împăratul s-a supărat, iar un

eunuc care intra tocmai atunci anunţă că spînzurătoarea cea înaltă, ridicată din porunca ministrului, fusese destinată lui Mardoheu. Deznodămîntul: Ahaşveros dă poruncă să fie atîrnat Aman în spînzurătoarea pe care o construise; porunca împăratului a fost adusă îndată la îndeplinire, iar prim-ministru a fost numit, după cum vă puteţi lesne închipui, Mardoheu!

Cu consimţămîntul împăratului, Estera şi Mardoheu au proclamat că evreii, care, după porunca lui Aman, trebuiau să fie nimiciţi în ziua a 13-a a lunii adar, capătă dreptul în acea zi şi în ziua următoare să ucidă pe toţi care se purtaseră urît cu ei de la începutul captivităţii lor. "Atunci iudeii trecură prin ascuţişul săbiei pe toţi vrăjmaşii lor" *(IX, 5).* Astfel au fost omorîţi 800 de oameni la Suza şi 75.000 în celelalte oraşe ale împărăţiei. Ziua a 15-a a lunii adar a fost consacrată unor petreceri zgomotoase. Estera a dat poruncă evreilor să sărbătorească în fiecare an această zi; este sărbătoarea "purimului", pe care evreii credincioşi o respectă şi astăzi: o zi de post în amintirea temerilor şi a rugăciunilor Esterei, precum şi două zile de veselie în amintirea salvării evreilor de la măcel.

Acesta este basmul, transformat de preoţi într-o istorisire sfîntă în care trebuie să credem, deşi este total neverosimil. De altfel, o legendă sfîntă începe întotdeauna cu cîte o neruşinare. Dacă împărăteasa Vaşti a fost repudiată pentru că refuzase să se arate goală în faţa supuşilor lui Ahaşveroş, avem toate motivele să credem că frumoasa Estera a consimţit să îndeplinească această poruncă a regelui atunci cînd şi-a pus candidatura ca înlocuitoare a lui Vaşti. Criticii arată că niciodată sultanul Turciei, sau beiul Marocului, sau şahul Persiei, sau Marele Mogol, sau împăratul Chinei nu ar fi primit în haremul lor o fată a cărei origine să nu o cunoască. Nu există nici măcar un cal pur-sînge în grajdurile acestor domnitori a cărui genealogie să nu fie cunoscută cu precizie de şeful grajdurilor. Cum s-a întîmplat că Ahaşveroş nu fusese informat despre neamul, familia şi religia fetei pe care a luat-o de soţie şi pe care a proclamat-o solemn împărăteasă?

Cît priveşte pe acest Aman, care vrea să extermine un popor întreg numai pentru că un oarecare Mardoheu refuzase să i se

închine, în timp ce ceilalţi evrei îi acordau toate onorurile, trebuie să recunoaştem că niciodată nu i-a venit cuiva în gînd o nebunie atît de caraghioasă şi totodată atît de îngrozitoare. De asemenea, nu reiese de unde putea Ahaşveroş să-şi închipuie că Aman s-ar fi făcut vinovat de dorinţa de a ucide pe scumpa sa Estera pentru că este evreică, o dată ce nimeni nu ştia de apartenenţa ei la acest popor. În sfîrşit, respingătoarea cruzime a frumoasei Estera face ca legenda să fie nu numai ridicolă, ci şi revoltătoare.

"Ne dăm seama — scrie Voltaire — că fabula Esterei are o latură atrăgătoare: o captivă ajunsă împărăteasă şi care îşi salvează de la moarte compatrioţii este un subiect bun de roman şi de tragedie. Dar cît de denaturat este subiectul din cauza contradicţiilor şi absurdităţilor care abundă în el! Cît este de dezonorat prin barbaria Esterei, atît de contrară obiceiurilor sexului ei şi verosimilului!"

Cu Ezdra şi Neemia ne apropiem de eliberarea evreilor. Potrivit cronologiei fanteziste a Bibliei, situaţia tristă a evreilor a fost atenuată pe vremea domniei lui Assuer, despre care se pretinde că ar fi fost tatăl lui Darius. (Să nu uităm că Darius a fost fiul dregătorului pers Histaspe, care nu a domnit niciodată nicăieri). Evreii captivi par s-o fi dus bine şi în timpul domniei lui Darius, care l-a numit prim-ministru pe evreul Daniil, după cum Ahaşveroş îl numise pe Mardoheu. Am văzut însă în Cartea profetului Daniil că după Biblie, Darius a domnit înaintea lui Cirus. În Cartea lui Ezdra, după Cirus urmează la domnie Assuer, apoi Ahaşveroş, apoi iarăşi Darius. Această nouă ordine a domniilor corespunde tot atît de puţin cu cea reală ca şi celelalte indicaţii biblice.

În afară de aceasta, Ezdra şi Neemia, cei doi profeţi pe care se bazează biserica pentru a cita împrejurările exacte ale reîntoarcerii evreilor la Ierusalim, se contrazic unul pe celălalt. Ezdra spune că Cirus, chiar în primul an al domniei sale, a îngăduit fiilor lui Izrail să se întoarcă după voia lor în Iudeea şi a proclamat, printr-un edict special, că dumnezeu i-a poruncit să reconstruiască templul de la Ierusalim. Evreii se întorc în patrie sub conducerea lui Zorobabel. Construcţia a fost întreruptă sub domnia lui Assuer şi a lui Ahaşveroş, din cauza opoziţiei

diverselor popoare care se aşezaseră în ţară în timpul lipsei evreilor. În sfîrşit, o dată cu urcarea pe tron a lui Darius, s-a pus capăt acestei învrăjbiri, iar templul a fost terminat în al şaselea an al domniei lui Darius.

Neemia, dimpotrivă, spune că nu Cirus, ci Ahaşveroş, şi anume în al douăzecilea an al domniei sale, a îngăduit evreilor să se întoarcă la Ierusalim şi să ridice oraşul din ruine, Zorobabel fiind în fruntea poporului eliberat. Piedicile puse în calea evreilor de străinii care se aşezaseră pe "pămîntul făgăduinţei" au fost înfrînte cu succes, deoarece evreii munceau cu mistria într-o mînă şi cu sabia în cealaltă. În sfîrşit, autorul "sacru" povesteşte despre călătoria pe care a făcut-o la Babilon pe cînd construcţia templului era pe sfîrşite, în anul al 32-lea al domniei lui Ahaşveroş.

Or, Ezdra susţine că Neemia îl însoţea pe Zorobabel în timpul întoarcerii în Iudeea sub domnia lui Cirus şi spune că a mai fost o a doua reîntoarcere sub domnia lui Ahaşveroş, însă în anul al şaptelea al domniei acestuia, nu în al douăzecilea. El adaugă, de asemenea, că el, Ezdra, a fost cel care i-a condus atunci pe compatrioţii săi. Încercaţi să mai stabiliţi adevărul şi să-l descîlciţi din desişul acestor contradicţii flagrante!

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI PATRULEA
SFÎNŢII PĂRINŢI: MULT ÎNCERCATUL IOV ŞI IONA

După cărţile lui Ezdra, Neemia şi Estera, urmează în Biblie Cartea lui Iov, care ne povesteşte o istorie a cărei dată nu este indicată nicăieri. Ea constă în următoarele: în ţara Uţ (?) trăia un om grozav de bogat şi tare temător de dumnezeu. "Dar într-o zi fiii lui dumnezeu veniră şi stătură în faţa domnului şi Satan veni şi el printre ei. Ci domnul grăi către Satan: «De unde vii?». Iar Satan răspunse domnului şi zise: «Am dat tîrcoale pe pămînt şi am hoinărit prin el». Atunci domnul grăi către Satan: «Ai luat tu seama la robul meu Iov? Că nimeni nu este ca el, pe pămînt, bărbat fără prihană şi drept, temîndu-se de dumnezeu şi ferindu-

se de ce e rău». Satan răspunse domnului şi zise: «Dar numai întinde mîna ta şi atinge-te de cîte are şi vezi dacă o să te blagoslovească!»" *(Iov, I, 6—9, 11).*

Dumnezeu nu a vrut să facă personal vreun rău credinciosului său slujitor, însă i-a îngăduit lui Satan să-l persecute cît vrea. "Iată, toate cîte are sînt în puterea ta! Numai asupra lui mîna să nu ți-o întinzi", i-a spus prieteneşte dumnezeu lui Satan, bineînțeles pe limba cerească. Atunci domnul Satan l-a luat pe bătrînul Iov "în fabrică". Mai întîi nişte nomazi arabi i-au furat lui Iov vitele cornute şi asinele. Apoi trăsnetul i-a ucis oile înpreună cu păstorii. Caldeii i-au furat cămilele şi au trecut prin ascuțişul săbiei pe păzitorii acestora. În sfîrşit, un vînt năprasnic din pustiu i-a dărîmat casa în care se aflau cei şapte fii ai săi şi cele trei fiice, care şi-au găsit cu toții moartea sub ruine.

Iov le-a aflat toate acestea una după alta. Dar, deoarece avea un caracter fericit, a îngenuncheat şi s-a mărginit să. exclame: "Gol am ieşit din pîntecele mamei mele şi gol mă voi întoarce. Domnul a dat, domnul a luat, fie numele domnului binecuvîntat!" *(v. 21).*

Aceasta e tot ce a făcut moşneagul cel ferm. Dar Satan nu s-a dat bătut. Foarte curînd, nefericitul Iov a descoperit pe trupul său răni purulente, răspîndite din talpa picioarelor pînă în creştetul capului. Aşezat pe o grămadă de gunoi, el îşi curăța cu un ciob de oală puroiul care se scurgea din rănile sale deschise. Nevastă-sa îl ocăra. Însă Iov îi răspundea cu înțelepciune: "Dacă am primit cele bune de la dumnezeu, oare pe cele rele să nu le primim?" *(II, 10).*

Şi deodată Iov începe să se plîngă cu furie de soarta sa cea crudă. El blestemă ziua în care a venit pe lume: "Piară ziua în care m-am născut şi noaptea care a zis: s-a zămislit un prunc!" *(III, 3).* El îşi chemă moartea în gura mare. Aceste jelanii sînt expuse în cele 26 de versete ale cap. al III-lea. Dar, deoarece ele contrazic subiectul principal al cărții, manualele de "istorie sacră" obişnuiesc să le omită. În realitate ar fi fost suficient ca această carte să se oprească aici. Satan, care făcuse prinsoare cu dumnezeu, ar fi cîştigat de îndată ce Iov şi-ar fi pierdut răbdarea.

Atunci Elifaz, Bildad şi Țofar încep să-l dojenească pe Iov. Ei îi amintesc că nenorocirile cad numai pe capul celor răi. Iov îl ia pe

dumnezeu martor al nevinovăției sale şi jură că suferințele care l-au lovit sînt nemeritate. Această convorbire dintre Iov şi prietenii săi ocupă... 29 de capitole. Şi deodată, în cap. al XXXII-lea, apare un nou interlocutor, Elihu, mai tînăr decît toți ceilalți. El intervine nu pentru a spune că Iov ar fi meritat cruntele pedepse ale cerului, ci exclusiv pentru a-i atrage atenția că dăduse dovadă de prea multă trufie proclamîndu-şi nevinovăția, deoarece, după cum spune el, nici un muritor nu poate înțelege judecățile domnului şi nu este în stare să rămînă cu totur curat în ochii lui.

Apoi, însuşi dumnezeu apare într-un vîrtej şi, dezmințind cuvintele tînărului Elihu, aminteşte despre anumite minuni care-i dovedeau în suficientă măsură puterea. Atunci Iov recunoaşte că a depăşit limitele pe care trebuiau să i le impună slăbiciunea şi neştiința lui, iar dumnezeu, satisfăcut de supunerea sa, îi vindecă bubele şi îi redă îndoit ceea ce pierduse. Dumnezeu ia ca martori ai puterii sale două animale ieşite din comun: behemotul şi leviatanul, a căror descriere fantastică ocupă două pagini. Despre Satan nici nu se mai vorbeşte. Ultimul capitol, al XLII-lea, ne povesteşte că lui Iov i s-au născut iarăşi şapte fii şi trei fiice şi că a trăit 140 de ani după aceste grele încercări.

Fireşte, Cartea lui Iov nu este captivantă. Criticii menționează în ea o singură curiozitate: Satan hoinăreşte prin ceruri, de-a valma cu îngerii cei buni, ca la el acasă, încheie prinsori cu bunul dumnezeu, în urma cărora naivul Iov cade în păcatul greu al hulirii de dumnezeu atunci cînd e lovit de nenorocire. Iar dumnezeu acceptă pariul, sperînd că credinciosul său rob se va arăta răbdător pînă la capăt. Reiese, aşadar, că dumnezeu nu este prea sigur pe ştiința viitorului şi greşeşte în previziunile sale, deoarece pînă la urmă Satan este cel care cîştigă prinsoarea: într-adevăr, Iov ajunge să-şi calce credința plină de răbdare.

Să trecem acum la Cartea profetului Iona. Acesta era originar din Galileea. A trăit sub domnia regelui Ieroboam al II-lea al Izrailului. Prin urmare, s-a născut într-un mediu de eretici. Într-o bună zi, el a primit de la dumnezeu porunca de a merge să propovăduiască la Ninive. Iona este singurul proroc care a primit o misiune de acest gen. Voltaire se întreabă în ce limbă şi-a ținut predicile, remarcînd în treacăt că din patria lui Iona şi pînă la

Ninive era o distanță de peste 600 km. Iona nu se aştepta ca predicile sale să aibă prea mult succes. În loc să meargă la Ninive, el s-a îndreptat în direcția opusă: s-a pogorît la Iafa pe țărmul mării, s-a urcat pe o corabie şi a pornit spre Tarşiş.

Pe mare s-a dezlănțuit o furtună turbată. Oricît ar părea de curios, furtuna l-a adormit pe Iona. Cuprinşi de panică, marinarii au început să arunce toată încărcătura peste bord, dar în zadar. Atunci căpitanul îl trezi pe Iona, cerîndu-i să se roage dumnezeului său pentru ca acesta să potolească furtuna. Iona a refuzat. Marea era din ce în ce mai agitată. Atunci corăbierii au aruncat sorții pentru a stabili cine dintre cei aflați pe vas poartă vina calamității. Sorții au căzut pe Iona şi el a fost aruncat în mare. Furtuna a încetat în aceeaşi clipă. Neascultătorul proroc a înghițit apă sărată. Dar iată că un "peşte uriaş", venit din regiunile sudice ale Atlanticului, curios să vadă ce se petrece pe lîngă țărmurile Mediteranei, şi-a deschis botul şi l-a înghițit.

Iona nu se aşteptase la aşa ceva. Totodată, întrucît nu mai putea face nimic, hotărî să aştepte cu răbdare desfăşurarea evenimentelor în noul şi straniul său domiciliu. Biblia ne povesteşte că Iona a sălăşluit trei zile şi trei nopți în burta peştelui, în care timp a cîntat lungi osanale lui dumnezeu. Acesta nu voise, în fond, decît să-i dea profetului o lecție. Văzînd că Iona se căieşte, dumnezeu a poruncit fantasticului peşte să-l evacueze. Peştele s-a supus. Şi iată-l pe Iona din nou pe uscat. Şi astăzi încă li se arată credincioşilor locul unde peştele l-a vărsat pe profet. De altfel, teologii nu ştiu cu certitudine dacă Iona a fost vomitat sau expulzat de peşte prin cealaltă parte.

Criticii necredincioşi susțin că această povestire este o imitație a unor legende eline. În cartea a 20-a, Homer povesteşte despre un monstru marin care s-a năpustit asupra lui Hercule. Acesta a petrecut trei zile şi trei nopți în burta monstrului, hrănindu-se cu ficatul acestuia, pe care şi-l prăjea, iar după trei zile a ieşit victorios, prin propriile sale puteri, din neobişnuita temniță. Această legendă despre Hercule nu este cu nimic mai rea decît povestea lui Iona.

În mitologia păgînă mai există şi povestea lui Arion, care, fiind aruncat în mare de corăbieri, a fost salvat de un delfin şi dus în

spinare de acesta pînă la Lesbos. Dar aventura lui păleşte în fața întâmplărilor lui Iona şi Hercule.

După ce-a ieşit din măruntaiele peştelui, Iona a pornit spre Ninive şi le-a prezis locuitorilor, în numele lui dumnezeu, apropiata pieire a cetății. Biblia ne spune că, plimbîndu-se pe străzi, el striga: "Mai sînt patruzeci de zile şi Ninive va fi pierdută!". Aceste cuvinte simple au avut consecințe remarcabile: locuitorii au început pe loc să creadă în dumnezeul evreilor, au hotărît să țină post şi s-au îmbrăcat cu toții în saci, neexceptîndu-l nici măcar pe împărat. Acesta a mai dat poruncă ca nu numai oamenii, ci şi dobitoacele să ajuneze: "Oamenii ca şi dobitoacele, vitele mari ca şi cele mici să nu mă-nînce nimic, să nu pască şi nici apă să nu bea; iar oamenii să se îmbrace cu sac şi către dumnezeu să strige cu toată puterea şi fiecare cu pocăință să se întoarcă din calea lui cea rea şi mîinile lui să nu mai săvîrşească fapte silnice" *(Iona, III, 7—8).*

Dat fiind că toți locuitorii cetății au trecut la credința cea dreaptă, dumnezeu s-a milostivit şi de astă dată profeția lui Iona nu s-a adeverit. "Şi dumnezeu a văzut faptele lor cele de pocăință, că s-au întors din căile lor cele rele, şi domnului i-a părut rău de prăpădul care zisese că-l va slobozi peste ei şi nu l-a mai slobozit" *(v. 10).* Ninive a fost distrusă şi prefăcută în ruine abia mult mai tîrziu. Ofensat la gîndul că populația l-ar putea socoti un simplu palavragiu după ce prorocia sa nu se îndeplinise, Iona părăsi Ninive şi se îndepărtă în pustiu. Era o arşiță insuportabilă, iar de jur împrejur nici un tufiş. "Şi domnul dumnezeu a gătit un vrej care s-a ridicat deasupra capului lui Iona ca să-i țină umbră şi să-i mai potolească mînia. Şi s-a bucurat Iona cu bucurie mare pentru vrej. Dar dumnezeu, a doua zi la revărsatul zorilor, a poruncit unui vierme să reteze vrejul, iar el s-a uscat. Şi la răsăritul soarelui a pornit dumnezeu un vînt arzător de la răsărit şi soarele a dogorit capul lui Iona, încît el se prăpădea de căldură. Şi şi-a rugat moartea, zicînd: «Mai bine este să mor decît să trăiesc!». Şi a grăit dumnezeu către Iona: «Fost-a oare cu cale să te superi din pricina vrejului?». Şi el a răspuns: «Cu cale a fost să mă supăr pînă la moarte!». Şi a zis domnul: «Ție ți-a păsat de un vrej pentru care nu te-ai trudit şi nici nu l-ai crescut, care s-a ivit

într-o noapte şi într-alta a pierit! Dar mie cum nu era să-mi pese de cetatea cea mare a Ninivei, unde sînt mai bine de o sută douăzeci de mii de oameni, care nu ştiu nici care le este dreapta, nici care le este stînga, cum şi atît de multe dobitoace?»« *(IV, 6—11).*

Cu aceste cuvinte de spirit divine se încheie Cartea profetului Iona. Un sfîrşit jalnic, deoarece, în definitiv, minunea cu vrejul este un fleac în comparaţie cu minunea cu peştele cel uriaş, iar sentinţa corespunde prea puţin cu bestiala orientare sîngeroasă pe care o urmează cu consecvenţă autorii biblici.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI CINCILEA
VITEJII FRAŢI MACABEI

Ne apropiem de ultima perioadă a istoriei poporului evreu anterioară aşa-zisei naşteri a lui Hristos. În forma lui completă Vechiul testament se încheie cu cele trei Cărţi ale Macabeilor şi cu Cartea a treia a lui Ezdra.

Primele şapte versete din cap. I al Cărţii întîi a Macabeilor amintesc de victoriile lui Alexandru Macedon asupra lui Darius al III-lea şi ne spun că regele greo-macedonean a murit de boală după ce şi-a împărţit întinsul imperiu între generalii săi. Potrivit legendei biblice, atunci cînd Alexandru s-a apropiat de Ierusalim, marele preot al evreilor i-a ieşit în întîmpinare şi i-a prorocit cuceritorului că va supune curînd lumea întreagă. După cum ni se spune, plăcut impresionat de această linguşire, Alexandru a cruţat Ierusalimul.

Iudeea avea pe atunci o cîrmuire teocratică: poporul se bucura de o oarecare independență, neavînd rege şi nefiind asuprit de statele vecine. Preoții erau cei care guvernau țara. Altarul era şi tron. În fond, acest gen de cîrmuire se deosebea prea puțin de monarhie, deoarece evreii îi plăteau preotului suprem atît zeciuiala bisericească, cît şi dările civile.

Nu se ştie cît timp a durat această perioadă de relativă independență, dar din Cărțile Macabeilor reiese că evreii n-au fost prea fericiți în epoca urmaşilor lui Alexandru Macedon. Iată expresiile prin care Biblia descrie schimbarea situației: după moartea lui Alexandru, toți cîrmuitorii "s-au încoronat şi tot aşa şi feciorii lor mulți ani de-a rîndul, şi ei făcură multe răutăți pe pămînt. Şi a ieşit dintr-înşii un vlăstar nelegiuit, Antioh Epifaniu, feciorul împăratului Antioh..." (Macabei *I,1, 9—10).*

În epoca dinastiei greceşti a Seleucizilor, care au domnit în Siria, evreii au cunoscut, fără îndoială, iarăşi zile negre. Ca şi în tot restul Vechiului testament, Cărțile Macabeilor abundă în contradicții şi în grosolane erori de istorie. În plus, evenimentele sînt descrise într-o dezordine totală şi cu date atît de contradictorii despre acelaşi lucru, încît este greu să desprindem adevărul de minciună.

Să începem printr-o scurtă privire de ansamblu asupra istoriei evreilor.

Pe timpul domniei lui Antioh Epifaniu în Siria, preotul Matatia a dat semnalul răscoalei, ucigînd pe un evreu care adusese jertfe zeilor sirieni. Alături de el erau cei cinci fii ai săi: Ioan, Simon, Iuda, Eleazar şi Ionatan. Ei au fost porecliți Macabei (ciocane). Iudeea s-a răzvrătit, oamenii s-au înarmat cu ce apucau. Iuda Macabeul. cel mai glorios dintre fiii lui Matatia, s-a pus în fruntea răsculaților şi i-a măcelărit pe ostaşii regelui. Dar el nu s-a mulțumit cu situația sa de căpitan. El s-a făcut şi preot. În cap. al III-lea din Cartea întîi sînt enumerate victoriile lui Iuda asupra lui Apoloniu în preajma Samariei, asupra lui Siron la Bethoron şi asupra altor trei comandanți ai oştilor lui Antioh: Ptolemeu, Nicanor şi Gorgias.

În timpul domniei lui Antioh Eupator, fiul lui Antioh Epifaniu, Eleazar Macabeul a fost mai puțin norocos decît fratele său Iuda:

în toiul unei lupte, văzînd în rîndurile duşmanului un elefant împodobit cu insignele regeşti, Eleazar s-a aruncat asupra animalului, crezînd că însuşi regele se află acolo. Elefantul însă l-a apucat pe omul nostru cu trompa şi l-a rupt în două ca pe o păpuşa de porţelan.

În epoca lui Demetrios Soter, unchiul şi urmaşul lui Antioh Eupator, Iuda Macabeul învinge din nou oştirea siriană, comandată de Bacchide, şi de două ori pe Nicanor, căruia învingătorii "i-au tăiat capul şi mîna lui cea dreaptă... şi l-au spînzurat la Ierusalim" *(Macabei I, VII, 47).* Dar la o nouă ofensivă a duşmanului, comandat de Bacchide, iudeii s-au risipit îngroziţi şi l-au lăsat pe generalul lor să piară singur sub loviturile inamicului. Acesta a fost sfîrşitul faimosului Iuda Macabeul. Fraţii săi Ionatan şi Simon l-au moştenit unul după altul. Macabeii făceau parte din seminţia leviţilor şi de la rangul de simpli preoţi reuşiseră să pună mîna pe puterea regală. Nu putem să nu recunoaştem aici că acest eveniment a fost în totală contradicţie cu prorocirile potrivit cărora regii evrei urmau să fie originari din seminţia lui Iuda. Înscăunarea Macabeilor a încălcat profeţia referitoare la dominaţia casei lui David. Din neamul lui David nu mai rămăsese nimeni; cel puţin, nici o carte biblică nu mai menţionează pe vreun urmaş al acestui rege în perioada ulterioară captivităţii evreilor.

Hircan, fiul marelui preot Simon şi el însuşi mare preot, a încercat să pornească o răscoală împotriva lui Antioh Sidetes. Regele Siriei l-a asediat la Ierusalim şi se pare că dumnezeu nu a izbutit să-i vină în ajutor la timp, deoarece Hircan a fost nevoit să-l îmbuneze pe regele Siriei, plătindu-i o contribuţie de război.

Era acelaşi Hircan care, profitînd de o răzmeriţă din Siria, a cucerit în sfîrşit Samaria, vechea duşmană a Ierusalimului. Acest oraş a fost apoi reconstruit de Irod, care i-a schimbat numele din Samaria în Sevasta. Samaritenii au plecat la Sihem, care se cheamă astăzi Napeluza.

Iosif Flaviu spune că Hircan Macabeul a fost un cuceritor şi un proroc şi că dumnezeu stătea adesea de vorbă cu el între patru ochi. După Iosif Flaviu, dovada incontestabilă că acest Hircan avea darul profeţiei constă în faptul că, avînd doi fii care erau

monstruos de perfizi şi de cruzi, el le-a prezis un sfîrşit trist dacă nu se vor îndrepta. Aceşti doi tineri erau Aristobul şi Antigon. Ei au adoptat nume greceşti. Dumnezeu l-a vizitat odată noaptea pe Hircan şi i-a arătat portretul unui alt fiu al său, căruia îi ziceau la început Ioan şi care a avut apoi ideea să-şi schimbe numele în Alexandru.

— Acesta — i-a zis dumnezeu — va ocupa locul tău de mare-preot.

Bunul tată Hircan, care a văzut în aceste cuvinte prezicerea unei uzurpări, s-a grăbit să-l dea morții pe fiul său Ioan-Alexandru, "de teamă ca prezicerea să nu se adeverească", cum scrie Iosif Flaviu. Se pare însă că acest Ioan ori n-a murit de tot, ori a fost reînviat de dumnezeu, deoarece, după un timp, el devine mare-preot şi cîrmuitor al Ierusalimului.

Ce s-a întîmplat cu cei doi frați iubiți, Aristobul şi Antigon, fiii lui Hircan, după moartea tatălui lor? Preotul Aristobul îl ucide în templu pe preotul Antigon, fratele său, şi porunceşte ca mama sa să fie strangulată în temniță. Este acelaşi Aristobul — primul Macabeu care a luat titlul de rege al Iudeii — pe care Iosif Flaviu îl califică drept un stăpînitor foarte blînd.

Pe vremea aceea, Iudeea era tulburată de rivalitatea dintre două secte religioase care în curînd aveau să se transforme în partide politice. Erau fariseii, ceea ce înseamnă "cei ce s-au separat" sau "cei deosebiți", deoarece pretindeau că se deosebesc de restul poporului, şi saducheii, care îşi ziceau astfel după numele lui Sadoc, conducătorul lor religios. Aceştia din urmă erau un fel de epicurieni evrei: respectînd cu fanatism legile "Pentateuchului", ei nu recunoşteau nemurirea sufletului, deci nu credeau nici în iad, nici în rai şi cu atît mai puțin în învierea morților.

Fariseii, dimpotrivă, adăugau la legea lui Moise şi tradiția orală, potrivit căreia credeau în migrațiunea sufletelor, iar această teorie a metempsihozei o completau cu o serie întreagă de alte credințe. Ei susțineau, bunăoară, că spiritul rău se poate introduce în trupurile oamenilor; pentru ei, toate bolile neînțelese apăreau ca uneltiri ale demonilor. Fariseii erau interpreții erudiți ai "legii divine". Ei erau cei care propovăduiau cunoaşterea

"tainelor" şi recunoşteau învierea morţilor şi împărăţia cerurilor.
Mai exista şi o a treia sectă, eseienii. Eseienii, care trăiau în comune, propovăduiau toleranţa. Ei şi-au însuşit diferite credinţe persane.
La început, Macabeii i-au protejat pe saduchei împotriva fariseilor. Aceasta se explică, desigur, prin faptul că fariseii formau un partid foarte influent în stat, care căuta să se amestece în toate treburile şi reprezenta deci o ameninţare pentru Macabei. După moartea lui Aristobul I, fratele său Ioan-Alexandru "învie" şi se urcă pe tron; se pare că el fusese vîrît în închisoare şi nu în mormînt. Ioan s-a căsătorit cu Salomeea, văduva lui Aristobul, căreia i-a schimbat numele în Alexandra.
În epoca aceea, Ptolemeii, regii greco-egipteni, şi Seleucizii, regii greco-sirieni, îşi disputau cu înverşunare Palestina. Conflictul a început încă din momentul morţii lui Alexandru Macedon. Duşmănia dintre aceşti domnitori a permis poporului evreu să se întărească întrucîtva. Preoţii, care cîrmuiau poporul, îşi schimbau orientarea politică în fiecare an şi se dădeau de partea celui care era mai puternic. Ioan-Alexandru şi-a început domnia asasinîndu-l pe singurul frate rămas în viaţă, care însă nu i-a urmat exemplul şi nu a mai înviat. Iosif Flaviu nu ne dă numele acestui frate, dar el nu prezintă pentru noi nici o importaţă în catalogul crimelor biblice. Ioan-Alexandru a reuşit să se menţină exclusiv datorită tulburărilor din Asia. Domnia sa a fost în acelaşi timp teocratică, democratică şi aristocratică. Cum vedeţi, cea mai deplină anarhie!
Flaviu ne povesteşte că poporul a început să-l bombardeze în templu cu mere şi cu portocale pe marele preot Ioan-Alexandru atunci cînd acesta s-a proclamat rege. Acest Alexandru a poruncit să fie ucişi 5.000 de oameni. Măcelul a constituit începutul unei epoci de asasinate în masă care a durat zece ani.
Cui îi plăteau evreii tribut în perioada aceea? Iosif Flaviu nici măcar nu se ocupă de această problemă: el socoteşte că Iudeea a fost o ţară independentă şi suverană. Totuşi, regii Egiptului şi ai Siriei şi-au disputat-o pînă în momentul cînd au venit romanii şi au anexat Palestina la imperiul lor.
După moartea acestui Ioan, atît de puţin vrednic de marele

nume al lui Alexandru, văduva sa Salomeea-Alexandra a deținut puterea în calitate de regentă pentru perioada cît fiii ei erau minori, lăsînd însă conducerea efectivă a țării în mîinile fariseilor şi închizînd ochii la toate cruzimile săvîrşite de ei împotriva adversarilor lor, saducheii. Cînd moartea ei a lăsat cîmp liber rivalității celor două secte, acest regat, care nu avea nici măcar 20 km lățime, a început să fie sfîşiat din nou de un război civil. Hircan al II-lea, fiul mai mare al lui Ioan-Alexandru, a devenit şeful fariseilor, iar Aristobul al II-lea, fiu mai tînăr, a aderat la saduchei. Astfel Iudeea a ajuns să aibă doi regi în locul unuia singur. Cei doi frați duşmani s-au întîlnit într-o bătălie sub zidurile Ierihonului, însă de astă dată nu în fruntea unor armate de 300, 400, 500, 600.000 de oameni, cum ne povestea înainte acest incorigibil mincinos care este "sfîntul duh"; în perioada aceea nu mai îndrăznea nimeni să scrie astfel de prostii. Nici măcar Iosif Flaviu, atît de înclinat spre exagerări, nu a făcut-o. Oştirile evreieşti numărau pe vremea aceea 3.000-4.000 de oameni. Hircan a fost înfrînt, iar Aristobul al II-lea a rămas stăpîn pe situație.

Pe vremea aceea, romanii, pe care nu-i tulbura de loc alianța militară despre care se zice că ar fi încheiat-o cu Macabeii, au înaintat victorioşi în Asia Mică, în Siria şi chiar în Caucaz. Seleucizii nu mai existau. Tigran, regele Armeniei, socrul lui Mitridate, a cucerit o parte din posesiunile siriene. Cînd Pompei (106—48 î.e.n.) l-a învins pe Tigran, el l-a făcut pe Mitridate să se sinucidă, iar în anul 64 î.e.n. a transformat Siria în provincie romană. Cărțile Macabeilor nu ne spun nimic despre acest mare general roman, nici despre Lucullus, nici iespre Sulla. Aceasta nu trebuie să ne mire din partea Bibliei!

Hircan, fugind din fața fratelui său Aristobul, s-a ascuns la un cîrmuitor arab, numit Aretas. Ierusalimul era şi atunci atît de neînsemnat ca mărime, încît Aretas, capul unei mici bande de tîlhari nomazi, a putut asedia oraşul. Pe vremea aceea, Pompei se afla în Siria Inferioară. Aristobul s-a adresat după ajutor unuia dintre generalii lui Pompei, care a poruncit beduinilor să ridice asediul şi să nu mai atace pămînturile romane, deoarece, o dată cu cucerirea Siriei, Palestina devenise teritoriu roman. Aceasta

este unica alianță pe care Republica Romană o putea încheia cu iudeii.

Iosif Flaviu scrie că Aristobul i-ar fi trimis lui Pompei daruri bogate pentru a-i cîştiga bunăvoința. Strabon spune că ar fi fost vorba de struguri de aur, însă atribuie darul lui Ioan-Alexandru, nu lui Aristobul. Oricum ar fi, Aristobul şi Hircan, care îşi disputau titlul de mare-preot al iudeilor, s-au prezentat în fața judecății lui Pompei. Cînd însă acesta se pregătea să se pronunțe, Aristobul a dispărut. Se pare că strugurii de aur nu l-au influențat pe judecător şi că fiul mai tînăr al lui Ioan-Alexandru a hotărît să se bazeze mai curînd pe fortificațiile Ierusalimului.

Pompei a asediat şi el Ierusalimul. El a pierdut aproape trei luni cu pregătirea maşinilor de război. Ierusalimul a fost cucerit de romani sub consulatul lui Cicero (anul 63 î.e.n.).

Iosif Flaviu spune că 12.000 de evrei au fost ucişi în templu. Am fi dispuşi să-l credem dacă n-am şti că exagerează întotdeauna. Nu-i putem da crezare nici atunci cînd adaugă că în templu s-au găsit 2.000 de talanți de aur şi că învingătorul a mai strîns în oraş 10.000 de talanți. În fond, templul din Ierusalim a fost cucerit de atîtea ori de învingătorii iudeilor şi jefuit, încît este greu să credem că s-ar fi găsit acolo multe valori. Ar fi şi mai lipsit de sens să ne închipuim că unui stat atît de mic, atît de sărac şi istovit de permanentele războaie interne, i se putea impune o contribuție de 10.000 de talanți.

Oamenii care citesc Biblia nu se gîndesc la nimic din toate acestea. Un om rezonabil dă din umeri văzînd că Alexandru n-a putut să strîngă în Iudeea mai mult de 30 de talanți în vederea războiului împotriva lui Darius şi că cineva descoperă deodată în vistieriile evreilor 12.000 de talanți.

Pompei l-a luat prizonier pe Aristobul şi l-a expediat la Roma. În anul 48 î.e.n., el a ordonat unui urmaş al lui Scipio, locțiitorul său în Siria, să-l ucidă pe fiul mai mare al lui Aristobul, care îşi luase numele de Alexandru şi se proclamase rege. Acest eveniment este ultima ilustrare a alianței "pe bază de egalitate" pe care evreii ar fi încheiat-o cu Roma, după cum se laudă autorul Cărții întîi a Macabeilor.

După cîțiva ani (38 î.e.n.) triumvirul Marc-Antoniu a

condamnat pe încă un rege evreu, Antigon, al doilea fiu al lui Aristobul, la o moarte de sclav: el a fost biciuit şi crucificat.

Senatul a acordat titlul de rege edomitului Irod, fiul lui Antipator, procurator al Iudeii, care se căsătorise cu Mariana, fiica lui Hircan al II-lea. El a domnit vreo 40 de ani sub protectorat roman, ţinîndu-şi supuşii evrei sub jugul crunt al unei mîini de fier.

Vom cita acum observaţiile făcute de Voltaire asupra unor pasaje din Cărţile Macabeilor. El a avut răbdare să analizeze textele biblice şi să rezume argumentele împotriva autenticităţii şi veridicităţii acestor ultime cărţi ale Bibliei. Iată rezumatul său:

"I. Trebuie să începem prin a tăgădui — scrie Voltaire — supliciul celor şapte fraţi Macabei şi al mamei lor (ucişi în torturi pentru că refuzaseră să mănînce carne de porc), deoarece acest episod nu este menţionat în Cartea întîi, care merge pînă departe după domnia lui Antioh Epifaniu. Matatia, tatăl Macabeilor, nu a avut decît cinci fii, care s-au distins toţi apărîndu-şi patria. Autorul Cărţii a doua, care ne povesteşte supliciul Macabeilor *(cap. VII),* nu ne spune în ce oraş a avut loc această execuţie barbară. Ierusalimul a fost încorporat vastelor posesiuni ale Siriei. Evreii s-au răsculat împotriva lui Antioh. El a pornit să-i pedepsească pe răzvrătiţi, şi, deoarece religia era veşnicul pretext al tuturor acestor răzmeriţe, a poruncit să nu mai existe în statele sale decît un singur cult: cel a zeilor sirieni.

II. Fantezistul autor îşi începe minciunile cu afirmaţia că Alexandru şi-ar fi împărţit statele între generalii săi pe cînd încă trăia. Această greşeală, care nici nu are nevoie să fie dovedită, ne dă o idee despre «erudiţia» scriitorului.

III. Aproape toate faptele particulare relatate în Cartea întîi a Macabeilor sînt himerice. Ni se spune că Iuda Macabeul, pe cînd purta război înaintînd din peşteră în peşteră în nu se ştie ce colţ al Iudeei, s-a gîndit să încheie o alianţă cu romanii, deoarece «i-au povestit lui despre războaiele lor şi despre faptele lor vitejeşti printre galateni, în ce chip i-au supus de au ajuns să plătească tribut» *(Macabei I, VIII, 2).* Or, galatenii au fost supuşi abia de Lucius Cornélius Scipio.

IV. El continuă spunînd că Antioh al III-lea *(223—183 î.e.n.),* al

cărui fiu era Antioh al IV-lea Epifaniu *(175—163 î.e.n.),* «a fost captiv la romani». Este o greşeală evidentă: el a fost învins în anul 190 î.e.n. de Lucius Cornélius Scipio, supranumit Asiaticul (în bătălia de la Magnezia), dar n-a fost luat prizonier; el a încheiat pace cu Roma şi a plătit cheltuielile de război. Avem de-a face aici cu un autor neinformat despre ceea ce se întîmplă în restul lumii şi care vorbeşe despre ceea ce nu ştie.

V. Cronicarul Macabeilor adaugă că Antioh al III-lea ar fi cedat romanilor «India, Media şi Lidia» *(VIII, 8).* E prea de tot! O asemena denaturare a faptelor istorice este de neconceput. Autorul ar mai fi trebuit să cedeze romanilor China şi Japonia!

VI. Apoi, vrînd să arate că este informat asupra treburilor Romei, spune că acolo «în fiecare an ei încredinţează unui singur om cîrmuirea întregului imperiu şi toţi ascultă de acest unul...» *(VIII, 16).* Acest ignorant nu ştia nici măcar că Roma avea doi consuli!

VII. Iuda Macabeul şi fraţii săi, dacă ar fi să dăm crezare autorului, trimit o solie senatului roman; iar solii vorbesc astfel: «Iuda, numit şi Macabeul, şi fraţii lui, precum şi poporul iudeu, ne-au trimis la voi ca să încheiem un tratat de alianţă de război şi de pace...» *(VIII, 20).* Este ca şi cum şeful unui partid din Republica San Marino ar trimite ambasadori sultanului Turciei pentru a încheia o alianţă cu el. Răspunsul romanilor, aşa cum apare în Biblie, nu este mai puţin uluitor. Dacă ar fi existat cu adevărat o solie trimisă la Roma de o republică palestiniană recunoscută şi dacă Roma ar fi încheiat un tratat solemn cu Ierusalimul, Tit Liviu şi ceilalţi istorici romani l-ar fi menţionat. Or, numai Biblia ne vorbeşte despre «alianţa» cu Roma.

VIII. Autorul susţine că un rege spartan, pe care îl numeşte Arie, ar fi scris marelui preot evreu Onia după cum urmează: «Aflatu-s-a din scrieri despre spartani şi despre iudei că sînt fraţi şi că sînt din neamul lui Avraam. Şi acum, după ce ştim aceasta, am vrea să ne scrieţi despre bunul mers al vostru. Şi noi, la rîndul nostru, vă scriem. Turmele noastre şi averile noastre sînt ale voastre, iar cele ale voastre sînt ale noastre. Poruncit-am ca să vă dea de ştire despre aceasta» *(XII, 21—23).*

Nu putem privi cu seriozitate inepţii atît de lipsite de bun-simţ.

Aceasta seamănă cu povestea lui Arlechin, care susține că este preot. Cînd însă judecătorul îi dovedeşte că a mințit, el răspunde: «Zău că am crezut că sînt». Nu este greu să arătăm că nu a existat niciodată în Sparta un rege Arie şi că, pe timpul marelui preot Onia, Sparta nu mai avea regi. Ar însemna să ne pierdem timpul dacă am încerca să demonstrăm că Avraam era tot atît de necunoscut în Grecia ca şi la Roma.

IX. Ne vom ocupa acum de miraculoasa aventură a lui Eliodor, relatată în cap. al III-lea al Cărții a doua. «Seleuc, împăratul Asiei» (Seleuc al IV-lea Filopator), fratele mai mare şi predecesorul lui Antioh al IV-lea Epifaniu, ar fi fost înştiințat de un evreu, fost intendent al templului, că tezaurul din Ierusalim conține bogății imense. Seleuc, care avea nevoie de bani pentru războaiele sale, îl trimite pe Eliodor, unul dintre ofițerii săi, să ceară aceşti bani. Eliodor vine să îndeplinească ordinul şi poartă tratative cu marele-preot Onia. Pe cînd vorbeau în templu, a coborît din cer un cal mare cu un călăreț strălucitor de aur. Calul îl lovi pe Eliodor cu copitele dinainte, iar cei doi îngeri care țineau calul de dîrlogi au început să-l biciuiască pe Eliodor. Preotul Onia a avut bunătatea să intervină pe lîngă dumnezeu. Cei doi îngeri au încetat să-l mai biciuiască. Ei i-au spus ofițerului: mulțumeşte-i lui Onia! Fără rugăciunile lui te-am fi bătut pînă ai fi murit. După aceea îngerii au dispărut.

Această minune li s-a părut criticilor cu atît mai uluitoare, cu cît nici Şişac, regele Egiptului, nici Nabucodonosor, nici Antioh Epifaniu, nici Ptolemeu Soter, nici marele Pompei, nici împăratul Titus, care au luat cu toții din bogățiile templului evreiesc, nu au fost vreodată bătuți de îngeri. Este adevărat că un sfînt călugăr a văzut sufletul lui Charles Martel dus de diavoli într-o barcă spre iad. Diavolii biciuiau sufletul său, deoarece el îşi însuşise anumite lucruri din tezaurul mănăstirii Saint-Denis. Dar astfel de cazuri se întîmplă rar, ca să ne exprimăm politicos.

X. Trecem peste o mulțime de anacronisme, confuzii, greşeli, falsificări, poveşti pline de ignoranță care abundă în Cărțile Macabeilor, pentru a ajunge la moartea lui Antioh, descrisă în cap. al IX-lea al Cărții a doua. Este o îngrămădire de minciuni. După cum spune autorul "Antioh a intrat în Persepolis pentru a

jefui oraşul şi templul". Este bine cunoscut că această capitală, căreia grecii îi spuneau Persepolis, fusese distrusă de Alexandru. Autorii Bibliei puteau foarte bine să nu fi fost informați despre evenimentele din China şi din India; dar este oare posibil ca ei să nu fi ştiut că acest oraş, căruia numai grecii îi spuneau Persepolis, nu mai exista de 160 de ani? Numele adevărat al oraşului era Istahar. Dacă autorul Macabeilor ar fi fost un evreu din Ierusalim, adică un asiatic, el nu ar fi dat reşedinței regilor Persiei numele cu care figurează numai în cărțile greceşti. De aici tragem concluzia că ultimele cărți ale Vechiului testament n-au putut fi scrise decît de un evreu elenist din Alexandria .

Dar iată un alt motiv de îndoială. În Cartea întîi ni se spune că Antioh Epifaniu a vrut să pună mîna pe scuturile de aur lăsate de Alexandru cel Mare în oraşul Elimais, pe drumul spre Ecbatana, şi că a murit «în țară străină din pricina acestei mari mîhniri» *(Macabei I, VI, 13),* aflînd că Macabeii opuseseră rezistență trupelor sale în Iudeea. În Cartea a doua, dimpotrivă, ni se spune că regele ar fi căzut din carul său şi că s-ar fi lovit atît de tare, încît corpul său s-a cangrenat, că viermii îi mîncau carnea şi că atunci el ar fi cerut iertare dumnezeului evreilor. Autorul acestei născociri arată că păgînul se ruga lui dumnezeu, «care nu se mai îndura de el» *(Ma-cabei II, IX, 13).* Autorul adaugă că Antioh ar fi făgăduit lui Iehova că va trece la mozaism. Este ca şi cum ni s-ar spune că împăratul Carol Quintul ar fi promis să se turcească.

Iată acum şi o mică scenă din Cartea a treia. Ea se petrece în Egipt. Regele Ptolemeu Filopator este supărat pe evrei, care negustoresc în mare număr în statele sale; el porunceşte să se facă un recensămînt şi găseşte, după Filon, că erau în număr de 1.000.000. El strînge acest milion de oameni pe hipodromul din Alexandria. Regele porunceşte ca toți să fie călcați în picioare de elefanți. La ora cînd trebuia să aibă loc acest spectacol, dumnezeu, care veghează asupra poporului său, îl face pe rege să cadă într-un somn adînc. Cînd se trezeşte, Ptolemeu amînă distracția pentru a doua zi; dar atunci dumnezeu îi răpeşte memoria: Ptolemeu nu mai ține minte nimic. În sfîrşit, a treia zi, trezit de-a binelea, Ptolemeu porunceşte să fie pregătiți evreii şi elefanții. Spectacolul urma să aibă loc, cînd deodată porțile

cerului s-au deschis şi au coborît «doi îngeri slăviți, înfricoşători la vedere...» *(VI, 18)* şi au îndreptat elefanții împotriva ostaşilor care trebuiau să-i conducă; ostaşii sînt zdrobiți, evreii salvați, iar regele se converteşte. Totul se întîmplă cum se cuvine în basmele evlavioase, scrise pentru oameni religioşi".

Acesta este micul rezumat al lui Voltaire. Nu este cazul să ne mai ocupăm şi de alte prostii din "cărțile sfinte ale Macabeilor".

***

Misiunea noastră este îndeplinită. Mai rămîne doar să spunem cîteva cuvinte care, eventual, îi vor uimi pe cititorii liber-cugetători, dar care sînt cel mai pur adevăr, stabilit de autor în mulți ani de observații personale asupra moravurilor credincioşilor: oricît de lipsită de sens ar fi Biblia, există preoți, şi chiar preoți inteligenți, care în mod sincer o consideră adevărată, veridică şi autentică şi a căror judecată nu a fost niciodată tulburată de vreuna dintre cele mai fanteziste povestiri ale autorilor "sfintei scripturi". Aceşti oameni neobişnuit de naivi cred orbeşte că peştele uriaş l-a înghițit pe Iona şi ar crede chiar că Iona este cel care a înghițit peştele dacă "porumbelului sfînt" i-ar fi venit în gînd să sufle aceste cuvinte vreunuia dintre proroci.

Acestea sînt rezultatele sugestiei de veacuri şi ale educației religioase, care cer să ne închinăm fără cîrtire în fața "cuvîntului domnului"! Atîta este de mare puterea credulității naive cu care mulți oameni acceptă cele mai fanteziste învățături ale autorităților religioase.
